TIBETKOMMISSION II BERETNING

BILAG 1-8

2022

Kommissionen til gennemførelse af en supplerende undersøgelse af sagen om politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. og til undersøgelse af håndteringen af visse andre officielle kinesiske besøg

TIBETKOMMISSION II
BIND 3

INDHOLDSFORTEGNELSE

BIND 1

Forord 3

Kapitel 1
Indledning 13

Kapitel 2
Tiden efter Tibetkommission I's beretning af 18. december 2017 17

Kapitel 3
Kommissoriet, Tibetkommission II's sammensætning og kommissionens opgaver 27

Kapitel 4
Kommissionens arbejde 43

Kapitel 5
Materiale fra myndighederne 53

Kapitel 6
Ressourceforbrug og økonomi 103

Kapitel 7
Regelgrundlag 109

Kapitel 8
Hændelsesforløb og forklaringer 163

BIND 2

Kapitel 8
Hændelsesforløb og forklaringer fortsat fra bind 1

Kapitel 9
Kommissionens sammenfatning og vurdering 987

Kapitel 10
Kommissionens overvejelse af, om der er grundlag for forslag til ændringer eller supplering af Tibetkommission I's beretning vedrørende eventuelle forslag til ændring af love, administrative bestemmelser eller administrativ praksis, som undersøgelsen kan begrunde 1131

BIND 3

Bilag 1-8 1139
BILAG 1 – Folketingssvar i perioden efter beretningen af 18. december 2017 1145
BILAG 2 – Oplysninger fra myndighederne om registrerede officielle besøg fra Kina i undersøgelsesperioden 1148
BILAG 3 Template til systemkortlægning ved myndighederne 1156
BILAG 4 Overordnet søgestrategi 1157
BILAG 5 Template til systemspecifik søgestrategi 1167
BILAG 6 Template til logbog 1169
BILAG 7 Erklæringer fra myndighederne om aflevering af materiale 1172
BILAG 8 Kommissionens protokoller fra 1 til 125 1180
Ole Kahr, Protokol nr.: 1 1180
Henning Peter Dahl, Protokol nr.: 2 1185
Michael Agerbæk, Protokol nr.: 3 1190
Einer Lind, Protokol nr.: 4 1194
Kai Vittrup, Protokol nr.: 5 1196
Gunnar Birger Sallov, Protokol nr.: 6 1201
Allan Christensen, Protokol nr.: 7 1207
Claus Grube, Protokol nr.: 8 1210
Jette Nordam, Protokol nr.: 9 1224
Michael Zilmer-Johns, Protokol nr.: 10 1235
Lisbet Zilmer-Johns, Protokol nr.: 11 1252
Martin Bille Hermann, Protokol nr.: 12 1262
Annette Lassen, Protokol nr.: 13 1274
Christian Kettel Thomsen, Protokol nr.: 14 1285
Nis Lauge Gellert, Protokol nr.: 15 1296
Mads Kjeldsen, Protokol nr.: 16 1308
Friis Arne Petersen, Protokol nr.: 17 1313
Tue Krarup-Pedersen, Protokol nr.: 18 1326
Johan Martini Reimann, Protokol nr.: 19 1332
Helle Thorning-Schmidt, Protokol nr.: 20 1343
Ulrik Vestergaard Knudsen, Protokol nr.: 21 1349

Jørn Aabye Nielsen, Protokol nr.: 22 1358
Lars Henrik Lundberg, Protokol nr.: 23 1366
Mogens Norup Lauridsen, Protokol nr.: 24 1372
Claus Hjelm Olsen, Protokol nr.: 25 1384
Kim Lykke Østergaard, Protokol nr.: 26 1398
Mogens Bendiks Knudsen, Protokol nr.: 27 1411
Steffen Qvist Wied, Protokol nr.: 28 1419
Carsten Holder, Protokol nr.: 29 1430
KF 0796, Protokol nr.: 30 1436
KF 0764, Protokol nr.: 31 1445
KF 0765, Protokol nr.: 32 1450
Jens Henrik Højbjerg, Protokol nr.: 33 1460
Jørgen Kold, Protokol nr.: 34 1465
Søren Konradsen, Protokol nr.: 35 1471
Nils Nykjær, Protokol nr.: 36 1474
Lars Nygaard, Protokol nr.: 37 1480
Henning Falkenberg Brøchmann, Protokol nr.: 38 1485
Thomas Kvistholm Thrane, Protokol nr.: 39 1490
Christian Mosbæk Valentin, Protokol nr.: 40 1495
Søren Kruse, Protokol nr.: 41 1498
Birger Riis-Jørgensen, Protokol nr.: 42 1501
Ove Ullerup, Protokol nr.: 43 1507
Tyge Lehmann, Protokol nr.: 44 1514
Mogens Lykketoft, Protokol nr.: 45 1518
René Hallin, Protokol nr.: 46 1524
Uffe Ellemann-Jensen, Protokol nr.: 47 1530
Poul Nyrup Rasmussen, Protokol nr.: 48 1535
Carsten Nilaus Pedersen, Protokol nr.: 49 1540
Ole Lønsmann Poulsen, Protokol nr.: 50 1552
Michael Dekker Poulsen, Protokol nr.: 51 1561
Pernille Dahler Kardel, Protokol nr.: 52 1569
Søren Jacobsen, Protokol nr.: 53 1579
Christian Lotz, Protokol nr.:54 1590
Kai Vittrup, Protokol nr.: 55 1597
Bent Olsen, Protokol nr.: 56 1606
Torben Juel Eriksen, Protokol nr.: 57 1618
Mads R. Firlings, Protokol nr.: 58 1624
Steen Bischof, Protokol nr.: 59 1633
Per Stig Møller, Protokol nr.: 60 1636

BIND 4

Bilag 8-10

fortsat fra bind 3

Bilag 1 – Folketingssvar i perioden efter beretningen af 18. december 2017

Samling 2017-18:

- Besvarelse af spørgsmål nr. 336 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 511 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 512 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 513 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 514 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 515 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 664 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 669 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 670 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 671 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 672 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 673 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 674 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 675 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 676 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 677 (alm. del) REU (fortroligt)
- Besvarelse af spørgsmål nr. 678 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 679 (alm. del REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 680 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 681 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 682 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 683 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 684 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 686 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 689 (alm. del) REU (fortroligt)
- Besvarelse af spørgsmål nr. 690 (alm. del) REU (fortroligt)
- Besvarelse af spørgsmål nr. 691 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 794 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 795 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 796 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 797 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 798 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 799 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 802 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 916 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 982 (alm. del) REU

- Besvarelse af spørgsmål nr. 983 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1060 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1061 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1148 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1149 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1150 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1151 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1152 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1166 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1187 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1188 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1189 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 1190 (alm. del) REU

Samling 2018-19, (1. samling):

- Besvarelse af spørgsmål nr. 1 (alm. del) FOU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 9 (alm. del) UFO
- Besvarelse af spørgsmål nr. 10 (alm. del) UFO
- Besvarelse af spørgsmål nr. 11 (alm. del) UFO
- Besvarelse af spørgsmål nr. 12 (alm. del) UFO
- Besvarelse af spørgsmål nr. 13 (alm. del) UFO
- Besvarelse af spørgsmål nr. 14 (alm. del) UFO
- Besvarelse af spørgsmål nr. 15 (alm. del) UFO
- Besvarelse af spørgsmål nr. 29 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 30 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 32 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 33 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 34 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 35 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 36 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 37 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 38 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 39 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 40 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 41 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 42 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 43 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 44 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 45 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 46 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 47 (alm. del) REU

- Besvarelse af spørgsmål nr. 48 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 49 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 50 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 51 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 52 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 53 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål nr. 481 (alm. del) REU

Samling 2019-20

- Besvarelse af spørgsmål 588 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål 1286 (alm. del) REU
- § 20-spørgsmål S 1501

Samling 2020-21

- Besvarelse af spørgsmål 821 (alm. del) REU
- Besvarelse af spørgsmål 928 (alm. del) REU
- § 20-spørgsmål S 1169

Bilag 2 – Oplysninger fra myndighederne om registrerede officielle besøg fra Kina i undersøgelsesperioden

	Cirka dato	Begivenhed
1.	00-00-1989	Officielt besøg af Kina's præsident Yang Shangkun
2.	22-05-1989	Officielt besøg af Kina's sundhedsminister Mr. Chen Minzhang
3.	00-08-1989	Officielt besøg af Kina's forhenværende præsident Li Xiannian
4.	20-09-1989	Lokaldelegation fra Ministry of Foreign Economic Relations and Trade
5.	09-12-1989	Transitophold af Dalai Lama ifbm rejse til Norge
6.	22-05-1990	Viceguvernør Tong Zengyi, People's Bank of China
7.	25-06-1990	Vice Minister of Ministry of Foreign Economic Relations and Trade, Mr. Gu Yonjiang
8.	11-07-1990	Viceminister for kemisk industri Lin Yincai
9.	08-11-1990	Generaldirektør Ma Hong, Det Kinesiske Statsråds Forskningscenter
10.	06-06-1991	Kina's viceenergiminister Shi Dazheng
11.	13-06-1991	Kina's viceudenrigsminister Tian Zengpei
12.	06-12-1991	Dalai Lama
13.	04-06-1992	Vicepremierminister Tian Jiyun
14.	25-06-1992	Viceminister for Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation Mr. Gu Yong Jiang
15.	29-06-1992	Viceminister Yu Zhen fra Ministeriet for let industri
16.	22-11-1992	Kina's vicepremierminister Zhu Rongji
17.	30-04-1993	Viceminister, Ministry of Construction, Mr. He Junxin, Deputy Director
18.	00-09-1993	Vicefinansminister Mr. Xiang Huancheng
19.	21-11-1993	Kina's viceformand Wang Hanbin med delegation
20.	24-11-1993	Kina's viceminister Shi Guang-Sheng
21.	00-11-1993	Kinesisk parlamentsdelegation
22.	08-12-1993	Ministry of Foreign Trade and Economic, ledet af Mr. Qiu Xichun
23.	11-01-1994	Kina's vicefinansminister Xiang Huaicheng med delegation
24.	13-05-1994	Kina's formand for Den Kinesiske Folkerepubliks lovgivende forsamling Li Ruihuna og viceudenrigsminister Jiang Enzhu
25.	16-05-1994	Formand for Kina's Konsultative Konference, Li Ruihan

26.	14-10-1994	Kina's vicepremierminister Zou Jiahua
27.	06-11-1994	Ministry of Finance. Ledet af Deputy Director of State Agricultural Comprehensive decelopment Office, Mr. Wang Yanti
28.	12-02-1995	Kina's miljøminister Xie Zhenhua
29.	06-03-1995	Verdenstopmøde om social udvikling
30.	01-11-1995	Kinesisk delegation, Gan Ziyu
31.	26-03-1996	Privat besøg af viceparlamentsformand Tian Jiyun
32.	12-05-1996	Dalai Lama
33.	09-06-1996	Kina's vicepremierminister Li Lanqing
34.	06-03-1997	Kina's viceudenrigsminister Wang Yingfan
35.	12-02-1998	Kina's vicepremierminister Li Lanqing
36.	15-03-1998	Besøg på Kina's ambassade
37.	02-06-1998	Beijing's overborgmester Jia Qinglin
38.	01-11-1998	Kinesisk militærdelegation
39.	13-11-1998	Studiebesøg fra kinesiske polititjenestemænd
40.	24-03-1999	Kina's udenrigsminister Tang Jiaxuan
41.	07-07-1999	Kina's kommunikationsminister
42.	18-10-1999	Deputy Director General Wu Zhiming m. fl.
43.	25-10-1999	Shanghais partisekretær Huang Ju
44.	20-03-2000	Kina's vicestatsanklager Zhao Hong
45.	18-05-2000	Dalai Lama
46.	02-06-2000	Kina's vicepremierminister Ding Guangens
47.	04-06-2000	General Zhan Wanians
48.	06-06-2000	Kinesisk delegation på høflighedsvisit
49.	12-06-2000	Formand for folkekongressen på Hainan Du Qinglin
50.	17-06-2000	General Gao Gangchuan
51.	22-06-2000	Kinesisk statsanklager Han Zhubin
52.	28-06-2000	General Xu Caihou m. fl.
53.	07-09-2000	Viceguvernør for Shandong Provinsen Chen Kangfu
54.	08-09-2000	Besøg fra det kinesiske militær
55.	09-09-2000	Kvindedelegation
56.	09-09-2000	Viceformand for Den Nationale Folkekongres Fr. Peng Peiyn
57.	15-09-2000	Kinesisk statsråd madam Wu Yi
58.	25-09-2000	Chief Immigration Officer Lee Kam-man
59.	07-11-2000	Delegation fra den kinesiske højesteret
60.	10-11-2000	General Chi Haotians
61.	11-11-2000	Kinesisk forsvarsminister, Chi Haotian
62.	25-02-2001	Kina's viceudenrigsminister Ma Canrong
63.	16-03-2001	Formand for Kina's Kommission for Udviklingsplanlægning Zeng Peiyan

64.	02-04-2001	Deputy Director of the Foreign Affairs Office, Ministry of Defence Major general Lu Donghui
65.	17-06-2001	Viceformand for Det Kinesiske Folks Konsultative Konference Bai Lichen
66.	31-08-2001	Den kinesiske viceminister for offentlig sikkerhed og orden
67.	25-09-2001	Ukendt
68.	09-10-2001	Kinesisk statsrådgiver Ismail Amat
69.	04-07-2002	ASEM-ECOFIN
70.	24-08-2002	Viceformand for Kina's Peoples National Congress (NPC) mr. He Luli
71.	06-09-2002	ASEM ECOFIN
72.	18-09-2002	ASEM/EMM (M42)
73.	21-09-2002	ASEM IV Topmøde med deltagelse af premierminister Zhu Rongji
74.	22-09-2002	ASEM Topmøde, Bella Center - Samvirke 7/2002
75.	24-09-2002	EU-Kina Topmøde M56
76.	24-09-2002	Den kinesiske ministerpræsidents hustru
77.	25-09-2002	Kina's premierminister Zhu Rongji
78.	17-10-2002	Viceformand for The Chinese Peoples Political Consultative Conference (CPPCC) mr. Luo Haocai
79.	04-11-2002	Kina's viceudenrigsminister Shao Jinjin
80.	18-11-2002	FM's møde med ny kinesisk ambassadør, Zhen Jiangou
81.	22-11-2002	ASEM - Venstreekstremister
82.	26-11-2002	Kina's vicestatsminister Wang Zhongyu
83.	04-06-2003	Dalai Lama
84.	14-08-2003	40 studerende fra Kina besøger Flyvestation Værløse
85.	09-09-2003	Den kinesiske vicemiljøminister mm. Xu Deli
86.	11-09-2003	Generaldirektør Guo Peizhang, Dept. Of Regional Economy, National Development and Reform Commission
87.	14-09-2003	Vicemiljøminister fru Wang Jirong
88.	26-09-2003	Kina's viceudenrigsminister Zhang Yesui
89.	20-10-2003	Gu Jianguo m. fl.
90.	19-11-2003	Ukendt
91.	09-12-2003	Den kinesiske rigsadvokat Jia Chungwang
92.	30-05-2004	Kina's parlamentsformand Wu Bangguo
93.	01-06-2004	Den kinesiske parlamentsformands hustru Zhang Ruizhen
94.	01-09-2004	Minister Zong Ruixiang, Director-General of China Earthquake Administration (CEA)
95.	16-10-2004	Sundhedsminister Qiang Gao
96.	13-04-2005	Kina's vicepremierminister Hui Liangyu
97.	19-04-2005	Kina's forsvarsminister Gangchuan Gao

98.	11-06-2005	Medlem af Kina's Centralkomité og borgmester i Beijing Liu Qi
99.	12-06-2005	Besøg på Frederiksborg Slot
100.	30-08-2005	Kina's rigsadvokat Jia Chunwang
101.	07-09-2005	Deputy Chief of General Staff fra People's Liberation Army
102.	24-10-2005	Kina's viceminister/forsvarsminister Gao Hucheng
103.	31-10-2005	Kina's ambassadør Zhen Jianguo
104.	16-01-2006	Folkekongressens viceformand Li Tieyings
105.	17-01-2006	Besøg på Frederiksborg Slot
106.	01-03-2006	Kina's ambassadør Zhen Jianguo
107.	21-03-2006	Kina's viceminister for civile affærer Li Liguo
108.	16-05-2006	Kina's forsvarschef Liang Guanglie
109.	26-06-2006	ASEM-møde
110.	28-08-2006	Kina's vicepremierminister madame Liu Yandong
111.	00-09-2006	Kina's premierminister Wen
112.	07-09-2006	Viceformand for Kongressen Cheng Siwei
113.	18-09-2006	Arbejdsmiddag
114.	23-09-2006	Kina's statsråd Chen Zhili m. fl.
115.	24-09-2006	Arbejdsbesøg af kinesiske ministre
116.	27-09-2006	Kinesisk erhvervsdelegation
117.	06-10-2006	Kina's ambassadør Xie Hangsheng
118.	27-10-2006	Kina's viceformand Liu Yandong
119.	00-00-2007	Kina's præsident Hu Jintao
120.	23-04-2007	ASEM Miljøkonference
121.	09-05-2007	Kina's viceudenrigsminister Kong Quan
122.	00-00-2008	Delegation fra Ministry of Public Security (MPS)
123.	12-05-2008	Kina's CRGs Director of Operations John So
124.	04-09-2008	1. næstformand for Det stående Udvalg i Kina's Folkekongres og medlem af politbureauet Wang Zhaoguo
125.	06-10-2008	Kinesiske ambassadørs officielle besøg i Grønland
126.	29-11-2008	Kina's ambassadør
127.	12-12-2008	Vice Commissioner Chen Du m. fl.
128.	15-01-2009	Kinesiske studiebesøg i Sverige og Danmark
129.	03-03-2009	Wave International med kinesiske politifolk
130.	29-05-2009	Dalai Lama
131.	00-06-2009	Kina's ambassadør
132.	16-12-2009	COP 15 og premierminister Ween Jiabao
133.	00-00-2010	Viceminister fra MPS
134.	00-00-2010	Zhejiang, Justice Department
135.	16-05-2010	Kina's handelsminister Chen Deming

136.	26-05-2010	Kina's viceformand for Den Nationale Folkekongres' stående udvalg Hua Jianmin
137.	31-05-2010	Chinese People's Armed Police Forces
138.	22-06-2010	Kina's viceformand for Folkekongressens Nationalkomité Zheng Wantong
139.	02-09-2010	Delegation fra Kina's ambassade i København besøger Grønland
140.	20-09-2010	Viceminister at Ministry of Public Security med delegation
141.	20-09-2010	Kinesisk viceminister m. ansvar for kinesisk politi
142.	29-03-2011	H. E. Chen Changzhi, viceformand for Den Stående Komité i Folkekongressen, m. fl.
143.	17-04-2011	Dalai Lama
144.	08-05-2011	ASEM
145.	06-06-2011	Besøg af Director General Zhai Jiugang, China Maritime Search and Rescue Center
146.	23-06-2011	MPS Economy Crime Department
147.	20-07-2011	Mr. Qian Zhijan, Deputy Director of Suzhou Public Security Bureau m. fl.
148.	25-09-2011	Lili Xu, kinesisk viceadmiral fra The Chinese Academy for Military Science
149.	19-10-2011	Yang Jiechi, Udenrigsminister
150.	25-11-2011	Lobsong Sangay, Den tibetanske premierminister
151.	05-12-2011	Joint delegation from GACC and SAFE
152.	13-12-2011	Viceadmiral Lili Xu fra The Chinese Academy for Military Science
153.	00-00-2012	Den kinesiske Rigspolitichef (eller 00-00-2013)
154.	00-04-2012	MLR-minister Xu Shaoshi m. fl. besøger Grønland
155.	26-04-2012	Kina's ambassadør Li Ruiyu
156.	07-05-2012	Major general Zhou Chen og Senior Colonel Hui Xu
157.	08-06-2012	Kinesisk delegation til Polar DTU og Nuuk
158.	14-06-2012	Præsident Hu Jintao
159.	15-06-2012	The Federation for a Democratic China demonstrerer på Højbro Plads
160.	27-06-2012	Jiangsu Public Security Bureau
161.	27-06-2012	Jiangsu Public Security Bureau
162.	19-08-2012	Ambassadør Ruiyu Li m. fl. Færøerne
163.	04-09-2012	Yan Junqi, viceformand
164.	13-09-2012	Yan Junqi, viceformand
165.	13-09-2012	Deputy Director General of Yunnan Province Public Security - General Shiwen Lou
166.	15-11-2012	Kina's ambassadør Li Ruiyu

167.	13-02-2013	Studenter for Frit Tibet anmelder demonstration ved Kina's ambassade
168.	10-03-2013	Støttekomitéen for Frit Tibet anmelder demonstration på Rådhuspladsen
169.	24-04-2013	Jilin Public Security Bureau. Head of delegation - vice govenor of the Jilin Province, Huang Guanchun
170.	12-05-2013	Guanglu Zhi m. fl.
171.	04-06-2013	Chairman of the National Committee of the Chinese People's Political Consultative Conference Yu Zhengsheng
172.	09-06-2013	Partisekretær for Jiangsu-provinsen Luo Zhijun
173.	13-06-2013	Chinese Ministry of Justice
174.	26-06-2013	Chinese Ministry of Justice
175.	21-09-2013	MPS University delegation
176.	23-09-2013	People's public Security University of China
177.	23-09-2013	Sun Jingao, Vice Precident of People's Public Security University of China
178.	28-10-2013	Kina's vicepremierminister m. fl.
179.	01-11-2013	Director General of ICD Liao Jinrong
180.	04-11-2013	Mr. Liao Jinrong, General Director of International Cooperation Department, Ministry of Public Security m. fl.
181.	18-11-2013	Luo Dan, Association for Preservation and Development of Tibetan Culture, m. fl.
182.	19-11-2013	Head of delegation, Deputy Director General Jiang Xianfa Shanghai Municipal Public Security Bureau
183.	09-12-2013	Nytiltrådt kinesisk ambassadør
184.	18-12-2013	Kinesisk forsvarsattaché, Senior Colonel Chen Yong
185.	00-00-2014	Anti Smuggling Bureau (ASB)
186.	06-01-2014	Hong Kong Police College
187.	10-01-2014	Besøg af kinesisk ambassadør
188.	16-01-2014	Nytiltrådt kinesisk ambassadør Lui Bewei
189.	02-03-2014	Kinesisk delegation, Gao Ronge, Deputy Chief of Staff, General Logistics Department
190.	28-04-2014	Liu Biwei, Beijings Viceborgmester
191.	18-05-2014	Lobsang Sangay, tibetansk premierminister
192.	09-06-2014	Member of the Standing Committee of the Political Bureau and of the Secretariat, CPC Central Committee Liu Yunshan
193.	10-06-2014	HE Xiuzhen, Vice President of Xiamen Overseas Friendship Association mv.
194.	24-06-2014	Major General, Chunfo Guo, Deputy Chief of Finance department
195.	22-09-2014	Kinesisk delegation til Københavns Byret

196.	20-10-2014	Global Green Growth Forum (3GF)
197.	03-11-2014	Shanghai Public Security Bureau
198.	04-11-2014	Mr. Liao Jinrong, General Director of International Cooperation Department, Ministry of Public Security m. fl.
199.	26-11-2014	Shu Xiaoqin, Vice Secretary General of State Council mv.
200.	10-02-2015	Dalai Lama
201.	00-04-2015	Chen Xiumao, Chairman of Xiamen Municipal CCPPC
202.	16-04-2015	Kina's viceudenrigsminister Wang Chao
203.	03-05-2015	PLA Navy visit (observatør til BALTIC SAREX øvelse)
204.	03-06-2015	Deputy Chief og the General Staff, LTGen Wang
205.	15-06-2015	Besøg af Jiangsu Police College
206.	18-06-2015	MPS University delegation
207.	18-09-2015	Flådebesøg. Tre krigsskibe
208.	23-11-2015	Fourth Annual Law Enforcement Cooperation Working Meeting
209.	29-11-2015	General Administration of Chinas Customs
210.	18-12-2015	Arbejdsbesøg
211.	18-12-2015	Mr. Xu Shijie, Director-General of Traffic Administration of Shandong Provincial Public Security Departement
212.	25-02-2016	Forsvarsministerens møde med Kina's ambassadør
213.	15-04-2016	Kina's statsråd Yang Jiechi
214.	09-05-2016	Xu Shaohua, viceguvernør i Guangdong
215.	07-06-2016	ASB Schenzen (grænsekontrolenhed)
216.	21-08-2016	Den kinesiske ambassadør
217.	25-08-2016	General Qi Jianguo, Deputy Chief of the Joint Staff
218.	00-09-2016	Besøg af Rigsadvokaten med delegation af kinesiske anklagere
219.	04-09-2016	Viceformand Zhao Hongzhu
220.	08-09-2016	Holbæk teater holder Kina Festival med deltagelse af en række kinesiske politikere og embedsmænd
221.	28-09-2016	MPS Entry & Exit Department
222.	24-10-2016	Inner Mongolian Public Security Department
223.	30-10-2016	Besøg af den kinesiske viceminister Li Wei
224.	26-02-2017	Hong Kong Police. Head of delegation chief inspector Man Yu Ching
225.	14-03-2017	Xu Chi, Xu Hong m. fl.
226.	06-05-2017	Vicepræsident i transit i Kastrup Lufthavn
227.	13-06-2017	Kina's ambassadør Lui Bewei
228.	04-08-2017	Liu Zhenya m.v. DEIDOC
229.	29-08-2017	Liu Zhenya m.v. DEIDOC
230.	30-08-2017	Kina's nye ambassadør Deng Ying

231.	02-09-2017	Kina's energiminister Nur Bekri
232.	08-09-2017	Liu Zhenya m.v. DEIDOC
233.	14-09-2017	Generalløjtnant Xin Yi, Deputy Chief of the Commission of Science and Technology
234.	25-09-2017	Tre kinesiske flådefartøjer med besætning
235.	09-11-2017	Lobsong Sangay, Den tibetanske premierminister
236.	13-11-2017	Underviser fra MPS og prof. Guifen Zao
237.	00-03-2018	Demonstration i Roskilde d. 3., 10., 17., 24. og 31. marts mod Falun Gongs forfølgelse i Kina
238.	14-06-2018	Arbejdsbesøg
239.	27-06-2018	Shenzhen Public Security

BILAG 3 Template til systemkortlægning ved myndighederne

A	B	C	D	E	F
Nr.	**Startdato**	**Slutdato**	**Systemnavn**	**Kort beskrivlese**	**Relevant**
0	*01-012018*	*31/12/2014*	*Email - Outlook Exchange*	*System til udveksling af interne såvel som eksterne emails*	*JA*
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					

Løbenummer, som gør det nemt at referere til rækkerne i denne tabel.

Startdato for systemets ibrugtagelse.

Hvis startdatoen ikke er kendt angives bedst mulige skøn.

Slutdato for systemets anvendelse.

Hvis slutdatoen ikke er kendt angives bedst mulige skøn.

Et sigende navn, som beskriver, hvad det er for en type system.

Fx: Fildrev, Email, ESDH, øvrige systemer

En kort beskrivelse, som farklarer, hvad systemet anvendes til. Beskrivelsen skal danne grundlag for relevansvurderingen.

Myndighedens vurdering af om systemet er relevant at søge i.

BILAG 4 Overordnet søgestrategi

Journalnummer: <*journalnummer*>

Overordnet søgestrategi

Tibetkommissionen

Versionering

Tabellen nedenfor dokumenterer ændringer til dette dokument. Arbejdskopier versioneres x.1, x.2, osv. Endelige versioner versioneres x.0. Eksempel: 0.1, 1.2 hhv. 1.0, 2.0.

Dato	Version	Ansvarlig	Beskrivelse af ændring
14-01-2019	*1.0*	*Morten Ib Ingstrup*	*Endelig version*
01-02-2019	*2.0*	*Morten Ib Ingstrup*	*Tilføjet facetter baseret på workshop med myndigheder. Derudover tilføjet:* • *Forkortelser: stm, um, amb mv.* • *"Stolthed" tilføjet til facetten "Fornærme"*
04-02-2019	*3.0*	*Dea Steenstrup*	*Tilføjet anbefalede facetter fra UM*

Indholdsfortegnelse

VERSIONERING **1**

INDHOLDSFORTEGNELSE **1**

MÅLSÆTNING **2**

OVERORDNET TILGANG TIL INDSAMLING AF DATA 2
OVERBLIK – DETTE DOKUMENT OG ASSOCIEREDE DOKUMENTER 2

OM TILRETTELÆGGELSE AF ARBEJDET **4**

UDARBEJDELSE AF SYSTEMSPECIFIKKE SØGESTRATEGIER **5**

OPBYGNING AF SØGNINGER 5
SØGEPROCESSEN 6
BACKUP 6

BILAG 1 - EKSEMPLER PÅ OVERVEJELSER I FORBINDELSE MED UDARBEJDELSE AF SYSTEMSPECIFIKKE SØGESTRATEGIER **8**

SØGEORD OG AFGRÆNSNING 8
SPROG OG SPROGBRUG 8
SØGEVÆRKTØJER OG DATAGRUNDLAG 8
PERIODE 8

BILAG 2 - FACETTER **9**

BEREGNING AF ANTAL TO-FACET KOMBINATIONER 10
MECE-PRINCIPPET 10

1/10

Journalnummer: *<journalnummer>*

Målsætning

Af kommissoriet fremgår det, at Tibetkommissionen skal *sikre, at de myndigheder, hvis forhold undersøges, identificerer og afleverer alt materiale af relevans for undersøgelsen*.

Målet med søgningerne hos myndighederne er således at sikre, at søgesættet indeholder de poster, der er relevante for Tibetkommissionens arbejde.

Den type søgning, der her er tale om, hører til typen, hvor høj grad af sikkerhed for at finde det relevante er ønskelig, også selvom det sker på bekostning af en større arbejdsbyrde (i fagsprog – der ønskes høj *recall* også selvom dette sker på bekostning af lav *precision*). For denne type søgninger er det ikke usædvanligt, at søgninger i databaser resulterer i fx 5.000 hits, som gennemgås manuelt for at ende med et beskedent antal relevante fund.

Overordnet tilgang til indsamling af data

Tibetkommissionen ønsker at sikre ensartethed, systematik og dokumentation af arbejdet med dataindsamling på tværs af myndighederne, således at ovennævnte udsnit af kommissoriet opfyldes.

Dertil anvendes følgende overordnede metode:

1. Systematisk kortlægning og relevansvurdering af alle digitale og analoge systemer hos myndighederne i perioden 1. januar 1995 til 4. juli 2018
2. Søgning i de relevante systemer, som er tilgængelige, eller hvor data kan genskabes
3. Udlevering af data til Tibetkommissionen
4. Kontrolbesøg og uddybende søgninger på foranledning af konkrete fund.

Til brug herfor har Tibetkommissionen udarbejdet en række skabeloner og minimums-anbefalinger:

1. Den systematiske kortlægning (1) understøttes af en skabelon (Excel-ark), som myndighederne har modtaget.

2. For at sikre samme ensartethed, systematik og dokumentation af selve søgearbejdet har Tibetkommissionen udarbejdet nærværende overordnede søgestrategi med minimums-anbefalinger til, hvordan søgearbejdet (2) tilrettelægges og dokumenteres.

Det skal for en god ordens skyld bemærkes, at det er myndighedernes eget ansvar, at alt materiale af relevans for Tibetkommissionens undersøgelse afleveres.

Overblik – dette dokument og associerede dokumenter

I forbindelse med søgning i de relevante systemer stiller Tibetkommissionen følgende dokumenter til rådighed:

- Nærværende overordnede søgestrategi med anbefalinger til overvejelser, som myndighederne bør gøre sig i forbindelse med udarbejdelse af systemspecifikke søgestrategier. Det bemærkes, at den overordnede søgestrategi ikke kan betragtes som udtømmende i forhold til de overvejelser, som myndighederne bør gøre sig i forbindelse med udarbejdelse af systemspecifikke søgestrategier
- En skabelon, som kan anvendes i forbindelse med udarbejdelse af systemspecifikke søgestrategier
- En skabelon, som kan anvendes i forbindelse med dokumentation af søgearbejdet (logbog).

Journalnummer: <*journalnummer*>

Tibetkommissionen anbefaler at anvende de nævnte skabeloner af hensyn til ensartethed og systematik på tværs af myndighederne og for at understøtte, at Tibetkommissionens efterfølgende kontrol vil kunne gennemføres effektivt og på et kvalificeret grundlag.

3/10

Journalnummer: *<journalnummer>*

Om tilrettelæggelse af arbejdet

Indsamling og udlevering af data er et omfattende arbejde. Derfor er det vigtigt, at arbejdet tilrettelægges, således at de enkelte aktiviteter udføres i parallelle spor.

Det betyder blandt andet, at søgearbejdet for et system, som vides at være relevant, kan igangsættes så snart systemet er identificeret, og ikke behøver vente til den fulde systemkortlægning er på plads. Derudover kan søgning i forskellige relevante systemer foregå samtidigt.

Listen af relevante systemer kan potentielt være ganske omfattende. I så fald kan det være nødvendigt at prioritere nogle systemer før andre. De tre vigtigste systemkategorier er (i nævnte rækkefølge):

1. Mailsystemer (udelukkende udlevering af data)
2. Filsystemer
3. ESDH / journalsystemer

Journalnummer: <*journalnummer*>

Udarbejdelse af systemspecifikke søgestrategier

For hvert system, som vurderes relevant i systemkortlægningen, bør der udarbejdes en systemspecifik søgestrategi, som beskriver, hvilke søgninger der skal gennemføres, hvordan søgningerne skal gennemføres og eventuelle afgrænsninger.

De systemspecifikke søgestrategier bør endvidere indeholde en kort men fyldestgørende beskrivelse af det system, der søges i – herunder, hvad systemet blev/bliver brugt til og af hvem, eventuelle begrænsninger (fx slettefrister), søgetekniske forhold, klassifikation af data mv.

Nedenfor gives en anbefaling til opbygning af søgninger og til selve søgeprocessen. Det er endvidere beskrevet, hvordan der bør søges i backups.

Bilag 1 giver eksempler på en række overvejelser, som myndighederne bør gøre sig i forbindelse med udarbejdelse af de systemspecifikke søgestrategier, herunder i forbindelse med opbygning af søgninger.

Opbygning af søgninger

Tibetkommissionen anbefaler, at der anvendes *bloksøgning*[1]. Her opbygges søgninger systematisk ved at kombinere facetter med booleske AND-operatorer[2]. I denne sammenhæng er en facet en tematisk blok, der er opbygget som en kombination af søgetermer med booleske OR-operatorer[3]. Hver facet er således karakteriseret ved at kombinere alle de søgetermer, der for den pågældende opgave kan anses som synonyme.

Strukturen bliver således:

Søgning: Facet 1 AND Facet 2 AND Facet 3 AND ...

Facet: Term 1 OR Term 2 OR Term 3 OR ...

Eksempel:

Facet 1: Statsbesøg OR besøg OR præsidentbesøg

Facet 2: Kina OR kinesisk OR kinesiske

Søgning: (Statsbesøg OR besøg OR præsidentbesøg) AND (Kina OR Kinesisk OR Kinesiske)

Det er vigtigt, at alle tænkelige synonymer findes og bruges, da et vigtigt hit kan gå tabt, hvis et potentielt relevant synonym ikke har været anvendt. Da der ikke findes nogen eksakt metode til at konstruere listen over relevante facetter og synonymer inden for hver facet, er det nødvendigt at bruge sin fantasi og fx lave helt nye søgninger, hvis man opdager nye potentielt relevante søgeord i allerede foretagne søgninger. Det anbefales at ofre tid på denne proces, således at de resulterende søgninger tager hensyn til myndigheds- såvel som systemspecifikke forskelle.

For at sikre ensartethed i søgningerne på tværs af myndighederne har Tibetkommissionen forberedt en række facetter, som myndighederne kan tage udgangspunkt i, når søgningerne opbygges – se bilag 2.

[1] På engelsk "building blocks search strategy".
[2] AND-operatoren er ekskluderende derved, at både det, der står på venstre hhv. højre side af "AND", skal findes i materialet, for at der er et hit.
[3] OR-operatoren er inkluderende derved, at minimum et af de to deludtryk på venstre hhv. højre side af "OR" skal findes i materialet, for at der er et hit.

Journalnummer: *<journalnummer>*

Hvis systemet ikke supporterer bloksøgning

Hvis systemet, der skal søges i, ikke supporterer bloksøgning, kan det overvejes først at eksportere systemets indhold til en filstruktur. Herefter kan søgninger gennemføres ved hjælp af programmet dtSearch[4].

Søgeprocessen

Søgeprocessen kan med fordel struktureres i følgende trin:

1. Konstruktion af facetter og dokumentation af totalt antal søgeresultater pr. facet
2. Søgning efter samtlige to-facet kombinationer
3. Efterbehandling af søgeresultaterne
4. Relevansvurdering
5. Klargøring af materiale til udlevering

Søgearbejdet bør dokumenteres ensartet, systematisk og struktureret ved hjælp af logbøger.

Ad 1. Facetterne bør konstrueres med afsæt i de overvejelser, der er anført i bilag 1 og 2. Når facetterne er konstruerede, foretages en foreløbig søgning for hver facet, hvor kun antallet af hits noteres.

Såfremt søgning på en enkelt facet giver for mange hits, så kombineres facetterne med den booleske operator AND i næste trin (2) som illustreret ovenfor.

Ad 2. For de facetter, hvor søgning på en enkelt facet giver for mange hits, skal der foretages søgninger efter samtlige to-facet kombinationer. Giver disse stadig for mange hits, tilføjes yderligere facetter iterativt efter samme princip. Kriteriet for at tilføje yderligere facetter bør være, at søgeresultatet indeholder flere resultater, end det er muligt at gennemgå samtidig med, at resultaterne i overvejende grad er åbenlyst irrelevante.

Ad 3. For de systemer, hvor de enkelte søgeresultater (dokumenter) udgør en del af en dokumentsamling (fx aktpakke), er det hele dokumentsamlingen, som skal udleveres. I det omfang, det er muligt, ønskes udlevering af enkelt-dokumenter fra den pågældende dokumentsamling organiseret i en folderstruktur, hvor folderen på øverste niveau er navngivet, så den unikt identificerer den pågældende dokumentsamling. Dette skal ses i modsætning til udlevering af en enkelt pdf-fil, som samler indholdet af de enkelte dokumenter i dokumentsamlingen.

Ad 4. Myndigheden foretager en frasortering af åbenlyst irrelevante dokumentsamlinger.

Ad 5. Myndigheden gør materialet tilgængeligt for kommissionens videre arbejde i henhold til de principper, der er aftalt bilateralt.

Backup

Princippet for søgning i backups er, at der som udgangspunkt søges i den seneste kopi af et system. For systemer, som er i drift, betyder det, at der søges i driftssystemet. For systemer, som ikke længere er i drift, skal der søges i den yngste backup.

Såfremt der er særlige forhold, som tilsiger, at det er relevant at søge i yderligere backups (fx, hvis den indledende søgning ikke finder dokumenter, som vides at have eksisteret, og derfor mistænkes slettet) udvælges disse ud fra et proportionalitetsprincip – væsentlighed i forhold til ressourcetræk.

[4] https://www.dtsearch.com/

Journalnummer: <*journalnummer*>

I forbindelse med udarbejdelse af de systemspecifikke søgestrategier bør det for hvert enkelt system belyses, om der for hele eller dele af perioden er behov for at søge i materiale fra backups.

Journalnummer: *<journalnummer>*

Bilag 1 - Eksempler på overvejelser i forbindelse med udarbejdelse af systemspecifikke søgestrategier

Følgende overvejelser bør behandles i de systemspecifikke søgestrategier.

Søgeord og afgrænsning

- Skal der tilføjes besøgsspecifikke søgeord baseret på den fremsendte liste med oplyste besøg (fx person- og stednavne)?
- Skal der tilføjes systemspecifikke søgeord?
- Skal der tilføjes fagudtryk, begreber eller emneord?
- Skal søgningerne afgrænses geografisk?
- Skal søgningerne afgrænses tidsmæssigt?

Sprog og sprogbrug

- Skal der udover dansk også søges på fremmedsprog (fx engelsk)?
- Skal der tages hensyn til stavemåde, herunder stavefejl og endelser, forkortelser samt grammatiske og sproglige variationer?
- Skal der søges på synonymer og nærsynonymer[5]?

Søgeværktøjer og datagrundlag

- Hvilke søgeværktøjer skal anvendes til at udføre søgningerne?
- Hvordan skal søgninger og søgeresultater dokumenteres?
- Hvilke systemrettigheder skal søgningerne udføres med?
- Er det muligt at søge i 'logisk slettede' data? Hvis ja, skal der søges i disse data?
- Søges der i dokumentindhold eller udelukkende i emneord og øvrige metadata?
- Søges der i OCR-genkendt kildemateriale? Hvis ja, er der behov for at tage hensyn til varierende kvalitet af OCR-genkendelsen (fx at ord genkendes forkert)?

Periode

- Hvilken periode skal der fremsøges resultater for?
- Har systemet været brugt på forskellige måder i perioden? Hvis ja, skal det reflekteres i søgestrategien?

[5] Ord eller ordforbindelse, hvis betydning er så nært sammenfaldende med et andet ords betydning, at man fx ved litteratursøgning kan lade det andet ord betydningsmæssigt repræsentere det første, skønt ordene ikke er fuldt synonyme. Reference: http://www.informationsordbogen.dk/concept.php?cid=1348

Journalnummer: <*journalnummer*>

Bilag 2 - Facetter

Nedenstående liste indeholder de facetter, der som minimum skal søges efter. I forbindelse med udarbejdelse af de systemspecifikke søgestrategier skal myndighederne tage stilling til, om der skal suppleres med yderligere facetter, og om der skal tilføjes yderligere synonymer til facetterne.

Facet-navn	**Definition (eksempler til inspiration)**
Kina	Kina, Kinesisk, China, Chinese, Beijing, Kinesere, Kinamand, Peking
Tibet	Tibet, tibetanske, tibetanere
VIP	Biwei, Changzhi, Chen Deming, Chen Du, Chunwang, Gangchuan, Guanchun, Guanglie, Guanglu, Hangsheng, Hucheng, Hui Xu, Jiabao, Jianguo, Jianmin, Jiechi, Jinrong, Jintao, John So, Junqi, Kong Quan, Liangyu, Liguo, Lili Xu, Lilli Xu, Liu Qi, Shaoshi, Shiwen, Siwei, Tieyings, Wantong, Xianfa, Xiaoqin, Yandong, Yongqing, Yunshan, Zhaoguo, Zhejiang, Zhengsheng, Zhijan, Zhijun, Zhili, Zhou Chen, Bai Lichen, Bewei, Chen Kangfu, Chen Xiumao, Chen Zhili, Chi Haotians, Deng Ying, Gan Ziyu, Gu Jianguo, Guifen Zao, Guo Peizhang, H. E. Chen Changzhi, Hainan Du Qinglin, Han Zhubin, He Luli, HE Xiuzhen, Huang Ju, Ismail Amat, Jia Chungwang, Jia Qinglin, Lee Kam-man, Li Lanqing, Li Ruiyu, Li Wei, Liao Jinrong, Liu Biwei, Liu Zhenya, Lui Bewei, Luo Haocai, Ma Canrong, Man Yu Ching, Peng Peiyn, Shao Jinjin, Tang Jiaxuan, Tian Jiyun, Wang Chao, Wang Jirong, Wang Yingfan, Wang Zhongyu, Wen, Wu Bangguo, Wu Yi, Wu Zhiming, Xie Zhenhua, Xin Yi, Xu Caihou, Xu Chi, Xu Deli, Xu Hong, Xu Shaohua, Xu Shijie, Zeng Peiyan, Zhan Wanians, Zhang Ruizhen, Zhang Yesui, Zhao Hong, Zhao Hongzhu, Zhu Rongji, Objekt
Øvrige personer	Anders Højmark, Lingnan Wu, Poul Andersen, Gamma, Mike Lima, *[o.a.]*
Stillingsbetegnelser	VIP, formand, miljøminister, premierminister, udenrigsminister, kommunikationsminister, energiminister, parlamentsformand, overborgmester, borgmester, general, partisekretær, guvernør, statsråd, statsrådgiver, generaldirektør, forsvarschef, admiral, member of the standing committee, statsminister, sundhedsminister, forsvarsminister, handelsminister, minister, delegation, ambassadør, president, præsident, stm, um, fmn, pm
Flag	Flag, graffiti, banner, reklamer, skilte, orange, gul, plakater, vimpel, vimpel, yellow, advert, commercial, poster, pennant
Demonstranter	Demonstrant, demonstranter, Falun Gong, Gong, Falun Dafa, Støttekomitéen, demonstration, demonstrere, protest, happening, happenings, manifestationer, aktivister, ytringsfrihed, freedom of speech, forsamlingsfrihed, freedom of assembly, operationsbefaling, manifestation, Falun Dafa, Støttekomit
Fornærme	Fornærme, tabe ansigt, skærme, synlige, generes, overlast, henvises, forstyrrende, forstyrre, uforstyrret, ikke ses, afskærme, sikkerhed, politisk, stolthed, værdighed, ukrænkelig, bekymre, henvise, opmærksom, insult, affront, offend, lose face, guard, block, visible, out of sight, irritate, bother, annoy, disturb, undisturbed, injury, harm, damage, refer, direct, trouble, interrupt, uninterrupt, upset, intrude, interfere, inconvenience, distract, untroubled, unperturbed, safe, unsafe, security, precaution, respect, inviolable, dignity, worried, concern, attention, refer
Lokation	PET, ambassade, Udenrigsministeriet, Den lille havfrue, Fredensborg Slot, H.C. Andersens Hus, eskorterute, Denmark, Danmark, Fyn, Rosenborg, Kronborg, Amalienborg, Christiansborg, Bella Center, Avedøreværket, gård, eskorte, amb, Strandgade, Torvegade, eskorte, kortege, Amalienborg, Folketinget, Christiansborg, Parliament, Prins Jørgens Gård
Besøg	Besøg, statsbesøg, officielle besøg, præsidentbesøg, visit, state visit

Journalnummer: *<journalnummer>*

Periode	<periodemæssig afgrænsning – hvis muligt. Ord som ”april”, ”maj”, ”2012” mv. kan altid tilføjes som søgetekst>
Politi	Indsatsleder, koordinator
Operationsnavn	<internt operationsnavn, hvis sådanne findes>
Dokumenttype	Vurdering, anbefaling, sikkerhedsanbefaling, risikovurdering, operationsbefaling, forholdsordre, ordre, trusselsvurdering, befaling, instruks, briefing

Beregning af antal to-facet kombinationer

Som beskrevet, så skal der gennemføres søgninger for samtlige to-facet kombinationer. Antallet af to-facet kombinationer kan beregnes som: *Antal facetter x (Antal facetter – 1) / 2*.

Eksempel. Med 10 facetter som i listen overfor er der 10 * 9 / 2 = 45 to-facet kombinationer.

MECE-princippet[6]

For søgninger, som giver mange (relevante) resultater, kan det være en fordel af opdele dem i flere delsøgninger, således at arbejdet med efterbehandling af resultaterne kan fordeles mellem flere personer og foregå parallelt.

Eksempel. Hvis systemet, der skal søges i, også understøtter søgning baseret på dokumentdatoer, så kan en søgning efter *Kina AND Tibet* opdeles i to søgninger ved hjælp af dokumentdatoen:

- Kina AND Tibet AND <dato> (eksempelvis til og med den 01-01-2000), hvorefter en medarbejder kan arbejde videre med dette resultat
- Kina AND Tibet AND <dato> (eksempelvis efter den 01-01-2000), hvorefter en anden medarbejder kan arbejde videre med dette resultat.

[6] *Mutually Exclusive, Collectively Exhaustive*

BILAG 5 Template til systemspecifik søgestrategi

Klassifikation: *<Ingen Klassificering, Til Tjenestebrug, Fortroligt, Hemmeligt, Yderst Hemmeligt>*
Journalnummer: *<journalnummer>*

Systemspecifik søgestrategi

Tibetkommissionen

Versionering

Tabellen nedenfor dokumenterer ændringer til dette dokument. Arbejdskopier versioneres x.1, x.2, osv. Endelige versioner versioneres x.0. Eksempel: 0.1, 1.2 hhv. 1.0, 2.0.

Dato	Version	Ansvarlig	Beskrivelse af ændring
14-01-2019	*1.0*	*Morten Ib Ingstrup*	*Endelig version*

Reference

Nærværende systemspecifikke søgestrategi dokumenter de søgninger, som skal foretages i henhold til:

- **Myndighed:** *<myndighedens navn>*
- **System:** *<systemets navn>*
- **Periode:** <anvendelsesperiode>
- **Periodemæssig afgrænsning:** <start – slut dato>
- **Sikkerhedsklassifikation:** <klassifikation>
- **Søgetekniske forhold:** <beskriv søgemekanismen – understøttes bloksøgning – søges der i dokumenternes indhold>
- **Systembeskrivelse:** <beskrivelse>

Indholdsfortegnelse

VERSIONERING **1**
REFERENCE **1**
INDHOLDSFORTEGNELSE **1**
FACETTER **2**
OVERVEJELSER 2
BESKRIVELSE AF FACETTER 2
BACKUP **2**
ØVRIGE FORHOLD **2**

1/2

Klassifikation: *<Ingen Klassificering, Til Tjenestebrug, Fortroligt, Hemmeligt, Yderst Hemmeligt>*
Journalnummer: *<journalnummer>*

Facetter

I dette afsnit beskrives de overvejelser, som myndigheden har haft i forbindelse med konstruktion af facetter. Afsnittet afsluttes med opremsning af de facetter, der vil blive søgt på.

Overvejelser

<tekst – med udgangspunkt i bilag 1 og 2 til den overordnede søgestrategi>

Beskrivelse af facetter

Facet 1 - <facettens navn>

Facet-navn	*<navn>*
Definition	*<Term 1 OR Term 2 OR Term 3>*
Søgeteknisk definition	*<søgeudtryk som dækker definitionen – overvej brug af trunkering>*
Kommentarer	*<tekst>*

Facet 2 - <facettens navn>

Facet-navn	*<navn>*
Definition	*<Term 1 OR Term 2 OR Term 3>*
Søgeteknisk definition	*<søgeudtryk som dækker definitionen – overvej brug af trunkering>*
Kommentarer	*<tekst>*

Facet <tal> - <facettens navn>

Facet-navn	*<navn>*
Definition	*<Term 1 OR Term 2 OR Term 3>*
Søgeteknisk definition	*<søgeudtryk som dækker definitionen – overvej brug af trunkering>*
Kommentarer	*<tekst>*

Backup

<beskriv, hvilke backups der i udgangspunktet skal søges i – hvis nogle>

Øvrige forhold

<beskriv øvrige forhold af relevans for gennemførelse af søgningerne>

2/2

BILAG 6 Template til logbog

Klassifikation: *<Ingen Klassificering, Til Tjenestebrug, Fortroligt, Hemmeligt, Yderst Hemmeligt>*
Journalnummer: *<journalnummer>*

Logbog

Tibetkommissionen

Versionering

Tabellen nedenfor dokumenterer ændringer til dette dokument. Arbejdskopier versioneres x.1, x.2, osv. Endelige versioner versioneres x.0. Eksempel: 0.1, 1.2 hhv. 1.0, 2.0.

Dato	Version	Ansvarlig	Beskrivelse af ændring
14-01-2019	*1.0*	*Morten Ib Ingstrup*	*Endelig version*

Reference

Nærværende logbog dokumenter de søgninger, som er foretaget i henhold til søgestrategien for:

- **Myndighed:** *<myndighedens navn>*
- **System:** *<systemets navn>*
- **Søgestrategiens versionsnummer:** *<version – x.0 format>*
- **Link til søgestrategien:** *<link>*

Indholdsfortegnelse

VERSIONERING **1**
REFERENCE **1**
INDHOLDSFORTEGNELSE **1**
DOKUMENTATION AF HITS FOR EN-FACET SØGNINGER **2**
FACET <TAL> - <FACETTENS NAVN> 2
DOKUMENTATION AF ØVRIGE SØGNINGER **3**
SØGNING <TAL> 3

1/3

Klassifikation: *<Ingen Klassificering, Til Tjenestebrug, Fortroligt, Hemmeligt, Yderst Hemmeligt>*
Journalnummer: *<journalnummer>*

Dokumentation af hits for en-facet søgninger

Facet <tal> - <facettens navn>

Foretaget af	*<navn>*
Foretaget den	*<dd-mm-yyyy>*
Antal resultater	*<tal>*
Afgrænsning	*<tekst>*
Kommentarer	*<tekst>*

Dokumentation af søgeinput

<søgeinput skal dokumenteres, således at en kollega med tilsvarende systemrettigheder kan gentage søgningen og få samme resultat, såfremt de data, der søges i, er de samme. Dokumentationen kan være skærmbilleder eller, hvis dtSearch anvendes, en gemt søgning i xml-format>

2/3

Klassifikation: *<Ingen Klassificering, Til Tjenestebrug, Fortroligt, Hemmeligt, Yderst Hemmeligt>*
Journalnummer: *<journalnummer>*

Dokumentation af øvrige søgninger

Søgning <tal>

Foretaget af	<navn>
Foretaget den	<dd-mm-yyyy>
Antal resultater	<tal>
Antal relevante resultater	<tal>
Afgrænsning	*<tekst>*
Kommentarer	*<tekst>*

Dokumentation af søgeinput

<søgeinput skal dokumenteres, således at en kollega med tilsvarende systemrettigheder kan gentage søgningen og få samme resultat, såfremt de data, der søges i, er de samme. Dokumentationen kan være skærmbilleder eller, hvis dtSearch anvendes, en gemt søgning i xml-format>

Dokumentation af søgeresultater

<søgeresultater skal dokumenteres enten med skærmbillede af første resultatside eller, hvis dtSearch anvendes, med en gemt søgning i xml-format>

3/3

BILAG 7 Erklæringer fra myndighederne om aflevering af materiale

Det erklæres herved på vegne af Statsministeriet, at alt relevant materiale, jf. kommissorium af 4. juli 2018 for en undersøgelseskommission til gennemførelse af en supplerende undersøgelse af sagen om politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. og til undersøgelse af håndteringen af visse andre officielle kinesiske besøg (Tibetkommissionen), ministeriet bekendt er afleveret til kommissionen.

Hvis Statsministeriet inden kommissionsundersøgelsens afslutning bliver bekendt med yderligere relevant materiale, som ministeriet er i besiddelse af, vil det straks blive afleveret til kommissionen.

3/6-20

Dato

Underskrift

Tibetkommissionen, Landgreven 4, 1301 København K.
www.tibetkommissionen.dk - mail: kontakt@tibetkommissionen.dk - tlf. +4591338050

Det erklæres herved på vegne af Udenrigsministeriet, at alt relevant materiale, jf. kommissorium af 4. juli 2018 for en undersøgelseskommission til gennemførelse af en supplerende undersøgelse af sagen om politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. og til undersøgelse af håndteringen af visse andre officielle kinesiske besøg (Tibetkommissionen), ministeriet bekendt er afleveret til kommissionen.

Hvis Udenrigsministeriet inden kommissionsundersøgelsens afslutning bliver bekendt med yderligere relevant materiale, som ministeriet er i besiddelse af, vil det straks blive afleveret til kommissionen.

19/11-2021

Dato

Christel Maertens / JTK

Underskrift

Tibetkommissionen, Landgreven 4, 1301 København K.
www.tibetkommissionen.dk - **mail:** kontakt@tibetkommissionen.dk - **tlf. +4591338050**

Det erklæres herved på vegne af Justitsministeriet at alt relevant materiale, jf. kommissorium af 4. juli 2018 for en undersøgelseskommission til gennemførelse af en supplerende undersøgelse af sagen om politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. og til undersøgelse af håndteringen af visse andre officielle kinesiske besøg (Tibetkommissionen), ministeriet bekendt er afleveret til kommissionen.

Hvis Justitsministeriet inden kommissionsundersøgelsens afslutning bliver bekendt med yderligere relevant materiale, som ministeriet er i besiddelse af, vil det straks blive afleveret til kommissionen.

6/7-21
Dato

Underskrift

Tibetkommissionen, Landgreven 4, 1301 København K.
www.tibetkommissionen.dk - mail: kontakt@tibetkommissionen.dk - tlf. +4591338050

Det erklæres herved på vegne af Forsvarsministeriet at alt relevant materiale, jf. kommissorium af 4. juli 2018 for en undersøgelseskommission til gennemførelse af en supplerende undersøgelse af sagen om politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. og til undersøgelse af håndteringen af visse andre officielle kinesiske besøg (Tibetkommissionen), ministeriet bekendt er afleveret til kommissionen.

Hvis Forsvarsministeriet inden kommissionsundersøgelsens afslutning bliver bekendt med yderligere relevant materiale, som ministeriet er i besiddelse af, vil det straks blive afleveret til kommissionen.

26/11-20

Dato

Underskrift

Tibetkommissionen, Landgreven 4, 1301 København K.
www.tibetkommissionen.dk - mail: kontakt@tibetkommissionen.dk - tlf. +4591338050

Det erklæres herved på vegne af Hofmarskallatet, at alt relevant materiale, jf. kommissorium af 4. juli 2018 for en undersøgelseskommission til gennemførelse af en supplerende undersøgelse af sagen om politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. og til undersøgelse af håndteringen af visse andre officielle kinesiske besøg (Tibetkommissionen), Hofmarskallatet bekendt er afleveret til kommissionen.

Hvis Hofmarskallatet inden kommissionsundersøgelsens afslutning bliver bekendt med yderligere relevant materiale, som Hofmarskallatet er i besiddelse af, vil det straks blive afleveret til kommissionen.

26/8 - 2020
Dato

Underskrift

Tibetkommissionen, Landgreven 4, 1301 København K.
www.tibetkommissionen.dk - mail: kontakt@tibetkommissionen.dk - tlf. +4591338050

Det erklæres herved på vegne af Rigspolitiet og politikredsene under undersøgelse, at alt relevant materiale, jf. kommissorium af 4. juli 2018 for en **undersøgelseskommission** til gennemførelse af en supplerende undersøgelse af sagen om politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. og til undersøgelse af håndteringen af visse andre officielle kinesiske besøg (Tibetkommissionen), politiet bekendt er afleveret til kommissionen.

Hvis Rigspolitiet eller politikredsene inden kommissionsundersøgelsens afslutning bliver bekendt med yderligere relevant materiale, som politiet er i besiddelse af, vil det straks blive afleveret til kommissionen.

12/10-2020
Dato

Lars Krogh
Sekretariatschef
Underskrift

Tibetkommissionen, Landgreven 4, 1301 København K.
www.tibetkommissionen.dk - mail: kontakt@tibetkommissionen.dk - tlf. +4591338050

Det erklæres herved på vegne af Politiets Efterretningstjeneste, at alt relevant materiale, jf. kommissorium af 4. juli 2018 for en undersøgelseskommission til gennemførelse af en supplerende undersøgelse af sagen om politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. og til undersøgelse af håndteringen af visse andre officielle kinesiske besøg (Tibetkommissionen), tjenesten bekendt er afleveret til kommissionen.

Hvis Politiets Efterretningstjeneste inden kommissionsundersøgelsens afslutning bliver bekendt med yderligere relevant materiale, som tjenesten er i besiddelse af, vil det straks blive afleveret til kommissionen.

1/9 - 2020
Dato

Underskrift

Rasmus Kieffer-Kristensen
Juridisk chef

Tibetkommissionen, Landgreven 4, 1301 København K.
www.tibetkommissionen.dk - mail: kontakt@tibetkommissionen.dk - tlf. +4591338050

Det erklæres herved på vegne af Forsvarets Efterretningstjeneste, at alt relevant materiale, jf. kommissorium af 4. juli 2018 for en undersøgelseskommission til gennemførelse af en supplerende undersøgelse af sagen om politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. og til undersøgelse af håndteringen af visse andre officielle kinesiske besøg (Tibetkommissionen), tjenesten bekendt er afleveret til kommissionen.

Hvis Forsvarets Efterretningstjeneste inden kommissionsundersøgelsens afslutning bliver bekendt med yderligere relevant materiale, som tjenesten er i besiddelse af, vil det straks blive afleveret til kommissionen.

23. oktober 2020

Dato

Underskrift

Tibetkommissionen, Landgreven 4, 1301 København K.
www.tibetkommissionen.dk - mail: kontakt@tibetkommissionen.dk - tlf. +4591338050

BILAG 8 Kommissionens protokoller fra 1 til 125

TIBETKOMMISSIONEN

Protokol nr.: 1

PROTOKOL

Den 28. november 2018 kl. 09.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede fuldmægtig Pia Blaabjerg Andersen.

Ole Kahr var mødt.

Bisidderne advokat Martin Cumberland, advokat Torben Koch, advokat Ole Hasseris Olsen, advokat John Petersen, advokat Niels Henrik Nielsen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Jacob Sand og advokat Anders Németh var mødt.

Ole Kahr bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner med de seneste ændringer.

Ole Kahr blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Afhørte bekræftede, at han havde været operativ leder i færdselsafdelingen ved Københavns Politi i 25 år, da han fratrådte i januar 2010. Han havde endvidere i en kortere periode været konstitueret leder af færdselsafdelingen, men han husker ikke i hvilken periode.

Som vagthavende i færdselsafdelingen var han i 1995 involveret i det sociale topmøde, hvor Carl Horn, som han husker det, var operativ leder. Han var endvidere involveret i Stats- og regeringstopmødet den 22. - 24. september 2002 og i besøget af højtstående repræsentanter fra Kina den 24. – 26. september 2002.

Som operativ leder i færdselsafdelingen havde han ansvaret for at udfærdige eskorteruter i forbindelse med officielle besøg. Ved planlægningen af eskorteruter udfærdigede han af sikkerhedsmæssige hensyn altid både en primær rute, som var den rute, eskorten med højeste sandsynlighed ville benytte, samt to sekundære ruter. KSN traf umiddelbart inden kørslen beslutning om, hvilken rute der skulle anvendes. Det var KSN-lederen, der havde den endelige beslutningskompetence. Han husker ikke, hvem der var KSN-leder i 2002. Kortegelederen orienteres ikke nødvendigvis om baggrunden for omlægning af eskorten, idet han alene har behov for at kende den alternative rute, der nu skal køres. Foreholdt "Operationsbefaling vedrørende ASEM 4 topmøde (M61) for stats- og regeringsledere i Bella Center søndag den 22-09-02 til tirsdag 24-09-02" bekræftede han, at Mogens Lauridsen havde været operationsleder. Forespurgt om sit samarbejde med indsatsleder Bent Olsen i forbindelse med mødet forklarede han, at han samarbejdede med alle indsatsledere, da de skulle vide, hvilke ruter han havde lagt. Han husker ikke, hvad "Demo 1" i operationsbefalingen dækkede over. Han husker ikke, at hans samarbejde med vicepolitikommissær Claus Olsen skulle have været andet end sædvanligt i forbindelse med mødet. Han husker ikke deres samarbejde i detaljer.

I forbindelse med møderne udfærdigede han en taktisk befaling, som blev sendt til KSN, der samlede alle taktiske befalinger. De taktiske befalinger blev udarbejdet på grundlag af operationsbefalingen. Han husker ikke, at de tog særlige forholdsregler i forbindelse med besøg fra Kina. Det er rigtigt, at han har udtalt til pressen, at det blev nævnt på stabsmøder, at de skulle passe på, at den kinesiske premierminister ikke så f.eks. demonstranter fra Falun Gong eller Støttekomitéen for Tibet. Det faldt som en bemærkning på flere stabsmøder i forbindelse med besøg fra Kina. Det blev aldrig sagt, hvorfra det stammede, at det ikke måtte forekomme. Det blev alene sagt, at de skulle undgå, at det skete. Det var en inspektør eller en vice- eller chefinspektør, der ledede stabsmøderne, og det var ved disse møder, at udtalelsen blev fremsat. Det var en uskreven regel. Der var ingen, der spekulerede over, hvor det kom fra. Han ved ikke, om den konkret blev efterlevet. Det var ikke en regel, som han skulle efterleve i sin funktion. Det var KSN, som havde ansvaret for afvikling af eskorten og traf beslutning om, hvilken rute der skulle køres ud fra sikkerhedshensyn og andet. Alle skulle være klar til at skifte rute. Han var ude på gaden på motorcykel under afvikling af det officielle kinesiske besøg i 2002, men han mener ikke, at han kørte Mike 1. Han havde radiokontakt til KSN. Han kørte ikke ruten igennem inden eskorten. Det var der andre, som gjorde, og de meldte ind til KSN, om der var fri bane eller problemer, således at KSN kunne træffe beslutning på det grundlag.

Foreholdt operationsbefalingen vedrørende mødet den 22.-24. september 2002 punkt 19-21 om anmeldte demonstrationer og arrangementer forklarede han, at han altid har taget hensyn til anmeldte demonstrationer, herunder størrelsen af disse, så-

ledes at han, uanset hvem der var på besøg, aldrig ud fra en sikkerhedsmæssig betragtning lagde eskorteruter, der kørte igennem eller forbi steder, hvor der var anmeldt større demonstrationer, idet der her var risiko for, at demonstranterne ville gå ud på vejen og spærre for eskorten. Han husker ikke, at han i forbindelse med debriefingen den 27. september 2002 skulle have udtalt, at "*… de ikke kunne bruge demooversigten, idet den blev ændret/udskiftet hele tiden*", som angivet i debriefingsnotatet. I demonstrationsoversigten var der ikke oplysninger, som han kunne bruge ved fastlæggelse af eskorteruten. Han husker ikke, at det ved de- briefingen blev sagt, at det havde været meget uhensigtsmæssigt, at Udenrigsministeriet havde blandet sig i sikkerheden.

Han husker ikke, at der den 23. september 2002 var episoder med Falun Gong. Foreholdt KSN døgnrapport fra den 23. september 2002 forklarede han, at KSN noterer samtlige meldinger fra de enkelte patruljer i døgnrapporten. KSN foretager ikke en vurdering af de enkelte oplysninger. Han kender ikke baggrunden for, at Lima 9 har været opmærksom på et Falun Gong banner. Når patruljerne færdes i de sektorer, som de har fået tildelt, i områder i nærheden af, hvor en eskorte afvikles, meldes alt af interesse ind, herunder små demonstrationer og mistænkelige køretøjer. Omlægningen af eskorteruten kl. 11.00 var til en af hans sekundære ruter. Der kan være omstændigheder, hvor der opstår noget spontant, som bevirker, at det ikke er muligt at skifte til en af de sekundære ruter, men hvor KSN må vælge en helt anden rute. Han ved ikke, hvem der traf beslutning om, at standse demonstrationen ved Christianshavns Kanal kl. 16.39 eller om at bortvise demonstranter fra hjørnet af Strandgade – Torvegade kl. 16.59, ligesom han ikke kender baggrunden for, at politiet den 25. september 2002 kl. 13.47 holdt øje med en forsamling af Falun Gong tilhængere på Rådhuspladsen. Meldingerne afspejler ikke, at de var særligt opmærksomme på Falun Gong. Det er ikke typen af demonstranter, der er afgørende for, om der meldes ind. Alle forsamlinger meldes ind.

Begge besøg i 2002 var højrisikobesøg. Det har sandsynligvis været Kaj Vittrup, Mogens Lauridsen eller lederen af Plan - Sikkerhed, der ledede stabsmøderne i forbindelse med besøgene. Det afhang af, hvor langt man var nået i planlægningen. Der kan have været et indledende stabsmøde, hvor enten Kaj Vittrup eller Mogens Lauridsen deltog. Efterfølgende har lederen af Plan – Sikkerhed ledet stabsmøderne.

Han bekræftede sin udtalelse i pressen om, at "*Det var ikke exceptionelt i 2012. Det er en praksis, som har eksisteret, lige siden jeg kan huske, når vi har kørt med kinesiske premierministre, eller hvem det ellers var. De måtte ikke visuelt se demonstranter, bannere og flag*", dog er "måtte" et for stærkt udtryk, idet de alene fik at vide, at de skulle tilstræbe, at demonstranter, bannere og flag ikke kunne ses. Dette har været holdningen i al den tid, han har været med - helt tilbage fra 1980'erne, hvor han var

delingsfører. Henstillingen kom fra højeste sted. "Højeste sted" er højere end hans niveau, men han ved ikke hvor højt. Chefinspektøren var den øverste ledelse ved en konkret aktion. Det var ikke betjenten på gaden, der traf beslutningen om at fjerne demonstranter eller flag. Han ved ikke specifikt, hvor tilkendegivelsen kom fra, men det var ikke fra hans niveau. Han ved ikke, hvorledes henstillingen i praksis blev efterlevet. Det var uden for hans kompetence. Henstillingen er ikke udtryk for sikkerhedsmæssige hensyn. Bannere og flag har ikke i sig selv noget med sikkerheden at gøre. På tidspunktet for stabsmøderne kendte de ikke de konkrete sikkerhedsmæssige forhold på ruterne.

Han husker ikke, at han var indsatsleder ved den kinesiske vicepremierminister Hui Liangyus officielle besøg i Danmark den 13.-16. april 2005 eller ved den kinesiske forsvarsminister Gangchuan Caos besøg den 19.-21. april 2005, men når det står, har han har højst sandsynligt været det.

Han havde hverken i forbindelse med besøgene i 2002 eller 2005 kontakt til repræsentanter fra PET. PET var involveret i en eller anden form. De var en del af den samlede politiaktion. Han husker ikke, hvorvidt de var til stede ved stabsmøderne. Han ved ikke, om PETs vurderinger blev inddraget i de tilkendegivelser, der kom på stabsmøderne.

Der er en sikkerhedsmæssig risiko forbundet med demonstrationer af en vis størrelse, idet de kan blokere eskorten. En eskorte må aldrig blev "låst fast". Demonstranter kan finde på alt. De autonome er f.eks. ikke kendt for blot at vente. Han lagde altid ruterne, så de undgik forud kendte risici. Han ville således aldrig lægge en rute forbi Jagtvej 69, da Ungdomshuset eksisterede. Han ved ikke, hvad Falun Gong kan finde på.

Det er ikke ham, der i artiklen bragt i Berlingske Tidende den 14. juni 2018 har udtalt: "*Vi blev briefet om, at demonstrationer skulle placeres, så ingen i den kinesiske delegation kunne se dem. Det handlede ikke om sikkerhed. Det var noget med kinesisk kultur, at det var en fornærmelse, hvis højtstående kinesere blev konfronteret med demonstranter. Alle, der har været mere end 20 minutter i politiet, ved, at det er sådan, vi gør, når der er kinesere på besøg*". Det var en anden betjent, der havde med demonstranterne at gøre. Det kan have været en LIMA betjent. Han har aldrig haft noget med demonstranter at gøre. Han har alene udtalt, som det fremgår af artiklen, at "*Det har altid været en uskreven regel, at kinesiske delegationer ikke skulle se demonstranter*". Den uskrevne regel var baseret på noget andet end en sikkerhedsvurdering. Alle, der havde deltaget i stabsmøder, havde kendskab til denne uskrevne regel. Han ved ikke, om budskabet blev formidlet længere ned i rækkerne. Han har

ikke selv sagt det til de motorcykelbetjente, han havde ansvaret for, da deres opgaver var fastlagt.

Han kan ikke huske, om planlægningen af ASEM 4 topmødet (M61) i Bella Centeret den 22.-24. september 2002 og det officielle besøg fra Kina den 24.-26. september 2002 skete på det samme eller forskellige stabsmøder. Han antager, at der har været to stabsmøder. Han erindrer ikke, om Mogens Lauridsen ved disse møder hørte om den uskrevne regel. Han vil forvente, at Mogens Lauridsen var bekendt med den uskrevne regel, idet han var en del af ledelsen. Kaj Vittrup var over Mogens Lauridsen. Han formoder, at de, der rangerede lige over politiinspektør Mogens Lauridsen, tillige var bekendt med den uskrevne regel. Han må tillige antage, at Kim Østergaard har haft kendskab hertil. Han kan ikke vide, om politidirektøren kendte den.

Mødet afsluttet kl. 10.10.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN

Protokol nr.: 2

PROTOKOL

Den 28. november 2018 kl. 10.10 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede fuldmægtig Anne Damhus Kristensen.

Henning Peter Dahl var mødt.

Bisidderne advokat Martin Cumberland, advokat Torben Koch, advokat Henrik Hasseris Olsen, advokat John Petersen, advokat Niels Henrik Nielsen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Jacob Sand og advokat Anders Németh var mødt.

Henning Peter Dahl bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner med de seneste ændringer.

Henning Peter Dahl blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Afhørte forklarede, at han gik på pension i januar 2017 som politikommissær. Han fratrådte reelt 2 år tidligere på grund af afspadsering. I perioden fra december 1999 til april 2007 var han ansat ved Københavns Politi og fungerede som leder af hundetjenesten. Ved aktioner fungerede han som indsatsleder for hundetjenesten.

Han var aktionsleder på politiaktion 11 i forbindelse med ASEM 4 topmødet i 2002, som det står anført i den endelige operationsbefaling af 18. september 2002. Politikommissær Benny W. Jørgensen, som også står anført som aktionsleder, sad reelt i KSN som gennemgående operationsleder. Afhørte stod dermed selv for det mobile på gaden. Sådan var fordelingen mellem dem altid. Afhørtes kommunikation med KSN foregik ikke særskilt med Benny W. Jørgensen. Den foregik med hvem som helst fra KSN-enheden. Afhørte blev koblet på opgaven et par måneder før besøget,

og han fik på det tidspunkt den første udgave af operationsbefalingen. Sådan var det, når der var tale om store planlagte besøg.

Afhørte udfærdigede en taktisk befaling for politiaktionen. Der er ikke noget i den taktiske befaling, som han vil fremhæve som særligt for det kinesiske besøg. De oplistede demonstrationer har han ført videre fra operationsbefalingen til den taktiske befaling, således at hans folk også blev bekendt med dem, idet de ikke fik operationsbefalingen.

Hundeenheden skulle ikke være synlig, medmindre noget gik galt. I givet fald skulle de træde til som støtteenhed. Det kunne være et hvilket som helst sted eller i hvilken som helst situation, at de skulle træde til. Derfor skulle de have kendskab til, hvad der foregik på gaden. De havde dog ikke kendskab til eskorteruterne. Det havde kun eskortefolkene og KSN.

Han deltog i de stabsmøder, hvor de taktiske ledere var med. Her gennemgik den øverste politiledelse operationsbefalingen med de taktiske ledere, og de taktiske ledere fremlagde også deres befalinger. I sådan et møde er chefpolitiinspektøren og politiinspektøren "øverste ledelse". Det var kun i de tilfælde, hvor man forventede, at der kunne opstå problematiske situationer, at man gennemgik det i detaljer. Der kunne i den forbindelse opstilles scenarier, som den taktiske leder skulle forholde sig til. De store møder kunne tage timer. Ellers varede de typisk under en time.

Han deltog i alle forberedende møder, hvor de taktiske ledere var indkaldt. Forud for besøget deltog han blandt andet ved et stabsmøde, hvor operationsbefalingen blev gennemgået, og hvor aktionslederne hver i sær fremlagde deres taktiske befaling. Han husker ikke konkret, hvilke ledere der deltog i dette møde. Han var på i hele efteråret med EU-formandskabet og husker ikke det ene møde fra det andet. Han ved ikke, om der blev udarbejdet referater fra stabsmøder, men han modtog i hvert fald ikke sådanne.

Lederen af regionsafdelingen Mogens Lauridsen, hvis navn fremgår som underskriver på operationsbefalingen, deltog i de fleste af møderne. Han husker ikke konkret, om han deltog i mødet om operationsbefalingen. Der var flere KSN-ledere, som deltog. Han husker ikke, om Kai Vittrup deltog. Kai Vittrup deltog i nogle af møderne, men han deltog ikke i alle. Det var hans indtryk, at Kai Vittrup og Mogens Lauridsens deltagelse afhang af, om de var optaget af noget andet. Det afhang således ikke i første omgang af mødets væsentlighed eller karakter. Det var hans opfattelse, at de deltog i alle de stabsmøder, hvor det var muligt. De kunne også deltage uden at være mødeledere, da dette typisk ville være KSN-lederen på opgaven. Han husker ikke PET-medarbejderne som aktive, eller at PET kom med ønsker i relation til opgave-

løsningen. De var alene med for at lytte. Kun i forbindelse med besøg af USA's præsident har han oplevet dem aktive.

Operationsbefalingerne blev ændret løbende, og det skete meget ofte. Han husker, at det i spøg blev sagt, at der burde sættes klokkeslæt på, for at de kunne skelne mellem de forskellige versioner. Han kan ikke give et nærmere estimat over antallet af ændringer i operationsbefalingen, men der var mange. Når en operationsbefaling blev ændret, var det markeret med en streg i siden af teksten, men hvis noget var helt fjernet, var det ikke særskilt fremhævet. De efterfølgende udgaver så han kun igennem for rettelser, der var relevante for ham.

I operationsbefalingen fra 2002 stod der noget i retning af, at det efter anmodning fra Udenrigsministeriet skulle sikres, at kortegen ikke kom forbi nogle negative demonstranter. Han mener, at det stod under afsnittet "Situation". Han er usikker på, om vendingen kom til at fremgå af den endelige operationsbefaling, eller om det var noget, der gled ud i processen, hvor der ofte blev rundsendt rettede udgaver. Men vendingen stod i den version, de startede planlægningen op på et par måneder før operationen. Foreholdt at en sådan passus ikke synes at fremgå af de to endelige operationsbefalinger angående henholdsvis ASEM 4 topmødet og det efterfølgende officielle besøg fra Kina, fastholdt afhørte sin forklaring. Han husker det, fordi han og nogle kollegaer efter mødet med fremlæggelsen af operationsbefalingen særligt drøftede denne passus. De drøftede, at med den formulering måtte det være politisk afstemt, at de skulle sikre, at der ikke var negative demonstranter på kortegeruten. Det er hans vurdering, at der var tale om handelsmæssige interesser, for personlig kan han ikke forestille sig, at en sådan udmelding fra Udenrigsministeriet ikke var clearet. Drøftelserne med kollegerne gik i øvrigt på, hvordan de skulle tackle det anførte om håndteringen af negative demonstranter.

Det var bl.a. Ole Kahr, som han drøftede passussen med. Han husker at Kaspar Andreasen også var der, men om han lyttede med på netop den snak, ved han ikke. Han husker i øvrigt ikke konkret, hvem der deltog, men det ville typisk være de skarpe delinger svarende til politiaktion 1 til 5. De var 4-5 personer omkring bordet. Politidirektør Hanne Bech Hansen og chefpolitiinspektør Kai Vittrup ville kende til formuleringen, idet operationsbefalingen ville være blevet drøftet i de interne stabsmøder i den øverste ledelse. Han gik ikke til nogle af sine ledere, da han personligt opfattede det sådan, at formuleringen og opgaven i operationsbefalingen var "clearet af" i øverste ledelse – herunder med politidirektør Hanne Bech Hansen og chefpolitiinspektør Kai Vittrup.

I tiden forud for besøget i 2002 havde de udviklet og indøvet et koncept, som kunne bruges, hvis nogle dukkede op på en eskorterute og forsøgte at blokere vejen eller

ville stå ved vejen for at markere meninger. Konceptet gik ud på at skærme demonstranterne, så kortegen kunne komme frem, hvis ruten ikke kunne ændres. Konceptet var blevet udviklet til brug for "Reclaim the Streets" demonstrationer. Afhørte mente, at dette koncept også kunne anvendes til opfyldelse af anmodningen i operationsbefalingen om, at kortegen skulle køre et sted, hvor der ikke var negative demonstrationer af hensyn til premierministeren. Da det på stabsmødet også blev slået fast, at det var vigtigt, at de sikrede, at gæsten ikke så noget negativt, bragte han konceptet i forslag under opgavegennemgangen. Forholdsordren om afskærmning opstod dermed på stabsmødets opgavegennemgang i dialogen mellem ledelsen og folk på hans niveau. Aftalen blev, at afhørtes enhed skulle afskærme, hvis Mike Limas forrider observerede demonstranter med negative tilkendegivelser. Afskærmning var sekundært i forhold til at køre en anden rute. Falun Gong var en negativ demonstration i forhold til gæsterne. Til afskærmning skulle de bruge "grisebilerne". Det var store kassebiler med plads til seks hunde. De havde samme størrelse som de såkaldte "hollænderbiler". Det var alene afhørtes enhed, der havde til opgave at afskærme. Formålet med afskærmningen var dels sikkerhed, altså at sikre at kortegen kunne komme frem, men det var også at sørge for, at kortegen ikke kunne se demonstranterne. Begge dele var vigtige. Under selve besøget fik de dog ikke ordre om at udføre en afskærmningsopgave.

Han husker ikke at have deltaget i andre kinesiske besøg end det i 2002. Han husker besøget i 2002, fordi han fik til opgave at lave en afspærring på Amager Boulevard ved Radisson hotellet som led i bistand til den ydre bevogtning af hotellet. Det husker han særligt fordi, det var sjældent, at hans enhed fik til opgave at hjælpe med bevogtningen. Afspærringen var ikke med biler. Den var alene med mandskab. De foretog afspærringen efter aftale med den relevante indsatsleder. Afhørte blev foreholdt handlingsforløbsrapport af 24. september 2002, hvoraf det om hændelse hhv. kl. 21.00 og kl. 21.20 fremgår:

"Lima 8 tilgående med tilsyn SAS Radisson, Amager. Ca. 25 Falun Gong tilhængere samlet foran SAS / alt stille og roligt. Lima Scandinavia, vpk. Jørgen Kristensen, kontaktet – ønskede Falun Gong demoen flyttet ind i parken, hvilket var i overensstemmelse med tilladelsen og KSN."

"Falun Gong tilhængere placeret på fortov mellem cykelsti og busstop. Af tilladelse fremgår, at demoen kun må stå "på sti i parken", hvorfor de efter lidt diskussion med OCI fortrækker til parken. Ansvarlig for demoen, Lingnan Wu, påstod, at hun havde en telefonisk aftale med Arne Larsen om den placering, som de indledningsvis havde indtaget. Dette forsøgt bekræftet via KSN uden held. Lingnan Wu fik oplyst mit navn, idet hun evt. ville klage. Demo vil ophøre kl. 2300."

Afhørte forklarede hertil, at hans enhed ikke skulle flytte nogen. De skulle foretage afspærring. Den afspærring, han husker, foregik desuden i dagtimerne, hen på eftermiddagen.

Afhørte blev foreholdt sin forklaring af 12. september 2018 til Den Uafhængige Politiklagemyndighed, hvoraf fremgår følgende:

"Afhørte blev foreholdt, at det fremgår af ovennævnte artikel, at repræsentanter fra Falun Gong i 2002 ønskede at demonstrere på fortovet over for hotellet, hvor premierministeren boede, og afhørte er i den anledning citeret for at have udtalt følgende: *"Der skulle vi sørge for, at der ikke kom nogen demonstrationer i den retning, som kortegen kom fra". "Vi gav indtryk af, at kortegen ville komme den vej og skulle ind, der hvor de stod. Men så kom de jo bare den anden vej fra. Som jeg husker det, så pakkede de bare sammen. De havde ikke opnået det de ville.""*.

Han bekræftede at have forklaret sådan. Dem, han sendte ud, skulle holde øje mod Lange Bro, således at demonstranterne troede, at kortegen kom der fra, men han havde fået melding om, at kortegen ville køre ad Artillerivej. De snød på den måde de negative demonstranter, som stod på Amager Boulevard. Samtidig stod de positive "klappere", som ambassaden havde bestilt, lige ved indkørslen til hotellet, hvor de var synlige for kortegen. De to grupper kunne ikke se hinanden.

Når han husker, at de skulle skærme over for negative ytringer i 2002, er det på grund af den særlige formulering, der var i operationsbefalingen, med anmodningen fra Udenrigsministeriet.

Mødet afsluttet kl. 11.10.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN

Protokol nr.: 3

PROTOKOL

Den 28. november 2018 kl. 13.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede kommissionens Pia Blaabjerg Andersen.

Michael Agerbæk var mødt med bisidder advokat Martin Cumberland.

Bisidderne advokat Martin Cumberland, advokat Torben Koch, advokat Ole Hasseris Olsen, advokat John Petersen, advokat Niels Henrik Nielsen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Jacob Sand og advokat Anders Németh var mødt.

Michael Agerbæk bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner med de seneste ændringer samt et overordnet afhøringstema med bilag.

Michael Agerbæk blev gjort bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Afhørte forklarede, at bl.a. som følge af de tematiserede spørgsmål, som han havde fået tilsendt inden afhøringen af ham i den første Tibetkommission, var afhøringen koncentreret om hans funktion under besøgene fra Kina i 2012 og 2013, hvor han ikke var med i den specifikke planlægning af besøgene. Der var derfor ikke umiddelbart anledning til at forklare om de forhold, som han i juli i år har forklaret om i pressen. Foreholdt, at han afslutningsvis var blevet spurgt, om han sad inde med en viden, som kunne have interesse for kommissionen, forklarede han, at det først var, da han læste den første Tibetkommissions anbefalinger og redegørelse, at det blev klart for ham, at han skulle have givet yderligere oplysninger i forbindelse med afhøringen. Han havde forstået, at kommissionen gerne ville have viden om OPA. Han tænkte derfor slet ikke i de baner, der nu er genstand for kommissionens undersøgelse.

Hans udtalelser er i det væsentlige loyalt gengivet i pressen, herunder i artiklen i Politiken den 14. juni 2018 med overskriften *"En skandale, der stikker dybere: Ny jagt på en ordre oppefra i Tibetsagen"*. Han udtalte sig i pressen, fordi han syntes, at det var ærgerligt, at to politiledere skulle stå på mål for en forståelsesramme, som havde været kendt i politiet gennem en længere årrække.

I 2004 blev han leder af Beredskabsafdelingen i Københavns Politi, og fra dette tidspunkt indgik han i den operationelle planlægning. Han blev i 2005 udtaget til at opbygge afdelingen Operativ Planlægning og Analyse, hvor han var frem til 2012.

Planlægningen på det operationelle niveau foregik blandt andet på ugentlige sikkerheds- og stabsmøder. Allerede dengang var der en forståelse vedrørende synlighed og antikinesiske demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg. Han kan ikke angive præcist, hvordan denne forståelse kom til udtryk. De enkelte operationer blev planlagt på stabsmøder, hvori PET deltog. På møderne deltog endvidere de operative ledere fra andre involverede politistationer. Det var på disse møder, at forståelsen om synlighed ved kinesiske besøg fremkom. Forståelsen blev talt ind i politiet fra PET, som havde kontakten til værtsskabet. PET var altid koblingen mellem værtsskabet og politiet. Han ved ikke, hvor PET fik sine informationer fra, herunder om det var fra Statsministeriet eller Udenrigsministeriet, men det var muligvis fra deres møder med værterne for besøgene. Oplysningerne fra PET blev konverteret til noget operationelt og inkorporeret i de operationsbefalinger, der blev udfærdiget i forbindelse med besøgene, idet PET havde en viden, som de enkelte politikredse ikke var i besiddelse af.

Operationsbefalingen ændres flere gange op til et møde. Der kan komme ændringer helt frem til selve mødet. Af operationsbefalingerne fremgår, hvem der har ansvaret for operationen, og hvem der er leder af de enkelte dele. Mogens Lauridsen afløste ham som operationsleder. De arbejdede på tre niveauer. Det var det strategiske, taktiske og operationelle niveau. Han ved ikke, hvilket kendskab der har været til forståelsen på det strategiske niveau, som omfatter politidirektøren og chefpolitiinspektører. Han har ikke bragt forståelsen op på dette niveau. Han kan alene udtale sig om den viden, som han er blevet bekendt med på det operationelle niveau, der omfatter vicepolitiinspektører, politiinspektører og nogle gange ned på politikommissær niveau.

Der var en italesættelse i forhold til synlighed ved besøg fra Kina. Således var det et klart ønske at undgå, at kineserne blev konfronteret med antikinesiske demonstrationer, herunder fra Falun Gong og Støttekomitéen for Tibet. Han er bekendt med, at eskorteruter blev ændret for at efterkomme dette. Der kan altid være et sikkerheds-

mæssigt aspekt ved ændring af eskorteruter, men ved besøg fra Kina blev det synlighedsmæssige aspekt vægtet tungere end ved gæster fra andre lande.

Han var involveret i møderne med den kinesiske vicepremierminister Hui Liangyus officielle besøg i Danmark den 13.-16. april 2005, den kinesiske forsvarsminister Gangchuan Caos officielle besøg den 19.-21. april 2005, Kinas viceformand for Political Consultative Conference Liu Yandong den 27.-30. oktober 2006 og Kinas First Chairman of the standing Commitee of the National Peoples Congress of Chaina, H. E. Wang Zhaoguo den 4.-7. september 2008.

Han deltog i planlægningen af COP15 i 2009. Under COP15 kørte KSN i døgndrift. Han delte KSN ledelsen med Mogens Lauridsen, som havde dagvagten, mens han selv havde nattevagten. Han kan ikke udelukke, at der om natten kørte eskorter med kinesiske delegationer, men han husker det ikke.

Hvis der havde stået demonstranter på Langebro, og ruten var planlagt til at gå over broen, kan han ikke udelukke, at han med den forståelsesramme, der var dengang, ville have omlagt ruten, hvis dette kunne ske uden at øge sikkerhedsrisikoen. Hvorvidt han eventuelt ville have afgivet ordre om at skærme eskorten fra demonstranter ved hjælp af mandskabsvogne, er en hypotese, som han ikke umiddelbart kan svare på.

Foreholdt Henning Peter Dahls forklaring om, at der allerede tilbage i 2002 var en forholdsordre om, at hundeførernes "grisevogne" kunne køres frem foran demonstranter fra Falun Gong, forklarede han, at han ikke var en af del af ledelsen på dette tidspunkt. Det er hans opfattelse, at Henning Peter Dahls forklaring blot understøtter det, han selv er citeret for i pressen. Da han blev en del af planlægningsarbejdet, var der allerede en forståelse af, hvordan de skulle reagere. Han kan ikke udelukke, at han i perioden 2002 til 2012 drøftede med Mogens Lauridsen, hvordan de skulle skærme kineserne mod demonstranter, men han husker det ikke. Det var på stabsmøderne, som han har deltaget i utallige af, at de drøftede, hvordan en konkret opgave skulle løses ud fra en strategisk hensigt, en trusselsvurdering og den operative opgave, der skulle løses.

Man kan ikke sige, at der i perioden frem til 2012 var sket en progression i forhold til italesættelsen af, at kineserne skulle skærmes, men i 2012 blev det talt ind, at der skulle forhandles en samhandelsaftale. Han hørte det på gangene. Han var på dette tidspunkt i den afdeling, som understøttede de administrative forhold ved operationen.

Der var et hav af operationer i perioden. PET var med gang fra gang. Forskellen mellem besøg fra Kina i forhold til besøg fra andre lande var, at det var sædvanlig praksis, at der ved besøg fra Kina var øget fokus på synlighed, således at kineserne ikke

måtte møde demonstranter. Det var fast praksis. Da han trådte ind i ledelsen i 2004, kom han ind i denne forståelsesramme for håndteringen af besøg fra Kina. Han mindes ikke at have drøftet denne forståelse med sine overordnede. Han ved ikke, hvordan vidensdelingen foregik i ledelsesniveauet over ham. Han er således ikke bekendt med, hvilken viden chefpolitiinspektøren og politidirektøren var i besiddelse af. Han havde kendskab til forståelsesrammen på det operationelle niveau.

Han er ikke sikker på, at han i 2002 var med til stabsmøder på det taktiske plan, da der på dette tidspunkt var en anden stabsstruktur. Staben var koncentreret om det personale, der sad på regionskontoret på politigården. Han antager, at han læste operationsbefalingen. Han husker ikke, om han læste alle udgaver. Han husker ikke i 2002 at have læst en operationsbefaling, som indeholdt en særlig instruks fra Udenrigsministeriet, eller om de drøftede, at der skulle skærmes af over for demonstranter.

Han er ikke sikker, men han mener, at han blev afløst af Jens Jespersen som operationsleder i 2012, hvor han blev leder af vagtcentralen. Han videregav ikke forståelsesrammen til nogen.

Han var i ledelsessekretariatet, da der kom spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg omkring besøgene i 2012, men han var ikke involveret i besvarelsen. Den blev varetaget af senioranklager Klaus Pedersen og de direkte involverede. Han viderebragte ikke sin viden om håndteringen af demonstranter under de kinesiske besøg til sekretariatet.

Med de positioner, som Mogens Lauridsen har indtaget, herunder som leder af Regionsafdelingen, bør han være bekendt med forståelsesrammen omkring synlighed af demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg. Forståelsesrammen var kendt på dette niveau. Mogens Lauridsen sad for bordenden under stabsmøderne, men han blev i nogle tilfælde i 2004 afløst af Gunnar Birger Sallov, som var tredjemand i afdelingen på dette tidspunkt. Kaj Vittrup deltog i nogle møder, men han deltog ikke i alle. Kaj Vittrup var dog altid tæt på operationerne.

Adspurgt mente afhørte ikke at have yderligere at tilføje af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.00.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN

Protokol nr.: 4

PROTOKOL

Den 28. november 2018 kl. 14.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede fuldmægtig Anne Damhus Kristensen.

Einer Lind var mødt med bisidder advokat Torben Koch.

Bisidderne advokat Martin Cumberland, advokat Torben Koch, advokat Henrik Hasseris Olsen, advokat John Petersen, advokat Niels Henrik Nielsen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Jacob Sand og advokat Anders Németh var mødt.

Einer Lind bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner med de seneste ændringer samt et overordnet afhøringstema med bilag.

Einer Lind blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Afhørte forklarede, at han stoppede som chefpolitiinspektør i september 1995, men de sidste måneder afholdt han ferie og fridage. Det Sociale Verdenstopmøde fandt sted i København i 1995. Han havde kommandoen over samtlige uniformerede politifolk i København under besøget, og han var med i styregruppen. Forberedelserne var begyndt allerede ved juletid året før.

Han sad i KSN under besøget, men han sad der ikke permanent, idet han også kørte rundt i København og mødtes med nogle af lederne.

Han vidste allerede før besøget i 1995, at kineserne ikke kunne tåle at se andet, end det de ønskede. Det havde han vidst i mange år. Denne viden kom ind i politiet via PET. Ved besøg som dette, begyndte det altid med, at udenlandske delegationer hen-

vendte sig til Udenrigsministeriet med henblik på planlægning. Derefter ville bodyguards og medarbejdere fra den udenlandske delegation tale med PET om planlægningen. Kineserne fortalte herunder også PET om de problemer eller ønsker, som den kinesiske delegation havde. PET gik derefter til KSN med ønskerne. KSN tog dog ikke hensyn til dem. Det var ikke bare den kinesiske delegation, der havde problemer eller ønsker. Det var var der mange andre lande, der havde. Flere af ønskerne gik på forbud mod demonstrationer, men han måtte skuffe dem alle ved at forklare, at der var ytrings- og forsamlingsfrihed i Danmark.

Han var ved den kinesiske delegations besøg ved Sheraton hotel. Han stod på Dosseringen på den anden side af kørebanen ved Skt. Jørgens Sø. Han stod sammen med nogle fra delegationen, herunder den kinesiske militærattaché. De kiggede bl.a. på demonstranterne, da den kinesiske præsident kom ud fra hotellet og kørte væk i kortegen. Han husker ikke, hvad der blev demonstreret for eller imod, men de stod med nogle skilte. Han husker ikke, hvor stor en skare der var, men han mener at have set 10-12 demonstranter. De stod til højre for planetariet på hjørnet og var fuldt synlige også for den kinesiske delegation. Demonstranterne blev behandlet som alle andre. Han gav ikke ordre til noget i den anledning. Han forlod først hotellet, da den kinesiske delegation var kørt igen, og demonstranterne også var væk. Nu 23 år efter besøget er han gennem pressen blevet opmærksom på, at nogle demonstranter var gemt bag ved hotellet. Det anede han intet om.

Adspurgt mente afhørte ikke at have yderligere at tilføje af betydning for kommissionens arbejde. Mødet afsluttet kl. 14.20.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN

Protokol nr.: 5

PROTOKOL

Den 28. november 2018 kl. 15.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede fuldmægtig Pia Blaabjerg Andersen.

Kai Vittrup var mødt med bisidder advokat Henrik Hasseris Olesen.

Bisidderne advokat Martin Cumberland, advokat Torben Koch, advokat Ole Hasseris Olsen, advokat John Petersen, advokat Niels Henrik Nielsen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Jacob Sand og advokat Anders Németh var mødt.

Kai Vittrup bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner med de seneste ændringer samt et overordnet afhøringstema med bilag.

Kai Vittrup blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Afhørte forklarede, at han fratrådte stillingen som chefpolitiinspektør i 2006, men han havde været udsendt allerede fra efteråret 2004. Hans ansættelse i Københavns Politi ophørte i sensommeren 2008.

Han var ikke involveret i FN's topmøde i Bella Centeret i marts 1995. Han mener, at han først kom til Københavns Politi i 1996, hvor han afløste Einer Lind som chefpolitiinspektør.

Han var som chefpolitiinspektør involveret i de officielle besøg i 2002.I forbindelse med større operationer havde han siden 1996 udviklet et system, hvor han udfærdigede en operationsplan, hvori han fastslog strategi, manøvreplan, tid, sted, og hvilke ressourcer der kunne benyttes. Operationsplanen dannede grundlag for operati-

onsbefalingen. Han videregav operationsplanen til sin næstkommanderende, som typisk var Mogens Lauridsen, og derfra kørte det. Det er hans opfattelse, at Mogens Lauridsen fuldt ud forstod de retningslinjer, som han havde udstukket. I forbindelse med planlægningen blev der holdt et overordnet stabsmøde, hvor de fleste fra det ledende personale var til stede. På disse møder meddelte han, i hvilke situationer han skulle underrettes. De mange år gjorde, at de stolede på hinanden. De vidste, hvordan en operation skulle forløbe, og han behøvede ikke at sige ret meget. Til sidst forekom det, at operationsplanen blev lavet på en serviet, mens de sad og talte. På grundlag af operationsplanen udfærdigede Plan-Sikkerhed en operationsbefaling. Når han havde lavet sin operationsplan, var det yderst sjældent, han så operationsbefalingen, for han vidste, at Mogens Lauridsen kørte det, som det skulle.

PET deltog i de overordnede stabsmøder og fremkom her med deres trusselsvurdering. Ved besøg fra Kina var meldingen fra PET altid, at de ikke var bekendt med, at der var trusler mod den besøgende. Kineserne ville nødigt give oplysninger om, at den besøgende var truet. Han iværksatte derfor altid det højeste beredskab, da han ikke troede på, at der ingen risiko var. Endvidere var det alment kendt, at kineserne ikke brød sig om, at premierministeren skulle se nogen råbe "øv bøv" og stå med flag osv. Dette sagde han "nå" til. Han tog ikke hensyn hertil. Han havde et godt forhold til PET, og linjerne i forhold til PET var klare. De skulle ikke komme og fortælle, hvordan han skulle køre sine operationer. Han lod sig ikke påvirke af PETs udmeldinger. For ham var sikkerheden afgørende. Det var hans ansvar. Hans medarbejdere på det taktiske niveau, indsatslederne, vidste præcist, hvad de skulle gøre og ikke gøre. Politidirektøren, Hanne Bech Hansen, havde stor tillid til ham, og til at folkene ned til og med taktisk niveau vidste, hvad de havde med at gøre, og gjorde det rigtige. I 2002 deltog han måske i enkelte stabsmøder, hvor han gennemgik manøvreideen for den ansvarlige indsatsleder, lederen af KSN staben, Mogens Lauridsen og Per Larsen. Politiet havde mange opgaver, da Danmark havde EU-formandskabet. De havde derfor ikke en skarp opdeling i et taktisk, strategisk og operationelt niveau.

Foreholdt Ole Kahr og Henning Peter Dahls forklaringer om, at der var en opfattelse blandt indsatslederne af, at man skulle sikre, at kinesiske gæster ikke så f.eks. demonstranter fra Falun Gong, og at kineserne ikke blev mødt med flag og bannere, forklarede han, at han ikke kan afvise, at der blandt indsatslederne var en opfattelse af, at man skulle beskytte kineserne herimod, og at nogen på eget initiativ har handlet i overensstemmelse hermed. Det cirkulerede rundt i politiet, at kineserne ikke kunne lide demonstranter. Han havde grebet ind, hvis han havde han set det. Det var stik imod hans holdning. Hvis nogen er skredet til handling i overensstemmelse med kinesernes holdning, er det i sidste ende hans ansvar, da hans kontrol som ansvarlig for operationen i så fald ikke har været tilstrækkelig. Ansvarsfordelingen var som gengivet i punkt 1.2 i den taktiske befaling for "Bevogtning af Grøndal Centret/

Kommunehospitalet EU-Formandskabet 2002" i forbindelse med ASEM 4 topmøde for stats- og regeringsledere i Bella Centeret den 22.-24. september 2002.

I operationsbefalingerne fra 2002 har han ikke set informationer fra Udenrigsministeriet gengivet. Mogens Lauridsen kontrollerede indholdet i operationsbefalingerne. Udenrigsministeriet ringede aldrig til ham. De ville antageligvis have ringet til Hanne Bech Hansen.

I 2002 og formentligt længe inden da susede PETs opfattelse vedrørende håndteringen af demonstranter ved besøg fra Kina rundt på gangene. Det var umuligt for ham at gribe ind heroverfor, da der er 2.000 ansatte i Københavns Politi. Der blev fra kinesisk side lagt vægt på, at der ikke måtte være synlige demonstranter. Det var helt generel viden, at kineserne ikke ønskede at se demonstranter, men det var irrelevant for operationen, og han tog ikke hensyn hertil. Sikkerheden var afgørende for ham. Han beskrev i operationsplanerne, hvordan de generelt skulle forholde sig overfor anmeldte og ikke-anmeldte demonstrationer.

Foreholdt Henning Peter Dahls forklaring om, at der i 2002 var en forholdsordre om, at hundeførernes "grisevogne" kunne køres frem foran demonstranter fra Falun Gong, forklarede han, at det er helt ukendt for ham. Han kørte forbi Hotel Radisson Blu, hvor der stod demonstranter på fortovet foran hotellet. Kineserne kunne se dem fra deres værelser på hotellet.

Han husker ikke at have været involveret i besøgene fra Kina i 2004 og tvivler på, at han var det. Operationsbefalingerne fra disse besøg er anderledes, end dem han sædvanligvis var med i. Hans navn var sædvanligvis anført i operationsbefalingerne, da det var vigtigt for ham, at det fremgik, hvem der var ansvarlig for operationen, så alle vidste det. Hans navn fremgår ikke af operationsbefalingerne fra besøgene i 2004. Han varetog sædvanligvis tillige debriefingerne. Hans eget navn er heller ikke nævnt i denne forbindelse vedrørende besøgene i 2004. Normalt ville Mogens Lauridsen tage over for ham, men Mogens Lauridsen står heller ikke anført i dokumenterne fra besøgene. Det kan have været Benny Winther Jørgensen eller Gunnar Birger Sallov, der har haft ansvaret for operationerne.

Foreholdt afsnittet "Trusselsvurdering" i operationsbefalingen vedrørende det kinesiske parlaments formand Wu Banggou og frues officielle besøg i Danmark fra den 31. maj til 2. juni 2004 forklarede han, at denne ikke er formuleret i hans sprog. Formuleringen stammer sandsynligvis fra PET og hører ikke hjemme i en operationsbefaling. Den er udtryk for en politisk holdning, som ikke hører hjemme i en operationsbefaling. Politiet stod alene for sikkerheden. Indholdet i punktet politiaktion 07-7 - Den Lille Havfrue, Langelinie stemmer ikke med den holdning, som han

havde givet udtryk for. Formuleringen er kommet ind i operationsbefalingen ved, at "den har cirkuleret, og nogen har puttet det ind." Han har ingen erindring om, at han var en del af operationen. Hvis han har været det, skulle han have foranstaltet, at det blev fjernet fra den taktiske befaling, at demonstrationer blev henvist til lystbådehavnen ude af syne fra Den Lille Havfrue.

Foreholdt indkaldelse til planlægningsmøde den 30. april 2004, forklarede han, at han ikke husker at have deltaget i dette møde.

Forholdt Michael Agerbæks forklaring om, at Michael Agerbæk i 2004 kom ind i en forståelsesramme, hvoraf en del bestod i, at den kinesiske delegation skulle skærmes, så de ikke blev konfronteret med anti-kinesiske demonstrationer, forklarede han, at det ikke er en praksis, som han kan genkende.

Han antager ikke, at PET kom med input i forbindelse med detailplanlægningen. Han kan ikke udelukke det, men har ikke kendskab hertil. PET var som regel med i KSN, når det kørte, og sad som en af stabsfunktionerne der. Det er svært for ham at sige, men han er ret sikker på, at der ikke er kommet oplysninger fra PET uden om ham til et lavere niveau i Københavns Politi. Han læste aldrig operationsbefalingerne. Han havde tilstrækkeligt at gøre med at udfærdige operationsplaner. Han havde tillid til, at operationen kørte på grundlag af den operationsplan, han havde udfærdiget. Han kontrollerede, hvordan operationen forløb ude på gaden. Hans kontrol bestod i at han besøgte KSN, ligesom han kørte rundt på gader og stræder.

Der er ingen tvivl om, at hans generelle opfattelse var som blandt andet angivet i operationsbefalingen vedrørende ASEM 4 topmødet i Bella Center den 22.-24. september 2004, hvoraf blandt andet fremgår: *"Politiaktionernes øvrige enheder forskydes samtidig parallelt med demonstrationstoget og uden for demonstranternes synsfelt. Ledsagelse af andre anmeldte demonstrationer afpasses den aktuelle trusselsvurdering, men udgangspunktet er fortsat et beskedent antal synlige enheder og en større skjult taktisk reserve. Ikke anmeldte demonstrationer, spontane happenings, herunder gadeteater, musik og dans, skal som udgangspunkt ikke standses, men ledsages eller observeres af et antal enheder, svarende til den aktuelle trusselsvurdering og der fastlægges - efter omstændighederne - en rute, der ikke umiddelbart kolliderer med andre demonstrationer."* Alle var bekendt med, at dette var hans holdning.

Foreholdt artikel i Politiken den 25. september 2002 med overskriften "Falun Gong-udøver anholdt", forklarede han, at han ikke husker episoden, men han er enig i de betragtninger, som han er citeret for i artiklen. Det er dansk politi, ikke kinesiske sikkerhedsfolk, der har ansvaret, men selvfølgelig er man nødt til at agere på

de kinesiske sikkerhedsfolks antagelser. Det kunne ikke give anledning til ændrede retningslinjer i organisationen.

Adspurgt havde han ikke noget at tilføje til sin forklaring, bortset fra at de mange ansatte i politiet i de mange år, han havde været i politiet, havde gjort et fantastisk arbejde.

Mødet afsluttet kl. 15.40.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN

Protokol nr.: 6

PROTOKOL

Den 4. december 2018 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede fuldmægtig Anne Damhus Kristensen.

Gunnar Birger Sallov var mødt.

Bisidderne advokat Martin Cumberland, advokat Torben Koch, advokat Henrik Hasseris Olsen, advokat John Petersen, advokat Niels Henrik Nielsen og advokat Anders Valentiner-Branth var mødt.

Gunnar Birger Sallov bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner med de seneste ændringer samt et overordnet afhøringstema.

Gunnar Birger Sallov blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Afhørte forklarede, at han fratrådte som vicepolitiinspektør den 31. maj 2005. Han var aktiv i tjenesten indtil dette tidspunkt.

Afhørte var en ud af fire vicepolitiinspektører i Regionsafdelingen. Regionsafdelingen bestod af radiotjenesten, beredskabsafdelingen og hundetjenesten. Den dækkede ikke hele politiregionen. Regionsafdelingen hjalp med at oprette og drive KSN. De var seks personer, der af chefpolitiinspektøren kunne udpeges som KSN-leder. Afhørte havde forud herfor i 13 år ansvaret for radiotjenesten, og som led heri indgik han også i KSN. Han blev afløst af Allan Christensen.

Politiet fik mobiltelefoner i starten af 1990'erne. Brugen af mobiltelefoner blev ikke optaget og dokumenteret, hvis der var tale om opkald fra mobil til mobil. Dermed

gik der noget information uden om registreringen. Det ærgrede afhørte sig over, når han skulle dokumentere et forløb. Det kunne være en fordel at tale over mobiltelefon, idet samtalen var privat i den forstand, at hverken andre kollegaer eller øvrige, fx presse og demonstranter, kunne lytte med.

Han husker ikke at have været involveret i Det Sociale Verdenstopmøde i 1995. Foreholdt Københavns Politis hovedplan fra topmødet hvoraf det fremgår, at afhørte var medansvarlig for katastroferegisteret, husker han det ikke. Han husker ikke, hvad katastroferegisteret var.

Ved ASEM-topmødet og det officielle besøg fra Kina i 2002 var han operationsleder i KSN. Denne funktion dækkede over det rent operative, hvor man traf beslutningerne angående "styrkerne ude i marken". Det indebar også, at han inden selve besøget briefede indsatslederne om, hvad deres opgaver var, og hvad der blev forventet i relation til deres indsats. Afhørte og Mogens Lauridsen, var begge KSN-ledere. De fordelte opgaverne imellem sig internt på dagen. Opdelingen var geografisk. Han husker ikke fordelingen nærmere.

Han var altid med til de forberedende planlægningsmøder, som angik, hvor store styrker der skulle bruges, og hvordan de skulle placeres. Der var i planlægningsfasen flere udgaver af operationsbefalingerne, idet forholdene ændrede sig undervejs. Han husker ikke konkret, hvornår man påbegyndte udarbejdelsen af operationsbefalingen i 2002, men ved så stort et besøg ville det være mindst en måned forinden.

Under de forberedende møder deltog PET, idet de fortalte om sikkerhedsrisikoen ved besøget. De oplyste om Falun Gong, at deres demonstrationer ikke var voldelige, og at de ikke vurderedes at udgøre en sikkerhedsrisiko. Kineserne kunne blot ikke så godt lide Falun Gong. PET sagde, at Falun Gong-demonstranterne skulle ses så lidt som muligt. Der var ikke i øvrigt nogle udefra, som deltog i de forbedrende møder. Afhørte blev foreholdt at Henning Peter Dahl for kommissionen blandt andet har forklaret, at der i operationsbefalingen fra 2002 stod noget i retning af, at det efter anmodning fra Udenrigsministeriet skulle sikres, at kortegen ikke kom forbi nogle negative demonstranter. Afhørte forklarede hertil, at det ikke siger ham noget. Han læste eller hørte intet herom.

Det var planlægningsafdelingen, der var pennefører ved udarbejdelsen af operationsbefalingen. I planlægningsmøderne deltog chefpolitiinspektør Kai Vittrup og KSN-lederne, herunder Mogens Lauridsen. Kai Vittrup nævnte under et forberedende møde, at kineserne var meget sarte over for Falun Gong og demonstrationer i almindelighed. De skulle derfor gøre så meget, som de kunne, for at kineserne ikke blev "udsat" for demonstrationer. Kai Vittrup sagde videre, at idet kineserne var vo-

res gæster, skulle politiet forsøge at rette sig efter deres ønsker, idet man som vært skulle opføre sig pænt over for sine gæster. Det var ikke på tale at fratage demonstranter flag eller lignende. Han opfattede ikke Kai Vittrups udtalelse som en forholdsordre. Han opfattede den som en henstilling om, at lederne så vidt muligt skulle tage hensyn til kineserne. Afhørte fik aldrig at vide, hvorfra ønsket kom. Afhørte forudsatte dog, at ønsket kom fra regeringen. Det var et ønske fra dansk side, at besøget blev afviklet så let og smertefrit som overhovedet muligt. Det var indforstået mellem politifolkene, at hvis man tilgodeså kinesernes ønske, så var man glade både på kinesisk og dansk side.

Afhørte talte efterfølgende i KSN med Mogens Lauridsen om Kai Vittrups udtalelse, og de tilrettelagde arbejdet derefter. Da grundloven sikrer retten til at demonstrere, men ikke hvor en demonstration kan foregå, kunne politiet afgøre placeringen af en demonstration. De valgte herefter placeringen således, at demonstranterne ikke kom alt for tæt på kineserne, og således at demonstranterne ikke alt for længe var samme sted som kineserne. De kunne også vælge at flytte en demonstration. Demonstranterne fik stadig lov til at se kineserne, men de sørgede for, at det blev så lidt som muligt. På den måde tog de hensyn til alle parter for at få det hele til at gå op i en højere enhed.

Han eller Mogens Lauridsen ledte de daglige briefinger af indsatslederne, umiddelbart inden aktionerne gik i gang. Kai Vittrup deltog aldrig i sådanne briefinger, da han havde givet KSN-ledelsen de overordnede instrukser ved de forberedende møder.

Han erindrer ikke, at KSN gav ordre om at skærme af for demonstranter. De sagde ved briefingerne, at indsatslederne skulle gøre så meget, som de kunne, for at kineserne ikke så demonstranter. Han erindrer ikke, at de på noget tidspunkt brugte gruppevogne til at afskærme. Han kender ikke noget til en ordre om afskærmning med mandskab ved Amager Boulevard. Afhørte husker ikke, om han havde det geografiske ansvar for dette område.

De enkelte indsatsledere udarbejdede en handlingsforløbsrapport om det, de havde været involveret i. KSN skrev også en samlet handlingsforløbsrapport. Handlingsforløbsrapporter blev således udarbejdet på flere forskellige niveauer.

Afhørte blev foreholdt handlingsforløbsrapport af 23. september 2002, hændelse kl. 18.55, hvoraf der fremgår en melding om, at "*demoen ved Torvegade skal holdes på vestlige fortov*". Afhørte forklarede hertil, at en sådan ordre dækker over, at politiet skulle minimere demonstranternes synlighed for kineserne mest muligt. Årsagen hertil var ikke sikkerhed. Det drejede sig alene om, at kineserne ellers ville blive for-

nærmede. Demonstranterne ville gerne ses af kineserne, men de var ikke voldelige. Det var også PETs melding til dem, at demonstranterne ikke var voldelige.

Afhørte blev foreholdt samme handlingsforløbsrapport, hændelse fra kl. 19.28 til kl. 19.37, hvoraf følgende fremgår:

"19.28: L8 til KSN: Forslag til eskorterute: Langebro, Rysenstensgade, Vester Voldgade, Ny Vestergade til Marmorbroen. Er netop gennemkørt uden problemer.

[…]

1931: KSN: forventet afgang VIP-kina kl. 1940

1937: D9-01: S9-14. har kontakt til 3 demonstranter. Sv.: Skal holdes i sidegade, hvis det er Falun Gong."

Afhørte forklarede hertil, at demonstranterne nok ikke ville være blevet holdt tilbage i en sidegade, hvis det ikke var Falun Gong-demonstranter.

Foreholdt handlingsforløbsrapport af 24. september 2002, hvoraf det om hændelse kl. 21.00 fremgår:

"Lima 8 tilgående med tilsyn SAS Radisson, Amager. Ca. 25 Falun Gong tilhængere samlet foran SAS / alt stille og roligt. Lima Scandinavia, vpk. Jørgen Kristensen, kontaktet – ønskede Falun Gong demoen flyttet ind i parken, hvilket var i overensstemmelse med tilladelsen og KSN."

Afhørte forklarede hertil, at han ikke var på vagt på dette tidspunkt, men han opfatter meldingen således, at flytningen af demonstrationen medførte, at demonstranterne inde i parken ikke var synlige for kortegen foran hotellet.

Foreholdt samme handlingsforløbsrapport, hvoraf det om samme hændelse kl. 21.20 fremgår:

"Falun Gong tilhængere placeret på fortov mellem cykelsti og busstop. Af tilladelse fremgår, at demoen kun må stå "på sti i parken", hvorfor de efter lidt diskussion med OCI fortrækker til parken. Ansvarlig for demoen, Lingnan Wu, påstod, at hun havde en telefonisk aftale med Arne Larsen om den placering, som de indledningsvis havde indtaget. […]"

Afhørte forklarede hertil, at han ikke husker denne episode specifikt, men han husker det omtalt, at der nogle gange var blevet flyttet en Falun Gong-demonstration. Afhørte husker heller ikke den omtalte Arne Larsen. Afhørte blev foreholdt to demonstrationstilladelser af hhv. 29. august 2002 og 2. september 2002 udstedt til Falun Gong. Tilladelserne var underskrevet af politiassistent Arne Larsen, og afhørtes navn fremgik tillige som underskriver. Han forklarede hertil, at han ikke husker demonstrationstilladelserne. Tilladelserne foregik ved ansøgning, og herefter blev der givet en skriftlig tilladelse fra politiet. Ansøgningerne blev nogle gange præsenteret for ham, hvorefter han tilkendegav, om der skulle gives tilladelse eller ej. Det blev altid anført i tilladelserne, at ændringer kunne forekomme.

Afhørte deltog i debriefingen efter besøget i 2002. Foreholdt debriefingsnotat af 8. oktober 2002, hvoraf blandt fremgår, at *"Cpi. Kai Vittrup indledte briefingen med at byde velkommen til de fremmødte samt at rette en tak til alle implicerede styrker i aktionen. Afholdelsen af mødet var gået efter planen og uden nogen problemer. Kai Vittrup understregede, at hele vejen op i systemet, fra Københavns politis ledelse til Justitsministeriet og Justitsministeren, var der stor tilfredshed med indsatsen*", forklarede afhørte, at han ikke husker, om det nærmere blev uddybet, hvori den store tilfredshed bestod. De fik generelt gode tilkendegivelser i forbindelse med sådanne besøg. Det blev dog ikke nærmere udspecificeret, hvad der var gået godt. Foreholdt bemærkningen fra den ansvarlige indsatsleder for politiaktion 1, demo, Bent Olsen om, at "*Det er dog ikke hensigtsmæssigt at demonstrationsruter og eskorteruter er sammenfalne. Hvis det er muligt at tage hensyn til dette, vil det være at foretrække*" forklarede afhørte, at sådan en bemærkning ikke fik betydning fremadrettet. KSN-ledelsen og chefpolitiinspektøren, der skulle træffe beslutning om demonstrationsruter og eskorteruter, ville selvfølgelig ikke rette sig efter sådan en tilkendegivelse. Mogens Lauridsen eller Kai Vittrup gik tilsyneladende ikke i rette med Bent Olsen på baggrund af hans bemærkning. Det ville afhørte nok personligt have valgt at gøre.

Afhørte bekræftede, at den indsatsleder, som stod for eskorteruterne - i dette tilfælde Ole Kahr - planlagde en rute og to alternative ruter. Det var KSN, der besluttede, hvilken rute man valgte at benytte. Denne beslutning blev truffet på baggrund af forriderens meldinger. KSN valgte i et vist omfang en rute, hvor der ikke var demonstranter, men det gjorde man ikke altid.

I forbindelse med besøget fra den kinesiske parlamentsformand i 2004 var Benny Winther Jørgensen KSN-leder. Afhørtes rolle som operationsleder i KSN var den samme som i 2002. Afhørte og Benny Winther Jørgensen delte opgaverne geografisk mellem sig.

Afhørte blev foreholdt, at det af operationsbefalingen fra besøget i 2004 fremgår af afsnittet om uanmeldte demonstrationer, at den kinesiske ambassade havde givet meddelelse om nogle konkrete demonstrationer, hvor Falun Gong havde planlagt at forstyrre parlamentsformandens besøg. Afhørte forklarede herom, at det typisk var nogle oplysninger, som politiet havde fået fra PET. Foreholdt at det under afsnittet om opgaven fremgår, at parlamentsformandens besøg skulle kunne gennemføres uforstyrret, forklarede afhørte, at der hermed var tænkt, at en kortege ikke passivt måtte standses eller lignende. Man kunne ikke læse direkte i operationsbefalingen, at politiet havde til opgave at minimere, hvad kineserne så til demonstranter, men man kunne læse det mellem linjerne, og i KSN var der ingen tvivl om, at det var en af opgaverne. Han ved ikke, hvorfor det ikke direkte står i operationsbefalingen. Det var ikke, fordi det kunne være kontroversielt. De kunne godt have skrevet det ind, men det fandt man åbenbart ingen grund til.

Afhørte blev foreholdt, at det i operationsbefalingen om politiaktion 07-7 angående Den Lille Havfrue blandt andet fremgår, at "*Eventuelle demonstrationer henvises til området ved Lystbådehavnen. (de ikke kan ses fra området ved den lille havfrue.)*". Han forklarede, at sådan en bemærkning var med, for at demonstranterne ikke skulle gå hen og genere gæsterne, mens de så Den Lille Havfrue. Lystbådehavnen var rimelig tæt på Den Lille Havfrue uden dog at være "helt oppe i hovederne" på gæsterne. Demonstrationen ved lystbådehavnen ville ikke være ret synlig fra Den Lille Havfrue - faktisk nok slet ikke.

Afhørte blev foreholdt debriefingsnotat af 9. juni 2004, hvoraf blandt andet fremgår, at der stort set kun var tilfredshed med besøgets afvikling, og at specielt kineserne havde været yderst tilfredse med politiets behandling af besøget. Han forklarede hertil, at han ikke husker nærmere om kinesernes tilbagemelding. Der blev generelt sagt rimeligt meget til en debriefing. Dette notat er meget kortfattet.

Der var henover årene en almindelig indforstået opfattelse mellem politifolkene af, at kineserne ikke ønskede at se demonstrationer, og at ønsket så vidt muligt skulle imødekommes. Denne forståelse kan føres helt tilbage til Kinas første besøg i Danmark i starten af 1990'erne. Når kineserne kom til Danmark for at indgå handelsaftaler, ville man gerne gøre det så godt som muligt for alle parter. Ønsket om ikke at se demonstranter var særligt for kineserne

Mødet afsluttet kl. 10.40.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN

Protokol nr.: 7

PROTOKOL

Den 4. december 2018 kl. 10.40 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede fuldmægtig Pia Blaabjerg Andersen.

Allan Christensen var mødt.

Bisidderne advokat Martin Cumberland, advokat Torben Koch, advokat Ole Hasseris Olsen, advokat John Petersen, advokat Niels Henrik Nielsen og advokat Anders Valentiner-Branth var mødt.

Allan Christensen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner med de seneste ændringer samt et overordnet afhøringstema.

Allan Christensen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Afhørte forklarede, at han var ansat i politiet fra 1977 til 30. april 2016. Han var delingsfører fra 1993 til 1997, hvor han blev indsatsleder. Omkring 2002 blev han leder af KSN. I 2007 blev han ansvarlig for politiets radiosystemer. Han fratrådte i april 2016 fra en stilling som vicepolitiinspektør og specialkonsulent.

Hans rolle i KSN under officielle besøg fra og med 2002 er beskrevet i operationsbefalingerne, herunder at han havde ansvaret for opsætningen af radioudstyr, og for at der var radiooperatører. I nogle tilfælde fungerede han tillige som KSN-leder, og ved større operationer var han en del af operationsledelsen i KSN. Kun hvis han konkret havde KSN-leder rollen, deltog han i beslutninger om valg af ruter mv.

Han husker to episoder, hvor han var involveret i besøg fra Kina. Det ene var, hvor de kinesiske besøgende boede på Scandinavia Hotel. Han husker ikke, hvornår besøget fandt sted. Han var på gaden i forbindelse med besøget, og da de kørte fra Artillerivej, foranstaltede han, at der kom til at holde to store vogne på Amager Boulevard for at forhindre demonstranter, hvoraf nogle havde orange tøj på, i at løbe ud på kørebanen. Det indebar også, at demonstranterne ikke kunne ses af den kinesiske delegation, da den kørte forbi, hvilket ikke var tilfældigt. Det andet besøg fandt sted, da han var leder af HS. Her fik de i HS besøg af den højeste rangerende politimand i Beijing, som var ledsaget af et følge på 10-12 personer. Kineserne fik forevist, hvad de havde, og hvad de kunne. Han husker ikke, om der var anmeldt demonstrationer i forbindelse med besøget.

Han har på intet tidspunkt set på skrift, at kinesiske besøgende skulle skærmes mod anti-kinesiske demonstrationer, men det var alment kendt. Endog i en sådan grad, at der tales herom i en Olsenbanden film fra 2010. Han antager, at der helt op til politidirektøren og hos Rigspolitiet var kendskab til denne holdning. Han har aldrig hørt det udtrykkeligt tilkendegivet på de møder i politiet, som han deltog i. Han har aldrig hørt politiledelsen eller PET sige, at demonstranter ikke måtte være synlige ved besøg fra Kina.

Han har deltaget i nogle stabsmøder, men han husker ikke hvilke, herunder om han har deltaget i stabsmøder vedrørende besøg fra Kina. På møderne deltog typisk Kaj Vittrup eller Mogens Lauridsen fra ledelsen samt PET. Han husker ikke at have deltaget i stabsmøder, hvor det er blevet nævnt, at der skulle være en særlig håndtering af demonstranter ved besøg fra Kina. Håndteringen var underforstået i mange år.

Foreholdt at det af operationsbefaling for det kinesiske parlaments formand Wu Bangguo og frues officielle besøg i Danmark fra den 31. maj til 2. juni 2004 i forbindelse med en politiaktion ved Den Lille Havfrue fremgår blandt andet, at "*Eventuelle demonstrationer henvises til området ved Lystbådehavnen. (de ikke kan ses fra området ved den lille havfrue.)*" forklarede han, at det er meget atypisk, at det fremgår direkte af operationsbefalingen, at demonstranterne ikke måtte være synlige for de kinesiske besøgende. En sådan formulering ville sædvanligvis alene fremgå af den taktiske befaling. Det var ikke muligt fra Den Lille Havfrue at se en demonstration placeret ved lystbådehavnen.

Han har ikke deltaget i udfærdigelsen af operationsbefalingen. Han har sandsynligvis udfærdiget signalplanen til operationen, hvoraf fremgår, hvilke kaldesignaler og radiokanaler der skulle anvendes ved kommunikation med KSN og internt. Signalplanen omfattede ikke mobiltelefoner, udover at ledernes telefonnumre fremgik af planen. Alle involverede fik at vide, at alle samtaler som udgangspunkt skulle foregå

via radio. Det var af hensyn til muligheden for efterfølgende at kunne dokumentere, hvad der var blevet sagt. Der kunne undtagelsesvist kommunikeres via mobiltelefon, hvis meldingen ikke skulle kunne høres af alle. Dette kunne f.eks. være konkrete meldinger til indsatslederen. Han udfærdigede næsten samtlige signalplaner fra 2002/2004, til han ophørte i politiet i 2015.

Han var enkelte gange KSN-leder under COP15 i 2009. Han havde delvist nattetjeneste. Han underviste endvidere i brug af deres radiosystemer. Når han havde vagten som KSN-leder, var han ansvarlig for de ruter, som eskorterne kørte. Han husker intet specifikt vedrørende kinesiske besøgende under COP15.

Han udtalte sig i pressen, fordi han mener, at ansvaret er placeret forkert i den første undersøgelse. Det er ulogisk, hvis holdningen om, at kinesiske besøgende skulle skærmes mod demonstranter, kommer fra politiet, idet politiet som udgangspunkt ikke fører politik.

Mødet afsluttet kl. 11.10.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 8

PROTOKOL

Den 7. januar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Claus Grube var mødt med bisidder advokat Steen Lassen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Bjarke Vejby, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Jakob Buch-Jepsen, advokat Emil Spurr Madsen, advokat Jon Lauritzen ved advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Pernille Backhausen, advokat Steen Lassen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Torben Koch, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Noaman Azzouzi, advokat Finn Bachmann, advokat Poul Heidmann og advokat Stine Gry Johannessen var mødt.

Claus Grube bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Claus Grube blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Claus Grube bekræftede, at han fra 1997 til 2000 var viceudenrigsråd for Nordgruppen i Udenrigsministeriet.

Claus Grube forklarede, at han fra 2000 til 2003 bl.a. var stedfortrædende fast repræsentant og ambassadør ved EU herunder ved Danmarks formandskab i 2002. Fra 2003 til 2009 var han Danmarks faste repræsentant ved EU og medlem af am-

bassadørkomiteens anden afdeling i ministerrådet. Han var herunder ansvarlig for forberedelsen af Danmarks ministre, når de deltog i minister- og EU- rådsmøder.

Såfremt sager omkring Kina kom til behandling i EU, blev han involveret heri. Dette kunne også medføre lobbyarbejde fra de andre ambassadører i konkrete sager. Det var en fredelig periode i forhold til Kina, hvor Kina var på vej ud af sin status som udviklingsland. Han husker ikke konkrete sager omkring Kina fra den periode.

Det skete med jævne mellemrum, at lande med repræsentanter fra forskellige niveauer mødtes med Dalai Lama. Norge, Frankrig og Belgien kom på et tidspunkt i vanskeligheder i forholdet til Kina. Kina blev i takt med den økonomiske udvikling mere og mere hård i sine reaktioner over for de lande, man mente, havde gjort noget forkert. De drøftede ikke, under hans tid ved EU, en fælles holdning hertil. Det måtte hvert land håndtere for sig.

Han var departementschef i Udenrigsministeriet i perioden fra den 1. april 2009 og frem til den 31. juli 2013, hvorefter han blev ambassadør i London.

Der var et statsbesøg i England, mens han var ambassadør i London, hvor der var megen opmærksomhed på demonstrationer og på, hvordan kineserne håndterede besøget. Den kinesiske ambassade i London var optaget af, at så mange kinesiske patrioter som muligt stod forrest, når den kinesiske kortege førte forbi.

Efter finanskrisen var der et tydeligt ønske om at sætte skub i den danske økonomi. Privatforbruget var stadig påvirket af krisen, og både Udenrigsministeriets og det politiske fokus blev rettet mod Danmarks eksport til vækstlandene Rusland, Kina og Indien, og der blev udarbejdet vækst- og eksportstrategier.

2009

Dalai Lama skulle besøge Danmark i forsommeren 2009. Den første drøftelse gik på, om Dalai Lama skulle modtages på regeringsniveau. Udenrigsminister Per Stig Møller og statsminister Lars Løkke Rasmussen ville gerne modtage Dalai Lama, men dog ikke under de officielle rammer i ministerierne. Per Stig Møller mødtes med Dalai Lama på en restaurant nær hans hjem i Kirkelte, og statsminister Lars Løkke Rasmussen mødte ham på Marienborg. Dette var en politiske beslutning. Ved planlægningen af besøget tog de udgangspunkt i tidligere besøg af Dalai Lama. Den kinesiske reaktion på Dalai Lamas modtagelse kom prompte efterfølgende. Kina reagerede kraftigt med protester, da Kina mente, at der blev sat spørgsmålstegn ved Danmarks vedtagne ét-Kina politik. Han husker ikke, om der var kinesiske reaktioner inden

besøget, men det har der utvivlsomt været, da kineserne var ekstremt velorienterede omkring Dalai Lamas færden.

Om Kina's ambassadørs henvendelse af 13. maj 2009 til udenrigsministeren med protester mod et møde mellem statsministeren og Dalai Lama forklarede han, at han ikke husker den konkrete henvendelse. De havde lavet et skriftlig oplæg til udenrigsministeren om, hvad de kunne gøre. De vidste, at der ville komme reaktioner. Den danske holdning var, at Danmark selv bestemte, hvem regeringens medlemmer skulle mødes med, og at kineserne ikke skulle blande sig heri. Ambassadens henvendelse var ikke overraskende.

Forud for Dalai Lamas besøg var forholdet til Kina fint. I 2008, hvor Anders Fogh Rasmussen var statsminister, havde Danmark, som én af de få vestlige lande, lavet en bred samarbejdsstrategi med Kina, og Danmark havde gode forbindelser til landet.

Han kender ikke til baggrunden for, at den kinesiske ambassadør blev hjemsendt kort efter Dalai Lamas besøg. De kinesiske veje er uransalige i forhold til deres beslutninger, og de kinesiske myndigheder har ofte en hårdhændet tilgang til medarbejdere, hvis de er utilfredse med deres indsats.

Han husker frokostmødet den 29. maj 2009 med den kinesiske ambassadør. Det er en diplomatisk tradition og almindelig høflighed at byde den afrejsende ambassadør på en frokost eller reception.

Frokosten foregik, mens Per Stig Møller spiste frokost med Dalai Lama, og der kunne også være en idé i, at ambassadørens opmærksomhed på den måde var et andet sted. Det var diplomati.

Udenrigsministeriet mente ikke, at Danmark havde gjort noget galt ved at modtage Dalai Lama. De bilaterale relationer mellem Danmark og Kina blev nedkølet i en periode. Der var drøftelser om, hvordan de skulle komme videre. Den danske holdning var at fortsætte som normalt, og så måtte kineserne komme til dem.

Om notitsen af 16. juni 2009 fra ASI-kontoret til udenrigsministeren om "*Dalai Lamas forestående og hidtidige besøg samt kendte "konsekvenser" og løsninger*" forklarede han, at dette var udtryk for den generelle vurdering fra Udenrigsministeriet og den danske ambassade. På baggrund af erfaringer fra andre lande, ville de undersøge, hvordan forholdet til Kina kunne normaliseres. Efter inspiration fra andre lande overvejede de at lave en erklæring omkring et-Kina politikken for at løsne situationen op. Danmark skulle være værter ved FN's COP 15 i december 2009. Det ville derfor være godt, hvis forholdet var normaliseret på det tidspunkt.

Det er alene USA, der har kunnet møde Dalai Lama på officielt niveau uden, at Kina har reageret herpå efterfølgende.

Om notat fra Statsministeriet af 16. juni 2009 vedrørende statsministerens besøg med Kinas ambassadør forklarede han, at han ikke har set notatet før. Dette ville heller ikke have været normalt, da det er et internt notat fra Statsministeriet. Statsministeriet og Udenrigsministeriet havde enslydende opfattelser af sagen.

I sommeren 2009 var det politiske klima mellem Danmark og Kina nedkølet. Udenrigsministeriet ville gerne arbejde videre med strategien om samarbejdsaftaler for erhvervslivet, myndighedssamarbejde og ministerbesøg.

Om tredje afsnit i notits af 14. august 2009 fra kontoret for Asien og Stillehavet om "*Statsministerens møde med repræsentations-cheferne: Danmark-Kina og Dalai Lamas besøg*" forklarede han, at der ikke blev givet tilsagn eller garantier om, at Danmark ikke ville modtage Dalai Lama igen. Det var fast dansk politik, at Danmark selv ville bestemme, hvem der blev holdt møde med.

Han husker ikke, at Danmark modtog Lobsang Sangay som gæst. Lobsang Sangay var en slags premierminister og boede i eksil i Indien. Straks efter Lobsang Sangays indsættelse, var han meget aktiv i at få etableret kontakt til Danmark og andre europæiske lande. Udenrigsministeriet fik en henvendelse fra ham om et møde. De havde gennem Danida samarbejdsprojekter med ham i Indien.

Hvis han skulle modtages i Danmark, var det alene på embedsmandsniveau med repræsentanter fra Danida omkring de samarbejdsprojekter, Danmark havde med eksiltibetanere i Indien.

Om punkt 13 "*Eventuelt - Kina*" i referat af 9. september 2009 fra møde i Udenrigspolitisk Nævn forklarede han, at de havde en fast procedure for forberedelse af UPN-møder. Udenrigsministeriet lavede, i samarbejde med Folketinget og nævnets sekretariat, et skriftlig oplæg med talepunkter, baggrundsnotitser og beredskabspapirer til samtlige punkter på dagsordenen til ministeren. Han husker ikke det konkrete møde. Den normale forberedelse indebar, at han læste disse papirer igennem inden mødet.

De kunne ikke forudse, hvor længe kineserne ville lægge Danmark på is. Enten skulle der gå lang tid, eller også måtte de finde en vej frem, hvor kineserne kunne acceptere Danmarks tilgang.

Verbalnoten var en måde at skrive sig ud af de diplomatiske problemer på uden, at parterne tabte ansigt. Der blev arbejdet på denne model med kineserne i fortrolighed ad diplomatiske kanaler. Den markerede afslutningen på krisen i forholdet mellem Danmark og Kina i 2009. Verbalnoten var blevet til på kinesisk foranledning. Der var ikke tale om et vendepunkt, da samarbejdsstrategien med Kina fra 2008 fortsat udgjorde Danmarks tilgang til samarbejdet, men det fik fjernet stenen i skoen, som var forårsaget af Danmarks modtagelse af Dalai Lama. Det er Danmarks diplomatiske tradition, at modpartens synspunkter er hovedpunkterne i referaterne. Formuleringerne binder ikke fremtidige regeringer mere end alt andet politik, der kan ændres af et flertal i Folketinget. Efter normaliseringen i forholdet mellem Danmark og Kina begyndte danske ministre igen at besøge Kina.

Klimakonferencen blev afholdt i FN's regi med Danmark som vært. USA og Kina var nøglen til, at der kunne indgås en klimaaftale under topmødet i København. Det var vigtigt for de danske forhandlere, herunder for miljø- og klimaministeren, at Danmark havde et så normalt forhold til Kina som muligt.

Om redegørelse af 15. september 2009, som svar på instruks af 11. september 2009 *om "mulig inddragelse af andre emner ift. Kina i forløbet frem mod COP15"* fremsendt i mail fra ambassaden i Beijing, forklarede han, at han husker at have set redegørelsen. Det var et naturligt element at spørge de danske ambassader i de enkelte lande om, hvad der kunne gøres for at få landene til at give yderligere indrømmelser i klimaforhandlingerne.

Ad redegørelsens punkt 2 omkring "*status*" svarede han, at ordet dækkede over den måde, som gæsterne forventede at blive behandlet på. Asiatisk kultur lægger vægt på, hvordan landet modtages. De forventede at blive behandlet ligeså godt og på samme niveau som fx Barack Obama og den franske præsident. Begrebet "*koreografi*" handlede om de hoteller, værelser og biler, som blev stillet til kinesernes rådighed under deres besøg. Dette er karakteristisk for Kina, som er meget følsomme på dette område. Kina havde tidligere opfattet sig selv som et udviklingsland, hvilket betød, at de andre lande skulle tage særlige hensyn til dem. Samtidig fik Kina en større selvfølelse på grund af den voksende økonomiske styrke end andre udviklingslande. Kina ville som følge heraf behandles som en stormagt.

Kineserne gjorde utvivlsomt opmærksom på, at den kinesiske delegation ikke ville tabe ansigt eller se anti-kinesiske demonstrationer. Dette havde han ikke i detaljer kendskab til, inden han blev departementschef, men det var velkendt, at kineserne ikke ønskede, at der blev pillet ved deres status og værdighed. Kineserne ønskede ikke at blive konfronteret med ting, der kunne skubbe til deres værdighed. Kineserne vidste, at demonstrationer ikke kunne forhindres i Danmark.

Om Udenrigsministeriets udkast af 15. oktober 2009 til landeanalyse til COP 15 om blandt andet Kina forklarede han, at han sikkert har fået landeanalysen. Der blev lavet landeanalyser for alle, de for forhandlingerne, betydningsfulde lande, der deltog i COP 15.

Om analysens punkt 9 om "*COP15 – opmærksomhed på protokol*" forklarede han, at Udenrigsministeriet ikke på det tidspunkt vidste, om kineserne ville komme med et højniveausegment til COP 15.

Om tredje afsnit i "*Memoranda for Security Arrangements for Chinese Premiere Zhu Rongji*" af 12. august 2002 fra den kinesiske ambassade, modtaget på et møde i Udenrigsministeriets Protokol den 13. august 2002, forklarede han, at kravet om at placere demonstranter mindst 500 meter fra hotellet og øvrige steder, hvor delegationen opholdt sig, var et krav, der ikke kunne opfyldes. Kineserne var allerede dengang meget følsomme. Det ville typisk ikke blive accepteret, at lande dikterede Danmarks ageren, med mindre der lå sikkerhedsmæssige årsager bag. Det var et usædvanligt konkret krav.

Han var ikke direkte involveret i tilrettelæggelsen af COP 15. Klimasekretariatet stod for forberedelsen af konferencen. Udenrigsministeriet bistod med praktisk råd og vejledning, og Protokollen var involveret. Administrationsafdelingen i Udenrigsministeriet bistod FN omkring det praktiske i forhold til Bella Centeret.

Om mailkorrespondance i perioden 12. - 30. november 2009 mellem Christian Brix Møller og Jette Nordam m.fl. herunder cc til mailboksen dirsek@um.dk med redegørelse fra ASI-kontoret forklarede han, at mailboksen tilhørte direktionssekretariatet, som bistod ham og hans kolleger. Sekretariatet varetog postfordelingen. Direktionssekretariatet tog stilling til, hvem det skulle videresendes til. Han så ikke mails, der alene blev sendt til dirsek@um.dk.

Om ASI-kontorets redegørelse punkt 1.10 om "*kinesiske politiske sensibiliteter*" forklarede han, at dette bekræftede kinesernes følsomhed på området. Et emne som menneskerettigheder kunne under et besøg kun tages op efter forudgående aftale. Han er enig i, at det kan læses sådan, at kineserne ikke ville se Falun Gong-demonstranter under deres besøg. Det var ikke nyt, at kineserne var sensible i forhold hertil. Det handlede om, hvordan kineserne ønskede at blive behandlet.

Om sammenhængen i redegørelsens punkt 10 om, at Falun Gong "*ikke var synlige for præsidenten*" under et kinesiske besøg i Göteborg i 2007 set i forhold til bemærkningen om "*fuld efterretning om mulige demonstrationer, således at den kinesiske delegation ikke konfronteres med demonstrationer*" forklarede han, at han også læser det

sådan, at der er en direkte sammenhæng mellem "synlighed" og "konfronteres". Dette var kinesernes synspunkt, men det var ikke sikkert, at det kunne lade sig gøre. Det var overladt til sikkerhedsmyndighederne at tage sig af den slags. Han husker ikke at have fået sådanne oplysninger fra ambassaden i Stockholm vedrørende besøget i 2007. Det var ikke en oplysning, som blev givet til EU-ambassadøren i Bruxelles.

Ambassaden vurderede, at kineserne forventede, at demonstrationer ikke var synlige. Der var ikke nogen, der kunne garantere, at kineserne ikke fik dem at se. Man kan godt forestille sig, at oplysningerne indgik i den fremadrettede planlægning blandt de myndigheder, der havde med den slags at gøre, herunder politiet.

De havde ikke drøftelser på hans niveau om, at kineserne ikke skulle møde demonstranter. De drøftede sikkerhed og topmødets succes. De havde mange drøftelser med FN, som var arrangør, omkring logistik, indretning af Bella Centeret mv. De danske myndigheder havde alene at gøre med de ydre perimetre.

Om mail af 30. november 2009 fra Martin Bille Hermann til Jette Nordam, forklarede han, at han ikke erindrer at have set mailen. Han ved ikke, hvad der henvises til, når Martin Bille Hermann skriver "*hvor vi i øvrigt kan imødekomme dem, så bør vi selvfølgelig forsøge at gøre det uden at det skal helt ud i urimeligheder*". "Urimeligheder" kunne være en henvisning til protokollære ønsker eller til lovgivningen, herunder retten til at demonstrere og forsamle sig. Han har aldrig været mødt med, at man ville begrænse demonstranters rettigheder.

Om mail af 7. december 2009 fra kontorchef Martin Bille Hermann og Robin Glinka Rehn til Michael Zilmer-Johns m.fl., sendt til ham cc, forklarede han, at når en mail er sendt cc betyder det, at den alene er sendt til orientering og som kopi. Det er derfor ikke nødvendigvis noget, der skal reageres på. Hvis der sendes mails uden modtagere, må det være begrundet i, at de alene er sendt til orientering.

Om mailens punkt "*Demonstrationer under COP 15 – Falun Gong*" om en planlagt demonstration på 15 Falun Gong-tilhængere, som kineserne ønskede forhindret, forklarede han, at han ikke kan forestille sig, at nogen reagerede herpå. Det var ikke Udenrigsministeriets opgave at håndtere den slags praktiske situationer. Det måtte politiet gøre. Han foretog sig derfor ikke noget. Kontoret, som havde fået oplysningerne fra ambassaden, måtte tage stilling til, om der skulle handles herpå.

Kineserne henvendte sig løbende til Udenrigsministeriet og andre myndigheder om disse problematikker forud for besøg fra Kina. Kineserne kendte reglerne i Danmark samt Danmarks svar på deres anmodninger. De henvendte sig mest af hensyn til deres bagland, så de havde gjort, hvad de kunne eller skulle.

Om mailkorrespondance af 11. december 2009 fra Martin Bille Hermann til Jette Nordam og Svend Olling om, at Danmarks normaliserede forhold til Kina havde skabt "*fortørnelse blandt bevægelser/organisationer, der bl.a. går ind for et frit og uafhængigt Tibet*", forklarede han, at det var ikke noget, der var skærpet opmærksomhed på fra Udenrigsministeriets side. Kineserne måtte tåle at møde demonstranter under COP 15.

Adspurgt om forholdet mellem Danmark og Kina var blevet normaliseret, hvis kineserne havde mødt demonstranter under COP 15, svarede Claus Grube, at det måtte kineserne jo tåle.

Hvis Danmark mødes med Dalai Lama eller Lobsang Sangay, vil kineserne betvivle Danmarks ét- Kina politik og herefter reagere voldsomt. Hvis derimod en højtstående kinesisk embedsmand føler sig stødt under et besøg, fordi han har mødt anti-kinesiske demonstranter, vil det ikke give kineserne et tilsvarende grundlag for at nedkøle forholdet til Danmark, med mindre det dækker over andre grunde.

2010

Om brev af 14. juni 2010 fra formand Nils Foss, Danish-Chinese Business Forum, til udenrigsminister Lene Espersen forklarede han, at han ikke er eller har været medlem af bestyrelsen i Danish- Chinese Business Forum. Det er et privat forum for danske virksomheder, og der var ingen repræsentanter fra Udenrigsministeriet i bestyrelsen.

Om referatets punkt 9 om "*Udenrigsministeriets samarbejde med Danish-Chinese Business Forum*" forklarede han, at han ikke umiddelbart husker, at han deltog i mødet eller sit oplæg. Forummet har formodentlig bedt udenrigsministeren om at komme, hvorefter han blev sendt i stedet for. Han lavede formentlig et oplæg om fremtidig samarbejde med Kina på klimaområdet.

Om referatets punkt 3 om at "*sidste års Lama-konflikt kunne være undgået ved lidt diplomatisk snilde…*", forklarede han, at den slags råd blev holdt i strakt arm, idet de hverken ville eller kunne gøre noget ved det.

Han var i Kina i maj 2010, da Danmark skulle fejre 60-året for etableringen af den diplomatiske forbindelse med Kina. Han rejste sammen med nogle kolleger, der hjalp med det praktiske for besøget. Udenrigsministeren kunne ikke rejse med, men ministeren inviterede i stedet til reception i København for at fejre 60-året, og de gjorde tilsvarende på ambassaden i Beijing, hvor de inviterede kinesiske gæster mv. Udenrigsministeren holdt en tale i København, og han gjorde det samme på ambas-

saden i Beijing, hvor kolleger fra det kinesiske Udenrigsministerium deltog. Han fortsatte herefter rejsen til Shanghai.

2011

Det egentlige formål med udenrigsminister Yang Jiechis besøg var formentlig at efterprøve Danmarks ét-Kina politik efter regeringsskiftet, hvor Villy Søvndal var blevet udenrigsminister. SF havde tidligere givet udtryk for opbakning til Tibets selvstyre.

Om notits af 6. oktober 2011, opdateret den 14. oktober, fra ASI-kontoret til udenrigsministeren om *"Kinas udenrigsministers besøg i Danmark den 19. - 20. oktober 2011"* forklarede han, at "risici" kunne være demonstranter. Om andet afsnit i punktet "*Yangs foredrag*", om den praktiske planlægning af besøget, forklarede han, at han havde et møde med udenrigsministeren om forberedelsen af samtalen med Yang Jiechi. Han husker ikke det konkrete bilag, men det har været en del af forberedelsen. Samtalen med Yang Jiechi fandt sted i Eigtveds Pakhus. I Torvegade var der jævnligt demonstrationer. Overvejelserne om, hvor DIIS-foredraget skulle foregå, for at undgå "*risici … fx mulige demonstrationer…*" blev formentlig ikke drøftet med udenrigsministeren. Falun Gong-demonstrationen ved Udenrigsministeriet i Torvegade forløb stille og roligt, som det normalt gør, når Falun Gong og eksiltibetanere demonstrerer. Yang Jiechis kortege kørte formentlig forbi demonstrationen, så den kinesiske udenrigsminister har ikke kunnet undgå at se den.

Om meldeblanket for Københavns Politi vedrørende Asiatisk Plads 2, Udenrigsministeriet, den 19. oktober 2011, forklarede han, at han ikke husker noget om en CD-vogn, der skulle være placeret foran demonstranterne. Han stod klar med udenrigsministeren ved Eigtveds Pakhus, så han kunne ikke selv se stedet, hvor CD-vognen skulle være placeret.

2012

Claus Grube bekræftede at have gennemlæst protokolleringen fra hans tidligere forklaring afgivet under Tibetkommission I den 9. december 2016. Han havde ingen bemærkninger hertil.

Vedrørende hans tidligere forklaring om hans samtale den 8. maj 2012 med ambassadør Li, hvor ambassadøren var optaget af sikkerheden ved det forestående statsbesøg, forklarede han, at samtalen ikke gav ham anledning til at uddybe yderligere over for Statsministeriet eller over for Ulrik Vestergaard Knudsen. I Udenrigsministeriet

var de glade for, at kineserne havde modtaget Dronningens invitation. De drøftede ikke sikkerhed, og det var ikke et emne, som optog dem på det tidspunkt.

Det er korrekt, at han mødtes med Song Tao den 21. maj 2012 forud for præsident Hu Jintaos besøg. I forhold til arbejdsfordelingen mellem Udenrigsministeriet og Hoffet har han nok fortalt Song Tao, at idet det var majestæten, der inviterede på statsbesøg, var det Hoffet, der tog sig af planlægningen af besøgets elementer. Udenrigsministeriet tog sig af den del af statsbesøget, der vedrørte politiske samtaler med ministre og forberedelsen heraf. Der foregik en snæver koordination mellem Hoffet og Udenrigsministeriet omkring planlægningen. Udenrigsministeriets protokol har ikke noget med Hoffet at gøre, men bistår efter ønske med det protokollære. Det er regeringens protokol, men den bistår Hoffet og i øvrigt også Folketinget efter konkret aftale og uden at have pligt til det. Kommunikationen til Hoffet går typisk gennem Protokollen.

Vedrørende Nis Lauge Gellerts forklaring for Tibetkommission I den 15. december 2016 omkring Song Taos besøg, herunder at kineserne under et møde den 21. maj 2012 brugte ordet "disruptions", hvortil Claus Grube havde svaret, at alle var fuldt opmærksomme på at få de fornødne sikkerhedsarrangementer på plads i forbindelse med statsbesøget og gå videre med kinesernes bekymringer, dog uden at love, at han ville gå videre med det, forklarede han, at Nis Lauge Gellert har fortolket på hans udtalelse. Den 16. maj 2012 var der udarbejdet et narrativ, hvor linjeføringen, som indebar, at grundloven skulle overholdes, var lagt til udenrigsministeren, som herefter godkendte det. Derudover gjaldt det, at man ikke afviste en urimelig anmodning direkte, men at man i stedet blot undlod at kommentere på den. Hvis kineseren herefter vendte tilbage til emnet, blev man nødt til at kommentere herpå.

I forhold til mail af 12. juni 2012 fra Nis Lauge Gellert til Claus Grube, Michael Zilmer-Johns, Lisbet Zilmer-Johns, Tue Krarup-Pedersen, m.fl. som cc, der omhandlede Gu Huis bekymring omkring sikkerhed og værdighed, bekræftede han sin tidligere forklaring for Tibetkommission I om, at han modtog over 100 mails om dagen og umuligt kunne nå at læse dem alle, og at han ikke vidste, hvorledes Udenrigsministeriet gik videre til de relevante myndigheder. Han kunne ikke tilbage i december 2016 huske, om han havde læst mailen i 2012, men det ved han nu, at han gjorde. Han er enig i, at modtagerne af mailen er oplistet i rangorden oppefra og ned. Han sendte samme aften en uformel mailreaktion herpå. Ambassaden var mange gange tidligere kommet med urimelige anmodninger.

Kineserne vidste godt, hvad der var ulovligt i Danmark. Under samtalen med ambassaden få dage før, besøget fandt sted, rejste kineserne igen tvivl om, hvorvidt Danmark skulle have lov til at tale om Tibet og menneskerettigheder. Der var ikke

tale om kinesere med lavere rang, men om de politiske samtalepartnere. Han tænkte, at nu kunne det være nok, og derfor ville det også kunne komme på tale at aflyse besøget. Regeringen måtte tage stilling til besøgets gennemførelse, hvis der ikke kunne drøftes Tibet og menneskerettigheder på politisk niveau.

Om hans mail af 12. juni 2012 til Michael Zilmer-Johns og Nis Lauge Gellert med kopi til Sus Ulbæk, Martin Bille Hermann, Friis Arne Petersen, Lisbet Zilmer-Johns, Jette Nordam, Mads Kjeldsen, Tue Krarup-Pedersen, Annette Lassen m.fl. som besvarelse på Nis Lauge Gellerts mail, hvori han skrev *"Kære venner, der er ingen tvivl om det bliver en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet - og en prøvelse for os alle. Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller. Ingen ansigtstab! Mvh Claus",* forklarede han, at han med mailen som sin umiddelbare reaktion ville tilkendegive, at der var tale om to forskellige kulturer, der var svære at forene, og at det var svært at finde en balance for et succesfuldt statsbesøg. Derfor lavede han metaforerne med træskovals og statsballet, idet Danmark havde en åben og folkelig tilgang til tingene i modsætning til en meget stærkt statsstyret kinesisk koreografi, der blev styret ovenfra og intet kunne improviseres undervejs. Dette var svært at forene.

Ambassaden forstod ikke, at Danmark ikke kunne gøre det på den kinesiske facon. Han forklarede, at han med ordene "*Ingen ansigtstab*" håbede, at politiet forstod og ville gøre kineserne opmærksom på, at kineserne opstillede urimelige krav, som ikke kunne opfyldes. Dette kunne medføre, at Danmark ville tabe ansigt.

Politiet fik samme oplysninger om kinesernes sensibiliteter via kontakten med ambassaden og PET. Det var vigtigt, at kinesernes holdning ikke bare blev taget for gode varer. De skulle ikke tage kineserne så alvorligt. Det kunne have være formuleret på mange måder, men han formulerede mailen i al hast og sent om aftenen. Han tog ikke stilling til, hvem der skulle reagere på hans mail. Det overlod han til modtagerne at tage stilling til. Det var vigtig for ham at kommunikere, at kineserne var nået til grænsen for, hvad der var rimeligt. Politiets rolle var at tage vare på sikkerheden inden for lovgivningens rammer. Kineserne måtte herefter leve med det, der fandt sted inden for lovgivningens rammer. Han talte ikke med nogen om sin mail, inden han sendte den. Han erindrer ikke, at han fik en tilbagemelding på mailen. Det var en uformel meningstilkendegivelse, og han forventede derfor ikke en tilbagemelding herpå.

Hans håb med mailen var, at de kunne forstå, at det var vanskeligt at forene de to umiddelbart uforenelige hensyn.

Han husker ikke, at Martin Bille Hermann efterfølgende kontaktede Jette Nordam.

Der var ingen grund til, at Michael Zilmer-Johns efterfølgende sendte en tom mail. Det må have været en teknisk fejl. Han talte ikke med Michael Zilmer-Johns om mailen den aften.

Han skrev "*ingen ansigtstab*", idet de var nået til det punkt, hvor Danmark risikerede at tabe ansigt, ved at kineserne hele tiden rejste tvivl om Danmarks evne til at håndtere besøget på en ordentlig måde både, hvad angik substansen om menneskerettigheder, Tibet og omkring demonstrationerne. I anledning af uddybende spørgsmål forklarede han, at ordene "*ingen ansigtstab*" var ironisk ment.

Kineserne gav dem indtryk af, at de mente, at danskerne var idioter. Danskerne skulle ikke gøre sig mindre end de var, og der skulle ikke rejses tvivl om deres evner til at håndtere tingene. Kineserne ville ikke have, at Kina blev kritiseret offentligt.

Hans kolleger vidste, hvordan han normalt udtrykte sig. Det ligger i hans metafor, at bemærkningen med "ansigtstab" var ironisk ment.

Hans mail af 12. juni 2012 udsprang af en bekymring for, at kineserne i deres direkte kommunikation med politiet og PET ville stille krav og være emsige omkring, at politiet skulle gå ud over lovgivningens rammer. Han var nervøs for, om politiet og PET ville leve op til de roller, som er defineret for politiet, og den svære balance, fordi kineserne pressede og pressede. Politiet måtte selv varetage sin opgave, men han håbede, at de forstod, at det var en meget vanskelig balance. Når han skrev, at de skulle "bibringe" PET og Reimann den nødvendige forståelse, mente han, at de skulle forstå, at de ikke bare bogstaveligt gjorde, hvad kineserne krævede. Det kunne være udtrykt på mange forskellige måder. Han gav i mailen udtryk for, at han håbede, at politiet og PET forstod den vanskelige balance, og at de kun skulle gøre, hvad de kunne inden for lovgivningens rammer. Kineserne blev ved med at presse, og det var urimeligt. Hans ordvalg omkring træskovals og statsballet er en måde, han nogle gange udtrykker sig på.

Kineserne brugte meget tid på at tale om, hvorvidt menneskerettighederne i Kina kunne drøftes under præsidentens besøg, og at de ville have afskærmet demonstranterne. Det var en prøvelse for alle at stille kineserne tilfredse, og Danmark var ikke herre over, hvad de ville blive fornærmet over. Danmark skulle gøre det så godt som muligt inden for lovgivningens rammer, og det måtte kineserne leve med.

Vedrørende hans tidligere forklaring for Tibetkommission I om, at han ikke kunne forestille sig, at kineserne havde noget specifikt ønske om, ikke at se tibetanske flag eller gule T-shirts forklarede han, at kineserne flere gange har givet udtryk for, at de ikke ville se demonstrationer; men han erindrede ikke, at de specifikt skulle have

nævnt tibetanske flag mv. Dette havde han tilbage i 2016 ikke kendskab til fra hans forberedelse af statsbesøget med Hu Jintao. De oplevede også demonstrationer ved Yang Jiechis besøg og COP 15. Der var jævnligt demonstrationer med tibetanske flag mv., når der var kinesiske besøg, hvilket han under sin forklaring i 2016 ikke havde opfattet som et specifikt problem.

Vedrørende hans tidligere forklaring for Tibetkommission I om, at han var blevet ked af at høre om Københavns Politis håndtering af besøget, da det ikke var det, der havde været meningen, forklarede han, at meningen med hans mail af 12. juni 2012 var, at besøget skulle håndteres, som godt som det kunne inden for lovgivningens og grundlovens rammer. Han havde hørt i medierne, at der var sket fratagelse af flag, uberettigede anholdelser og at biler var kørt frem for at skærme demonstranter. I maj 2012 var der lagt et grundnotat til udenrigsministeren med en linje for tilgangen til besøget. Der var ikke nogen, der havde forestillet sig, at der skulle ageres uden for lovens rammer.

Han koblede ikke sin mail af 12. juni 2012 med det, der senere blev omtalt i pressen. Han gik ikke efterfølgende videre til udenrigsministeren eller Statsministeriets departementschef med sin opfattelse af, at det ikke var korrekt, hvad der var foregået over for demonstranterne. Det var ikke udenrigsministerens opgave at sikre sikkerhed. Han overvejede heller ikke at gå til politidirektøren eller rigspolitichefen eller andre med sin oplevelse af, at der var sket noget, som ikke var i orden. Med hans viden i dag er det dog en nærliggende tanke at have præciseret efterfølgende, at det ikke var sådan, det var ment, og at det var en grundlæggende forudsætning, at der blev handlet inden for lovgivningens rammer. Set i bakspejlet havde det naturligvis været rigtig godt, om vi havde været disse begivenheder foruden, men om man ligefrem skulle have gjort noget fra Udenrigsministeriets side derudover, ved han ikke, for det var hele tiden den samme korrespondance med kineserne, og også efterfølgende var det den samme problematik. Det er klart, at set i bakspejlet, kunne man da have ønsket sig, det ikke var sket, men hvis man havde reflekteret over det, hvad skulle så Udenrigsministeriets rolle være om det? Udenrigsministeriet har og havde ingen specifik rolle omkring det.

Vedrørende Villy Søvndals forklaring for Tibetkommission I den 6. januar 2017 om, at han som den daværende udenrigsminister ikke var i tvivl om, at der var sket en krænkelse af demonstranternes rettigheder, forklarede Claus Grube, at han ikke husker, at Villy Søvndal skulle have rettet henvendelse til ham.

De går altid ud fra, at de danske myndigheder reagerer inden for lovgivningens rammer. Det er baseret på en grundlæggende tillid til hinanden. Set i bakspejlet kunne man have ønsket sig, at man havde gjort noget, så det ikke var sket, men han havde

ikke fantasi til at forestille sig, hvad der ville ske. Meldingen fra kineserne var hele tiden den samme. Problematikken har været rejst mange gange.

Vedrørende Ulrik Vestergaard Knudsens forklaring for Tibetkommission I den 5. januar 2017 om, at det kunne være et udenrigspolitisk anliggende, hvis der under et besøg skete noget, der stred mod menneskerettighederne, og at politiet havde ansvaret for det sikkerhedsmæssige inden for lovens rammer og uafhængig af udenrigspolitiske overvejelser, forklarede han, at han tror, at det passer meget godt med hans egen mening. Danmark er kendt for at overholde lov og orden, herunder demokrati og menneskerettigheder. Vi skal derfor også holde vores egen sti ren.

Vedrørende hans tidligere forklaring for Tibetkommission I om politiets opgaver, forklarede han, at han er bekendt med, at politiet har til opgave at sikre forsamlingsfriheden mv.

Hvis ikke udenrigsministeren og statsministeren kunne have en politisk dialog om situationen i Tibet og om menneskerettigheder i Kina under statsbesøget, så måtte udenrigsministeren og statsministeren træffe beslutning om, de ville gennemføre besøget på det grundlag. Besøget var kommet i stand ret hurtigt, og der var tale om en mellemlanding for præsidenten før et møde i Mexico. De kunne derfor godt at have aflyst besøget, hvis der ikke var fundet den rette balance omkring Tibet og menneskerettighederne. Der var politisk opbakning til at have en kritisk dialog med Kina om menneskerettigheder mv. Kineserne lod jo også vide, at for meget fokus på menneskerettigheder og Tibet kunne føre til, at de aflyste besøget, og sådan kunne Danmark også agere.

Under mødet fyldte menneskerettighedssituationen en pæn del af samtalen med udenrigsministeren. Det var en god dialog. Han deltog ikke i samtalen mellem præsidenten og statsministeren.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 12.45.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 9

PROTOKOL

Den 7. januar 2021 kl. 13.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Jette Nordam var mødt med bisidder advokat Peter Breum.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Bjarke Vejby, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Jakob Buch-Jepsen, advokat Jon Lauritzen ved advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Pernille Backhausen, advokat Steen Lassen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Torben Koch, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Noaman Azzouzi, advokat Finn Bachmann, advokat Poul Heidmann og advokat Stine Gry Johannessen var mødt.

Jette Nordam bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Jette Nordam blev oplyst om, at hun ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Jette Nordam bekræftede, at hun fra 2005 til 2006 var sikkerhedschef i Udenrigsministeriets sikkerhedskontor, fra 2006 til 2007 var hun konsulent for European Space Agency, fra den 15. januar 2008 til den 1. august 2012 var hun chef i Protokollen i Udenrigsministeriet, fra 2013 til 2018 var hun ambassadør i Helsinki, og i 2018 blev hun ansat i Hofmarskallatet, hvor hun fortsat arbejder.

2009

I efteråret 2009 op til COP 15 konferencen var hun som chef i Protokollen ikke ansvarlig for den politiske side af Udenrigsministeriet, men som hun husker det, var forholdet mellem Danmark og Kina fint. Der var mange besøg på lavere niveau end premierministerniveau. Hun skal ikke kunne sige, om det er rigtigt, som angivet flere steder i dokumenter i bilagssamlingen, at forholdet til Kina var nedkølet, men man gjorde, hvad man kunne for at have et godt forhold til Kina.

COP 15 var en FN konference, som Danmark var værtsland for. FN havde ansvaret for selve konferencen. Det overordnede ansvar i Udenrigsministeriet for gennemførelsen af COP 15 lå i et særligt oprettet COP 15 sekretariat. Hendes rolle i forbindelse med konferencen var som chef i Protokollen at modtage statsoverhoveder og andre VIP'er. Protokollen var med i planlægningen af frokoster, bordplaner, placering i Det Kongelige Teater og lignende. Hun havde ikke fingrene nede i den politiske substans og heller ikke set-uppet omkring konferencen i Bella Centeret.

Hun mindes ikke den gang at have set Udenrigsministeriets udkast af 15. oktober 2009 til landeanalyse blandt andet om Kina og COP 15. Hun fik meget materiale om COP 15, men hun ville ikke være den umiddelbare modtager af et sådant udkast.

Når der i udkastet under pkt. 9, "COP15 - opmærksomhed på protokol" blandt andet gøres opmærksom på, at status spiller en meget betydelig rolle for kineserne, og der især i tilfælde af deltagelse på stats- og regeringschefsniveau bør vies ekstra stor opmærksomhed omkring protokollære spørgsmål og koreografi, betød det, at den kinesiske premierminister ønskede samme behandling som præsident Obama for at vise, at han som premierminister for Kina var en storspiller og blev behandlet derefter.

Da hun fik den endelige landeanalyse tilsendt ved mail af 16. november 2009 fra Christian Brix Møller, Ambassaden i Beijing, gav det hende ikke anledning til bemærkninger. Protokollen var opmærksom på alle statsoverhovederne og deres ønsker til ordentlig behandling.

Det var ikke Protokollen, som indgik i det i Københavns Politis operationsbefaling af 6. december 2009 for Klimakonferencen COP 15 nævnte samarbejde mellem blandt andre Udenrigsministeriet, Københavns Kommune og PET om at skabe et overblik over, hvilke organisationer og grupper der ønskede at demonstrere i forbindelse med COP 15 konferencen. Det må have været COP 15 sekretariatet, som indgik for Udenrigsministeriet i dette samarbejde. Sekretariatets chef var Svend Olling. Hun ved ikke, om det var ham selv eller andre medarbejdere fra sekretariatet, der deltog

i det nævnte samarbejde. Hun ved heller ikke, hvad der kom ud af samarbejdet. Det var almindelig viden, at der ville være demonstrationer omkring Bella Centeret. Det vedrørte ikke Protokollen, men de hørte om det.

Oplysningen i udkast til mail sendt til blandt andre hende den 28. november 2009 fra Christian Brix Møller blandt andet om, at visse kinesiske politiske sensibiliteter, herunder Tibet, Falun Gong og Taiwan havde potentiale til at ødelægge premierminister Wen Jiabaos besøg i København i forbindelse med COP 15, var ikke ny for hende. Man var godt klar over, at kineserne var sensible over for de nævnte områder. Det har kineserne fremført i forbindelse med alle kinesiske besøg. Derimod var hun ikke bekendt med oplysningen om, at svenskerne forud for Hu Jintaos besøg i 2007 var blevet sat under kraftigt pres vedrørende Falun Gong blandt andet med varsling om mulig aflysning af besøget, hvis det ikke fra svensk side garanteredes, at "intet ville ske, men at besøget i sidste ende blev vellykket i kinesisk optik, givetvis blandt andet fordi de Falun Gong demonstrationer, der var, ikke var synlige for præsidenten". Det var imidlertid ikke hendes ansvar, hvordan transport i København af kineserne og eventuelle konfrontationer herunder skulle håndteres. Mailen ville derfor ikke give anledning til noget i Protokollen.

At mailen af 28. november 2009 også blev foreslået sendt cc til PET var på ambassaden i Beijings eget initiativ. Hvis ambassaden ikke sendte den til PET, ville Protokollen have gjort det. Hun havde ikke nogen drøftelser med Christian Brix Møller inden modtagelsen af udkastet til mailen.

I Udenrigsministeriet er det den, som en mail stiles til, der forventes at agere på mailen, hvis der skal ageres. De, der er cc på mailen, får den til information og eventuel videre foranstaltning. Hun er ikke klar over, hvad det betyder, når der kun er cc modtagere på en mail. Det er meget atypisk. Hun troede, at det var en fejl, da hun så eksempler herpå i bilagssamlingen.

Mailudkastet af 28. november 2009 blev sendt som endelig mail den 30. november 2009 og stilet til hende og cc blandt andre PET. Der var i mailen ikke nye informationer, som gav anledning til handling, og hun husker ikke, om de gjorde noget i Protokollen. Heller ikke oplysningen om, at man fra kinesisk side ville forvente, at man fra dansk side havde fuld efterretning om mulige demonstrationer, således at den kinesiske delegation ikke konfronteredes med demonstrationer, ville give anledning til noget fra Protokollens side. Kineserne ved godt, at demonstrationer i Danmark skal godkendes af politiet, og at de danske myndigheder derfor ved, hvor demonstrationerne vil blive holdt. Ønsket om ikke at blive konfronteret med demonstrationer var ønsketænkning fra kinesisk side. Det er op til politiet, hvilken rute en delegation skal køre, og hvor demonstrationer må holdes. Protokollen ville gå videre til PET med

informationer som den foreliggende. Det var ikke undtagelsesfrit, at Protokollens henvendelser til politiet skete til PET. Hun ringede som bekendt til politidirektøren for Københavns Politi Johan Reimann den 12. juni 2012.

Den endelige mail af 30. november 2009 blev blandt andet sendt cc til Udenrigsministeriets direktionssekretariat. Sekretariatet vurderede alt efter indholdet af en mail, hvem sekretariatet skulle videresende mailen til.

Hun ved ikke, om kineserne ønskede samme håndtering af Falun Gong demonstrationer i København som i Sverige i 2007, eller om mailen af 30. november 2009 havde indvirkning på den måde, som kinesernes besøg i København blev håndteret på. Det var et anliggende for politiet, som Udenrigsministeriet ikke havde instruktionsbeføjelse over for. Hun har aldrig taget kontakt til politiet og sagt, hvad der skal gøres.

Martin Bille Hermanns mail af 7. december 2009 til blandt andre hende og viceprotokolchef Annette Lassen, hvor han blandt andet skriver, at "… *Herværende kinesiske ambassade har overfor ASI udtrykt ønske om at demonstrationer rettet mod Kina forhindres/undgås på steder, hvor den kinesiske COP15-delegation måtte passere/opholde sig. ASI har noteret sig det kinesiske synspunkt og redegjort for hensynet til grundlovssikrede rettigheder. Samtidig klart tilkendegivet at den kinesiske delegations sikkerhed selvfølgelig og til enhver tid er en prioritet.*", vil hun efter indholdet af mailen antage, at Annette Lassen videresendte til PET. Det var sædvanligvis Annette Lassen, som stod for videresendelse til PET af sådanne mails. Det var Protokollens praksis hellere at sende for mange oplysninger til PET end at forholde PET oplysninger. Hun var ikke selv inde over det i mailen nævnte om Dalai Lama relaterede nyhedsartikler på COP 15's hjemmeside.

Hun husker ikke, at mail af 11. december 2009 fra det nordiske politi og toldkontor i Beijing om, at der fra kinesisk politi var oplysning om, at der muligt kunne ventes voldelige demonstrationer rettet mod kinesiske mødedeltagere i COP 15, herunder allerede den 12. december 2009, skulle have givet anledning for Protokollen til at foretage noget. Som det fremgår af mailstrengen, var mailen allerede videresendt til de relevante politimyndigheder, og af afslutningen på videresendelsesmailen til hende fremgår, at den derfor blot var til orientering. Generelt gik Protokollen ikke ind i sikkerhedsspørgsmål.

2010

Annette Lassens anmodning ved mail af 3. maj 2010 til PET og Mogens Bendiks Knudsen fra Københavns Politi om MC-eskorte i forbindelse med Kinas handelsmi-

nisters besøg i Danmark og den efterfølgende mailkorrespondance husker hun ikke, men det ligner tilsvarende fra alle andre officielle kinesiske besøg. Det er prestige for gæsten at blive eskorteret af politiet, og det får trafikken til at glide. Der blev fremsat lignende anmodninger ved alle officielle kinesiske besøg og også i forbindelse med besøg fra mange andre lande.

At der var motorcykeleskorte, politimæssig tilstedeværelse ved besøgsstederne og tildeling af personbeskyttelse i forbindelse med besøg af Kinas viceformand for Folkekongressen Hua Jianmin den 26. til 30 maj 2010 og Kinas viceformand for Folkekongressens Nationalkomite Zheng Wantong den 22. til 25. juni 2010 har været politiets beslutning. Begge de nævnte viceformænd var vigtigere end den kinesiske handelsminister. Det er altid op til politiet at vurdere behovet for beskyttelse. Protokollen kan fremføre kinesernes ønske om det over for politiet, men Protokollen har ikke instruktionsbeføjelser over for politiet. Protokollen havde i hendes tid et fantastisk samarbejde med politiet, herunder PET.

Hun kendte til eksistensen af Danish-Chinese Business Forum, men hun vidste ikke nærmere om, hvad det var, eller hvem der var med heri. Forummet var interesseret i at få højt rangerende medarbejdere fra Udenrigsministeriet til at komme og holde foredrag. Det undrer hende derfor ikke, at de havde bedt departementschef Claus Grube om at holde foredrag. Det var ikke hendes område, men hun kan forestille sig, at forummet var ret aktivt i forhold til lobbyisme. Hun så ikke den gang brevet af 14. juni 2010 fra forummet ved formand Nils Foss til udenrigsminister Lene Espersen. Alle de udenrigsministerielle medarbejdere, som, det med håndskrift på det fremlagte brev er angivet, skal have kopi af brevet, er medarbejdere, der havde med udenrigshandel at gøre. "KUR" var kunderelationskontoret i handelsafdelingen, og CGJ var Carsten Grønbech-Jensen.

Hun kan ikke udelukke, at hun har hørt om Claus Grubes besøg i Kina i maj 2010 som nævnt i mail af 26. oktober 2010 fra Anne Dorothea Bruun Aubry sendt cc blandt andre hende, men hun husker det ikke i dag. Vedrørende det anførte i mailen om, at der inden besøget af Yang Jiechi var sikret en forventningsafstemning, og at risikoen for misforståelser/ubehagelige overraskelser for så vidt angik håndteringen af forskellige emner var minimeret, er det efter hendes opfattelse udtryk for helt sædvanlig praksis i forbindelse med internationale møder. Det er rettidig omhu.

2011

Hendes forespørgsel i mail af 25. september 2011 til Martin Bille Hermann om hans samtale med souschef på den kinesiske ambassade Gu Hui om fredagen om besøg af den kinesiske udenrigsminister Yang Jiechi den 19. oktober 2011 kunne være et indledende skridt mod et statsbesøg, og hans svar om, at der snarere var tale om et ønske om hurtigt at få snakket med den nye danske regering, vedrørte, at kineserne gerne snarest ville tegne sig et billede af, hvor den nye danske regering, herunder nye ministre og særligt udenrigsministeren stod i forhold til Danmarks Kinapolitik. De ville formentlig afprøve, om den nye regering havde en ændret holdning til Kina i forhold til den afgående regerings.

Vedrørende det anførte i mail af 26. september 2011 fra Anne Dorothea Bruun Aubry blandt andre sendt cc til hende med referat af møde med Head of Mission fra den kinesiske ambassade samme dag om, at Kina ville se alvorligt på, hvis man fra dansk side mødtes officielt med den nye politiske leder for den tibetanske eksilregering Lobsang Sangay, og at et sådant møde ville skade det gode dansk-kinesiske forhold, havde hun ingen holdning til, og det har hun heller ikke i dag. Det er et spørgsmål, der henhører under Martin Bille Hermann.

Hun har formentlig den gang hørt om mailen af 19. oktober 2011 fra Martin Bille Hermann til blandt andre Protokollen og Helle Blidt Halvorsen i forbindelse med Yang Jiechis besøg i Danmark med spørgsmål om, hvorvidt en Falun Gong demonstration foran Udenrigsministeriet (krydset Torvegade/Strandgade) var anmeldt til politiet, men hun husker den ikke i dag. For hende at se er det rettidig omhu at sikre sig, at demonstrationen var godkendt af politiet. Helle Blidt Halvorsen var koordinator på besøget. Hun husker ikke den konkrete demonstration, men hun kan godt huske, at der var flere demonstrationer under besøget. Vedrørende det anførte i Københavns Politis meldeblanket af 19. oktober 2011 om, at politiet til den nævnte demonstration skulle "… være til stede med CD- vogn foran demonstranterne, når den kinesiske udenrigsminister kører forbi …", er det ikke noget, som hun har nogen erindring om. Hun har heller ikke i øvrigt nogen erindring om, hvad politiet foretog sig i forbindelse med demonstrationen.

Hun har heller ikke nogen erindring om en situation i forbindelse med Yang Jiechis besøg, hvor der mødte pressefolk med tilknytning til Falun Gong op til et pressemøde. Hun havde ikke noget med pressen at gøre.

2012

Vedrørende hendes forklaring for Tibetkommission I den 2. februar 2017 om, at hvis ambassadør Li på møde den 8. maj 2012 havde udtalt sig om sikkerhed i forbindelse med det kommende statsbesøg fra Kina, havde Udenrigsministeriet taget det ad notam og formidlet det videre til Hoffet, PET og Statsministeriet, som var de myndigheder, der havde interesse i dette forhold, kan hun uddybende oplyse, at i forbindelse med statsbesøget fra Kina i 2012 var det som med alle andre statsbesøg primært et besøg til Dronningen. Protokollen har kun ansvaret for aktiviteter, hvor de danske ministre mødes med repræsentanter for det fremmede land i forbindelse med statsbesøget. Statsministeriet skal underrettes, da det er vigtigt, at Statsministeriet er informeret om alle aktiviteter, da der sædvanligvis skal være et møde mellem statsministeren og statsoverhovedet fra det fremmede land. Det var vigtigt for Protokollen, at alle involverede havde kendskab til alle aspekter. Hvis Hoffet ikke var repræsenteret til et møde, og der kom noget frem om sikkerhed, så var det Protokollens opgave at videreformidle det til Hoffet. Hun ville enten sende et referat af mødet til Hoffet eller ringe og orientere om det. Annette Lassen var sektionschef med særligt ansvar for alle indkomne besøg, og det var derfor primært Annette Lassen, der havde den direkte kontakt til PET og politiet i øvrigt, men når Annette Lassen havde ferie eller i øvrigt ikke var der, var det hende selv eller en anden af kollegaerne, der tog kontakten til PET og politiet. Som forklaret for Tibetkommission I henhørte det som udgangspunkt under Hoffet at kontakte PET om sikkerhedsspørgsmål. Eneste undtagelse var, at Protokollen havde ansvaret for sikkerheden i forbindelse med, at den kinesiske præsident skulle til statsministeren. Protokollen havde ikke ansvaret for sikkerheden i forbindelse med andre møder, som præsidenten havde under sit besøg i Danmark. Protokollen fungerede dog som en slag sikkerhedsnet og sørgede for, at al information gik videre til PET, uanset hvem der havde det formelle ansvar.

Da hun læste hofmarskal Ove Ullerups forklaring af 3. marts 2017 for Tibetkommission I studsede hun over det anførte blandt andet om, at "det nok ikke helt forholdt sig sådan", at det under statsbesøg var Hoffet, der havde kontakten til PET. Efter hendes opfattelse er det Hoffet, der er ansvarlig for, at PET er til stede til de møder, der er om forberedelse af statsbesøg, og derfor er Hoffet som udgangspunkt ansvarlig for at informere PET. I forhold til Ove Ullerups forklaring om, at Hoffet ikke videresendte mail af 10. maj 2012 fra Claus Grube blandt andet om sikkerhedsmæssige hensyn til PET, kan hun oplyse, at der i Protokollen var en nedskreven manual, der hed "Manual for besøg". Den er i hvert fald fra før 2008. Af den fremgår meget firkantet, at Protokollen har ansvaret, når der er tale om besøg til ministre, og når det er besøg til Dronningen, er det Hoffet, som har ansvaret. Med andre ord har Hoffet ansvaret for sikkerheden, når det er besøg til Dronningen, og Protokollen har ansvaret for øvrige besøg. Desuden er det hendes opfattelse, at i og med, at PET havde sin

daglige gang i Kongehuset, var det naturligt, at det var Hoffets ansvar, ligesom Hoffet var nærmest til at sende referater af møder holdt i Hoffet til PET, mens Udenrigsministeriet havde ansvaret for at sende referater af møder holdt i Udenrigsministeriet til PET. Hun understregede, at hvad hun sagde om ansvar, handlede om det praktiske liv, og at alle var tilfredse med, hvordan informationerne blev videreformidlet mellem myndighederne. I øvrigt ville Protokollen også videresende en mail som den nævnte til PET, og PET ville også blive informeret herom på de forberedende møder hos Hoffet. Hun havde ikke selvstændige møder med Lisbeth Zilmer-Johns fra Statsministeriet i forbindelse med forberedelsen af statsbesøget i 2012. Hun ved ikke, om Annette Lassen havde.

Generelt i forbindelse med officielle besøg, der ikke var statsbesøg, f.eks. besøg af en udenrigsminister, forberedtes besøget i Protokollen. Under hele besøget ville en besøgskoordinator og som øverste ansvarlige Annette Lassen være til stede og f.eks. køre med i kortegen.

Det undrer hende, at Hoffet som forklaret af Ove Ullerup for Tibetkommission I ikke skulle have fået mødereferat af Claus Grubes møde med Song Tao den 21. maj 2012 eller på dette tidspunkt i øvrigt været blevet informeret om den bekymring, som Song Tao havde. Det burde Hoffet være blevet informeret om.

I relation til mail af 12. juni 2012 fra Nis Lauge Gellert cc blandt andre hende om ASI's møde med souschef på den kinesiske ambassade Gu Hui samme dag, og det herunder nævnte om, at man fra kinesisk side egentlig ikke var bekymret for delegationens fysiske sikkerhed, men at det handlede nok så meget om deres værdighed, er det hendes opfattelse, at spørgsmål om sikkerhed ikke vil høre under Protokollen. Det henhører under politiet, men spørgsmålet om værdighed hører under Protokollen i den forstand, at Protokollen har ansvar for, at gæsterne bliver behandlet bedst muligt. Vedrørende det anførte om, at man fra kinesisk side var bekymret for fornærmende manifestationer fra Falun Gongs side, var det sådan, at kineserne altid har været bange for, at der ville være Falun Gong demonstrationer på de ruter, som deres delegationer har skullet følge. Kineserne ved imidlertid godt, at Danmark ikke kan forhindre det, og det er helt tilsvarende med tibetanere og tibetanske flag. Protokollen har ikke gjort noget i anledning af de kinesiske bekymringer. Det er op til politiet at fastslå, hvor demonstrationer kan tillades afholdt. Protokollen drøfter ikke med politiet, hvordan konkrete situationer skal håndteres. Politiet er ikke afhængig af oplysninger fra Protokollen til at træffe afgørelser omkring demonstrationer. Kineserne har en fast kontaktperson hos PET, som de kommunikerer med, og PET får her fra de samme informationer og ønsker, men Protokollen ville videreformidle oplysninger som de foreliggende til PET. Der ville ikke heri ligge en tilkendegivelse om, hvordan politiet skulle forholde sig til de fremsatte ønsker/bekymringer. Protokol-

len har ikke noget ansvar for håndteringen eller nogen instruktionsbeføjelse over for politiet. Det er en helt sædvanlig henvendelse fra kineserne, og som der fremgår af mailen, ved kineserne godt, at Danmark har en lovgivning, der opstiller nogle rammer for, hvad der er muligt med hensyn til at imødekomme deres ønsker. Hun har ikke gjort sig overvejelser om, hvordan man inden for rammerne af lovgivningen kan skærme en kinesisk delegation fra manifestationer som anført af Gu Hui. Det er op til politiet og ikke Udenrigsministeriet at tage stilling hertil.

Som hun forklarede for Tibetkommission I, fik hun samme dag efter ASI's møde med Gu Hui en opringning fra Martin Bille Hermann. Hun mener, at opkaldet var sent om eftermiddagen. Martin Bille Hermann forklarede om kinesernes bekymringer, hvilket der ikke var så meget nyt i, og han bad hende om at viderebringe oplysningerne til politiet. Selv om der ikke var noget nyt i oplysningerne, skulle de viderebringes, idet Martin Bille Hermann havde lovet kineserne at viderebringe deres bekymringer til de rette myndigheder. Det er Protokollen, der har den daglige kontakt til politiet, og derfor bad han hende om at viderebringe oplysningerne om bekymringerne. Det var mest Annette Lassen, som havde kontakten til politiet, og Annette Lassen ved derfor mere generelt om kontakten til politiet, men det var sådan, at der var kontakt til politiet, når det skulle planlægges, hvordan en delegation skulle komme fra A til B i forbindelse med et statsbesøg. Det var ikke hende selv, der deltog i sådan planlægning.

Da hun fik mailen fra Nis Lauge Gellert med referatet af mødet med Gu Hui senere på aftenen, læste hun den formentlig, men hun husker det ikke i dag. Referatet svarer til, hvad Martin Bille Hermann forinden havde orienteret hende om i forhold til de kinesiske bekymringer. Hun husker ikke ordlyden af samtalen med Martin Bille Hermann. Hun viderekommunikerede den kinesiske bekymring til Københavns Politi, idet hun var blevet bedt om at gøre det. Hun gjorde det til politidirektør Johan Reimann, som hun kendte på forhånd, og hun tænkte, at han var den rette at viderebringe de kinesiske bekymringer til. Hun ringede til Johan Reimann umiddelbart efter samtalen med Martin Bille Hermann. Hun husker ikke, om hun fik fat på ham med det samme. Det var om aftenen, og hun var mere eller mindre alene på kontoret. Klokken har været omkring 18.30-19.30. Da hun fik fat på ham, forklarede hun ham, at i forbindelse med besøget havde kineserne nu igen tilkendegivet, hvad de var bekymrede for. Hun husker ikke, hvad hun konkret sagde til Johan Reimann. Hun husker således ikke, om hun konkret nævnte demonstrationer og ønsket om afskærmning heraf for Johan Reimann, ligesom hun ikke husker om hun nævnte, at det vedrørte ære og værdighed. Johan Reimann er en klog mand, og han var allerede bekendt med de kinesiske bekymringer, så hun vidste, at han ville kunne forholde sig til ønskerne. Hun kendte Johan Reimann, og de havde et godt samarbejde. Hun så ikke noget odiøst eller exceptionelt i at ringe til ham og fortælle ham noget, han alle-

rede vidste. Hun var blevet bedt om det, og så gjorde hun det. Hun havde tilsvarende haft et godt samarbejde med hans forgænger Hanne Bech Hansen. Det var vigtigt at have gode kontakter hos samarbejdspartnerne, når man var i Protokollen. Hun gjorde derfor meget ud af at spise frokoster og lignende med samarbejdspartnere. Hun kendte også Johan Reimann fra tidligere.

Hun ringede til Johan Reimann på et tidspunkt, inden hun modtog Claus Grubes svarmail sendt kl. 22.28 samme dag den 12. juni 2012. Hun ville ikke have ringet til Johan Reimann kl. 22.30 om aftenen. Hun husker ikke, om hun læste mailen fra Claus Grube samme aften eller næste morgen, ligesom hun ikke husker, hvad hun tænkte, da hun læste hans mail. Når hun læser mailen i dag, forekommer det hende at være en meget typisk mail fra Claus Grube. Der var ikke noget usædvanligt i den. Hun forstår den sådan, at Claus Grube tilkendegiver, at besøget skal gennemføres så smertefrit som muligt og til alles tilfredshed. Med "dansk træskovals" må han have henvist til de danske regler om ytringsfrihed og forsamlingsfrihed, og det er en "prøvelse" at få gennemført besøget med forskellene på danske og kinesiske principper. I forhold til at agere på mailen havde hun allerede talt med Johan Reimann, og hun ved ikke, om PET har fået den. Hun fandt ikke selv grund til at foretage yderligere i anledning af mailen. Hun ville ikke vide, hvem af de mange medarbejdere hos PET, hun skulle ringe til, og hun var kun blevet bedt om at ringe til Københavns Politi. Foreholdt, at der også er mange medarbejdere hos Københavns Politi, svarede Jette Nordam, at hun jo valgte at ringe til Johan Reimann. PET og Københavns Politis "vigtige roller" var deres ansvar for sikkerhed, transport og i det hele taget den praktiske logistiske gennemførelse af besøget. "Ingen ansigtstab!" må betyde, at kineserne ikke skulle tabe ansigt. Ved udtrykket forstår hun, at man ikke må blive krænket. Efter hendes opfattelse ligger der ikke i Claus Grubes mail, at der skal skærmes for demonstrationer. Der skal derimod netop tages hensyn til "dansk træskovals", det vil sige reglerne om ytringsfrihed og forsamlingsfrihed. Det måtte være op til politiet, hvordan man konkret skulle undgå kinesisk ansigtstab. Efter hendes opfattelse havde hun videreformidlet budskabet til Johan Reimann, og derfor fandt hun ikke anledning til at ringe til ham igen. At Claus Grube under sin forklaring for kommissionen i dag har tilkendegivet, at "Intet ansigtstab!" skulle forstås derhen, at danskerne ikke skulle lide ansigtstab, ændrer ikke på hendes forståelse af udtrykket i denne sammenhæng. Hun forstår det som kinesisk ansigtstab.

Da hun hørte om, hvor voldsomt politiet havde været over for demonstranterne i 2012, blev hun meget overrasket. Hun husker ikke i øvrigt sine konkrete overvejelser herom fra den gang. Hun har ikke gjort sig tanker om, hvorvidt hendes samtale med Johan Reimann kunne have været medvirkende hertil. Johan Reimann er jurist og ved godt, hvordan man håndterer demonstrationer. Hun har den gang tilbage i 2012 formentlig drøftet politiets voldsomme fremfærd med Annette Lassen, men hun hu-

sker det ikke i dag. Det blev slået stort op i pressen. Hun tror, at alle i Udenrigsministeriet var overrasket over, hvad der var sket. Hun tænkte ikke umiddelbart på, at der kunne være tale om grundlovsbrud. Hun er ikke bekendt med, at der i mange år inden besøget i 2012 skulle have været en kultur i politiet med at skærme demonstranter i forbindelse med kinesiske besøg og ændre ruter for at undgå demonstrationer. Hun har hverken hørt eller set noget sådant, heller ikke når hun selv har kørt i kortege med kineserne, men hun har heller ikke haft fokus på det, idet det var politiets ansvar, hvordan ruterne blev kørt, og hvordan demonstrationerne blev håndteret.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 16.20.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 10

PROTOKOL

Den 8. januar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Michael Zilmer-Johns var mødt med bisidder advokat Pernille Backhausen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Jon Lauritzen ved advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Pernille Backhausen, advokat Peter Breum, advokat Torben Koch, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Henrik Hasseris Olesen, Noaman Azzouzi, advokat Steen Lassen ved advokatfuldmægtig Anna Rønn og Finn Bachmann var mødt.

Michael Zilmer-Johns bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Michael Zilmer-Johns blev oplyst om, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Michael Zilmer-Johns bekræftede oplysningerne på det indsendte CV og oplyste, at han fortsat er protokolchef i Udenrigsministeriet.

Michael Zilmer-Johns forklarede, at han ikke under sin tid som souschef for Mellemøsten-Latinamerika-kontoret fra 1995 til 1996 havde noget at gøre med Kina og heller ikke under sin tid som kontorchef for Policy og Planlægning.

Han tiltrådte som politisk direktør den 1. september 2001. Han refererede til chefen for Nordgruppen, Carsten Søndergaard, og i enkelte sager refererede han direkte til daværende direktør, Friis Arne Pedersen. Terrorangrebet den 11. september 2001 i USA kom i høj grad til at definere hans arbejde, idet der var fokus på terrorbekæmpelse, Afghanistan og Irak. Hans primære rolle var som bindeled til EU særligt under det danske formandskab. Han beskæftigede sig ikke med Danmarks bilaterale relationer til Kina og var alene involveret i Kina, hvis en konkret sag havde noget med forholdet til EU at gøre. Han var derfor heller ikke involveret i planlægningen af ASEM IV-topmødet, selvom han modtog kopier af materialet vedr. topmødet.

Han talte kun med ASI-kontoret, såfremt et EU-udenrigsministermøde eller den politiske komite havde Asien-spørgsmål på dagsordenen.

Under hans tid som departementsråd i Statsministeriet var han kun i væsentligt omfang involveret i Kina, da statsminister Anders Fogh Rasmussen besøgte landet. Det var derimod særligt Irakkrigen, Afghanistan og forhandlingerne om EU's store forfatningstraktat, der fyldte. Han overtog stillingen som departementsråd efter Per Poulsen Hansen.

Han startede den 1. juni 2009 som direktør for Udenrigspolitik, hvor han også sad i direktionen. Han havde en bred portefølje, da han fortsat varetog flere af sine tidligere arbejdsopgaver om bl.a. udenrigs- og sikkerhedspolitik, NATO, Rusland, USA, samt sin EU-portefølje. Han var også involveret i Kina, da han stod for en stor del af forhandlingerne omkring verbalnoten i 2009.

De to officielle kinesiske besøg, der fandt sted, mens han var direktør for udenrigspolitik, havde han meget lidt med at gøre, da han var optaget af andre opgaver. Han beskæftigede sig med selve substansen af besøgene, herunder hvad ministeren skulle drøfte med gæsterne, men han havde ikke noget at gøre med det organisatoriske.

Da han stoppede som direktør for udenrigspolitik blev han særlig rådgiver i Bruxelles.

I hans nuværende stilling som Protokolchef har han stor berøring med officielle udenlandske besøg.

Lisbet Zilmer-Johns er hans ægtefælle. Hun har i mange år været ansat i Statsministeriet og var det ligeledes, da han var direktør for udenrigspolitik i Udenrigsministeriet. De har altid gået meget op i, at de ikke blander faglige spørgsmål, som vedrører hver deres områder, med hinanden. Der har derfor ikke været en forventning fra

deres ministerier om, at de drøfter sager med hinanden. De taler i stedet med hinandens chefer eller kolleger, hvis noget skal drøftes.

1997

Om telemeddelelse af 3. september 1997 fra ambassaden i Beijing til Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen om kinesisk demarche i anledning af nationalmuseets Tibet-udstilling, forklarede han, at han ikke har nogen erindring om det. Han beskæftigede sig på det tidspunkt med udviklingsbistand i kontoret for Policy og Planlægning. Klassisk udenrigspolitik var derfor ikke en del af hans arbejdsområde.

Der blev gennem Danida givet støtte til eksiltibetanere i Indien. Han har ikke været inddraget i et svar eller lignende i forhold til telemeddelelsen.

1999

Om mail af 22. marts 1999 fra protokolchef Søren Haslund til Carsten Nilaus Pedersen og Lisbeth Jespersen, hvori fremgår, at der forventedes demonstrationer under udenrigsminister Tang Jiaxuans besøg, hvilket bekymrede den kinesiske udenrigsminister, og at *"[…] Sikkerhedsmæssigt har kineserne ingen grund til bekymring, hvad de i øvrigt udmærket ved fra tidligere besøg. For dem er hovedproblemet, at UMer Tang kan risikere at opleve demonstrationer, hvilke - selv på relativt tang afstand, som der i øvrigt var tale om under Li's besøg - ikke huer dem. På dette punkt må de imidlertid lære at leve med, at Danmark er et demokratisk land, hvor alle har ret til at give deres mening til kende, også i demonstrationsform, når blot demonstrationen er lovligt anmeldt i forvejen…"*, forklarede han, at han ikke har set mailkorrespondancen før. Det ville også have været mærkeligt, hvis han havde, da han intet havde med besøget at gøre.

2001

Om notits med håndskrevne noter af 11. januar 2001 fra Asienkontoret til Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen om en fodboldkamp mellem Grønland og Tibet, herunder en indstilling til håndteringen af ansøgninger om flagning med tibetanske flag, forklarede han, at han ikke var involveret i fodboldkampen. Sagen blev alene nævnt som en lidt usædvanlig sag under et Sydgruppemøde.

Om mail af 15. februar 2001 fra Kira Sindbjerg, Udenrigsministeriets Kommunikationscenter 1, til ambassaden i Beijing, andet afsnit, hvori fremgår bl.a., at Kina accepterede den danske politik vedr. Tibet-Grønland fodboldkampen dog således, at Dan-

mark måtte sikre, at det tibetanske flag ikke blev anvendt i forbindelse med kampen, hvortil S.6. havde svaret, at man ikke ville imødekomme en ansøgning med flagning af det tibetanske flag, forklarede han, at han ikke blev inddraget i den beslutning, da det ikke vedrørte hans kontor. Han kendte ikke til Friis Arne Petersens tiltræden af indstillingen omkring dette.

Det var gennem hele perioden en balance at fastholde de danske principper om menneskerettigheder over for de kinesiske ønsker. Der var med mellemrum møder i Sydgruppen og også i chefgruppen, hvor det kom op, og det blev også omtalt i pressen, så den grundlæggende problematik var velkendt for de fleste. Han husker ikke nærmere omkring flagene. Det var altid lidt vanskeligt at have kinesiske besøg i forhold til demonstrationer og ytringer.

2002

Han var ikke involveret i planlægningen af ASEM IV-topmødet i 2002, hvor Anders Fogh Rasmussen var vært. Der var et særligt sekretariat hertil, og der var en skarp arbejdsfordeling. Det var meget dyrt at afholde topmødet og en stor politisk satsning. Han blev løbende holdt informeret, da det kunne være nødvendigt senere at drøfte topmødet på EU-niveau.

Om mail af 8. april 2002 fra Søren Jacobsen, Ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriet med kopi til afdeling S.6, ASEM-sekretariatet m.fl., hvori fremgår bl.a., at kineserne ønskede vished for, at eventuelle demonstrationer ville blive holdt på en afstand, hvor premiereministeren hverken kunne se eller høre disse, og at den danske ambassade havde oplyst, at idet det ikke var forbudt at demonstrere i Danmark, kunne man ikke garantere, at premiereministeren ikke ville kunne se eller høre eventuelle demonstrationer, forklarede han, at han ikke ved, om kinesernes henvendelser om lignende ting blev taget op til drøftelse i ministeriet. Ved alle kinesiske højniveaubesøg pressede kineserne på for at undgå demonstrationer og lignende. Han var ikke involveret heri, da dette ikke var en del af hans arbejdsområde.

Om gult omslag med resolution fra Udenrigsministeriets Asienkontor, indeholdende notits af 11. september 2002, til udenrigsministeren om henvendelse fra Falun Gong, der havde anmodet om et møde med udenrigsministeren, fremsendt den 12. september 2002, forklarede han, at han havde modtaget omslaget i kraft af sin position som viceudenrigsråd/politisk direktør.

Om notitsen, hvori der i tredje afsnit fremgår bl.a., at *" […] Det må forventes at Falun Gong i forbindelse med Kinas deltagelse i ASEM og Kina-topmodet det bilaterale besøg vil søge at skabe så stor opmærksomhed som muligt om bevægelsen. Kina er fortsat*

stærkt bekymret over udsigten til at den kinesiske premierminister konfronteres med Falun Gong-udøvere under sit ophold i Danmark. Men Kina synes at have accepteret, at Danmark ikke vil/har mulighed for at afvise tilrejsende Falun Gong-udøvere og forbyde demonstrationer. I stedet er der indledt et samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade som tager sigte på at Falun Gongs lovlige aktiviteter finder sted, hvor de ikke generer den kinesiske delegation...", forklarede han, at han ikke drøftede notitsen med Friis Arne Petersen. Det ville også have været helt mærkeligt. Han var i øvrigt ikke involveret i topmødet eller i Zhu Rongjis besøg, og han ville alene blive orienteret, hvis topmødet udviklede sig til en krise, som han skulle orientere EU om.

Initialerne "LW" på omslaget står formentlig for Lone Wisborg, som var ministersekretær på det tidspunkt. Det var kontorchefen Carsten Nilaus Pedersen, der sendte omslaget via Peter Lysholt Hansen, som herefter sendte det til direktionen via Carsten Staur og herefter til ministersekretæren. Det var normalt, at ministeren herefter godkendte det.

Af udateret dokument fra Udenrigsministeriet om elementer til Zhu Rongjis besøg i Danmark, fundet på Udenrigsministeriets O-drev, fremgår;

> *"Elementer til besøg af Zhu Rongji i Danmark baseret på vellykkede besøg i Tyskland. Luxembourg, Holland. Belgien og Italien i juli 2000:*
>
> *Mange møder - også med andre end statsministeren. Formanden for Folketinget.*
>
> *Frokost eller middag hos Dronningen og gerne andre medlemmer af den kongelige familie. Der lægges stor vægt på dette.*
>
> *Offentlig tale. Zhu taler godt.*
>
> *Separate møder med vigtige erhvervsledere - af helt kort varighed. Undgå Tibet-demonstranter i Zhus synsfelt.*
>
> *Ødelagde besøget i Luxembourg hvor alle UM-medarbejdere har adgang til."*

Han husker ikke at have set dokumentet. Det er korrekt, at erhvervsfremme og kommercielle interesser er kommet til at fylde mere i Udenrigsministeriets og ambassadørernes arbejde end tidligere. Ambassadørerne bruger nu meget af deres tid på at fremme danske virksomheder i udlandet. Under statsbesøg er der derfor både fokus på politiske drøftelser og på erhvervsmæssige interesser.

Man skal kun gennemføre besøg, hvis man har en forventning om, at de vil blive vellykkede. Det er derfor ikke irrelevant at indhente erfaringer og anbefalinger fra andre lande herunder den, at man skulle undgå Tibet-demonstranter i Zhus synsfelt, men måden, det står på, er selvfølgelig noget, man ikke kunne levere i Danmark.

Om brev af 10. oktober 2002 til politidirektør Hanne Bech Hansen fra den kinesiske ambassadør, forklarede han, at det ikke var usædvanligt med et takkebrev med navns nævnelse fra en herboende ambassade for den bistand, der var blevet ydet under et besøg. Han ved ikke, om det også var sædvanligt på det tidspunkt.

Om memoranda for Security Arrangements for Chinese Premiere Zhu Rongji af 12. august 2002 fra den kinesiske ambassade, modtaget på et møde i Udenrigsministeriets Protokol den 13. august 2002, om kinesernes krav om placering af demonstranter mindst 500 meter fra hotellet og øvrige steder, hvor delegationen opholdte sig, forklarede han, at han ikke var involveret heri.

Han fratrådte sin stilling som politisk direktør den 31. august 2003 og tiltrådte herefter stillingen som departementsråd, efter Per Poulsen Hansen, i Statsministeriet.

2003

Om referat af 4. juni 2003 af udenrigsminister Per Stig Møllers møde med Dalai Lama fra Udenrigsministeriets Asienkontor til Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen, forklarede han, at han ikke genkender referatet umiddelbart, men han husker Dalai Lamas besøg. Der var protester og irritation fra kinesernes side over besøget. Han mener ikke, at besøget havde direkte konsekvenser for den efterfølgende besøgsrate mellem landene eller samhandlen med Kina. Statsministeren var efterfølgende på officielt besøg i Kina.

Han var ikke involveret i Dalai Lamas besøg, da det var uden for hans kompetenceområde i Udenrigsministeriet.

Om notits af 17. december 2003 fra Asienkontoret til udenrigsministeren om kinesisk besøg på højeste niveau, sendt med mail den 23. december 2003 til Michael Zilmer-Johns, Protokollen, Statsministeriet m.fl., hvori der i notitsens femte afsnit fremgår bl.a. at *" […]…et kinesisk statsbesøg sandsynligvis vil give anledning til mobilisering af Kina-kritiske kræfter i Danmark… og vil dels lægge et pres på regeringen for at anlægge en kritisk holdning til den kinesiske gæst, dels give anledning til krav fra kinesisk side om at sikre gennemførelsen af besøget uden ubehagelige incidenter for den kinesiske gæst…"* forklarede han, han ikke præcist husker, hvad han gjorde ved oplysningerne i notitsen. Han har formentlig drøftet det med departementschefen, Niels

Bernstein, og med andre i Udenrigsministeriet. Hvis de havde drøftet situationen, havde de nok talt om, hvorvidt det ville være fornuftigt at invitere præsidenten på statsbesøg året efter. Han havde tillid til, at de kunne holde den rette balance mellem at behandle deres gæster høfligt og ordenligt og samtidig respektere dansk lovgivning om ytringsfrihed mv.

PET og politiet havde den udøvende funktion omkring besøget, mens Udenrigsministeriets Protokol i samarbejde med politiet stod for den praktiske tilrettelæggelse af besøget. Han går ud fra, at det også dengang var den naturlige arbejdsfordeling. Både landekontoret og Protokollen ville være involveret i dialogen om mødet og koordinere det. Gæsterne kontaktede typisk flere forskellige myndigheder med deres ønsker for besøget.

Han husker ikke, at han forelagde notisen for statsminister Anders Fogh Rasmussen, men det er formentlig sket for at sikre, at statsministeren var enig i indholdet.

Han ved ikke, hvem der har påtegnet mailen med "*set*". Han kan ikke gennemskue, hvis initialer det er.

2009

Om Kina's ambassadørs henvendelse af 13. maj 2009 til udenrigsministeren om møde mellem statsministeren og Dalai Lama, og om den kinesiske ambassadørs bekymring for Danmarks modtagelse af Dalai Lama, forklarede han, at han tydeligt erindrer, at der var et stærkt pres fra ambassaden om, at statsministeren eller udenrigsministeren ikke skulle mødes med Dalai Lama. Den konkrete henvendelse var én af flere. Han var involveret i diskussionen om, hvordan udenrigsministeren skulle mødes med Dalai Lama, og hvad den kinesiske reaktion på besøget ville være. Det endte med, at udenrigsministeren mødtes med Dalai Lama på en skovcafé i Kirkelte til en kop the. Dette var for at understrege, at udenrigsministeren alene modtog Dalai Lama i sin rolle som religiøst overhoved. Han deltog ikke selv under samtalen, da det skete under private former. Kina havde strammet skruen voldsomt over for andre europæiske lande, som havde mødtes med Dalai Lama, herunder med økonomiske sanktioner.

Om pressemeddelelsen med titlen "*Kina imod Løkkes møde med Dalai Lama*" fra Ritzau gengivet i Berlingske den 15. maj 2009, forklarede han, at han ikke husker pressemeddelelsen fra den kinesiske ambassade, men han husker kinesernes konstante pres mod, at Dalai Lama skulle mødes med ministrene. Politiske opfordringer går normalt igennem de officielle kanaler i Udenrigsministeriet, men det sker engang imellem, at der kommunikeres via offentligheden.

Om intern mail af 19. maj 2009 fra Martin Bille Hermann til Jonas Parello-Plesner, Michael Zilmer- Johns m.fl. om morgenmødet den 18. maj 2009, hvori fremgår bl.a. at *"… det oplyses, at den kinesiske tilgang fortsat ikke fremsætter konkrete, specifikke trusler"*, forklarede han, at han ikke husker det specifikke morgenmøde, men han har formentlig deltaget. Udenrigsministeriet havde et ønske om at kunne vurdere situationen omkring den kinesiske reaktion så præcist som muligt.

Han er ret sikker på, at der var politiske kontakter inde over for at sikre, at der var et flertal i Folketinget for at mødes med Dalai Lama, hvilket også fremgår af Christian Grønbech-Jensens mail af 20. maj 2009 til Martin Bille Hermann og ham selv m.fl. Det stod herefter klart, at man fra politisk hold ønskede at gennemføre mødet med Dalai Lama, hvorfor de ikke havde konkrete overvejelser om at aflyse mødet.

Om notits af 19. maj 2009 fra ALA til udenrigsministeren om Dalai Lamas besøg i Danmark den 29. - 30. maj 2009 og kinesiske reaktioner, hvori fremgår bl.a., at Dansk Industri havde udtrykt en vis bekymring over Dalai Lamas besøg, forklarede han, at han ikke er sikker på, at han kendte til den specifikke henvendelse, men at de var fokuserede på at afdække, hvilke konsekvenser mødet med Dalai Lama ville få, da de vidste, at andre lande havde været udsat for økonomiske sanktioner af Kina mv.

Han deltog ikke i frokostmødet med den kinesiske ambassadør den 29. maj 2009, men Claus Grube deltog.

Om notat med bilag af 16. juni 2009 fra Statsministeriet til brug for statsministerens møde med Kina's ambassadør, med referat af frokostmødet med den kinesiske ambassadør, andet afsnit, hvori fremgår bl.a., "…*at Kina har reageret og fortsat vil reagere hårdt med forskellige sanktioner. Især danske virksomheder er blevet ramt, men ligeledes møder, der omfatter samtale med officielle danske repræsentanter, er blevet aflyst*", forklarede han, at referatet stemmer overens med hans erindringer om de kinesiske reaktioner. De delte løbende informationer og væsentlige indberetninger med Statsministeriet.

Om notits af 14. august 2009 fra kontoret for Asien og Stillehavet om "*Statsministerens møde med repræsentations-cheferne: Danmark-Kina efter Dalai Lamas besøg*", tredje afsnit, hvori fremgår bl.a., at Kina ønskede garantier for, at Danmark ikke ville mødes med Dalai Lama igen i fremtiden, samt at Danmark måtte forvente at blive stillet overfor endnu større kinesiske krav end tilfældet med belgierne og franskmændene, forklarede han, at han var bekendt med linjen og det overordnede indhold i notatet, men han er ikke sikker på, at han har set bilaget før.

Kineserne reagerede efter Dalai Lamas besøg ved, at de ikke ville have officielle besøg af Danmark eller komme på besøg i Danmark. Forholdet ville først blive betragtet som normaliseret, hvis besøgene til og fra Kina blev genoptaget. Han erindrer ikke, at der var drøftelser om, at dette skulle føre til en ændring i den måde, man modtog kinesiske gæster på. De havde i stedet fokus på modtagelsen af Dalai Lama, da det var det, der havde udløst Kinas reaktioner, og som senere afstedkom verbalnoten. Kinas reaktion påvirkede dog i høj grad de fremtidige overvejelser om modtagelse af Dalai Lama.

Om referat af møde den 9. september 2009 i Udenrigspolitisk Nævn (UPN), hvor bl.a. Ulrik Vestergaard Knudsen deltog, forklarede han, at han helt naturligt har haft drøftelser med Ulrik Vestergaard Knudsen om UPN-mødet, da de har arbejdet sammen i mange år, og der var tale om en besværlig situation. Adspurgt var han enig i, at der var tale om en nedsmeltning af relationen.

Det var vigtigt at skille COP 15 og værtsrollen fra den bilaterale relation med Kina, så dette ikke havde en negativ effekt for klimakonferencens succes. De havde interesse i at få normaliseret forholdet til Kina igen. De drøftede konferencen i direktionen, da det var en stor politisk satsning, men han havde stort set ikke noget at gøre med selve konferencen.

Om mail af 15. september 2009 fra ambassaden i Beijing til Udenrigsministeriet, herunder sendt til um@um.dk, om mulige emner til inddragelse ift. Kina under COP 15, punkt 2 omkring "*status*", forklarede han, at post til um@um.dk tilgik et kontor, der herefter vurderede, om andre havde behov for at modtage det. Han husker ikke, om han modtog mailen. Med "*status*", "*protokollære spørgsmål*" og "*koreografi*" menes der formentlig, at det lå kineserne meget på sinde, at den kinesiske præsident skulle have samme gode behandling, som fx den amerikanske præsident set i forhold til hotelstandard, antallet af politifolk mv.

Om Københavns Politis operationsbefaling af 6. december 2009 for Klimakonferencen COP 15, forklarede han, at han ikke ved, hvem fra Udenrigsministeriet der varetog dialogen med politiet. Det kunne være folk fra Protokollen eller fra klimakonferencens sekretariat.

Om mail af 30. november 2009 fra Christian Brix Møller til Jette Nordam med cc til en række medarbejdere i ASI-kontoret, direktionssekretariatet, PET-hovedpostkasse og Statsministeriet mv. med indberetning fra ambassaden, punkt 10, om "*kinesiske politiske sensibiliteter*, hvori fremgår bl.a. at "*[…] Fra kinesisk side vil man vide, at demonstrationer ikke kan forbydes/forhindres qua det danske politiske system. Men man vil forvente, at man fra dansk side har fuld efterretning om mulige demonstrationer*

således at den kinesiske delegation ikke konfronteres med demonstrationer", forklarede han, at han forstår mailen sådan, at kineserne var vedholdende og konsistente i deres ønsker om, at demonstranter blev skærmet, hvilket ikke var noget nyt. Kinesernes ønsker blev hver gang besvaret med, at Danmark havde ytringsfrihed mv. Han kan ikke forestille sig en tjenestemand, der ville ønske, at politiet brød grundloven.

Der er mange lande, der lægger pres på modtagerlandet omkring rammerne for officielle besøg. Danmark skal hver gang tage stilling til, hvor langt man kan gå for at sikre sikkerheden omkring gæsterne, herunder om en demonstration, foran indgangen til gæsterne hotel, kan udgøre en sikkerhedsrisiko og samtidig forklare gæsterne, at vi har ytrings- og forsamlingsfrihed. Kineserne og mange andre samfund kan ikke forstå, at de danske borgere har vidtgående rettigheder. Udenrigsministeriet lykkedes med at forklare, hvor langt man kan gå i Danmark, og at dygtige politifolk sikrer beskyttelse mod fx stenkast. Den anden del af opgaven, at der er ytringsfrihed i Danmark, og at demonstrationer derfor ikke kan forbydes, er det for dem som diplomater at forklare.

Om mail af 7. december 2009 fra kontorchef Martin Bille Hermann og Robin Glinka Rehn til Michael Zilmer-Johns, Claus Grube, Ulrik Vestergaard Knudsen, Jette Nordam m.fl. som cc, andet afsnit om "*Demonstrationer under COP 15 – Falun Gong*" om en planlagt demonstration på 15 Falun Gong-tilhængere, som kineserne ønskede forhindret, forklarede han, at mailen ikke gav anledning til beslutninger, da ASI-kontoret allerede havde forklaret gæsterne om de grundlovssikrede rettigheder samt givet gæsterne løfte om, at sikkerheden under besøget var sikret. Der skulle derfor ikke træffes nogen beslutninger.

Han mener ikke, at Udenrigsministeriet var bekendt med hjemmesiden omkring Dalai Lama. De vidste, at Falun Gong altid demonstrerede, når der var kinesiske besøg. Det er fornuftigt og relevant, at ASI-kontoret op til et topmøde med deltagelse af mange topledere videregav og sammenfattede, hvilke issues kineserne havde forud for topmødet.

Om hændelsesrapport af 6. december 2009 fra POLDOK med briefing af Michael Agerbæk om, at politiet skulle være opmærksomme på Falun Gong-demonstrationen ved Bella Centeret, idet de kinesiske delegationer tidligere havde ytret kritik over, at foreningen afholdt demonstration, når de var tilstede, forklarede han, at han ikke ved, hvordan det kunne gå fra en udmelding om, at grundloven blev overholdt til, at demonstranterne rent faktisk blev skærmet for den kinesiske delegation.

2010

Omkring besøget af Chen Deming i maj 2010 forklarede han, at han ikke umiddelbart husker drøftelser om kinesernes følsomhed, men det har givetvis været vendt internt i direktionen. Han klædte handelsministeren på til besøget, herunder om forholdet til Kina og ved gennemgang af verbalnoten, og han har formentlig nævnt kinesernes følsomhed.

Om brev af 14. juni 2010 fra formand Nils Foss, Danish-Chinese Business Forum til udenrigsminister Lene Espersen, forklarede han, at han ikke kender noget til, at Udenrigsministeriet skulle have haft en formel eller uformel repræsentant i forummet. Henvendelsen fra Nils Foss er ikke sædvanlig, og opfordringerne heri viser en markant mangel på forståelse af dansk politik.

2011

Han drøftede Lobsang Sangays mulige besøg og situationen med tibetanerne med Martin Bille Herman. De var enige om, at Lobsang Sangay kun kunne mødes på embedsmandsniveau, hvilket var i tråd med deres hidtidige strategi. Dalai Lama var noget særligt, da han blev modtaget som religiøs leder og som modtager af Nobels Fredspris. Lobsang Sangay var derimod en politisk figur for eksiltibetanere.

Om mail af 10. maj 2011 fra Nis Lauge Gellert til Michael Zilmer-Johns, Sus Ulbæk, Lars Gert Lose, Jean-Charles Ellermann-Kingombe, Claus Grube, Friis Arne Petersen, Søren Jacobsen, Mads Kjeldsen m.fl. om Lobsang Sangay, hvori midt på fremgår bl.a., at den kinesiske ambassade forventede, at man fra dansk side ikke ville tillade et officielt besøg i Danmark af Lobsam Tripa og ikke ville facilitere separatistiske eksiltibetanske aktiviteter i Danmark, forklarede han, at han ikke mener, at henvendelsen havde nogen effekt. Udenrigsministeriet ændrede ikke deres linje som følge heraf.

Om mail af 6. oktober 2011 fra Friis Arne Petersen til Nis Lauge Gellert, Martin Bille Hermann og Sus Ulbæk og cc til Claus Grube, Michael Zilmer-Johns, Søren Jacobsen og Mads Kjeldsen m.fl. om "*Det dansk-kinesiske forhold 2011 og fremover*", hvori Friis Arne Petersen i punkt 1 anfører bl.a. at *"[…] Der kan anføres mange betragtninger om vores bilaterale forhold til Kina igennem de første 61 år… Udviklingen synes at gå i en meget positiv retning og alligevel eksisterer den latente ustabilitet for vores bilaterale forhold stadig. Vi lever dog i en verden hvor den gensidige interdependens vokser og måske også reducerer risikoen for konflikter. […] I mødet i oktober med udenrigsminister Yang må hans største interesse formodes at være at erfare fra statsministeren og udenrigsministeren hvordan regeringen ser på et-Kina politikken og MR. Hvis Kina ikke opfatter forandringer heri vil det mest grundlæggende og vigtigste formål med mødet være opfyldt - set fra kinesisk side. De vil måske stadig være lidt usikre og gerne se*

dette implementeret når de forskellige udfordringer dukker op som de historisk altid synes at have gjort…" forklarede han, at han ikke husker indberetningen specifikt, men han husker forløbet. Kineserne ville sikre sig, at Danmarks nye regering ligeledes fastholdt ét-Kina politikken.

Han holdt efterårsferie under udenrigsminister Yang Jiechis besøg, hvorfor Claus Grube deltog i stedet for ham. Han afbrød sin ferie og var til briefing af udenrigsministeren kort før besøget, da han havde været med til at forhandle verbalnoten. I forberedelsen af ministeren havde de fokus på det politiske, og de tog udgangspunkt i håndakterne til mødet med baggrundsnotits og forslag til talepunkter. Villy Søvndal var udenrigsminister, og SF havde været med til at støtte verbalnoten.

2012

Om mail af 8. maj 2012 fra Nis Lauge Gellert til Statsministeriet, Ove Ullerup, Jette Nordam, Claus Grube, Michael Zilmer-Johns, Annette Lassen, Søren Jacobsen m.fl. med referat fra Claus Grubes samtale med ambassadør Li, tredje sidste afsnit, hvori fremgår bl.a., at ambassadøren var optaget af spørgsmålet om sikkerhed, da han fra sin tid i Storbritannien havde oplevet stenkast mod daværende præsident Jiang Zemin under dennes statsbesøg, forklarede han, at referatet ikke gav ham anledning til overvejelser.

Han deltog ikke i præsident Hu Jintaos statsbesøg, da Danmark på det tidspunkt havde EU-formandskabet, og han var til folkemøde i Allinge. Det var helt naturligt, at det var Claus Grube, der deltog i besøget, da han var departementschef.

Han var dog involveret i linjeføringen, da han havde arbejdet meget med verbalnoten. Den 12. juni 2012 gennemgik han ved 14-tiden håndakterne med Martin Bille Hermann i ASI-kontoret, hvor de havde særlig fokus på de ømtålelige politiske emner. Der var enighed om, at der fra dansk side blev insisteret på, at situationen omkring menneskerettighederne i Kina skulle drøftes på mødet med præsidenten, selvom kineserne ikke ønskede dette. Målet var at justere fokus i samtalen, så der blev mindre fokus på de erhvervsmæssige elementer. Om bemærkningen i Nis Lauge Gellerts mail af 12. juni 2012, om at *"…dog frarådede Gu at man lagde op til … menneskerettigheder"*, forklarede Michael Zilmer-Johns, at han havde hørt 100 gange, at kineserne ikke ønskede at diskutere menneskerettigheder. Det gav ikke anledning til at ændre på dette.

Det havde været meget dramatisk, hvis besøget skulle være blevet aflyst som følge af at kinesernes manglede velvilje til at drøfte menneskerettighedssituationen i Kina.

Håndakterne blev herefter sendt til Statsministeriet og via departementschefen til udenrigsministeren. Håndakterne burde være arkiveret i ministeriets arkiveringssystem.

Om mail af 12. juni 2012 fra Nis Lauge Gellert til cc Lisbet Zilmer-Johns, Tue Krarup-Pedersen, Claus Grube, Michael Zilmer-Johns m.fl., forklarede han, at det virker meget mærkeligt at sende mails uden modtagere og alene som cc. Der var altid anført en modtager på deres mails. Afsenderen må have glemt at indsætte adressaten. Mailen indeholdt vigtige informationer om, hvordan man skar samtalen mellem statsministeren og præsidenten til.

Om mailens afsnit om "*sikkerhed*", hvori fremgår bl.a., at man fra kinesisk side lagde meget vægt på, hvilket indtryk den kinesiske delegation rejste afsted med, og at kineserne, som ikke var bekymrede for den fysiske sikkerhed, men bekymrede for fornærmende manifestationer og deres værdighed, forklarede han, at han ikke husker specifikt, om mailen gav anledning til overvejelser, men hvis den havde gjort det, ville det nok have været om, hvorvidt der skulle ske ændringer i briefingen af statsministeren. Han erindrer ikke, om han talte med nogen om det.

Der kommer nogen gange tilsvarende anmodninger fra andre ambassader, som drøftes med politiet. Der er ikke noget mærkeligt i, at anmodningerne deles med politiet. Det er politiet, der vurderer, hvad der er sikkerhedsmæssigt nødvendigt for gennemførelsen af besøget, herunder at en demonstration ikke placeres lige foran indgangen til det sted, hvor delegationen befinder sig.

Det kan være udenrigspolitisk begrundet at viderebringe kinesernes bekymringer til andre myndigheder, fx hvis ASI-chefen har lovet kineserne at viderebringe bekymringer til de kompetence myndigheder. Dette medfører også, at informationerne nogen gange videregives flere gange. Det er ikke afgørende om myndigheden skal reagere herpå.

Udenrigsministeriet videregiver også informationer om kulturforskelle til politiet og PET. Der kan være situationer, hvor det besøgende land vil se det som nedværdigende for fx en præsident, hvis der ikke er en motorcykeleskorte, der eskorterer den besøgende, uanset at dette ikke er sikkerhedsmæssigt nødvendigt. I dette tilfælde vil politiet stille med en eskorte alligevel som en gestus.

Om mail af 12. juni 2012 fra Claus Grube til Michael Zilmer-Johns og Nis Lauge Gellert med kopi til Sus Ulbæk, Martin Bille Hermann, Friis Arne Petersen, Lisbet Zilmer-Johns, Jette Nordam, Mads Kjeldsen, Tue Krarup-Pedersen, Annette Lassen m.fl. som besvarelse på Nis Lauge Gellerts mail, hvori Claus Grube skriver "*Kære*

venner, der er ingen tvivl om det bliver en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet - og en prøvelse for os alle. Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller. Ingen ansigtstab! Mvh Claus", forklarede han, at han ikke husker, hvornår han læste mailen. Han læste den nok først om morgenen, da han går tidligt i seng og står tidligt op. Claus Grube har sin egen måde at skrive og sige tingene på, og han ville derfor ikke havde studset over mailen. Det ville aldrig være ham, men protokolchefen, der skulle viderebringe mailens budskab. Claus Grube ville derfor heller ikke have forventning om, at det var ham, der gjorde det. Han er overrasket over, at Claus Grube sendte den til ham. Han ville anse Martin Bille Hermann for en mere relevant modtager.

Han forstod ordet "ansigtstab" som en reference til, at kineserne ikke skulle udsættes for noget ubehageligt og derved tabe ansigt.

Politiet og PETs roller var at sikre den fysiske sikkerhed under besøget og håndtere demonstrationer mv. Han mener ikke, at mailen lægger op til, at politiet eller PET skulle foretage noget ulovligt. Det er underforstået, at der ikke var nogen, der skulle gøre noget, der var ulovligt. Dette ville Claus Grube aldrig lægge op til. Han erindrer ikke, at politiets involvering blev drøftet efter besøget.

Da han var til folkemøde i Allinge med aftenarrangementer, så han ikke nyheder den dag. Han talte heller ikke med nogen om begivenhederne i København.

Han blev efterfølgende bekendt med kritikken af politiet, men han tænkte ikke på daværende tidspunkt, at dette var relevant for Udenrigsministeriet. Politiet måtte selv stå på mål for kritikken.

Under hans nuværende stilling som chef for Protokollen har han tænkt meget over, at der selvfølgelig ikke må opstå misforståelser om, hvad han beder politiet om, men politiet må samtidig selv sikre, at loven overholdes. Han er ekstra opmærksom på ikke at komme i en situation, hvor nogen kunne få det indtryk, at han beder nogen om noget ulovligt.

Hvis Claus Grubes mail havde været stilet til ham direkte, og han havde været protokolchef, ville han nok have taget kontakt til politidirektør Johan Reimann, som opfølgning på Claus Grubes mail. Han ville normalt ikke kontakte politidirektøren direkte, men han ville nok i stedet rette henvendelse til den person, de løbende havde dialog med. Han ville i så fald have spurgt Claus Grube, om det specifikt var politidirektøren, der skulle kontaktes.

De havde et opsamlende direktionsmøde efter besøget, hvor Claus Grube deltog. Han orienterede om folkemødet, og Claus Grube fortalte om præsidentbesøget. Der blev skrevet referat af mødet. Han mener bestemt ikke, at de drøftede demonstranter eller politiets ageren. Det ville ikke have være naturligt, hvis han havde drøftet besøget med Villy Søvndal efterfølgende. Villy Søvndal ville have talt med Claus Grube i givet fald.

Han ved ikke, hvorfor han sendte en tom svarmail på Nis Lauge Gellerts mail. Måske var hans intention at slette eller arkivere mailen, hvor han i stedet kom til at besvare alle. Det handlede ikke om, at han forsøgte at gøre Claus Grube opmærksom på Nis Lauge Gellerts mail. Hvis det havde været Michael Zilmer-Johns' ønske, havde han skrevet til Claus Grube, at han skulle være opmærksom på mailen.

Vedrørende Ulrik Vestergaard Knudsens forklaring for Tibetkommission I den 5. januar 2017 om, at det kunne være et udenrigspolitisk anliggende, hvis der under et besøg skete noget, der stred mod menneskerettighederne, og at politiet havde ansvaret for det sikkerhedsmæssige inden for lovens rammer og uafhængig af udenrigspolitiske overvejelser, forklarede han, at han i det store hele er enig i Ulrik Vestergaard Knudsens forklaring og grundtanke. Han ville nok have udtrykt det lidt anderledes selv. Politiet er efter kritikken blevet meget opmærksom på hvad, deres rolle er.

Da der efterfølgende blev lavet en undersøgelse om hændelserne, gik alvoren op for ham om, hvad der var sket med demonstranterne. Han erindrede dog ikke, at de talte om det i direktionen. De var i Udenrigsministeriet ikke inden da opmærksomme på, at der var begået ulovligheder fra politiets side, eller at det var ulovligt at tage flag fra demonstranter. Han er ikke jurist og har ikke særlig kenskab til, hvad demonstranter må, og hvad de ikke må. Han vidste godt, at demonstrationer ikke kunne forbydes, men han kendte ikke det præcise forløb, og han vidste ikke, hvad demonstranterne havde foretaget sig op til, at politiet fratog dem flagene. Der kunne have været en sikkerhedsmæssig årsag til, at politiet tog flagene fra demonstranterne. Det stod ham ikke klart, at det kunne være ulovligt at tage flag fra folk.

Nogen udefra må have givet politiet den opgave, at besøget skulle forløbe godt, og derfor måtte ingen forstyrre det, og grundlovsbruddet skete formentlig ved, at politiet ville sikre, at besøget forløb ordentligt og sikkert, hvorefter de trak grænsen for langt, så loven blev overtrådt. Dette er blot hans egen analyse af situationen, da han ikke har talt med politifolkene herom.

Adspurgt om dette vidensniveau i Udenrigsministeriets direktion også gjaldt årene forud, og om det var udtryk for, at handelspolitiske interesser blev anset for det vigtigste, var Michael Zilmer-Johns ikke enig. De var i direktionen klar over, at der er

ytringsfrihed i Danmark, men det er ikke i Udenrigsministeriet, de skal diskutere, hvor grænserne for ytringsfriheden går. De kan opstille rammebetingelserne og fortælle gæsterne, at det ikke er forbudt at demonstrere i Danmark.

Når de fra Udenrigsministeriet videregiver oplysningerne om kinesernes bekymringer til politiet, er det, fordi det har et formål i sig selv at kunne sige til kineserne, at bekymringerne er givet videre til de kompetente myndigheder. De gentagne videregivelser af oplysningerne sikrede transparens, og at de levede op til kinesernes forventninger.

En forudsætning for, at Udenrigsministeriet finder det forsvarligt at have gæster på besøg, er, at den fornødne sikkerhed er på plads. Udenrigsministeriet videregiver også normalt kulturforskelle til politiet – også ved besøg fra andre end kinesere. Det kan fx føre til, at der bliver givet MC-eskorte, selv om det ikke er sikkerhedsmæssigt påkrævet.

Han tror bestemt ikke, at han drøftede Claus Grubes mail med sin ægtefælle Lisbet Zilmer-Johns.

2013

Om mail af 12. februar 2013 fra ALO/Nis Lauge Gellert til Annette Lassen med kopi til Michael Zilmer-Johns, Lars Gert Lose, Mads Kjeldsen m.fl., om *"Demarche fra herv. kinesiske ambassade pga. planlagt event den 13. ds. med etablering af tibetansk 'ambassade' foran den kinesiske ambassade*", andet afsnit, hvori fremgår bl.a. at *"[…] Ambassaden henviste til det tibetanske spørgsmåls følsomhed for den kinesiske regering og til kinesiske 'kerneinteresser' og bad om, at man fra dansk side håndterede begivenheden på passende vis og på en måde…. Ambassaden henviste desuden til forlydender om, at lederen af den eksiltibetanske regering, Lobsang Sangay, havde i sinde at sende sine repræsentanter til en række lande for at foretage separatistiske aktiviteter. Ambassaden henstillede til at man fra dansk side ikke tillod sådanne separatistiske aktiviteter at finde sted i Danmark…"* forklarede han, at han ikke husker demarchen specifikt, men den følger kinesernes mønster med at forsøge at presse.

Det er offentligt blevet kritiseret, at verbalnoten indebærer, at Danmark ligger under for kinesernes konstante pres, men dette er han ikke enig i. Verbalnoten støtter op om ét-Kina politikken. Kineserne ville gerne lave en hemmelig aftale med regeringen, hvilket han afviste. Det var vigtigt, at også en ny regering ville være forpligtet i henhold til verbalnoten, og derfor skulle der udfærdiges et offentligt dokument.

Han husker ikke specifikt situationen med Falun Gong-deltagere ved et pressemøde under Yu Zhengshengs besøg. Der var et lignende tilfælde under præsident Erdogans besøg, mens han var ansat i Statsministeriet.

2019

Om punkt 2 i referat af møde den 11. april 2019 mellem ALO/PRO og souschef Zhao Shiren fra Kinas ambassade, sendt til bl.a. Michael Zilmer-Johns, om håndteringen af demonstranter i forbindelse med pandaanlæggets officielle indvielse den 10. april 2019, hvori fremgår bl.a., at Zhao Shiren ikke mente, at håndteringen af demonstranterne havde været tilfredsstillende, idet en journalist havde iklædt sig trøje og hue med tibetanske flag/symboler/slogans, samt at den planlagte demonstration pludselig havde spredt sig over 150 meter på Roskildevej, hvortil Zhao Shiren havde oplevet politiet som skræmt, forklarede han, at han deltog i indvielsen af pandaanlægget i Zoologisk Have i København.

Han oplevede ikke en reaktion fra kinesernes side under indvielsen. Referatet af 12. april 2019 gav ikke fra hans side anledning til en reaktion. Kineserne havde ikke været tilfredse med demonstrationen på Roskildevej. Han synes, at episoden med journalisten, som brugte sit pressekort til at komme ind og herefter iføre sig en Kina-kritisk T-shirt, var på kanten. Han deltog ikke i planlægningen, da der ikke var højtstående kinesiske repræsentanter til stede under indvielsen.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 13:03.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 11

PROTOKOL

Den 8. januar 2021 kl. 13.50 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Lisbet Zilmer-Johns var mødt med bisidder advokat Pernille Backhausen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Jon Lauritzen ved advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Pernille Backhausen, advokat Peter Breum, advokat Torben Koch, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Noaman Azzouzi, advokat Steen Lassen ved advokatfuldmægtig Anna Rønn og advokat Finn Bachmann var mødt.

Lisbet Zilmer-Johns bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Lisbet Zilmer-Johns blev oplyst om, at hun ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Lisbet Zilmer-Johns bekræftede, at hun var ambassadesekretær på ambassaden i Buenos Aires fra 1995 til 1997, fra 1997 til 1998 var hun i sektionen for generelle udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål, UPN (Det udenrigspolitiske nævn) samt FUSP (Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik indenfor EU) og forsvarsforbehold, fra 1999 til 2001 var hun nævnssekretær for UPN, fra 2002 til 2004 var hun udlånt som fuldmægtig til Dansk Institut for Internationale Studier, fra 2004 til 2005 var hun koordinator for terrorbekæmpelse i Udenrigsministeriet, fra 2005 til 2007 var hun konsulent i Statsministeriet på området for udenrigssikkerheds- og

forsvarspolitik, fra 2007 til 2013 var hun der ud over sikkerhedskoordinator i Statsministeriet, hvilket blandt andet indebar bistand til det danske beredskab og at være sekretær for regeringens sikkerhedsudvalg og Embedsmandsudvalget, og i årene fra 2010-2013 var hun kontorchef i Statsministeriet på de samme områder som fra 2005 og frem, fra 2013 til 2017 var hun PSC (Political and Security Committee) ambassadør i EU, fra 2017 til 2019 var hun centerchef for Global Politik og Sikkerhed i Udenrigsministeriet, fra 2019 til 2020 var hun vicedirektør for udenrigspolitik i Udenrigsministeriet, og hun arbejder nu som direktør for Styrelsen for Forsyningssikkerhed.

Lisbeth Zilmer-Johns forklarede, at hun først begyndte at få et nærmere kendskab til dansk Kina politik, da hun kom til Statsministeriet i 2005. Den var baseret på de brede folketingsvedtagelser. Politikken blev meget præcist kommunikeret i verbalnoten fra 2009, hvor Folketinget blandt andet stadfæstede den danske ét-Kina-politik og tilkendegav, at Danmark betragter Tibet som en del af Kina. Desuden opfordrede Danmark til dialog med Dalai Lama. Der er også siden sket en udvikling i forholdet mellem Danmark og Kina, men ét-Kina-politikken går langt tilbage og er den røde tråd gennem 50 år eller mere. Udviklingen er kommet i en meget konsolideret ramme med indgåelsen af et strategisk partnerskab i 2008 med Kina. Man var gået fra at give udviklingsbistand til Kina til, at der nu var et stigende handelsmæssigt samkvem med Kina over en bred kam. Kineserne var stolte af udviklingen i Kina, og det havde også betydning for den kinesiske selvforståelse. Det strategiske partnerskab har siden udstukket rammerne for udviklingen af det politiske og økonomiske samarbejde mellem Danmark og Kina.

2009

Udviklingen i den kinesiske selvforståelse kom blandt andet til udtryk i den kontinuerlige dialog med Kina, i indberetningerne fra Kina, og konkret var det f.eks. vigtigt for Kina i forbindelse med COP 15 konferencen i 2009, at Kina blev behandlet på niveau med USA. Man talte meget om G2 (Kina og USA som de to centrale land). Hun var ikke tæt på behandlingen af besøg fra Kina før end statsbesøget i 2012. Det er derfor svært for hende at sige noget om udviklingen i forbindelse med kinesiske besøg.

Situationen i forbindelse med COP 15 var meget speciel forstået på den måde, at der var omkring 120 stats- og regeringschefer, som deltog i de sidste dage af konferencen. Selv om hun ikke var involveret i klimaområdet i Statsministeriet, endte hun med at være de to uger ude i Bella Center. Hendes opgave var at skabe rammerne for seancen mellem stats- og regeringscheferne i de sidste dage. Statsministeriet var involveret, selv om det var en konference under FN, idet det ikke var normalt, at der deltog stats- og regeringschefer som her. De var inviteret til Danmark i forventning

om, at man kunne lande en bred aftale, og det var vurderet, at de skulle være i bygningen for, at det kunne lade sig gøre.

Under COP 15 blev der arrangeret en række samtaler mellem statsministeren og de tilrejsende stats- og regeringschefer. Der var også parallelle forhandlinger. Det blev som bekendt et lidt rodet forløb, hvor det ikke var muligt at leve op til alle protokollære standarder. Der var et bilateralt møde mellem statsministeren og premierminister Wen Jiabo. Man arbejdede 24-7, hoppede fra møde til møde og var presset på søvn. Der var derfor ikke meget fokus på det protokollære. Hun har således ingen erindring om protokollære spørgsmål i forbindelse med det bilaterale møde. Overordnet gik kineserne meget op i, at Wen Jiabo kunne få adgang til at aflevere en tale til hele COP 15 forsamlingen. Det var vigtigt for kineserne at markere, at han var en central skikkelse, og at Kina var et land, der skulle lyttes til. Det skal nok passe, at Obamas deltagelse spillede ind på kinesernes deltagelse med Wen Jiabo, men det var meget frem og tilbage og et sidste øjebliks forløb. Mødet mellem Lars Løkke Rasmussen og Wen Jiabo foregik på det hotel, hvor den kinesiske delegation var indkvarteret.

Hun er ikke bekendt med, om kineserne fremsatte særlige krav til behandlingen af dem under COP 15. Det er en årlig konference, som alle lande deltager i, og hun var ikke en del af forhandlingsforløbet op til konferencen. Det var ikke under hendes område, men efter hvad hun hørte, var der ikke spørgsmål om, hvorvidt kineserne ville deltage. Spørgsmålet var på hvilket niveau de ville deltage i den sidste højniveau del af konferencen. Hun var ikke inddraget i eller hørte om eventuelle forhandlinger og overvejelser om den protokollære behandling af kineserne. Det eneste, hun hørte om, var det kinesiske ønske om, at Wen Jiabo fik mulighed for at holde et indlæg på konferencen.

De befandt sig i de to uger i en boble i Bella Centeret, og hendes eneste kendskab til demonstrationer var fra TV, og hvad man efterfølgende fik at vide. Hun har ikke nogen indsigt i, hvordan kineserne blev transporteret rundt, og hvordan man i den forbindelse håndterede demonstrationer.

Hun var ikke bekendt med, at den kinesiske ambassade over for Udenrigsministeriets ASI-kontor havde udtrykt ønske om, at demonstrationer rettet mod Kina skulle forhindres/undgås på steder, hvor den kinesiske COP 15-delegation måtte passere/opholde sig, i forbindelse med politiets tilladelse til, at der i krydset Center Boulevard og Vejlands Alle over for Bella Center i perioden 7. til 18. december 2009 blev demonstreret mod forfølgelsen af Falun Gong, som det fremgår af Martin Bille Hermanns mail af 7. december 2009 til medarbejdere i Udenrigsministeriet.

I Statsministeriet var hendes ansvar blandt andet som konsulent/kontorchef den del af udenrigsområdet, der vedrørte lande uden for EU, herunder Kina. Derudover omfattede området sikkerheds-, forsvars- og bistandspolitik og alt det løse uden for EU området. Hun var også formand for Kriseberedskabsgruppen og sekretær for Sikkerhedsudvalget og Embedsmandsudvalget. Hun sendte mail af 9. april 2008 til Sus Ulbæk i Udenrigsministeriets ASI-kontor i sin egenskab af konsulent på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område.

I mailen spurgte hun til status på afklaring af besøg af Tibets udenrigsminister, herunder hans besøg i andre lande, da hun gerne ville orientere op i huset. Hun spurgte desuden til, om Sus Ulbæk havde set notits fra Ritzau om SF's landsmøde. Hun husker ikke, hvad notitsen fra Ritzau handlede om. "Op i huset" var som minimum til departementschefen og også statsministeren, hvis det var vigtigt nok.

Med hensyn til betydningen af Sus Ulbæks svar om, at hele sagen var blevet gjort vanskeligere af Danmarks linje i forhold til OL, og at kineserne var på vej i diskanten, står det hende ikke i dag klart, hvad det var for et besøg, der var tale om. Hun mener ikke, at der blev gennemført et besøg af den tibetanske udenrigsminister. Hun mindes, at der forudgående havde været et møde i Statsministeriet, hvor Sus Ulbæk havde nævnt, at der var overvejelser om besøg af en tibetansk repræsentant, og hun havde selv i den forbindelse spurgt ind til, hvad andre lande gjorde. I og med at Danmark er med i EU, hvor der er en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, har Danmark orienteret sig mod, hvad andre EU- og nordiske lande gør i forhold til Kina. Det kan være i den kontekst, at mailkorrespondancen skal læses.

Angående det videre anførte i Sus Ulbæks mail om, at de i Udenrigsministeriet lige da så på, om Danmark kunne slippe med at mødes på embedsmandsniveau, og at det ikke var let, men man prøvede med argumentet om, at det ville skade mulighederne for dialog mellem Kina og Tibet, hvilket Mogens Lykketoft ville købe, men det ville ingen af de andre i Folketinget, er det svært for hende i dag at svare præcist på, hvad meningen var, da hun ikke husker, hvilket besøg der var tale om. At mødes på embedsmandsniveau er i modsætning til at mødes på politisk niveau. Et møde med Tibet fra dansk side vil kineserne typisk anse for at være i strid med ét-Kina-politikken. Der ville derfor blive gjort indsigelser mod et sådant møde fra kinesisk side. Man søgte som følge heraf at holde møder med eksiltibetanere på embedsmandsniveau. Der skete ændringer i 2011, hvor Dalai Lama ikke længere var politisk leder.

Hun er ikke enig i det anførte i mailen om Mogens Lykketoft forstået på den måde, at der i gennem lang tid havde været et bredt flertal i Folketinget bag den vedtagne ét-Kina-politik. Hun genkender derfor ikke billedet af Mogens Lykketoft på den ene side og resten af Folketinget på den anden side.

Hun modtog mail af 10. december 2009 om aflevering af verbalnoten til kineserne fra ambassaderåd ved ambassaden i Beijing Søren Jacobsen sendt cc til blandt andre departementsråd i Statsministeriet Bo Lidegaard og hende i sin egenskab af ansvarlig for udenrigsområdet uden for EU. Bo Lidegaard var Statsministeriets repræsentant i forhold til COP 15. Betydningen i Statsministeriet af det anførte i mailen om, at samtalen med den kinesiske generaldirektør for Europaafdelingen Li Ruiya i forbindelse med overlevering af verbalnoten til denne som afslutning på Dalai Lama sagen klart efterlod det indtryk, at det dansk-kinesiske bilaterale forhold var normaliseret, skal ses i det lys, at det havde været en proces. Afleveringen af verbalnoten og dermed normaliseringen af forholdet var ikke lige kommet fra den ene dag til den anden. Da de modtog mailen, var de i fuld gang med COP 15. Det var utrolig vigtigt at vide, at det dansk-kinesiske forhold var normaliseret, herunder at Danmarks værtsrolle i samspil med Danmarks bilaterale forhold til Kina ikke spillede negativt ind på forhandlingerne under COP 15.

Man kan ikke sige, at der i verbalnoten lå, at Danmark over en bred kam ville begynde at please Kina. Der var tale om et core interest område for kineserne, og det var afgørende for, at forholdet mellem Danmark og Kina i øvrigt kunne udvikle sig. Man var meget bevidst om kinesernes sensibiliteter, og man agerede her ud fra, hvilket ikke er det samme som at please. I forløbet havde man fra dansk side fået større indsigt i den kinesiske selvforståelse og de sensibiliteter, som det gav sig udslag i, hvilket hjalp til, at man kunne sikre, at man ikke ved sin ageren og politik gik ud i minefeltet uden at vide, hvor minerne lå. Det kunne f.eks. give sig udslag i, at man var opmærksom på at kunne forklare, hvorfor man ikke fra dansk side så det som værende i strid med ét-Kina-politikken at mødes med eksiltibetanere på embedsmandsniveau. Hun mindes ikke, at det var et stort issue med sensibiliteter som Falun Gong demonstrationer og tibetanske flag før end statsbesøget i 2012. Hun havde ikke bemærket det som store temaer før dette.

2011

I dag husker hun ikke nærmere om episoden under Yang Jiechis besøg i Danmark, som mail af 19. oktober 2011 fra Tue Krarup-Pedersen, Statsministeriet, vedrører. Han har i mailen skrevet, at der er krise, idet der står Falun Gong journalister uden for, og Kina derfor ikke ønsker at afholde pressemøde. Hun spurgte ved sit svar ind til, om journalisterne var blevet akkrediteret. Hun havde ikke mere med episoden at gøre. Hun mener heller ikke, at hun deltog i statsministerens møde med Yang Jiechi dagen efter.

Vedrørende Tue Krarup-Pedersens mail senere den 19. oktober 2011 kl. 23.00 til hende og departementsråd i Statsministeriet Ulrik Vestergaard Knudsen om forløbet af

udenrigsministerens møde med Yang Jiechi, hvor Tue Krarup-Pedersen blandt andet skriver, at "falungong-aktivister havde fået adgang til presselokalet umiddelbart uden for mødelokalet. … Det lykkedes … at sikre et efterfølgende møde med pressen og Yang, da man havde vished for, at der ikke ville være aktivister tilstede", er det hendes opfattelse, at Falun Gong journalisterne ikke kunne betegnes som aktivister, idet de ifølge mailkorrespondancen havde pressekort. Forløbet skal ses i lyset af, at man fra kinesisk side reagerede stærkt på, at Falun Gong journalisterne var til stede. Man valgte derefter ifølge korrespondancen en model, hvor først den danske udenrigsminister havde et møde med pressen, og senere havde Yang Jiechi alene et møde med pressen. Hun er ikke klar over, hvordan det kom i stand. Hun har ikke haft pressehåndtering under sit område. Grundlæggende er principperne naturligvis, at man i Danmark er åbne over for pressen, og at der ikke sker forskelsbehandling af pressefolk. Det var vigtigt, at statsministeren var orienteret om en episode som denne, og det er derfor, at Ulrik Vestergaard Knudsen bad om, at statsministeren fik kopi af Tue Krarup-Pedersens beskrivelse af forløbet m.m.

Hendes mail af 4. juni 2013 til departementsråd i Statsministeriet Lars Gert Lose, hvor hun informerer ham om FT/Hoffets brede invitation til pressemøde med Yu Zhengsheng, således at invitationen omfattede Falun Gong journalister, skal læses i lyset af forløbet den 19. oktober 2011 under Yang Jiechi besøg og andre lignende episoder. Hun havde således en sikker formodning om, at det ikke ville være muligt at gennemføre et fælles pressemøde, hvor Falun Gong journalister var til stede. Da det ikke var hensigtsmæssigt, at man kunne komme til at stå i en situation, hvor man skulle finde en løsning to minutter inden pressemødet, var det vigtigt, at man på forhånd fandt ud, hvad man skulle gøre, således at Danmark kunne følge sine principper, samtidig med at Kina havde en dialog, som de kunne acceptere, med pressen. Hun havde derfor et ønske om, at Udenrigsministeriet engagerede sig i processen, således at man fik håndteret situationen. Det var Udenrigsministeriet, der skulle stå for det, idet Udenrigsministeriet havde erfaringen med planlægningen af denne type pressemøder med deltagelse af udenlandske journalister.

2012

Hun kan vedstå sin forklaring af 5. januar 2017 for Tibetkommissionen vedrørende mail af 12. juni 2012 fra Nis Lauge Gellert cc til blandt andre hende om ASI's møde med souschef på den kinesiske ambassade Gu Hui samme dag og det herunder nævnte om, at man fra kinesisk side egentlig ikke var bekymret for delegationens fysiske sikkerhed, men det handlede nok så meget om deres værdighed, og at man fra kinesisk side var meget bekymret for fornærmende manifestationer fra f.eks. Falun Gong medlemmer.

I dag husker hun ikke svarmailen sendt cc til blandt andre hende samme aften den 12. juni 2012 fra Claus Grube, hvor han blandt andet skrev, at der ingen tvivl var om, at det ville blive en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet- og en prøvelse for alle, og at han håbede, at "I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller i sagen. Ingen ansigtstab!". Det står hende ikke klart, hvad pointen med mailen er, når hun læser den i dag. Hun havde den 12. juni 2012 kl. 22.05 inden modtagelsen af Claus Grubes svarmail videresendt mailen af 12. juni 2012 fra Nis Lauge Gellert til departementschef Christian Kettel Thomsen og Ulrik Vestergaard Knudsen cc Tue Krarup-Pedersen og skrev i videresendelsen "Se indledning om Arktis." Baggrunden herfor var, at hun var fuldt fokuseret på den samtale, der skulle finde sted mellem statsministeren og Kinas præsident, hvor der også ville være mange ministre med. De havde meget fokus på, at emnet om Arktisk ikke skulle med på mødet, idet der i givet fald ville være interesse fra Grønlands side i at deltage i mødet. Hun husker det ikke i dag, men grunden til, at hun ikke tilsvarende videresendte Claus Grubes svarmail, er formentlig, at hun ikke var optaget af aspekterne nævnt heri. Spørgsmål om sikkerhed var ikke noget, som de skulle agere på i Statsministeriet.

Det er vanskeligt i 2021 – efter at have læst Tibetkommissionens beretning og været igennem forløbet med Tibetkommissionen – at genkalde sig, hvad hun ville have tænkt i 2012 om Claus Grubes bemærkning: "Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller i sagen." Hun læser den således, at det handler om, hvordan politiet behandler kineserne, mens de er her. Det var også et spørgsmål om prestige. Der er f.eks. mange landes repræsentationer, der går op i, om de får en motorcade til at eskortere dem. Når ASI-chefen som anført til sidst i Nis Lauge Gellerts mail af 12. juni 2012 lovede at gå videre med de kinesiske bekymringer til de kompetente myndigheder, gør man selvfølgelig det, og det er politiet, der er den kompetente myndighed. Hun ved ikke, om det så nødvendigvis var naturligt at gå til Johan Reimann og PET. Vedrørende det anførte "Ingen ansigtstab!" er det naturligt at forstå det som kinesisk ansigtstab. Hun mener, at der er regler for journalisering af mailkorrespondance som den foreliggende af 12. juni 2012. Som chef for området ville hun ikke regne med, at hun skulle journalisere den, hvis andre af hendes medarbejdere havde modtaget korrespondancen. Hun ville regne med, at andre tog sig af journaliseringen.

Når der var statsbesøg som i 2012, var man fra Statsministeriets side løbende i kontakt med Protokollen. Det kinesiske statsbesøg var en større logistisk udfordring, idet det ikke bare var et møde mellem statsministeren og dennes modpart. De havde hver især mange ressortministre med. Det var ikke et format, som man var vant til. Det var også vigtigt med den løbende kontakt, da de vidste, at kineserne gik meget op i former. Den type møder, der svarede til hendes møde med Jette Nordam og

Annette Lassen fra Protokollen den 10. maj 2012, som hun forklarede om i sin forklaring for kommissionen den 5. januar 2017, ville typisk også have deltagelse af den medarbejder fra Udenrigsministeriet, som vidste noget om sagen. Hun mindes f.eks. at have haft back to back møder med Annette Lassen og Martin Bille Hermann fra Udenrigsministeriet. Det var et meget komprimeret forløb, og de havde formentlig svært ved at få deres kalendere til at gå op. Det naturlige ville være, at der deltog en medarbejder fra ASI-kontoret, idet de ville tale om forberedelsen af det møde, der skulle være i Statsministeriet. Hun deltog ikke i alle møder, hvor Protokollen var til stede, idet hun kun deltog i møderne, når de vedrørte det politiske, men her, hvor det var besøg af Kinas præsident, og mødet var så stort med mange ressortministre involveret, og koreografi kunne spille ind på substansen, var det nyttigt, at de var samlet på en gang for at tale afviklingen af mødet i Statsministeriet igennem.

Generelt i forbindelse med udenlandske besøg, som involverede Statsministeriet, var der, når der var god tid og det kørte efter en snor, planlægningsmøder i Udenrigsministeriet, hvor Statsministeriet ville være med. Dele af drøftelserne ville være irrelevante for Statsministeriet. Da Obama var på besøg i Danmark i 2009, kan hun forstille sig, at de har haft tilsvarende møder, hvor statsministerens ministersekretær, og dem, der sad med sagen i Statsministeriet, også har været til stede, ligesom Protokollen var.

Vedrørende Ulrik Vestergaard Knudsens forklaring for Tibetkommission den 5. januar 2017, hvor han blandt andet forklarede, at den kinesiske ambassadør på vej ud fra et møde, hvor hun også deltog, nævnte sin bekymring for demonstrationer, har hun ikke erindring om at have hørt hele samtalen mellem Ulrik Vestergaard Knudsen og ambassadøren på vejen ud. Hun fulgte dem halvvejs ned ad gangen. Hun stod og kiggede på dem og kunne aflæse Ulrik Vestergaard Knudsens kropssprog. Hun husker ikke, hvad Ulrik Vestergaard præcist refererede, at der var blevet sagt under samtalen. Hendes tidligere forklaring for kommissionen den 5. januar 2017 blandt andet om, at Ulrik Vestergaard Knudsen efter samtalen sagde til hende, at ambassadøren godt nok gik meget op i det "sikkerhedsmæssige", hvorved skulle forstås afviklingen af transport fra sted til sted, udelukker ikke, at ambassadøren over for Ulrik Vestergaard Knudsen nævnte en bekymring for demonstrationer. Der blev også talt om det "sikkerhedsmæssige" på mødet med ambassadøren, og hun mener, at der blev skrevet et referat af mødet. Demonstrationer kan sagtens have indgået i det "sikkerhedsmæssige".

Som forklaret for kommissionen den 5. januar 2017 sagde hun senere til Tue Krarup-Pedersen, da han skulle til et møde i Udenrigsministeriet, at han skulle huske at sige, at kineserne gik meget op i det med sikkerhed, og at det burde nævnes, at synspunktet også var rejst over for Statsministeriet. Som forklaret kan hun ikke huske,

om det var i forbindelse med mødet med den kinesiske ambassadør. Det kan også have været i forbindelse med de modtagne mails herom, og det kan sagtens have været sagt med et skævt smil, fordi kineserne havde sagt det så ofte. Når hun læser sin forklaring i dag, husker hun, at hun bragte det op for det tilfælde, at Tue Krarup-Pedersen afgav forklaring herom for Tibetkommissionen. I givet fald ville det se mærkeligt ud, hvis hun ikke havde forklaret om det.

Hun kan se, at det i Tibetkommissionens efterfølgende vurdering er angivet, at hun forud for et møde, som Tue Krarup-Pedersen gik over til i M2 den 1. juni 2012, bad om at den nævnte besked blev givet videre. Hun har imidlertid ingen erindring om, hvilket møde det var forud for, og hun kan heller ikke se, at Tue Krarup-Pedersen i sin forklaring har angivet at have videregivet beskeden på dette møde.

Det var ikke Ulrik Vestergaard Knudsen, der havde bedt hende om at give beskeden til Tue Krarup-Pedersen. Det var på eget initiativ. Når hun sagde, at Tue Krarup-Pedersen skulle huske at sige, at kineserne gik op i sikkerhed, skal det ses i lyset af de mange, mange gange hvor der i planlægningsprocessen blev refereret til sikkerhed og til tider blandet sammen med demonstrationer. Hun sagde det anførte til Tue Krarup-Pedersen, uden at hun erindrer at have gjort sig klart, hvad kineserne præcist mente med "sikkerhed". Der var ikke noget reelt behov for at sige det til Udenrigsministeriet, da Udenrigsministeriet havde fået alle mailbeskederne om det og formentlig flere mails end Statsministeriet, så de vidste det godt. Det var en overflødig vittig bemærkning fra hendes side. Det var ikke en tjenesteordre om, at han skulle give beskeden videre til Udenrigsministeriet, hun gav Tue Krarup-Pedersen. Når hun sagde det med et skævt smil, var det, fordi det var en joke. Det var sjovt, fordi det jo står i samtlige indberetninger. Der lå ikke i hendes bemærkning, at Tue Krarup-Pedersen skulle sige til Udenrigsministeriet, at kineserne gik meget op i ikke at tabe ansigt, og at Statsministeriet lagde vægt på, at Udenrigsministeriet var opmærksom herpå.

Hun deltog i gallamiddagen den 15. juni 2012, men hun lagde ikke mærke til, hvordan politiet agerede. Hun læste ikke om begivenhederne i pressen i dagene lige efter, idet hun mindes, at hun nærmest gik direkte ombord på et fly. Der var lidt skriverier om det, men det var ikke noget, som bed sig fast hos hende, idet hun meget hurtigt skulle videre til et andet internationalt møde. Da hun kom tilbage i Statsministeriet efter det internationale møde, var der nogle folketingsspørgsmål til justitsministeren, og det var det juridiske område i Statsministeriet, som var inde over besvarelsen. Hun var ikke inde over håndteringen af folketingsspørgsmålene. Hun husker en ordveksling med Ulrik Vestergaard Knudsen, hvor det blev bragt op, at nogen havde kommenteret over for ham, at det lød voldsomt. Hun fik sin primære viden om begivenhederne fra pressen.

2013

Hun modtog som en del af sikkerhedsgruppen mail af 28. november 2013 cc fra ambassadør på ambassaden i Beijing Friis Arne Petersen, hvor emnet er angivet som "Norges forhold til Kina – 3 års istid og ingen nemme løsninger i horisonten, men der søges efter skridt, der måske kan deblokere". Mailen omhandler Norges forhold til Kina efter tildelingen af Nobels fredspris til Liu Xiabo i oktober 2010. Dagen efter videresendte hun mailen til Jeppe Tranholm-Mikkelsen, der også var ambassadør ved EU repræsentationen i Bruxelles. Hun tror, at hun videresendte mailen på grund af dens længde, idet et resume efter hendes opfattelse højst skal være 10 linjer. Hendes bemærkning til Jeppe Tranholm-Mikkelsen om, at man med et så langt resume vist prøvede at sikre sig, at "ingen nogensinde, aldrig" ville overveje at lade Danmark modtage Dalai Lama, var et forsøg på at være lidt morsom. Desuden var Jeppe Tranholm-Mikkelsen lige kommet fra ambassaden i Beijing, hvorfor han formentlig var interesseret i at følge udviklingen. Hun var ikke selv involveret i Danmarks Kinapolitik på dette tidspunkt.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 15.45.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 12

PROTOKOL

Den 15. januar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Martin Bille Hermann var mødt med bisidder advokat Pernille Backhausen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jon Lauritzen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Noaman Azzouzi, advokat Peter Breum, advokat Peter Bang, advokat Finn Bachmann, advokat Torben Koch og advokat Steen Lassen var mødt.

Advokatfuldmægtig Anna Rønn var mødt med advokat Steen Lassen. Advokat Mikkel Holm Nielsen var mødt ved advokat Anders K. Németh.

Martin Bille Hermann bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Martin Bille Hermann blev oplyst om, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Martin Bille Hermann bekræftede, at han fra 2001-2002 var fuldmægtig i erhvervskontoret, at han fra 2002-2003 var fuldmægtig i udviklingspolitisk Kontor, at han fra 2003-2006 var souschef på ambassaden i Kathmandu i Nepal, at han fra 2006-2008 var souschef i udviklingspolitisk kontor, at han fra 1. september 2008 til 31. juli 2012 var kontorchef i Asien-kontoret, at han fra 2012-2014 var ambassadør i Jakarta i In-

donesien, at han fra 2014-2018 var udenrigspolitisk direktør, samt at han siden 2019 har været ambassadør for Danmark ved FN-missionen i New York.

Udviklingspolitisk kontor beskæftigede sig primært med dansk udviklingspolitik, udvikling af policy og administration af den danske udviklingsbistand. Kontoret havde ikke en særlig interesse for Kina, selvom landet havde og stadig har status som udviklingsland. Fokus på Kina kom efter hans tiltrædelse som souschef i kontoret for udviklingspolitik.

I Asien-kontoret, som i 2008 hed kontoret for Asien og Latinamerika (ALA), var de nok 10-15 medarbejdere. Han var som kontorchef den øverste chef for kontoret. Kontoret blev efterfølgende omdøbt til kontoret for Asien og Stillehavet (ASI), og han mistede derved ansvaret for Latinamerika.

Han refererede normalt til Sus Ulbæk, som var centerchef, eller til en afdelingschef, som så refererede videre til direktionen. Kommandovejen kunne dog være kortere, hvis der skulle spares tid. Centerchef Sus Ulbæk havde været kontorchef i Asien-kontoret før ham, så han kunne løbende rådføre sig hos hende. Kina spillede en central rolle i Asien-kontoret ikke mindst på grund af det strategiske partnerskab, som Danmark indgik med Kina i oktober 2008.

Nis Lauge Gellert var teamleder for Nordøstasien-kontoret. Nis Lauge Gellert var typisk involveret i sager, der vedrørte Kina.

Da statsminister Anders Fogh Rasmussen besøgte Kina i 2008, var det som led i et ASEM-topmøde, hvor Kina var vært. Besøget havde også et bilateralt formål. Danmark ville gerne have besøg af Kinas præsident.

2009

Om Kina's ambassadørs henvendelse af 13. maj 2009 til udenrigsministeren med protester mod et møde mellem statsministeren og Dalai Lama forklarede han, at han ikke erindrer, om han så bilaget i 2009, men det har han formentlig gjort. Påtegningen "*ALA tvf*" betød, at bilaget herefter blev sendt til ALA-kontoret til videre foranstaltning. Det fremgår også af en påtegning, at sydchefen modtog kopi. Henvendelsen er dateret kort før, at Dalai Lama ville komme til Danmark. På det tidspunkt var det allerede besluttet, at Dalai Lama skulle komme. Han mindes ikke, at Udenrigsministeriet reagerede på henvendelsen. Henvendelsen kom ikke som en overraskelse, da Udenrigsministeriet vidste, hvad Kina syntes om modtagelsen af Dalai Lama. De gik højt op i at være transparente over for Kina i deres kommunikation om, at Danmark skulle mødes med Dalai Lama.

Om mail af 15. maj 2009 fra Jonas Parello-Plesner til Michael Zilmer-Johns, Sus Ulbæk, Martin Bille Hermann m.fl., om den kinesiske ambassades pressemeddelelse, forklarede han, at det ikke ændrede på beslutningen om, at Dalai Lama skulle ankomme som planlagt. Han er ret overbevist om, at der allerede på det tidspunkt var truffet beslutning om, hvordan besøget skulle afvikles, og det var også kineserne bekendt.

Om mailen af samme dato fra Michael Zilmer-Johns til Jonas Parello-Plesner, Sus Ulbæk, Martin Bille Hermann m.fl. om drøftelserne på et morgenmøde, forklarede han, at selve formen omkring modtagelsen af Dalai Lama ikke var fastlagt på det tidspunkt, men at der var drøftelser om, at Dalai Lama skulle møde udenrigsministeren til the. Han deltog typisk ikke i direktionens morgenmøder. Han ved ikke, om Sus Ulbæk deltog i det omtalte morgenmøde.

Om pressemeddelelse med titlen "*Kina imod Løkkes møde med Dalai Lama*" fra Ritzau gengivet i Berlingske den 15. maj 2009, hvori kineserne fremhæver samarbejdet med Danmark og den bilaterale forbindelse, forklarede han, at han ikke husker Udenrigsministeriets reaktion på pressemeddelelsen, men han tvivler på, at de blev overrasket over indholdet bortset fra, at COP 15 nævnes. Han husker ikke, om det var en sædvanlig måde at agere på for en udenlandsk repræsentation, men det falder inden for, hvad han i dag ville kalde "public diplomacy". Han ved ikke, hvordan den kinesiske reaktion havde været, hvis den danske ambassade i Beijing havde gjort noget tilsvarende i Kina.

Om intern mail af 19. maj 2009 fra Martin Bille Hermann til Michael Zilmer-Johns m.fl. om morgenmødet den 18. maj 2009, hvori det i første afsnit fremgår bl.a. "*… det oplyses, at den kinesiske tilgang fortsat ikke fremsætter konkrete, specifikke trusler*", forklarede han, at der formentlig var kommet besked fra Direktionen til Asien-kontoret om at komme med yderligere oplysninger. De vidste endnu ikke, hvordan de kinesiske myndigheder ville reagere på Dalai Lamas besøg udover, at de raslede med sablerne.

Om mailens tredje afsnit om forløbet i Frankrig forklarede han, at der formentlig refereres til episoden ved antændingen af den olympiske ild i 2008, hvor løberen med ilden var blevet angrebet i Paris. Dette affødte voldsomme reaktioner på kinesiske sociale platforme, hvorefter Kina kom med en officiel reaktion over for Frankrig.

Det var mange forskellige forhold, der skulle holdes op imod hinanden ved vurderingen af, om det ville være en god idé at modtage Dalai Lama. De kiggede på Kina's reaktioner fra tidligere besøg og reaktionerne over for andre lande, som havde modtaget Dalai Lama. De politiske beslutninger herom var Asien-kontoret ikke involve-

ret i. Der blev i et gult omslag forberedt et beslutningsgrundlag med en indstilling. Det var udenrigsministerens beslutning, om han ville mødes med Dalai Lama. Han husker ikke, om der var en indstilling til udenrigsministeren om muligheden for at afslå mødet med Dalai Lama.

Om notits af 19. maj 2009 fra ALA til udenrigsministeren om Dalai Lamas besøg i Danmark den 29. - 30. maj 2009 og kinesiske reaktioner, hvori fremgår bl.a., at Dansk Industri havde udtrykt en vis bekymring over Dalai Lamas besøg, forklarede han, at han ikke husker henvendelsen fra Dansk Industri. Udenrigsministeren havde fået alle de tilstedeværende oplysninger, herunder formentlig også henvendelsen fra Dansk Industri, forud for sin beslutning om besøget. Som ASI-chef havde han et regelmæssigt samarbejde med danske virksomheder, som havde en større samhandel med Japan mv. Han kan ikke umiddelbart erindre, at andre lande har reageret som Kina. Kina's måde er særegen.

Om notits af 27. maj 2009 fra ALA, til departementschef Claus Grube om departementschefens frokostmøde den 29. maj 2009 med den kinesiske ambassadør, forklarede han, at han forestiller sig, at mødet blev afholdt for at understrege det gode samarbejde, Danmark havde med Kina.

Om notitsen af 16. juni 2009 fra ASI-kontoret til udenrigsministeren om "*Dalai Lamas forestående og hidtidige besøg samt kendte "konsekvenser" og løsninger*" forklarede han, at notitser typisk blev til ved, at ambassaden i Beijing eller Asien-kontoret udarbejdede første udkast, hvorefter ambassaden og Asien-kontoret blev enige om en endelig udgave, som blev godkendt af kontorchefen og nogle gange også af ambassadøren.

Han havde kontakt til ambassaden i Beijing på alle niveauer, da de ikke var så hierarkisk orienterede.

Om notat med bilag af 16. juni 2009 fra Statsministeriet til brug for statsministerens møde med Kina's ambassadør, forklarede han, at han ikke husker notatet, men at det ville have været naturligt, hvis ASI-kontoret havde bidraget til notatet.

Om notatets andet afsnit om Kina's reaktioner overfor især danske virksomheder, forklarede han, at de på det tidspunkt vurderede omfanget af de kinesiske reaktioner. Der var kun forløbet ca. 3 uger fra Dalai Lamas møde med ministrene, hvorfor de ikke kendte til reaktionerne på det tidspunkt.

Om notatets vedhæftede bilag med oversigt over de lande som Dalai Lama har besøgt og Kina's reaktioner herpå, forklarede han, at han vil tro, at man brugte over-

sigten til at danne sig et indtryk af, hvad reaktionerne fra Kina havde været, og hvad skulle der til for, at forholdet blev normaliseret efter besøget. Han husker ikke umiddelbart drøftelserne herom. Det var verbalnoten fra december 2009, der i sidste ende fik normaliseret Danmarks forhold til Kina efter besøget af Dalai Lama.

Om tredje afsnit i notits af 14. august 2009 fra kontoret for Asien og Stillehavet til statsministeren om "*Statsministerens møde med repræsentations-cheferne: Danmark-Kina efter Dalai Lamas besøg*", om kinesernes krav om, at Danmark over for Kina garanterede, at Danmark ikke ville mødes med Dalai Lama igen, forklarede han, at notitsen kom fra hans kontor, og at det med stor sandsynlighed var ham, der havde endeligt godkendt den. Det kunne godt have været Nis Lauge Gellert, der havde været hovedforfatteren, og det er med sikkerhed godkendt af ham som chef. Den danske regering hverken kunne eller ville afgive sådanne garantier, som Kina krævede. Det er korrekt, at statsministeren og udenrigsministeren ikke senere har mødtes med Dalai Lama.

Om punkt 13, eventuelt – Kina, i referat af møde den 9. september 2009 i Udenrigspolitisk Nævn (UPN) med deltagelse af blandt andre Ulrik Vestergaard Knudsen, Sus Ulbæk og Lars Gert Lose, hvori fremgår bl.a., at Danmark nærmest var blevet "*lagt på is*" af Kina som følge af modtagelsen af Dalai Lama, forklarede han, at udenrigsministeren på mødet i Udenrigspolitisk Nævn orienterede om den følsomme periode, som Danmark og Kina befandt sig i. Han husker ikke, om Danmark ændrede adfærd over for Kina, men de var inde i en meget delikat periode, så de holdt øje med de kinesiske ytringer om Danmark.

Om mail af 15. september 2009 fra ambassaden i Beijing til Udenrigsministeriet, herunder cc til Martin Bille Herman, om mulige emner til inddragelse ift. Kina under COP 15, punkt 2 om "*status*", "*protokollære spørgsmål*" og "*koreografi*" forklarede han, at Kina var meget opmærksom på, at de fik en modtagelse på niveau med andre stormagter. Ambassaden i Beijings formål med mailen var at informere Udenrigsministeriet om, hvordan de protokollære forhold var i Kina, og hvad kineserne gik op i. De skulle undgå, at det var det protokollære, der var årsag til, at kineserne ikke var tilfredse.

Om Udenrigsministeriets udkast af 15. oktober 2009 til landeanalyse til COP 15 om blandt andet Kina, punkt 9 "*COP15 – opmærksomhed på protoko*l" om "status", forklarede han, at ASI-kontoret formentlig var involveret i udarbejdelsen. Kina brød sig ikke om overraskelser, der kunne skabe akavede og pinlige situationer, som kunne være undgået ved forberedelse. Planlægning, forudsigelighed og transparens var derfor centralt i forhold til kineserne.

Danske ministre taler altid om menneskerettigheder og om Tibet under møder med repræsentanter fra Kina. Der har altid været åbenhed herom, hvorfor det ikke er kommet som en overraskelse for kineserne, at emnerne tages op. Selvom demonstrationerne ikke kommer som en overraskelse for kineserne under deres besøg, vil kineserne helst være fri for at se fx Falun Gong-demonstranter. Kineserne ved, at demonstrationer er en grundlovssikret rettighed, som ikke kan fraviges.

Som chef for Asien-kontoret havde han ansvaret for de politiske samtaler og tilrettelæggelsen af det overordnede program for premierminister Wen Jiabaos besøg. Han havde ikke ansvaret for sikkerhed og protokol. Kontoret videreformidlede i relevant omfang kinesernes bekymringer, ønsker og hensyn til dem, som de mente, sad med ansvaret herfor.

Han har ikke på noget tidspunkt forestillet sig, at et kinesisk besøg kunne foregå uden demonstrationer.

Om mail af 30. november 2009 fra Christian Brix Møller til Jette Nordam med cc til en række medarbejdere i ASI-kontoret, herunder Martin Bille Hermann og Sus Ulbæk, samt til Direktionssekretariatet, PET-hovedpostkasse og Statsministeriet mv. med indberetning fra ambassaden, punkt 10, om "*kinesiske politiske sensibiliteter*, hvori fremgår bl.a. at "*[…] Fra kinesisk side vil man vide, at demonstrationer ikke kan forbydes/forhindres qua det danske politiske system. Men man vil forvente, at man fra dansk side har fuld efterretning om mulige demonstrationer således at den kinesiske delegation ikke konfronteres med demonstrationer*", forklarede han, at han ikke erindrer at have gjort sig overvejelser om mailen. Mailen var ikke direkte henvendt til ASI-kontoret, men til Protokollen, som var involveret i planlægningen af besøget. ASI–kontoret spillede ikke en særlig fremtrædende organisatorisk rolle under COP 15. De var formentlig i fuld gang med at forhandle verbalnoten på det tidspunkt. En normalisering af forholdet mellem Kina og Danmark ville være hjælpsomt, men det var ikke afgørende for afholdelsen af COP 15, som var et multilateralt møde. Hele verden havde dog en enorm interesse i, at Kina deltog på et niveau, hvor der kunne træffes beslutninger, og at COP 15 blev en succes. Ambassaden skrev, at kineserne vidste, at demonstrationer ikke kunne forbydes, men at det var afgørende for kineserne, at der var transparens herom. De nærmeste til at reagere på mailen måtte være Protokollen. ASI-kontoret blev blot orienteret. Indberetningens punkt 10 vedrørte ikke sikkerheden under besøget. Ambassaden gjorde opmærksom på, hvordan man fra svensk side havde håndteret kinesiske ønsker og henstillinger.

Om mail af samme dag fra Martin Bille Hermann til Jette Nordam og cc Jens Martin Alsbirk om Wen Jiabaos deltagelse i COP 15, hvoraf fremgår blandt andet at: "*ASI kan støtte Beijings vurdering af vigtigheden af det protokollære. Herudover vil vi gerne*

give følgende bemærkninger: … Hvor vi i øvrigt kan imødekomme dem, så bør vi selvfølgelig forsøge at gøre det – uden at det skal helt ud i urimelighederne…", forklarede han, at Jens Martin Alsbirk på det tidspunkt var teamleder for Nordøstasiens-kontoret i den stilling, som Nis Lauge Gellert senere overtog.

Med "*urimeligheder*" tænkte han på serviceniveauet, antallet af sikkerhedsfolk foran Wen Jiaboas hotelværelse, længden på den røde løber mv. ASI-kontoret tilkendegav med mailen, at de var enige med ambassaden i Beijing i, at det var vigtigt, at der var styr på det protokollære. De ville imødekomme kineserne, hvor de kunne. Premierministeren skulle føle, at han blev godt behandlet. Det handlede ikke om, at der ikke skulle være demonstranter, da dette ikke var et protokollært anliggende. Det var heller ikke et sikkerhedsmæssigt spørgsmål. Han kan ikke huske, hvad han tænkte, da han sendte mailen.

Hans mail var en kommentar til det protokollære og ikke til det sikkerhedsmæssige, da han gik ud fra, at der var taget hånd om sikkerheden. ASI-kontoret har ikke haft en mening om eller indflydelse på demonstrationerne, og hvor de skulle finde sted, og han havde heller ikke en nærmere viden om, hvor de juridiske grænser gik.

Om mail af 7. december 2009 fra kontorchef Martin Bille Hermann og Robin Glinka Rehn til Michael Zilmer-Johns, Claus Grube, Ulrik Vestergaard Knudsen, Jette Nordam, Annette Lassen m.fl. som cc, andet afsnit om "*Demonstrationer under COP 15 – Falun Gong*" om 15 Falun-Gong tilhængeres planlagte demonstration, som kineserne ønskede forhindret, forklarede han, at det dansk-kinesiske forhold på dette tidspunkt havde været igennem en rutsjebanetur efter indgåelsen af det strategiske partnerskab i 2008, til Danmark blev lagt på is efter modtagelsen af Dalai Lama i 2009 og indtil afgivelsen af verbalnoten. Derfor tiltrak forholdet til Kina sig opmærksomhed i Udenrigsministeriet. Når han orienterede Udenrigsministeriets top, var det fordi, at forholdet til Kina var inde i en følsom periode.

Ønsker, krav og forventninger fra Kina og andre nordøstlande blev ikke nødvendigvis forventet imødekommet, men det var vigtigt for dem, at de blev fremsat.

Verbalnoten handlede om at skabe fælles klarhed over, hvad den danske ét-Kina-politik indebar, da kineserne var blevet usikre herom efter Danmarks modtagelse af Dalai Lama.

2011

Vedrørende en situation i forbindelse med udenrigsminister Yang Jiechis besøg, hvor der mødte pressefolk med tilknytning til Falun Gong op til et pressemøde, forklarede han, at kineserne var blevet opmærksomme på, at der ville være en Falun Gong-tilhænger til stede under pressemødet. Yang Jiechi ville herefter ikke deltage i pressemødet. Dette viser, at kineserne ønskede at være forberedte på, hvad der skulle ske. Udenrigsminister Villy Søvndal deltog herefter i pressemødet alene.

2012

I 2012 var der ikke længere en sydchef i Udenrigsministeriet, men en udenrigspolitisk chef. Der var kun ca. 5 uger til at forberede statsbesøget af præsident Hu Jintao, hvorfor kommandovejen blev forkortet lidt. Han refererede således direkte til departementschefen, og centerchef Sus Ulbæk blev alene konsulteret. Det var typisk Michael Zilmer-Johns, der var udenrigspolitisk chef, som i sidste ende godkendte og planlagde de politiske samtaler for besøget. ASI-kontoret havde en central rolle i forhold til de politiske samtaler og i koordineringen af de aftaler, der blev indgået.

Han havde ikke en daglig dialog med Claus Grube. Claus Grube interesserede sig mest for, at alt gik som det skulle under statsbesøget. Claus Grube havde også kontakten til samarbejdspartnerne. Selv om Michael Zilmer-Johns havde ansvaret for det politiske indhold, er han sikker på, at Claus Grube var inde over. Der var en oplevelse af, at Claus Grube var klar til at træffe beslutninger om besøget, også selvom kommandovejen var forkortet.

Ambassaden i Beijing havde en meget væsentlig rolle. ASI-kontorets samarbejde med ambassaden var meget tæt, da indgåelsen af samarbejdsaftaler mellem Kina og Danmark, også på tværs af ministerier, gik gennem ambassaden. Ambassaden kom også med input til indholdet i de politiske samtaler. Ambassaden havde bedre forudsætninger for at vurdere og videregive, hvor Kina var. Han var ikke nødvendigvis involveret, hvis ambassadøren havde drøftelser med departementschefen.

Ambassadør Friis Arne Petersen kunne sagtens have samtaler med departementschefen, uden at han var med. Hvis man havde vigtig viden at dele, ville man typisk sende en mail.

Asien-kontoret havde ham bekendt ingen direkte kontakt med PET. De kan have deltaget i større møder, hvor PET også deltog.

Han havde løbende kontakt med Protokollen, herunder om indgåelsen af samarbejdsaftaler, hvor der var praktiske og logistiske hensyn, som Protokollen skulle håndtere. Han mener ikke, at han deltog i møder mellem Statsministeriet og Protokollen. De ville have angået mere praktiske ting.

Der var tre bilaterale samtaler mellem ASI-kontoret og den kinesiske ambassade, hvoraf det første møde blev afholdt den 31. maj 2012. Han har deltaget i disse samtaler, for der står i referatet, at ASI-chefen deltog. Det var formentlig ham og Nis Lauge Gellert, der besluttede, hvem referatet skulle sendes til. Mailen af 31. maj 2012 med referatet fra mødet blev ikke sendt til Michael Zilmer-Johns og Claus Grube, da der på dette tidspunkt ikke var behov for deres reaktion. Programmet var stadig under udarbejdelse.

Omkring referatets afsnit om "*Offentlig kommunikation*", hvori fremgår bl.a., at besøget endnu ikke var endelig bekræftet, idet kineserne tidligere havde måttet aflyse et besøg på grund af omfattende negative offentlige manifestationer og medieopmærksomhed lige op til besøget, forklarede han, at han husker, at de var irriterede over, at de ikke kunne tale åbent om besøget, da de gerne ville arrangere samtaler, inddrage erhvervslivet mv. Han tænkte ikke noget særligt om kinesernes bemærkning om, at et tidligere besøg var blevet aflyst. Han var ikke bekymret for, at besøget ville blive aflyst. De ville gerne have så meget substans og indhold i besøget som muligt, men kineserne var mere interesserede i et turistpræget besøg.

Det andet møde blev holdt den 8. juni 2012. Der burde være et referat herfra. De brugte møderne til at drøfte håndteringen af de følsomme emner i de politiske samtaler.

Referatet fra det tredje møde den 12. juni 2012 blev sendt til mange, herunder til departementschefen, den politiske direktør mv. På det tidspunkt var de få dage fra besøget, og Michael Zilmer-Johns var involveret i forberedelsen af de politiske samtaler. Han er sikker på, at han drøftede linjen i de politiske samtaler med Michael Zilmer-Johns. Direktionen fik i referatet en opdatering på, hvor langt de var i forberedelsen af samtalerne. Souschefen på den kinesiske ambassade var beslutningsdygtig i forhold til at få linjerne for samtalerne på plads og således den rette samtalepart.

Om mail af 12. juni 2012 fra Nis Lauge Gellert til cc Lisbet Zilmer-Johns, Martin Bille Hermann, Tue Krarup-Pedersen, Claus Grube, Michael Zilmer-Johns m.fl., om *"Det kinesiske statsbesøg. Dagsordener, samtaler, presse og 'sikkerhed'. Samtale med herv. Ambassade",* forklarede han, at ASI-kontoret forsøgte sig med en praksis, hvor de sendte mails uden modtagere, når der ikke var en forventning om, at der skulle reageres, og når mailen alene var sendt til orientering.

Om mailens afsnit om "*sikkerhed*", hvori fremgår bl.a., at man fra kinesisk side lagde meget vægt på, hvilket indtryk den kinesiske delegation rejste afsted med, og at kineserne ikke var bekymrede for den fysiske sikkerhed, men bekymrede for fornærmende manifestationer og deres værdighed, og anmodede om, at man fra dansk side gjorde, hvad der var muligt "*inden for lovens ramme*" for at skærme delegationen, forklarede han, at idet Gu Hui talte dansk, er han sikker på, at souschefen brugte vendingen "*inden for lovens ramme*" som fremgår af referatet. Gu Hui var souschef på ambassaden og rangerede direkte under ambassadøren.

Det overraskede ham, at kineserne to dage inden statsbesøget, i en bilateral samtale med ASI-kontoret, bragte deres bekymringer op, da det ikke var ASI-kontorets ansvarsområde. Kineserne var nervøse. Han lovede kineserne, at han ville videreformidle bekymringerne, hvilket han gjorde telefonisk til protokolchef Jette Nordam. Han troede at disse ting allerede var blevet afklaret tidligere, eksempelvis hvordan det ville forholde sig med demonstrationer. Jette Nordam sagde under telefonsamtalen, at hun ville orientere Johan Reimann. Han hæftede sig ikke særligt herved. Han er ikke sikker på, om han på det tidspunkt vidste, at Johan Reimann var den øverste i Københavns politi, og han mener, at det var Nordam, som bragte Reimanns navn op. Det var relevant at viderebringe kinesernes bekymringer og usikkerhed. Han videregav blot oplysningerne, og han beskæftigede sig ikke med, hvad der herefter blev gjort med oplysningerne.

Mødet den 12. juni 2012 med ambassaden var startet kl. 16.00. Det kunne han se i sin kalender. Mødet varede ikke fem timer, men det varede formentlig to til tre timer. Han kan huske, at det tog væsentligt længere end den tid, som stod i hans kalender. Mødet blev holdt i Udenrigsministeriet. Han har derfor ikke ringet til Jette Nordam før efter tidligst kl. 18. Han husker, at han ringede til Jette Nordam hjemmefra. Han havde meget travlt de dage, da han var på vej til Bruxelles. Han tog til Bruxelles tidligt om morgenen den 13. juni 2012 og kom hjem igen den 14. juni 2012.

Vedrørende hans tidligere forklaring for Tibetkommission I, forklarede han om samtalen med Jette Nordam "*…sent på aftenen…*", at han ikke husker tidspunktet nærmere. Han husker ikke, om det var før eller efter Nis Lauge Gellerts mail kl. 21.59, og han husker heller om ikke, om det var før eller efter Claus Grubes mail kl. 22.28.

Om denne mail af 12. juni 2012 fra Claus Grube til Michael Zilmer-Johns og Nis Lauge Gellert med kopi til Sus Ulbæk, Martin Bille Hermann, Friis Arne Petersen, Lisbet Zilmer-Johns, Jette Nordam, Mads Kjeldsen, Tue Krarup-Pedersen, Annette Lassen m.fl. som besvarelse på Nis Lauge Gellerts mail, hvori Claus Grube skrev; *"Kære venner, der er ingen tvivl om det bliver en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet - og en prøvelse for os alle. Håber meget I kan bibringe især PET og*

Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller. Ingen ansigtstab! Mvh Claus", forklarede han, at han utvivlsomt læste mailen fra Claus Grube. Han husker ikke, hvem han tænkte, der skulle reagere på mailen. Han huskede først mailen, da han gennemgik kommissionens bilagsmateriale.

Han husker ikke, om han talte med Jette Nordam før eller efter Claus Grubes mail. Hvis han havde en reaktion på mailen, havde det formentlig været, at han havde videregivet kinesernes bekymringer til Jette Nordam. Med hovedet på blokken ville han nok hælde til, at han talte med Jette Nordam inden Claus Grubes mail, men han husker det ikke. Han skal ikke kunne sige, om det var et sært sammentræf, at Johan Reimanns navn var dukket op flere gange samme dag i Udenrigsministeriet, hvis der ingen forbindelse var. Hvis der endelig var noget i mailen fra Claus Grube som skulle håndteres, havde han allerede taget sig af det ved at ringe til Jette Nordam.

Topchefer har meget forskellige stilarter, når de formulerer sig. Claus Grube havde et blomstrende sprog, så han var ikke overrasket over formuleringerne. "*Ingen ansigtstab*" måtte referere til Kina. Det er sjældent, at han har hørt udtrykket "tabe ansigt" i Udenrigsministeriet om Kina eller andre lande. Udtrykket handler om at være så transparente som muligt, så der ikke er uforberedte overraskelser.

Om Claus Grubes omtale af PET og Johan Reimann i mailen af 12. juni 2012, forklarede han, at kineserne vidste, at demonstrationer ikke kunne forhindres. Han havde viderebragt kinesernes bekymring til Jette Nordam, hvorfor han ikke havde mere med det at gøre.

Vedrørende Claus Grubes forklaring for Tibetkommission I om, at Claus Grube ikke kunne forestille sig, at kineserne havde noget specifikt ønske om, ikke at se tibetanske flag eller gule T-shirts, forklarede han, at kineserne ville elske, hvis der ikke var nogen demonstrationer under statsbesøget. Kineserne vidste godt, hvilke regler der gælder herom i Danmark.

Han vidste ikke, om det i Danmark var tilladt at sætte en CD-vogn ind foran demonstranterne, eller om retten til at demonstrere i det hele indbefattede, at demonstrationen var synlig. Han overvejede ikke at spørge Udenrigsministeriets juridiske tjeneste. Det var jo ikke Udenrigsministeriets beføjelse og ansvarsområde at træffe sådanne beslutninger. Han tog for givet, at politiet ville agere inden for lovens rammer, men han havde ikke en nærmere opfattelse af, hvad rammerne indebar. Det var end ikke en overvejelse, om demonstranter havde ret til at vise fremmede flag. Hvor en demonstration skulle placeres, var for andre at afgøre.

Da man under Tibetkommission I fandt operationsbefalingen, blev han meget overrasket og rystet. Han sad på det tidspunkt i Udenrigsministeriets Direktion. Han meldte sig lidt ud af de interne drøftelser, da han forventede at skulle indgå i opklaringsarbejdet på grund af sin rolle i Asien-kontoret.

Under selve besøget var han attacheret den kinesiske premiereminister Wen Jiabao, hvilket betød, at han fulgte ham rundt under hele besøget. Han lagde ikke mærke til, at der ikke var tibetanske demonstranter på ruterne. Han lagde heller ikke mærke til politiets ageren. Han var mere optaget af, om de fulgte programmet.

Han blev overrasket over den efterfølgende pressedækning.

Han husker ikke at have haft drøftelser med kolleger i Udenrigsministeriet om det, der skete på gaden. Han var selv på vej på udstationering.

Vedrørende Ulrik Vestergaard Knudsens forklaring for Tibetkommission I den 5. januar 2017 om, at det kunne være et udenrigspolitisk anliggende, hvis der under et besøg skete noget, der stred mod menneskerettighederne, og at politiet havde ansvaret for det sikkerhedsmæssige inden for lovens rammer og uafhængig af udenrigspolitiske overvejelser, forklarede han, at han er enig i Ulrik Vestergaard Knudsens vurdering. Det, der skete i 2012, så ikke kønt ud. Det er utrolig vigtigt at tale om menneskerettigheder med kineserne.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 12.15.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 13

PROTOKOL

Den 15. januar 2021 kl. 13.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Annette Lassen var mødt med bisidder advokat Jon Lauritzen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Pernille Backhausen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen ved advokat Anders K. Németh, advokat Noaman Azzouzi, advokat Peter Breum, advokat Peter Bang, advokat Torben Koch, advokat Steen Lassen og advokat Finn Bachmann var mødt.

Annette Lassen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Annette Lassen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Annette Lassen bekræftede oplysningerne på det indsendte CV, herunder at hun var viceprotokolchef i Udenrigsministeriet fra 1998 til oktober 2016.

Annette Lassen forklarede, at hendes primære opgave som viceprotokolchef var at træde til, når protokolchefen ikke kunne. Derudover var hun chef for Protokollens besøgsenhed og en diplomatenhed. Det indebar, at hun var ansvarlig for alle indgående besøg, og hun var med til i hvert fald forberedelserne af Hoffets udgående besøg. I hendes 18 år i Protokollen havde de lidt over 730 indgående besøg, og hun var

herunder involveret i omkring 18 besøg fra Kina. Hun stod for logistikken under officielle besøg. Når Protokollen blev bekendt med et besøg, begyndte de forberedelserne med at holde møde med det kontor, som landet hørte under. Landekontoret stod for det politiske, og Protokollen stod alene for det logistiske. Hvis statsministeren var vært, holdt de møde med Statsministeriet. Desuden underrettede de altid som det første PET om, at der var et besøg under opsejling. Det logistiske omfattede alt fra modtagelsen i lufthavnen, arrangement af biler, kørsler, kontakt til politiet om antal motorcykler i lyset af den foreliggende trusselsvurdering, hotelindkvartering etc.

I forbindelse med officielle besøg ledsager Protokollen gæsterne i protokolbilen fra ankomst til afrejse, dog med undtagelse af at der ikke sker ledsagelse til private besøg hos landets ambassadør. I protokolbilen sad hun selv og nogle gange besøgslandets protokolchef. Protokolbilen var i begyndelsen af hendes tid i Protokollen placeret lige bag VIP-bilen, men senere kørte den forrest i kortegen. Hvis der var livvagter, kørte livvagterne efter VIP-bilen.

I hendes tid i Protokollen var der stort set næsten daglig kontakt med PET, idet Protokollen holdt PET underrettet om, hvad der var i pipelinen, således at PET kunne fordele sine ressourcer. Hendes kontaktpersoner i PET i relation til det kinesiske statsbesøg var KF 0764, KF 0765 og KF 0766. Københavns Politi havde Protokollen knap så meget direkte kontakt med, idet kontakten hertil gik via PET. Protokollen havde dog en del kontakt til Københavns Politis færdselsafdeling i tilfælde, hvor der var behov for motorcykeleskorte. Først i hendes periode var det Ole Kahr fra færdselsafdelingen, som de havde kontakt til, og senere blev det Mogens Bendiks Knudsen. Som udgangspunkt var Københavns Politi ikke med til de forberedende møder, idet kontakten gik via PET, men hun har oplevet, at det skete i forbindelse med store besøg. Det var i givet fald Protokollen, der inviterede politiet med. Når der havde været holdt interne møder, blev der efterfølgende holdt møde med besøgslandets ambassade, således at alle var enige om programmet.

Det var meget tilfældigt, om politiet sendte politimæssige foranstaltninger/operationsplaner for besøgene til Protokollen. I Protokollen tænkte man ikke over, om man fik dem. Protokollen kunne ikke bruge dem til noget, da Protokollen ikke blandede sig i de sikkerhedsmæssige foranstaltninger. Hun har aldrig selv brugt dem til noget og er ikke bekendt med, om andre i Protokollen brugte dem. Der var aldrig udkast til operationsbefalinger på de forberedende møder.

1999

Når der i Københavns Politis "Politimæssige foranstaltninger i forbindelse med Kinas Udenrigsminister Tang Jiaxuans besøg i Danmark torsdag den 25. marts 1999 til fredag den 26. marts 1999" af 19. marts 1999 som modtager er angivet blandt andre "Protokollen att. Lone Lilje", skyldes det, at Lone Lilje, der var medarbejder i besøgsenheden, var koordinator for besøget af den kinesiske udenrigsminister. Til et sådant besøg var der fællesmøder med deltagelse af den kinesiske ambassade og politiet/PET.

Hun forstår det sådan, at når der i det fremsendte under "OPGAVE" står: *"Sikkerhedsmæssige foranstaltninger i forbindelse med besøget, herunder sikre, at eventuelle demonstranter ikke unødigt forulemper den kinesiske udenrigsminister eller personer i følget"*, må det betyde, at besøget skal afvikles værdigt og pænt. Hendes gæt er, at "forulemper" sigter til nogen, der vil skade den kinesiske udenrigsminister på den ene eller anden måde. Vedrørende kinesernes sensibiliteter har kineserne igennem hele hendes periode i Protokollen i forbindelse med besøg fremført, at de efter instruktion fra Beijing skulle bede om, at der under besøgene var så lidt forstyrrelser som muligt. Forstyrrelser kan være demonstrationer, og det kan være nogen, som står og larmer. Kineserne vidste imidlertid godt, at det ikke var noget, som Protokollen havde indflydelse på, og at Protokollen blot videregav oplysningerne. Det var "business as usual". Alle involverede vidste, at der blev bedt om det, og kineserne vidste, hvad de fik, og hvad de ikke fik. Der har således til flere højniveaubesøg været både Tibet- og Falun Gong demonstrationer f.eks. foran Udenrigsministeriet.

Oplysningerne om kinesernes ønsker om så lidt forstyrrelser som muligt videregav Protokollen til PET. Ønskerne blev ikke videregivet internt i Udenrigsministeriet, idet ministeriet ikke havde beføjelser over for PET/politiet. Når Protokollen og PET/politiet svarede kineserne, var svaret altid, at det var en grundlovssikret ret at demonstrere, hvorfor demonstrationer ikke kunne forbydes. PET/politiet har både mundtligt og skriftligt svaret Protokollen i overensstemmelse hermed, når svaret er gået til Protokollen. Svaret har været, at hvis der ikke var nogen trusler, så kunne de ikke gøre noget. Hun har ikke været ude for, at PET/politiet har meldt tilbage, at der var konkrete trusler i forbindelse med de kinesiske besøg, som hun har været involveret i. Protokollen drøftede blandt andet indkvartering med politiet, men Protokollen var ikke involveret i planlægning af eskorteruter eller placering af demonstrationer for den sags skyld.

Hendes chef i Protokollen i 1999 var Søren Haslund. Når Søren Haslund i mail af 22. marts 1999 til Lisbeth Jespersen og Carsten Nilaus Pedersen blandt andet skrev: *"Jeg orienterer PET's sikkerhedsafdeling om den kinesiske bekymring, (som har udpræget*

karakter af "déja entendu"… Sikkerhedsmæssigt har kineserne ingen grund til bekymring… For dem er hovedproblemet, at Umer Tang kan risikere at opleve demonstrationer … På dette punkt må de imidlertid lære at leve med, at Danmark er et demokratisk land, hvor alle har ret til at give deres mening til kende, også i demonstrationsform, når blot demonstrationen er lovligt anmeldt i forvejen. Kineserne nægter at tro på/kan ikke begribe forskellen mellem anmeldelse og tilladelse, selv om jeg meget pædagogisk har forsøgt at forklare dem forskellen ved flere lejligheder.", var det udtryk for den sædvanlige dialog mellem den kinesiske ambassade og Protokollen. Det svarer til, hvad hun oplevede gennem årene. Kineserne fremsatte ønskerne efter instruks fra Beijing, og de stillede sig altid tilfreds med det danske svar, ligesom kineserne i årevis har levet med, at Falun Gong demonstrerer foran deres ambassade.

Annelise Wern, der er nævnt i "Politimæssige foranstaltninger i forbindelse med … Huang Ju's besøg i Danmark …" af 22. oktober 1999, arbejdede i Protokollen som besøgskoordinator. En sådan briefing, som der står, at hun ville give i Lufthavnen en halv time inden Huang Jus ankomst, er foregået i Kongeværelset. Når der var højniveaubesøg som dette, der inkluderede MC-eskorte og livvagter, samledes de altid i god tid inden gæstens ankomst i Kongeværelset, hvorefter hun selv eller besøgskoordinatoren gav en briefing om hele besøget. Livvagter og motorcykelbetjentene var med til briefingen, hvor programmet blev gennemgået, herunder det vigtige punkt om, hvor livvagterne og betjentene skulle spise, når der var frokost og middag med gæsterne, og hvor de kunne opholde sig under møderne. Det var kun protokollære og logistiske forhold, der blev briefet om. Der har aldrig været briefet om forventede demonstrationer og lignende under disse samlinger. Protokollen deltog ikke i politiets briefinger.

2002

"Krusedulle" underskriften ud for det det håndskrevne "Set" - på den fremlagte notits af 9. juli 2002 om kinesisk demarche om NGO-aktiviteter i forbindelse med ASEM 4 sendt fra Asien-kontoret og ASEM-sekretariatet til direktøren for Udenrigsministeriet – må være Claus Grubes. Hun har ikke tidligere set notitsen.

På "Memoranda for Security Arrangements for Chinesse Premierer Zhu Rongji" af 12. august 2002 har hun skrevet en påtegning om, at hun modtog det under et møde i Protokollen den 13. august 2002. Det er Protokollen, der har faxet den videre til PET, EU-formandskabets sekretariat og ASEM-sekretariatet. Et ønske som det foreliggende i memorandummet om, at "… *Demonstrators, including Fa Lun Gong, Politically-motivated cult organization, must be put at least 500 meters away from Radisson SAS Hotel and all places where Premiere Zhu and his delegation members present …*", overlod Protokollen til PET at håndtere. Under EU-formandskabet var der

oprettet et logistik sekretariat. Det var derfor, at memorandummet også blev sendt til EU-Formandskabssekretariatet. Sekretariatet lå i Udenrigsministeriet. Sekretariatets leder var kontorchef Karsten Petersen. Sekretariatet tog sig af alle besøg under EU-formandskabet. Protokollen var involveret i besøget, fordi udenrigsministeren og statsministeren skulle deltage i nogle af møderne under besøget. Protokollen havde derfor ansvaret for logistikken i forbindelse hermed, men alle spørgsmål om sikkerhed og som det foreliggende memorandum blev videresendt til sekretariatet til videre foranstaltning. Personligt opfattede hun henvendelsen som business as usual. Det var kinesernes sædvanlige ønsker forud for et besøg. Kineserne var både bekymrede for sikkerhed og værdighed. Protokollen kommenterede ikke på memorandummet ved modtagelsen. Det blev sendt til PET, således at PET havde det fulde billede. Politiet og PET har ikke deltaget i et møde som det, hvor memorandummet blev overleveret. Det er blevet afleveret i et bilateralt møde mellem hende og en til to repræsentanter fra den udenlandske ambassade. Det ville aldrig blive afleveret i en større forsamling.

Hun ved ikke, om 500 m afstand handler om sikkerhed eller værdighed. Det er svært at skelne. Kineserne var nok bekymrede for begge dele afhængig af, hvor højt niveau besøget havde.

Det er hende, der har skrevet de håndskrevne forkortelser ud for flere afsnit i den del af memorandummet, der vedrører "Protocol Issues Related to the Chinesse Delegation". Når hun skrev "Sik.", var det en forkortelse for "Sikkerhed".

Hun så ikke den gang formålsnotits af 23. august 2002 udarbejdet af Udenrigsministeriet til Statsministeriet om EU/Kina-topmøde den 24. september 2002. Når der i notitsen blandt andet står, at "**3. Kinesiske prioriteter** … *Kina ønsker at undgå demonstrationer af Falun-Gong-udøvere og eksiltibetanere. Man anser det for et protokollært problem, som skal løses af værtslandet.* … ***4. Danske prioriteter*** … *Med hensyn til de kinesiske bekymringer for demonstrationer, etc., vil man fra dansk side fremhæve, at enhver person eller bevægelse i Danmark kan give udtryk for egne meninger indenfor Grundlovens rammer. Samtidig vil man tage de fornødne foranstaltninger med henblik på at sikre den kinesiske delegations sikkerhed.* ", er det igen business as usual. Ønskerne er, hvad kineserne er instrueret i at bede om. For hende at se er det naturligt, at det er sat ind i notitsen, som en del af orienteringen af Statsministeriet. Med orienteringen var Statsministeriet forberedt, hvis kineserne fremsatte tilsvarende ønsker over for Statsministeriet. Den danske indstilling til ønskerne er helt på linje med, hvad hun har oplevet gennem årene.

Hun har ikke haft nogen fast opfattelse af, hvad "Grundlovens rammer" indebærer i forhold til lovligheden af at afskærme demonstranter. I hendes optik ligger der i ud-

trykket en forståelse af, at lovligt anmeldte demonstrationer er beskyttede. Hvor demonstrationerne så kunne foregå, det måtte politiet afgøre.

Hendes erindringer om gennemførelsen af ASEM 4 topmødet i 2002 er kun positive. Det var et meget stort arrangement med besøg fra blandt andet 10 asiatiske lande. Alle var taknemmelige og tilfredse med det, som de havde oplevet i København.

De asiatiske lande lagde generelt meget vægt på værdighed i forbindelse med deres besøg. Det særlige ved besøg fra Kina var, at kineserne altid blev instrueret fra Beijing om at sige til de danske myndigheder, hvad de ønskede. Når der var besøg fra f.eks. Sydkorea eller Vietnam, var disse lande ikke tilsvarende vedholdende med hensyn til deres ønsker.

Hun har ikke oplevet, at Udenrigsministeriet er kommet med anmodninger til politiet, som det fremgår af politikommissær Henning Peter Dahls forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018, hvor han blandt andet forklarede, at "*I operationsbefalingen fra 2002 stod der noget i retning af, at det efter anmodning fra Udenrigsministeriet skulle sikres, at kortegen ikke kom forbi nogle negative demonstranter. Han mener, at det stod under afsnittet "Situation". Han er usikker på, om vendingen kom til at fremgå af den endelige operationsbefaling, eller om det var noget, der gled ud i processen, hvor der ofte blev rundsendt rettede udgaver. Men vendingen stod i den version, de startede planlægningen op på et par måneder før operationen. Foreholdt at en sådan passus ikke synes at fremgå af de to endelige operationsbefalinger angående henholdsvis ASEM 4 topmødet og det efterfølgende officielle besøg fra Kina, fastholdt afhørte sin forklaring. Han husker det, fordi han og nogle kollegaer efter mødet med fremlæggelsen af operationsbefalingen særligt drøftede denne passus*." I øvrigt var Protokollen ikke involveret i logistikken under EU-topmøderne, herunder ASEM 4. Det var EU-sekretariatet, som stod for det.

Hun hørte ikke om situationer som den, der fremgår af handlingsforløbsrapport af 24. september 2002, hvor det om hændelser henholdsvis kl. 21.00 og 21.20 fremgår: "*Lima 8 tilgående med tilsyn SAS Radisson, Amager. Ca. 25 Falun Gong tilhængere samlet foran SAS / alt stille og roligt. Lima Scandinavia, vpk. Jørgen Kristensen, kontaktet – ønskede Falun Gong demoen flyttet ind i parken, hvilket var i overensstemmelse med tilladelsen og KSN." "Falun Gong tilhængere placeret på fortov mellem cykelsti og busstop. Af tilladelse fremgår, at demoen kun må stå "på sti i parken", hvorfor de efter lidt diskussion med OCI fortrækker til parken. …*". Det har været op til politiet at vurdere, hvor tæt demonstranterne måtte komme på hotellet. Det var tilsvarende politiet, der traf beslutning om, hvor demonstranterne måtte stå i forbindelse med demonstrationer foran Bella Centeret, og de stod ikke uden for kortegernes synsvidde. Hun kørte ikke med i nogen af kortegerne.

2009

I forbindelse med Danmarks værtskab for COP 15 i 2009 var Protokollen med til utrolig mange møder. Hun stod selv for ankomsterne i Lufthavnen. Det skal ses i lyset af, at der deltog et stort antal stats- og regeringschefer samt mange andre delegationer i konferencen. Protokollen var med i arbejdet, når COP 15 sekretariatet forberedte logistik. Ingen fra Protokollen kørte med i kortegerne, idet det ikke var Protokollen, som var ansvarlig for logistikken.

En mail, som den af 30. november 2009 fra Christian Brix Møller, Ambassaden i Beijing, om blandt andet "Protokol etc. ifm premier Wen Jiabos deltagelse i COP15 …" sendt til protokolchef Jette Nordam og cc blandt andre hende selv, modtog Protokollen altid, uanset om der var tale om et besøg i forbindelse med en konference som COP 15, eller det var et almindeligt bilateralt besøg. Protokollen var involveret i COP 15, selv om det var en FN-konference, idet statsministeren var vært. Protokollen servicerer udenrigsministeren og statsministeren. Derfor tilgår mails som denne Protokollen. Der blev ikke fra Protokollens side foretaget noget i anledning af en mail, som den foreliggende. Hvis der skulle ageres på den, ville det være COP 15 sekretariatet, der skulle gøre det. PET og politiet var repræsenteret i sekretariatet, hvorfor de var orienteret, hvis der tilgik sekretariatet oplysninger vedrørende sikkerhedsspørgsmål.

Hendes gæt er, at det har været COP 15 sekretariatet, som repræsenterede Udenrigsministeriet i det samarbejde, der nævnes i Københavns Politis operationsbefaling af 6. december 2009 for Klimakonferencen COP 15 mellem blandt andre Udenrigsministeriet, Københavns Kommune og PET om at skabe et overblik over, hvilke organisationer og grupper der ønskede at demonstrere i forbindelse med COP 15 konferencen. I givet fald har det formentlig været lederen af sekretariatet Svend Olling, som indgik i samarbejdet. Det var ikke en medarbejder fra Protokollen, der deltog for Udenrigsministeriet.

2011

Hun kørte med i kortegerne i stort set alle de 18 besøg fra Kina, som hun var involveret i. I forbindelse med kortegekørslen har hun set demonstrationer, herunder foran Udenrigsministeriet ved Knippelsbro, Torvegade, da den kinesiske udenrigsminister var på besøg i 2011. Kortegen kom kørende fra Christiansborg over Knippelsbro. Hun husker ikke, om den kinesiske protokolchef var med i samme bil som hende. Demonstranterne havde flag og megafoner mv. Mødet blev holdt i Eigtveds Pakhus, hvorfra man hverken kunne se eller høre demonstranterne. Demonstrationen blev

ikke kommenteret af kineserne, og Protokollen modtog ikke efterfølgende en reaktion herpå fra kineserne.

2012

Protokollen deltog i forberedelsesmøderne til præsident Hu Jintaos besøg i 2012. Det var Hoffet, som indkaldte til møderne, idet det var regentparret, som var værter for besøget, hvilket de er for statsbesøg. Desuden indebar det, at det ikke var Protokollen, som stod for logistikken. Protokollen deltog i forberedelsen, idet der under besøget skulle være møde i Statsministeriet mellem Hu Jintao og statsministeren. Statsministeren overtager værtskabet fra regentparret i det øjeblik, hvor som her præsidenten ankommer til Christiansborg Slot og Statsministeriet. Protokollen var involveret i alt logistikken med tilknytning til den del af besøget, som foregik inden for på Christiansborg Slot. Derfor var Protokollen også kun inddraget i sikkerhedsspørgsmål om forholdene inden for på slottet. Værdighed og status var ikke et emne, der specifikt kom op.

Er man i Udenrigsministeriet sat cc på en mail, betyder det som udgangspunkt, at der ikke er en forventning om, at man tager action på mailen. En sådan mail er således til orientering. Idet hun var cc på mail af 12. juni 2012 sendt kl. 21.59 fra Nis Lauge Gellert, ASI-kontoret, vil hun derfor tolke det således, at mailen blot var til orientering til hende. Mailen gav hende heller ikke anledning til at foretage noget.

Det var business as usual, når det af mailen blandt andet fremgår, at "*Gu Hui kom afslutningsvist ind på spørgsmålet om "sikkerhed", som man fra kinesisk side lagde utrolig meget vægt på, … Der var ikke kun tale om delegationens fysiske sikkerhed, som man egentlig ikke var bekymret for. Der følte man sig i gode hænder hos de danske myndigheder. Det her handlede nok så meget om delegationsmedlemmernes værdighed. Fra kinesisk side var man meget bekymret for fornærmende manifestationer af fx Falun Gong medlemmer. … Derfor anmodede man om, at man fra dansk side gjorde, hvad der var muligt inden for lovens rammer for at skærme delegationen fra sådanne manifestationer.*" Hvis departementschef Claus Grube eller politisk direktør Michael Zilmer-Johns, der også var cc på mailen, ønskede det, ville de bede nogen om at agere på mailen. Hun havde ikke umiddelbart nogen forventning om, at de ville handle på baggrund af mailen. Hun kunne ikke huske, at Claus Grube havde svaret på mailen, før hun læste hans svar i bilagssamlingen. Hun har ikke tænkt nærmere over hans svar, da hun modtog det. Hun mindes ikke at have haft drøftelser med Jette Nordam om Nis Lauge Gellerts referat af mødet mellem kontorchef i ASI-kontoret Martin Bille Hermann og souschef på den kinesiske ambassade Gu Hui den 12. juni 2012 som gengivet i Nis Lauge Gellerts mail. Hun var ikke den gang klar over, at

Jette Nordam havde haft en telefonsamtale med Martin Bille Hermann i forlængelse af hans møde med Gu Hui.

Formuleringen af Claus Grubes svarmail den 12. juni 2012 er meget typisk for ham. De nærmeste til at agere på hans svar ville være Michael Zilmer-Johns og Nis Lauge Gellert, idet de var angivet som modtagere på svaret. Hun kan ikke vurdere, om det også ville være naturligt ud fra Michael Zilmer-Johns stilling som politisk direktør, at han agerede på mailen. Hvis man ser bort fra Michael Zilmer-Johns og Nis Lauge Gellert kunne det være chefen for Protokollen, som var den nærmeste til at agere på svarmailen. Når hun læser Claus Grubes svar, forstår hun ved sætningen: "*Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller*", at det skulle videreformidles til PET og politiet, med hvilken alvor kineserne så på det. Der var imidlertid ikke noget nyt heri. PET og politiet vidste det godt. PET og politiets rolle var, at de stod for sikkerheden. Sikkerhed og værdighed kan ikke skilles ad. Det ene er resultat af det andet. Hun kan ikke sige, hvad Claus Grube har haft af tanker med sit svar. Han har formentlig villet sikre sig, at alle var på plads, og han ønskede vel, at nogen gjorde noget. De havde forberedt statsbesøget sammen med Hoffet igennem en hel måned, og der var ikke noget nyt i det, som blev fremsat fra kinesisk side. Hvis hun havde læst hans svar sent om aftenen den 12. juni 2012, hvor hun modtog mailen, ville hun nok have trukket lidt på skuldrene, idet der intet nyt var, og så ville hun have smilet over hans ordspil. Der er i øvrigt ikke noget usædvanligt i, at Udenrigsministeriet videregiver information som den foreliggende fra den kinesiske ambassade til PET og politiet, således at de ved, at kineserne igen her i sidste øjeblik har henvendt sig. Når kontakten til politiet skete på politidirektør niveau, var det over hendes niveau.

Som leder af besøgsenheden var det blandt andet hendes opgave at have kontakten med PET. Hun mindes ikke at have ageret på Claus Grubes svarmail, herunder fulgt op på, om der blev taget kontakt til PET. Initiativet til at kontakte PET i forlængelse af Claus Grubes svarmail ville ikke ligge hos hende. Det kunne ligge hos Jette Nordam.

Når et besøg var slut, var hendes opgaver i Protokollen med besøget også afsluttet. Da politiets ageren i forhold til demonstranterne under besøget i 2012 kom frem i pressen, var hun allerede på vej til Chile for at forberede Dronningens statsbesøg der. Desuden var der indgående statsbesøg fra Slovakiet og præsidentbesøg Tyskland under forberedelse. Omtalen i pressen og politiets ageren var derfor ikke noget, som hun brugte tid på. Hun registrerede, at der havde været problemer, men hun foretog sig ikke noget i anledning heraf. Hun har nok lige talt med Jette Nordam om det, men det var ikke noget, som de tog op som et emne. Jette Nordam gav ikke udtryk for, hvad hun tænkte om det, og hun gjorde sig heller ikke selv nogen tanker,

herunder om det skulle give anledning til at tage kontakt til andre i ministeriet. Da der kom folketingsspørgsmål, svarede Protokollen på spørgsmål om det protokollære. Hun mener ikke, at der i den forbindelse var anledning til at give andre supplerende oplysninger.

Igennem hele hendes periode i Protokollen hørte hun ikke om eller fik en fornemmelse af en kultur hos politiet, hvor man skærmede demonstranter, placerede dem hvor man ikke kunne se dem eller tog lignende hensyn til de kinesiske bekymringer. Eneste gang hun har hørt omtale af demonstrationer var i forbindelse med et EU-formandskab, hvor demonstrationen kom tæt på blandt andet ved Bella Center. Hun mener, at det var chefpolitiinspektør Kai Vittrup, der ledede dengang, og han gjorde en stor indsats for, at demonstranterne kom til at stå synligt. Der deltog ikke kinesere i besøget.

Hun har ikke tænkt over, hvor grænsen med hensyn til skærmning går i forhold til grundloven. I hendes optik kan man ikke gøre noget ved lovligt anmeldte demonstrationer, men hvor de skal stå, og om de skal være synbare, har hun ingen idé om.

2013 og 2014

I 2013 og 2014 var der også store besøg fra Kina. Der var ingen problemer i forbindelse med besøgene. Kineserne var meget glade for besøgene. I 2014 var der en demonstration foran Det Kinesiske Kulturcenter, da de ankom dertil. Centeret ligger på H.C. Andersens Boulevard lige ved siden af Glyptoteket. Da de kom ud fra centeret, var der tilfældigvis en turistbus med gæster til Glyptoteket, der holdt foran demonstranterne. Det var ikke noget, som de havde haft indflydelse på. Holdepladsen var den sædvanlige for turistbusser, der skulle sætte besøgende til Glyptoteket af.

Birgitte Røjle Hansen, som sendte hende mail den 12. juni 2014, var medarbejder i Asien-kontoret. Den anden modtager af mailen, Lotte Skovgaard, var besøgskoordinator i Protokollen. Når Birgitte Røjle Hansen blandt andet skrev: ”*Fantastisk arrangement med den turistbus foran kulturhuset ved* afgang, som jeg dog antager var et lykkeligt tilfælde og ikke et led i jeres nøje koreograferede program.”, og hun selv svarede blandt andet: ”Ja, det var meget ”handy” med bussen, som ”kom til” at dække for Free Tibet-demoen”, var det udtryk for humor. Det var tilfældighedernes spil, der gjorde, at den bus lige holdt dér på det tidspunkt.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 15.00.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 14

PROTOKOL

Den 22. januar 2021 kl. 13.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Christian Kettel Thomsen var mødt med bisidder advokat Gunnar Homann.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Emil Spurr Madsen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jon Lauritzen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Pernille Backhausen, advokat Peter Breum, advokat Nicolai Mallet og advokat Torben Koch var mødt.

Christian Kettel Thomsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Christian Kettel Thomsen blev gjort bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Christian Kettel Thomsen bekræftede oplysningerne på det indsendte CV, om at han var departementsråd i Statsministeriet fra 2002 til 2005, departementschef i Finansministeriet fra 2005 til 2010, departementschef i Statsministeriet fra 1. oktober 2010 til januar 2020, og at han nu er vicepresident i Den Europæiske Investeringsbank.

Christian Kettel Thomsen forklarede, at han som departementsråd fra 2002 til 2005 var ansvarlig for det indenrigspolitiske område, hvor hovedtemaerne var indenrigspolitik og økonomi. Da han blev departementschef i 2010, var der overordnet set fortsat en opdeling i ministeriet mellem den indenrigs- og den udenrigspolitiske

del. På det tidspunkt var Ulrik Vestergaard Knudsen departementsråd med ansvar for den udenrigspolitiske del. Ulrik Vestergaard Knudsens efterfølger i stillingen var Lars Gert Lose, som kom til i 2013.

Han blev departementschef i Statsministeriet året efter vedtagelsen af verbalnoten, som blev vedtaget efter en periode, hvor Danmark havde været knap så gode venner med Kina. Vedtagelsen af verbalnoten blev anset for nødvendig for at få en god relation til Kina igen. Kina var og er et land med stigende økonomisk og politisk betydning, og det ville være svært for Danmark, hvis relationen til Kina ikke var god. Forholdet mellem Danmark og Kina blev normaliseret i tiden efter verbalnoten.

Besøget af Kinas udenrigsminister i 2011 blev fra dansk side opfattet således, at kineserne ville høre fra hestens egen mund, at den linje, som den forrige regering havde ført i forhold til Kina, ville blive videreført af den nye regering.

Spørgsmålet om ikke at modtage besøg af eksiltibetanere hang nært sammen med ét-Kina politikken, idet vedtagelsen af verbalnoten havde til følge, at der var grænser for, på hvilket niveau man kunne have formelle relationer med eksiltibetanere. Han husker ikke, hvordan han konkret oplevede det i Statsministeriet.

I Statsministeriets organisation var Lisbet Zilmer-Johns nummer 2 efter Ulrik Vestergaard Knudsen på den del af det udenrigspolitiske område, som ikke vedrørte EU. I Statsministeriet var der en EU- enhed, der varetog EU-området, uden at der dog var helt faste rammer. Tue Krarup-Pedersen havde samme område som Lisbet Zilmer-Johns med undtagelse af, at han ikke var inde over det sikkerhedspolitiske. Der var omkring 85 medarbejdere i Statsministeriets departement, hvoraf en stor del var beskæftiget med praktisk arbejde. I den politiske del var der 25-30 medarbejdere, alle akademikere, hvoraf flertallet arbejdede på indenrigsområdet.

I hans tid som departementschef havde møderne med statsministeren overordnet set karakter af ad hoc møder. Meget af arbejdet var bygget op om papirgange, således at papirer blev lagt videre, herunder til statsministeren. Som udgangspunkt blev papirerne ikke mundtligt forelagt for statsministeren. Papirerne blev lagt i et omslag til statsministeren, og han skrev selv under på omslaget og angav, at det skulle videre til statsministeren. Papirgangene var suppleret af alle mulige snakke, f.eks. på møder, men der var ikke faste daglige eller ugentlige møder. Dette skal ses i lyset af, at statsministerens kalender typisk var dikteret af andre hensyn. Det var under 1/10 af de spørgsmål, der kom forbi ham selv, som gik videre til statsministeren. Der var en klar forventning om, at ministeren ikke skulle bombarderes med materiale, og ministeren blev ikke orienteret om, hvilke spørgsmål der ikke gik videre til ministeren.

Det skete ofte, at statsministeren ikke fulgte embedsværkets indstilling. Det var navnlig i politiske spørgsmål. Det er svært at generalisere, men som udgangspunkt gik man videre med ministerens beslutning, uden at der blev udarbejdet en ny indstilling i overensstemmelse med beslutningen. Det var meget sjældent, at indstillingen blev skrevet om. I praksis agerede man på beslutningen uden en ny papirgang med en ny indstilling. De fleste gange ville beslutningen fremgå af omslaget, men nogle gange var det ikke sådan. Det kunne eksempelvis ske, hvis de drøftede sagen i forbindelse med noget andet, således at sagen ikke var til stede under drøftelserne. Det vigtige var at få en beslutning, som man kunne gå videre med. Formaliteterne omkring det var ikke så vigtige.

Departementschefen i Statsministeriet fører ikke som sådan tilsyn med de andre departementschefer, og Statsministeriet har ikke som sådan instruktionsbeføjelser i forhold til de andre ministerier. Hans rolle som departementschef var at få det hele til at flyde, når folk ikke var enige. Der findes en tilsynspligt for statsministeren, og den gælder derfor også for ministerens medarbejdere, men der skal ret meget til for at udløse den pligt. Hvis han havde set en mail fra en anden departementschef, som var ude i ulovligheder, ville han have set det som sin opgave at gribe ind, hvis det var meget klart, at der var et ministerium, som var i gang med ulovlig forvaltning.

2011

For 15 til 20 år siden var der enkelte dele af presseområdet, som lå under Statsministeriets ressort, og der var et billede af, at statsministeren var pressens minister, således at statsministeren var ansvarlig, hvis der opstod principielle spørgsmål på presseområdet. Han var også selv til møder med repræsentanter for pressen og statsministeren i sin første tid i Statsministeriet. Der er ikke i dag noget, der lovgivnings- eller ressortmæssigt knytter Statsministeriet til presseområdet. Pressen hører nu under Kulturministeriet og til dels under Justitsministeriet.

Han husker ikke meget om pressemødet den 19. oktober 2011, hvor udenrigsminister Villy Søvndal og Kina's udenrigsminister skulle deltage. Det, der står tilbage, er, at det var et spørgsmål, om den kinesiske udenrigsminister ville deltage, hvis nogle Falun Gong journalister deltog i pressemødet. Han har ikke yderligere erindring om forløbet, end hvad der fremgår af mailkorrespondancen af 19. oktober 2011 mellem Tue Krarup-Pedersen og Lisbet Zilmer-Johns. Det giver sig selv, at man var nødt til at lukke Falun Gong journalisterne ind, da de var akkrediterede, og at det indebar, at den kinesiske udenrigsminister ikke ville deltage i pressemødet. Han husker ikke, om han selv havde en drøftelse med statsminister Helle Thorning-Schmidt i forlængelse af ministersekretær Tobias Elling Rehfelds videresendelse 20. oktober 2011 til statsministeren af Tue Krarup-Pedersens referat af forløbet i mail af 19. oktober 2010.

Når man i Statsministeriet arrangerede et pressemøde med deltagelse "by invitation only", ville det være af hensyn til, at det var vigtigt med et fælles pressemøde, og det stod klart, at det ikke var muligt, hvis man lukkede alle ind. Det var den afvejning, der blev foretaget. Dette var ikke bare i forhold til besøg fra Kina. Det gjaldt også en del andre lande, herunder fx Tyrkiet, hvor der under et besøg af præsident Erdogan var en episode med ROJ TV, hvor Erdogan tilsvarende undlod at deltage.

Han vil ikke tro, at han i lyset af forløbet havde en drøftelse med Ulrik Vestergaard Knudsen om den fremtidige håndtering af pressemøder. Sådanne spørgsmål må løses i situationen ud fra de konkrete omstændigheder. Udgangspunktet er den sædvanlige danske håndtering af pressemøder, men når der er besøg af nogen, som har en anden holdning, må man finde en balance, og det er svært at fastlægge en generel balance. Han hørte ikke i forbindelse med pressemødet omtalt, at den kinesiske udenrigsminister skulle undgå at "tabe ansigt" eller lignende.

2012

Han husker ikke at have deltaget i møder med Danish-Chinese Business Forum. Statsministeren brugte nogle gange møder i forummet til at formidle sit syn på Kina. Han husker heller ikke at have læst "Forslag til Statsministeren Vedr. Regeringens Kina-Strategi" af 2. januar 2012 fra Danish- Chinese Business Forum. Hans billede af forummet var, at de gerne ville fremme de officielle og forretningsmæssige relationer til Kina. Uden at have læst forslaget vil han formode, at det ikke er særlig afbalanceret. Et sådant forslag ville ikke fylde meget. Han mindes ikke at have haft drøftelser med Helle Thorning-Schmidt om forslaget. Der kommer mange lignende henvendelser til statsministeren. Om forummets formands anmodning om et møde, fremsat over for ministersekretær Peter Lehmann og videregivet til Ulrik Vestergaard Knudsen ved mail af 9. januar 2012, oplyste han, at han ikke vil tro, at der har været et ønske om at holde et møde om forslaget.

Når Ulrik Vestergaard Knudsen i sin svarmail af 9. januar 2012 til Peter Lehmann Nielsen cc Lisbet Zilmer-Johns og Tue Krarup-Pedersen skrev *"… Tue/Lisbet; Vil I høre UMs vurdering og udarbejde gult på den baggrund?"*, betød det, at der skulle udarbejdes et notat om anmodningen med baggrundsoplysninger, fordele, ulemper og en indstilling. Han er ikke bekendt med, hvad der ligger bag udsagnet i Lisbet Zilmer-Johns svar blandt andet om, at *"… (Foss var ganske "pushy" under DL-krisen.)"* Han blev først departementschef efter den Dalai Lama krise, som hun henviser til.

Han mindes ikke at have haft drøftelser med Helle Thorning-Schmidt om pressemeddelelse af 12. juni 2012 fra Falun Gong, hvoraf blandt andet fremgår: *"… Vi opfordrer derfor statsminister Helle Thorning-Schmidt til at huske på vort lands kerne-*

værdier, frihed, demokrati og menneskerettigheder. Endelig vil vi pointere, at denne onde forfølgelse berører alle mennesker i Kina, både ofre som bødler… ". Spørgsmålet om menneskerettigheder var et centralt spørgsmål i forhold til samtalen mellem den kinesiske præsident og Helle Thorning-Schmidt i forbindelse med præsidentens besøg i Danmark. Falun Gong var ikke et specifikt emne i den sammenhæng. Der er praksis for, at når man mødes på regeringslederniveau med Kina, bringer man spørgsmålet om menneskerettigheder op under en form, der ikke er generende for gæsten, men man nævner det. Han mindes ikke i sammenhæng med forberedelsen af samtalen at have drøftet Falun Gong specifikt med Helle Thorning-Schmidt.

I forhold til gengivelsen i protokollen af hans forklaring for Tibetkommission I den 6. januar 2017 vedrørende mødet i Embedsmandsudvalget den 14. maj 2012 præciserede han, at alle medlemmerne af Embedsmandsudvalget modtog referat af møderne i udvalget, uanset om de havde deltaget i mødet. Når det er gengivet, at "*… afhørte huskede ikke, at sikkerhedsvurderinger nogensinde har været drøftet på et møde i udvalget*", skal det forstås i sammenhængen, således at det var trusselsvurderingerne i forbindelse med besøg, herunder den kinesiske præsidents besøg, han ikke husker, skulle have været drøftet på et møde i udvalget.

Vedrørende det fra hans forklaring den 6. januar 2017 gengivne "*Forevist PET's trusselsvurdering af 5. juni 2012 oplyste afhørte, at han ikke genkalder sig, at de to sidste afsnit har været genstand for drøftelser i Statsministeriet*", forklarede han supplerende, at han hverken mindes at have set eller drøftet PET's trusselsvurdering af 5. juni 2012. Når der står i en trusselsvurdering, at der ikke er nogen sikkerhedsmæssig trussel, ville Ulrik Vestergaard Knudsen normalt ikke få den. Han ved ikke konkret, om Ulrik Vestergaard Knudsen fik trusselsvurderingen af 5. juni 2012. Foreholdt Nis Lauge Gellert's forklaring for Tibetkommission I den 15. december 2016 om, at personer i ledelsen i Udenrigsministeriet formentlig modtog trusselsvurderingerne, modtog han ikke generelt trusselvurderinger forud for besøg. Han kan godt have fået specifikke trusselsvurderinger. Han ved ikke, om trusselsvurderingerne generelt blev sendt til Statsministeriet, men hvis der ikke var noget indhold, som kunne begrunde det, ville de ikke været blevet lagt videre op i ministeriet.

Om det gengivne fra hans egen forklaring for kommissionen den 6. januar 2017 om, at "*Afhørte har ikke drøftet kinesernes bekymringer omkring demonstrationer og andre manifestationer med nogen. Disse forhold var ikke en del af Statsministeriets opgave*", forklarede han supplerende, at han fortsat ikke mindes at have haft drøftelser med nogen om kinesernes bekymringer. Han havde det indtryk, at de kinesiske bekymringer var noget, som kineserne altid gav udtryk for. Det var ikke noget, som Statsministeriet som sådan beskæftigede sig med. De professionelle i forhold til hensynene til værdighed og omgangsform var andre steder end i Statsministeriet. I Statsmi-

nisteriet var man optaget af, hvordan mødet mellem statsministeren og præsidenten skulle afvikles, herunder selvfølgelig at det skulle ske ordenligt og værdigt. Man så frem til besøget, der var en god ting for Danmark. Det kunne både fremme politiske mål og økonomiske interesser. I forhold til handelsinteresserne i et land som Kina er det vigtigt, at det er synligt, at der er gode relationer i toppen.

Statsministeriet modtog mails fra Udenrigsministeriet om de kinesiske bekymringer. Han læste dem med den forståelse, at det var det sædvanlige, hvor kineserne fremførte deres bekymringer, og så svarede Danmark det sædvanlige, og så gik det alt sammen. De lokale kinesiske ambassadefolk i Danmark var imidlertid forholdsvis meget optaget af det, idet de i et eller andet omfang kunne blive holdt ansvarlige, hvis Danmark ikke "opførte sig ordentligt." Med hensyn til at tage sig af disse udenoms ting var andre end Statsministeriet bedre til at tilrettelægge dette, og desuden var der ikke så mange ansatte i Statsministeriet. De koncentrerede sig derfor om det, der vedrørte statsministeren, og det var mødet mellem ministeren og den kinesiske præsident.

Når Lisbet Zilmer-Johns i mail af 12. juni 2012 til ham og Ulrik Vestergaard Knudsen skrev "*Se indledning om Arktis*" i sin videresendelse af Nis Lauge Gellerts mail fra samme dag, har han givetvis læst denne del af Nis Lauge Gellerts mail, fordi Arktis var deres mål og fokus. Han husker ikke, om han læste hele mailen fra Nis Lauge Gellert, men det kan sagtens være tilfældet. Når han i dag læser afsnittet i Nis Lauge Gellerts mail om de kinesiske bekymringer mv., står der ikke noget, som han ikke den gang var bevidst om i forvejen. Det var kendt, at kineserne ikke kunne lide at se folk, der var i opposition til dem, når de var på besøg ude i verden. ASI-chefens svar om at ville gå videre med de kinesiske bekymringer til de kompetente myndigheder var tilsvarende kinesernes fremførsel af deres bekymringer den sædvanlige udveksling af tilkendegivelser. ASI-chefens svar fremstår som et diplomatsvar. At kineserne som gengivet i mailen havde fremført, at "*Det samlede indtryk var meget vigtigt, når besøgets resultater blev gjort op fra kinesisk side…",* er udtryk for en slet skjult trussel. Han husker ikke at have gjort sig tanker om, hvilke konsekvenser et samlet dårligt indtryk ville kunne medføre. Sådanne trusler gjorde ikke stort indtryk på ham. Han husker det ikke, men hvis han skulle have drøftet Nis Lauge Gellerts mail med Ulrik Vestergaard Knudsen eller Lisbet Zilmer-Johns, har det alene været afsnittet om Arktis. Det kan imidlertid meget vel være, at de ikke drøftede den, idet mailen bekræftede, at Arktis ikke kom på dagsordenen.

Han husker ikke den gang af have set Claus Grubes svar ved mail af 12. juni 2012 på den omtalte mail af samme dag fra Nis Lauge Gellert blandt andet om de kinesiske bekymringer. Han husker ikke den gang at have haft en drøftelse af Claus Grubes svar med nogen.

Når han læser sætningen i Claus Grubes svarmail: "*Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller …*", forstår han det sådan, at poltiet havde mange opgaver i forbindelse med besøget. Det er en bemærkelsesværdig mail i forhold til det tema, kommissionen er beskæftiget med. Claus Grube kunne godt som her skrive ud i en bred kreds, hvor det mere var et statement end en instruktion. Han læser det ikke selv som en instruktion om, at nogen skulle gøre noget konkret.

Efter præsidentens besøg debriefede han ikke med Ulrik Vestergaard Knudsen eller andre om, hvordan besøget var forløbet. De arbejdede på den måde, at når noget var overstået, var man videre til næste opgave. Han husker ikke at have gjort sig tanker om politiets håndtering af demonstrationerne mv. Han registrerede blandt andet problemerne med hollændervognene, der var blevet kørt ind foran nogle demonstranter, men han noterede sig også, at der kom folketingspørgsmål herom, således at den parlamentariske proces med undersøgelse heraf var gået i gang. Han opfattede det givetvis ikke som noget, han skulle beskæftige sig mere med. Det var ikke noget, som han spekulerede meget over. Han reflekterede dog mere efterhånden, som det senere blev en sag, og han kunne se det tvivlsomme i, hvor grundlaget var for at tage flag fra demonstranterne og skærme dem, men han må erkende, at det ikke er noget, han har spekuleret meget over. Han havde ikke drøftelser med statsministeren om forløbet, herunder om folketingsspørgsmålene, og statsministeren bad ikke om et notat eller en redegørelse for Statsministeriets viden. Han tror ikke, at han havde drøftelser med Ulrik Vestergaard Knudsen om, hvorvidt udenrigsminister Villy Søvndal havde givet udtryk for en holdning til forløbet.

I Statsministeriet havde man en grundlæggende tro på, at politiet vidste, hvad man måtte og ikke måtte. Der var noget, der "så sjovt ud", men det har ikke været vurderingen, at det var noget, som statsministeren havde pligt til at handle på. Det er i et vist omfang efterrationalisering, da de ikke havde det oppe den gang. Op til nedsættelsen af Tibetkommission I mener han, at Statsministeriet og statsministeren var enige med justitsministeren i, at der var behov for nedsættelse af en kommission, hvilket var rimelig klart på det tidspunkt, og de havde derfor ikke behov for at tale nærmere om de enkelte hændelser i forbindelse med besøget.

Han har ikke haft lejlighed til at læse dagens artikel i Berlingske Tidende, hvor en tidligere medarbejder i FE er interviewet. Han mindes ikke at have set et dokument om gennemførelsen af præsidentens besøg fra Københavns Politi, der ifølge artiklen skulle have rundsendt dokumentet til blandt andre Statsministeriet. Han er ret sikker på, at han ikke har set dokumenter fra nogen myndigheder om at skærme demonstrationer i forbindelse med besøget.

Når statsministeren skulle holde møde med nogen, der havde en politisk betydning eller anden betydning, ville der være en grundig forberedelse af mødet fra ministeriets side i relation til, hvad statsministeren skulle undgå at sige, og hvad der ville være godt at sige. I forhold til Kina skulle man eksempelvis altid igennem en række i danske øjne floromvundne banaliteter. Mødet med den kinesiske præsident var nøje koreograferet, herunder hvilke emner man skulle komme ind på mv. De fleste møder med udenlandske statsledere er relativt koreograferede, således at det f.eks. er aftalt, hvad man skal tale om, og hvem der indleder de forskellige temaer. Mødet med den kinesiske præsident var endnu mere koreograferet, end møder normalt var. Man forberedte ikke statsministeren på den situation, at den kinesiske præsident på vej til mødet kunne have set en demonstration og være oprørt. Statsministeriet var ikke fokuseret på disse såkaldte sikkerhedsspørgsmål. Han husker ikke at have gjort sig tanker om en sådan situation.

I 2012 havde han daglig dialog med Ulrik Vestergaard Knudsen. Han husker ikke at være blevet orienteret om, at den kinesiske ambassadør over for Ulrik Vestergaard Knudsen på et møde i slutningen af maj 2012 gav udtryk for bekymring i forbindelse med den kinesiske præsidents kommende besøg. Han vil tro, at fokus på det tidspunkt var på indholdet af mødet med præsidenten. Ulrik Vestergaard Knudsen vil givetvis have orienteret ham om indhold på mødet med ambassadøren af betydning herfor.

I forbindelse med et møde som det mellem statsministeren og den kinesiske præsident er der mange meninger om, hvad emnerne skal være. Der er nogen, som mener, at man skal sige til præsidenten, at "nu skal de opføre sig ordentlig i Kina", og så er der andre, der siger, at man skal stryge kineserne med hårene af hensyn til samhandlen. Statsministeren risikerede kritik, hvis de forskellige emner ikke blev balanceret. Spørgsmålet om menneskerettigheder skulle f.eks. bringes op, men det skulle ske, uden at gæsten blev fornærmet. Det er muligt, at emnet om menneskerettigheder blev udskudt til præsidentens samtale med udenrigsministeren. Om menneskerettighedsspørgsmålet ville man kunne henvise til den dialog, der var mellem Kina og EU herom. Givetvis blev Tibet omtalt af statsministeren under mødet, ligesom ét-Kina politikken blev det.

2013

I gengivelsen i protokollen af hans forklaring for Tibetkommission I den 6. januar 2017 står der vedrørende Nis Lauge Gellerts mail af 31. maj 2013 blandt andet, at han skulle have forklaret, at "*Nis Lauge Gellerts anførsel om, at man ikke kunne gå på kompromis med grundlovssikrede rettigheder, var ikke et anliggende for Statsministe-*

riet." Denne gengivelse er for generel, idet Statsministeriet både har en interesse i og et ansvar for beskyttelsen af de grundlovssikrede rettigheder.

2014

Han husker ikke drøftelserne om presseakkreditering som omtalt i mail af 24. september 2014 fra Jean-Charles Ellermann-Kingombe til Samuel Magid, hvoraf blandt andet fremgår: "*Kettel tog forleden en sag op med Ulrik … Måtte forstå det således, at FT havde forespurgt om, hvorvidt akkreditering af presse kunne håndteres af STM/UM også fsva FT, når der var officielle gæster, der havde ærinder både hos FT og hos regering… Regeringens og FT's forskellige tærskel for hvem vi gerne ser til vores respektive pressemøder (f.eks. ROJ TV, Falun Gong mm) sætter formentlig nogle naturlige grænser for rækkeviden af et sådant styrket samarbejde.*" Han forstår Folketingets udfordringer, for det er noget nemmere at træffe en beslutning i et ministerium end i Folketinget, der dækker et bredere spektrum af synspunkter. Henvendelsen fra Folketinget forstår han sådan, at det er et ønske om, at STM/UM skulle overtage ansvaret for at afgrænse, hvem der skulle inviteres til de forskellige konkrete pressemøder i Folketinget. Han mindes ikke, at der kom noget ud af det. Hans egen reaktion ville være, at Statsministeriet i hvert fald ikke skulle have fingrene ned i det. Det ville principielt set være svært for statsministeren at stå på mål for, hvem der måtte komme til pressemøder i Folketinget.

Da Lars Gert Lose videresendte mail af 20. november 2014 fra Friis Arne Petersen om "*Møde i kinesiske MFA om 65 år og besøg i Beijing af udenrigsministeren i foråret 2015*" til ministersekretariatet cc blandt andre ham selv, var Lars Gert Lose departementsråd i Statsministeriet. Thure Krarup, der herefter videresendte mailen til Helle Thorning-Schmidt, var ministersekretær. Navnlig på udenrigsområdet var det praksis, at orienteringer som denne kunne gå videre til statsministeren, uden at han selv behøvede at forholde sig til det. Det skete i givet fald via ministersekretæren, således at det var ministersekretæren, som stod for videresendelsen. Han har således ikke nødvendigvis læst en mail som den foreliggende, inden den blev sendt til statsministeren. Han har formentlig været med på statsministerens besøg i Kina i 2014, som er omtalt i mailen fra Friis Arne Petersen. Han var i Kina med Helle Thorning-Schmidt et par gange.

Det anførte i samme mail af 20. november 2014 fra Friis Arne Petersen om, at "*Man er åben over for statsministerens forslag om en* ***erklæring og en handlingsplan*** *med henblik på opgradering af det strategiske partnerskab; …*", vedrørte samarbejdet med Kina, som der skulle være en formel ramme omkring, ligesom Danmark har med andre asiatiske lande. Grundlæggende handler det om at skabe nogle rammer for at lave forretninger. Det er rammer til brug for virksomhederne og for samarbejde

mellem ministerierne. Her handlede det om at løfte samarbejdet med Kina til en højere ramme. Han vil tro, at det er i forlængelse af noget, som statsministeren har sagt, da hun var i Kina tidligere på året, og at det er derfor, at det er anført som statsministerens forslag. Forslaget har formentlig oprindeligt været initieret i et samarbejde mellem Udenrigsministeriet og Statsministeriet. Han har givetvis selv været involveret i drøftelser om, hvorvidt det var en god ide at foreslå, at samarbejdet skulle løftes til en højere ramme. De arbejdede en del med det. Efterfølgende mundede det ud i en ny samarbejdsramme med Kina.

Baggrunden for Danmarks modtagelse af pandaerne fra Kina som også omtalt i mailen af 20. november 2014 fra Friis Arne Petersen var, at Dronningen havde været i Kina og foreslået arrangementet med pandaerne mellem Danmark og Kina. Arrangementet blev igen bragt op under et møde mellem statsministeren og den kinesiske præsident, og tegningerne for anlægget i Zoo blev vist under mødet, hvor kineserne var meget begejstrede for tegningerne. Finansieringen på 300 mio. kr. af anlægget viste sig at være et problem, og det blev han involveret i. Op til da havde spørgsmålet, om Danmark skulle modtage pandaerne eller ej, ikke optaget ham meget, men nu, hvor det var aftalt, var de nødt til at få det løst. Inden det blev et problem, havde de ikke brugt meget tid på det i ministeriet.

Han husker ikke nærmere detaljer om det anførte i Friis Arne Petersens mail om, at "*Liu bad indtrængende om, at den danske regering forholdt sig nøgternt til* ***Dalai Lamas*** *varslede besøg i februar. … Kina accepterede at vi ikke kunne forhindre Dalai Lamas besøg. Som Danmark samtidig vidste ville det imidlertid "seriously damage" det bilaterale forhold hvis besøget ikke håndteredes korrekt …*". Der er ikke noget overraskende i det anførte, som var det kineserne altid sagde i forbindelse med besøg af denne karakter. Som han husker det, blev der holdt møder mellem Dalai Lama og nogle folketingspolitikere i nogle rammer, der ikke var alt for formelle/officielle, men der blev ikke holdt møde mellem Dalai Lama og repræsentanter fra regeringen.

Det anførte i Friis Arne Petersens mail om, at "*Liu tog ikke stilling til et forslag om en* ***kinesisk fond for investeringer*** *i Danmark. Danmark var et meget attraktivt land økonomisk og med virksomheder på højt teknologisk niveau. Problemet var delvist, at mange kinesiske investorer ikke kendte de mindre EU landes fordele …",* siger ham ikke noget, men der er ikke tvivl om, at Danmark så muligheder også af økonomisk karakter i Kina. Mange af Danmarks store virksomheder er ret aktive i Kina, og Danmark har en omfattende handel med Kina, således at handlen relativt set er større end for mange andre europæiske landes vedkommende. Tilsvarende var der en stærk økonomisk interesse i Kina i 2012, ligesom verbalnoten i 2009 også skal ses i det lys. I hans tid i Finansministeriet var man ikke i Finansministeriet optaget af

sådanne spørgsmål. For hans vedkommende kom Kina først i spil, da han kom til Statsministeriet.

2018

Baggrunden for, at udateret mail med referat af møde med den herværende kinesiske ambassadør Deng Ying den 18. juni 2018 blev sendt til blandt andre ham, har formentlig været det i referatet nævnte om kinesiske investeringer i Grønland, herunder i forbindelse med etablering af lufthavne.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.55.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 15

PROTOKOL

Den 28. januar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Nis Lauge Gellert var mødt med bisidder advokat Peter Bang.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Steen Lassen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jon Lauritzen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Nicolai Mallet, advokat Noaman Azzouzi, advokat Pernille Backhausen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Torben Koch ved advokat Henrik Karl Nielsen og advokat Peter Breum var mødt.

Nis Lauge Gellert bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Nis Lauge Gellert blev oplyst om, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Nis Lauge Gellert bekræftede oplysningerne på det indsendte CV, herunder at han fra 2008 til 2010 var chefkonsulent i Udenrigsministeriets COP 15 sekretariat, logistikenheden, og at han fra 2010 til 2013 var chefkonsulent i ministeriets Asien-kontor.

Nis Lauge Gellert forklarede, at han er cand. mag. i japansk og samfundshistorie. Hans interesse for Japan udstrakte sig til Kina qua, at en stor del af japansk kultur er fra Kina. Han havde ikke ud over den japanske vinkel nogen særlig interesse for Kina.

2009

Hans arbejde med logistik i COP 15 sekretariatet bestod i at vurdere og anslå, hvor mange personer der skulle flyttes rundt, hvor de skulle bo, hvordan de skulle transporteres rundt og lignende praktiske forhold omkring de besøgendes ophold i Danmark. I grundlaget for opgaven indgik det blandt andet, at det var magtpåliggende, at transporten blev afviklet klimavenligt, hvilket var vigtigt i forbindelse med sekretariatets udbud af transportopgaverne.

I logistikenheden var de omkring 15 medarbejdere, som alle var fra Udenrigsministeriet. Han ved ikke, hvor mange medarbejdere der var i den politiske del af COP 15 sekretariatet, som i vidt omfang lå i Energiministeriet. Lederen af logistikenheden var kontorchef Svend Olling, som han refererede til. Svend Ollings område var logistik og sikkerhed. Formelt set var han selv teamleder for logistik og sikkerhedsenheden, men reelt var det Torkild Byg, der var ansvarlig for sikkerhedsområdet og refererede direkte til Svend Olling på dette område. Strukturelt i logistikenheden var souschef Sven Gad mellem ham selv og Svend Olling. Sven Gad bidrog til sparring navnlig i juridiske spørgsmål, herunder i forbindelse med udbud af transportopgaverne.

Hans generelle kendskab til Danmarks forhold til Kina var meget begrænset, inden og mens han var i COP 15 sekretariatet. Han var bekendt med, at forholdet til Kina op til COP 15 konferencen blev betegnet som "stærkt nedkølet" på grund af statsministerens møde med Dalai Lama i 2009. Han var ikke arbejdsmæssigt involveret i arbejdet med opblødning af forholdet. Han husker ikke, om han i forberedelserne til COP 15 var bekendt med verbalnotens eksistens, eller at den blev vedtaget.

Han husker ikke at have set mail af 15. september 2009 fra Christian Brix Møller, Ambassaden i Beijing, sendt cc til blandt andre Svend Olling. Når der i mailen blandt andet står "*Er særligt opmærksom på at "status" spiller en meget betydelig rolle for kineserne, hvilket vil sige, at der ift. Kina bør vies ekstra stor opmærksomhed omkring protokollære spørgsmål og koreografi …*", ved han ikke, hvad der menes med "koreografi", og de protokollære spørgsmål henhørte under Protokollen.

Efter at der i forlængelse af udbuddene var indgået aftaler om transporten, bestod hans arbejde blandt i at følge op på, at aftalerne blev overholdt, og at de klimamæssige transportløsninger var i orden. De vurderede løbende, hvor mange deltagere der ville komme, de sikrede, at faciliteterne i Bella Center var i orden mv. Han vil ikke udelukke, at han kan have været inddraget i spørgsmål om sikkerheden af transportløsningerne. Han husker ikke konkrete sikkerhedsspørgsmål. Sikkerhedsspørgsmålene har han i givet fald primært været i dialog med Torkild Byg om. Han hu-

sker ikke, om han havde kontakt til politiet eller PET. Givetvis havde han kontakt til medarbejdere i Protokollen, som deltog i relevante møder. Om det var souschef i Protokollen Annette Lassen eller protokolchef Jette Nordam, der deltog i møderne, husker han ikke.

Han husker det ikke, men han antager, at mails som eksempelvis mail af 15. oktober 2009 fra Christian Brix Møller sendt til mailadressen UM COP 15 - Extern (UM-COP15-Extern@um.dk) blev videresendt til ham, hvis de var relevante for ham. Det anførte i det vedhæftede udkast af 15. oktober 2009 til landeanalyse blandt andet om Kina og COP 15 om "*4.* ***Processen.*** *Nøgleord i forhold til Kina vil være respekt og inddragelse. Kina må ikke få negative overraskelser. Der skal appelleres til Kinas selvfølelse og egeninteresse og søges at gøre succes til et fælles mål …*" var et politisk spørgsmål og dermed ikke et emne, der hørte under ham. Når der senere i mailen blandt andet står, at "*… der i forhold til Kinas deltagelse … bør vies ekstra stor opmærksomhed omkring protokollære spørgsmål og koreografi …*", var det ikke noget, som han husker som et opmærksomhedspunkt i forbindelse med hans opgaver i forbindelse med COP 15.

Hvem der deltog som leder af den kinesiske COP 15 delegation, husker han ikke. Han kan godt huske, at præsident Obama deltog som leder af USA's delegation. Hvis man fra Kina's side niveaumæssigt skulle have matchet USA's deltagelse, skulle det således have været den kinesiske præsident, der deltog, hvilket ikke var tilfældet. Fra pressen vidste han, at der havde været usikkerhed omkring Kina's deltagelse, og den kinesiske deltagelse må derfor antages at have vært et skridt i positiv retning i forholdet mellem Danmark og Kina.

Han mindes ikke at have set "*Operationsbefaling for Klimakonferencen COP 15 i København*", *7.* udgave, af 6. december 2009. Han ved ikke, hvem der deltog for Udenrigsministeriet i et samarbejde med politiet, når det i operationsbefalingen anføres: "*I et samarbejde med bla. Udenrigsministeriet, Københavns Kommune og PET, skabes der et overblik over hvilke organisationer og grupper, der ønsker at demonstrere i forbindelse med afholdelsen af Klimakonferencen.*", herunder om det var Svend Olling, men det er meget muligt.

Han husker ikke at have set mail af 30. november 2009 fra Christian Brix Møller til Jette Nordam cc blandt andre Svend Olling, hvoraf blandt andet fremgår, at "*… Det er ambassadens indstilling, at man fra dansk side gør hvad der er muligt, for at imødekomme de kinesiske forventninger til protokol, koreografi og praktik med henblik på at skabe de bedst mulige rammer for at opnå en ambitiøs global aftale i København*". Der var pres fra rigtig mange delegationer for at få mulighed for at bruge de største limousiner mv. Han husker ikke en speciel problematik om kineserne.

Tilsvarende husker han ikke at have drøftet med Svend Olling eller andre, at "*Visse kinesiske sensibiliteter har potentiale til at ødelægge besøget og alvorligt beskadige det bilaterale forhold: Det drejer sig om Tibet, Xinjang, Falun Gong og Taiwan …*" som nævnt i mailen af 30. november 2009 fra Christian Brix Møller. Han husker, at der var noget med en manifestation ved en skulptur af Galschiøt, men om manifestationen vedrørte kineserne, husker han ikke. Han husker ikke at have haft generelle drøftelser om kineserne.

Oplysningerne i mailen af 30. november 2009 fra Christian Brix Møller om, at "*Det bemærkes, … at svenskerne forud for Hu Jintaos besøg i 2007 blev sat under kraftigt pres vedrørende Falun Gong … Fire dage før statsbesøget varslede det kinesiske udenrigsministerium en mulig aflysning af Gøteborg-delen, hvis det ikke garanteredes fra svensk side, at "intet ville ske". … Besøget blev i sidste ende vellykket i kinesisk optik givetvis bl.a. fordi de demonstrationer, der rent faktisk var ved Falun Gong, ikke var synlige for præsidenten. …*", mindes han ikke at have hørt om.

I relation til det i mailen af 30. november 2009 fra Christian Brix Møller anførte om, at "*Fra kinesisk side vil man vide, at demonstrationer ikke kan forbydes/forhindres qua det danske politiske system. Men man vil forvente, at man fra dansk side har fuld efterretning om mulige demonstrationer, således at den kinesiske delegation ikke konfronteres med demonstrationer …*", husker han ikke, om det indgik i logistikken, at man skulle sikre sig, at kineserne ikke blev konfronteret med demonstrationer. Det kan meget vel skyldes, at han ikke har været inddraget i sådanne spørgsmål.

Han erindrer ikke at have set mail af 7. december 2009 fra kontorchef i ASI-kontoret Martin Bille Hermann sendt cc til blandt andre Svend Olling, ligesom han ikke mindes at have hørt det i mailen anførte om, at "*Herværende kinesiske ambassade har overfor ASI udtrykt ønske om at demonstrationer rettet mod Kina forhindres/undgås på steder, hvor den kinesiske COP15-delegation måtte passere/opholde sig…*". Disse spørgsmål spillede ingen rolle for hans arbejde. Han vil ikke udelukke, at Torkild Byg kan huske noget om de sikkerhedsmæssige problematikker og eventuelt har drøftet dem med Svend Olling og andre. De protokollære aspekter antager han, at Annette Lassen og andre medarbejdere fra Protokollen varetog og eventuelt kan huske noget om.

2011

Mens han var chefkonsulent i ASI-kontoret, refererede han direkte til kontorchef Martin Bille Hermann. Souschef i kontoret var Lars Bredahl. Hans eget område var Kina og Nordøstasien. Lars Bredahl var inde over flere områder og kom med råd

og vejledning og trådte til, når Martin Bille Hermann ikke var tilstede. Han var selv sammen med Martin Bille Hermann primær tovholder på Kinaområdet.

Han husker ikke, om det var i forbindelse med mødet med 1. ambassadesekretær Zhang Zhen som omtalt i mail af 10. maj 2011 fra ham til blandt andre Martin Bille Hermann, at han første gang blev bekendt med de kinesiske "sensibiliteter". Han var kommet til ASI-kontoret i forsommeren 2010. Han kan ikke huske det konkrete møde, men han kan godt huske, at kineserne som gengivet i mailen tilkendegav, at "*… spørgsmål relateret til Tibet berørte Kinas "kerneinteresser", og et evt. besøg af Lobsam Tripa i Danmark selvsagt ville være særdeles følsomt. Man forventede således, at man fra dansk side, - ikke ville tillade et officielt besøg i Danmark af Lobsam Tripa, - at man ikke i nogen form eller i nogen kapacitet ville gennemføre kontakter til LT, og – at man ikke ville facilitere separatistiske eksiltibetanske aktiviteter i Danmark …*"

ASI-kontoret kendte ikke baggrunden for, at den kinesiske udenrigsminister Yang Jiechi i oktober 2011 ville besøge Danmark. De spekulerede på, om det kunne være en fortrop for et større besøg, idet der i lang tid havde ligget en invitation til Kina om at komme på statsbesøg i Danmark. Uanset hvad var det et skridt fremad i opblødningen af forholdet mellem Danmark og Kina.

Han husker ikke konkret notits af 28. september 2011 om "*Besøg af udenrigsminister Yang Jiechi den 19.-20. oktober 2010*", men overvejelserne gengivet i notitsen om, at "*Kina er af central betydning for Danmark og for, hvad vi fremover skal leve af. Selv med et moderat årligt vækstskøn vil Kinas økonomi fordobles indenfor de kommende 10 år. Derfor har Danmark en meget afgørende interesse i at etablere rammerne for et stabilt og venskabeligt forhold til Kina, hvor vi kan udvikle samarbejde på områder og bane vej for dansk erhvervsliv og andre danske aktører…",* var helt grundlæggende for det bilaterale arbejde med andre lande og især for et land som Kina med det økonomiske potentiale, der var her. Han er enig i de anførte overvejelser. Sådanne overvejelser påvirkede arbejdet i Udenrigsministeriet med at skabe et godt grundlag for et tæt økonomisk samarbejde med Kina. Man ønskede derfor blandt andet mange besøgsudvekslinger med Kina, herunder på højt niveau. I forbindelse med besøgene var alt til forhandling, herunder hvad der skulle fokuseres på, og hvad der skulle tales om, men det var aldrig til forhandling, om dansk lovgivning og grundloven skulle overholdes i noget som helst aspekt af afviklingen af besøgene, og det havde man en tæt dialog med kineserne om. Der ud over imødekom man kineserne, hvor det var muligt, og navnlig der hvor Danmark også selv kunne få noget ud af det. Der er ingen tvivl om, at kineserne er vanskelige med hensyn til deres fremsættelse af krav i forbindelse med besøg. Han oplevede ikke konkrete ønsker om det, men det giver sig selv, at kineserne gerne ville behandles på niveau med USA.

Det er sandsynligt, at han har været medforfatter til notits om "*Kinas udenrigsminister til Danmark den 19.-20. oktober 2011*" opdateret den 14. oktober 2011, hvoraf blandt andet fremgår, at "*Det er vurderingen, at Yang ønsker at bruge besøget i Danmark til at få bekræftet det strategiske partnerskab (fra oktober 2008) samt hovedelementerne i verbalnoten af december 2009. … Bag denne prioritering af et besøg i Danmark kan ligge en kinesisk bekymring om den ny regerings holdning til centrale spørgsmål – ikke mindst vedr. Tibet …*", men han husker det ikke.

Når der i den opdaterede notits blandt andet står, "*Yangs foredrag: Den kinesiske ambassade er i kontakt med DIIS … Ambassaden og DIIS drøfter nu bl.a., om det skal være et åbent eller lukket arrangement, … Det er vurderingen, at selvom Udenrigsministeriet ikke formelt er medarrangør, vil en evt. uheldig afvikling af et arrangement i Eigtveds Pakhus nemt kunne falde tilbage på Udenrigsministeriet og Eigtveds Pakhus bør derfor ikke benyttes. Risici her kunne fx være mulige demonstrationer vedr. menneskerettighedsforhold i Kina, happenings og aktioner af Falun Gong medlemmer og endelig mulig kritik af Udenrigsministeriet for at værte/lægge hus til et lukket arrangement, hvor der ikke kan stilles kritiske spørgsmål…*", omhandler det et ret tidligt public diplomacy tiltag fra kinesisk side. Udenrigsministeriet ville ikke kunne lægge navn til at sponsorere et arrangement, hvor der ikke kunne stilles spørgsmål, og som nærmest ville være propaganda for Kina. Det anførte om demonstrationer var en del af den samlede overvejelse. Han husker ikke, om foredraget blev afholdt.

Under Yang Jiechi's besøg deltog denne i et møde med udenrigsministeren i Eigtveds Pakhus, og i den forbindelse blev de under mødet underrettet om, at der var en person med tilknytning til Falun Gong, som var blevet akkrediteret til det efterfølgende pressemøde. Han husker ikke, at der var anmeldt en demonstration foran Udenrigsministeriet den dag, der var møde mellem de to udenrigsministre.

Han kender Anders Højmark Andersen som formand for Støttekomitéen for Tibet. Han har ikke en forklaring på, hvordan Mads Kjeldsen fra ambassaden i Beijing den 19. oktober 2011 til blandt andre ham og Martin Bille Hermann kunne videresende mail af 18. oktober 2011 med emnet "*Demonstration imod Kinas overgreb i Tibet*" fra Anders Højmark Andersen. Han er ikke bekendt med, om Mads Kjeldsen var på Støttekomitéens mailingliste. Martin Bille Hermann drøftede ikke sin videresendelse den 19. oktober 2011 af mailen til Protokollen med ham, eller i givet fald husker han det ikke. Baggrunden for videresendelsen til Protokollen har været, at der kan være et sikkerhedsmæssigt spørgsmål i forbindelse med en demonstration, og de informationer, der kunne være relevante for Protokollen, videresendte de. Han husker ikke, hvordan demonstrationen forløb.

Yang Jiechi tog i sit møde med udenrigsministeren op, at tibetanernes politiske leder, Lobsang Sangay, ønskede at mødes med blandt andre den danske udenrigsminister under et planlagt besøg i Danmark i november 2011. Yang Jiechi sagde, at Danmark ikke på noget niveau måtte mødes med repræsentanter for det eksiltibetanske samfund. Udenrigsministeren svarede, at som det sømmer sig for et suverænt land, ville Danmark selv afgøre det. Derfor var det også vigtigt og en selvstændig pointe at mødes med Lobsang Sangay.

Han kan godt have været involveret i udarbejdelsen af notits af 14. november 2011 om "*Mødeanmodninger fra lederen af det eksiltibetanske samfund, Lobsang Sangay*". Han ved ikke, om det var den generelle politik, at man, som det fremgår af notitsen, ikke ønskede at mødes med Lobsang Sangay på politisk niveau eller højt embedsmandsniveau, eller det alene var en beslutning for det konkrete besøg.

2012

Både ASI-kontoret og ambassaden i Beijing spillede en vigtig rolle i forbindelse med planlægningen af Hu Jintao's besøg i 2012. Der var en løbende dialog med ledelsen i Udenrigsministeriet om planlægningen. Der blev blandt andet lagt konceptuelle noter op til ledelsen om, hvordan man forestillede sig besøget afviklet. Dialogen, som typisk blev varetaget af kontorchefen, var på mindre end ugentlig basis, men hvor ofte den fandt sted, kan han ikke sige. Ministeriets handelsafdeling, navnlig ved Niels Høyer, havde også en rolle i planlægningen. Handelsafdelingen havde blandt andre kontakt til Dansk Industri. Han mener, at handelsafdelingen var med til planlægningsmøderne. Om det var ham eller Martin Bille Hermann, der varetog opfølgningen på møder, afhang af typen af opfølgning. Det var ham, der skrev referater, og så blev de enige om, hvilken kreds referaterne skulle sendes ud til. Hvis der yderligere skulle ske orientering af andre, har Martin Bille Hermann selv gjort det, men han husker ikke noget konkret om det. Man kan godt sige, at hvis det var af større betydning, ville Martin Bille Hermann selv stå for det, og hvis det var af mindre betydning, ville det være ham, som stod for det. Han husker at have haft et møde i forbindelse med planlægningen af besøget, hvor Lisbet Zilmer-Johns fra Statsministeriet deltog. De drøftede menneskerettigheder på mødet. Han mener ikke, at Protokollen var repræsenteret på mødet.

Når han forklarede for Tibetkommission I den 15. december 2016 om sit referat i mail af 8. maj 2012 af møde mellem blandt andre Claus Grube og ambassadør Li samme dag blandt andet, at *"Afhørte kunne ikke huske, om man fra dansk side adresserede ambassadørens bemærkninger om, at der ved besøg i Storbritannien havde været stenkast, og protibetanske demonstrationer, som havde vist sig at være meget aggressive og derfor udgjorde en "stor fare". … Det var først efter et par møder, at det for*

afhørte udkrystalliserede sig, at det var et tema, der optog kineserne meget. Afhørte har sikkert sat citationstegn om "stor fare", fordi han har trukket på sit indre smilebånd…", var det fordi, han ser spørgsmålet om Tibet og demonstrationer som to separate spørgsmål, og det var således nyt for ham med spørgsmålene om besøgets afvikling, hvor de tidligere spørgsmål, som han havde været involveret i vedrørende Kina, var mere politiske, såsom besøget af Lobsang Sangay i 2011.

I forhold til hans tidligere forklaring den 15. december 2016 om, at Udenrigsministeriet "*… gjorde … fire-fem gange kineserne opmærksom på, at der i Danmark var en grundlov, der gav folk rettigheder, og at loven skulle overholdes…"*, husker han, at når kineserne ikke selv kom ind på, at tiltagene i forbindelse med besøget skulle være inden for lovens rammer, gjorde man opmærksom herpå fra Udenrigsministeriets side.

Han går ud fra, at det er referater fra tidligere møder med kineserne, som han refererede til i sin tidligere forklaring om, at "*Mødet den 21. maj 2012 mellem Claus Grube og den kinesiske viceudenrigsminister Song Tao, fandt sted i Udenrigsministeriets direktionsspisestue. … Kineserne brugte på mødet ordet "disruptions", og derfor satte afhørte det i citationstegn i referatet. … Det, Song Tao gav udtryk for, tegnede sammen med de referater, der allerede var udarbejdet, et billede af, at man var ude i en gråzone, der var vanskelig at håndtere fra dansk side …"*. Han husker ikke, om han inden mødet den 8. maj 2012 fra tidligere referater eller notitser var bekendt med de kinesiske "sensibiliteter". Når han sagde "*gråzone*" og "*trukket på sit indre smilebånd* ", er det fordi, der kunne være tvivl om rigtigheden af de ting, som blev sagt af kineserne, og der var tvivl om, hvad sikkerhedsspørgsmålet egentlig handlede om. De håndterede det ved at videregive informationerne til dem, som beskæftigede sig med disse spørgsmål. Det var ikke spørgsmål, der henhørte under ASI- kontoret. Derfor tog de ikke initiativ til at bore i, hvad det egentlig gik ud på. Han husker ikke, om han drøftede med Martin Bille Hermann, at de ikke skulle tage et sådant initiativ, ligesom han heller ikke husker, om han havde drøftelser med Protokollen om, hvorvidt de tog hånd om det. Når de sendte referaterne til Protokollen, antog de, at Protokollen tog det videre, som skulle videre.

Der ligger ikke i hans tidligere forklaring for Tibetkommission I om mødet den 21. maj 2012, at Claus Grube ikke redresserede værdighedsspørgsmålet. Som han husker det, sagde Claus Grube, at han nok skulle gøre de relevante myndigheder opmærksom på de kinesiske bekymringer.

I relation til hans forklaring for Tibetkommission I om, at "*… Efterfølgende blev rutelægningen genstand for drøftelse i forberedelsesgruppen. Det skete på et møde, hvor ambassaden deltog via videolink. Afhørte kunne ikke huske, om det medførte, at man*

udvalgte eller fravalgte bestemte besøgssteder. Danskerne ønskede, at præsidenten så grønne løsninger baseret på danske tiltag. Hverken PET eller færdselspolitiet deltog i dette møde i forberedelsesgruppen. Konklusionen på de interne drøftelser i Udenrigsministeriet var, at det var vanskeligt at forudse, hvor demonstrationer kunne opstå, og det måtte man leve med…", var forberedelsesgruppen en gruppe på tværs af myndigheder med deltagelse af blandt andre Hoffet og Statsministeriet. Spørgsmålet om rutelægning drejede sig om, at kineserne som udgangspunkt gerne ville til Odense og besøge H.C. Andersen museet, hvor man fra dansk side var mere interesseret i, at man kom forbi nogle grønne danske løsninger i nærheden af København, som kunne danne grundlag for et fremtidigt samarbejde. Han husker ikke i dag noget om koblingen mellem rutelægning og demonstrationer.

Han husker ikke at skulle have modtaget information om, hvor der eventuelt kunne være demonstrationer i forbindelse med Hu Jintao's besøg. Han tvivler meget på, at det op til besøget blev delt med kineserne, hvad Udenrigsministeriet vidste om planlagte demonstrationer. Det var i øvrigt meget begrænset, hvad ministeriet havde af viden om planlagte demonstrationer og derfor ikke ministeriet, som kineserne skulle spørge.

Han husker ikke, om der inden mødet med Gu Hui den 12. juni 2012 som forklaret af Martin Bille Hermann for Tibetkommission I den 2. marts 2017 var to forudgående møder den 31. maj 2012 og 8. juni 2012 med den kinesiske ambassade, hvor "… *spørgsmålet om sikkerhed*" ikke blev nævnt. Det kan godt være, at han deltog i alle tre møder, men han husker det ikke.

Han husker ikke, at "… *man fra kinesisk side jo tidligere havde måttet aflyse et besøg af premierministeren på grund af omfattende negative offentlige manifestationer og medieopmærksomhed lige op til. …"*, som det er gengivet i hans referat i mail af 31. maj 2012, at Gu Hui skulle have sagt på mødet samme dag. Det er hans opfattelse, at der skulle ekstremt meget til, før besøget risikerede at blive aflyst. Han tvivler meget på, at der fra ASI var et ønske om at være transparente om demonstrationer i forhold til kineserne. Kredsen af modtagere af en mail som denne, kunne han typisk godt have drøftet med Martin Bille Hermann. Det var nærmest en standardkreds, og der var således på forhånd et klart billede af, hvem den ville være relevant for.

Han husker ikke, om han deltog i et møde den 8. juni 2012 med blandt andre ambassaderåd Gu Hui. Hvis han havde været til et sådant møde, havde det formentlig været ham, der var referent, og han ville have skrevet et referat. Han husker ikke detaljerne fra de enkelte møder. Det var stort set den samme besked, som kineserne rullede ud på alle møderne. Det er muligt, at Martin Bille Hermann har deltaget alene i et eventuelt møde med den kinesiske ambassade den 8. juni 2012. Det kan have væ-

ret årsagen til, at der ikke er skrevet referat af dette møde. Referaterne fra møderne med kineserne var interne og blev ikke sendt til den kinesiske ambassade. Han husker ikke, at der var møder, hvor sikkerhed ikke blev taget op.

Det er korrekt, at han ringede til Anders Højmark Andersen sent om eftermiddagen/tidligt på aftenen den 8. juni 2012. Han husker ikke præcist, hvad samtalen drejede sig om, men ifølge pressen var det faldet Anders Højmark Andersen for brystet, at han havde spurgt ind til mulige demonstrationer. Som han allerede den gang sagde, er det meget muligt, at han spurgte om mulige demonstrationer, og i givet fald var det bare af almindelig interesse. Han kendte Anders Højmark Andersen fra et uformelt fagligt Tibetnetværk, som Udenrigsministeriet organiserede med deltagelse af blandt andre personer fra det eksiltibetanske samfund og andre, der beskæftigede sig med Tibet, med henblik på at få viden om Tibet. Han syntes derfor ikke, at der var noget usædvanligt i at ringe til Anders Højmark Andersen, men Anders Højmark Andersen lagde åbenbart en del i det spørgsmål, som han stillede om demonstrationer. Der var ikke nogen sammenhæng mellem hans opringning til Anders Højmark Andersen og et eventuelt møde med Gu Hui den 8. juni 2012 eller et møde mellem PET og blandt andre Gu Hui den 7. juni 2012. Hvis han havde fået oplysninger af Anders Højmark Andersen om demonstrationer, ville han nok være gået videre til Protokollen med oplysningerne, men det var ikke et formål med samtalen, da han ikke agerede i forhold til sikkerhedsspørgsmål. Han husker ikke at være gået videre med oplysninger fra samtalen, og han husker ikke, hvad Anders Højmark Andersen svarede på spørgsmålet om demonstrationer. Det var oplagt, at Støttekomitéen ville afholde en demonstration i forbindelse med besøget. Martin Bille Hermann deltog også i det uformelle netværk om Tibet og havde også et sådant forhold til Anders Højmark Andersen, at han ville have kunnet ringet til ham. Han husker ikke, om han talte med nogen i Udenrigsministeriet om at ringe til Anders Højmark Andersen, inden han gjorde det. Han kan således ikke udelukke, at Martin Bille Herman bad ham om at foretage opringningen. Han husker ikke, om han inden samtalen den 8. juni 2012 havde talt med Anders Højmark Andersen om demonstrationer, men han mener ikke at have gjort det efterfølgende. Tilsvarende husker han ikke at have haft samtaler med andre borgere om demonstrationer.

Han husker ikke længden af mødet med Gu Hui den 12. juni 2012, der er omtalt i hans mail af samme dag med referat af mødet sendt cc til blandt andre Claus Grube. Han husker ikke i dag konkret forløbet af dagen, men der var ekstremt travlt. Møderne plejede at vare en lille times tid. Gu Hui kunne tale dansk, og han er derfor i tvivl om, hvorvidt mødet foregik på dansk eller engelsk, som han forklarede for Tibetkommission I. Han husker ikke yderligere fra mødet, end hvad der fremgår af referatet i mailen. Han vil tro, at han drøftede referatet med Martin Bille Hermann, inden han sendte det ud, idet Martin Bille Hermann sædvanligvis kiggede referaterne

igennem, inden de blev sendt. Han var ikke dengang klar over, at Martin Bille Hermann kontaktede Protokollen i forlængelse af mødet med Gu Hui.

Om der lå overvejelser bag, at der ikke var sat en modtager på hans mail af 12. juni 2012 med referatet af mødet med Gu Hui, men at den alene var sendt cc til adressaterne, husker han ikke. Han kan ikke udelukke, at det var for at signalere, at "den her historie har vi hørt mange før", men det kan også bare have været en fejl. Det er ikke ham bekendt nagelfast, hvad det betyder, når adressaterne er sat på henholdsvis som modtagere og cc på mails i Udenrigsministeriet. Udgangspunktet er, at modtagerne skal kende til indholdet af mailen, mens det er knap så vigtigt for dem, der er sat cc på mailen. Han kan godt have drøftet med Martin Bille Hermann, hvem mailen af 12. juni 2012 skulle sendes til, herunder at den skulle sendes til departementschefen. Han husker ikke overvejelser om modtagerkredsen.

Han har ikke noget kendskab til, hvor de juridiske grænser går for *"… inden for lovens ramme at skærme delegationen fra sådanne manifestationer …",* som kineserne formulerede det ifølge hans mail af 12. juni 2012. Han ved derfor heller ikke, om det var muligt at gøre inden for lovens rammer. Han kender heller ikke til lovgivningen om flagning, herunder demonstranters ret til at vise et fremmed flag. Tilsvarende har han ikke nogen viden om demonstranters ret til at blive set, eller hvor demonstranter lovligt kan placeres.

Han kan se på adressaterne, at han har modtaget Claus Grubes mail af 12. juni 2012, kl. 22.27.30, der er et svar på hans egen mail af samme dag med referatet fra mødet med Gu Hui, men han husker det ikke i dag. Det skete, at de modtog mails af denne karakter fra departementschefen på det tidspunkt om aftenen. For ham at se skulle der efter indholdet af mailen reageres på den. Selv om han står som modtager af Claus Grubes svar, var det ikke ham og heller ikke den anden modtager, der skulle reagere på mailen. Det var Protokollen, hvis chef og souschef var cc på mailen, som skulle reagere. Som det ses, er mailen sendt fra Claus Grubes mobiltelefon sent om aftenen, og han vil derfor ikke lægge så meget i, hvem der er anført som modtager, og hvem der er cc på mailen i forhold til, hvem der skulle reagere på mailen.

Han ved ikke præcist, hvad Claus Grube har ment, da han i svarmailen blandt andet skrev, *"Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller…".* Som han læser mailen, handler det om, at det skulle siges til politiet, at de skulle være på dupperne, men ikke dermed, at de skulle bryde grundloven. Det vidste politiet formentlig allerede, for de havde også dialog med kineserne.

Når han forklarede for Tibetkommission I blandt andet, at "*Det er efter hans opfattelse en stor skam, at grundloven er blevet overtrådt, og synd for de mennesker, det gik ud over. Det er en stor skam, at der åbenbart var nogen i systemet, der blev drevet dertil*", skal det ses i lyset af, at han på daværende tidspunkt så det sådan, at det var et par politifolk, der havde forløbet sig. De havde "overopfyldt", hvilket kunne skyldes den stemning, som kom fra blandt andet den konstante italesættelse af problematikken om sikkerhed. Han husker ikke at have talt med nogen om sine overvejelser om baggrunden for forløbet. Han overvejede ikke at tale med Martin Bille Hermann om, hvad der var gået galt. Han så forløbet som et unødvendigt knæfald for Kina. Det var desuden kontraproduktivt, idet kineserne ikke nødvendigvis respekterer dem, der føjer sig. Han er ikke selv stødt på en kultur i politiet om at skærme kinesiske delegationer over for demonstrationer og manifestationer. Han har alene hørt om det i pressen. Han har ikke tænkt over, at der kunne være en ubalance mellem det, der skete på gaden samtidig med, at man drøftede menneskerettigheder under besøget. Han har ikke sat de to ting i forbindelse med hinanden.

Mødet afsluttet kl. 12.00.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 16

PROTOKOL

Den 28. januar 2021 kl. 12.50 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Mads Kjeldsen var mødt med bisidder advokat Noaman Azzouzi.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jon Lauritzen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Peter Breum, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Peter Bang, advokat Pernille Backhausen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Torben Koch ved advokat Henrik Karl Nielsen, advokat Lise Lauridsen, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Emil Spurr Madsen og advokat Steen Lassen var mødt.

Mads Kjeldsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Mads Kjeldsen blev oplyst om, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Mads Kjeldsen forklarede, at han den 1. september 2010 kom til ambassaden i Beijing som første sekretær. Han havde inden da samlet set haft 1 ½ års intensiv sprogundervisning i kinesisk og uden, at han kunne tale flydende kinesisk, var hans kinesisk på et glimrende niveau. Han var på ambassaden til og med juni 2014. Ambassaden i Beijing var den gang den største ambassade uden for EU. Der var 50-60 ansatte på ambassaden, heraf mange lokale kinesere. De var mellem 15 og 20 diplomater fra Danmark på ambassaden. Ambassaden havde forskellige afdelinger, herunder en

politisk, en økonomisk og en handelsafdeling samt administrationen. Ambassadøren var som den øverste ansvarlig for hele ambassadens virksomhed. Formelt refererede han selv til souschefen for den politiske afdeling, Søren Jacobsen, og senere i 2013 Lars Bo Larsen. Strukturen var imidlertid flad, således at han i praksis havde et tæt samarbejde med ambassadør Friis Arne Petersen. Hans opgaver var navnlig at følge udviklingen i Kinas indenrigspolitik, herunder udviklingen i forhold til menneskerettigheder og Tibet, Kinas udenrigspolitik, militær udvikling og forsvarspolitik. I den forbindelse mødtes han med mange mennesker, samlede information ind og sendte indberetninger hjem til Danmark. Det var den ene store klump i hans arbejde. Den anden store klump var besøgshåndtering i forbindelse med danske besøg til Kina. Her var han involveret i planlægningen af besøgene.

2011

Han mener ikke, at han har været medforfatter til redegørelsen for "*Det dansk-kinesiske forhold 2011 og fremover*" i mail af 6. oktober 2011 fra ambassadør på ambassaden i Beijing Friis Arne Petersen til blandt andre kontorchef i ASI-kontoret Martin Bille Hermann cc blandt andre departementschef Claus Grube og ham selv. Mange af de omtalte emner havde de drøftet indgående på ambassaden. Han udarbejdede mange baggrundsnotater i sin tid på ambassaden, og de omhandlede i vidt omfang emner som dem, der er nævnt i mailen, herunder menneskerettigheder og Tibet.

Når det i mailen af 6. oktober 2011 angives, at "*Der kan anføres mange betragtninger om vores bilaterale forhold til Kina igennem de første 61 år. … Udviklingen synes at gå i en meget positiv retning og alligevel eksisterer den latente ustabilitet for vores bilaterale forhold stadig. …*", tænker han, at der vedrørende "*den latente ustabilitet*" blandt andet sigtes til spørgsmålene om menneskerettigheder og Tibet, herunder Dalai Lama. Han husker ikke klart, i hvilket omfang der var nervøsitet på ambassaden for udviklingen i forholdet til Kina, men der var altid risikoen for, at forholdet til Kina i en eller anden udstrækning kunne sættes over styr. Der var elementer, som kunne komme op, der ville have indvirkning på det bilaterale forhold.

Han husker ikke, om ambassaden var med til at udarbejde notits fra ASI-kontoret om "*Kinas udenrigsminister til Danmark den 19.-20. oktober 2011*" opdateret den 14. oktober 2011, hvoraf blandt andet fremgår, "*Yangs foredrag: Den kinesiske ambassade er i kontakt med DIIS … Ambassaden og DIIS drøfter nu bl.a., om det skal være et åbent eller lukket arrangement, … Det er vurderingen, at selvom Udenrigsministeriet ikke formelt er medarrangør, vil en evt. uheldig afvikling af et arrangement i Eigtveds Pakhus nemt kunne falde tilbage på Udenrigsministeriet og Eigtveds Pakhus bør derfor ikke benyttes. Risici her kunne fx være mulige demonstrationer vedr. menneskerettighedsforhold i Kina, happenings og aktioner af Falun Gong medlemmer og endelig mu-*

lig kritik af Udenrigsministeriet for at værte/lægge hus til et lukket arrangement, hvor der ikke kan stilles kritiske spørgsmål…". Der var ikke noget mærkeligt i, hvis notitsen havde været forbi ambassaden under udarbejdelsen, men det var ikke sådan, at en notits af denne karakter skulle forbi ambassaden. Ambassaden var ikke involveret i overvejelser om risici ved "*mulige demonstrationer vedr. menneskerettighedsforhold i Kina, happenings og aktioner af Falun Gong medlemmer*", og han var ikke bekendt med sådanne konkrete aspekter vedrørende besøg i Danmark. Elementerne i "*den latente ustabilitet*" er bredere end en demonstration. Der er tale om større emner.

Han fik mail af 18. oktober 2011 med emnet "*Demonstration imod Kinas overgreb i Tibet*" fra formand for Støttekomitéen for Tibet Anders Højmark Andersen, da han var på støttekomitéens mailingliste og derfor fik mailen tilsendt bcc. Han havde været på mailinglisten i mange år, også inden han kom ud på ambassaden. Han havde haft flere møder med Anders Højmark Andersen og havde et vældig fint forhold til ham. Han var i dialog med Anders Højmark Andersen både før, han kom til ambassaden, og mens han var på ambassaden. Dialogen omfattede ikke demonstrationer. Han videresendte den 19. oktober 2011 mailen til blandt andre Martin Bille Hermann cc Friis Arne Petersen og andre ansatte på ambassaden. Formålet var at orientere ASI-kontoret, idet det havde tilknytning til Yang Jiechis besøg, og kopien til de ansatte på ambassaden var almindelig orienteringspraksis. Al information med tilknytning til besøget havde relevans. Der var ikke nogen nedre grænse, og han videregav derfor informationen. Han havde ikke nødvendigvis nogen forventning om, at der ville blive ageret på mailen.

Han deltog ikke i det møde i Beijing med generaldirektør Li, som Søren Jakobsen i mail af 23. november 2011 har sendt referat af, herunder cc til Claus Grube og ham selv. Når det i referatet gengives, at "*Li kvitterede herefter for, hvad man fra kinesisk side betegnede som et meget vellykket besøg af udenrigsminister Yang i Danmark…*", var det fra kinesisk side udtryk for, at besøget var forløbet godt og uproblematisk, og at man havde haft nogle gode møder med godt indhold. Han tror ikke, at man ud fra Li's tilkendegivelse kan lægge til grund, at der ikke har været ting, som var problematiske for Kina i forbindelse med besøget. I kinesisk optik er det med til at gøre besøget vellykket, hvis kineserne ikke konfronteres med demonstrationer fra Støttekomitéen for Tibet og Falun Gong medlemmer, men kineserne er godt klar over, hvordan forholdene er i det land, som de besøger. Han husker ikke, om der konkret fandt demonstrationer sted i forbindelse med Yang Jiechis besøg i Danmark.

2012

I forbindelse med 2012 besøget var han bekendt med, at kineserne ønskede, at deres delegation ikke blev udsat for at se demonstrationer, hvis det var muligt. Han husker ikke, hvilket kendskab han havde hertil i forbindelse med besøget i 2011. Der havde været nogle ret voldsomme demonstrationer i Storbritannien, som havde været med til at aktualisere det. Han er ikke bekendt med, hvordan et kinesisk besøg i Sverige i 2007 forløb.

Mail af 8. maj 2012 fra chefkonsulent Nis Lauge Gellert, ASI-kontoret, med emnet "*Hu Jinataos statsbesøg i Danmark den 14.-16. juni 2012 – departementschef Claus Grubes samtale med ambassadør Li d.d.*", hvoraf blandt andet fremgår, at "*Ambassadøren var optaget af spørgsmålet om sikkerhed. Fra sin tid i Storbritannien havde han oplevet stenkast mod dav. Præsident Jiang Zemin under dennes statsbesøg dér. Det måtte selvsagt undgås. Desuden havde der været gennemført demonstrationer af "pro-tibetanske" organisationer, som havde vist sig at være meget aggressive og derfor udgjorde en "stor fare" …*", gav ikke ambassaden anledning til at reagere. Oplysninger af denne karakter skulle håndteres af medarbejderne i København. Eventuelle oplysninger i mailen om programlægningen kunne godt have et indhold, som ambassaden kunne komme med indspil til, i modsætning til oplysninger i relation til sikkerhed som oplysningerne i mailen om forløbet i Storbritannien.

Når det, som han forklarede for Tibetkommission I den 9. december 2016, klart fremgik af referatet af mødet med Li i mailen af 8. maj 2012, at Kina grundlæggende ikke ønskede protibetanske demonstrationer, ville spørgsmålet om demonstrationer blive håndteret i København, og man ville fra dansk side redegøre for og oplyse om de grundlæggende rettigheder, man har i Danmark, herunder retten til at demonstrere, og at reglerne herom skal respekteres. Efter hans opfattelse er der ikke en direkte sammenhæng mellem, om rettighederne bliver respekteret, og om et besøg bliver vellykket. Lovlige demonstrationer med protibetanske synspunkter er således ikke ensbetydende med, at besøget ikke kan blive vellykket, men er der egentlige sikkerhedsmæssige problemer, er man i en anden boldgade.

Han har læst statskundskab og ved ikke, om det er lovligt at placere en demonstration, hvor den ikke kan ses af dem, der demonstreres mod. Han har heller ikke gjort sig tanker herom.

Det forhold, at souschef på den kinesiske ambassade Gu Hui ifølge referat af møde den 12. juni 2012 i mail af samme dag fra Nis Lauge Gellert sendt cc til blandt andre ham sagde, at "… *Man havde allerede indikationer på, at Falun Gong medlemmer rundt om i Europa, USA og Canada nu sad og planlagde manifestationer omkring Den*

*Lille Havfrue, Amalienborgs slotsplads, Christiansborg slotsplads samt endelig ved Rosenborg Slot. Man havde dårlige erfaringer fra andre europæiske lande, herunder nordiske. Det samlede indtryk var meget vigtigt, når besøgets resultater blev gjort op fra kinesisk side. Derfor anmodede man om, at man fra dansk side gjorde, hvad der var muligt inden for lovens ramme for at skærme delegationen fra sådanne manifestationer…", g*iver ham ikke indryk af en skærpet holdning fra den kinesiske ambassade i forhold til tidligere udmeldinger. Der var blot flere detaljer på. At besøgsstederne er nævnt, ændrer ikke på hans opfattelse. Han agerede ikke på oplysningerne i mailen. Det ville det være kollegaerne i København, der tog sig af det. Han tror ikke, at han drøftede mailen med Friis Arne Petersen, som var i København under præsidentens besøg.

Han husker ikke Claus Grubes mail af 12. juni 2012 som svar på Nis Lauge Gellerts mail samme dag med referat af mødet med Gu Hui, men svarmailen er sendt cc til ham, og den er kommet fra departementschefen, hvorfor han helt sikkert har læst den dengang. Der er ikke noget i svarmailen, som havde konkret betydning for ham eller ambassaden i Beijing i øvrigt, og han gjorde sig derfor formentlig ikke tanker i anledning af mailen. Når der i svarmailen står "*Ingen ansigtstab!*", forstår han herved, at det er kinesisk ansigtstab, som omtales.

Han gjorde sig ikke efter Hu Jintaos besøg i Danmark tanker om, hvordan det kom så vidt, at der blev begået grundlovsbrud. Der gik lang tid, inden man på ambassaden i Beijing blev klar over, at der var taget flag fra demonstranter mv. Han blev oprigtig overrasket, da han blev bekendt med det. Der gik flere år, før han blev klar over det. Det var derfor ikke noget, som i tiden efter besøget gav anledning til drøftelser på ambassaden i Beijing. Han mindes ikke, at hans kinesiske kontakter nævnte det i forbindelse med senere kinesiske besøg i Danmark.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 13.45.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 17

PROTOKOL

Den 28. januar 2021 kl. 14.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Friis Arne Petersen var mødt med bisidder advokat Bjarke Vejby.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jon Lauritzen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Peter Breum, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Noaman Azzouzi, advokat Peter Bang, advokat Pernille Backhausen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Torben Koch ved advokat Henrik Karl Nielsen, advokat Lise Lauridsen, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Emil Spurr Madsen og advokat Steen Lassen var mødt.

Friis Arne Petersen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Friis Arne Petersen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages. Friis Arne Petersen bekræftede oplysningerne på det indsendte CV, herunder at han var direktør i Udenrigsministeriet fra juli 1997 til september 2005 og ambassadør på ambassaden i Beijing fra den 1. september 2010 til den 14. august 2015.

Friis Arne Petersen forklarede, at han beskæftigede sig med Kina, allerede fra han var i Udenrigsministeriets ministersekretariat fra 1986 til 1993. Kina var også i de år en relativt vigtig spiller på den internationale scene, og et væsentligt emne ikke mindst i 1989, hvor Danmark reagerede meget stærkt på Kinas krænkelse af menne-

skerettighederne på Den Himmelske Freds Plads. I 1997 reagerede Danmark for anden gang stærkt over for Kina som følge af Danmarks vurdering af, at der ikke var den ønskede fremgang for menneskerettighederne.

Set fra et dansk synspunkt havde Kina udviklet sig fra at være et udviklingsland fra 1986, hvor han første gang besøgte Kina sammen med udenrigsministeren, til det væsentligt ændrede Kina, som han forlod i 2015, hvor Kina havde udviklet sig på stort set alle områder. Denne udvikling er fortsat frem til i dag. Problemet set fra dansk side er, at udviklingen på menneskerettighedsområdet og demokratiet ikke har nået det ønskede udviklingsniveau.

Over de 71 år siden oprettelsen af Den Kinesiske Folkerepublik i oktober 1949 har Kina og Danmarks bilaterale forhold ændret sig fra at være et emne, der alene havde interesse for det danske Udenrigsministerium til at være et emne, som har betydning for mange andre ministerier. Samtidig har Kina's globale stilling ændret sig, således at det er dækkende at tale om, at der er to stormagter i verden, Kina og USA.

Der var mange fælles træk mellem, hvad Sovjetunionen/Rusland og Kina bød Danmark/Europa i forhandlinger, herunder i forhold til kultur og selvforståelse. Kinesernes indstilling havde ændret sig fra at være mere ydmyg og underspillet til, at kineserne var trådt mere og mere i karakter.

1997

Som angivet på telemeddelelse af 3. september 1997 fra ambassaden i Beijing til Udenrigsministeriet gik den til blandt andre ham. Den kinesiske demarche i anledning af Nationalmuseets Tibet-udstilling, herunder med "*… krav om at den danske regering griber ind overfor tibet-ugens anti-kinesisk indslag og stoetter til tibetansk selvstaendighed …",* der omtales i meddelelsen, vil have givet anledning til at svare kineserne, hvad man i ministeriet mente, var det nødvendige svar. Henvendelsen fra kineserne er et eksempel på en klassisk kinesisk reaktion. Det har derfor ikke givet anledning til stor nervøsitet i ministeriet, at Kina gjorde, som de altid gjorde. Der har dog været særlig opmærksomhed om henvendelsen, idet forholdet til Kina var i en svær periode, da Danmark i 1997 efter inspiration fra og i samarbejde med USA forsøgte at få vedtaget en kinakritisk menneskerettighedsresolution i FN. Der var således på dette tidspunkt et lavpunkt i det bilaterale forhold til Kina.

1999

Henset til lavpunktet i det bilaterale forhold til Kina må han som direktør i Udenrigsministeriet med sikkerhed have kendt til den problemstilling i forbindelse med

besøget af den kinesiske udenrigsminister Tang i 1999, der fremgår af mail af 22. marts 1999 fra protokolchef Søren Haslund, hvor der blandt andet står "*Jeg orienterer PET's sikkerhedsafdeling om den kinesiske bekymring, (som har udpræget karakter af "déjà entendu", hvis dette begreb ellers eksisterer!). Sikkerhedsmæssigt har kineserne ingen grund til bekymring, hvad de i øvrigt udmærket ved fra tidligere besøg. For dem er hovedproblemet, at UMer Tang kan risikere at opleve demonstrationer, hvilke – selv på relativt lang afstand … ikke huer dem …*". Han har imidlertid ikke kendt til den konkrete mail og de videre betragtninger heri, men han er enig i, at kineserne måtte lære at leve med, at Danmark er et demokratisk land, hvor alle har ret til at give deres mening til kende, også i demonstrationsform.

2001

Problemstillingen behandlet blandt andet i notits af 11. januar 2001 om "*Fodboldkamp Grønland – Tibet. Kinesisk demarche*" fra S.6. til ham var klassisk i forholdet til Kina. Når der i samme sag i mail af 15. februar 2001 fra Kira Sindbjerg i S.6. til blandt andre ambassaden i Beijing blev anført blandt andet "… *Den 14. februar vendte den kinesiske ambassade /ambassaderåd Wang Canfen) i anden anledning tilbage til sagen. … S.6. oplyste, at arrangørerne af fodboldkampen ville skulle ansøge Justitsministeriet om tilladelse til at flage med det tibetanske flag. JM ville skulle forelægge sagen for Udenrigsministeriet. Hvis vi modtog en sådan ansøgning, ville den ikke blive imødekommet. Wang Canfen var tilfreds hermed…*", anser han det for udtryk for rettidig omhu, at man på forhånd forestillede sig den situation, at der kom en ansøgning. Når han har skrevet "*Enig Friis*" under indstillingen på notitsen af 11. januar 2001, herunder om, at "*Udenrigsministeriet afviser en eventuel ansøgning om flagning med tibetansk flag*" …", har han tiltrådt indstillingen. Mogens Lykketoft var relativt nystartet som udenrigsminister, og han vil derfor gætte på, at han forelagde indstillingen for Mogens Lykketoft, men han husker det ikke.

Den gang har han med sikkerhed læst notits af 9. marts 2001 om "*Fodboldkamp Grønland –Tibet, Henvendelse fra Kulturministeriet*" fra S.6 til udenrigsministeren, hvoraf blandt andet fremgår "*... Det indstilles, at Kulturministeriets henvendelse besvares departementalt, og at der gøres opmærksom på, - at en fodboldkamp mellem Grønland og Tibet – lanceret som en landskamp – vil have klare politiske undertoner, samt – at enhver form for officiel dansk støtte til gennemførelsen af det planlagte arrangement derfor vil kunne give anledning til tvivl om Danmarks ét-Kinapolitik, hvilket bør undgås …*". Da Mogens Lykketoft var nystartet som udenrigsminister og havde stor interesse for Danmarks Kina politik, havde han orienteret udenrigsministeren. Når der ikke er påtegning på notitsen om andet, har det formodningen for sig, at udenrigsministeren tiltrådte indstillingen, men det kan ikke siges med sikkerhed på det foreliggende grundlag.

Man kan ikke karakterisere Danmarks forhold til Kina som værende inde i en anstrengt periode i 2000-2001, men han vil gætte på, at notits af 1. maj 2001 om "*Kinesisk demarche vedr. … samt fodboldkamp Grønland-Tibet*" alligevel har været drøftet med Mogens Lykketoft, idet Mogens Lykketoft havde en særlig interesse i kinesiske forhold og det dansk-kinesiske forhold. Som det fremgår af notitsen, ville Justitsministeriet efter reglerne på flagområdet skulle høre Udenrigsministeriet i tilfælde af en eventuel ansøgning om at flage med det tibetanske flag.

Han vil gætte på, at det var en medarbejder fra Justitsministeriet, der i udateret håndskrevet notat har skrevet blandt andet "*… Jeg er enig i, at der er en diskrepans i de to afgørelser. Som tidligere nævnt er det min (konforme) opfattelse, at Tibet afgørelsen er tvivlsom i og med, at Kina netop ikke anerkender det tibetanske flag som et områdeflag. Derfor er flaget efter min opfattelse et fantasiflag, idet DK vel næppe bør anerkende område-flag, som ikke anerkendes i moderlandet… kollegiet kunne bare flage. Flaget ville blafre uden for vores "kompetence". I øvrigt anerkender DK ikke flag men lande. Konkret tror jeg, at vi skal svare som foreslået og lade Tibet-sagen være en meget konkret efter omstændighederne afgørelse*" til Rikke Ladefoged fra Justitsministeriet. Han kender ikke de anførte initialer på notatet. Han er ikke tilstrækkelig inde i flagreglerne til at kunne forholde sig til indholdet af notatet mv. Hvorvidt Justitsministeriet ville følge Udenrigsministeriets høringssvar, måtte være op til Justitsministeriet som ressortmyndighed. Det var op til Justitsministeriet, hvordan de inden for lovgivningens rammer ville vægte Udenrigsministeriets høringsvar. Kompetencen til legalitetsprøvelsen lå ikke hos Udenrigsministeriet, men hos Justitsministeriet. Udenrigsministeriet varetog de udenrigspolitiske aspekter af sagen. De konkrete aspekter var han ikke inde i. Det var ASI-kontoret, som stod for sagsbehandlingen. Realiteten var, at den danske regering var nødt til at tage den kinesiske holdning til det tibetanske flag alvorligt. I øvrigt ville tibetanerne være kede af, hvis den danske regering opfattede deres flag som et fantasiflag. Både Udenrigsministeriet og Justitsministeriet var i forbindelse med sagsbehandlingen klar over, at det tibetanske flag opfattes som et politisk og nationalt meget ladet symbol.

Set med nutidens briller illustrerer mail af 3. juli 2001 fra kontorchef Carsten Nilaus Pedersen til souschef Carsten Staur, hvor der blandt andet står "*… Lørdag formiddag … ringede chargé d'affaires Wang med et budskab modtaget fra myndighederne i Beijing. Heri udtryktes stærk utilfredshed med afviklingen af fodboldkampen og skuffelse over at den danske regering "ikke havde opfyldt sine løfter" om at undgå flagning med det tibetanske flag. … Jeg tog afstand fra påstanden om at vi skulle have svigtet nogen løfter og mindede om at vi alene havde lovet at afvise evt. ansøgninger om brug af det tibetanske flag og havde orienteret arrangørerne og andre om de gældende regler for flagning. Der var ikke modtaget sådanne ansøgninger. Det var naturligvis beklageligt hvis flagregulativet var overtrådt. Ifølge mine oplysninger var dette ikke tilfældet*

i og med at de "officielle" stadionflagstænger ikke var blevet anvendt, men alene nogle interimistiske og mindre flagstænger anbragt af andre end arrangørerne …", meget fint forskellighederne mellem Danmark og Kina. Danmark har et demokrati, hvor civilsamfundet får lov til at bevæge sig inden for de danske retlige rammer, og man går fra myndighedernes side ikke ud og påser, at der ikke bliver flaget, for det er ikke væsentligt for det danske samfund, hvilket kineserne må acceptere.

Ham bekendt førte flagsagen ikke til drøftelser i Udenrigsministeriet om mulighederne fremadrettet for at benytte det tibetanske flag. Det kan i den forbindelse bemærkes, at Carsten Nilaus Pedersen ikke fandt, at det angivne i mailen af 3. juli 2001 var så vigtigt, at mailen skulle sendes til ham. Det betyder også med stor sikkerhed, at kinesernes utilfredshed ikke blev fundet vigtige nok til at blive nævnt for ham.

2002

Han så med sikkerhed alle dokumenter, der i forbindelse med besøget gik videre til statsminister Anders Fogh Rasmussen, for premierminister Zhu Rongji, der stod i spidsen for den kinesiske delegation i forbindelse med ASEM IV topmødet i 2002, var næsthøjest rangerende i Kina efter præsidenten. Han havde ikke nogen operativ rolle, idet topmødet faldt sammen med en lang række andre store opgaver under det danske EU formandskab. Det er hans gæt, at det har været sydchefen og dennes medarbejdere, som stod for det operationelle selvfølgelig med inddragelse af blandt andet ambassaderne i de forskellige deltagerlande.

Mails sendt til "UM-Komcenter" som f.eks. mail af 8. april 2002 fra Søren Jacobsen, ambassaden i Beijing, gik ikke direkte til ham.

Det er ham, der har skrevet "*Enig Friis, Vist UM – som også er enig*" på notitsen af 9. juli 2002 om "*Kinesisk demarche om NGO-aktiviteter i forbindelse med ASEM 4*" fra Asien-kontoret og ASEM- sekretariatet til ham. Den anden signatur på notitsen er Carsten Staurs med angivelse af, at notitsen med hans påtegning om ministerens tiltrædelse skulle videre til Asien-kontoret og ASEM-sekretariatet. En forelæggelse af en sådan sag for ministeren foregik ved, at han gik ind til ministeren gerne sammen med kontorchefen og fuldmægtigen, der havde behandlet sagen, og grundigt forelagde ministeren alle sagens elementer. Det er formentlig ham, der havde den tiltrædelsessamtale med den nye kinesiske ambassadør, der er nævnt i indstillingen i notitsen.

En notits fra Asien-kontoret til Statsministeriet som formålsnotits af 24. juli 2002 om "*EU-Kina- toppmøde den 24. september 2002*" ville normalt kun komme forbi ham, hvis den indeholdt ny politik. Det anførte i notitsen om, at "… *Man har fra ki-*

nesisk side ved flere lejligheder udtrykt bekymring for indrejse til Danmark af Falun Gong tilhængere, det planlagte besøg i Danmark af den eksil-tibetanske "premierminister" (samtidig med ASEM 4 og EU-Kina-topmødet) samt de demonstrationer som i den forbindelse måtte finde sted. Der er endvidere fra kinesisk side udtrykt forhåbning om at eventuelle demonstrationer holdes udenfor synsvidde af den officielle kinesiske delegation. Det er fra dansk side fremført, at det ikke er dansk politik ved visum-udstedelse eller ved indrejse fra lande uden visumpligt at undersøge hvorvidt personer er medlem af Falun Gong eller det tibetanske eksilsamfund. Derudover er fremført, at det, indenfor Grundlovens rammer, i Danmark er enhver person eller bevægelse tilladt at give udtryk for deres holdning, bl.a. gennem lovligt anmeldte demonstrationer. Samtidig understreges dog, at man fra dansk side vil garantere for den kinesiske delegations sikkerhed …" er efter hans opfattelse ligesom tilsvarende tilkendegivelser fra dansk og kinesisk side gengivet i mail af 9. maj 2002 fra Søren Jacobsen om "*Taiwan og WHO Assembly samt Zhu Rongjis eventuelle besøg i Danmark*", notits af 9. juli 2002 om "*Kinesisk demarche om NGO-aktiviteter i forbindelse med ASEM 4*" og mail af 17. juli 2002 fra Søren Jacobsen om "*Besøg i Danmark af premierminister Zhu Rongji*" udtryk for de klassiske grundlæggende forskellige opfattelser i Danmark og Kina af, hvad der er tilladt i et samfund. De danske tilkendegivelser viser, at danske embedsmænd var godt skolet i, at alt skal holdes inden for grundloven og dansk rets rammer. Han kan ikke forklare, hvis der så i realiteten skete noget andet på gaden i forbindelse med kinesiske besøg i Danmark. Embedsmændene mente det, som de har skrevet om overholdelse af grundloven mv. i de fremlagte bilag.

Efter hans opfattelse var det en politiopgave at tage stilling til ønsker fra kineserne om at holde demonstranter "*uden for synsvidde af den officielle kinesiske delegation …*", som kineserne ønskede i mail af 24. juli 2002 om "*Zhu Rongjis besøg i Danmark*" fra Christian Lotz, ambassaden i Beijing. Han hverken havde eller har kompetence eller ekspertise til at vurdere, hvorvidt det fremsatte ønske var i overensstemmelse med dansk lovgivning. Placering af og tilladelse til demonstrationer hørte under politiet. Den slags afgørelser overlod han altid til politiet og Justitsministeriet, som Udenrigsministeriet havde et tæt og godt samarbejde med.

Han blev ikke bekendt med referat af 30. juli 2002 fra Asien-kontoret til Sydchefen om "*Kinesisk demarche om aktiviteter og tilrejsende i forbindelse med ASEM 4*". Når et referat som dette ikke var stilet til direktøren, så han det ikke.

Han ved ikke, hvordan "*Memoranda for Security Arrangemenets for Chinese Premiere Zhu Rongji*" udleveret af den kinesiske repræsentant til souschef i Protokollen Annette Lassen under møde den 13. august 2002 blev behandlet. Han vil gætte på, at Protokollen som standardprocedure videregav det til politiet, idet Udenrigsministeriet ikke havde kompetence til at tage stilling til det anførte om placering af demon-

stranter "*… at least 500 meters away from Radisson SAS Hotel and all places where Premiere Zhu and his delegation members present so that security of Premiere and his wife could be insured …*".

En notits fra Udenrigsministeriet til Statsministeriet som formålsnotits af 23. august 2002 om "*EU- Kina-toppmøde den 24. september 2002*" ville normalt kun komme forbi ham, hvis den indeholdt forslag til en ny politik, og det, tror han, ikke var tilfældet, for den vedrørte et EU/Kina topmøde, og han har derfor antageligvis ikke set den dengang. Det anførte i notitsen om, at "*… Kina ønsker at undgå demonstrationer af Falun Gong-udøvere og eksiltibetanere. Man anser det for et protokollært problem, som skal løses af værtslandet …*" vil han mene, skulle besvares med den sædvanlige henvisning til det danske demokrati og reglerne i Danmark, der tillader demonstrationer.

Det var ikke et anliggende for Udenrigsministeriet, når det i mail af 4. september 2002 fra Christian Lotz om "*Den kinesiske premierminister Zhu Rongjis besøg i Danmark*" blev oplyst, at kineserne tilkendegav, at "*… Man håbede derfor, at der fra dansk side ville blive taget yderligere skridt for at beskytte den kinesiske delegations sikkerhed og premiereminister Zhu Rongjis værdighed. … Delegationen burde hverken kunne høre eller se anti-kinesiske demonstrationer under besøget.*". Det var et anliggende for politiet, og der ville derfor blive kommunikeret herom til politiet gennem Protokollen. Han vil tro, at der ikke var bemærkninger fra Udenrigsministeriet i forhold til politiets håndtering af oplysningerne. Set fra dansk side var demonstrationer ikke et spørgsmål om værdighed.

Det var det kun set fra kinesisk side. Fra dansk side blev demonstrationer opfattet som en demokratisk ret til at give sine meninger til kende.

I dag læser han sætningen "*… Der er indledt et konstruktivt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politi og den kinesiske ambassade med henblik på at sikre at lovlig anmeldte demonstrationer finder sted hvor de ikke generer den kinesiske delegation …*" i notits af 10. september 2002 til ham fra Asien-kontoret om "*Direktørens samtale med Kinas nye ambassadør til Danmark, Zhen Jianguo, den 12. september 2002*" således, at det betyder, at Udenrigsministeriet naturligvis havde videregivet kineserne bemærkninger om afstand til demonstrationer mv. til politiet, og indgået i en drøftelse primært via Protokollen med ambassaden og politiet herom. Han ved ikke, hvordan politiet forvaltede, " *… at lovlig anmeldte demonstrationer finder sted hvor de ikke generer den kinesiske delegation…*", eller hvilke juridiske problemer det eventuelt indebar. Det er hans gæt, at det konkret har været protokolchefen eller viceprotokolchefen, der videregav de kinesiske ønsker til politiet. Han tror ikke, at han drøf-

tede det anførte i notitsen med udenrigsministeren. Notitsen var en orienteringsnotits, idet der ikke var en indstilling nederst i notitsen.

En notits fra Asien-kontoret som notits af 11. september 2002 om "*Henvendelser fra Falun Gong*" til udenrigsministeren, hvoraf blandt andet fremgår "*… I stedet er der indledt et samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade som tager sigte på at Falun Gongs lovlige aktiviteter finder sted, hvor de ikke generer den kinesisk delegation …*", havde han normalt godkendt, inden den blev lagt til udenrigsministeren. Det var normal fordelingspraksis, at en notits som denne blev sendt til så mange forskellige modtagere, som det fremgår af omslaget til den, at den gjorde. Af omslaget kan han se, at det var Carsten Staur, som havde godkendt notitsen, inden den gik til ministeren. Det var således ikke ham selv, der havde godkendt den. Han havde altså ikke fået notitsen på forhånd, hvilket kan skyldes, at han måske ikke var i København, men han modtog kopi af den. På omslaget kan han yderligere se, at ministersekretær Lone Wisborg den 18. september 2002 på vegne af ministeren har skrevet "*OK*".

Han har ikke tidligere set det udaterede dokument fra Udenrigsministeriet om "*Elementer til besøg af Zhu Rongji i Danmark baseret på vellykkede besøg i Tyskland, Luxembourg, Holland, Belgien og Italien i juli 2000*", hvoraf fremgår blandt andet "*… Undgå Tibet-demonstranter i Zhus synsfelt. Ødelagde besøget i Luxembourg …*". Det er hans gæt, at det er en huskeliste, som forfatteren af dokumentet har skrevet efter at have talt med kollegaer, eventuelt fra de pågældende lande. Huskelisten har formentlig været inspiration til kontorets håndtering af arbejdet med besøget. Betragtningerne ville blive givet videre til de relevante myndigheder, og det anførte ville således skulle gå til politiet via Protokollen. Protokollen ville formentlig videregive det med besked om, at kineserne igen, igen ville komme med deres klassiske synspunkter, uagtet at kineserne godt vidste, at man ikke fra dansk side kunne imødekomme dem, men det var et opmærksomhedspunkt. Det var kun politiet, der vidste, om man lovligt kunne skærme demonstranterne. Han er ikke bekendt med, at politiet i hans tid som direktør i Udenrigsministeriet ulovligt skulle have begrænset demonstrationer i forbindelse med besøg fra Kina. Den eneste fejl, han kender til, er fratagelsen af flag i 2012, og det var en stor overraskelse for ham.

2011

Han var som ambassadør i Beijing ikke så tilstrækkelig tæt på udenrigsministeren på tidspunktet for mail af 26. september 2011 om "*Referat af møde med Dep. Head of Mission fra kinesiske ambassade UM Yang til DK 19.-20. oktober*" fra Anne Dorothea Bruun Aubry cc til blandt andre ham, at han ved, hvad udenrigsministerens holdning til Danmarks relationer til Lobsang Sangay var.

Den "latente ustabilitet" i forhold til Kina, som han omtalte i mail af 6. oktober 2011 om *"Det dansk-kinesiske forhold 2011 og fremover"* til blandt andre kontorchef i ASI-kontoret Martin Bille Hermann cc departementschef Claus Grube, hvor han blandt andet skrev, at "*… Udviklingen synes at gå i en meget positiv retning og alligevel eksisterer den latente ustabilitet for vores bilaterale forhold stadig …",* bestod i, at der havde været tre lavpunkter i 1989, 1997 og 2009 i forholdet til Kina, hvilket Danmark ikke havde oplevet i forhold til ret mange andre lande af denne vigtige karakter. Det var latent, idet man ikke havde været i stand til at undgå kriserne. Den latente ustabilitet afspejlede sig ikke i de danske holdninger i forhold til Kina. De skiftende regeringer havde således haft modet til at træde i karakter ved de lejligheder, hvor det havde været nødvendigt. Efter lang tids omtanke og analyse havde man fra dansk side valgt at gå ind i kriserne i 1989, 1997 og 2009 for at vise Kina, at man stod fast på sine principper.

Mail af 18. oktober 2011 i anledning af udenrigsminister Yang Jiechi's besøg i Danmark den 19. og 20. oktober 2011 fra formand for Støttekomiteen for Tibet Anders Højmark Andersen om "*Demonstration imod Kinas overgreb i Tibet*", som Mads Kjeldsen, ambassaden i Beijing, videresendte cc til blandt andre ham den 19. oktober 2011, var interessant for ham, idet han ledsagede Yang Jiechi på rejsen fra Beijing til København og deltog i udenrigsminister Villy Søvndals møde med Yang Jiechi. Han kørte ikke med i kortegen til Eigtveds Pakhus, hvor mødet skulle holdes, idet han sammen med blandt andre Villy Søvndal havde et møde en time før, hvor de gennemgik mødeemnerne. Mødet forløb godt. Yang Jiechi var i Danmark for at høre, om den nye regering fortsatte den hidtidige ét-Kina politik. Det gode forløb af mødet set fra dansk side skyldtes blandt andet, at man fik spurgt til, hvorfor kineserne ikke forhandlede mere med tibetanerne, og man fik rejst menneskerettighedsspørgsmålet.

De samtidige begivenheder med en akkrediteret journalist med tilknytning til Falun Gong til det efterfølgende pressemøde håndteredes uden for af pressekontoret, mens han sad i mødet, og han har mest kendskab til det fra sin læsning herom i aviserne. Han ved ikke meget mere om det, end at Villy Søvndal holdt pressemødet alene, og da den kinesiske udenrigsminister senere efter middagen holdt pressemøde, var den omhandlede journalist åbenbart gået hjem, da han var blevet træt af at vente. Han var i øvrigt så optaget af mødet, at han ikke agerede i forhold til denne situation.

2012

Ambassadør Li's bemærkninger om sikkerhed som gengivet i mail af 8. maj 2012 om "*Hu Jintaos statsbesøg i Danmark den 14.-16.juni 2012 – departementschef Claus Grubes samtale med ambassadør Li d.d.*" fra Nis Lauge Gellert, souschef i ASI-kontoret,

cc blandt andre ham, var klassisk kinesisk holdning og business as usual. Han drøftede ikke bemærkningerne med Claus Grube. Det er hans gæt, at Claus Grube ikke har haft behov for det. Han havde løbende en dialog med kollegerne i Udenrigsministeriet om svære spørgsmål mv. i forhold til Kina.

Han vil tro, at modtagerne af hans svar af 10. maj 2012 på Nis Lauge Gellerts mail af 8. maj 2012, hvor han i svaret blandt andet skrev "… *For en sikkerheds skyld: status, prestige, "ansigt" spiller en helt anden og stor rolle for de kinesiske ledere end vi kender det i vesten. Det er meget vigtigt at præsidenten og hans delegation får et klart indtryk gennem program, protokol og form, at de bliver behandlet så fint og godt som nogen anden gæst på dette niveau …*", forstod, at han herved mente, at den kinesiske præsident skulle behandles lige så godt som den amerikanske præsident. Det svarede således til overvejelserne om behandlingen af kineserne i forbindelse med COP 15, og det lå i kinesernes kendte opfattelse af G2 som bestående af USA og Kina, og at Kina og USA målte alt i forhold til hinanden, herunder hvordan de behandledes af de europæiske lande. Betydningen af "*status, prestige, "ansigt*" i hans mail af 10. maj 2012 svarer til betydningen af "*status*" i mail af 28. november 2009 om "*Protokol etc. ifm premier Wen Jiabos deltagelse i COP 15 …*" fra Christian Brix Møller med udkast til mail til protokolchef Jette Nordam, hvor det blandt andet anføres "… *Centralt er her, at "status" spiller en meget betydelig rolle for kineserne, og at Kina uvægerligt vil skæve til behandlingen af USA ud fra en forventning om at blive ligeså godt behandlet …*" . "Ansigt" betyder således i denne sammenhæng ikke det samme som i "*ansigtstab*". "*Ansigtstab*" er et interpersonelt anliggende, mens "*ansigt*" her er et spørgsmål om status for lande.

Ambassaden i Beijing havde en central inspirationsrolle i forbindelse med forberedelsen af Hu Jinataos besøg i forhold til, hvordan den politiske del, det bilaterale forhold til Kina og danske interesser kunne varetages.

Ambassaden i Beijing har med sikkerhed bidraget til indholdet i notits af 16. maj 2012 om "*Kinesisk statsbesøg, 14.-16. juni: Formål, fokus, særlige hensyn og indhold*" til udenrigsministeren fra ASI-kontoret og ambassaden. Han havde ikke selv læst notitsen igennem. Systemet var sådan, at ambassaden i Beijing rapporterede ind til ASI-kontoret, som herefter udarbejdede en notits som den foreliggende. Han husker, at der var et dansk værtsskab for den i notitsen omtalte studietur "*Human Rights Field Trip*". De anførte betragtninger i notitsen om studieturen husker han ikke i dag. Det var ikke nogen overraskelse, at der i forbindelse med Hu Jinataos besøg som anført i notitsen måtte "… *forventes manifestationer af interesseorganisationer såsom Støttekomitéen for Tibet og andre, der ønsker at henlede opmærksomheden på Kinas menneskerettighedskrænkelser og på forholdene i Tibet. Fra kinesisk side har man allerede givet udtryk for bekymring for muligheden af lignende manifestationer i Danmark*

i forbindelse med statsbesøget. Vurderingen er, at der i tilrettelæggelsen af program etc. vil være mulighed for at tage højde for en del af den kinesiske bekymring …" Hvis man ikke havde videregivet de kinesiske bekymringer til udenrigsministeren, selv om bekymringerne efter hans opfattelse var blevet tilkendegivet fra lavt kinesisk embedsmandsniveau, ville man have forholdt ministeren oplysninger, som ministeren burde få. Man skal lægge mærke til, at der ikke står, at det er "alvorlige" eller "dybt alvorlige" bekymringer. Det er udtryk for, at det ikke er bekymringer på højt niveau. Det er vigtigt at forstå, at gradbøjninger siger rigtig meget i den slags kommunikation.

Når han i sin forklaring for Tibetkommission I den 16. december 2016 om mail af 12. juni 2012 om "*Det kinesiske statsbesøg. Dagsordener, samtaler, presse og "sikkerhed". Samtale med herv. Ambassade*" fra Nis Lauge Gellert cc blandt andre ham forklarede blandt andet, at "… *souschef Gu Hui og 3. ambassadesekretær Mia Zou fra ambassaden i København anmodede om, at man fra dansk side gjorde, hvad der var muligt inden for lovens rammer … Det er for afhørte interessant, at synspunktet blev fremført af medarbejdere på relativt lavt niveau …*", skal det ses i lyset af, at souschef Gu Hui var nr. 2 på den kinesiske ambassade i Danmark, som er et lille land. Det var således medarbejdere på sagsbehandlerniveau, der fremførte anmodningen. De overordnede kinesere gentog ikke sådanne anmodninger mange gange, som de underordnede gjorde. Kinesiske diplomater vidste, at det var noget, som de skulle sige på et vist niveau for at gøre karriere, men de holdt hurtigt op med at gøre det.

I hans forklaring for Tibetkommission I om, "… *At skærme delegationen inden for lovens rammer betyder for Udenrigsministeriets folk ikke noget …*", ligger, at denne opgave hørte under politiet. Derimod var "værdighed" ikke et anliggende for politiet, ligesom det ikke var det for Udenrigsministeriet. Kineserne måtte lære, at Danmark fastholdt den grundlovssikrede ret til at demonstrere. Ham bekendt inddrog man ikke overvejelser om betydningen af Wienerkonventionen om diplomatiske forbindelser, herunder den heri indeholdte beskyttelse af værdighed i forbindelse med håndteringen af kinesiske besøg.

Han gjorde sig ikke overvejelser om, hvad der ville ske, hvis kineserne så demonstrationer eller manifestationer. Han tror ikke, at det ville have betydet noget for kineserne og for deres oplevelse af, hvor godt eller dårligt besøget var. Han tror ikke på, at de kinesiske bekymringer, som var blevet fremført gennem mange år, var en ægte kinesisk interesse, der var prioriteret på højt niveau. Det var andre kerneinteresser, der virkelig talte for Kina. Sandheden var, at kineserne gik efter det tætte samarbejde på energi- og fødevareområdet samt andre områder, som de kunne se, at deres egen befolkning værdsatte.

Han tror, at han i forbindelse med Hu Jinatao's besøg kom til Danmark den 12. juni 2012 om aftenen. Han husker at have modtaget Claus Grubes svar på grund af metaforen i "*… der er ingen tvivl om det bliver en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet …*" i Claus Grubes svar samme aften på Nis Lauge Gellerts mail af 12. juni 2012 om "*Det kinesiske statsbesøg. Dagsordener, samtaler, presse og "sikkerhed". Samtale med herv. Ambassade*". Han huskede ikke mailen, før end han genlæste den under forberedelsen af afhøringen. Efter hans opfattelse var det ikke en normal mail inden for Udenrigsministeriet, hvor man normalt havde en mere neutral og præcist beskrivende sprogbrug og, hvis det var en instruks, en mere klar beskrivelse af, hvordan folk skulle agere. Svarmailen har efter hans opfattelse karakter af kommentar, instruks og usædvanligt sprogbrug. Den havde næppe megen indflydelse, da den ikke var let at agere på. Efter hans opfattelse var det ikke nødvendigt, at Protokollen skulle "*… bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller*", idet Politiet og Protokollen havde haft løbende koordinering under forberedelsen af besøget, og der lå det som altid helt fast, at det var politiet, der varetog gæsternes fysiske sikkerhed. Han har ikke tilstrækkeligt grundlag for at vurdere, om det var nødvendigt, at Martin Bille Hermann i forlængelse af mødet med Gu Hui bad protokolchef Jette Nordam ringe til Københavns Politi. Strengt taget tror han, at han ville have ladet politiet selv om at håndtere sine opgaver, idet han ikke kan se, hvordan man kan føje udenrigspolitik ind i politiets opgavevaretagelse, der går ud på at sikre lov og orden. Han kan ikke se, at politiet havde et operativt behov for at blive orienteret om kinesernes ønsker, i det omfang ønskerne ikke vedrørte fysisk sikkerhed. Som politidirektør har man imidlertid godt vidst, hvordan man skulle agere, og han har ikke fantasi til at forestille sig, at man som protokolchef har kunnet påvirke det.

Han har svært ved at greje forståelsen af afslutningen "*… Ingen ansigtstab!*" i Claus Grubes svarmail af 12. juni 2012. Han husker ikke, hvordan han forstod det anførte, da han læste det første gang i 2012. Han hæftede sig mere ved, at han ikke syntes, at "træskovalsen" var et godt billede på Danmark. Efter hans egen opfattelse af forståelsen af ordet "ansigtstab", kan det i visse situationer godt indeholde tab af værdighed. Det er imidlertid ikke i den betydning, at han selv anvendte ordet i sin egen mail af 10. maj 2012. Hvordan ordet skal forstås i Claus Grubes svarmail, er han ikke sikker på. Han har hørt kinesiske diplomater tale om bekymring for "at tabe ansigt" også i sammenhæng med demonstrationer, i den forståelse, at det vil være et ansigtstab for Kina som land. Han har ikke hørt danske diplomater være bekymret for ansigtstab i betydningen dansk ansigtstab.

I forhold til, om forløbet i 2012 gav ham anledning til at overveje, om Udenrigsministeriets kommunikation med politimyndighederne havde været tilstrækkelig præcis, og om der var grund til ændringer i kommunikationen, er det hans gæt, at Proto-

kollen i forbindelse med statsbesøg og andre besøg med store sikkerhedsbehov ikke havde videregivet alle oplysninger og ønsker fra kineserne til politiet, således at det kun var ønsker af operativ betydning, der var blevet videregivet. Han tror, at kommunikationen var pragmatisk og nøgtern mellem fornuftige mennesker i de to myndigheder. I øvrigt havde Udenrigsministeriet ikke sagt, hvordan politiet skulle agere. Udenrigsministeriets opfattelse var, at det kunne ministeriet ikke blande sig i. Han kan ikke se, hvor fejlen, der førte til forløbet i 2012, lå. Personligt var han overrasket og ked af at se, at politiet havde fjernet nogle få demonstranter under besøget. Når han for Tibetkommission I forklarede, at det var en tautologi at tale om at skærme demonstrationer, var det, fordi man ikke kan fjerne en demonstration fra virkeligheden. Hvis den er der, så er den der. Man kan tage hensyn til et besøgende lands opfattelse af værdighed præcis så langt, som grundloven rækker, og det gør man i Protokollen. Han var i 2012 ikke klar over, om det var lovligt at skærme en demonstration.

Han var ikke bekendt med, at politiet i forbindelse med kinesiske besøg havde omlagt eskorteruter for at undgå at køre forbi demonstrationer, ligesom han ikke var bekendt med, at politiet i forbindelse med tidligere besøg havde været imødekommende over for kinesiske ønsker, men han læste om det i avisen. Han hørte ikke efter besøget i 2012 kritik fra kinesisk side af håndteringen af de kinesiske ønsker, og det husker han heller ikke at have hørt i forbindelse med tidligere besøg.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 17.20.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 18

PROTOKOL

Den 29. januar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Tue Krarup-Pedersen var mødt med bisidder advokat Allan Steen Lynge.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Claus Søgaard- Christensen, advokat Finn Bachmann, advokat Arvid Andersen var mødt ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Gunnar Homann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Christina Schønsted var mødt ved advokat Martin Andersen, advokat Jon Lauritzen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Pernille Backhausen, advokat Peter Bang, advokat Poul Heidmann, advokat Torben Koch, advokat Noaman Azzouzi og advokat Peter Breum var mødt.

Tue Krarup-Pedersen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Tue Krarup-Pedersen blev oplyst om, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Tue Krarup-Pedersen bekræftede, at han i 2001 var projektleder ved tænketanken European Policy Center, at han i 2002 var fuldmægtig og midlertidigt ansat i Udenrigsministeriet under Danmarks EU-formandskab, at han fra 2003-2004 var national ekspert ved EU Delegationen i Budapest, at han fra 2004-2006 var fuldmægtig i Udenrigsministeriet, først i det multilaterale FN- og EU's udviklingspolitiske kontor og derefter i Udenrigspolitisk Kontor som stedfortrædende europæisk korrespon-

dent og stedfortrædende sekretær for det Udenrigspolitiske Nævn, at han fra 2006-2009 var første ambassadesekretær ved ambassaden i Berlin, at han fra 2009-2013 var fuldmægtig og specialkonsulent i Statsministeriet, at han fra 2013-2017 var souschef/ambassaderåd ved ambassaden i Paris, og at han siden 2017 har været souschef i Udenrigsministeriet, Afrika og Udviklingspolicy.

2011

Vedrørende pressemødet den 19. oktober 2011 i forbindelse med besøget af den kinesiske udenrigsminister Yang Jiechi, forklarede han, at han deltog som observatør i mødet i Eigtved Pakhus mellem udenrigsministeren og Yang Jiechi. Deltagelse som observatør under udenrigsministerens møder med en besøgende er sædvanligt, når statsministeren også skal møde den besøgende. Mødet forløb godt, men pludselig kom en person fra den kinesiske ambassade eller delegation ind i lokalet. Der blev udvekslet oplysninger på kinesisk, og yderligere en person fra Yang Jiechi´s stab kom ind og deltog i samtalen.

Ifølge kineserne var der blevet lukket Falun Gong-aktivister ind blandt de akkrediterede journalister, som skulle deltage i det efterfølgende pressemøde. Kineserne gav ham indtryk af, at aktivisterne uretmæssigt havde tilegnet sig pressekort. Han undersøgte det ikke nærmere, og han havde ikke noget med det at gøre. Han holdt blot øje ved sidelinjen. Hændelsen havde den konsekvens, at Yang Jiechi ikke ønskede at deltage i det efterfølgende pressemøde, som det ellers var planlagt. Han husker det som, at det herefter alene var udenrigsminister Villy Søvndal, der deltog i pressemødet. Der var ingen dramatik herom.

Om mail af 19. oktober 2011 fra Tue Krarup-Pedersen, sendt kl. 17.12 (UTC) til Lisbet Zilmer- Johns og Ulrik Vestergaard Knudsen, forklarede han, at "*prs. Umers*" er en reference til den daværende forkortelse for pressekontoret, udenrigsministerens presselinje.

Om mail af 19. oktober 2011 fra Tue Krarup-Pedersen, sendt kl. 23.00 til Ulrik Vestergaard Knudsen og Lisbet Zilmer-Johns, om forløbet af mødet mellem den kinesiske udenrigsminister og Villy Søvndal, forklarede han om andet afsnit i sin mail, at mailen tyder på, at der efterfølgende blev gennemført et pressemøde, hvor Yang Jiechi deltog. Han husker det dog ikke konkret. Han ved ikke, om pressemødet var for særligt indbudte pressefolk. Han kender ikke til de nærmere regler for, hvilke pressefolk der kan deltage i disse pressemøder, eller hvordan Udenrigsministeriet arrangerer dem. Det var et vellykket besøg. Mødet gik 30 minutter over tid, hvilket er en god indikation for mødets succes.

Han husker ikke, om han overværede Yang Jiechi´s foredrag i Eigtveds Pakhus.

Om mail af 26. oktober 2011 fra Tue Krarup-Pedersen til Ulrik Vestergaard Knudsen og Lisbet Zilmer-Johns, med videresendelse af mail af samme dato fra Anne Dorothea Bruun Aubry vedrørende pressemødet, hvori han skrev "*mange flotte superlativer til um. kinesiske ambraad bedt om moede i naermeste fremtid.mon ikke vi faar mindst ligeså godt review for stmens snorlige og falungongfrie performance. Vh tue*", forklarede han, at han skrev det som en "comic relief" efter nogle meget hektiske dage. Det var en intern mail. Han mente ikke noget særligt med det. Han husker det ikke præcist, men han gætter på, at han hentydede til, at der ikke var opstået samme problem med forlydende om aktivister under statsministerens møde med Yang Jiechi. Han tillagde ikke sin mail særlig stor værdi. Han husker ikke nærmere, hvad han mente med den.

2012

Om Danish-Chinese Business Forum´s "Forslag til Statsministeren Vedr. Regeringens Kina-Strategi", udarbejdet den 2. januar 2012, forklarede han, at han formentlig har læst redegørelsen hurtigt igennem, men det er ikke noget, han har sagsbehandlet på. Han kender til organisationens eksistens.

Om Statsministeriets interne mailkorrespondance af 18. og 19. januar 2012 mellem Peter Lehmann Nielsen og Nicolaj Brandt-Møller, vedrørende Danish-Chinese Business Forum´s henvendelse af 9. januar 2012, forklarede han, at han ikke husker henvendelsen eller håndteringen heraf.

Om mail af 9. januar 2012 fra Peter Lehmann Nielsen til Ulrik Vestergaard Knudsen, cc Tue Krarup-Pedersen og Lisbet Zilmer-Johns med videresendelse af Danish-Chinese Business Forum´s redegørelse af 2. januar 2012 med svar fra Ulrik Vestergaard Knudsen og Lisbet Zilmer-Johns forklarede han, at sagen skulle vurderes på baggrund af et udspil fra Udenrigsministeriet og lægges i et gult omslag til statsministerens resolution. Han mindes ikke, at han drøftede Lisbet Zilmer-Johns svar med hende. Han går ud fra, at der blev lavet en indstilling til statsministeren. Han erindrer ikke det efterfølgende forløb.

Statsministeriet modtager mange af den type henvendelser. Det var formentlig en ministersekretær, der forelagde sagen for statsministeren, når det var blevet godkendt længere oppe. Det var ikke hans arbejdsområde at forelægge for statsministeren. Departementschefen og departementsråden kunne også forelægge for statsministeren. Han selv har kun under helt særlige omstændigheder forelagt noget for statsministeren, fx under rejser med statsministeren.

Om Peter Lehmann Nielsens mail af 18. januar 2012 til Udenrigsministeriet med videresendelse af henvendelsen af 9. januar 2012 fra Danish-Chinese Business Forum, forklarede han, at han ikke var involveret i ekspeditionen af denne henvendelse.

Forud for Hu Jintaos besøg udtrykte kineserne bekymring for, om de ville blive udsat for det samme i Danmark, som de havde oplevet under et besøg i London. Det var relativt nyt for ham, at kinesernes bekymring blev italesat så stærkt. Han husker ikke, at de talte nærmere herom under planlægningen af besøget, da det ikke var Statsministeriets opgave at gå ind i disse bekymringer.

Vedrørende Friis Arne Petersens forklaring for Tibetkommission I den 16. december 2016 om, at det var afgørende for kineserne ikke at tabe ansigt, og at Tue Krarup-Pedersen vidste, at kinesernes bekymring hverken var Udenrigsministeriets eller Statsministeriets ressort, erklærede han sig enig heri. Han handlede derfor ikke på kinesiske bekymringer, der blev givet videre til ham. Han havde heller ikke overvejelser om, hvem man i givet fald kunne give oplysningerne videre til.

Han husker ikke umiddelbart, at Lisbet Zilmer-Johns under planlægningen skulle have bedt ham om at viderebringe til et planlægningsmøde med Udenrigsministeriet og andre, at kineserne også over for Statsministeriet havde udtrykt bekymringer for demonstrationer. Han kan huske, at han skulle sige, at det var et vigtigt besøg.

Han husker ikke, om de beskrev de kinesiske bekymringer vedrørende demonstrationer i et baggrundsnotat eller drøftede demonstrationer med statsministeren. Det kunne godt være tilfældet, men det ville i så fald ikke være ham, der lavede en sådan briefing. Han tvivler på, at statsministeren ville blive briefet herom. Hvis nogen havde nævnt det over for statsministeren, havde det nok været departementschefen, departementsråden eller ministersekretæren.

Om baggrundsnotits af 7. juni 2012 fra ambassaden i Beijing til statsministeren, fra bilagssamlingen i Tibetkommission I, forklarede han, at det er hans håndskrift i dokumentets højre hjørne, så han har set notitsen. Dokumentet blev løbende opdateret ved besøg ind og ud af Kina. Han har formentlig ikke gjort sig særlige overvejelser om mødet med statsministeren.

Han har ikke lavet påtegningen "embedsmænd" på dokumentet. Han vil tro, at det er sekretæren, der har lavet påtegningen, men han genkender ikke håndskriften. Det kan have betydet, at notitsen ikke skulle lægges i håndakterne til statsministeren til brug for mødet med Hu Jintao. Dette er formentlig begrundet i materialets omfang, eller i at indholdet allerede var beskrevet andetsteds. Lisbet Zilmer-Johns modtog også notitsen.

Om mail af 12. juni 2012 fra Nis Lauge Gellert til cc Lisbet Zilmer-Johns, Martin Bille Hermann, Tue Krarup-Pedersen, Claus Grube, Michael Zilmer-Johns m.fl., om *"Det kinesiske statsbesøg. Dagsordener, samtaler, presse og 'sikkerhed'. Samtale med herv. Ambassade"*, sammenholdt med hans forklaring herom afgivet for Tibetkommission I den 16. december 2016, hvor han forklarede blandt andet, at *"Statsministeriet havde ansvaret for den politiske samtale mellem statsministeren og den kinesiske præsident. Mailen af 12. juni 2012 indeholdt elementer, der var vigtige i forhold til samtalen, hvilket var det, han bed mærke i. Det øvrige anførte var ikke operativt for ham, og han skulle derfor ikke handle herpå"*, forklarede han, at Statsministeriet havde ansvaret for den politiske samtale mellem statsministeren og den kinesiske præsident. Mailen af 12. juni 2012 indeholdt elementer, der var vigtige i forhold til samtalen, hvilket var det, han bed mærke i. Det øvrige indhold var ikke operativt for ham, og han skulle derfor ikke handle på det.

Om mail af 12. juni 2012 fra Lisbet Zilmer-Johns til Christian Kettel Thomsen og Ulrik Vestergaard Knudsen, hvor han var cc, med videresendelse af Nis Lauge Gellerts mail af samme dato, med Lisbet Zilmer-Johns bemærkning om Arktis, forklarede han, at han er enig i Lisbet Zilmer-Johns betragtning om, at dette emne var væsentligt for statsministeren, da det vedrørte Rigsfællesskabet. Det var derfor relevant, om emnet skulle rejses under samtalen eller ej. Han sad ikke selv med ansvaret for Rigsfællesskabet.

Om mail af 12. juni 2012 fra Claus Grube til Michael Zilmer-Johns og Nis Lauge Gellert med kopi til Sus Ulbæk, Martin Bille Hermann, Friis Arne Petersen, Lisbet Zilmer-Johns, Jette Nordam, Mads Kjeldsen, Tue Krarup-Pedersen, Annette Lassen m.fl. som besvarelse på Nis Lauge Gellerts mail, hvori Claus Grube skrev; *"Kære venner, der er ingen tvivl om det bliver en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet - og en prøvelse for os alle. Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller. Ingen ansigtstab! Mvh Claus"*, forklarede han, at han ikke erindrer mailen specielt, men han kan konstatere, at han har modtaget den. Det fremgår, at han videresendte den i en tom mail til Ulrik Vestergaard Knudsen. Han husker ikke noget særligt om mailen. Han mener ikke, at han senere drøftede den med Ulrik Vestergaard Knudsen. Han sendte den til Ulrik Vestergaard Knudsen, fordi den kom fra Udenrigsministeriets departementschef, som var Ulrik Vestergaard Knudsens "counterpart" i Udenrigsministeriet. Han sendte den til Lisbet Zilmer-Johns for at vise, at han havde orienteret højere oppe, så hun ikke gjorde det samme. Det var en fast ordning, de havde. Han drøftede ikke mailen med Lisbet Zilmer-Johns.

Han havde ikke været til middag hos Dronningen før, så det var noget særligt at deltage i middagen på Christiansborg under statsbesøget. Inden middagen havde de et

kort socialt arrangement med statsministeren i Statsministeriet, og som han husker det, gik de direkte til middagen derfra uden at gå ud på gaden. Han lagde ikke mærke til, om der foregik noget udenfor. Han mener, at statsministerens samtale med præsidenten foregik næste formiddag. Han husker ikke specifikt TV2's dækning af statsbesøget.

Han hæftede sig meget ved den efterfølgende pressedækning om flag, der var taget fra demonstranter mv. Det var der også andre i Statsministeriet der gjorde. Folk var overraskede over det, der var sket. På gangene i Statsministeriet var der drøftelser om, at det ikke var godt, at flagene var taget fra demonstranterne. De brugte formentlig stærkere vendinger end blot "at det ikke var godt". Han drøftede det med Ulrik Vestergaard Knudsen og med folk fra deres indenrigsteam. De syntes også, at der var sket noget, som var forkert. Ulrik Vestergaard Knudsen var også overrasket over, hvad der var sket. Han husker ikke den præcise ordveksling. Han har nok også drøftet det med Lisbet Zilmer-Johns. Han mindes ikke, at de talte om, at de skulle gøre noget ved det. Der kan have været en opfølgning herom i Statsministeriet, som han ikke var en del af.

Han talte ikke med statsministeren om pressedækningen. Statsministeren har helt sikkert været opmærksom herpå. Han ved ikke, om nogen havde en dialog om hændelserne med statsministeren.

I Statsministeriet opfattede de besøget som vellykket. Heri lå ikke, at man havde skærmet for demonstranter. De var kede af at høre om behandlingen af demonstranterne, men han koblede det ikke sammen med kinesernes udtrykte bekymringer før besøget.

Mødet afsluttet kl. 10.27.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 19

PROTOKOL

Den 29. januar 2021 kl. 10.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Johan Martini Reimann var mødt med bisidder advokat Poul Heidmann.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Claus Søgaard- Christensen, advokat Finn Bachmann, advokat Arvid Andersen ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Gunnar Homann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Christina Schønsted ved advokat Martin Andersen, advokat Jon Lauritzen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Pernille Backhausen, advokat Peter Bang, advokat Torben Koch, advokat Noaman Azzouzi, advokat Peter Breum og advokat Steen Lassen var mødt.

Johan Martini Reimann bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Johan Martini Reimann blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Johan Martini Reimann bekræftede oplysningerne fra det indsendte CV, herunder at han var politidirektør i Nordsjællands Politi fra 2006 til 2009 og politidirektør i Københavns Politi fra 2009 til 2013.

2007

Johan Martini Reimann forklarede, at den kinesiske ambassade ligger i Gentofte og hører ind under Nordsjællands Politi. Det var almindeligt forekommende, at der kom klager fra ambassaderne i politikredsen over gener fra demonstrationer. Som oftest kom klagerne til Nordsjællands Politi via Protokollen, men det skete også, at klagerne kom direkte til politiet.

Han husker ikke det konkrete møde med den kinesiske ambassade om demonstrationer foran ambassaden som omtalt i Nordsjællands Politis referat fra VPI-møde den 20. august 2007, men han deltog utvivlsomt, idet politidirektøren af honorære grunde altid deltog, når politiet havde formelle møder på ambassadeniveau, hvorimod den daglige betjening af ambassaderne godt kunne ske på et andet niveau. Han mener ikke, at der deltog medarbejdere fra PET eller Protokollen i de møder på ambassaderne, som han deltog i. Møderne drejede sig typisk om klager over gener fra demonstrationer, herunder sikkerhedsgener og støjgener.

Han husker ikke den henvendelse vedrørende flytning af en demonstration, der er omtalt i brev af 17. juli 2008 fra Nordsjællands Politi til sekretær for Foreningen for Falun Gong i Danmark Poul Christian Andersen, og heller ikke de øvrige omstændigheder, der fremgår af brevet. Brevet er underskrevet af vicepolitidirektør Finn Borch Andersen, og det normale var, at en vicepolitidirektør på egen hånd kunne afgøre en sådan sag. Han har ingen erindring om, at sagen skulle være blevet forelagt for ham.

2012

På det operative plan var der to ben i Københavns Politi. Det ene ben var anklagemyndigheden, og det andet ben var politiet. Kommandovejen i politibenet var fra ham til chefpolitiinspektør Jørn Aabye Nielsen og dernæst til en politiinspektør. I den foreliggende sag, hvor det vedrørte beredskabet, var det politiinspektør Mogens Norup Lauridsen. Efter Mogens Norup Lauridsen var næste led en række vicepolitiinspektører.

Når der var statsbesøg, blev der typisk lagt et program for statsbesøget. Af programmet ville fremgå, hvad politidirektøren skulle deltage i. Sædvanligvis ville det være modtagelse i lufthavnen og et eller flere arrangementer, herunder middag eller frokost. I forbindelse med Hu Jintao's besøg deltog han i modtagelsen i lufthavnen, og han har en erindring om at have deltaget i en frokost på Christiansborg. Han tror ikke, at han deltog i yderligere arrangementer under besøget. Han fik informationerne om, hvad han skulle deltage i, fra programmet. Han blev ikke inden en frokost

eller middag briefet om, hvem der kom. Det fandt han ud af, når han, som det var kutyme, kom i god tid til arrangementerne, og han gik og snakkede med de øvrige gæster. Han fik således heller ikke briefing om, hvad man kunne eller ikke burde tale med andre gæster om.

Videresendelsen af mail af 7. juni 2012 fra politiassistent Michael Dekker Poulsen med emnet "*VS: Trusselsvurdering fra PET*" til ham fra Jørn Aabye Nielsen med vedhæftet trusselsvurdering fra PET ændrer ikke på, at han, som han også forklarede for Tibetkommission I den 19. januar 2017, først så den egentlige trusselvurdering i 2015, da den blev gengivet i aviserne. Baggrunden for fremsendelsen af trusselsvurderingen til ham var, at han mundtligt havde rykket Jørn Aabye Nielsen for programmet, således at han kunne få sat arrangementerne ind i sin kalender, aflyst det nødvendige, adviseret chaufføren mv. Jørn Aabye Nielsen rykkede herefter for programmet, og den videresendte mail fra Michael Dekker Poulsen var svaret på rykkeren. For ham handlede det således alene om besøgsprogrammet og ikke det øvrige i trusselsvurderingen, som det også fremgår af teksten "*Besøgsprogrammet for Kinas præsident med følge er gengivet i den vedhæftede trusselsvurdering. Bemærk oplysningerne om ankomsttidspunktet (det endelige tidspunkt er endnu ikke endeligt fastlagt…)*" i Jørn Aabye Nielsens videresendelsesmail. De andre modtagere af videresendelsesmailen var Schaumburg-Müller, der var leder af rigspolitichef Jens Henrik Højbjergs sekretariat, og hans egen sekretær Jette Nørrind. Formålet hermed var, at sekretærerne skulle sætte arrangementerne ind i deres kalendere og træffe de fornødne foranstaltninger med hensyn aflysninger af det nødvendige, advisering af chauffører mv.

I forbindelse med arrangementerne var der dresscode, således at han skulle bære uniform og ordener, når Dronningen var til stede. Som han husker det, var chefen for Protokollen i Udenrigsministeriet, Jette Nordam, med til modtagelsen i lufthavnen. Det naturlige ville være, at også rigspolitichefen var med til modtagelsen, men han husker det ikke.

Når han ser programmet for Hu Jintao's besøg i trusselsvurdering af 5. juni 2012 fra PET, tror han, at det var frokosten i Alexandersalen på Christiansborg, som han deltog i, mens han ikke deltog i gallamiddagen. Han husker ikke trusselsvurderingen i dag. Da det alene drejede sig om programmet, var det naturlige, at hans sekretær, uden at han selv læste trusselsvurderingen, tog sig af den videre ekspedition med aflysninger mv. efter modtagelsen af programmet. Han læste således ikke den egentlige trusselsvurdering, hvoraf blandt andet fremgår, at "… *Det er PET's opfattelse, at kineserne ikke er bekymret for præsidentens sikkerhed under opholdet i Danmark, men det er meget afgørende for dem, at "de ikke taber ansigt" ved konfrontation med demonstrationer eller lignende…*".

Han ville ikke begynde at sagsbehandle på en sådan trusselsvurdering fra PET. Han ville først sagsbehandle, hvis han fik en forespørgsel internt i Københavns Politi. En forespørgsel kunne eksempelvis være, at han blev spurgt om, hvad han mente om en trusselsvurdering, Han husker ikke at have fået en sådan forespørgsel i forbindelse med denne trusselsvurdering, og han så den derfor ikke. Det skal ses i lyset af, at besøget blev betragtet som fuldstændig ukompliceret. Det var OPA i Københavns Politi, der skulle sagsbehandle på trusselsvurderingen fra PET. Han ved ikke med sikkerhed, hvem fra OPA der stod for sagsbehandlingen. Trusselsvurderingen ville sædvanligvis i første omgang gå til chefen i OPA, der herefter fordelte ansvaret for sagsbehandlingen ud. Han var ikke længere i Københavns Politi, da "sagen begyndte at rulle", og han havde således ikke haft anledning til at undersøge, hvem der stod for sagsbehandlingen, mens han fortsat havde adgang til det. Da han stoppede som politidirektør i Københavns Politi, var man i Københavns Politi fortsat enige om, at besøget var forløbet godt.

Når han for Tibetkommission I forklarede, at "… *Det, der er anført i trusselsvurderingen, må have haft en konkret betydning for politiindsatsen…*", mente han, at han gik ud fra, at det, der indgik i en trusselsvurdering, var relevant for truslen. Efter hans opfattelse er PET som en del af Rigspolitiet overordnet i forhold til Københavns Politi, hvilket betød, at PET's vurdering af truslen skulle lægges til grund. Det var en tjenestebefaling fra PET til Københavns Politi. Hvordan det så operativt skulle gennemføres, var det Københavns Politis opgave at tage stilling til. Københavns Politi skulle således lægge en strategi og en taktik, der imødegik de anførte trusler. Enhver af Københavns Politis kontaktpersoner i PET var legitimeret til at give tjenestebefalinger til Københavns Politi. Forhåbentligt var tjenestebefalingen handlet af internt i PET med de rette ansvarlige, således at der var bemyndigelse til at give tjenestebefalingen, men det var et internt anliggende i PET, som ikke ændrer ved, at det var en tjenestebefaling i forhold til Københavns Politi.

I forhold til det anførte i trusselsvurderingen om, at "… *Personale fra den kinesiske ambassade i København har udtalt, at man fra kinesisk side er meget bekymret for, at der skulle vise sig demonstrationer eller lignede i forbindelse med præsidentens besøg. Det er PET's opfattelse, at kineserne ikke er bekymret for præsidentens sikkerhed under opholdet i Danmark, men det er meget afgørende for dem, at "de ikke taber ansigt" ved konfrontation med demonstrationer eller lignende…*", skal man være opmærksom på, at det ikke kun var sikkerheden, der skulle tages højde for i forbindelse med et statsbesøg. Der skulle også tages højde for, at statsbesøget blev gennemført værdigt og ordentligt, og det er sådan, at han forstår det anførte i trusselsvurderingen. Statsoverhovederne skulle ikke løbe spidsrod mellem demonstranterne, der derfor skulle holdes på passende afstand. Demonstranterne skulle have lov til at råbe slagord og synge, men det skulle ske på en sådan afstand, at statsoverhovederne kunne føre en

normal samtale. Kinesernes bekymringer skulle derfor tages med i politiets overvejelser, idet det var en bekymring for besøgets gennemførelse på ordentlig og værdig vis. Han synes dog, at der burde have stået "ordentligt og værdigt" i stedet for "*ikke taber ansigt*", som efter hans opfattelse ikke hører hjemme i en retlig sammenhæng.

Det var Udenrigsministeriets opgave som ansvarlig for udenrigspolitik at belyse, hvor tærsklerne i forhold til de forskellige lande var, for at besøget i besøgslandets optik blev gennemført ordenligt og værdigt, samt hvilke hensyn der af udenrigspolitiske årsager skulle tages. PET skulle lytte til Udenrigsministeriets input om behovene i forhold til det enkelte land. Det er Udenrigsministeriet, der fastslår, hvor stærkt hensynet til værdighed er, og PET lægger Udenrigsministeriets vurdering til grund. De kinesiske bekymringer var derfor et relevant hensyn. Det normale ville have været, at henvendelsen fra den kinesiske ambassade havde passeret Udenrigsministeriet. Hans gæt er derfor, at der har været kommunikation mellem PET og Protokollen i forbindelse med medtagelsen af det anførte i trusselsvurderingen. Han havde ikke anledning til at dele overvejelser om Udenrigsministeriets ansvar for udenrigspolitiske hensyn med andre. Det gav sig selv, at det forholdt sig sådan.

Hvis han havde læst selve trusselsvurderingen inden besøget og haft spørgsmål til den, ville han have rettet sine spørgsmål til Jørn Aabye Nielsen og ikke direkte til PET. Han kan ikke i dag sige, om han ville have stillet spørgsmål til trusselsvurderingen, hvis han havde læst den. Tilsvarende kan han ikke vurdere, om Jørn Aabye Nielsen burde have reageret på trusselsvurderingens udformning, hvis Jørn Aabye Nielsen havde læst den dengang.

Efter hans opfattelse har sproget i passussen "*Politiaktion 04-01 foretager patruljering/opklaring ved objekter og eskorteruter, og sikrer at evt. demonstranter ikke kan ses fra eskorten og objekter, ligesom de ej heller skal have mulighed for at bringe sig i en position som er synlig fra eskorteruten og objekter…*" i "*Operationsbefaling for Københavns Politis indsats i forbindelse med Kinesisk statsbesøg d. 14.-16. juni 2012*", 4. udgave af 13. juni 2012 under "*Manøvreide*" en helt anden sprogmæssig karakter end den øvrige del af manøvreideafsnittet, idet den har en vis litterær kvalitet, og der anvendes en vending som "*ej heller*", som typisk bliver anvendt af en akademisk skolet person. Desuden adskiller passussen sig ved at have et mere overordnet mål. Han ved ikke, hvem der kan have forfattet det, men han gætter på, at det ikke er den samme person, som har forfattet den øvrige del af afsnittet.

Den normale formidling af operationsbefalingen ned i rækkerne skete ved, at den blev videregivet mundtligt under en mønstring af det personale, der deltog i operationen. I forhold til den konkrete operationsbefaling var den ansvarlige Claus Hjelm Olsen, og således var det Claus Hjelm Olsen, som skulle videreformidle den nedad.

Han deltog ikke i tirsdagsmøder, og han fik heller ikke på anden vis indblik i, hvad der var foregået på sådanne. Han er ikke klar over, hvem der deltog i tirsdagsmøderne, og hvad tirsdagsmøderne nærmere var. PET deltog i møder med OPA, men om de blev betegnet som tirsdagsmøder, ved han ikke. Referatet af tirsdagsmøde med deltagelse af OPA, CNS, CTA, OP stab, NOBC og koordinationskontoret den 29. maj 2012 er efter hans opfattelse et referat af et internt møde i PET, som Københavns Politi ikke deltog i. Hvis OPA fra Københavns Politi havde deltaget, ville Københavns Politi også have skrevet et referat. Tilsvarende er referaterne i bilagssamlingen af tirsdagsmøder den 6. og 12. juni 2012 interne tirsdagsmøder i PET.

Når der i referaterne fra tirsdagsmøderne den 6. og 12. juni 2012 er angivet, "*… KBH brokker sig over at vi ikke kender Kina besøget…",* tror han, at det drejer sig om, at programmet for Hu Jintao's besøg kom for sent i forhold til tilrettelæggelsen af det praktiske, idet det tog noget tid at planlægge en beredskabsindsats

Der deltog politimedarbejdere fra mange politikredse i håndteringen af Hu Jintao's besøg, og han ved derfor ikke, om det er Nordsjællands Politi eller den fælles politistyrke, der er "De", i det i referatet af tirsdagsmødet den 12. juni 2012 anførte om, at "*… "Falongong" ønsker at demonstrere foran Kina's ambassade den 15. juni. De flytter dem…".* Han vil gætte på, at "Vi" er PET i kommentaren ved siden af om, at "*Vi har påpeget at det ikke er nødvendigt ift. Statsbesøget…".*

Han ville nok have spurgt ind til baggrunden for en anførsel om "*… FOKUS på at der helst ikke må være demonstrationer med kineserne "synligt" ift. Præsidenten*", som fremgår af tirsdagsmødereferaterne fra den 6. og 12. juni 2012, hvis han havde set en sådan i 2012, men antagelsen om, hvad han ville have sagt, er naturligvis med den tvivl, der følger af, at det er set i bagklogskabens lys.

Stabsmøder deltog han ikke i. Ved stabsmøder i beredskabsenheden var det politiinspektør Mogens Norup Lauridsen, der sad for bordenden. Yderligere deltog blandt andre Mogens Norup Lauridsens souschef, hvilket var en vicepolitiinspektør. Han vil gætte på, at PET deltog i stabsmøderne i beredskabsenheden, idet PET havde faste arbejdspladser i kommandocentralen KSN.

Han kender kun Jette Nordam professionelt. Deres relation går tilbage til, at Jette Nordam var udstationeret i Strasbourg, og han rejste en del til Strasbourg i forbindelse med, at han var kommitteret i Justitsministeriet på menneskerettigheds- og EU-området. Han mødte i nogle af Europarådets komiteer og senere mødte han i sager ved Menneskerettighedskommissionen. Det var naturligt, at Jette Nordam som repræsentant i Strasbourg inviterede danske delegationer, som kom til Strasbourg. Når han i sine efterfølgende stillinger som politidirektør havde behov for kontakt til

Protokollen, var det naturligt, at hans kontakt var til Jette Nordam som chef for Protokollen.

Han kan ikke præcist tidsfæste, hvornår hans telefonsamtale med Jette Nordam nogle dage inden Hu Jintao's besøg fandt sted. "Nogle dage" er omkring et par dage. Det var ikke lang tid inden besøget, men det var heller ikke umiddelbart inden besøget. Tidspunktet på dagen var sandsynligvis i kontortiden. Han vil tro, at han havde telefonsamtalen fra fastnettelefonen på sit kontor, idet han ikke brugte sin mobiltelefon særlig meget. Han kan godt have været på kontoret kl. 18.00. Han tog typisk hjem omkring kl. 18.00 til 19.00. Han husker det ikke som en lang samtale.

Jette Nordam betonede som forklaret for Tibetkommission I "… *vigtigheden af, at besøget blev afviklet værdigt og ordentligt. Han huskede ikke, at vendingen "tabe ansigt" blev benyttet…*". I "*værdigt og ordentligt*" lagde han i forhold til en politiindsats, at politiet dels skulle beskytte den fysiske sikkerhed og dels skulle politiet beskytte mod integritetskrænkelser. Man skulle således kunne tale sammen i et normalt toneleje, ikke løbe spidsrod gennem demonstranter mv. Han husker ikke ordlyden af samtalen med Jette Nordam, men han husker, at det overordnede emne for samtalen var, at det var vigtigt, at besøget blev afviklet værdigt og ordentligt. De kan sagtens have talt om andre emner, men han husker det ikke i dag. Der var sædvanligvis noget small talk, inden man gik til emnet.

Da han ikke husker ordlyden af samtalen, kan han ikke udelukke, at Jette Nordam nævnte, at kineserne ønskede, at demonstrationer blev skærmet. Det skal ses i lyset af, at det først var i forbindelse med hans forklaring for Den uafhængige Politiklagemyndighed tre år senere, at han havde anledning til at genopfriske indholdet af telefonsamtalen. Han kendte allerede fra sin tid i Nordsjællands Politi til de kinesiske bekymringer i forhold til demonstrationer.

Ved "*interessenter*" i hans tidligere forklaring for Tibetkommission I om, at "… *Det er helt normalt, at Københavns Politis interessenter ringer til politidirektøren og giver udtryk for ønsker omkring en bestemt politimæssig indsats…*", refererede han til offentlige myndigheder, handelsstandsforeninger, Strøgforeningen, næringsdrivende m.fl. Sædvanligvis var hans samtaler med Protokollen ikke telefoniske, men derimod når han mødtes med medarbejdere fra Protokollen ved arrangementer i forbindelse med de forskellige besøg. Han husker ikke, hvor ofte Protokollen ringede til ham. Han husker ikke, at han skulle have studset over, at Jette Nordam ringede til ham op til Hu Jintao's besøg.

Han er først op til denne forklaring for Tibetkommission II blevet bekendt med departementschef i Udenrigsministeriet Claus Grubes mail af 12. juni 2012, hvoraf

fremgår "*Kære venner, der er ingen tvivl om det bliver en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet – og en prøvelse for os alle. Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige rolle. Ingen ansigtstab! ...*". Jette Nordam ringede ikke til ham om aftenen den 12. juni 2012 efter kl. 22.55, hvor Claus Grube sendte mailen, idet han helt sikkert var taget hjem fra arbejde på det tidspunkt. Protokollen har formentlig haft adgang til telefonnummeret til hans tjenestemobiltelefon, idet nummeret stod på en liste, som han vil gætte på, at Protokollen havde. Han kan ikke udelukke, at det først var den 13. juni 2012, at Jette Nordam ringede til ham, idet han ikke kan tidsfæste samtalen præcist.

I forhold til Mogens Norup Lauridsens forklaring den 6. april 2017 for Tibetkommission I om, at "… *Han var ikke blevet orienteret af Johan Reimann om en opringning fra Udenrigsministeriets protokolchef… Det ville også have været særdeles usædvanligt, hvis Johan Reimann havde kontaktet afhørte udenom Jørn Aabye, der var afhørtes overordnede, og som gik meget op i, at kommandovejene blev fulgt…*", bliver han i tvivl om sin egen erindring om, at han efter telefonsamtalen gengav den for Mogens Norup Lauridsen, som han forklarede for Tibetkommission I. Han bliver i tvivl, men han kan ikke forestille sig, at han ikke gav Jette Nordams orientering videre. Han vil gætte på, at han videregav den umiddelbart efter samtalen. Der var tre kontorer mellem hans og Jørn Aabye Nielsens kontor. Mogens Norup Lauridsen sad længere nede i bygningen. Hvis han videregav orienteringen til Jørn Aabye Nielsen, ville han have stukket hovedet ind til ham og gjort det, mens han ville have ringet til Mogens Norup Lauridsen. Han kan ikke udelukke, at han videregav orienteringen til nogen under Mogens Norup Lauridsen, men han har ikke anden erindring end, at det var Mogens Norup Lauridsen, som han gav orienteringen videre til. Han tror ikke, at han vidste, hvem der skulle lede operationen, og han tror ikke, at han ville have videregivet orienteringen til nogen under Mogens Norup Lauridsen.

For så vidt angår Jørn Aabye Nielsens forklaring den 3. marts 2017 for Tibetkommission I om, at "… *Han fik ikke dengang kendskab til en samtale mellem Johan Reimann og Jette Nordam fra Udenrigsministeriet. Han huskede ikke at være blevet orienteret om samtalen af Johan Reimann. Afhørte kunne med sikkerhed sige, at han ikke har reageret på en sådan orientering. Afhørte var sikker på, at han heller ikke er blevet orienteret om telefonsamtalen af Mogens Lauridsen. Afhørte ville have hæftet sig ved det, hvis han havde fået en sådan orientering, fordi det ville være utænkeligt, at en sådan henvendelse skulle afføde nogen form for reaktion i politiet. Det er jo lidt, som om man fra Udenrigsministeriet spurgte Københavns Politi, om de nu havde styr på opgaven…*", er det fortsat hans erindring, at han gengav samtalen for Mogens Norup Lauridsen, og i givet fald kan han ikke forestille sig andet end, at han ville have orienteret Jørn Aabye Nielsen om samtalen med Mogens Norup Lauridsen, men det er ikke noget, som han har en sikker erindring om. Det er ud fra en sædvanlig praksis om, at hvis

han gik et niveau ned til Mogens Norup Lauridsen, skulle den overordnede, Jørn Aabye Nielsen, selvfølgelig orienteres om det. Uanset om det også var hans holdning, at orienteringen fra Jette Nordam ikke skulle afføde en reaktion i politiet, ville han have videregivet den til de ansvarlige, og det var enten til Jørn Aabye Nielsen eller til Mogens Norup Lauridsen, og når de har forklaret, at de ikke har fået orienteringen, er der noget som ikke passer, men de er begge troværdige, og han har ikke grundlag for at betvivle deres forklaringer.

Han har ikke kendskab til, at der skulle have være uskrevne regler i Københavns Politi om, at kineserne ikke skulle se demonstrationer, Falun Gong-tilhængere, tibetanere, tibetanske flag etc. Hans tese er, at man i Københavns Politi igennem mange år havde talt om, at ved besøg fra Kina skulle man prøve at undgå, at de så sådanne manifestationer. En sådan opfattelse bliver forstærket i en organisation gennem snakken herom i mange år. Han vil ikke kalde det en uskreven regel, men han kan sagtens forestille sig, at der var en fælles bevidsthed i Københavns Politi om, at det var et problem, hvis der var sådanne manifestationer i forbindelse med besøg af kinesiske honoratiores. Han ved ikke, hvor langt op i Københavns Politi denne bevidsthed i givet fald rakte. Han var ikke selv bekendt med en sådan eventuel bevidsthed.

Efter hans opfattelse flugter operativ leder i Københavns Politis færdselsafdeling Ole Kahrs forklaring den 28. november 2018 for Tibetkommission II, om at "… *Han har … udtalt, som det fremgår af artiklen, at "Det har altid været en uskreven regel, at kinesiske delegationer ikke skulle se demonstrationer". Den uskrevne regel var baseret på noget andet end en sikkerhedsvurdering. Alle, der havde deltaget i stabsmøder havde kendskab til denne uskrevne regel…",* med hans tese, men han vil fortsat ikke betegne det som en uskreven regel. Det har derimod været en fælles opfattelse eller med en anden betegnelse en social overdrivelse. Ole Kahrs forklaring lyder sandsynlig for ham, men han var ikke bekendt med det i 2012. Havde han været bekendt med det, ville han have sagt, at der skulle være mulighed for demonstranterne til at bære flag, råbe slagord, synge etc. på passende afstand. Hvad passende afstand var, afhang af et skøn over en mængde hensyn, herunder mulig placering, trusselsvurderingen, ordentlig og værdig gennemførelse mv. Demonstranterne skulle være således placeret, at de havde indsyn til det objekt, som der blev demonstreret mod. Normalt ville der herefter også være udsyn fra objektet til demonstranterne. Det må bero på en konkret vurdering, om en placering 500 m fra objektet vil være i overensstemmelse med politiloven og grundloven. Der var ikke lovmæssigt krav om, at objektet skulle kunne høre demonstranterne eller konfronteres med disse.

Det er fortsat han opfattelse som forklaret for Tibetkommission I, at forsamlings- og ytringsfriheden kunne begrænses efter Wienerkonventionen om diplomatiske forbindelser af hensyn til fremmede staters ukrænkelighed. Han ved ikke, om det over-

rasker ham, hvis ledende embedsmænd i Udenrigsministeriet mener, at Wienerkonventionen ikke har betydning for behandling af demonstrationer, men det ændrer ikke ved hans opfattelse af, at det fremgår af konventionens krav om beskyttelse af repræsentanter for fremmede stater, at den har betydning for demonstrationer. Han vil bestemt tro, at han gav udtryk for denne opfattelse i forbindelse med ambassadesagerne. Han mener ikke, at han havde drøftet sin forståelse af Wienerkonventionens betydning for demonstrationer med Jette Nordam.

Efter gennemførelsen af besøget drøftede de forløbet på et morgenmøde i Københavns Politi, herunder om det havde været en succes, hvilke klager der var kommet, uheldige episoder mv. Der kom altid klager i forbindelse med et sådant besøg. Det var en kort drøftelse, da alle var enige om, at det var gået fuldstændig gnidningsfrit. Deltagerkredsen på morgenmøderne var vicepolitidirektør Mogens Kjærgaard Møller, vicepolitidirektør Martha Therkelsen, sekretariatschef Lise-Lotte le Maire, chefpolitiinspektør Jørn Aabye Nielsen og chefanklageren. Om de alle var der til det konkrete morgenmøde, husker han ikke. Han mener ikke, at han på noget tidspunkt drøftede forløbet med Mogens Norup Lauridsen. Det var først efter, at han var begyndt som direktør i Kriminalforsorgen, at det blev til en sag, og på det tidspunkt ville det have været utilbørligt, hvis han havde blandet sig i Københavns Politis forhold.

Det var først efter hans fratræden fra Københavns Politi, at han blev bekendt med, at politiet under besøget havde taget flag fra demonstranter og skærmet demonstrationer. Ligesom det først var efterfølgende, at det kom i medierne. Han var som forklaret for Tibetkommission I opmærksom på nogle enkelte klagesager, men han var ikke klar over, at der havde været en generel fratagelse af flag fra demonstranter. Klagerne vedrørte ikke fratagelse af flag. De vedrørte blandt andet, at man var blevet afskåret fra at demonstrere bestemte steder.

Rigspolitiet udgav hver dag udklip fra medierne af artikler med relevans for politiet, og han læste selv Berlingske Tidende. Han nærlæste ikke Rigspolitiets udklip fra medierne, men der var en pressemedarbejder i Københavns Politi, som identificerede, hvad der kunne være af interesse for Københavns Politi, hvilket i givet fald kunne blive forelagt for ham.

Han er ikke bekendt med, om man i hans tid i Nordsjællands Politi eller Københavns Politi ændrede eskorteruter for at undgå, at gæsterne så demonstrationer. Han blev ikke informeret på et sådant detaljeringsniveau. Han er heller ikke bekendt med, at der skulle have været en kultur i Københavns Politi, hvorefter man skærmede eller flyttede demonstrationer af andre hensyn end sikkerhedshensyn. I forhold til håndteringen af besøget i 2012 ville en praksis med at skjule demonstrationer for gæsterne

ikke harmonere med den faktiske omstændighed, at politiet flyttede demonstrationen på Rådhuspladsen, hvor kortegen ikke ville komme forbi, til Højbro Plads, hvor den ville kunne ses af kortegen. Han har i øvrigt efter sin tidligere forklaring for Tibetkommission I ved selvsyn konstateret, at man kan se fra vejbanen ud for Kongeporten til foden af rytterstatuen på Højbro Plads.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 12.55.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 20

PROTOKOL

Den 29. januar 2021 kl. 13.40 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Helle Thorning-Schmidt var mødt med bisidder advokat Claus Søgaard-Christensen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Finn Bachmann, advokat Arvid Andersen var mødt ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Gunnar Homann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Christina Schønsted var mødt ved advokat Martin Andersen, advokat Jon Lauritzen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Pernille Backhausen, advokat Nicolai Mallet, advokat Peter Bang, advokat Torben Koch, advokat Noaman Azzouzi, advokat Peter Breum og advokat Steen Lassen var mødt.

Helle Thorning-Schmidt bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Helle Thorning-Schmidt blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Helle Thorning-Schmidt bekræftede, at hun var statsminister i perioden 3. oktober 2011 til den 28. juni 2015.

Helle Thorning-Schmidt forklarede, at hun havde et indgående kendskab til Kina, inden hun blev statsminister. Hun har besøgt Kina mange gange og var involveret i

Kina-debatterne om verbalnoten mv. Hun mødtes med Dalai Lama i 2009. Hendes indgående kendskab til Kina betød også, at hun kendte til kinesernes bekymringer. Kineserne var optaget af, at deres samarbejdslande anerkendte ét-Kina politikken, og de var bekymrede, når samarbejdslandene deltog i politiske samtaler med den tibetanske eksilregering eller med Dalai Lama.

Hun har ikke kendskab til, om kineserne stillede krav til myndighederne om afviklingen af deres besøg, og heller ikke særligt kendskab til deres forhold til værdighed.

Der var en stor diskussion mellem Danmark og Kina om den danske statsministers modtagelse af Dalai Lama i 2009. Besøget afstedkom en konflikt mellem Kina og Danmark. Dette handlede også om den daværende statsministers håndtering af sagen og den måde, han mødte Dalai Lama på. Derfor gik flere partier, herunder Socialdemokratiet, med til udformningen af verbalnoten. Det var en måde, hvorpå Kina-politikken kunne samles, og det kunne sikres, at Kina-politikken ikke skiftede fra den ene regering til den anden. Dette var i Danmarks interesse. I de år var Danmark også meget påvirket af, at Norge havde et dårligt forhold til Kina.

Hendes informationer om Kina kom ikke fra mødet med Dalai Lama. De talte ikke ret meget om politik. Hun sad på det tidspunkt i Udenrigspolitisk Nævn og var formand for Socialdemokratiet, og de havde løbende samtaler med den daværende regering om forholdet til Kina. Under hendes regeringstid var der konsensus, herunder med SF og Villy Søvndal, om, at deres Kina-politik tog udgangspunkt i verbalnoten. Danmark havde væsentlige økonomiske interesser i samarbejdet med Kina. Hun erindrer ikke samtaler med Dansk Industri eller Dansk Erhverv om samarbejdet med Kina, men hun har haft mange samtaler med danske virksomhedsledere om Kina.

Hendes indtryk var, at verbalnoten fik hul igennem til, at Danmark igen kunne få et godt forhold til Kina, og efterhånden udviklede det sig da også til et exceptionelt godt forhold til Kina.

2011

Hun opfattede besøget af den kinesiske udenrigsminister Yang Jiechi som et kinesisk ønske om at etablere en god relation til den nye regering. Dette var de meget glade for. Samtidig ville kineserne formentlig undersøge, om den nye regering var lige så forankret i verbalnoten, som den tidligere regering havde været. Hun drøftede ikke fremtidige besøg af Dalai Lama eller Lobsang Sangay med Yang Jiechi under besøget. Hun har dog set i bilagsmaterialet, at udenrigsminister Villy Søvndal i mere in-

direkte vendinger har drøftet dette med Yang Jiechi. Hun drøftede ikke mulige besøg med Villy Søvndal.

Hun mindes ikke, at hun som statsminister fik en briefing om Danmarks Kina-politik inden mødet med Yang Jiechi. Hun havde jo i forvejen et godt kendskab til Kina, og hun havde fulgt forhandlingerne om verbalnoten tæt.

Hun har formentlig haft kontakt med både departementschef Christian Kettel Thomsen og departementsråd Ulrik Vestergaard Knudsen om Kina-anliggender. Det var formentlig ikke noget, de brugte lang tid på.

Om første afsnit i mail af 6. oktober 2011 fra Friis Arne Petersen til Nis Lauge Gellert, Claus Grube, Michael Zilmer-Johns, Søren Jacobsen og Mads Kjeldsen, Sus Ulbæk m.fl. om "Det dansk- kinesiske forhold 2011 og fremover" hvoraf fremgår bl.a. at "… *alligevel eksisterer den latente ustabilitet for vores bilaterale forhold stadig*", forklarede hun, at hun ikke erindrer begrebet anvendt i 2011, men der var vel altid en latent ustabilitet i forhold til specifikke lande. Forholdet til Kina blev siden 2009 løbende bedre. Hun besøgte Kina, det samme gjorde Dronningen, og der kom for første gang et kinesisk statsbesøg til Danmark. Disse besøg samt de øvrige kulturelle udvekslinger understregede, at forholdet til Kina var blevet bedre.

Hun blev ikke briefet om, at Falun Gong eller andre havde anmeldt demonstrationer forud for Yang Jiechis besøg. Hun modtog Yang Jiechi i Statsministeriet til et ganske kort møde af under 30 minutters varighed. Yang Jiechi taler engelsk, men hun vil tro, at der har været oversættelse.

Hun har hørt om episoden med pressemødet, som fandt sted dagen før hendes møde med Yang Jiechi. Hvis hun ikke havde læst om episoden, var hun helt sikkert blevet briefet herom. De ville gerne have et pressemøde, særligt når det var gæster fra lande, hvor der var meget at spørge om, men de accepterede, at Yang Jiechi ikke ville mødes med pressen. Udenrigsministeren havde fundet en løsning, så han selv fik talt med pressen.

2012

Om Danish-Chinese Business Forum´s "Forslag til Statsministeren Vedr. Regeringens Kina-Strategi", udarbejdet den 2. januar 2012, forklarede hun, at hun ikke erindrer at have set redegørelsen før. Hun har ikke kendskab til en henvendelse fra Niels Foss.

Om baggrundsnotits af 7. juni 2012 fra ambassaden i Beijing til statsministeren, fra bilagssamlingen i Tibetkommission I, forklarede hun, at hun ikke mindes at have set notitsen før.

Hun har intet kendskab til PET´s sikkerhedsvurdering af præsident Hu Jintaos besøg, og hun var ikke involveret i drøftelser om håndteringen af demonstrationer. De var kun optaget af det politiske indhold af mødet. Der foregik samtidig mange andre ting i dagene for besøget, herunder folkemødet på Bornholm, afgørende skatteforhandlinger, EM i fodbold, og hun havde som sædvanlig et bagland, som syntes, at hun gjorde det dårligt. Hu Jintao´s besøg forløb rigtig godt.

Efter besøget læste hun om politiets håndtering af demonstranterne i aviserne. Folketinget begyndte at "rumle" og ønskede at gå ind i sagen. Hun mindes ikke at have spurgt sine nærmeste embedsmænd om en orientering om sagen, efter historierne i pressen kom frem. Hun talte heller ikke herom med udenrigsministeren.

Hendes reaktion på mediedækningen var, at der var gået hårdt til demonstranterne. Hun bad ikke om en redegørelse om forløbet. Det var ikke Statsministeriets pligt. Det blev en større og større sag, og udenrigsministeren blev kaldt i samråd og stillet til ansvar for hændelserne.

Vedrørende Villy Søvndals forklaring for Tibetkommission I den 6. januar 2017, forklarede hun, at hun er enig med Villy Søvndal i, at det var sædvanligt at afrapportere udkommet af et statsbesøg i Udenrigspolitisk Nævn. Hun var formentlig ikke til stede under mødet i Udenrigspolitisk Nævn kort efter præsidentens besøg, og hun har heller ikke hørt om mødet. Hun deltog typisk kun i nævnsmøder, hvis der var EU-sager på dagsordenen. Hun erindrer ikke at have drøftet emnet om grundlovsbrud med Villy Søvndal.

Vedrørende Villy Søvndals forklaring for Tibetkommission I om et møde i regeringens Koordinationsudvalg, benævnt K-udvalget, den 16. maj 2012, forklarede hun, at hun ikke husker dette møde. Koordineringen af et statsbesøg foregik primært i Udenrigsministeriet og med involvering af Statsministeriet og Kongehuset. Koordineringen foregik i meget faste rammer, nærmest helt automatisk i primært Udenrigsministeriet. Det var derfor ikke noget, de ville bruge lang tid på i K-udvalget. Statsministeriet var involveret i planlægningen af det politiske indhold af besøget.

2013

Om mailkorrespondance af 4. juni 2013 mellem Lars Gert Lose og Lisbet Zilmer-Johns med kopi til Tue Krarup-Pedersen om presseberedskabet, forklarede hun, at hun ikke blev orienteret herom.

Om mail af 24. juni 2013 fra Falun Gong-udøvere til Helle Thorning-Schmidt og ministeriets svar af 26. juni 2013, forklarede hun, at en sådan henvendelse ikke blev forelagt hende, hvis den vedrørte et andet ressort. Hun husker ikke, om Peter Lehmann Nielsen har nævnt henvendelsen for hende.

2015

Dalai Lama bad ikke om at møde hende, da han kom til Danmark i 2015, og han fik heller ikke en officiel modtagelse af andre. Statsministeriet opsøgte heller ikke at mødes med ham. Hun var ikke specielt optaget af sagen. Hun var helt sikkert orienteret om, at der var nogle politikere, der ville mødes med ham.

Om mail af 20. november 2014 fra Friis Arne Petersen til ALO med kopi til flere og samme dag videresendt til Helle Thorning-Schmidt om bl.a. forberedelserne af 65-året for de diplomatiske forbindelser mellem Danmark og Kina og om Dalai Lamas varslede besøg, forklarede hun, at hun helt sikkert har læst indberetningen. Friis Arne Petersen lavede altid gode indberetninger. Der stod dog ikke noget nyt om Dalai Lama. Dette var i øvrigt heller ikke relevant, da Dalai Lama ikke havde anmodet om et møde med regeringen.

Hun husker ikke, om hun havde en samtale med formanden for Udenrigspolitisk Nævn, Mette Gjerskov, om, at Mette Gjerskov planlagde at møde Dalai Lama. Det ville ikke være naturligt, hvis hun havde talt med hende om det. Hun kan dog tage fejl.

Om mailkorrespondance i perioden 10. - 12. februar 2015 fra Louise Holmsgaard til Christian Dons Christensen, Odd Sinding og Maja Sverdrup med kopi til flere med svar fra Odd Sinding, hvori der i svaret fra Louise Holmsgaard fremgår bl.a., at Mette Gjerskov deltog i mødet med Dalai Lama, og at *"…forinden havde STM taget kontakt og linjen var blevet aftalt…"*, forklarede hun, at hun fortsat ikke erindrer at have talt med Mette Gjerskov herom.

Kineserne havde en følsomhed over for Tibet og Falun Gong-bevægelsen. Dette har hun oplevet helt tilbage fra sin tid ved Europaparlamentet i 1990'erne, hvor Falun Gong med jævne mellemrum demonstrerede foran parlamentet, hvilket var et pro-

blem for kineserne, hvis de skulle besøge parlamentet. Hun har ingen viden om, at myndigheder har imødekommet kinesernes ønsker om at begrænse demonstrationer.

Når hun har haft møder med kinesere, har de altid drøftet menneskerettigheder, men de har ikke specifikt drøftet Falun Gong-bevægelsen. Kineserne kan dog godt have nævnt deres bekymringer om Tibet.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.30.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 21

PROTOKOL

Den 29. januar 2021 kl. 14.52 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Ulrik Vestergaard Knudsen var mødt med bisidder advokat Anders Valentiner-Branth.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Finn Bachmann, advokat Gunnar Homann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Christina Schønsted ved advokat Martin Andersen, advokat Jon Lauritzen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen- Margrethe Schebye, advokat Lise Lauridsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Pernille Backhausen, advokat Peter Bang, advokat Torben Koch, advokat Nicolai Mallet, advokat Jakob Buch-Jepsen og advokat Emil Spurr Madsen var mødt.

Ulrik Vestergaard Knudsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Ulrik Vestergaard Knudsen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Ulrik Vestergaard Knudsen bekræftede, at han fra 2000-2001 var ministersekretær for Niels Helveg Petersen, at han i 2001 var chef i Mogens Lykketofts sekretariat, at han fra 2001-2003 var presseråd i Per Stig Møllers sekretariat, at han fra 2003-2004 var økonomisk rådgiver ved ambassaden i London, at han fra 1. oktober 2004-2008 var presseråd i Per Stig Møllers sekretariat, og i 2006 blev han udnævnt som ambassadør, at han fra 2008-2009 var ambassadør ved OECD og Unesco, at han fra 1. juli

2009 -30. september 2010 var politisk direktør for Strategi og Policy i Udenrigsministeriet og medlem af direktionen, at han fra 1. oktober 2010 – 1. april 2013 var ambassadør og udlånt til Statsministeriet som departementsråd, at han i 2013 var ansat i London for en privat virksomhed, at han fra 1. august 2013 – 1. december 2018 var departementschef i Udenrigsministeriet, hvorefter han afspadserede, indtil han startede hos OECD i Paris den 1. januar 2019.

Som departementsråd i Statsministeriet refererede han primært til departementschefen og i særlige situationer direkte til statsministeren. Dette kunne fx være under rejser med statsministeren, hvor departementschefen ikke deltog. Han refererede ikke direkte til statsministeren uden at have nævnt sagen for departementschefen først, med mindre han af praktiske årsager ikke havde mulighed herfor.

I 2001-2003 var han ledende ministersekretær. Han varetog også presserådgivningen i forhold til Per Stig Møller, da han blev udenrigsminister efter Mogens Lykketoft. Han fortsatte med presserådgivningen også i 2004 -2008, hvor han var chef for ministersekretariatet. Udenrigsministeriet havde en kommunikationsafdeling, som lavede publikationer og arrangerede pressemøder. Han sparrede med udenrigsministeren i sager, hvis der var særlige presseopmærksomhedspunkter.

Han har altid haft den samme mailadresse i Udenrigsministeriet. Han ved ikke, hvad der er sket med hans mailadresse, mens han har været udstationeret eller væk fra Udenrigsministeriet.

Mailadressen um@um.dk fungerede som hovedpostkasse. Mails fra borgere, som blev sendt dertil, ville herefter blive videresendt til sekretariatet til videre ekspedition. Mailadressen um@komcenter.dk har nok været en intern adresse.

2001

Om notits med håndskrevne noter af 11. januar 2001 fra Asienkontoret til Friis Arne Petersen om en fodboldkamp mellem Grønland og Tibet, herunder en indstilling til håndteringen af ansøgninger om flagning med tibetanske flag, forklarede han, at han svagt husker kampen, da han selv er sportsinteresseret. Der er formentlig kommet en mail eller notits til ham, men han var ikke inddraget i sagsbehandlingen. Han mener, at problemstillingen fra Udenrigsministeriets side handlede om flag og symboler under kampen. Han erindrer ikke notitsen. Han har formentlig ikke været inde over notitsen, da det ikke var et ministernotat.

Om mail af 15. februar 2001 fra Kira Sindbjerg, Udenrigsministeriets Kommunikationscenter 1, til ambassaden i Beijing, andet afsnit, hvoraf fremgår blandt andet, at

Kina accepterede den danske politik vedrørende Tibet-Grønland fodboldkampen, dog således at Danmark måtte sikre, at det tibetanske flag ikke blev anvendt i forbindelse med kampen, og at S.6. havde svaret, at man ikke ville imødekomme en ansøgning med flagning af det tibetanske flag, forklarede han, at han på det tidspunkt var ministersekretær, hvorfor det ville være usædvanligt, hvis han havde været involveret i sagsbehandlingen. Når det gjaldt Tibet og Taiwan, var der en stor kinesisk følsomhed over for symbolik, der henviste hertil.

Om notits af 9. marts 2001 fra Asienkontoret til Mogens Lykketoft om "Fodboldkamp Grønland – Tibet. Henvendelse fra Kulturministeriet" med indstilling til ministeren, hvoraf fremgår blandt andet, at Kulturministeriet skulle svares "departementalt", forklarede han, at dette betød, at der skulle svares på embedsmandsniveau. Det er god embedsmandsskik at spørge det politiske niveau, om der kan svares på embedsmandsniveau, når der som her er tale om en henvendelse til det politiske niveau.

En borgerhenvendelse ville blive besvaret på embedsmandsniveau, såfremt ministeren havde tiltrådt indstillingen.

Om mail fra Kira Smith Sindbjerg, afdeling S.6, til Birthe Rasmussen, Justitsministeriet, af 7. maj 2001 om spørgsmål vedrørende flagning i forbindelse med den grønlandsk-tibetanske fodboldkamp, forklarede han, han ikke var involveret heri, da han sad i ministersekretariatet.

Om Justitsministeriets notits af 27. maj 2001 om flagning med det tibetanske flag, forklarede han, at han ikke erindrer, om han har set notitsen før.

Om notits af 22. juni 2001 til udenrigsministeren om "Fodboldkamp Grønland - Tibet. Hummels sportsudstyr", forklarede han, at han eller en ministersekretærkollega formentligt har forelagt notitsen for udenrigsministeren. Han gjorde en dyd ud af at læse gule omslag, også hvis han ikke selv skulle forelægge dem. Det var naturligt at orientere udenrigsministeren om, at kinesiske myndigheder lagde pres på danske virksomheder. Set med nutidens øjne er kinesernes pres ikke overraskende for ham, men hvordan det var for ham dengang, kan han ikke sige i dag. Han havde på det tidspunkt kun været ministersekretær i ca. 6 måneder, så han var nok overrasket over kinesernes pres.

2002

Han var meget lidt involveret i planlægningen af ASEM IV-topmødet, som blev afholdt under det danske EU-formandskab. Han kan dog have haft noget at gøre med udenrigsministerens politiske samtaler.

Han erindrer ikke kinesiske henvendelser om deres sensibiliteter i forhold til deres premiereministers deltagelse i topmødet. Det er generelt sådan, at protokollen og logistikken er overordentlig besværlig ved topmøder, hvor mange nationer mødes.

Om formålsnotits af 24. juli 2002 om EU-Kina-topmødet den 24. september 2002 udarbejdet af Asienkontoret til Statsministeriet, punkt 7 om forventede vanskeligheder, forklarede han, at han ikke har set notitsen før.

Om mail af 24. juli 2002 fra Christian Lotz, ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriet med kopi til flere om Zhu Rongjis besøg i Danmark og om kinesernes bekymring for demonstrationer, forklarede han, at han ikke mener, at han har set mailen før. Spørgsmålet om synsvidden af demonstranter er et velkendt tema for ham i dag i forhold til kineserne. Udenrigsministeriet har altid forsøgt at viderebringe ønsker fra de besøgende lande til de relevante myndigheder, som herefter måtte håndtere sikkerhed og demonstranter. Han har aldrig oplevet, at Udenrigsministeriet har blandet sig i, hvordan politi og andre myndigheder forvaltede opgaven med demonstrationer. Hvis det besøgende land videregav et ønske, som Udenrigsministeriet ikke havde kompetence til at håndtere, var ministeriet nødsaget til at videregive et sådant ønske til de relevante myndigheder. Det har formentlig været S.6. og Protokollen, der viderebragte de besøgende landes ønsker. Hvis ønsket vedrørte politiets område, ville det nok primært være Protokollen, der videregav ønsket til politiet.

2009

Om Kina's ambassadørs henvendelse af 13. maj 2009 til udenrigsministeren om den kinesiske ambassadørs bekymring for Danmarks modtagelse af Dalai Lama, forklarede han, at det formentlig er ministersekretær Christian Grønbech Jensen, der har skrevet sine initialer på dokumentet.

Han var selv OECD-ambassadør fra 1. april 2008 til 1. juni 2009. Han rejste frem og tilbage til København allerede fra april 2009, inden han blev politisk chef. Han kunne derfor godt have set henvendelsen, men den var formentlig lagt til hans kommende kollega Michael Zilmer-Johns. Som politisk direktør og medlem af direktionen refererede han til departementschef Claus Grube.

Nogle lande benytter sig meget af verbalnoter, som er et gammeldags formelt diplomatisk instrument, hvor man giver beskeder under en masse høflighedsformularer. Andre lande ønsker et møde med ministeren eller med en ledende embedsmand for at drøfte bekymringer mv. Det er ikke helt usædvanligt, at en ambassadør skriver til en udenrigsminister, men ikke alle lande vil benytte den metode.

Dalai Lamas besøg i 2009 afstedkom den største krise mellem Danmark og Kina i nyere tid. Der blev udfoldet bestræbelse på at kalibrere formen for samtalerne med Dalai Lama. Statsministeren modtog Dalai Lama på Marienborg, og udenrigsministeren mødtes med Dalai Lama på en lille cafe. Der var herved sket en forskydning af modtageformen siden Dalai Lamas modtagelse i 2003. Dette var et udtryk for, at man var klar over, at det var et følsomt emne. Det var et forsøg på at møde Dalai Lama og samtidig vise kineserne, at man var klar over, at det var kontroversielt.

Idet det var politikerne selv, der valgte at modtage kinesiske besøg og gå ind i forhandlingerne om verbalnoten og vedtage den, vil det politiske niveau være bedre til at svare på, hvorvidt man var overrasket over kinesernes reaktion oven på mødet med Dalai Lama. Man kan dog nok godt sige, at en krise, som nødvendiggør en verbalnote, siger noget om hårdheden fra kinesernes side.

Forberedelserne til COP 15 var i fuld gang, da han kom hjem fra posten som OECD-ambassadør, hvorfor han ikke blev involveret i planlægningen heraf. Dog blev han inddraget i udenrigsministerens udenrigspolitiske samtaler, som foregik uden for COP 15-regi med tilrejsende udenrigsministre. Et sådan topmøde kunne ses som "diplomatiets Roskilde Festival".

Han blev ikke inddraget i logistikken, eskortekørsel af den kinesiske delegation eller lignende.

2010

Om brev af 14. juni 2010 fra formand Nils Foss, Danish-Chinese Business Forum, til udenrigsminister Lene Espersen, forklarede han, at en sådan henvendelse håndteres i Danmarks Eksportråds regi, også kaldt DE-søjlen, så han har formentlig ikke set brevet. Danish-Chinese Business Forum havde en klar dagsorden, hvorfor deres henvendelse og strategiforslag ikke var overraskende.

I slutningen af 2010 blev han udlånt til Statsministeriet, hvor han blev chef for område 1, som var det udenrigspolitiske område, der beskæftigede sig med udenrigs, -sikkerheds, EU- og udviklingspolitik. Det er en lille enhed. Han rådgav statsministeren via departementschefen og havde en koordinerende rolle i udenrigspolitiske sager, hvor flere ministerier var involveret.

2011

Lobsang Sangay havde en politisk funktion, der var forskellig fra Dalai Lamas mere spirituelle rolle. Lobsang Sangay anmodede ikke om et møde i med udenrigsministeren og heller ikke med statsministeren.

Baggrunden for den kinesiske udenrigsminister Yang Jiechis besøg kunne enten være som led i den almindelige besøgsudveksling, eller det kunne være for at møde den nye danske regering med henblik på at sikre, at ét-Kina politikken fortsat var gældende. Forud for statsministerens møde med en udenlandsk gæst, modtog statsministeren altid et håndaktsæt med baggrund, talepunkter osv. Han husker ikke, at der skulle have været en anderledes briefing forud for dette møde.

2012

Om mail af 9. januar 2012 fra Peter Lehmann Nielsen til Ulrik Vestergaard Knudsen vedrørende Danish-Chinese Business Forums anmodning om et møde og hans svar af samme dato, forklarede han, at han ikke erindrer, om henvendelsen blev forelagt for statsministeren.

Om mail af 8. maj 2012 fra Nis Lauge Gellert til Statsministeriet, Ove Ullerup, Jette Nordam, Claus Grube, Michael Zilmer-Johns, Annette Lassen, Søren Jacobsen m.fl. vedrørende præsident Hu Jintaos statsbesøg i Danmark, med referat fra Claus Grubes samtale med ambassadør Li, tredje sidste afsnit, hvoraf fremgår blandt andet, at ambassadøren var optaget af spørgsmålet om sikkerhed, da han fra sin tid i Storbritannien havde oplevet stenkast mod daværende præsident Jiang Zemin under dennes statsbesøg. Det drejede sig jo trods alt om et møde mellem departementschefen og ambassadøren. Overskriften *"Sikkerhed …"* omkring Hu Jintaos besøg er i hvert fald ikke uinteressant. Han kan ikke genkende formuleringen omkring besøget i Storbritannien, men han husker, at der var efterretninger om, hvordan andre besøg var forløbet rundt om i Europa, herunder i Holland, Frankrig mv., hvor der havde været diskussioner mellem værtslandet og Kina om håndteringen af demonstranter.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I, om at han gennem medierne var orienteret om kinesiske besøg i andre lande, herunder om forstyrrelser, som dog ikke havde givet anledning til operative overvejelser i Statsministeriet, bekræftede han, at dette fortsat var hans erindring. Han ved ikke, om de havde operative overvejelser i Udenrigsministeriet. Det var et operativt spørgsmål for politiet, og han har derfor helt sikkert ikke haft drøftelser med Claus Grube om, hvad han havde hørt i medierne om kinesiske besøg i andre lande. Det ville være Protokollen, evt. Landekontoret, der ville have drøftelser med Hoffet, PET mv. i den konkrete arbejdsgruppe

om operative anliggender. Det var ikke noget han som departementsråd i Statsministeriet havde overvejelser om.

Om mail af 12. juni 2012 fra Claus Grube til Michael Zilmer-Johns og Nis Lauge Gellert med kopi til Sus Ulbæk, Martin Bille Hermann, Friis Arne Petersen, Lisbet Zilmer-Johns, Jette Nordam, Mads Kjeldsen, Tue Krarup-Pedersen, Annette Lassen m.fl. som besvarelse af Nis Lauge Gellerts mail, hvori Claus Grube skriver *"Kære venner, der er ingen tvivl om det bliver en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet - og en prøvelse for os alle. Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller. Ingen ansigtstab! Mvh Claus*", forklarede han, at han i dag ved, at mailen blev videresendt som kopi til ham, men han husker ikke, at han modtog den i 2012. Han har helt sikkert ikke drøftet mailen med Claus Grube, og han tror heller ikke, at han har drøftet den med andre kollegaer. Det var en typisk "reply-all"-mail fra Claus Grube sent om aftenen. Mailen gav ham ikke anledning til at reagere.

Da han efter statsbesøget så billederne af politiets håndtering af demonstranterne i medierne, forekom det ham ret voldsomt. Han har ikke haft faglige samtaler herom med nogen. Han er ikke sikker på, at han som ikke-jurist tilbage i 2012 vidste, at der var sket grundlovsbrud.

Udenrigsministeriet har ikke instruktionsbeføjelser over for politiet. Derfor ligger tanken ham meget fjernt, at Udenrigsministeriet skulle have forsøgt at påvirke politiet til at begå grundlovsbrud. Han har siden 2012 undret sig over, hvad der foregik dengang.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I om, at han deltog i et møde med den kinesiske ambassadør for at drøfte indholdet af samtalen mellem statsministeren og Kina's præsident, hvor ambassadøren på vej ud efter mødet nævnte sin bekymring for demonstrationer og blev henvist til at rette henvendelse til Københavns politi, forklarede han, at han syntes, at det var malplaceret for en kinesisk ambassadør at bringe spørgsmålet om demonstrationer op på et møde i det danske demokratis statsministerium. Ambassadøren måtte vide, at det ikke var noget, han skulle henvende sig til Statsministeriet om. Han var tryg ved, at politiet selv kunne håndtere det.

Kineserne gjorde det til udenrigspolitik, når de blev ved med på den ene eller anden måde at udfordre Danmarks grundlov.

Statsministeriet havde ikke juridisk kompetence til at behandle spørgsmål om, hvorvidt demonstrationer skulle være synlige, eller om de kunne skærmes. Det overlod

de trygt til politiet at tage stilling til. Det var ikke ham, der skulle vurdere, hvad der var muligt inden for lovens grænser, men det var selvfølgelig en meget relevant præmis, at grundloven ikke blev brudt. Det er ikke underligt, at Lisbet Zilmer-Johns bad Tue Krarup-Pedersen sige ambassadørens bekymringer videre i Udenrigsministiet, da det var en besynderlig ting for kineserne at komme med. Han var ikke i 2012 bekendt med, at Lisbet Zilmer-Johns bad Tue Krarup-Pedersen sige ambassadørens bekymringer videre i Udenrigsministiet.

Han kender til Wienerkonventionen, men han erindrer ikke at have deltaget i samtaler om forholdet mellem Wienerkonventionen og demonstrationer. Han kan godt forstå en tanke om, at der skal være rum til at håndtere en særlig følsomhed i forhold til udenlandske diplomater, men han er ikke ekspert i det og ser det ikke komme i nærheden af grundlovsbrud.

Grunden til den megen kommunikationen mellem PET, politiet og Udenrigsministeriet om besøg var, at man prøvede at vurdere, hvordan man kunne håndtere kinesernes ønsker. Det var helt oplagt, at nogle af ønskerne ikke kunne imødekommes, hvilket kineserne fik direkte besked om, men der kunne også være ønsker, hvor man drøftede, om kinesernes ønsker kunne imødekommes inden for lovens rammer. Udenrigsministeriet kommunikerede alle ønsker videre, så der var transparens. Det skylder man både afsender og modtager af budskabet. Han var ikke en del af det operative i sin tid i Statsministeriet, så han udtaler sig udelukkende på baggrund af sine 25 års erfaring. Under hans tid i Statsministeriet, havde han ikke noget at gøre med det operative, og han var tryg ved, at politiet gjorde, hvad de skulle også i forhold til ønsker fra Kina.

Om mail af 21. juni 2012 fra Martin Bille Hermann til Ole Toft, cc Jette Nordam og videresendt til Claus Perregaard om Udenrigsministeriets rolle i forhold til kinesernes udtrykte bekymringer forud for statsbesøget, forklarede han, at han ikke arbejdede i Udenrigsministeriet på det tidspunkt, men at det virker som en præcis beskrivelse af Udenrigsministeriets rolle.

Claus Perregaard var, så vidt han vidste, særlig rådgiver for Villy Søvndal. Claus Perregaard var dog stoppet, da han selv kom til. Han ville ikke, som Claus Perregaard skrev i mail af 21. juni 2012, have forsøgt at skyde ansvaret over på andre. Han ville i stedet have holdt sig til Martin Bille Hermanns beskrivelse af Udenrigsministeriets rolle, som bestod i, at man fortalte kineserne om lovens rammer, at man videregav deres ønsker til politiet, og at man ikke forsøgte at instruere politiet.

Allerede fordi Udenrigsministeriet ikke har instruktionsbeføjelser over for Justitsministeriet endsige over for politiet, kan Udenrigsministeriets kommunikation i for-

hold til politiet og PET ikke have været afgørende for, hvordan politiet har ageret ude på gaden. Hertil kommer, at et forsøg fra Udenrigsministeriets side på alligevel at give instrukser til politiet ville skulle gå gennem Justitsministeriets departement, og også af den grund har den tanke, at nogen i Udenrigsministeriet skulle have forsøgt at instruere politiet, og at politiet skulle have fulgt det, været ham fuldstændig fjern. Derfor har han også siden 2012 undret sig over, hvad der kan være foregået.

2014

Om mailkorrespondance af 20. maj 2014 mellem Kristina Miskowiak Beckvard, Ulrik Vestergaard Knudsen, Jean-Charles Ellermann-Kingombe og Dorthe Lange med kopi til Michael Starbæk Christensen om formanden for Udenrigspolitisk Nævns møde med Lobsang Sangay forklarede han, at det ikke var deres rolle at bestemme, hvem politikerne skulle mødes med. Det var dog deres opgave at gøre regeringen opmærksom på, hvis et møde kunne give anledning til udenrigspolitiske konsekvenser. Der var de samme overvejelser om folketingsformand Pia Kjærsgaards møde med Lobsang Sangay. De gjorde kineserne opmærksom på, at de ikke kunne diktere, hvad Folketingets formand gjorde, men belært af erfaringerne fra 2009 vidste de, hvilke konsekvenser et møde kunne have.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 16.42.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 22

PROTOKOL

Den 4. februar 2021 kl. 09.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Jørn Aabye Nielsen var til stede via Skype og bisidder advokat Poul Heidmann var mødt i retten.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Christina Schønsted, advokat Finn Bachmann, advokat Jon Lauritzen ved advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Mikkel Holm Nielsen ved advokat Anders K. Németh, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Noaman Azzouzi, advokat Ulrik Sjølin, advokat Steen Lassen og advokat Torben Koch var mødt.

Jørn Aabye Nielsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Jørn Aabye Nielsen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, men at han ikke har pligt til selvinkriminering, og at afhøringen lydoptages.

Jørn Aabye Nielsen bekræftede, at han fra 1995 til 2010 var chefpolitiinspektør ved Aalborg Politi og senere Nordjyllands Politi, at han fra 2010 til februar 2013 var chefpolitiinspektør ved Københavns Politi, at han fra 1. marts 2013 var chefpolitiinspektør ved Rigspolitiet, og at han gik på pension den 1. februar 2016.

Hans stilling som chefpolitiinspektør ved Københavns Politi adskilte sig fra hans stilling som chefpolitiinspektør ved Nordjyllands Politi ved, at hovedstadens politi var personalemæssigt ca. 3 gange større og som følge af beliggenheden også varetog

anderledes opgaver. Han kendte flere af medarbejderne i chefgruppen i Københavns Politi, herunder Torben Damgaard, fra tidligere, og han havde gennem sine erfaringer som politileder allerede en god relation til hovedparten af medlemmerne af ledelsesgruppen. Politidirektør Mogens Norup Lauridsen havde han mødt adskillige gange i arbejdsmæssig sammenhæng, fx da han var formand for en arbejdsgruppe under Politiskolen, hvor Mogens Norup Lauridsen sad som repræsentant for Københavns Politi.

2012

Han bekræftede som tidligere forklaret for Tibetkommission I, afgivet den 3. marts 2017, om ledelsen ved Københavns Politi, det operationelle apparat og hans ansvarsopgaver, at han refererede til politidirektør Johan Martini Reimann. Mogens Norup Lauridsen var chef for beredskabsområdet og refererede til ham. Organisationen fungerede efter et stabsprincip, da det ikke skulle være en rigid linjeorganisation, hvor alle spørgsmål skulle gå gennem ham. Det ville have givet et tungt forløb. Politidirektøren og Mogens Norup Lauridsen kunne derfor sagtens gå direkte til hinanden uden om ham. Johan Martini Reimann fulgte dog i vidt omfang linjen og gik til ham. Han har ikke eksempler fra 2012 på, at Johan Martini Reimann eller Mogens Norup Lauridsen ikke fulgte denne linje. Han har først under Tibetkommission I erfaret, at Johan Martini Reimann talte med Mogens Norup Lauridsen som følge af en henvendelse fra Udenrigsministeriet.

Hans primære ansvarsområde var det strategiske ledelsesarbejde i politisøjlen og i den øverste ledelse. Det operationelle blev varetaget af politiinspektørerne og vicepolitiinspektørerne med planlægningsenheden OPA som stabsstøttefunktion, og ved statsbesøget i 2012 var det Mogens Norup Lauridsen, der var den primært ansvarlige for den operationelle planlægning på et overordnet niveau. Det var det sædvanlige koncept for håndteringen af store politiopgaver, der blev fulgt. OPA var også hans stabsfunktion, og han deltog ofte i møder med OPA-ledelsen. Han fik herigennem orienteringer om nytilkomne opgaver, der var skrevet ind i politikredsens aktivitetsoversigt. Vicepolitiinspektør Michael Agerbæk var på det tidspunkt leder af OPA. Hvis Michael Agerbæk ikke var til stede, var OPA repræsenteret ved andre OPA-medarbejdere i de daglige møder. Der var under OPA-møderne fri deltagelse. Vagtchefen i vagtcentralen deltog typisk og redegjorde for døgnets større begivenheder, og derudover deltog de politiinspektører, der havde tid.

Politikommissær Bent Olsen deltog ganske ofte i OPA-møder, som en erfaren planlægningsmedarbejder. Bent Olsen deltog også i møder med PET som en del af planlægningsarbejdet. Han husker ikke, om Bent Olsen deltog på OPA-møderne om det kinesiske besøg i 2012.

Vedrørende Michael Agerbæks forklaring for Tibetkommission II om, at der var en forståelsesramme i Københavns Politi om, at demonstrationer ikke skulle være synlige ved kinesiske besøg, forklarede han, at han aldrig har hørt herom. Han ville ikke blive inddraget i en beslutning om at ændre en kortegerute for at køre en anden rute uden om en demonstration. Han kender ikke til situationer, hvor dette er sket.

Han var alene involveret på et strategisk niveau i planlægningen af politiets opgaver ved det kinesiske statsbesøg i 2012. Han havde typisk en drøftelse med Mogens Norup Lauridsen om strategien for indsatsen. Nogle gange var han mere involveret i substansen, end han var ved det kinesiske statsbesøg. Han havde meget sent i planlægningsforløbet af 2012-besøget 1-2 møder med Mogens Norup Lauridsen. Han deltog den 6. juni 2012 i et møde i Hovedstadens Beredskabsstab, hvor politidirektøren også deltog. Mogens Norup Lauridsen deltog ikke i mødet. Samme dag eller dagen efter havde han et kort møde med Mogens Norup Lauridsen om det strategiske og om trusselvurderingen fra PET. Der deltog ikke andre i mødet.

Han husker ikke, om Mogens Norup Lauridsen havde medbragt PET's trusselsvurdering og anbefaling, eller om han alene gengav den mundtligt. Han er usikker på, om han havde mødet med Mogens Norup Lauridsen den 6. juni eller den 7. juni 2012. Da han senere så trusselsvurderingen på skrift, konstaterede han, at den var i overensstemmelse med det, som Mogens Norup Lauridsen havde refereret over for ham. Trusselsvurderingen indeholdt på daværende tidspunkt ikke noget odiøst. Han vidste i kraft af en tidligere hændelse, at kineserne var meget opmærksomme på de grupperinger, der var kritiske i forhold til det kinesiske styre. Han husker en orientering på et OPA- møde om en episode med demonstranter foran den kinesiske ambassade, hvor ambassaden mente, at demonstranterne var placeret for tæt på ambassaden. Der var snak om, hvor tyndhudet kineserne var.

På møder i "Lille stab" beskæftigede man sig med den operationelle planlægning. Han deltog ikke i disse møder.

Møderne i "Store stab" var ikke etableret på tidspunktet for besøget i 2012. Her deltog en samling af politiinspektører, og det var stort set den samme personkreds, som deltog i hans ugentlige møder med chefgruppen.

Johan Martini Reimann deltog ikke i møder om planlægningen af statsbesøget.

Han kender til "Tirsdagsmøder", men han har aldrig selv deltaget i møderne. Møderne fungerede som koordinationsmøder med deltagelse af eksterne samarbejdspartnere på sagsbehandlerniveau. Han ved ikke præcist, hvem der deltog i møderne, og han modtog hverken mundtlige eller skriftlige referater herfra. Organisationen

var for stor til, at han også skulle læse referater fra taktiske møder. Ud fra mødereferaterne mener han at kunne identificere deltagere fra OPA, fra PET-enheder, herunder CTA, og fra en national operativ beredskabsafdeling, NOBC, under Rigspolitiet. Han er dog ikke 100 % sikker.

Om referat af tirsdagsmøde af 6. juni 2012 forklarede han, at han går ud fra, at referatet er udarbejdet af PET. Han gætter på, at der er tale om OPA hos Københavns Politi. Det omtalte synlighedsbegreb, som er beskrevet i referatet, fik han først kendskab til i 2015, da han første gang læste operationsbefalingen. Han blev dengang meget overrasket over formuleringen om synlighed, da politiets ageren altid sker ud fra en sikkerhedsmæssig vurdering.

Om mail af 7. juni 2012 fra Michael Dekker Poulsen til Jørn Aabye Nielsen m.fl. om trusselsvurderingen fra PET, videresendt af Jørn Aabye Nielsen den 7. juni 2012 til blandt andre Johan Martini Reimann og rigspolitichefens forkontor, forklarede han, at hans mail blot var et advis om modtagelsen af den kinesiske præsident. Der var honorære praktiske opgaver for Rigspolitichefen og for Johan Martini Reimann, der skulle på plads til besøget. Der skulle fx bestilles bil til lufthavnen mv., og modtagerne kunne samtidig gøre sig bekendt med besøgsprogrammet. Han erindrer ikke at have læst eller hæftet sig særligt ved PET's trusselsvurdering. Han anså hele planlægningsarbejdet for at køre som en maskine og være i gode hænder, så besøget ville blive gennemført, som det skulle. Der var et tungt ledelsesapparat hen over planlægningen, som også foretog kontrol heraf. Dette havde han tillid til. Organisationen var meget professionel og vant til at håndtere meget store politiopgaver. Det kinesiske besøg var ikke en usædvanlig stor eller specielt kompliceret opgave.

Han havde ingen samtaler med Johan Martini Reimann om trusselsvurderingen eller om, hvornår han skulle være klar i lufthavnen eller lignende. Han drøftede heller ikke programmet med rigspolitichefen. Det ville have været meget atypisk. Han var alene i kontakt med rigspolitichefens forkontor.

Om hans forklaring for Tibetkommission I om hans drøftelser *"…med Johan Martini Reimann om det mere overordnet logistiske…"* forklarede han, at Københavns Politi stod over for at skulle gennemføre besparelser på op til ca. 200 mand, og der var også andre store opgaver i gang. Han var selv ved at skrive en ny strategi for Christiania-indsatsen. Det logistiske fyldte meget for Københavns Politi, og der var i personaleorganisationerne stor fokus på de ansattes vilkår. Derfor var der stor opmærksomhed fra ledelsen på personaleforbruget ved en sådan opgave. Han var ikke konkret involveret i personaleforbruget under planlægningen af det kinesiske besøg, men der var mange generelle drøftelser om, hvordan personaleforbruget kunne begrænses ved de beredskabsmæssige opgaver. De var lidt foruroliget over de indle-

dende takter til programmet, hvor der var indlagt en karettur, hvorfor han varslede Rigspolitiet om muligheden for yderligere assistance. Han ved ikke, om der var ressourcemæssige drøftelser med Hoffet eller Udenrigsministeriet om en karettur. Sædvanligvis har Københavns Politi så stort et mandskab, at de selv kan håndtere opgaverne, og ellers findes der en assistanceordning, der formidles af Rigspolitiet. Besøget var herudover ikke en sag, der fyldte meget for politikredsens øverste ledelse.

Om Københavns Politis operationsbefaling af 13. juni 2012 for Kinesisk statsbesøg den 14. - 16. juni 2012, 4. udgave, punkt 1.1. Strategi, hvoraf fremgår, at *"Det er den strategiske hensigt at politiet med baggrund i den aktuelle trusselsvurdering medvirker til besøgets gennemførelse, ved iværksættelse af en afpasset offensiv og fleksibel indsats, orienteret mod sikkerhedsmæssige forhold i forbindelse med besøget, samt mod eventuelle demonstrationer"*, bekræftede han, at det var dette, han drøftede med Mogens Norup Lauridsen. Strategien var næsten identisk med strategien fra tidligere besøg.

Politiet arbejder ud fra tre generelle strategiske metoder til fastlæggelsen af intensiviteten i en indsats; Offensiv, henholdende og defensiv. I dette tilfælde var strategien en *"afpasset offensiv og fleksibel indsats"*, hvilket var en variation, som var mere offensiv end henholdende, og politiet var således på dupperne. Når der var tale om en afpasset og offensiv strategi, var der en indbygget fleksibilitet til at bevæge sig mellem det offensive og det mere henholdende ud fra situationen.

Det var en beroligende trusselsvurdering fra PET. Det var ikke risikoen for et overhængende terrorangreb under præsidentbesøget, der var i fokus, men der kunne være en risiko for en uheldig happening, som kunne forstyrre den offentlige orden. Dette kunne fx ske ved, at demonstranter tvang sig igennem afspærringerne og lagde sig foran kortegen. Selv en abstrakt risiko har betydning for, hvordan man planlægger en politiindsats. Det var tale om et prominent og vigtigt besøg.

Selvom besøget krævede et stort personaleforbrug, blev der dog valgt en indsats, hvor de flyttede afspærringerne og bevogtninger fra sted til sted. Det havde krævet mange flere ressourcer, hvis der havde været en total afspærring med bevogtning mv. langs hele kortegeruten.

Om operationsbefalingens punkt 1.2 om Ledelse og stab, forklarede han, at dette var Mogens Norup Lauridsens område. I programmet var der skift i bemandingen af KSN niveau 1 og niveau 2. Det var en standardprocedure, så det brugte han ikke tid på at drøfte med Mogens Norup Lauridsen.

Mogens Norup Lauridsen havde den overordnede politimæssige ledelse. Han forventede, at Mogens Norup Lauridsen fulgte med i operationsbefalingen, og det vil-

le være sædvanligt, at Mogens Norup Lauridsen også læste den endelige udgave af operationsbefalingen.

Vedrørende Johan Martini Reimanns forklaring om, at trusselsvurderingen fra PET indeholdt en tjenestebefaling til Københavns Politi, forklarede han, at han ikke opfattede det som en tjenestebefaling men alene som en anbefaling fra PET. PET har selvfølgelig og ikke mindst i forbindelse med statsbesøg en betydelig rolle, men i en lang række andre sammenhænge har PET en mindre fremtrædende rolle.

På Højbro Plads var der under præsidentbesøget samlet en lille demonstration på mellem 100-200 personer. Det ville være usædvanligt at skærme demonstranter i de situationer, de sædvanligvis har med at gøre. Det er en helt almindelig og legitim taktisk manøvre at bruge fx gruppebiler til en afspærring, hvis det er sikkerhedsmæssigt nødvenligt ud fra en vurdering af situationen, modstanden, truslen mv. Der er mange typer for afspærring.

Politiet kan ud fra sikkerhedsmæssige vurderinger angive et sted, hvor en demonstration skal være placeret. Det var efter anbefaling fra politiet, at demonstrationen blev flyttet til Højbro Plads. Overvejelser om placering af en demonstration ville normalt henhøre under den operativt ansvarlige. De inddrog normalt ikke juridiske vurderinger heri, med mindre der opstod tvivl. Han kender ikke til konkrete tilfælde, hvor der har været inddraget en juridisk vurdering. Ved tvivlsspørgsmål ville det formentlig have været Michael Agerbæk eller Mogens Norup Lauridsen, der ville gå til vicepolitidirektør Mogens Kjærgaard Møller.

På mandagsmødet efter besøget konkluderede han, at Mogens Norup Lauridsen skulle tage hånd om den nærmere opfølgning. Det var et velgennemført besøg med et par småskrammer i lakken som følge af klager over politiet, men det var ofte forekommende, at der kom klager efter større politiopgaver. De pressemæssige reaktioner på besøget var sædvanlige for en politiaktion af den størrelse. Besøget blev gennemført fuldt sikkerhedsmæssigt forsvarligt og uden forstyrrelse af den offentlige orden. Han blev opmærksom på, at der var frataget flag fra demonstranter, og at der havde været en episode ved Højbro Plads. Inden han fik en tilbagemelding fra Mogens Norup Lauridsen, var der imidlertid blevet udarbejdet en notits med Claus Hjelm Olsens redegørelse om håndteringen af demonstranterne. Som hændelserne blev beskrevet, var den polititaktiske manøvre på Højbro Plads helt legitim. Han drøftede ikke redegørelsen med Claus Hjelm Olsen. Han har fuld tillid til, at indholdet i den type erklæringer er korrekt. Der kan godt forekomme situationer, hvor der anmodes om en uddybning, hvis redegørelsen eksempelvis ikke er fyldestgørende. Han fik først redegørelsen at se senere gennem sekretariatet.

Adspurgt om hans kendskab til en uskreven regel eller norm hos Københavns Politi om, at kinesiske delegationer ikke må se demonstranter, forklarede han, at han ikke kender til en sådan norm. Han blev meget overrasket over, at synlighed og afskærmning var beskrevet i en operationsbefaling.

Vedrørende Ole Kahrs forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018, hvoraf fremgår blandt andet at *"[…] Han har aldrig haft noget med demonstranter at gøre. Han har alene udtalt, som det fremgår af artiklen, at "Det har altid været en uskreven regel, at kinesiske delegationer ikke skulle se demonstranter". Den uskrevne regel var baseret på noget andet end en sikkerhedsvurdering. Alle, der havde deltaget i stabsmøder, havde kendskab til denne uskrevne regel. Han ved ikke, om budskabet blev formidlet længere ned i rækkerne. Han har ikke selv sagt det til de motorcykelbetjente, han havde ansvaret for, da deres op-gaver var fastlagt",* forklarede han, at det kom som en bombe for ham, da han i pressen hørte om, at der skulle have været en sådan norm eller uskreven regel.

Ud fra sin nuværende viden, det vil sige efter at have læst beretningen og bilag til Tibetkommission I, kan han kun sige, at der tilsyneladende og beklageligvis har været en håndtering af demonstrationer på baggrund af en mistolket eller misforstået opgavebeskrivelse. Han ved ikke, hvordan den misfortolkning er sket. Det kan have været som følge af et udefra kommende pres. Han har heller ikke efterfølgende hørt, at dette blot var sædvanlig procedure. Han var på daværende tidspunkt ikke opmærksom på kinesernes store og særlige betænkeligheder om demonstrationer mv., og han vidste ikke, at dette i høj grad optog Udenrigsministeriet.

Han erfarede først efterfølgende, ved læsningen af Tibetkommissionens første beretning, at det efter kommissionens vurdering var ulovligt at fratage flag. Hans opfattelse på tidspunktet var, at politiets ageren under præsidentbesøget var legitim ud fra en sikkerhedsmæssig vurdering.

Om hans forklaring for Tibetkommission I om, at han ikke dengang fik kendskab til en samtale mellem Johan Martini Reimann og Jette Nordam fra Udenrigsministeriet, forklarede han, at han fortsat hælder til, at Johan Martini Reimann ikke underrettede ham herom. De sad på samme gang, og det kunne typisk dagligt forekomme, at Johan Martini Reimann kom forbi og sagde et eller andet, men han erindrer ikke, at Johan Martini Reimann skulle have fortalt om samtalen. Han har på intet tidspunkt været udsat for pres eller lignende af Johan Martini Reimann. Det ville være utidigt, hvis en sådan henvendelse fra Udenrigsministeriet skulle afføde nogen form for reaktion i politiet.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 11.15.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 23

PROTOKOL

Den 4. februar 2021 kl. 11.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Lars Henrik Lundberg var mødt med bisidder advokat Christina Schønsted.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Finn Bachmann, advokat Jon Lauritzen ved advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Mikkel Holm Nielsen ved advokat Anders K. Németh, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Noaman Azzouzi, advokat Ulrik Sjølin og advokat Torben Koch var mødt.

Lars Henrik Lundberg bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Lars Henrik Lundberg erklærede sig villig til at udtale sig, og blev oplyst om, at han skal tale sandt, men ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Lars Henrik Lundberg bekræftede, at han fra 1995 til 1998 var politiassistent på Station 4, at han i 1998 blev halvdelingsfører i Beredskabsafdelingen, og at han samme år blev delingsfører og udnævnt vicepolitikommissær, at han fra 2000 til 2003 var delingsfører i Beredskabsafdelingen, at han fra 2003 til 2006 var ansat på Station 4, at han fra 2006 til 2007 var anklager i advokatur O, at han fra 2007 til 2008 var indsatsleder under rydningen af Ungdomshuset på Jagtvej, at han fra 2008 til 2009 var delingsfører ved Beredskabsafdelingen, at han i 2009 til 2014 var politikommissær

og sektionsleder i Hunde- og ryttersektionen, og at han siden 2015 har været sektionsleder ved Seniorsektionen på Politigården.

Han bekræftede, at han den 3. juni 2020 skrev til Tibetkommissionens formand, at han har været bisidder for Henrik Oryé og derfor har været til stede under samtaler mellem Henrik Oryé og advokaterne Mads Kramme og Martin Cumberland, og at han tillige var til stede under afhøringen af Henrik Oryé i Den Uafhængige Politiklagemyndighed.

Han var ung betjent sammen med Henrik Oryé på Station 4 i 1990'erne, og de var senere kollegaer i Beredskabsafdelingen. De har igennem årene arbejdet meget sammen, herunder som indsatsledere. De har endvidere uddannet nye indsatsledere i håndtering af demonstrationer, fodboldkampe mv. Henrik Oryé er en af hans nærmeste venner.

Han har kendt Claus Hjelm Olsen siden 1985-86, hvor de kom til at arbejde sammen i Uropatruljen. Efterfølgende arbejdede de sammen i Delingsførerkontoret. Claus Hjelm Olsen blev leder af Regionsafdelingen og var hans chef. De klingede godt sammen, og de har et tæt forhold. Claus Hjelm Olsen er gudfar til hans børn.

Mogens Norup Lauridsen arbejdede i Uropatruljen, da han selv startede der, og de arbejdede sammen det første år, hvor Mogens Norup Lauridsen også var tillidsrepræsentant. Mogens Norup Lauridsen blev senere hans chef i Beredskabsafdelingen og var også deres leder under EU-formandsskabet.

Kim Lykke Østergaard har han også kendt i mange år. De var på indsatslederkursus sammen, og de arbejdede efterfølgende sammen i Beredskabsafdelingen.

2002

Han har ikke haft noget at gøre med Zhu Rongji's besøg i 2002. Han kan bare huske, at det i 1990'erne eller måske i 2002 var en meget vigtigt regel, at hvis de så Falun Gong-tilhængere i tilknytning til et besøg, skulle de melde det ind til vagtcentralen. Han vil tro, at han har hørt det i forbindelse med et kinesisk besøg. En kollega ved navn Michael Ekmann ville på et tidspunkt lave sjov og meldte ind til centralen, at 25 Falun Gong-tilhængere var samlet, selvom det ikke var tilfældet. Hele centralen dirrede. Han husker ikke, hvornår det var. Han var måske vagthavende på det tidspunkt.

Han har også ved andre demonstrationer oplevet, at de skulle melde demonstrationer ind, men det har mere været, hvor der har været en høj trussel fx fra autonome

under COP 15. Han tror ikke, at der var en sådan sikkerhedstrussel fra Falun Gong, men man kører ligesom samme koncept i forhold til dem. Man skal være klar til at tage sig af det uventede.

Han har heller ikke siddet i KSN under kinesiske besøg eller i øvrigt haft med andre kinesiske besøg at gøre.

Om tilføjelsen til "En tænkt situation" sendt til Henrik Oryé den 23. maj 2018 med gengivelse af en samtale med Kim Lykke Østergaard om politiets ageren under et kinesisk besøg i 2001/2002 forklarede han, at han sad og talte med politiinspektør Jens Christian Jespersen på dennes kontor den 23. maj 2018, da Kim Lykke Østergaard kom forbi. Der var på det tidspunkt udkommet avisartikler, hvor Kai Vittrup havde udtalt, at han ikke kendte noget til en kutyme, og at indsatslederne og delingsførerne måtte have handlet af egen drift. Kim Lykke Østergaard mente, at det var for groft, og fortalte det, der er gengivet i tilføjelsen til "En tænkt situation". Han sendte ikke "En tænkt situation" og tilføjelsen til Kim Lykke Østergaard, og han har heller ikke drøftet det med ham. Kim Lykke Østergaard har ikke omtalt andre episoder, men han sagde, at han fik besked af Kai Vittrup på at dække demonstrationen med gruppevogne, uden at det havde med sikkerhed at gøre. Kim Lykke Østergaard har ikke omtalt en situation ved Den lille Havfrue.

Kim Lykke Østergaard sagde, at han ikke fortalte om kutymen under afhøringen ved Tibetkommission I, da han ikke var blevet spurgt, men at han gerne vil bekræfte dette over for Tibetkommission II.

Nu ledende politiinspektør Jens Christian Jespersen har over for ham for nylig bekræftet, at Kim Lykke Østergaard fortalte som beskrevet i tilføjelsen af 23. maj 2018.

2012

Om hans mail af 22. maj 2018 til Claus Hjelm Olsen om "En tænkt situation" forklarede han, at det var Henrik Oryé, der bad ham om at skrive mailen. Han blev kontaktet af Henrik Oryé, som bad ham være bisidder og til stede, når han skulle afgive forklaring for Den Uafhængige Politiklagemyndighed og under samtalerne med advokaterne. Han tog referater af samtalerne, så han kunne hjælpe Henrik Oryé med at huske forløbet. Han overværede også Claus Hjelm Olsens forklaring for Tibetkommission I. De talte om, hvorfor Claus Hjelm Olsen og Henrik Oryé var blevet hængt ud, og hvordan de kunne bevise, at der var mange, der ikke ville fortælle, hvad de vidste om situationen.

Henrik Oryé fortalte ham, at han havde været til møde hos en jurist fra juridisk afdeling på Politigården, som havde fortalt, at Henrik Oryé og Claus Hjelm Olsen under deres forklaringer for byretten burde være blevet advaret mod at inkriminere sig selv. Dette møde foregik efter byrettens dom. Han ved ikke, om det var inden ankedommen i landsretten. Henrik Oryé's samtale med juristen fandt sted to til fire uger inden, han sendte mailen om "En tænkt situation".

Han drøftede med Henrik Oryé og Claus Hjelm Olsen nogle situationer, hvor politiet igennem mange år havde bøjet ytringsfriheden. Under Barack Obamas besøg var der hængt et banner op på Nicolai Kirke, som blev skåret ned. På Ferringbygningen blev 14 anholdt, da der var hængt et banner op, som kunne ses på den amerikanske præsidents rute. På et parkeringshus på Vasbygade var der ligeledes hængt et banner op, hvor banneret også blev fjernet og en del blev anholdt. Det var derfor ikke kun i forbindelse med det kinesiske præsidentbesøg i 2012, at der blev fjernet bannere fra kortegeruten. Det var disse episoder, han henviste til i sin mail. Han ved ikke, om der har ligget sikkerhedsmæssige hensyn bag beslutningerne om at fjerne bannerne.

Det kan godt passe, at han først sendte mailen til Claus Hjelm Olsen og bagefter til Henrik Oryé. Han husker det ikke præcist. Han husker heller ikke, om Henrik Oryé modtog et udkast af mailen før den 22. maj 2018.

Indholdet i mailen er skrevet ud fra Henrik Oryé's referat af samtalen med juristen. Henrik Oryé mener ikke, at han har gjort noget forkert, og han har heller ikke efterfølgende taget afstand fra indholdet i mailen. Der var alene tale om en tænkt situation og ikke en beskrivelse af faktiske forhold. Han har ikke oplysninger om, hvorvidt politiet i 2012 ønskede at skærme demonstranter, da han ikke var en del af besøget. Han ved ikke, om afskærmningen i givet fald skulle ske af sikkerhedsmæssige årsager. Han så ikke operationsbefalingen.

Den tænkte situation bestod i, at hvis man med rette kunne beskylde Københavns Politi for at være for nidkære under besøgene, og at de rettede for meget ind efter kineserne, kunne Henrik Oryé og Claus Hjelm Olsen tale sig ind i noget møg. Det er vel derfor, at ingen fra ministerierne eller fra efterretningstjenesten synes at kunne huske noget som helst. Claus Hjelm Olsen og Henrik Oryé har fortalt, at der ikke blev givet konkrete ordrer om at fjerne flag mv., men flere politifolk har bekræftet, at de altid har skærmet demonstranter for kineserne, og det falder vel meget godt i tråd med, at politiet kan have overreageret i 2012.

Henrik Oryé og Claus Hjelm Olsen forklarede til Den Uafhængige Politiklagemyndighed og til Tibetkommission I, at der ikke var givet en særlig ordre om at fratage flag eller lignende, og at de ikke gjorde noget anderledes ved besøget i 2012, end

hvad de plejede at gøre. Han husker ikke, om han har talt med Henrik Oryé om muligheden for at stå frem med en beskrivelse af, at det, der skete under besøget i 2012, også var sket under andre kinesiske besøg. Det måtte Henrik Oryé tale med sin advokat om.

Han var ikke involveret i Claus Hjelm Olsens og Henrik Oryés besvarelser til Folketingets Retsudvalg i 2012. Han blev først involveret på et senere tidspunkt. Han har heller ikke set besvarelserne. Han ved kun, at der blev rejst kritik af, at der var svaret urigtigt om nogle demonstranter på Højbro Plads.

Claus Hjelm Olsen og Henrik Oryé har fortalt ham, at de synes, at det vil være forkert at sige, at de handlede ud fra kutyme inden for Københavns Politi, da det ville betyde, at de accepterer at have gjort noget forkert. Han tror ikke, at Henrik Oryé har noget at tilføje til det, der står i mailen.

Han er enig i, at det ville være meget nemt at forklare, at det er "sket i mange andre sammenhænge", som han skrev i "En tænkt situation", men det kommer an på, om man ved et forklare herom bevæger sig ind i, at man har handlet forkert i hele sit politiliv.

Han ved ikke, om Henrik Oryé er tilfreds med, at betragtningerne er kommet frem for kommissionen, for der er jo ikke noget forkert i det. Hvis de havde fået hemmelige ordrer oppefra, var de nok stået frem og havde fortalt herom. Han skrev mailen som en form for beskyttelse af Henrik Oryé og Claus Hjelm Olsen, hvis sagen endte i retten, for hvis de havde fortalt, som han skriver, så havde de jo inkrimineret sig selv.

Han deltog i et møde på Stjernegangen som indsatsleder kort efter det kinesiske besøg, hvor de hver mandag eller tirsdag gennemgik den kommende uge. Bent Olsen, Mogens Norup Lauridsen og Claus Hjelm Olsen deltog også i mødet. Måske deltog der også flere. På mødet kom det frem, at der var klaget over nogle kollegaer, som havde taget flag fra demonstranter. Claus Hjelm Olsen og Mogens Norup Lauridsen sagde, at de ikke havde givet ordre om at tage flag fra demonstranterne. De var meget overraskede. Han husker ikke, om Mogens Norup Lauridsen sagde, at han ville eller virkede som om, han ville følge op herpå. Han kom kun på Stjernegangen, når han skulle til møder.

Denne sag tog mange meget ad notam, hvilket har medført, at der virkelig bliver lagt vægt på, at demonstranter fremover ikke skal gemmes væk og må stå så tæt på kortegeruten, at de kan høres. Man tillader nu også demonstranter på Amalienborg Slotsplads. Det skete fx under forberedelserne til Trumps besøg. Justeringen er kommet til udtryk under briefinger og fx under møder i "Lille Stab", hvor også eksterne

samarbejdspartnere deltager. Efter Tibetkommission I deltager også en jurist i møderne i "Lille Stab".

Henning Dahl fortalte ham på et tidspunkt efter afhøringerne i Tibetkommission II i 2018, at han var meget indigneret over, at Henrik Oryé og Claus Hjelm Olsen var blevet hængt ud. Henning Dahl kunne huske, at han havde fået klar ordre på, at ingen demonstranter måtte stå med flag ved Hotel Radisson, som Dahl var objektleder for. Han ved ikke, hvilket besøg der var tale om.

Mødet afsluttet kl. 12.30.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 24

PROTOKOL

Den 4. februar 2021 kl. 13.15 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Mogens Norup Lauridsen var mødt med bisidder advokat Torben Koch.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Finn Bachmann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jon Lauritzen ved advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Mikkel Holm Nielsen ved advokat Anders K. Németh, advokat Ulrik Sjølin, advokat Noaman Azzouzi, advokat Niels Kahlke ved advokat Louise Vinkle, advokat Stine Gry Johannessen og advokat Christina Schønsted var mødt.

Mogens Norup Lauridsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Mogens Norup Lauridsen erklærede sig villig til at udtale sig, og blev oplyst om, at han skal tale sandt, men ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

2002

Mogens Norup Lauridsen forklarede, at han i 2002 var chef for Regionsafdelingen i Københavns Politi.

En af underafdelingerne i Regionsafdelingen i Københavns Politi var en planlægningsenhed, som blandt andet havde ansvaret for at planlægge den politimæssige

håndtering af ASEM IV topmødet i 2002 i København. Det betød, at han havde ansvaret for de operationsbefalinger, der blev udarbejdet i forbindelse med topmødet.

Når han stod som underskriver på operationsbefaling af 17. september 2002 vedrørende "*ASEM 4 topmøde (M61) for stats- og regeringsledere i Bella Center*", var det et udtryk for, at han havde godkendt operationsplanen.

Han mener ikke, at det var en fast praksis, at trusselsvurderinger fra PET blev direkte kopieret ind i operationsbefalinger. Det blev trusselsvurderingerne på et senere tidspunkt, men han husker ikke, hvornår man i Københavns Politi begyndte at gøre det. Han underviste i mange år på politiets lederuddannelse, og der underviste man i, at det relevante fra trusselsvurderingen skulle indarbejdes i operationsbefalingen, således at man gjorde sig selvstændige tanker om trusselsvurderingen i forhold til operationen. Senere begyndte man imidlertid at kopiere hele trusselsvurderingen ind. Han husker ikke, hvornår han underviste i det.

Trusselsvurdering af 2. september 2002 fra PET vedrørende den kinesiske viceformands besøg under ASEM IV topmødet i Danmark er isoleret set at karakterisere som udtryk for et lavt trusselsniveau, men i og med at det var i forbindelse med ASEM IV topmødet, var det reelle trusselsniveau højere.

Beskrivelsen af opgaven i operationsbefaling af 17. september 2002, herunder at "*… deltagerne ikke unødigt forstyrres eller forulempes under opholdet, - eventuelle demonstrationer eller uroligheder ikke griber forstyrrende ind, … - anmeldte demonstrationer, der erfaringsmæssigt giver anledning til uroligheder, udelukkes fra at anvende andre ruter end de, der er aftalt med politiet…*", var helt sædvanlig. Det skal ses i lyset af, at Danmark havde EU-formandskabet et år efter, at der under Sveriges formandskab havde været nogle skræmmende episoder, herunder demonstrationer der var kommet ud af kontrol, politiet havde været nødt til at trække våben, og demonstranter havde været ved at trænge ind på nogle af politikernes opholdssteder. Derfor var der generelt et højt sikkerhedsniveau i det halve år, hvor Danmark havde formandskabet.

Han husker ikke, at der i forbindelse med ASEM IV topmødet skulle være taget særlige hensyn til den kinesiske delegation, herunder i forhold til Falun Gong og Tibet-demonstrationer. Der var et generelt højt sikkerhedsniveau. Eskorteruterne blev besluttet i KSN, og man prøvede så vidt muligt at køre ruter, hvor der ikke var demonstranter til stede. Han var selv leder af KSN i dagtimerne under topmødet. På grund af erfaringerne fra Sverige havde de en målsætning om at have 4-5 alternative eskorteruter for hver kørsel. De kørende patruljer meldte ind til KSN om deres observationer, herunder om demonstrationer, og beslutningen om valg af rute blev

herefter truffet på grundlag af det aktuelle billede af situationen på de forskellige ruter. Man søgte at undgå ruter med demonstranter, idet målet var, at eskorterne ikke måtte stoppe, idet det ville indebære en væsentligt forøget risiko for, at nogen kunne gøre skade på dem, som man skulle passe på. Der blev i den forbindelse ikke taget stilling til, om den enkelte demonstration i sig selv var farlig. Risikoen lå i, at demonstrationen kunne medføre, at eskorten skulle stoppe

Han så ikke på det som en krænkelse af demonstranternes ytringsrettigheder, at man valgte ruter, således at demonstranterne ikke blev set og hørt af delegationerne. Rutevalget skete af sikkerhedsmæssige årsager.

Angivelsen i operationsbefalingen af 17. september 2002 af, at opgaven blandt andet var, at "*… anmeldte demonstrationer, der erfaringsmæssigt giver anledning til uroligheder, udelukkes fra at anvende andre ruter end de, der er aftalt med politiet…",* vedrørte typisk demonstrationer, som, de havde efterretninger om, ville kunne give ballade. Man skal have for øje, at det anførte vedrørte demonstrationer, der havde anmeldt at ville gå en rute, og således ikke stationære demonstrationer ved en eskorterute.

Efter hans opfattelse er det ikke udtryk for en sikkerhedsmæssig beslutning, når det af handlingsforløbsrapport af 23. september 2002 fra politiaktion 9, Sektor Amager, fremgår " *22.55/KSN ønskede demo'en rykket uden for den Kinesiske delegations synsfelt…*". Han er ikke klar over, hvad baggrunden for beslutningen var. Beslutningen ser mærkelig ud. Han har set mange handlingsforløbsrapporter, hvor der fejlagtigt har stået, at KSN har givet ordre om noget. Det kan derfor ikke lægges til grund, at KSN havde givet en ordre som beskrevet. Hvis man vil vide, hvad KSN har besluttet, er det mere sikkert at se i KSN døgnrapporterne, hvor det om den konkrete situation fremgår af KSN døgnrapport af 23. september 2002 med starttidspunkt kl. 19.00" *2253 LIMA 9 Flytter Falun Gong demoen over til stien ved Stadsgraven, hvor de har tilladelse til at stå…",* men han var der ikke, og han ved derfor ikke, hvad der rent faktisk skete, og hvad baggrunden for flytningen var.

I forbindelse med anmeldelse af demonstrationer gav politiet efter ordensbekendtgørelsen blandt andet tilladelse til, hvor demonstranterne kunne stå. Det ville være det sted, som de ønskede at stå, og ellers et andet sted, hvor formålet med demonstrationen så vidt muligt kunne opfyldes.

Som det fremgår af KSN døgnrapport af 23. september 2002 med starttidspunkt kl. 07.00, var han på den pågældende vagt selv KSN leder, og vicepolitiinspektør Gunnar Sallov var næstkommanderende. Han ved ikke, hvorfra Gunnar Sallov har, at en melding som i handlingsforløbsrapport af 23. september 2002, politiaktion 8, In-

dre By/Vesterbro om, at "…*demoen ved Torvegade skal holdes på vestlige fortov*" som forklaret af Gunnar Sallov for Tibetkommission II den 4. december 2018 "…*dækker over, at politiet skulle minimere demonstranternes synlighed for kineserne mest muligt. Årsagen hertil var ikke sikkerhed. Det drejede sig alene om, at kineserne ellers ville blive fornærmede. Demonstranterne ville gerne ses af kineserne, men de var ikke voldelige. Det var også PETs melding til dem, at demonstranterne ikke var voldelige*". Det er ikke blevet sagt på møder, som han selv har været med til, at man skulle sørge for, at demonstranterne ikke skulle ses af kineserne. Det er ikke en norm, som han på noget tidspunkt har kendt til. Han var objektleder ved Eigtveds Pakhus i forbindelse med Det Sociale Topmøde i 1995, og heller ikke der eller på noget andet tidspunkt har han været med til briefinger, hvor der blev sagt, at eventuelle demonstranter skulle gemmes væk. Han har hørt mange gange fra PET om, hvor følsomme kinesiske gæster er i forhold til demonstrationer, men det har ikke medført ordrer om at gøre noget i den anledning. Hvis det har være opfattelsen på indsatslederniveau i Københavns Politi, at politiet skulle minimere demonstranters synlighed for kinesiske gæster som forklaret af Gunnar Sallov, har man fra ledelsens side ikke været gode nok til at forklare afvejningen mellem sikkerhed og ytringsfrihed, men det var ikke en opfattelse, som han var bekendt med.

Kommentaren fra lederen af sikkerhedstjenesten/livvagterne om, at "… *Udenrigsministeriets folk havde blandet sig i sikkerheden, hvilket var meget uhensigtsmæssigt…*" som gengivet i debriefingsnotat af 8. oktober 2002 om "*Debriefing i forbindelse med afholdelse af EU ASEM 4 topmøde (M61) og officielt besøg fra Kina (M56A) i dagene den 22. – 26. sept. 2002 afholdt i den blå mødesal fredag den 27. sept. Kl. 1300 – 1410*", siger ham ikke noget. Livvagterne var fra PET, og det var typisk medarbejderne fra PET, der havde kontakten til medarbejdere fra Udenrigsministeriet. Derfor var han sandsynligvis ikke selv involveret i problemstillingen.

Han er overrasket over operativ leder i Københavns Politis færdselsafdeling Ole Kahrs forklaring den 28. november 2018 for Tibetkommission II, om at "… *Han har alene udtalt, som det fremgår af artiklen, at "Det har altid været en uskreven regel, at kinesiske delegationer ikke skulle se demonstranter". Den uskrevne regel var baseret på noget andet end en sikkerhedsvurdering. Alle, der havde deltaget i stabsmøder, havde kendskab til denne uskrevne regel. Han ved ikke, om budskabet blev formidlet længere ned i rækkerne. Han har ikke selv sagt det til de motorcykelbetjente, han havde ansvaret for, da deres opgaver var fastlagt. Han kan ikke huske, om planlægningen af ASEM 4 topmødet (M61) i Bella Centeret den 22.-24. september 2002 og det officielle besøg fra Kina den 24.-26. september 2002 skete på det samme eller forskellige stabsmøder. … Han erindrer ikke, om Mogens Lauridsen ved disse møder hørte om den uskrevne regel. Han vil forvente, at Mogens Lauridsen var bekendt med den uskrevne regel, idet han var en del af ledelsen. Kaj Vittrup var over Mogens Lauridsen. Han formoder, at*

de, der rangerede lige over politiinspektør Mogens Lauridsen, tillige var bekendt med den uskrevne regel. Han må tillige antage, at Kim Østergaard har haft kendskab hertil. Han kan ikke vide, om politidirektøren kendte den…". Han har ikke været med til stabsmøder, hvor denne uskrevne regel blev omtalt. Den angivelige uskrevne regel harmonerer ikke med, at hvis der var noget, som chefpolitiinspektør Kai Vittrup gik op i, var det, at der både var sikkerhed og mulighed for at ytre sig. Han har aldrig selv tilkendegivet, at kinesiske delegationer ikke skulle se demonstranter, og han har aldrig hørt Kai Vittrup sige det. Han har ikke et egentligt bud på, hvordan en sådan uskreven regel eventuelt kan være opstået i ledelseslaget under ham selv. Det eneste, som han kan pege på, er, at der i ledelseslaget under ham foregik bilaterale samtaler med medarbejdere i sikkerhedstjenesten og medarbejdere fra Udenrigsministeriet, og det kunne i givet fald være kommet ind via denne kommunikation.

Han er enig i Kai Vittrups forklaring den 28. november 2018 for Tibetkommission II om, at *"… han ikke kan afvise, at der blandt indsatslederne var en opfattelse af, at man skulle beskytte kineserne herimod, og at nogen på eget initiativ har handlet i overensstemmelse hermed. Det cirkulerede rundt i politiet, at kineserne ikke kunne lide demonstranter. Han havde grebet ind, hvis han havde han set det. Det var stik imod hans holdning. Hvis nogen er skredet til handling i overensstemmelse med kinesernes holdning, er det i sidste ende hans ansvar, da hans kontrol som ansvarlig for operationen i så fald ikke har været tilstrækkelig…".* Blandt andet i lyset af de eksempler, der har været på, at Københavns Politi ikke har løst opgaven med håndtering af demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg korrekt, kan han heller ikke afvise, at der blandt indsatslederne var en opfattelse af, at man skulle beskytte kinesiske gæster mod at se f.eks. demonstranter fra Falun Gong og sikre, at kineserne ikke blev mødt med flag og bannere. Han var som nævnt selv indsatsleder/objektleder ved Eigtveds Pakhus under Det Sociale Topmøde i 1995, og der var ikke nogen, som i den forbindelse sagde, at der ikke måtte være synlige Falun Gong eller Tibet demonstranter. Han har ikke i øvrigt været indsatsleder i forbindelse med store besøg.

Han har aldrig hørt Kai Vittrup komme med en udtalelse som gengivet i Gunnar Sallovs forklaring den 4. december 2018 for Tibetkommission II, hvorefter *"… Det var planlægningsafdelingen, der var pennefører ved udarbejdelsen af operationsbefalingen. I planlægningsmøderne deltog chefpolitiinspektør Kai Vittrup og KSN-lederne, herunder Mogens Lauridsen. Kai Vittrup nævnte under et forberedende møde, at kineserne var meget sarte over for Falun Gong og demonstrationer i almindelighed. De skulle derfor gøre så meget, som de kunne, for at kineserne ikke blev "udsat" for demonstrationer. Kai Vittrup sagde videre, at idet kineserne var vores gæster, skulle politiet forsøge at rette sig efter deres ønsker, idet man som vært skulle opføre sig pænt over for sine gæster. Det var ikke på tale at fratage demonstranter flag eller lignende. Han opfattede ikke Kai Vittrups udtalelse som en forholdsordre. Han opfattede den som en*

henstilling om, at lederne så vidt muligt skulle tage hensyn til kineserne. Afhørte fik aldrig at vide, hvorfra ønsket kom. Afhørte forudsatte dog, at ønsket kom fra regeringen. Det var et ønske fra dansk side, at besøget blev afviklet så let og smertefrit som overhovedet muligt. Det var indforstået mellem politifolkene, at hvis man tilgodeså kinesernes ønske, så var man glade både på kinesisk og dansk side. Afhørte talte efterfølgende i KSN med Mogens Lauridsen om Kai Vittrups udtalelse, og de tilrettelagde arbejdet derefter…".

Når Gunnar Sallov videre forklarer, at "… *Da grundloven sikrer retten til at demonstrere, men ikke hvor en demonstration kan foregå, kunne politiet afgøre placeringen af en demonstration. De valgte herefter placeringen således, at demonstranterne ikke kom alt for tæt på kineserne, og således at demonstranterne ikke alt for længe var samme sted som kineserne. De kunne også vælge at flytte en demonstration. Demonstranterne fik stadig lov til at se kineserne, men de sørgede for, at det blev så lidt som muligt. På den måde tog de hensyn til alle parter for at få det hele til at gå op i en højere enhed…*", er det heller ikke korrekt. De afgjorde ikke, hvor demonstrationerne skulle stå. Det var tilladelseskontoret, som behandlede demonstrationsansøgninger, og i den forbindelse blev KSN spurgt, om den ansøgte placering var i overensstemmelse med sikkerhedsopbygningen, men den endelige beslutning om placeringen blev truffet af tilladelseskontoret.

Det indgik ikke i KSN's planlægning, at kineserne ikke skulle se demonstrationer. Som han husker det, boede kineserne i 2002 på Radisson Hotel på Amager Boulevard. KSN blev spurgt, om Falun Gong-demonstranterne måtte stå over for hotellet i et grønt område. Falun Gong-demonstranterne havde ønsket at stå foran indkørslen til hotellet, men det var der allerede en pro kinesisk demonstration, som havde fået tilladelse til, og det ønske kunne derfor ikke imødekommes. KSN havde ikke bemærkninger, og Falun Gong-demonstranterne blev herefter tilbudt placeringen i det grønne område. Det var således ikke ham og Gunnar Sallov, der traf bestemmelse om, hvor Falun Gong demonstrationen skulle stå.

Han har svært ved at forestille sig, at Kai Vittrup skulle have givet en ordre som beskrevet af politikommissær Lars Henrik Lundberg i notat om "*En tænkt situation*" vedhæftet mail af 23. maj 2018 til politikommissær Andrew Jerome Henrik Oryé, hvor Lars Henrik Lundberg skrev "… *Kim Østergaard til mig den 23/5: Kim husker fuldstændigt klart og tydeligt, at han i 2001/02 i forbindelse med et kinesisk besøg fik en lodret ordre fra Kai Wittrup personligt om, at nogle få tibetanere/falun gong folk der stod ved hotel Radisson hvor den kinesiske delegation boede, skulle gennes om bag ved en hæk og dækkes af nogle gruppevogne, så de ikke kunne ses. Kan formentlig støttes af Henning Dahl der på et tidspunkt har fortalt, at han var objektleder på Radisson…*". Han har aldrig selv hørt Kai Vittrup sige noget sådant. Det ville også være mærke-

ligt, idet en sådan ordre skulle komme fra KSN, hvor politiinspektør Torben Schütt var leder på tidspunktet for Falun Gong-demonstrationen. Kai Vittrup var meget klar om, at man ikke skulle blande sig i andre niveauer end sit eget, og Kai Vittrup havde ansvaret for det strategiske niveau, mens en sådan ordre ville være på operationelt plan.

For så vidt angår Kai Vittrups forklaring den 28. november 2018 for Tibetkommission II om, at "*… I 2002 og formentligt længe inden da susede PETs opfattelse vedrørende håndteringen af demonstranter ved besøg fra Kina rundt på gangene. Det var umuligt for ham at gribe ind heroverfor, da der er 2.000 ansatte i Københavns Politi. Der blev fra kinesisk side lagt vægt på, at der ikke måtte være synlige demonstranter. Det var helt generel viden, at kineserne ikke ønskede at se demonstranter, men det var irrelevant for operationen, og han tog ikke hensyn hertil…*", var det sådan, at man i Københavns Politi udmærket var klar over, hvad kineserne ønskede, men det var ikke ensbetydende med, at det ønskede skete.

De kinesiske bekymringer om tab af værdighed blev italesat fra PET's side i forbindelse med alle de kinesiske besøg, som han var involveret i, men der var ingen, som sagde, at det skulle føre til noget. Han oplevede heller ikke, at der var en forventning om, at de gjorde noget ulovligt i anledning af bekymringerne. Det undrer ham derfor, hvis der var en udbredt opfattelse af, at man skulle tilsidesætte love og regler for at gøre kineserne glade. Det var først i forbindelse med Tibetkommissionens undersøgelser, at han blev bekendt med, at der var tilfælde, hvor nogen i Københavns Politi havde ageret på kinesernes ønsker. De fik løbende gennem årene ros under debriefingerne efter de kinesiske besøg, og der var ingen, som nævnte, at der var sket noget ulovligt. Han var således ikke bekendt med det.

2008

Han var i 2008 stationsleder på Station City, og han husker ikke, om han var involveret i Københavns Politis håndtering af det kinesiske besøg, hvortil der var udarbejdet "*Operationsbefaling for de politimæssige foranstaltninger i forbindelse med Besøg af Kina's First Vice Chariman of the Standing Committee of the National Peoples Congress of China, Mr. H.E. Wang Zhaoguo*", men det var i givet fald en mindre del, som han ikke husker i dag.

2009

Han husker ikke, om der i forbindelse med premierminister Wen Jiabo's deltagelse i COP 15 konferencen i 2009 i København var tilkendegivelser fra PET om varetagelse af den kinesiske delegations interesser, herunder i forhold til Falun Gong demon-

stranter. Politiet havde et kæmpe set-up i forbindelse med COP 15, og i hans optik fyldte det kinesiske besøg meget lidt i det samlede billede. Der var formentlig Falun Gong demonstrationer, men han husker det ikke.

Han har ikke nogen erindring om det anførte i KSN hændelsesrapport af 6. december 2009 fra COP 15, om at "… *Man skal have obs på Falun Gong demonstration i morgen ved Bella Centret. Kinesiske delegationer har tidligere ytret kritik over at foreningen afholder demonstration når de er tilstede…",* men det overrasker ham, da det var givet, at alle, der ønskede det, skulle have lov til at demonstrere ved Bella Center.

2012

PET's italesættelse af de kinesiske bekymringer i forbindelse med et besøg skete typisk på de indledende stabsmøder, hvor PET altid havde et indlæg om sikkerhed/trusselsvurdering mv. I den forbindelse var der meget snak om noget, der ikke handlede så meget om sikkerhed, men derimod om, hvordan kineserne kunne blive sårede og lignende. I 2012 mener han, at det var KF 0765, som deltog fra PET. Der var med sikkerhed en yderligere fra PET, men han husker ikke hvem. Han mener også, at KF 0764 gennem årene var med til stabsmøder i forbindelse med kinesiske besøg, men han husker det ikke klart. Indholdet af italesættelsen var meget ens gennem årene frem til 2012. Det handlede om vigtigheden af et godt forhold til Kina, nationaløkonomi mv. I forbindelse med statsbesøget i 2012 blev italesættelsen væsentligt forstærket, herunder fokus på betydningen for nationaløkonomien. De spurgte ikke ind til, hvorfor nationaløkonomi var et anliggende for PET. Han tror, men han husker ikke med sikkerhed, at vendingen "tabe ansigt" blev anvendt på stabsmøder. Det blev ikke sagt, at demonstranterne ikke måtte være synlige.

Københavns Politi skulle ikke bruge oplysningerne fra PET om kinesernes ønsker til noget. Han opfattede det sådan, at de blev fremført af PET, således at PET kunne sige, at nu var oplysningerne viderebragt. Man burde nok fra Københavns Politis side have spurgt ind til, hvorfor man skulle have disse oplysninger, men det er nemmere at se i dag, end det var den gang.

Der var mange deltagere i stabsmøderne, herunder OPA, som havde ansvaret for møderne, idet Planlægningssektionen hørte under OPA. Derudover deltog blandt andre de politifolk, som forventedes at blive nøglemedarbejdere i forbindelse med besøget. Der var ikke højere rangerende deltagere fra ledelsen end ham selv, som deltog i stabsmøderne i 2012. Han mener, at han efter det indledende stabsmøde den 11. maj 2012 nævnte på det efterfølgende ledelsesmøde om mandagen, at det havde fyldt meget med PET's indlæg om vigtigheden af besøget, nationaløkonomi mv. I le-

delsesmødet deltog chefpolitiinspektør Jørn Aabye og hans egne sideordnede kollegaer i Københavns Politi.

Det var mest sandsynligt vicepolitiinspektør Michael Agerbæk, eller hvis han ikke var der, politikommissær Bent Olsen, som ledede det indledende stabsmøde den 11. maj 2012. Michael Agerbæk havde overtaget ansvaret for OPA efter Mogens Lauridsen. Det skete i forbindelse med en omlægning af opgaverne i Regionsafdelingen, hvor blandt andet de regionale livvagter blev skilt ud og lagt ind under PET, og Planlægningsafdelingen blev lagt uden for Regionsafdelingen. I 2013 kom Planlægningsafdelingen ind under ham igen i Beredskabsafdelingen, idet der havde været nogle tilfælde, hvor der var blevet planlagt nogle indsatser, som den overordnet ansvarlige ikke var bekendt med.

Fra omkring 2011, hvor han var tilbage fra Station City og et udenlandsk studieophold, deltog han selv i de ugentlige sikkerheds- og stabsmøder i OPA, som fremgår af Michael Agerbæks forklaring den 28. november 2018 for Tibetkommission II, om at *"… Planlægningen på det operationelle niveau foregik blandt andet på ugentlige sikkerheds- og stabsmøder. Allerede dengang var der en forståelse vedrørende synlighed og antikinesiske demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg. Han kan ikke angive præcist, hvordan denne forståelse kom til udtryk…"*.

Han havde ikke en forståelsesramme om synlighed af demonstrationer ved kinesiske besøg som beskrevet i Michael Agerbæks videre forklaring om, at *"… Med de positioner, som Mogens Lauridsen har indtaget, herunder som leder af Regionsafdelingen, bør han være bekendt med forståelsesrammen omkring synlighed af demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg. Forståelsesrammen var kendt på dette niveau. Mogens Lauridsen sad for bordenden under stabsmøderne, men han blev i nogle tilfælde i 2004 afløst af Gunnar Birger Sallov, som var tredjemand i afdelingen på dette tidspunkt…"*.

Han har ingen erindring om, at politiet anmodede Forsvaret om særlig hjælp i forbindelse med Hu Jintao's besøg. Mail af 13. juni 2012 fra politiassistent Michael Dekker Poulsen, Københavns Politi, til blandt andre ham, hvoraf fremgår blandt andet *"… Jeg har aftalt med Kastellet, at de lukker Volden ud mod havne for offentligheden i tidsrummet fra kl. 0945 til 1215, og at det vil være muligt at føre kortegen igennem såfremt det behøves…"*, vækker heller ingen erindring hos ham. Han er ikke bekendt med reglerne for lukning af Kastellet. Han husker ikke at have hørt om en episode, hvor en person skulle være blevet afvist fra at få adgang til voldkronen på Kastellet i forbindelse med besøget.

Besøget af Hu Jintao var på planlægningsniveau 3. Der var 4 planlægningsniveauer i Københavns Politi. Niveau 1 var nærmest bare en orientering om begivenheden til

vagtchefen. Niveau 2 var typisk, hvor en af stationerne havde ansvaret for begivenheden. Niveau 3 var, når der var tale om en centralt tværgående opgave, hvortil der udpegedes en operationsleder, som ved 2012-besøget var vicepolitiinspektør Claus Hjelm Olsen. Operationslederen var en medarbejder fra Beredskabsafdelingen, som han var leder for. Niveau 4 var, når han selv eller chefpolitiinspektøren var med i planlægningen.

Han har kendt Claus Hjelm Olsen i mange år helt tilbage, fra de arbejdede sammen i uropatruljen i deres unge dage.

Han har ingen erindring om, at politidirektør Johan Reimann skulle have ringet til ham omkring den 12. juni 2012 vedrørende en telefonsamtale, som Johan Reimann havde haft med protokolchef Jette Nordam. Igennem årene i politiet er det forholdsvis få opkald, som han har fået fra politidirektørerne, og han burde derfor kunne huske det, hvis det var tilfældet. Han har heller ikke erindring om, at Johan Reimann på anden vis skulle have orienteret ham om sin samtale med Jette Nordam.

Han drøftede ikke strategien for Hu Jintao's besøg med Jørn Aabye. Der var en ret kort planlægningshorisont, og derfor brugte de strategien fra Hillary Clinton's besøg kort tid forinden, da besøgene lignede hinanden. Han kan ikke huske, om han nævnte for Jørn Aabye, at de ville anvende strategien fra Hillary Clinton's besøg. Han talte ikke med Jørn Aabye om trusselsvurderingen i forbindelse med Hu Jintao's besøg.

Han har ikke et bud på, hvem der har skrevet afsnittet "*… 3.0. Udførelsen. Manøvreide: … Politiaktion 04-01 foretager patruljering/opklaring ved objekter og eskorteruter, og sikrer at evt. demonstranter ikke kan ses fra eskorten og objekter, ligesom de ej heller skal have mulighed for at bringe sig i en position som er synlig fra eskorteruten og objekter…* " i de senere udgaver af operationsplanen for Hu Jintao's besøg. Han fik kun 1. udgaven af operationsbefalingen til godkendelse, og der var afsnittet ikke med.

Der gik et stykke tid efter Hu Jintao's besøg, før han blev bekendt med, at politiet havde taget flag fra demonstranter. Allerede den dag, hvor Hu Jintao rejste fra Danmark, blev han under et interview med TV2 gjort opmærksom på, at der var demonstranter, som var blevet skærmet. Han fik en forklaring fra sine medarbejdere om, at det var fordi, der var demonstranter, som havde forsøgt at komme gennem den bløde politiafspærring bestående af politifolk. Derfor havde man kørt bilerne frem foran demonstranterne. Det viste sig så senere, at det måske ikke var den fulde sandhed. Om det var ulovligt med fratagelsen af flag og afskærmningen af demonstran-

ter, havde han ikke en klar opfattelse af, før end omkring det tidspunkt hvor Tibetkommissionen blev nedsat.

Hvis man var i tvivl om reglerne på et område, spurgte man juristerne til råds. I dag er juristerne inde over plansættene, således at de bliver lagt til juridisk godkendelse, når de i øvrigt er færdigudarbejdede. Det skete også inden 2012, at han forelagde spørgsmål for juristerne i Ledelsessekretariatet. Det var navnlig efter det retslige efterspil i forlængelse af COP 15, at de var begyndt på det. Det var typisk spørgsmål i forbindelse med demonstrationer, hvor de autonome var involveret, idet det ofte endte med, at politiet var nødt til at foretage indgreb over for dem. Han har ikke forelagt spørgsmål om eskorteruter for juristerne. De spørgsmål, som han har kendskab til, drejede sig ikke om demonstrationer i forbindelse med besøg fra Kina.

2013

Det var oprindeligt ikke meningen, at han selv skulle være involveret i Yu Zhengsheng's besøg, men på et sent tidspunkt, hvor planlægningen var i gang, besluttede chefpolitiinspektør Torben Mølgaard Jensen, at han skulle ind over i stedet for chefpolitiinspektør Jørgen Bergen Skov. I den forbindelse tog han en snak med vicepolitiinspektør Kim Lykke Østergaard, men han husker ikke, om det var der, at han havde hørt, at Kim Lykke Østergaard, der var ansvarlig for operationen i forbindelse med Yu Zhengsheng's besøg i juni 2013, havde drillet Claus Hjelm Olsen med de problemer, der havde været i forbindelse med Hu Jintaos besøg i 2012. Han og Kim Lykke Østergaard talte blandt andet om, hvad der ikke havde været godt nok i 2012, og at tilsvarende fejl skulle undgås i denne omgang.

Det anførte i mail af 24. maj 2013 fra Kim Lykke Østergaard til vicepolitikommissær Henrik Brix Søndergaard om, at "*… Derudover kunne jeg godt tænke mig, at du og evt. Bjarke og i et samarbejde med de DF der er på den 6. og 7. at vi får foretaget en recce omkring alle besøgssteder i vores politikreds med henblik på at vi på forhånd har udpeget mulige placeringer for evt. demonstrationer/happenings. Disse lokaliteter skal så vidt mulig være så demoen er mindst mulig syn lig og mindst mulig hørbar fra objekt et/ hotellet, MEN stadig ikke et totalt obskurt sted i 4. baggård 40 km væk. Derved kan jeg t il briefingen allerede på det tidspunkt angive passende steder og det samme ved evt. anmeldelse om demo. (der foreligger INGEN anmeldelser endnu vel at mærke)…*", er ikke i overensstemmelse med, hvad han og Kim Lykke Østergaard talte om i forhold til demonstrationer og deres synlighed. Mailen er sendt på et tidspunkt, inden han kom ind over planlægningen af besøget i 2013. Den endelige beslutning om placeringen af demonstrationerne skulle træffes af Plankontoret, når de konkrete demonstrationsansøgninger kom. Plankontoret ville inden beslutningen høre den

operationsansvarlige, om den påtænkte placering af demonstrationen ville have operative implikationer.

Han har ikke været i Københavns Politi siden undersøgelsen af forløbet i 2012 blev iværksat. Han ved derfor ikke, hvad man i Københavns Politi har gjort i lyset af erfaringerne fra 2012, folketingsforespørgslerne, den civile retssag og Tibetkommission I's beretning. På landsplan har det betydet, at man som ansvarlig for en operation eller en del heraf skal skrive under på, at man har gennemgået alt materialet, som man er ansvarlig for. Desuden er der stort fokus på, at demonstranter får mulighed for at ytre sig mest muligt. Der er sket meget på det område.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 15.40.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 25

PROTOKOL

Den 5. februar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Claus Hjelm Olsen var mødt med bisidder advokat Anders K. Németh.

Bisidderne advokat Torben Koch, advokat Christina Schønsted, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Finn Bachmann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jon Lauritzen ved advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Niels Kahlke ved advokat Louise Vinkle, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Pernille Backhausen, advokat Noaman Azzouzi, advokat Steen Lassen, advokat Peter Breum og advokat Ulrik Sjølin var mødt.

Claus Hjelm Olsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Claus Hjelm Olsen blev oplyst om, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Claus Hjelm Olsen forklarede, at han startede ved Københavns Politi i 1978, hvor han var ansat i 37 år, indtil han blev flyttet til Nordsjællands Politi. Da han blev tiltalt i straffesagen, blev han suspenderet fra sin stilling og er det fortsat.

Han var fra 2001 til 2003 central indsatsleder sammen med Kaspar Andreasen og Kim Lykke Østergaard i Beredskabssektionen.

I 2003 til 2005 var han leder af Uddannelsessektionen, hvor han sammen med instruktører uddannede indsatsledere og delingsførere fra hele Danmark i taktiske forhold, det mobiltaktiske koncept, skydetræning mv. Han overtog stillingen fra Bent Olsen. Uddannelsessektionen samarbejdede med politiskolen. Han var alene om opgaven en del af tiden, men siden hen kom Mads Firlings til og tog sig af det administrative. Der var ikke lektioner om kulturforståelse, politik mv., men emnerne indgik som en integreret del af undervisningen efter de direkte konfrontationer med demonstranter den 18. maj 1993 på Nørrebro. Chefpolitiinspektør Kai Vittrup introducerede efter 18. maj 1993 et anderledes koncept, hvor der blev gjort mere plads til demonstrationer samtidig med, at politiet fik flere værktøjer til at forhindre skader på politiet og demonstranterne. Voldelige demonstranter skulle fra da af tages væk og bagefter stå strafferetligt til ansvar for deres handlinger. Derved blev der vendt op og ned på mange års tradition, hvor strategien havde været at trække stavene, rykke frem og slå på demonstranterne. Det nye koncept var langt mere sikkert for alle parter. Mogens Norup Lauridsen var chef for bl.a. Beredskabsafdelingen og Uddannelsessektionen, men han var ikke involveret i selve uddannelsen.

I 2005 til 2006 var han operativ leder af beredskabet på Station City. I den periode blev han også udnævnt til vicepolitiinspektør. I 2008-2009 var han tilknyttet en specialafdeling i forbindelse med planlægningen af COP 15, hvor han primært var beskæftiget med terrorforebyggelse. Han blev i den egenskab tilknyttet KSN under topmødet. Han arbejdede i døgndrift under COP 15. Han husker ikke, at ledelsen gav instruktioner om håndteringen af demonstranterne under COP 15. I 2010 blev han leder af Specialstøtteenheden, som omfattede Beredskabsafdelingen, Uddannelsessektionen og afdelingen for politiets hunde og heste. I 2012 til 2015 var han leder af Udrykningssektionen. Da der kom ændringer i ledelsesstrukturen, fik han til opgave at opbygge Udrykningssektionen. Dette skete som led i den forhøjede terrortrussel, der var på det tidspunkt, og hvor det derfor var væsentligt at have en enhed, der kunne aktiveres meget hurtigt. Udrykningssektionen havde mange forskellige opgaver. I 2015 blev han forflyttet til Nordsjælland på grund af nærværende sag. Han blev leder af Operationscenteret, som omfattede vagtcentralen, gruppen af indsatsledere, et servicecenter og et visitationscenter.

2002

Under EU-formandsskabet blev der ofte meldt ind til KSN om demonstranter på ruten, hvorefter der blev valgt en anden rute. Det var nok begrundet i et ønske om at undgå uventede hændelser. Det kunne være alle typer demonstranter og handlede ikke kun om demonstranter for Tibet eller Falun Gong. Der blev fx under COP 15 lavet adskillige eskorteruter for at undgå situationer, hvor kortegen kunne møde grupperinger, der fx ville sætte sig på tværs af vejbanen og bringe kortegen til standsning.

Det var helt almindeligt og blev ikke gjort for at krænke nogen, men var begrundet i sikkerhedsmæssige hensyn.

Vedrørende Michael Agerbæks forklaring for Tibetkommission II om, at eskorteruter blev ændret under kinesiske besøg, ikke kun ud fra sikkerhedsmæssige hensyn, men også fordi det synlighedsmæssige aspekt vægtede tungere end ved gæster fra andre lande, forklarede han, at han er enig i betragtningerne.

Adspurgt om hans kendskab til en uskreven regel eller norm hos Københavns Politi om, at kinesiske delegationer ikke må se demonstranter, forklarede han, at der var en klar oplevelse af, at kineserne ikke ville se demonstranter. Det har alle med en styrende opgave og formentlig også den enkelte politimand haft kendskab til. Det viste sig blandt andet ved, at der blev ændret i kortegeruter.

Han har kendskab til, at Falun Gong-tilhængere i 2002 blev placeret så langt væk fra kortegen, at de ikke var nævneværdigt synlige. Han vil tro, at det var for at imødekomme kinesernes bekymringer om ikke at se demonstranter og ikke på grund af sikkerhed. Han husker ikke en episode med demonstranter ved Radisson hotel.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I den 3. februar 2017 om hans viden om kinesisk kultur i relation til, hvordan man skulle håndtere kinesiske besøg, og at kineserne ikke ønskede at se demonstranter, forklarede han, at han første gang hørte om Falun Gong i 2002 under Danmarks EU- formandsskab. Han oplevede, at man så anderledes på Falun Gong-demonstranter end på andre demonstranter, da nogle følte, at dem ville kineserne helst ikke se. Det kan have været i forbindelse med ASEM IV-topmødet, hvor der var besøg af den kinesiske vicepremiereminister. Han mindes ikke, at han før 2002 havde stiftet bekendtskab med håndteringen af anti-kinesiske meningstilkendegivelser under kinesiske besøg.

Anti-kinesiske demonstranter ville under besøget i 2002 tage opstilling ved Bremerholm, hvorefter en delingsfører blev sat til at holde øje med dem. Kortegen skulle køre forbi Holmens Kirke. Han var central indsatsleder, og han havde fire delinger, som han kunne indsætte, hvis der opstod uroligheder.

Det var chefpolitiinspektør Kai Vittrup og politiinspektør Mogens Norup Lauridsen, der ledede operationen under EU-formandsskabet. Han husker ikke at have drøftet trusselsvurderingen med Mogens Norup Lauridsen, som var hans nærmeste leder, men de har formentlig vendt den på et stabsmøde. Det var formentlig Kai Vittrup, der var med til at formulere strategien, men det var i sidste ende politidirektøren, der stod på mål herfor.

Vedrørende Henning Peter Dahls forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at det af operationsbefalingen fra 2002 under afsnittet "Situation", muligvis et udkast, fremgik, at det efter anmodning fra Udenrigsministeriet skulle sikres, at kortegen ikke kom forbi negative demonstranter, forklarede han, at han ikke husker noget herom.

Claus Hjelm Olsen blev foreholdt chefpolitiinspektør Kai Vittrups forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at Kai Vittrup altid iværksatte det højeste beredskab under kinesernes besøg, da kineserne nødigt gav PET oplysninger om, hvorvidt den besøgende var truet, og Kai Vittrup ikke troede på, at der ingen risiko var, samt at det var alment kendt, at kineserne ikke brød sig om, at premierministeren skulle høre demonstranter, se dem stå med flag osv., hvilket Kai Vittrup sagde "nå" til. Hertil forklarede Claus Hjelm Olsen, at han er enig i, at det var højeste beredskab, der blev iværksat under besøget i 2002. Kai Vittrup havde fingeren på pulsen i forhold til, hvad der foregik og var med til at sætte dagsordenen for, hvordan opgaven skulle udføres.

Vedrørende chefpolitiinspektør Kai Vittrups forklaring om, at Kai Vittrup ikke kunne afvise, at der blandt indsatslederne var en opfattelse af, at man skulle beskytte kineserne, og at nogen havde handlet på eget initiativ, forklarede han, at hvis noget udgjorde en risiko, ville han tage de nødvendige forholdsregler. Han var ikke involveret i planlægningen af ASEM IV, så det er lidt svært at forholde sig til netop dette.

Vedrørende Kai Vittrups forklaring om, at det cirkulerede rundt i politiet, at kineserne ikke kunne lide demonstranter, forklarede han, at dette var rigtigt.

Hvis han som leder af beredskabet var blevet mødt med, at dette cirkulerede rundt blandt hans folk, og han ønskede, at billedet blev mere nuanceret, ville det være nemmere, hvis der var en tydelighed i det, der blev lavet, og han ville da håbe, at han i så fald ville gribe ind.

Om mail af 23. maj 2018 fra Lars Henrik Lundberg til Henrik Oryé med tilføjelser til mailen af 22. maj 2018 om "En tænkt situation" forklarede han, at han ikke modtog mailen, men han har kendskab til den, da Lars Henrik Lundberg efterfølgende fortalte ham om samtalen med Kim Lykke Østergaard. Han genkalder sig ikke de situationer, som Kim Lykke Østergaard har fortalt Lars Henrik Lundberg om. Han har kendt Kim Lykke Østergaard i mange år, og Kim Lykke Østergaard kunne godt have nævnt situationerne i en sidebemærkning til ham, men han har ingen konkret erindring herom.

Kim Lykke Østergaard har fortalt ham, at politiinspektør ved Københavns Politi Steen Harpsøe, efter Tibetkommission I blev nedsat, var til et møde i Udenrigsministeriet om et besøg af en kinesisk delegation, hvor Udenrigsministeriet spurgte ind til, om der kunne indsættes en motorcykeleskorte, selvom dette ikke var nødvendigt. Steen Harpsøe ville have ført dette til protokol, men det blev aldrig aktuelt. Dette viser, hvordan signalerne sendes ud igennem systemet. Få år tidligere ville en anden politimand formentlig have svaret, at det kunne politiet godt få sat i stand. Historien giver et samlet billede af, at der kommer nogle udmeldinger i bestræbelserne på at gøre besøget til en succes, men at fortolkninger heraf bliver meget forskellige.

2012

Ved 2012-besøget ændrede de efter en dialog mellem ham og politiinspektør Mogens Norup Lauridsen praksis vedrørende placeringen af demonstranter og synligheden heraf. Han husker ikke nærmere, under hvilke omstændigheder de havde drøftelsen. Han husker det som om, at politidirektøren havde sendt et signal til dem om, at de skulle sikre, at det foregik på en ordentlig måde, og de bestræbte sig herpå ved placeringen af demonstranterne, således at de var fuldt tilgængelige. Det overordnede budskab var, at de ikke kunne placere demonstranter et tilfældigt sted, hvor det ikke gav mening af demonstrere. Han ved ikke, hvem Mogens Norup Lauridsen havde talt med på ledelsesniveau. Han har ikke selv hørt politidirektør Johan Martini Reimann udtale sig om det. Juridiske spørgsmål vedrørende demonstrationer blev ikke afklaret før et besøg. Det ændrede sig efter besøget i 2012.

Det var altid noget særligt, når kineserne kom på besøg, fordi der lå noget i luften om, at kineserne var ømtålelige over for at se demonstranter. Det er ikke noget, som Københavns Politi har opfundet. De informationer, som Københavns Politi fik, kom fra PET, der deltog i planlægningsmøderne i Udenrigsministeriet. Udenrigsministeriet ville gerne invitere gæster til Danmark og så selvfølgelig gerne, at besøgene blev en succes. Kinesernes bekymringer sivede på den måde ud i systemet og blev genfortalt ad flere gange. Herefter blev det til, at når der kom kinesere, skulle der tages specifikke hensyn.

Den danske bekymring for besøgets succes kom også til udtryk i 2012, da det var selve Kina's præsident, der skulle på besøg og ikke blot en kinesisk minister. Retorikken var anderledes. Han havde ikke tidligere haft ret meget at gøre med kinesiske besøg, men det var tydeligt for ham, at der altid havde været en bekymring. Det overraskede ham derfor heller ikke, at kineserne ikke ønskede at møde demonstranter. Det har givetvis været drøftet med politiinspektør Mogens Norup Lauridsen, hvordan besøget skulle tilrettelægges, og de bestræbte sig på, at demonstranterne fik gunstige

forhold til at ytre sig. Tilrettelæggelsen blev vanskeliggjort af, at de først fik kendskab til præsidentens planer i sidste øjeblik.

Han husker et kinesisk besøg året eller to år før, hvor der også havde været snak om placeringen af demonstranter i forhold til, om det kunne være en problematisk oplevelse for kineserne at se demonstranterne. Han husker ikke, hvilket besøg det var. Han havde hørt, at det var lidt besværligt med kineserne, som blev sure, hvis de så demonstranter. Han søgte ikke nærmere information om holdningen til kineserne, da det var sådan, det var.

Han er aldrig gået ind i en opgave med henblik på at krænke nogen. Operationerne skulle gennemføres, uden at nogen led overlast, og uden at de kom i situationer, som de ikke var i stand til at styre.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I om, at Københavns Politi valgte at melde PET's trusselsvurdering ud, forklarede han, at han ikke husker, hvordan dette konkret skete. Han har set i tidligere operationsbefalinger, at der var gengivet en bekymring.

Vedrørende operationsbefaling af 13. juni 2012, 4. udgave, punkt 1.0.2 Trusselsvurdering, forklarede han, at han ikke ved, hvem der besluttede at gengive PET's trusselvurdering i operationsbefalingen. Han mindes ikke, at han var involveret i drøftelser om, hvorvidt det skulle stå der. Det var usædvanligt at kopiere PET's trusselsvurdering ind i operationsbefalingen. Årsagen kan have været, at der var tale om et særligt besøg.

Det er korrekt, at der stod meget lidt i trusselsvurderingen, der var relevant for politiet. Han så indholdet i trusselsvurderingen som en orientering til modtagerne om, at sådan var det.

Hver gang der kom kinesere på besøg, blev der meldt et budskab ud om, at kinesere ville blive sure, hvis de så demonstranter. Han ved ikke, hvorfor politiet ikke stillede spørgsmål hertil. Der var altid en lignende formulering med i operationsbefalingerne ved kinesiske besøg.

Han deltog i møder med PET på stabsmøderne. Han deltog også i tirsdagsmøder med OPA, hvor PET også deltog. Han mener, at PET havde en repræsentant med ved hvert møde. Derudover deltog han ikke i møder med PET.

Om referat af tirsdagsmøde i PET af 6. juni 2012 forklarede han, at han sagtens kan have deltaget i disse møder. Han har ikke modtaget referatet, der er et internt

PET-referat, men rubrikken "Oplysninger fra OPA" fremgår blank, hvilket han opfatter som, at der ikke var oplysninger fra OPA. Det var i stedet Københavns Politi, der kom med en udtalelse. Det kan have været politiinspektør Mogens Norup Lauridsen, ham selv eller andre, der har deltaget under mødet. Han husker ikke noget om, at Københavns Politi var sure over, at Hillary Clinton tillod sig at bevæge sig frit under hendes besøg. Han vil tro, at OPA skrev referater fra møderne.

Om referat af tirsdagsmøde i PET den 12. juni 2012, hvoraf fremgår, at der var planlagt et stabsmøde samme dag kl. 11.00, forklarede han, at han ikke husker, om han deltog i det planlagte stabsmøde. Det kan han sagtens have gjort. Det kan også have været den store briefing i Gedestalden, der henvises til.

Om referatets punkt ØVRIGE, hvoraf fremgår, at Københavns Politi brokkede sig over, at de ikke kendte til Kina-besøget, forklarede han, at det formentligt handlede om, at politiet ikke kendte til besøgets omfang og timeplan, hvilket gjorde det vanskeligt at forberede besøget og kende ressourcekravet. Han er ikke overrasket over bemærkningen om synlighed i referatet, da det sikkert er blevet nævnt under mødet. Han kender ikke til en Falun Gong-demonstration foran den kinesiske ambassade den 15. juli 2012. Det er et internt referat fra PET, så han har ikke set referatet.

Københavns Politi var dybt afhængig af PET's trusselsvurdering. PET skulle fortælle, hvilken opgave de stod over for i forhold til risici og trusler. Det var i denne sammenhæng, at det blev tydeliggjort, at kineserne var følsomme over for demonstrationer. Han kender ikke til, at ledelsen har haft drøftelser med PET om besøgets tilrettelæggelse. Han var til stabsmøder i 2012 med KF 0764 og KF 0765. Han er i tvivl om KF 0766 og KF 0796. Han mener ikke, at KF 0761 deltog på stabsmøderne. Han kender alle fem. Han har ikke haft indblik i PET's møder med den kinesiske ambassade.

PET fortalte under et møde om præsidentens besøg, hvad præsidenten skulle besøge, og hvordan PET forventede, at besøget ville forløbe. I dette tilfælde har PET også nævnt bekymringerne om, at kineserne ikke ønskede at se demonstranter. Det har været en information som så meget andet, men udfordringen var, hvordan politiet skulle håndtere det. I 2002 blev demonstranterne gemt væk, hvorimod man i 2012 var bevidste om, at demonstranter skulle indtage en position, hvor de kunne komme frem med deres budskab. Demonstranterne fik lov til at stå synligt ved hotellet. Demonstranterne var så tæt på, at kineserne spillede høj musik for, at de ikke kunne høre demonstranterne. De lod ikke demonstranterne få en position, hvor de kunne hoppe op på præsidentens bil på eskorteruten eller lignende.

Han har aldrig deltaget i møder i Protokollen eller i øvrigt talt med en kineser. Han sad dog tilbage med det indtryk, at det var under møder i Udenrigsministeriet, at det

blev skitseret, hvordan besøgene var sat sammen. Besøgsplanen var som udgangspunkt ikke politiets ansvar, med mindre der i planen var sikkerhedsmæssige eller andre udfordringer. Ved nogle besøg kendte politiet til programmet i god tid, men ved besøget i 2012 kom det endelige program først i sidste øjeblik, hvilket betød, at det var besværligt at planlægge besøget.

Vedrørende Michael Agerbæks forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018, hvoraf fremgår bl.a. *"[…] Hans udtalelser er i det væsentlige loyalt gengivet i pressen, herunder i artiklen i Politiken den 14. juni 2018 med overskriften "En skandale, der stikker dybere: Ny jagt på en ordre oppefra i Tibetsagen". Han udtalte sig i pressen, fordi han syntes, at det var ærgerligt, at to politiledere skulle stå på mål for en forståelsesramme, som havde været kendt i politiet gennem en længere årrække… Allerede dengang var der en forståelse vedrørende synlighed og antikinesiske demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg. Han kan ikke angive præcist, hvordan denne forståelse kom til udtryk. De enkelte operationer blev planlagt på stabsmøder, hvori PET deltog. På møderne deltog endvidere de operative ledere fra andre involverede politistationer. Det var på disse møder, at forståelsen om synlighed ved kinesiske besøg fremkom. Forståelsen blev talt ind i politiet fra PET"*, forklarede han, at udtalelsen stemmer overens med hans egne erindringer.

Han ved ikke, om chefpolitiinspektør Kai Vittrup havde samme forståelsesramme som Michael Agerbæk, men det ville undre ham, hvis Kai Vittrup ikke havde viden om forståelsesrammen, da Kai Vittrup havde været meget inde over besøgene, især i 2002. Politiinspektør Mogens Norup Lauridsen besad i en periode Kai Vittrups stilling, mens Kai Vittrup var udlånt til en international stilling. Han ved ikke, om Kai Vittrups efterfølger, chefpolitiinspektør Jørn Aabye Nielsen, kendte til denne forståelsesramme.

Adspurgt om hvor langt ind i politiets ledelsesrækker denne forståelsesramme eller norm var kendt, forklarede han, at der var nogen, der havde et ønske om, at et besøg forløb på en god måde. Denne sti kunne kun lægges af dem, der inviterede. Ingen var interesserede i at sige direkte, hvad der skulle gøres, men der kom tilkendegivelser, som blev oplevet forskelligt af modtagerne. Han vil tro, at politiinspektør Mogens Norup Lauridsen også havde den viden. Det ville undre ham, hvis han ikke havde. De, der arbejdede i det operative felt fra chefpolitiinspektørniveau og nedefter, må have haft en grad af viden.

Han ville forvente, at politiinspektør Mogens Norup Lauridsen fulgte med, og også at han læste operationsbefalingen, men den kom i mange udgaver med store og små ændringer, så det er ikke nødvendigvis sådan, at Mogens Norup Lauridsen har læst dem alle. Det er hans indtryk fra alle de stabsmøder, han har deltaget i, at hvis der

pludselig var et eller andet, der kunne være kritisabelt eller farligt, ville det blive taget frem og drøftet, men i 2012 var det ikke situationen, at nogen skulle krænkes.

Jørn Aabye Nielsen kan godt have været inde over strategien i 2012. Ifølge lærebøgerne er det faktisk politidirektøren, der står på mål for strategien, men i praksis har politidirektøren nogen i det strategiske niveau, der står for det. I 2012 var det chefpolitiinspektør Jørn Aabye Nielsen, og i 2002 var det chefpolitiinspektør Kai Vittrup.

Han husker ikke at have drøftet trusselsvurderingen med chefpolitiinspektør Mogens Norup Lauridsen, men det ville undre ham meget, hvis den ikke var blevet vendt på et stabsmøde. Oplysningerne i trusselsvurderingen er essentiel viden at have for dem, når de skal vurdere, hvad det er for en udfordring, de står over for. Hans nærmeste leder var Mogens Norup Lauridsen, så det var ham, han gik til med eventuelle problemer. Hvis Mogens Norup Lauridsen mente, at nogen over skulle inddrages, var det Mogens Norup Lauridsen og ikke ham, der gik videre med det.

Han husker oplysninger om de 20 mia. kr. mest fra pressen. Han husker ikke, at det var noget, der som sådan blev diskuteret andet end, at der har været en ganske kort orientering. Det handelsmæssige kom til ham gennem pressen.

Udmeldingerne om kinesernes sensibilitet kom ind i Københavns Politi gennem PET. PET havde fået deres viden om kinesernes følsomhed oppefra. Ledende chefpolitiinspektør Jens Christian Jespersen har fortalt ham, at han besøgte Kina i april 2012 som led i sin ledelsesuddannelse i Forsvarsakademiet. I Kina mødte han den danske ambassadør, som over for ham i op mod en time understregede vigtigheden i, at der blev taget hensyn til kineserne, at de ikke måtte tabe ansigt mv., da dette var vigtigt i forhold til Danmarks samhandel med Kina. Hans ven Niels Ranløv fra forsvaret deltog i samme møde og har bekræftet indholdet af samtalen med ambassadøren og fortalt ham, at det under mødet blev sagt, at besøget ikke skulle ende som i Norge, hvor Norges samhandel med Kina var gået i stykker efter deres uddeling af Nobels Fredspris til en systemkritiker.

Han har aldrig modtaget ordre om at tage flag fra demonstranter, og han har aldrig givet en sådan ordre, men der har været givet et klart signal om, at besøgene skulle foregå, så alle var glade og tilfredse. Det kan sammenlignes med situationen, hvor børnene sidder i køkkenet og spiser pizza, for ikke at være synlige, mens forældrene har gæster på besøg.

Vedrørende Ole Kahrs forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at det blev nævnt på stabsmøder, at de skulle passe på, at den kinesiske premierminister under sit besøg i 2002 ikke så fx demonstranter fra Falun Gong, og at det

var en uskreven regel, forklarede han, at bekymringen blev nævnt i 2012, men han erindrer ikke, at det blev sagt direkte, at demonstranter ikke måtte være synlige. I 2012 var der mere rum til demonstranter, og de blev tillagt en større grad af synlighed end tidligere. Det var hensigten, at der skulle være en mere åben linje over for demonstranterne. Ved stabsmøderne i 2012 var politiinspektør Mogens Norup Lauridsen vært. Derudover deltog Michael Agerbæk og Bent Olsen fra OPA og ham selv.

Han husker ikke tilkendegivelser under stabsmøderne af den karakter, som Ole Kahr giver udtryk for. Det var tydeligt for enhver, at kineserne blev fornærmerede over demonstranter. Budskabet i hans egen briefing var, at Københavns Politi gjorde det på deres egen måde uanset kinesernes ønsker. Han kan ikke stå på mål for andres fortolkninger. Der stod mellem linjerne i trusselsvurderingen, at det var vigtigt for Danmark, at besøget skulle forløbe på en god måde, da dette ville have positive konsekvenser for Danmarks forhold til Kina. Dette er et udtryk for den tid, de befandt sig i efter finanskrisen.

Vedrørende vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallovs forklaring for Tibetkommission II den 4. december 2018 om forholdet mellem den grundlovssikrede ret til at demonstrere og politiets ret til at bestemme inden for loven, hvor en demonstration skulle foregå, forklarede han, at alle var bevidste om retten til at demonstrere og ytre sig, hvilket man langt hen ad vejen efterkom. Han mindes ikke at have drøftet grænserne for placering af demonstranter med sine kollegaer. Han har medvirket til at lave manøvrer med køretøjer, der gjorde det umuligt at se et objekt fx ved ambassader. Når man foretog skærmning af en demonstration, var det for at få afviklet demonstrationen på en måde, hvorpå sikkerheden ikke blev tilsidesat, og ingen led overlast. Det var på det tidspunkt måden, man gjorde det på, og han har aldrig fået kritik af sin ledelse heraf.

Falun Gong-tilhængere udgjorde som udgangspunkt ikke en sikkerhedsmæssig risiko. En demonstration kunne dog altid udvikle sig, hvilket man skulle være forberedt på.

Han har ikke fået ordre eller lignende af den øverste ledelse i Københavns Politi om, hvordan de skulle behandle demonstranter under kinesiske besøg. Han har ikke været til stede i de mødefora, hvor disse ting kunne være drøftet, da han ikke fungerede på det strategiske niveau. Han har heller ikke hørt om det fra andre.

Pressen var opsat på at skrive om, hvor vigtigt besøget var, herunder de store økonomiske interesser, der var på spil, hvilket også gjorde indtryk, og der var således påvirkninger fra mange sider.

Han erindrer ikke mail af 12. juni 2012 fra Mikael Dekker Poulsen og Jørgen Kold cc til Claus Hjelm Olsen om "Statsbesøg fra Kina" om Københavns Politis anmodning om, at enten Kastellet blev holdt lukket for offentligheden i formiddagstimerne den 15. juni 2012, eller at politiet havde mulighed for at sikre voldanlægget, som vender ud mod Havnefronten i tidsrummet, under sejladsen og besøget ved Den lille Havfrue.

Om mail af 13. juni 2012 fra Mikael Dekker Poulsen til Claus Hjelm Olsen, Mogens Norup Lauridsen, Andrew Jerome Henrik Oryé m.fl., hvoraf fremgår blandt andet *"[…] Jeg har aftalt med Kastellet, at de lukker Volden ud mod havnen for offentligheden i tidsrummet fra kl. 0945 til 1215, og at det vil være muligt at føre kortegen igennem såfremt det behøves…"*, forklarede han, at han ikke erindrer mailen. Det ligner en orientering om, at der var truffet beslutning om at lukke Kastellet.

Han var ikke involveret i beslutningen. Det ville overraske ham, hvis en operationsleder egenhændigt gav forsvaret besked om at lukke Kastellet af, og Mikael Dekker Poulsen og Henrik Oryé ville ligeledes ikke gøre det. Det er typisk PET, der har kontakten til forsvaret om den slags. Politikredsen tager typisk kun kontakt til forsvaret, hvis der er brug for forsvarets hjælp. Han ved ikke, hvem der traf beslutningen.

Han husker ikke, at der under briefingen i Gedestalden var diskussioner om at ændre i operationsbefalingen. Der kan sagtens under en briefing fremkomme ny viden eller være ting, der var overset, og som så bliver tilføjet operationsbefalingen. Politiinspektør Mogens Norup Lauridsen modtog mailen af 13. juni 2012 og var i det hele taget altid med i "loopet" på mails, da han havde det overordnede ansvar for operationen.

Om mail af 22. maj 2018 fra Lars Henrik Lundberg til Claus Hjelm Olsen om "En tænkt situation" forklarede han, at han har kendt Lars Henrik Lundberg i mange år. De er gode venner privat og har arbejdet meget sammen. Lars Henrik Lundberg syntes, at det var urimeligt, at han skulle ende i den situation, som han befinder sig i nu. Henrik Oryé havde fortalt Lars Henrik Lundberg, at en jurist fra Københavns Politi havde sagt til Henrik Oryé, at de kunne påstå, at de havde inkrimineret sig selv under deres afhøring. Dette var han dog ikke interesseret i, da det ville betyde, at han havde sagt noget, som var forkert, hvilket han ikke havde. Derfor var denne del af brevet ikke aktuelt for ham, hvilket han meddelte Lars Henrik Lundberg. I brevet var der også oplistet eksempler på andre tilfælde, hvor bannere var blevet fjernet fra fx parkeringshuse, og Bubber blev på et tidspunkt taget ned fra en lygtepæl, da han var ved at hænge et banner op. Med dette forsøgte Lars Henrik Lundberg at sige, at der ikke var tale om politiets hetz mod tibetanske demonstranter eller Falun Gong-tilhængere, men at det var den måde, som politiet havde arbejdet på igennem rigtig

mange år. Det var ikke for at krænke nogen, men for at sikre, at besøgene blev gennemført på god og tryg måde, uden at nogen led overlast.

Om mailens første afsnit, hvoraf fremgår *"…Hvordan vil situationen være, hvis Claus og Henrik, under afhøring i retten under vidneansvar har tænkt, at de selv ville kunne komme i problemer og derved inkriminere dem selv, hvis de begyndte at svare, at de på dagen måske havde været lidt for nidkære og rigtigt nok havde gjort noget for at præsidenten ikke måtte se nogen demonstranter under sit besøg og altså dermed havde været med til at bryde almindelige borgeres rettigheder og knægte ytringsfriheden?"* forklarede han, at han ikke genkender at have været for "nidkær", da måden, de løste opgaven på, ikke var begrundet i nidkærhed. De imødekom synlighed for demonstranterne ved de placeringer, de havde fået. Det må derfor stå for Lars Henrik Lundbergs egen regning, når han skriver, at de havde gjort noget for, at præsidenten ikke så demonstranter.

Om mailens andet afsnit, hvoraf fremgår *"…Hvad hvis de var klar over, at ikke bare dem selv men hele Københavns Politi, ministerier, PET osv., havde været alt for opsatte på at sikre, at Kinesernes besøg blev en succes men alt for meget på kinesernes præmisser, når de i årene efter besøget har kunne se, at PETs anbefalinger var blevet tillagt alt for stor betydning, og at alle bare ønskede at alle handelsaftaler til mange milliarder ikke måtte gå i vasken OG at de efterfølgende mange klager fra demonstranter om fratagelse af flag, skærmning bag køretøjer osv osv., langt hen ad vejen med rette ville kunne kritiseres og evt. føre til sanktioner mod dem selv, da de jo netop havde stået for operationsledelsen i såvel KSN som på gaden?"* forklarede han, at afsnittet i det væsentligste handler om sanktioner mod dem selv. PET havde ofte beskrevet, at kineserne ikke brød sig om den slags ting, og selv efter nedsættelsen af Tibetkommission I har der været eksempler på situationer, hvor der er blevet taget fat i demonstranter. Under indvielsen af pandaanlægget i 2019 tog politiet fat i demonstranter, og under Helle Thorning-Schmidts grundlovstale i 2012, hvor der var nogle, der placerede et banner foran hende, blev det fjernet af politiet. Dette havde de helt sikkert ikke fået ordre om at gøre, men politiet læste en situation, som havde taget en drejning, der kunne udvikle sig. Politiet går ikke ind i en opgave for at krænke nogen. Der er et element, der omhandler retten til at ytre sig, men der er også et element som indebærer, at politiet skal sikre, at det kan styres, og at der ikke sker noget utilsigtet.

Om mailens tredje afsnit, hvoraf fremgår *"…Hvordan skulle Claus og Henrik egentligt kunne forklare, at det der skete, rent faktisk er sket i mange andre sammenhænge og ved andre såvel statsbesøg, afholdelse af formandskaber, demonstrationer, taler, folketingets åbninger m.m., og at politiet generelt vel i en eller anden grad har bøjet grundloven og ytringsfriheden igennem mange år både før og efter det kinesiske besøg i 2012 uden at fa hele Københavns Politi inklusive dem selv til at stå i et dårligt lys?"*

forklarede han, at de ikke bøjede grundloven. Han er aldrig gået ind i en opgave for at krænke nogens muligheder for at blive set, men han har forsøgt at lave løsninger, der gjorde, at de, der ønskede det, kom ud med deres budskaber. Hvis politiet skulle have krænket demonstranter, skulle de have forbudt demonstrationen i sin helhed og kørt demonstranterne væk i busser, som det sker i Rusland. Sådan gøres det ikke i Danmark.

Kim Lykke Østergaard skrev på et tidspunkt til ham, at det ikke skulle gå som i 2012, men han har ellers ikke været genstand for drillerier fra Kim Lykke Østergaard i forhold til begivenhederne i 2012.

Det var typisk demonstrationsledelsen, der ved deres anmeldelse af demonstrationen angav, hvor de ønskede at stå. Da præsidentens planer blev ændret, og præsidenten ikke længere skulle besøge rådhuset, men i stedet skulle besøge Christiansborg, kontaktede de demonstrationsledelsen og aftalte flytning af demonstrationen fra foran Industriens Hus til Højbro Plads eller Finansministeriet, hvor den ville være mere synlig. Dette viser, at politiet ikke havde til hensigt at skjule demonstranterne. Det var muligvis ham og ikke Mogens Norup Lauridsen, der talte med demonstrationslederen. Han husker ikke demonstrationslederens navn, men det var en mand. Der var ikke noget med, at demonstranterne ikke måtte ses. De gik i 2012 langt videre end tidligere for at sikre synligheden af denne gruppe af demonstranter. Før 2012 blev den type demonstranter gemt væk for kortegen, da de ikke måtte ses. Fredsvagten var givet også til stede ved Finansministeriet under besøget. Han husker det dog ikke nærmere.

Han gav en ordre om, at han ikke ville have demonstranter på Christiansborg Slotsplads, da han ikke ville risikere at komme i en situation, hvor der skete noget, han ikke kunne styre, såsom stenkast, maling mod præsidentens bil mv. Han ville undgå en situation, som den Anders Fogh Rasmussen blev udsat for, da han fik hældt maling i hovedet, eller at der som under COP 15 blev hængt et banner op, hvor det ikke skulle være.

Han står ved sin beslutning om, at demonstranterne ikke skulle stå på Christiansborg Slotsplads ud fra et sikkerhedsmæssigt moment. Demonstranterne kunne i stedet stå ved Højbro Plads, hvor de i hvert fald var synlige for befolkningen, kunne komme i medierne og give udtryk for sine holdninger. Han gav ikke ordre om, at der skulle fratages flag. I så fald ville nogle af hans 20 indsatsledere have sagt fra, eller også ville der være indsamlet flere hundrede flag og ikke blot nogle få. Han ved ikke, hvad der har ligget i ordren eller baggrunden herfor.

Demonstrationerne blev gennemført, og de var synlige for den offentlige befolkning. Der lå en viden hos politiet om, at kineserne måske følte sig fornærmerede, hvis de så demonstranter. Politiet gjorde det på deres måde og under de konditioner, som de mente, var de rigtige.

Han havde over for Henrik Oryé skitseret sin manøvreidé om, at køretøjerne kunne placeres på broen, såfremt det blev nødvendigt at sikre, at der ikke kom demonstranter på Christiansborg Slotsplads. Han har forstået det sådan, at flagene blev frataget demonstranter på slotspladsen, hvor han havde sagt, at der ikke skulle være demonstranter.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 12.55.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 26

PROTOKOL

Den 11. februar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Kim Lykke Østergaard var mødt.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Christina Schønsted, advokat Finn Bachmann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Kristian Braad, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Mikael Bernhoft, advokat Noaman Azzouzi, advokat Torben Koch, advokat Ulrik Sjølin og advokat Allan Ohms var mødt.

Kim Lykke Østergaard bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Kim Lykke Østergaard blev oplyst om, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages. Han blev også oplyst om hans ret til at have en bisidder, og han oplyste, at han ikke ønskede en bisidder.

Kim Lykke Østergaard bekræftede, at han fra november 2001 til oktober 2002 var vicepolitikommissær og indsatsleder i Ordenspolitiet og benyttede forkortelsen OCI, når han var ordenspolitiets centrale indsatsleder, at han fra juli 2003 til april 2005 var politikommissær ved Station Bellahøj, at han fra april 2005 til september 2008 var vicepolitiinspektør ved Station Bellahøj, at han fra 15. september 2008 til 2011 var ansat ved Udrykningssektionen, at han fra 2011 til 2018 var ansat ved Station City, og at han nu er ansat ved Reaktionsafdelingen, som tidligere hed Udrykningsafdelingen.

Han var i 2013 operativ leder under det kinesiske besøg. Forud for 2002 deltog han ikke som indsatsleder under kinesiske besøg.

2002

Han deltog i et møde i Eigtveds Pakhus umiddelbart før premierminister Zhu Rongji's besøg i 2002. I mødet deltog embedsmænd fra Udenrigsministeriet og indsatsledere, og de fik at vide, at de skulle undgå, at den besøgende så Falun Gong-tilhængere. Mødet må være blevet holdt efter, at operationsbefalingen var udarbejdet. Hvis mødet alene havde været et indledende møde i forbindelse med tilblivelsen af operationsbefalingen, ville han ikke have været med. Det var hans opgave at finde ud af, hvor Falun Gong-tilhængere stod ved kortegeruten. Hvis der var Falun Gong-tilhængere, ville kortegeruten blive omlagt. Det var første og eneste gang, han har været til møde i Udenrigsministeriet. Der har helt sikkert også deltaget folk fra PET, men han husker det ikke konkret. Der var mange til stede på mødet og givetvis også flere indsatsledere end ham selv. Han husker det ikke konkret, men han er overbevist om, at chefpolitiinspektør Kai Vittrup også deltog i mødet, da det formentlig var Kai Vittrup, der havde taget ham med til mødet. Det var en slags gestus for at vise, at også indsatsledere burde deltage på højere plan. Kai Vittrup var operationsansvarlig for besøget, uanset om han var angivet som sådan eller ej. Det var Kai Vittrup, der satte fingeraftrykkene på operationsbefalingen i forhold til, hvad der skulle ske. De havde en efterfølgende briefing på Politigården, hvor der ikke deltog folk fra Udenrigsministeriet. Han husker ikke briefingen konkret.

Han husker mødet i Eigtveds Pakhus, fordi der var én, der klappede ham på skulderen, da mødet sluttede, og sagde, at han skulle sørge for, at VIP'en ikke så demonstranter, da det ville forstyrre gæstens "åndelige habitus". Det var første og eneste gang, at han har hørt vendingen "åndelig habitus", og derfor bed han mærke i den. Det var en civilklædt mand, der sagde det til ham. Det var ikke en politimand. En politimand ville han have genkendt. Han kan ikke udelukke, at det var én fra ministeriet eller fra PET. Det var ikke én, der var i hans kommandolinje i operationen.

Det var Udenrigsministeriet, der kendte til besøgets detaljer. Han ved ikke, hvilken afdeling fra Udenrigsministeriet der deltog i mødet, men han er er overbevist om, at der deltog ansatte fra Protokollen. Han husker ikke, om det var mænd eller kvinder, der deltog fra Udenrigsministeriet. På mødet blev programmet gennemgået. Han erindrer ikke at have været til flere møder i Udenrigsministeriet efter 2002. I så fald ville han kunne huske det.

Ved briefingen i 2002 var der forlydende om, at der ville være Falun Gong-tilhængere på Kongens Nytorv. Chefpolitiinspektør Kai Vittrup gav ham klar besked om, at

han skulle sørge for, at den besøgende ikke så dem, hvis kortegen var nødsaget til at køre forbi Kongens Nytorv. Kai Vittrup sagde ikke, hvordan de skulle skærmes. Han ville nok have kørt vogne ind foran demonstranterne, hvis det var blevet aktuelt. Kai Vittrup sagde ved en anden lejlighed forud for besøget, at hvis han ikke skærmede demonstranter for den kinesiske gæst, ville han aldrig blive politikommissær. Kai Vittrup sagde det ikke for sjov. Humor og Kai Vittrup var ikke en god cocktail. Kortegen kom aldrig forbi Kongens Nytorv, men det var Kai Vittrups ordre, der var årsag til, at han selv stod der, da han havde ansvaret for indre by. Han valgte at stå der, da det nok var der, der var det største behov for en indsats, hvis det skulle ske at kortegen kørte den vej. De har i andre tilfælde brugt biler til at afskærme demonstranter. Det var efter den 18. maj 1993, at politiet var gået over til at bruge bilerne aktivt som skjold for at beskytte dem selv, andre og bygninger. I 2002 ville han dog have brugt bilerne til noget, som ikke var sikkerhedsmæssigt begrundet. Han anså ikke Falun Gong-tilhængere som egentlige demonstranter, da de bare stod og mediterede.

Kai Vittrups lederstil var "management by fear". Kai Vittrup var frygtet af politikorpset. Der var meget langt op til en chefpolitiinspektør, og det gjorde ham ikke mindre frygtet. Han var senere i Kosovo samtidig med Kai Vittrup, hvor han fik et andet billede af ham og kan sige, at han har humor. Han er dog ikke i tvivl om, at Kai Vittrups ordrer i Københavns Politi var seriøse.

Han forstod, at det var kulturelt begrundet, at kineserne ikke ønskede at se Falun Gong-tilhængere. Dengang tænkte han ikke nærmere over det. De ville behandle gæsterne ordentligt, og hvis de ikke ville se demonstranter, skulle de ikke det.

Om handlingsforløbsrapport af 21. september 2002 for ASEM 4 politiaktion 8 Indre by/Vesterbro, om kl. 12.32 hvoraf fremgår, *"L8 og D9-ol besigtigelse af Kgs. Nytorv vedr. Falun Gong og kulturarrangement på Frankrigs Ambassade. Alt roligt…"*, forklarede han, at han var Lima 8 (L8). Chefpolitiinspektør Kai Vittrup havde forud for handlingsforløbsrapporten givet ham ordren om at sikre, at den besøgende ikke så Falun Gong-tilhængere på Kongens Nytorv.

Om Københavns Politis operationsbefaling af 20. september 2002 vedrørende Officielt besøg fra Kina den 24. - 26. september 2002, Politiaktion 8 – Sektor Indre By/Vesterbro, hvoraf fremgår blandt andet, at"… *Politiaktionen sikrer gennem en tilbagetrukket og forskydelig optisk føring, at forbipasserende demonstrationer ikke umiddelbart kan ændre retning og fortsætte ind i den indre by…"*, forklarede han, at "optisk føring" betød, at de ville bruge biler til at følge demonstranterne og spærre af, så de gik i den retning, som politiet ønskede. På den måde blev demonstranterne ført det rigtige sted hen. Optisk føring kunne også foretages af gående betjente, der fulgte de-

monstrationen på hver side. Det afhang af situationen, om man valgte den ene eller den anden fremgangsmåde.

Der er sikkert også andre ledende politifolk, der har givet lignende ordrer om, at kineserne skulle skærmes fra Falun Gong-tilhængere, for de havde alle den opfattelse. Han ved ikke, om dette også gjaldt politiinspektør Mogens Norup Lauridsen. Han mindes ikke, at han fik ordrer fra Mogens Norup Lauridsen herom, men da de sad på samme gang, virker det utænkeligt, at Mogens Norup Lauridsen ikke har haft viden om, at kineserne ikke skulle se demonstranter, men han ved det ikke.

Han så ikke noget odiøst i, at de gjorde, hvad de kunne, for at den kinesiske gæst følte sig velkommen, og hvis det var en del af den kinesiske kultur, at kineserne blev stødt over at se Falun Gongtilhængere, ville de sikre, at gæsterne ikke så dem. Han anså ikke dette som værende på kant med grundloven eller med andre regler. De ville fx heller ikke servere Danmarks nationalret til den saudiarabiske konge under et besøg.

Den generelle viden om, at kineserne ikke tålte at se demonstranter, har formentlig også været der før 2002, og forståelsen eksisterede sikkert også, før Kai Vittrup kom til København. Han betragtede det som gængs viden. Han var også gruppefører før 2002, men han husker ikke, om det har været under kinesiske besøg. Han erindrer ikke at have fået ordre eller instruks om at skærme demonstranter fra en kinesisk delegation før i 2002.

PET står for det sikkerhedsmæssige. Han kan ikke forestille sig, at PET har drevet politik og på den baggrund videregivet kinesernes bekymringer. Han mener, at det kom fra Udenrigsministeriet, at demonstranterne skulle skærmes under kinesiske besøg, men han ved det ikke. Han ved, at ministerierne også efter 2012 og så sent som i 2018 har anmodet om særlige foranstaltninger ved kinesiske besøg.

Vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallov var KSN-leder i 2002. Politiinspektør Mogens Norup Lauridsen var leder af regionsafdelingen og leder for Gunnar Birger Sallov. Mogens Norup Lauridsen refererede til chefpolitiinspektør Kai Vittrup. Han refererede i teorien selv til Gunnar Birger Sallov, men i praksis refererede han ofte direkte til Mogens Norup Lauridsen eller til Kai Vittrup.

Om handlingsforløbsrapport af 23. september 2002 for ASEM 4 politiaktion 8 Indre by/Vesterbro, om kl. 10.25, hvoraf fremgår, *"L8 på Grøndal Centret for briefing af politiaktionens enheder. D9- ol skal føre tilsyn ved demo Nytorv (Falun Gong) i tidsrummet kl. 1700 til 1900…"*, forklarede han, at hans opgave også her var at holde øje med Falun Gong-tilhængere. Hans opfattelse var, at chefpolitiinspektør Kai Vittrups

ordre gjaldt for hele besøget. Han talte ofte med eskortelederen Ole Kahr. Hvis han til KSN meldte, at der stod Falun Gong-tilhængere, ville der typisk blive valgt en anden rute. Omlægning af eskorterute kunne også være sket under et besøg af fx den amerikanske præsident, da en omlægning kunne have sikkerhedsmæssige aspekter.

Om handlingsforløbsrapport af 23. september 2002 for ASEM 4 politiaktion 8 Indre by/Vesterbro om hændelse kl. 18.55, hvoraf fremgår, *"L8 til D9-ol: demoen ved Torvegade skal holdes på vestlige fortov"*, forklarede han, at det ikke var usædvanligt, at demonstranterne stod på den anden side af kørebanen og derved ovre ved Ørkenfortet på den modsatte side af ministeriet. Han husker ikke demonstrationen ved Torvegade. Han sendte en delingsfører til stedet. Han skulle give konstante meldinger til KSN om, hvor der befandt sig demonstranter på eskorteruten, så de hurtigt kunne ændre ruten.

Om hændelse kl. 19.37 i handlingsforløbsrapporten, hvoraf fremgår, *"D9-ol: S9-14. har kontakt til 3 demonstranter. Sv.: Skal holdes i sidegade, hvis det er Falun Gong"*, forklarede han, at det hele handlede om, at Falun Gong-tilhængerne ikke var synlige for kortegen.

Zhu Rongji boede på Hotel Radisson, og han har fået fortalt, at når gæsten skulle til og fra hotellet, blev der kørt biler ind foran Falun Gong-tilhængerne, så disse ikke kunne ses af Zhu Rongji. Demonstranterne blev placeret på stien ved voldgraven, som lå under gadeniveau et stykke væk, og ikke foran hotellet. De var på den måde nærmest umulige at se, hvilket også var hele agendaen. Han erindrer ikke, at bannere, flag og musik var et tema, der blev taget stilling til. Falun Gong-tilhængerne havde noget musik, som de lavede øvelser og meditation til. Dette blev ikke forhindret, og det forekom ham ikke som et problem. Han mindes ikke, at de havde bannere. Der er et temmelig bredt stykke ved træerne på gadeniveau, som ikke er cykelsti, hvor Falun Gong-tilhængerne kunne have stået. De kunne også have stået på fortovet foran Statens Serum Institut. Han var ikke klar over, at der allerede stod en pro-kinesisk demonstration på det sted. I 2002 så han det ikke som en ulovlig ordre, at demonstranterne blev placeret under gadeniveau og ude af syne. Han ville ikke dengang have tilladt, at de havde stået på gadeniveau. Dette var ikke begrundet i sikkerhed, men alene vurderet ud fra, at de ikke skulle være synlige.

Om handlingsforløbsrapport af 24. september 2002 for ASEM 4 politiaktion 8 Indre by/Vesterbro om hændelsen kl. 21.00, hvoraf fremgår, at *"Lima 8 tilgående med tilsyn SAS Radisson, Amager. Ca. 25 Falun Gong tilhængere samlet foran SAS / alt stille & roligt. Lima Scandinavia, vpk. Jørgen Kristensen, kontaktetønskede Falun Gong demoen flyttet ind i parken, hvilket var i overensstemmelse med tilladelsen og KSN"*, og om hændelse kl. 21.20, hvoraf fremgår, at *"Gong tilhængere placeret på fortov mel-*

lem cykelsti & busstop. Af tilladelse fremgår, at Demoen kun må stå "På sti i Parken", hvorfor de efter lidt diskussion med OCI fortrækker til parken…", forklarede han, at det ikke var ham, der kørte L8 på det tidspunkt, da han ikke havde nattevagten. Det lyder som den episode, som han senere fik fortalt. Han har helt sikkert talt med OCI Børge Niemann og læst handlingsforløbsrapporten, og det var også fast praksis, at de orienterede hinanden ved vagtskifte, men han husker det ikke.

Om handlingsforløbsrapport af 25. september 2002 for ASEM 4 politiaktion 8 Indre by/Vesterbro med et billede af Zhu Rongji, Anders Fogh Rasmussen og Romano Prodi, forklarede han, at han havde indsat billedet som et humoristisk indslag. Om hændelsen kl. 13.50, hvoraf fremgår, at *"L8 ved passage Rådhuspladsen konstateret ca. 50 Falun Gong som lavede opvisning. KSN underrettet. Intet foretages i den forb.",* forklarede han, at der givetvis ikke har været en eskorterute, der skulle forbi Rådhuspladsen den pågældende dag, så der var ikke grund til at gøre noget. Falun Gong-tilhængere var yderst fredelige. Han talte med demonstrationsanmelderen på Kongens Nytorv. Han så Falun Gong-tilhængerne flere gange under besøget. Det er hans klare opfattelse, at de ikke udgjorde en sikkerhedsmæssig risiko.

Om handlingsforløbsrapport af 26. september 2002 i forbindelse med officielt besøg fra Kina for politiaktion 8 Indre by/Vesterbro om kl. 19.07 (formentlig rettelig kl. 09.07), hvoraf fremgår, *"L8 til D23-02: Grundet ændret rute umiddelbart efter afgang fra hotellet improviseres mht. placering. Klar til indsats ved behov",* forklarede han, at den ændrede rute hentydede til eskorteruten. Det var deling 23-02, der skulle improvisere og hurtigt få placeret bilerne, så de stod parallelt med den nye rute. "FUH" stod for færdselsuheld. Det var en sikkerhedskortege, som helst ikke skulle holde stille på ruten på grund af et færdselsuheld. Delingsføreren måtte selv finde ud af, hvor bilerne skulle placeres. Der har gennem tiden stået mange demonstranter ved Ørkenfortet over for Udenrigsministeriet.

Om hændelsen kl. 13.45, hvoraf fremgår, at *"D23-02: har patruljeret i hele sektoren samt omkring Kinas ambassade i Hellerup. Ingen Falun Gong-aktivister at se",* forklarede han, at der også blev holdt øje med ambassaden og den kinesiske gæsts besøgssteder. Det var det lokale politi, der tog sig heraf, hvis besøgsstederne lå uden for København.

Vedrørende eskorteleder Ole Kahrs forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at det blev nævnt på stabsmøder, at de skulle passe på, at den kinesiske premiereminister under sit besøg i 2002 ikke så fx demonstranter fra Falun Gong, og at dette var en uskreven regel, som var baseret på noget andet end en sikkerhedsvurdering, samt at Ole Kahr ikke vidste, om budskabet blev formidlet længere ned i rækkerne, forklarede han, at han er enig i betragtningerne. Som indsatsle-

der sagde han helt sikkert til sine folk, at en del af opgaven var, at den kinesiske gæst ikke skulle se demonstranter.

Vedrørende vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallovs forklaring for Tibetkommission II den 4. december 2018 om, at chefpolitiinspektør Kai Vittrup under et forberedende møde nævnte, at kineserne var meget sarte over for Falun Gong og demonstrationer i almindelighed, og at de skulle gøre så meget de kunne, for at kineserne ikke blev "udsat" for demonstrationer, forklarede han, at han ikke deltog i de møder, som Gunnar Birger Sallov omtaler, men hvis Kai Vittrup havde sagt, at de skulle gøre, hvad de kunne, har han svært ved at se, at der ville være en begrænsning i, hvad politiet skulle gøre for at sikre, at delegationen ikke så Falun Gong-tilhængere.

Om mail af 22. maj 2018 fra Lars Henrik Lundberg til Claus Hjelm Olsen med titlen "En tænkt situation" forklarede han, at han ikke mindes at have set det vedhæftede dokument.

Om mail af 23. maj 2018 fra Lars Henrik Lundberg til Henrik Oryé med tilføjelser til mailen af 22. maj 2018, hvoraf fremgår *"Har lige tilføjet lidt under punkterne, efter jeg har haft en yderst spændende samtale med Kim Ø i dag. Kim er klar til at bevidne det her i retten hvis det bliver nødvendigt",* forklarede han, at han er klar til under straffesagerne mod Claus Hjelm Olsen og Henrik Oryé at vidne om, at han fik direkte ordrer fra chefpolitiinspektør Kai Vittrup. Han kender både Lars Henrik Lundberg, Claus Hjelm Olsen og Henrik Oryé privat. Han fandt det harmdirrende, at det var kommet i spil, at Claus Hjelm Olsen og Henrik Oryé på eget initiativ skulle have taget flagene fra demonstranter, så han talte med Lars Henrik Lundberg i et forsøg på at hjælpe dem. Han talte ikke med Claus Hjelm Olsen eller Henrik Oryé om "En tænkt situation".

Om dokumentets første indrykkede afsnit, hvoraf fremgår, at *"…Kim husker fuldstændigt klart og tydeligt, at han i 2001/02 i forbindelse med et kinesisk besøg fik en lodret ordre fra Kai Wittrup personligt om, at nogle fa tibetanere/falun gong folk der stod ved hotel Radisson hvor den kinesiske delegation boede, skulle gennes om bag ved en hæk og dækkes af nogle gruppevogne, så de ikke kunne ses…",* forklarede han, at der er tale om den tidligere omtalte episode den 24. september 2002 ved Radisson Hotel, hvor Børge Niemann var på nattevagt og kørte L8. Han fik ordren af chefpolitiinspektør Kai Vittrup og videregav den til Børge Niemann, som sikkert også havde fået den fra KSN. Oplysningerne er korrekt gengivet af Lars Henrik Lundberg.

Om dokumentets andet indrykkede afsnit, hvoraf fremgår, *"Endvidere husker Kim tydeligt, at han fik ordre på, at han skulle sørge for - med 2-3 delinger - på Kongens Nytorv at være i stand til med delingernes køretøjer - at sikre, at delegationens kortege*

ikke ville kunne se den flok af tibetanske sympatisører og falun gong tilhængere, som befandt sig på Kgs. Nytorv - i fald at kortegen skulle forbi der", forklarede han, at der er tale om den tidligere omtalte episode ved Kongens Nytorv. En deling består af 5 biler. Han husker ikke, at Kai Vittrup havde sagt direkte, at han skulle have 2-3 delinger klar, men han skulle med alle til rådighed værende midler forhindre, at delegationen så Falun Gong-tilhængere. Der kunne dog sagtens have været 2-3 delinger til stede på Kongens Nytorv.

Kim Lykke Østergaard blev foreholdt chefpolitiinspektør Kai Vittrups forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at Kai Vittrup altid iværksatte det højeste beredskab under kinesernes besøg, da kineserne nødigt gav PET oplysninger om, hvorvidt den besøgende var truet, og Kai Vittrup ikke troede på, at der ingen risiko var, samt at det var alment kendt, at kineserne ikke brød sig om, at premierministeren skulle høre demonstranter, stå med flag osv., hvilket Kai Vittrup sagde "nå" til, samt at Kai Vittrup forklarede, at han ikke kunne afvise, at der blandt indsatslederne var en opfattelse af, at man skulle beskytte kineserne, og at nogen på eget initiativ havde handlet i overensstemmelse hermed. Hertil forklarede Kim Lykke Østergaard, at Kai Vittrup har en anden opfattelse af virkeligheden, end han har. Han har under de to episoder i 2002 på intet tidspunkt handlet på eget initiativ. Det er korrekt, at der var en klar opfattelse blandt indsatsledere, men denne opfattelse var kommet oppefra. Han fik en generel ordre om at melde anti-kinesiske demonstranter til KSN, så eskorteleder Ole Kahr kunne omlægge eskorteruten.

Chefpolitiinspektør Kai Vittrup har formentlig ikke givet ordrer på eget initiativ, men fulgt Udenrigsministeriets ønsker om særlige foranstaltninger for kinesiske besøg. Han tror, at Kai Vittrup var til en del møder i Udenrigsministeriet gennem årene. Han ved ikke, om Jørn Aabye Nielsen kendte til denne praksis. Kai Vittrup beskæftigede sig meget med det operative, mens chefpolitiinspektør Jørn Aabye Nielsen var langt mere optaget af den virksomhedsmæssige drift af politiet. Jørn Aabye Nielsen blandede sig ikke i politifaglige operationer mv.

2004

Under besøget af Kina's parlamentsformand Wu Bangguo var han indsatsleder ved aktionen 07-7 ved Den lille Havfrue.

Om Københavns Politi's operationsbefaling af 28. maj 2004 for Wu Bangguo og frues besøg den 31. maj - 2. juni 2004. 5. udgave, hvoraf fremgår, at *"Politiaktionen skal, med eget personale, sikre at fri til- og frakørsel kan ske uhindret. Endvidere skal der tages højde for opmarchområde til kortegen før ankomst til objektet, evt. i samråd med politiaktion 08-1 - Eskorte. Der skal planlægges for bevogtning af VIP limousiner I kor-*

tegekøretøjer, hvis de parkeres på området. Eventuelle demonstrationer henvises til området ved Lystbådehavnen. (de ikke kan ses fra området ved den lille havfrue.)", forklarede han, at han ikke mindes forudgående drøftelser med politikommissær Kaspar Andreasen om formuleringen af operationsbefalingen eller om hans taktiske befaling. Han hæfter sig ved, at det allerede i operationsbefalingen var angivet, hvor en demonstration skulle placeres. Dette skete sædvanligvis først senere i forløbet, hvor aktionslederen i samråd med PET og andre besigtigede ruten og besluttede, hvor det var mest hensigtsmæssigt at placere demonstrationer, kortege osv. Han kan ikke forestille sig, at Kaspar Andreasen indsatte bemærkningen i parentes på eget initiativ. Det er en usædvanlig bemærkning, som ikke tilkendegiver noget om sikkerhed. Han reagerede ikke på, at demonstranterne blev placeret et sted, hvor de ikke kunne ses. Hans opfattelse har altid været, at der var særlige foranstaltninger i forhold til demonstrationer ved kinesiske besøg. Det undrer ham, at Kaspar Andreasen ikke står nævnt som KSN-leder under punkt 3.0, men at det er Benny Winther Jørgensen. Dette understøtter blot hans teori om, at det ikke er Kaspar Andreasen selv, der skrev bemærkningen i parentes om synlighed.

Når han i sin taktiske befaling af 26. maj 2004 for politiaktion 07-7 Den lille Havfrue, punkt 2.0 Opgave, skrev, at det var opgaven at *"- sikre at evt. demonstrationer henvises til Lystbådehavnen ude af syne fra den lille havfrue*", var det, fordi oplysningerne fremgik af operationsbefalingen.

Han havde ikke i 2002 eller i 2004 kontakt med politidirektør Hanne Bech Hansen om de kinesiske besøg og hellere ikke senere med politidirektør Johan Martini Reimann.

2006

Om Københavns Politi's taktiske befaling af 24. oktober 2006, politiaktion 07-5 Bellahøj, for Kina's viceformand for Political Consultative Conference fr. Liu Yandong's besøg den 27. - 30. oktober 2006, punkt 3.0 – Udførelse, Plan for Station Bellahøj – udførelse, hvoraf fremgår blandt andet, at *"…Patruljen skal i god tid (kl. 1400) søndag den 29 oktober være ved Gefionspringvandet og frem til ankomst af den besøgende skal patruljen observere om evt. unormale tilstande, der afviger fra dagligdagen og straks underrette KSN herom"*, forklarede han, at det ikke var en usædvanlig instruks, at patruljen skulle være opmærksom på afvigelser fra normalen såsom demonstrationer.

Der har formentlig ikke været anmeldt demonstrationer fra Falun Gong eller lignende. Uanset gæstens politiske niveau har der altid været særlige foranstaltninger for kinesere under deres besøg.

Vedrørende vicepolitiinspektør Michael Agerbæks forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018, hvoraf fremgår blandt andet, at *"Der var en italesættelse i forhold til synlighed ved besøg fra Kina. Således var det et klart ønske at undgå, at kineserne blev konfronteret med antikinesiske demonstrationer, herunder fra Falun Gong og Støttekomitéen for Tibet. Han er bekendt med, at eskorteruter blev ændret for at efterkomme dette. Der kan altid være et sikkerhedsmæssigt aspekt ved ændring af eskorteruter, men ved besøg fra Kina blev det synlighedsmæssige aspekt vægtet tungere end ved gæster fra andre lande. […] Med de positioner, som Mogens Lauridsen har indtaget, herunder som leder af Regionsafdelingen, bør han være bekendt med forståelsesrammen omkring synlighed af demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg. Forståelsesrammen var kendt på dette niveau. Mogens Lauridsen sad for bordenden under stabsmøderne, men han blev i nogle tilfælde i 2004 afløst af Gunnar Birger Sallov, som var tredjemand i afdelingen på dette tidspunkt. Kaj Vittrup deltog i nogle møder, men han deltog ikke i alle. Kaj Vittrup var dog altid tæt på operationerne"*, forklarede han, at Michael Agerbæk blev leder af Planlægningssektionen efter Kaspar Andreasen. Det er hans opfattelse, at i 2004 og senere måtte ledelsesniveauet over ham have haft samme viden som ham om de kinesiske besøg.

2012

Han var ikke involveret i præsident Hu Jintao's besøg, men han hørte efterfølgende om politiets indsats under besøget, som var gået fuldstændig skævt, og at politiets besvarelser ved de efterfølgende undersøgelser ikke havde været gode nok.

Han har arbejdet sammen med Claus Hjelm Olsen og ser ham også privat. Han har helt sikkert talt med Claus Hjelm Olsen om begivenhederne under besøget i 2012. Han morede sig på Claus Hjelm Olsens bekostning over, at Claus Hjelm Olsen skulle besvare spørgsmål og skrive redegørelser. Humoren holdt dog op, da Claus Hjelm Olsen blev tiltalt i en straffesag. Han ved ikke præcist, hvad Claus Hjelm Olsen briefede om under besøget i 2012. Udover at der blev taget flag fra demonstranterne, skete der ikke noget i forhold til demonstranterne, som ikke var sket før. Han er overbevist om, at Claus Hjelm Olsen ikke som indsatsleder gjorde noget på eget initiativ.

Han har sikkert talt om den uskrevne regel med ledende politiinspektør Jens Christian Jespersen. Han husker det ikke konkret. Han har talt med mange kolleger herom, især de som ikke var involveret i 2012-besøget. Han kender ikke til, at de, der fortsat er i tjeneste, ikke ønsker at udpege ledelsen som ansvarlige for begivenhederne i 2012. Han undrer sig over, at de øverste ledelseslag ikke har udtrykt kendskab til de særlige foranstaltninger, som gjorde sig gældende ved kinesiske besøg.

2013

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I den 10. november 2016 om stabsmødet den 22. maj 2013, forklarede han, at der ikke var noget særligt, der adskilte besøget i 2012 fra tidligere besøg. Det har altid været sådan, at der har været iværksat særlige foranstaltninger for, at kineserne ikke skulle se demonstranter. Det, der startede drøftelserne i 2013, var, at der i 2012 var taget flag fra demonstranter, og det var blevet klarlagt, at politiet var gået for drastisk til værks. Hans hensigt med besøget i 2013 var derfor, at det ikke skulle gentage sig.

Den 21. maj 2013 sendte han en mail til Jørgen Skov om en ny strategi. Jørgen Skov havde chefbagvagten på tidspunktet for besøget i 2013. Chefbagvagten varede i syv dage ad gangen. Jørgen Skov var leder af Efterforskningsafdelingen, hvorfor han formentlig kontaktede politiinspektør Mogens Norup Lauridsen om den nye strategi. I 2013 var han ikke i tvivl om, at der måtte have eksisteret en forholdsordre under besøget i 2012, da det ikke gav mening, at indsats- eller operationsledere ville handle på egen hånd. Da han skrev dette i mailen af 21. maj 2013 til Jørgen Skov, havde han dog ikke en konkret viden herom, men det var et udtryk for hans generelle opfattelse.

Den 23. maj 2013 sendte han endnu en mail til Jørgen Skov om, at der skulle udtænkes en forholdsordre ved spontant opståede demonstrationer. Demonstranter måtte gerne ses og høres, men de måtte stadigvæk ikke udgøre en sikkerhedsmæssig risiko. Falun Gong-tilhængere havde ikke tidligere været voldelige eller uordentlige. Han har formentlig lavet et udkast til en strategi.

Om mail af 24. maj 2013 fra Kim Lykke Østergaard til Henrik Brix Søndergaard cc til Jørgen Skov med flere, hvoraf fremgår blandt andet, at *"Hej Brix … Derudover kunne jeg godt tænke mig, at du og evt. Bjarke og i et samarbejde med de DF der er på den 6. og 7. at vi får foretaget en recce omkring alle besøgssteder i vores politikreds med henblik på at vi på forhånd har udpeget mulige placeringer for evt. demonstrationer/happenings"*, forklarede han, at han på forhånd gerne ville vide, hvor de havde tænkt sig at placere demonstranter i forhold til objektet.

Når han videre i mailen skrev, at *"… Disse lokaliteter skal så vidt mulig være så demoen er mindst mulig synlig og mindst mulig hørbar fra objektet/hotellet, MEN stadig ikke et totalt obskurt sted i 4. baggård 40 km væk. Derved kan jeg til briefingen allerede på det tidspunkt angive passende steder og det samme ved evt. anmeldelse om demo. (der foreligger INGEN anmeldelser endnu vel at mærke)"*, var det, fordi det var hans indtryk fra besøget i 2012, at politiet nu havde en forpligtelse til at sikre, at demonstranterne ikke blev gemt væk, men i stedet kom så tæt på, at de kunne se objektet. Det skulle dog stadig være sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Demonstranterne måtte

godt kunne se objektet, men det var ikke det samme som, at objektet også kunne se demonstranterne fra fx sit hotelværelse. Alle indsatsledere udpegede sammen med PET, hvad der var sikkerhedsmæssigt forsvarligt i forhold til, hvor en demonstration kunne placeres. Sådan har fremgangsmåden altid været ved VIP-besøg uanset nationalitet. Det var PET, der havde ansvaret for den sikkerhedsmæssige del ved et VIP-besøg. Da han i mailen skrev, at demonstrationerne skulle være "mindst mulig synlig og mindst mulig hørbar", havde det ikke noget at gøre med sikkerhed. Henrik Brix Søndergaard vidste, hvad han mente hermed, men han erkender, at det ikke er den bedste mail, han har skrevet. Demonstranterne var dog synlige i 2013.

Ved Avedøreværket gav det ingen mening rent sikkerhedsmæssigt, at den enlige demonstrant, som var til stede, skulle stå så langt væk. Dagen efter skrev han i et notat, at de fremadrettet skulle forberede tre placeringer til demonstranter alt efter, hvor mange demonstranter der kom, således at afstanden til objektet var afhængig af, hvor mange der deltog i demonstrationen.

Han var operationsleder under besøget i 2013, så det var ikke ham, der drøftede placeringen af demonstranterne med PET.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I om, at trusselsvurderingen i den taktiske befaling for færdselspolitiets indsats var kopieret fra trusselsvurderingen i operationsbefalingen, samt at strategien var forskellig fra den endelige strategi, der blev formuleret af politiinspektør Mogens Norup Lauridsen, forklarede han, at Thomas Tarpgaard må have kopieret dette fra operationsbefalingen fra 2012, hvilket ikke var så heldigt.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I om, at han ikke kunne afvise at have talt med Claus Hjelm Olsen om begivenhederne i 2012, selvom det ikke nødvendigvis var en naturlig ting at tale med lederne fra forrige besøg om, forklarede han, at han ikke talte med Claus Hjelm Olsen om besøget i 2012 under planlægningen af besøget i 2013. Inden han blev indsatsleder ved besøget i 2013, har han sikkert talt med Claus Hjelm Olsen om de mange undersøgelser mv., som Claus Hjelm Olsen var involveret i. Han bad om en ny strategi ved besøget i 2013, da det, der var sket i 2012, ikke skulle gentages.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I, hvor han var blevet foreholdt Thomas Tarpgaards forklaring om, at det lå "som en dyne" over besøget, at demonstranter ikke måtte være synlige, og at alle handlede derefter, forklarede han, at der ligger referater fra 2013 fra stabsmøder med PET, hvoraf det fremgår, at han tydeligt understregede, at besøget i 2013 ikke skulle foregå på samme måde som i 2012. Under disse møder var Thomas Tarpgaard tydeligvis ikke til stede, eller også var han

ikke blevet briefet godt nok. Det er ikke usædvanligt at benytte sig af copy paste i de taktiske befalinger. Det er korrekt, at demonstranterne før 2013 skulle være usynlige. I 2013 skulle demonstranter have samme tilgang til at demonstrere, uanset hvem den besøgende var. Under briefingerne fortalte han, at demonstranter skulle placeres i sikkerhedsmæssigt forsvarlig afstand. Thomas Tarpgaard har formentlig, som eskorteleder, haft kontakten til Protokollen og PET vedrørende planlægningen.

Før 2013 havde han den opfattelse, at hvis gæsten ikke brød sig om demonstranter, blev demonstranterne flyttet længere væk, og det var politiet, der bestemte, hvor de skulle stå. Selvom han ændrede opfattelse efter 2012, mente han stadigvæk ikke, at demonstranterne skulle være så tæt på, at de fx kunne sidde på kølerhjelmen af VIP'ens bil, og demonstranterne måtte stadig ikke stå i Rigsdagsgården, da det stadig skulle være sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Han er blevet klogere på, at politiet aktivt skal vurdere, hvorvidt demonstranterne er ufarlige, og hvis det er tilfældet, må de gerne demonstrere fx i Rigsdagsgården, på Christiansborg Slotsplads eller på Amalienborg Slotsplads, som ellers i hans optik var udelukket tidligere. Før 2013 skænkede han ikke synlighed en tanke.

Hans forklaring i 2016 for Tibetkommission I handlede kun om besøget i 2013. Under forklaringen måtte han lide den tort at have en sigtets rettigheder for at have passet sit arbejde. Han holdt sig derfor til at svare på de spørgsmål, han blev stillet, og han blev ikke spurgt om, hvad hans opfattelse var i 2002. Han tænkte efterfølgende meget over, at han burde have fortalt alt, hvad han vidste under sin forklaring for Tibetkommission I.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 12.30.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 27

PROTOKOL

Den 11. februar 2021 kl. 13.23 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Mogens Bendiks Knudsen var mødt med bisidder advokat Finn Bachmann.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Christina Schønsted, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Kristian Braad, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Mikael Bernhoft, advokat Noaman Azzouzi, advokat Torben Koch, advokat Ulrik Sjølin og advokat Allan Ohms var mødt.

Mogens Bendiks Knudsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Mogens Bendiks Knudsen blev oplyst om, at han ikke har pligt til at udtale sig, og at afhøringen lydoptages.

Mogens Bendiks Knudsen forklarede, at han fra 1995 til 2002 var ansat i Færdselspolitiet som politiassistent, at han i 2002 blev vicepolitikommissær på Station Bellahøj, at han derefter og indtil 2005 var vicepolitikommissær ved Østerbro Lokalpoliti, hvorefter han kom tilbage til Færdselspolitiet, at han fra 2007 til 2009 var vagtchef på Politigården, og at han fra 2009 til 2015 var politikommissær i Færdselspolitiet.

Mens han var politiassistent fra 1995 til 2002, har han helt sikkert deltaget i eskortekørsler af kinesiske gæster, men han husker ingen konkrete besøg. Han har ligeledes

utvivlsomt været indsatsleder på eskortedelen under kinesiske besøg før præsidentbesøget i 2012, men det er besøget i 2012, der står bedst i hans erindring.

Han havde hørt, at kinesiske gæster var sensible over for meningstilkendegiver mod styret, men han havde ikke hørt, at de skulle prøve at undgå, at gæsterne så demonstranter. Det ville være svært for eskortedelens vedkommende at undgå demonstranter, når de kom rundt i byen.

Hvis det var nødvendigt af hensyn til sikkerheden ved besøget, kørte en indsatsleder eskorteruten igennem på forhånd for at sikre, at ruten var klar. Dette skete fx før præsidentens besøg i 2012.

Under eskortekørsler blev der kommunikeret via en eskortekanal, som de delte med livvagtslederne hos PET, og KSN lyttede med. Der blev ikke kommunikeret med KSN gennem de sædvanlige kanaler. Ved mange af besøgene blev der planlagt alternative ruter. Var der behov for en alternativ rute i en situation, hvor det ikke var planlagt, var det var en fordel at være motorcykelbetjent i København, da betjentene kendte byen godt og hurtigt kunne finde en alternativ rute. Det kunne fx være, hvis de modtog oplysninger fra KSN om ustyrlige demonstranter eller færdselsuheld på ruten.

Når motorcykelbetjente kørte eskortekørsel, var betjentene blottet og forholdsvis sårbare på vejen, og de var ikke interesserede i, at kortegen skulle igennem en voldelig demonstration. Ham bekendt er Falun Gong-tilhængere ikke voldelige. I 2012 var der en stemning af, at nogle demonstranter gerne ville markere sig, så de kørte ikke forbi demonstranterne, hvis de kunne undgå det. Det var en sikkerhedsmæssig vurdering. Det kunne enten være ham eller KSN, der ville tage beslutningen om at ændre eskorteruten. Han var bekymret for, at der ville blive kastet maling eller andet mod kortegen. Dette, ønskede han ikke, skulle ske mod nogen af deres gæster uanset nationalitet.

Når der blev givet tilladelse til en demonstration, blev demonstrationens placering altid anført. I 2012 blev demonstranterne placeret uden for synsfeltet af eskorten af sikkerhedsmæssige hensyn, da afstanden ville gøre det vanskeligere for demonstranter at koordinere et angreb mod kortegen.

Han har givetvis deltaget i stabsmøder, hvor det blev fremhævet, at kineserne ikke kunne lide at se demonstranter. Det var gængs viden. Han hørte formentlig første gang om dette tilbage i 1990'erne.

Vedrørende eskorteleder Ole Kahrs forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at det blev nævnt på stabsmøder, at de skulle passe på, at den kinesiske premierminister under sit besøg i 2002 ikke så fx demonstranter fra Falun Gong, og at dette var en uskreven regel, forklarede han, at han har kørt eskorte, hvor Ole Kahr kørte som førstemand, og han har modtaget briefinger af ham. Han husker ikke, at Ole Kahr under en briefing har sagt direkte, at man skulle søge at undgå, at kineserne så demonstranter, men han er enig i, at der på et tidspunkt, mens han kørte sammen med Ole Kahr, var en slags uskreven regel herom. Det blev aldrig sagt direkte. Man kunne ikke forhindre demonstranter, og hans fornemmelse var, at demonstranterne, der demonstrerede under kinesiske besøg, var fredelige. Han er enig med Ole Kahr i, at det var en bagvedliggende holdning, at kineserne ikke var meget for demokrati. Det var det også efter, at han afløste Ole Kahr som eskorteleder.

Som indsatsleder havde han ikke ansvaret for demonstranterne, men han var alene ansvarlig for motorcykeldelen. Han mindes ikke at have hørt, at de skulle omlægge eskorteruten på grund af fredelige demonstranter. Han har omlagt ruterne af hensyn til sikkerheden, hvis der var demonstranter, som der ikke var styr på.

Har erindrer at have set Falun Gong-tilhængere og folk iklædt gule T-shirts i bybilledet under kinesiske besøg, men han husker ikke præcis hvilke besøg. Han opfattede dem ikke nødvendigvis som demonstranter, men mere, at de i mindre grupper kom med deres meningstilkendegivelser. Man kan næppe kalde en gruppe på fire-fem personer i gule T-shirts for en demonstration. Der er mere tale om en manifestation. Han så nok for første gang tibetanske flag i bybilledet i 2012.

Vedrørende eskorteleder Ole Kahrs forklaring for Tibetkommission II, hvoraf fremgår blandt andet, at " […] *Han bekræftede sin udtalelse i pressen om, at "Det var ikke exceptionelt i 2012. Det er en praksis, som har eksisteret, lige siden jeg kan huske, når vi har kørt med kinesiske premierministre, eller hvem det ellers var. De måtte ikke visuelt se demonstranter, bannere og flag", dog er "måtte" et for stærkt udtryk, idet de alene fik at vide, at de skulle tilstræbe, at demonstranter, bannere og flag ikke kunne ses. Dette har været holdningen i al den tid, han har været med - helt tilbage fra 1980'erne, hvor han var delingsfører...",* forklarede han, at der var forskel på, hvilke informationer en eskorteleder fik i forhold til, hvilke informationer den indsatsleder, der skulle holde øje med demonstranterne, fik. Han kan godt genkende noget af det, som Ole Kahr nævner, men om det går så langt tilbage som til 1980'erne, ved han ikke. "Tilstræbe" er nok et dækkende udtryk. Han ved ikke, hvilket niveau demonstrationerne var på. Han var alene indsatsleder for eskortedelen. Hvis det havde været formålet at skærme demonstranterne af, var det i hvert fald ikke altid lykkedes dem.

Der var store handelsinteresser forbundet med kinesiske besøg, og Danmark gjorde meget for at gøre kineserne tilfredse. Han tror ikke, at det var en tanke, der var født i politiet, at Danmark skulle være en god vært. Han har samarbejdet med Udenrigsministeriet, og uden at det blev nævnt direkte, var der ingen tvivl om, at der fra politisk side var stor fokus på, at besøgene forløb godt.

Det var typisk Protokollen, ved Annette Lassen, der var mødeleder, når der var møder med politiet om planlægning af et besøg. Jette Nordam var også til stede nogle gange. Der deltog også andre fra Udenrigsministeriet i møderne, som ikke alle nødvendigvis beskæftigede sig med eskortedelen. Mødedeltagelsen afhang af, hvor betydningsfuldt besøget var. Han kendte ikke alle mødedeltagerne. Møderne fandt sted i Protokollen eller i Udenrigsministeriet. Han husker ikke besøget i 2011, da der var mange besøg i den periode. I 2012 deltog han i formøder i Udenrigsministeriet og, da Dronningen var vært, også i Det Gule Palæ.

Udenrigsministeriet gav generelt udtryk for, at kineserne var betydningsfulde gæster, som de skulle give en god oplevelse, så de følte sig betydningsfulde. Det blev ikke sagt direkte, men det var tydeligt, at dette betød, at gæsten skulle nyde den samme respekt i Danmark, som gæsten nød i hjemlandet. Udtrykket om "ikke at tabe ansigt" gik igen på mange møder i Udenrigsministeriet og også før 2012.

Vedrørende vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallovs forklaring for Tibetkommission II den 4. december 2018, hvoraf fremgår blandt andet, at det i 2004 stod mellem linjerne i operationsbefalingen, at politiet havde til opgave at minimere, hvad kineserne så til demonstranter, og at der henover årene var en almindelig indforstået opfattelse mellem politifolkene af, at kinesernes ønske om ikke at se demonstranter så vidt muligt skulle imødekommes, forklarede han, at han er enig i betragtningerne.

Vedrørende vicepolitiinspektør Michael Agerbæks forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 hvoraf fremgår blandt andet, at *"[…] Der var en italesættelse i forhold til synlighed ved besøg fra Kina. Således var det et klart ønske at undgå, at kineserne blev konfronteret med antikinesiske demonstrationer, herunder fra Falun Gong og Støttekomitéen for Tibet. Han er bekendt med, at eskorteruter blev ændret for at efterkomme dette. Der kan altid være et sikkerhedsmæssigt aspekt ved ændring af eskorteruter, men ved besøg fra Kina blev det synlighedsmæssige aspekt vægtet tungere end ved gæster fra andre lande…"*, forklarede han, at han ikke husker, om der blev ændret eskorteruter på grund af demonstrationer ved kinesiske besøg, men nogle gange blev eskorteruter ændret som følge af sikkerhedsmæssige hensyn. Han ved ikke, om dette også skete ud fra andre hensyn end de sikkerhedsmæssige.

2010

Om verbalnote af 28. april 2010 fra Kina's ambassade til Udenrigsministeriet, forklarede han, at han ikke har set den før.

Om mail af 3. maj 2010 fra Annette Lassen til PET og Mogens Bendiks Knudsen cc. Thomas Gammelgård Jørgensen, Lotte Skovgaard og Solvej Pawelczük om "Note verbale fra kinesisk ambassade vedr. sikkerhed under Kinas handelsministers besøg i DK", hvoraf fremgår blandt andet *"… Mogens: jeg vil nok komme tilbage og anmode om MG-eskorte på (en del af) programmet - når vi har fået det lagt(!)"*, forklarede han, at han kender Lotte Skovgaard og Solvej Pawelczük fra Protokollen, som var ledet af Annette Lassen. Det var normalt, at der var motorcykeleskorte, hvis der skulle overholdes en minutplan, som sikrede at gæsten komme frem til tiden. Annette Lassen anmodede nogle gange om assistance til at komme et bestemt sted hen, fx til Amalienborg, selvom der ikke var et sikkerhedsmæssigt hensyn hertil. Dette foregik ikke kun ved kinesiske besøg.

Om den følgende mailkorrespondance af 4. maj 2010 mellem Annette Lassen og Mogens Bendiks Knudsen, hvor Mogens Bendiks Knudsen bekræftede at stille motorcykeleskorte til rådighed, hvortil Annette Lassen samme dag svarede *"Tak! Det er jo noget, kineserne lægger utrolig stor vægt på - og som styrker dansk eksport!!! Mvh. Annette"*, og Mogens Bendiks Knudsen kort efter svarede *"Ja, vi må jo se på det med samfundsøkonomiske øjne!!! …"*, hvortil Annette Lassen svarede *"Godt med venner de rigtige steder! ! ! MVH Annette"*, forklarede han, at politiet generelt var behjælpelig med motorcykeleskorte uanset nationalitet. Han husker ikke korrespondancen.

Det var ikke usædvanligt, at Protokollen kontaktede ham direkte, når der var tale om helt små operationer af måske 10 minutters varighed, selvom dette nok ikke var den helt korrekte kommandovej. Han erindrer ikke, at der i disse tilfælde blev taget et særligt hensyn til kinesiske gæster.

I kortegen kørte Annette Lassen oftest med. Når Udenrigsministeriet var vært eller ved statsbesøg, var Protokollen altid repræsenteret i kortegen. Protokollen var placeret i den første bil efter motorcyklerne. Jo længere ned man kom i eskorten, jo mindre betydningsfuld var man.

2012

Om Københavns Politis operationsbefaling af 13. juni 2012 for kinesisk statsbesøg den 14. - 16. juni 2012, politiaktion 08-01: Eskorte, 4. udgave, hvoraf fremgår blandt andet, at *"… Såfremt der opstår forhindringer på eskorteruten skal politiaktionen kunne omlægge ruten, således at kortegen kan komme frem til objektet"*, forklarede han, at

”forhindringer” kunne være færdselsuheld eller demonstrationer, som der ikke var styr på. Lignende formulering stod også i operationsbefalinger for andre statsbesøg.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I den 10. november 2016 om planlægningen af statsbesøget i 2012, hvor repræsentanter for Udenrigsministeriet hele tiden brugte udtrykket, at ”ingen ville tabe ansigt”, forklarede han, at det uden tvivl især var Annette Lassen, der brugte udtrykket. Der var helt sikkert også andre, der brugte vendingen. Hans samarbejde med Annette Lassen foregik på et meget lavpraktisk niveau, hvor detaljerne ved kortegekørslerne blev drøftet, herunder hvem der skulle sidde i bilerne mv. Han antager, at der også blev sagt noget til andre og højere niveauer hos politiet. Annette Lassen har udtrykt, at Udenrigsministeriets ledelse havde haft kontakt til politiets ledelse, hvorved han lagde til grund, at det måtte være på et forholdsvist højt niveau inden for Københavns Politi.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I om, at han deltog i møder med repræsentanter fra den kinesiske ambassade og sikkerhedsfolk, hvor kineserne nævnte deres bekymringer for demonstrationer, forklarede han, at KF 0764 besvarede dette med, at der var ytringsfrihed i Danmark, og at politiet ikke kunne forbyde demonstrationer. Kineserne ville nok helst have, at der slet ikke blev givet tilladelse til at demonstrere, men dette fik de ikke medhold i. Han var enig med KF 0764. Han drøftede ikke med KF 0764, om demonstranterne skulle være mindre synlige. Det ville overraske ham, hvis PET ikke kendte til den uskrevne regel.

Han deltog i OPA-møder og i tirsdagsmøder. På tirsdagsmøderne var det typisk de operative ledere fra forskellige enheder, der deltog. Han deltog også, da han var operativ leder i færdselspolitiet. Her blev alle ugens begivenheder drøftet. Tirsdagsmøderne blev afholdt på Politigården i OPA's mødelokale kl. 13.00. Han husker ikke den nærmere placering i 2012. Lederen af Beredskabsenheden var typisk mødeleder. Både Mogens Norup Lauridsen og Peter Dahl var ledere af Beredskabsafdelingen, mens han var der. Tirsdagsmøder var det samme som møder i ”Lille Stab”. ”Store Stab” var møder på et mere strategisk niveau, hvor han ikke deltog.

Bent Olsen har nok deltaget i tirsdagsmøderne. Et statsbesøg blev typisk hurtigt taget ud af tirsdagsmøderne, og besøget blev i stedet drøftet på specifikke stabsmøder, hvor man kunne planlægge målrettet. Stabsmøderne blev ikke holdt i forlængelse af tirsdagsmøderne.

Der deltog kun meget sjældent repræsentanter fra PET under de tirsdagsmøder, som han deltog i. Bent Olsen og OPA havde typisk holdt møde med PET forud for tirsdagsmødet, hvorefter Bent Olsen fremlagde PET's anbefalinger på det efterfølgende tirsdagsmøde.

Om referat af tirsdagsmøde i PET den 12. juni 2012, hvoraf fremgår, at der var planlagt et stabsmøde samme dag kl. 11.00, forklarede han, at han ikke erindrer, om Bent Olsen har nævnt PET's referat og det, der står om *"FOKUS"*, på tirsdagsmødet i Københavns Politi samme dag kl. 13.00. Den 12. juni 2012 var de nået langt i planlægningen, så der skulle helst ikke komme nye ting frem, så kort tid før besøget.

Han deltog i stabsmødet i Gedestalden den 12. juni 2012. Han har typisk briefet sine egne folk samme dag som eskortekørslen eller dagen før. Inden da havde hans folk modtaget den taktiske befaling og informationer om de planlagte ruter.

Den 14. juni 2012, dagen for gallamiddagen, sendte han mailen til OPA, hvor han gjorde opmærksom på, at der var placeret en demonstration på Højbro Plads. Baggrunden for hans mail var, at han fandt det problematisk, at der stod demonstranter på Højbro Plads, da det var meget tæt på eskorteruten. Han skrev derfor til OPA, at de måske skulle tage en alternativ rute. Da de kørte over Knippels bro var der ikke styr på Christiansborg Slotsplads. Han hørte fra sine kolleger, at demonstranterne løb rundt som vilde dyr på slotspladsen. Han overvejede at lade kortegen fortsætte forbi eller dreje af, indtil der var ro. Han tænkte alene på sikkerhed. De sænkede hastigheden på kortegen i stedet for at køre væk fra ruten. I mellemtiden kom der ro på slotspladsen.

Der var masser af tibetanske flag på gaden den aften, så præsidenten skal have siddet med lukkede øjne for ikke at se dem.

Han har aldrig modtaget en ordre om at sikre, at kortegen ikke så demonstranter eller flag, og han agerede ikke efter den uskrevne regel, da det ikke var til at vide, hvad de blev mødt af på ruten, medmindre KSN gav besked om, at ruten skulle omlægges på grund af demonstranter. Det måtte være de andre indsatsledere, der sørgede for, at der var ro på ruten.

2013

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I, hvoraf det fremgår blandt andet, at *" […] Afhørte erindrede ikke mødet i Operativ Stab den 18. juni 2013, men man skulle være urimeligt tonedøv, hvis man ikke i 2013 tog ved lære af, hvad der var sket under 2012-besøget",* forklarede han, at det på det tidspunkt var begyndt at komme frem, at politiet havde overtrådt deres beføjelser i nogle tilfælde under besøget i 2012. Københavns Politi skulle lære af de fejl, der var begået i 2012.

Han har formentlig set billederne i pressen i løbet af sommeren 2012, hvor demonstranter fik frataget flag under præsidentbesøget.

Johan Reimann har nok også hørt, hvad der blev skrevet i pressen om 2012-besøget.

Han modtog ingen forholdsordre om, at demonstranter, flag og bannere ikke måtte være synlige for kortegen under besøget i 2013. De så masser af flag, da de kørte til Christiansborg Slotsplads, og Christianshavn og Torvegade var fyldt med flag. Der er aldrig nogen, der direkte har sagt til ham, mens han var eskorteleder, at kortegen ikke måtte se demonstranter. Den uskrevne regel om, at gæsten ikke skulle se demonstrationer, var ikke sikkerhedsmæssig begrundet. Det kunne i øvrigt ikke efterkommes, da de ikke kunne undgå at se gule trøjer og flag på ruten.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.40.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 28

PROTOKOL

Den 12. februar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Steffen Qvist Wied var mødt med bisidder advokat Allan Ohms.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Peter Bang, advokat Lise Lauridsen, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Ulrik Sjølin, advokat Torben Koch ved advokat Henrik Karl Nielsen, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Martin Cumberland, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Kristian Braad, advokat Mikael Bernhoft, advokat Arvid Andersen, advokat Noaman Azzouzi, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Nicolai Mallet og Steen Mikkelsen var mødt.

Steffen Qvist Wied bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Steffen Qvist Wied blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Steffen Qvist Wied bekræftede, at han fra 1995 til 1996 var bataljonschef ved Jyske Dragonregiment, at han i 1996 var udsendt af forsvaret til Bosnien i 8 måneder, at han fra 1996 til1997 på ny var bataljonschef ved Jyske Dragonregiment, at han fra 1997 til 2000 var udsendt til en NATO-stilling i U.K., at han fra 2000 til 2013 var ansat i FE, først som chef for Fysisk Indhentning, dernæst som chef for Teknisk Indhentning og til sidst som chef for Indhentningssektoren, som omfattede både den tekniske og den fysiske indhentning. Hans stilling som forsvarsattaché i Berlin fra

2013 til 2016 var et skulderklap for hans tid hos FE. Det var en interessant stilling for ham. Han blev pensioneret i 2016.

Han kontaktede Tibetkommission II den 16. januar 2021, fordi han sad inde med viden om et dokument, som, han mente, ikke var dukket op under Tibetkommission I. Da Tibetkommission I blev nedsat og havde indsamlet oplysninger, var han sikker på, at kommissionen havde fået alle relevante oplysninger udleveret, herunder det omtalte dokument. Han kunne imidlertid konstatere i Tibetkommission I's beretning, at der måtte være oplysninger, som kommissionen ikke var kommet i besiddelse af, da kommissionen ellers ikke kunne være kommet frem til de konklusioner, som den var nået frem til. Han konstaterede samtidig, at ikke alle havde tilkendegivet, hvad de vidste om sagen. Det gjorde ham ked af, at han ikke var kommet frem med oplysningerne før. Han var samtidig indigneret over, at det var nogle politifolk på mellemlederniveau, som fik skylden for hændelserne under besøget, mens magtfulde mennesker skød skylden fra sig. Han kender ikke politifolkene.

Da Tibetkommission II blev nedsat efter, at der var fremkommet backup-filer mv., forventede han, at dokumentet måtte komme frem. I sine mange år ved forsvaret blev han opdraget til at holde mund om sit arbejde, men da afhøringerne nærmede sig, begyndte han igen at overveje, om dokumentet var kommet frem. Samtidig følte han, at hans selvrespekt ville forsvinde, hvis ikke han stod frem.

Han har ingen horn i siden på nogen, og han ønsker ikke at hænge enkeltpersoner ud. Det er alene princippet, der er vigtig for ham. Han agter ikke at skrive en bog eller lignende. Hvis han havde været yngre og fortsat var i karriere, var han nok ikke gået til kommissionen.

Han tog kontakt til Berlingske ca. 1 uge inden, interviewet blev trykt den 22. januar 2021. Kontakten blev skabt på hans initiativ, og inden han rettede henvendelse til Tibetkommission II. Han kender kun journalisterne ud fra deres journalistiske virke. Han skrev en mail til journalisten Simon Andersen, hvor han kortfattet anførte, at han havde været til stede under drøftelsen af et dokument, som radikalt ville ændre på den opfattelse, som der ellers havde været om sagens forløb. Han syntes samtidig, at der var behov for en offentlig debat om embedsstanden, og om hvordan den gebærder sig. Han har i løbet af sin karriere set mange eksempler på magtmisbrug. Der skal være tillid til, at embedsstanden opfører sig ordentligt og redeligt, og man skal kunne tro på, at embedsfolkene taler sandt. I modsat fald vil det gå ud over demokratiet og de værdier, som Danmark bygger på. Det kan resultere i de tilstande som ses i USA, Polen, Ungarn mv.

FE's analysesektor består at en række afdelinger med afdelingsledere. Hans stilling som chef for Indhentningssektoren ved FE bestod i at skaffe de informationer, som Analysesektoren herefter bearbejdede til brug for de efterretninger og rapporteringer, der udgik fra FE. Det drejede sig om fysisk indhentning, teknisk indhentning og operationer ved datanetværk. FE sidder med i Center for Terroranalyse (CTA). FE's medarbejder, som sidder i CTA, er afgivet til CTA, men hører administrativt fortsat under FE. Medarbejderen kan bidrage med viden fra FE og har adgang til FE's systemer. Medarbejderen i CTA er ikke involveret i videregivelsen af de oplysninger, som FE officielt overdrager til PET til brug for udarbejdelsen af trusselsvurderinger. I stedet videregives oplysningerne til trusselsvurderingen direkte fra FE til PET. Dette er en beskrivelse af forholdene, som de var, mens han var tjenestegørende i 2000-2013 og ikke nødvendigvis i overensstemmelse med forholdene, som de er i dag.

2012

I 2012 var Thomas Ahrenkiel chef for FE.

Forud for præsident Hu Jintao's statsbesøg i 2012 udarbejdede FE og PET i samarbejde en trusselsvurdering for besøget. FE kiggede på udefra kommende trusler, og PET så på trusler fra indenlandske grupperinger. Hans sektor afleverede deres oplysninger om trusselssituationen til Analysesektoren, hvis politiske afdeling herefter udarbejdede FE's trusselsvurdering, som så blev overdraget til PET. Oplysningerne fra FE og fra PET blev sammenfattet i en trusselsvurdering. Det var derfor, at PET stod som afsender af trusselsvurderingerne. De oplysninger, som FE videregav til PET, ville normalt være registreret hos FE. Han så ikke FE's trusselsvurdering om 2012-besøget. Det er kutyme, at FE indsamler oplysninger til en trusselsvurdering ved statsbesøg, men han har ikke konkret viden om, at det skete ved dette besøg.

Trusselsvurderingen fra PET tilgik FE som en efterretningskopi og ville blive registreret i FE's arkiv. Han kan ikke præcist sige, hvilket drev det blev registreret på. FE havde et særligt registreringssystem, hvor dokumenterne kunne søges frem. Han blev kun bekendt med PET's samlede trusselvurdering for præsidentbesøget i 2012 via omtale, og han vidste, at der ikke var inde- eller udefra kommende trusler mod præsidenten under besøget i Danmark. Han har ikke læst trusselsvurderingen efterfølgende, men han har set den refereret i bilagssamlingen.

Om oplysningerne i hans mail af 16. januar 2021 til Tibetkommission II forklarede han, at det ledelsesmøde, han husker, blev afholdt den 6. juni 2012 eller mest sandsynligt den 13. juni 2012 om formiddagen.

FE havde i hans tid i FE ledelsesmøder én gang om ugen. I ledelsesmøderne deltog FE-chef Thomas Ahrenkiel, og derudover deltog analysechefen og sektorcheferne. Der deltog i alt ni ansatte i ledelsesmøderne. Der var altid den samme deltagerkreds, og der var mødepligt, da det var et vigtigt møde. Ledelsesmøderne blev normalt afholdt kl. 9 eller 10. Mødets varighed var afhængig af sagernes størrelse.

Foreholdt, at Tibetkommission II er i besiddelse af oplysninger om, at ledelsesmøderne den 6. og 20. juni 2012 var aflyst "på grund af rejseplaner", at ledelsesmødet den 13. juni 2012 var aflyst ifølge en foreliggende kalenderaflysning, og at kommissionen er i besiddelse af et referat af et chefmøde den 13. juni 2012, erindrer han ikke, at de omtalte ledelsesmøder var aflyst. Det var meget sjældent, at ledelsesmøderne blev aflyst, da der normalt blev sendt substitutter for de fraværende. Det giver dog mening, at ledelsesmødet var aflyst, hvis der blev afholdt chefmøde samme dag. Såfremt ledelsesmødet mod hans erindring ikke blev afholdt den 13. juni 2012, kan det hænge sådan sammen, at ledelsesgruppen holdt et formøde om formiddagen til chefmødet, som blev afholdt om eftermiddagen. Han husker, at mødet blev afholdt i det lokale, som ledelsesmøder normalt blev afholdt i. Han husker tydeligt lokalet og atmosfæren i rummet. Han husker ikke andet fra den dag, mødet blev afholdt, og heller ikke andre store begivenheder i verden. Han kan ikke skelne dette ledelsesmøde fra andre ledelsesmøder, han har deltaget i.

Chefmøder var for alle sektorcheferne, afdelingschefer og sektionschefer og havde typisk 60-70 deltagere. Chefmøderne blev afholdt efter behov 3-4 gange årligt i "Bageriet" på Kastellet. Ledelsesmøderne blev afholdt ovenpå "Bageriet" i et mødelokale ved ledelsens kontorer. Chefmøderne blev typisk afholdt om eftermiddagen. Hu Jintao's besøg ville ikke blive taget op på et chefmøde.

Der blev udarbejdet referater fra ledelsesmøderne, men det var ikke alt, hvad der blev drøftet, der stod i referaterne. Et dokument som det, han husker, ville ikke blive nævnt i mødereferatet. Referatet blev normalt tilsendt ham efter mødet. Proceduren var, at referatet blev godkendt på næstkommende ledelsesmøde. Han kom ikke med bemærkninger til referatet. Det var kun beslutninger, der blev ført til referat. Referaterne fra ledelsesmøder blev skrevet af en sekretær ud fra en klar skabelon. Han vil gerne udlevere navnet på sekretæren til kommissionen. Hvis der var tale om et formøde til et chefmøde, ville der ikke blive udarbejdet en dagsorden eller referat af drøftelserne.

Når han husker det pågældende ledelsesmøde, er det ud fra den situation, der udspillede sig, da de fik forelagt det dokument, som han omtalte i sin mail af 16. januar 2021 til kommissionen. Han erindrer ikke, hvad der i øvrigt blev drøftet på mødet.

Han husker det ikke som et specielt langt møde. Dette møde var ikke forskelligt fra andre LE-møder, og det var med samme deltagerkreds.

Dokumentet var ikke et punkt på dagsordenen, og det var analysechefen, der medbragte dokumentet til mødet. Selve dokumentet havde form som et officielt dokument med brevhoved, logo mv. fra Københavns Politi. Under Københavns Politis logo stod formentlig noget mere. Han husker dog ikke, hvad der stod, og kan ikke sige, om der muligt stod "Politidirektøren".

Om interviewet i Berlingske af 22. januar 2021, hvoraf fremgår blandt andet *"[…] Ahrenkiel tager den her skrivelse med ind til mødet og siger, at vi lige skal se det her. Og jeg kan ikke huske, om det er ham eller analysechefen, der siger, at 'jamen, det her er jo grundlovsstridigt', men det bliver overskriften på den samtale, vi har på det møde"*, forklarede han, at han i dag husker det som om, at det var analysechefen, der tog dokumentet med til mødet, men han er ikke helt sikker.

Om mail af 22. januar 2021 fra chef for FE's analysesektor til Tibetkommission II om "Henvendelse på baggrund af artikel i Berlingske Tidende d.d.", hvoraf fremgår blandt andet, at *"jeg ikke erindrer, at vi skulle have haft en sådan drøftelse i FE, herunder at jeg skulle have en rolle i den forbindelse"*, forklarede han, at han hæfter sig ved, at analysechefen ikke erindrer at have haft en sådan drøftelse, men han afviser det samtidig heller ikke. Analysechefen havde normalt en god hukommelse, da analysechefstillingen indebærer, at det vælter ind med informationer, som der skal holdes styr på.

Han bekræftede, at han stadig er af den opfattelse, som han gav udtryk for i interviewet i Berlingske, hvor han blev spurgt, *"[…] Er du sikker på, at der stod, at det kom fra Udenrigsministeriet?"*, og svarede, at *"… Det fremgik tydeligt, at det ikke var noget, Reimann (…) havde fundet på"*. Dette støtter han på, at der i dokumentet var henvist til "højere myndigheder" uden for politiet og PET. Han kan ikke huske, om formuleringen var "højere myndigheder", eller om der stod Statsministeriet eller Udenrigsministeriet. Der kunne have stået et ministerium i stedet for "højere myndigheder". De "højere myndigheder" var et militært udtryk.

Dokumentets overskrift var "Statsbesøg", "Den kinesiske præsidents besøg" eller lignende, der refererede til besøget. Dokumentet var halvanden til to sider langt og var sendt som en vedhæftning til en mail. Han så ikke selve mailen. Dokumentet, som han så, var printet ud. Det var opstillet med adressater og derefter punktopdelt med overskrifter. Det havde form af et executive summary. Dokumentet var en redegørelse for, hvordan besøget skulle håndteres, det havde karakter af en orientering til højere niveau. Adressaterne har derfor været Udenrigsministeriet, Statsministeriet og

Justitsministeriet. PET var også modtager af dokumentet. Han husker ikke, om rigspolitichefen også var modtager. Han er sikker på, at de tre ministerier var modtagere, for under mødet blev det drøftet, at FE ikke behøvede at reagere på dokumentet, da ministerierne også havde modtaget det, og nok skulle tage sig af det. Forsvaret og Kongehuset har sandsynligvis også modtaget dokumentet. Han husker, at det var en orientering til ministerieniveau om Københavns Politis strategi. Han husker ikke, at han direkte så navnet på de tre ministerier, men ud fra drøftelserne på mødet, slutter han sig til, at det var disse tre ministerier, der var tale om. Han har selv konkluderet, at PET og Kongehuset også var adressater, da de også var involveret i besøget. Dokumentet blev sendt til FE, da FE havde været part i udarbejdelsen af trusselsvurderingen. Københavns Politi skrev jævnligt til FE, men han havde ikke selv kontakter hos politiet.

Han husker ikke, hvem der havde underskrevet dokumentet. Det kunne være politidirektøren eller det kunne være underskrevet eb [efter bemyndigelse] af en person fra Københavns Politi.

Han er ikke sikker på, at alle læste dokumentet. De drøftede formentlig dokumentet i ca. 10 minutter. Det skete ofte, at der blev sendt et dokument rundt under møderne, hvor drøftelserne ikke nødvendigvis blev ført til referat. Chefen for FE, Thomas Ahrenkiel, brugte ikke lang tid på at gennemlæse dokumentet. Der var kun ét dokument, som gik på omgang.

Selve teksten indeholdt en indledning om besøget, et summary af trusselsvurderingen og et afsnit om den kinesiske kultur. I sidstnævnte afsnit blev det beskrevet, hvor vigtigt det var ikke at tabe ansigt, og hvordan politiet skulle håndtere det. Trusselsvurderingen var ganske kortfattet, da vurderingen var, at der ikke var nogen fysisk trussel mod præsidenten og hans følge. Der stod ikke noget om demonstrationer i trusselsvurderingen.

I dokumentets afsnit om kultur stod der, at kineserne var meget skrøbelige over for at tabe ansigt. Selve begrebet "tabe ansigt" var anvendt og ikke anført i citationstegn. Under planlægningen op til besøget hørte han flere gange, at kollegerne i FE sagde til hinanden, at "de ikke måtte tabe ansigt", som en humoristisk henvisning til omtalen af den kinesiske kultur. I dokumentet stod der, at de "højere myndigheder" lagde vægt på, at der ikke skete ansigtstab. Det stod på en måde, så han fik den opfattelse, at det var et ønske, der kom udefra. Han forstod henvisningen til "højere myndighed" som en henvisning til Protokollen i Udenrigsministeriet, idet Protokollen var optaget af værdighed, og ikke som en henvisning til PET eller FE, som kun beskæftigede sig med sikkerhed.

Om Københavns Politis håndtering af demonstranter fremgik det eksplicit af skrivelsen, at demonstranter, flag, plakater og slogans skulle fjernes, subsidiært at der skulle blokeres for delegationens udsyn hertil.

De øvrige mødedeltagere reagerede på, at der i dokumentet stod, at demonstranterne ikke skulle være synlige fra eskorteruten. Der var en ophidselse over dokumentet, da analysechefen og Thomas Ahrenkiel mente, at selv om der var tale om et vigtigt besøg med store handelsinteresser, kunne det ikke retfærdiggøre grundlovsstridig adfærd. Den tilstedeværende jurist modsagde dem ikke. Det blev diskuteret, hvorvidt FE skulle gøre højere myndighed opmærksom på, at dette ikke var i orden. De blev på mødet enige om, at det måtte være op til de tre ministerier, der var anført som adressater, at reagere på dokumentet. De drøftede ikke begrebet "værdighed" på mødet. Under diskussionen blev ordet "grundlovsstridig" anvendt, hvilket gjorde indtryk på ham. Thomas Ahrenkiel havde mange års erfaring som embedsmand i ministerier, og han havde været udsendt af Udenrigsministeriet til Statsministeriet som udenrigsråd. Analysechefen havde også mange års erfaring som embedsmand, så han stolede meget på deres vurderinger. Da de havde konstateret, at de ikke kunne gøre noget ved det, gik de videre.

Om sin mail af 16. januar 2021 til Tibetkommission II, hvoraf blandt andet fremgår, at *"[…] Normalt ville et sådant dokument ikke være genstand for drøftelse på ledelsesmøderne. Grunden til, at jeg husker episoden så tydeligt er, at vi i ledelsesgruppen var rystede over, at man på den måde tilsidesatte befolkningens grundlovssikrede ret til at ytre sig og demonstrere. Vi drøftede, om det ville være på sin plads, at vi som myndighed reagerede, men da både Statsministeriet, Justitsministeriet, UMN, PET m.fl. var på fordelingslisten, besluttede vi, at det ikke var vores opgave. Ikke desto mindre optog og bekymrede sagen os nok var samhandlen med Kina vigtig, men ikke så vigtig, at man kunne bryde Grundloven, for ikke potentielt at skade forholdet mellem de to lande*", forklarede han, at det "vi", som han refererede til, omfattede Thomas Ahrenkiel, analysechefen og juristen. De øvrige tilstedeværende, ham selv inklusiv, var blot tilskuere. Han havde som lægmand ikke noget at tilføje diskussionen.

Adspurgt kunne dokumentet godt betragtes som en form for "forsikringspolice" fra Københavns Politi om, at det ikke var politiet, der havde fundet på strategien. Han har ikke kendskab til, at der tidligere er sendt tilsvarende dokumenter til FE. Det er ganske normalt, at der kommer besked på, hvad der skal gøres for at bremse en sag, hvorfor dokumentet godt kunne være bestillingsarbejde.

Der var ikke et sikkerhedsmæssigt aspekt forbundet med strategien for præsidentbesøget. Han så ikke Falun Gong som nogen form for trussel.

Det kinesiske statsbesøg blev kun drøftet, idet besøget var vigtigt for Danmark, og han fornemmede, når han var til møder i Udenrigsministeriet i andre henseender, at der var stor postyr herom i Udenrigsministeriet. Hans kontor i FE lå meget tæt på analysechefens og Thomas Ahrenkiels, og når de mødtes på gangen, blev Udenrigsministeriets nervøsitet over præsidentbesøget nævnt flere gange.

Mailen var formentlig ankommet umiddelbart inden mødet og var sandsynligvis sendt til en fællespostkasse, hvorefter arkivet måtte have registreret den og videresendt den til afdelingschefen eller sektorchefen. Alle mails udefra skulle registreres. Hvis den var sendt direkte til en ansat i FE, kunne den være gået uden om registreringen. Han ved ikke, hvem dokumentet var sendt til, og han så ikke mailen, som dokumentet var fremsendt med. Der stod kun myndigheder anført i adressaten på dokumentet og ikke personer.

Foreholdt, at der ikke i de undersøgte myndigheder er fundet et dokument svarende til hans beskrivelse i interviewet, oplyste han, at det i FE blev diskuteret meget, hvor længe de forskellige typer af oplysninger måtte ligge i deres systemer. Hver nat blev der kørt en backup af alle drev i hele FE, og båndene blev gemt på arkiv. Da han var chef for Teknisk Indhentning, var det hans ansvar, at det hele blev gemt korrekt. Der blev ikke slettet noget. Det blev gemt på en form for magnetbånd. Når båndene skulle arkiveres, blev båndene lagt i et stort metalskab i arkivet, hvor serveren også stod.

Om henvendelse af 13. juni 2012 fra chefen for Forsvarskommandoens afdeling for National Planlægnings- og Øvelsessektion til SØK om særlig hjælp i forbindelse med præsident Hu Jintao's besøg, forklarede han, at han ikke kender dokumentet. Han blev ikke inddraget i den type arbejdsopgaver.

Om operationsbefaling af 13. juni 2012, 4. udgave, fra Københavns Politi forklarede han, at det var det samme logo, der var påført dokumentet, som han så under mødet den 13. juni 2012. Der stod ikke, at dokumentet kom fra "operativ planlægning & analyse", og det indeholdt ikke en situationsbeskrivelse, da dokumentet kun beskrev helt overordnede ting, som ikke omfattede et program. Den konkrete politiaktion var ikke beskrevet, da det var strategien frem for metoden, der var fokus på. Der er ikke tale om det samme dokument, som han så på mødet den 6. eller 13. juni 2012.

Om operationsbefalingens punkt 1.0.2 Trusselsvurdering, hvorefter *"Politiets Efterretningstjeneste er ikke i besiddelse af oplysninger om konkrete trusler eller planlægning af terrorrelaterede aktiviteter mod den kinesiske præsident, delegationen eller det officielle statsbesøg i Danmark i det hele taget"*, forklarede han, at trusselsvurderingens ordlyd stemte nogenlunde overens med afsnittet herom i det omtalte dokument, og der har formentlig ikke stået mere end det. Dokumentet henviste ikke til den kine-

siske ambassade. Han havde i 2012 ikke kendskab til operationsbefalingen. Han undrer sig over, at der ikke er en fordelingsliste på modtagerne af operationsbefalingen, så det kunne kontrolleres, at FE også havde modtaget den. Han har ikke set operationsbefalinger for andre statsbesøg.

Om brev af 5. juni 2012 fra PET til Københavns Politi, OPA, om "Indkommende statsbesøg af Kinas præsident, Hu Jintao, 14. – 16. juni 2012" med anbefalinger til konkrete politimæssige sikkerhedsforanstaltninger, forklarede han, at han ikke mindes at have set dokumentet før. Trusselsvurderingen ser ud til at være sammenfaldende med trusselsvurderingen i operationsbefalingen. Der er ikke tale om det samme dokument, som han fik forevist på mødet i FE.

I forbindelse med præsidentbesøget kom der indberetninger fra ambassaden i Beijing til FE om kulturen i Kina, hvor begrebet "tabe ansigt" blev brugt. Indberetningen kom før besøget, men efter at besøget var besluttet.

Efter den kinesiske præsidents besøg, så han pressedækningen af besøget. Da han efterfølgende mødte analysechefen på gangen, formentlig mandagen efter besøget, sagde analysechefen, "*De gjorde det sgu*". Det gav ikke FE anledning til at overveje, om de skulle fremkomme med deres viden om dokumentet, da FE blot havde været en efterretningsadressat på et officielt dokument.

I 2012 havde han kun et begrænset kendskab til Protokollens arbejde. Han kendte protokolchef Jette Nordam og nogle af hendes medarbejdere, da FE havde et tæt samarbejde med Udenrigsministeriet, særligt om terror. FE blev ofte besøgt af andre udenlandske efterretningstjenester, og Protokollen blev orienteret om besøgene. Han kender ikke viceprotokolchef Annette Lassen. Han havde løbende kontakt med udenrigspolitisk direktør Michael Zilmer-Johns i Udenrigsministeriet om terrorbekæmpelse. Han har også haft kontakt med kontorchef Lisbet Zilmer-Johns, da hun var i Udenrigsministeriet.

Han har mødt departementschef Claus Grube få gange, men han kender ham ikke nærmere. Det var Claus Grubes forklaring, der gjorde, at han tænkte at "nu var det nu", og han kontaktede kommissionen. Her tænkte han på Claus Grubes ansvarsforflygtigelse, som også kom til udtryk i hans forklaring om, at det var Danmark, der skulle tabe ansigt. Han var indigneret over, at magtfulde mennesker i Udenrigsministeriet skyder skylden fra sig og er årsag til, at to politifolk har en straffesag hængende over hovedet.

Han undrer sig over, at der i Tibetkommission II's bilagsmateriale ikke foreligger møde- og telefon- referater fra Udenrigsministeriets koordinationsmøder med FE's

analysesektor, PET, Københavns Politi mv. om præsidentbesøget. Disse referater burde være tilgået kommissionen.

Udenrigsministeriet gav ikke direkte ordrer, men havde en jargon, hvor ministeriet antydede opgaver, som de gerne ville have løst. Hvis det blev antydet, at den kinesiske præsident ikke kunne lide at tabe ansigt, ville modtageren forstå, at der skulle sørges for, at præsidenten ikke tabte ansigt. Instrukser eller antydninger fra Udenrigsministeriet blev ikke udfordret, da dette kunne have konsekvenser for personens videre karriere. Udenrigsministeriet agerede gennem "management by fear".

Under sin ansættelse i FE havde han en snæver løbende kontakt til Udenrigsministeriet, hvilket fortsatte, mens han var forsvarsattaché i Berlin. Under sin udstationering i Berlin, blev Friis Arne Petersen ambassadør i Berlin. På et møde, hvor han deltog, udtrykte Friis Arne Petersen som sin holdning, at Tibetkommission I var unødvendig, og at reglerne måtte bøjes engang imellem ved så betydningsfulde besøg. Det var nok tale om et chefmøde på ambassaden. Han var den eneste, der turde sig noget til Friis Arne Petersen, der var en meget speciel herre. Friis Arne Petersen gav ham på mødet besked om, at dét havde Steffen Qvist Wied ikke forstand på. Han nævnte ikke dokumentet for Friis Arne Petersen. Når Friis Arne Petersen holdt chefmøder, skete det ved envejskommunikation. Friis Arne Petersen så præsidentbesøget i 2012 som en af sine helt store præstationer, og han var meget stolt. Friis Arne Petersen var utroligt magtfuld, og hans indflydelse var enorm. Det er svært at forestille sig, at man rent faktisk i dagens Danmark har en person med så megen magt, og hvor så mange personer var underlagt ham.

Han har ikke, siden han rejste til Berlin, haft kontakt til nogen i FE. Det er normalt, at det er et "clean cut", når man forlader FE.

Han overvejede ikke at fremkomme med sin viden, da der var forespørgsler i Folketinget, da der blev iværksat en undersøgelse ved Den Uafhængige Politiklagemyndighed, eller da Tibetkommission I blev nedsat. Han forventede, at alle de relevante oplysninger ville komme frem på anden vis.

Da der i 2012/2013 var forespørgselsdebatter i Folketinget, oplevede han politikere, der ikke gik særlig meget i dybden med, hvad der var sket, og der kom ikke mange detaljer frem om forløbet. På det tidspunkt var det ikke konstateret, at der var begået noget ulovligt. Som lægmand kunne han ikke vurdere, om der var sket noget forkert. Han var forsvarsattaché i Berlin, da Tibetkommission I blev nedsat.

I hans tid ved FE var der en god korpsånd og en stolthed over at arbejde i FE. Han har ikke oplevet situationer, hvor man har dækket over hinanden i FE.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 12.10.

---- o ----

Tuk Bagger

formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 29

PROTOKOL

Den 12. februar 2021 kl. 12.55 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Carsten Holder var mødt med bisidder advokat Torben Koch ved advokat Henrik Karl Nielsen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Nielsen, advokat Allan Ohms, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Arvid Andersen, advokat Ulrik Sjølin, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Kristian Braad, advokat Martin Cumberland, Steen Mikkelsen og advokat Mikael Bernhoft var mødt.

Carsten Holder bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Carsten Holder blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Carsten Holder bekræftede oplysningerne fra det indsendte CV, herunder at han var ansat i Rigspolitiet fra 1971 til 2006, hvor han blev kriminalinspektør i Københavns Politi. I 2008 blev han pensioneret fra sin stilling som vicepolitiinspektør i Københavns Politi på grund af sygdom.

1995

Carsten Holder forklarede, at han ikke kan huske nærmere om sin opgave som ansvarlig for Bella Center enheden under Det Sociale Verdenstopmøde i København i 1995, herunder om henvisning af demonstrationer til arealer ved Vejlands Alle

60, som det fremgår af *"Hovedplan for politimæssige foranstaltninger i anledning af: "World Summit For Social Development", FN.s topmøde i Bella Center – fra 6. MAR – til 12. MAR 1995…"* af 22. februar 1995, at han var ansvarlig for. Det var lederen af politiaktionen vedrørende demonstrationer, som bestemte placeringen af demonstrationerne. Han var ikke ansvarlig for tilsynet med demonstrationerne. Hans opgave var at udarbejde en operationsbefaling for den del, som han var ansvarlig for. Han var ude i Bella Center, men han havde ikke praktiske opgaver. Han var der som leder for at holde øje med, at det hele forløb efter planen.

Han var ikke bekendt med, at PET viderebragte ønsker og bekymringer fra kineserne til KSN i Københavns Politi som forklaret af chefpolitiinspektør Einer Lind den 28. november 2018 for Tibetkommission II.

Ham bekendt foretog Københavns Politi i 1995 ikke særlige foranstaltninger i forbindelse med besøg fra Kina. Der blev udarbejdet operationsplaner, ligesom der gjorde i forbindelse med besøg fra andre lande. Der var ikke en særlig hensyntagen til de besøgende fra Kina. Der var på sædvanlig vis adgang til at demonstrere.

1998

Som han husker det, havde han ikke andre opgaver i forbindelse med besøget af Kina's vicepremierminister Li Lanqing i Danmark fra den 12. til den 16. februar 1998 end at udarbejde de politimæssige foranstaltninger af 5. februar 1998 for besøget.

Strategien for besøget, herunder *"…at begrænse eventuelle forstyrrelser i form af demonstrationer…"* som gengivet i de politimæssige foranstaltninger, kom fra den operative chef chefpolitiinspektør Kai Vittrup. Det var den øverste ledelse, som var Kai Vittrup og chefkriminalinspektør Per Larsen, der havde forfattet strategien. Han fik teksten til strategien i forbindelse med, at han fik opgaven med at udarbejde de politimæssige foranstaltninger. Hans underskrift på de politimæssige foranstaltninger var således ikke udtryk for, at han havde forfattet det hele. Det var i vidt omfang hans medarbejdere, der havde forfattet indholdet ud fra de oplysninger, som de var blevet præsenteret for.

Det anførte om *"…at begrænse eventuelle forstyrrelser i form af demonstrationer…"* betød, at det skulle sikres, at ingen led overlast. Det var således alene sikkerhedsmæssige hensyn, som lå bag. Efter hans opfattelse lå der ikke heri, at man skulle begrænse demonstranternes synlighed.

Udenrigsministeriets protokol modtog altid en kopi af de politimæssige foranstaltninger ved besøg som dette af Kina's vicepremierminister. Det er derfor, at Protokol-

len er på fordelingslisten på forsiden af de politimæssige foranstaltninger. Ham bekendt var Protokollen også med til møder med Københavns Politi's ledelse, herunder Kai Vittrup, om besøg af den karakter. Han husker ikke selv at have været med til møder med Protokollen eller andre medarbejdere fra Udenrigsministeriet.

Når han havde aftalt med Gentofte Politi, som det fremgår af "*…de lokale politimæssige foranstaltninger i forbindelse med Kinas Vicepremierminister Li Lanqings besøg på den Kinesiske ambassade Søndag den 15. februar 1998…*", at der i perioden op til besøget skulle "*…meldes om usædvanlige hændelser, hærværk og tiltag til demonstrationer m.v. til den centrale vagtleder…*", var det som et led i hans ansvar for sikkerheden.

1999

Han var ansvarlig for udarbejdelsen af de "*Politimæssige foranstaltninger i forbindelse med Kinas udenrigsminister Tang Jiaxuans besøg i Danmark torsdag den 25. marts 1999 til fredag den 26. marts 1999*" af 19. marts 1999. Som det fremgår af forsiden til de politimæssige foranstaltninger, blev der sendt kopi heraf til Protokollen. Han havde ikke direkte kontakt med Protokollen i forbindelse med udarbejdelsen af de politimæssige foranstaltninger. Han fik alle oplysninger til brug for udarbejdelsen fra ledelsen i Københavns Politi. Ledelsen var i denne forbindelse chefpolitiinspektør Kai Vittrup. Han gjorde sig ikke selvstændige overvejelser i forbindelse med sin udarbejdelse, idet de politimæssige foranstaltninger indeholdt faste punkter, som han udfyldte med informationer, som han havde fået, og det resterende, herunder taktiske planer, overlod han til de ansvarlige herfor at skrive. Han blev ikke inddraget i udformningen af de konkrete taktiske befalinger. Hans opgave var at sikre sig, at de blev udfærdiget af de enkelte enheder.

Angivelsen i de politimæssige foranstaltninger af 19. marts 1999 om, at opgaven var at forestå "*Sikkerhedsmæssige foranstaltninger i forbindelse med besøget, herunder sikre, at eventuelle demonstranter ikke unødigt forulemper den kinesiske udenrigsminister eller personer i følget…*", var efter hans opfattelse alene et udtryk for varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn. Han drøftede aldrig med Kai Vittrup, om politiet kunne tage andre hensyn end rent sikkerhedsmæssige. På stabsmøderne drøftede de alene, om det var korrekt, hvad de havde skrevet i de politimæssige foranstaltninger.

Som han husker det, kom oplysningerne i de politimæssige foranstaltninger af 19. marts 1999 om "*… Ankomst til* ***Københavns Lufthavn i Kastrup*** *… Det kan ikke udelukkes, at der vil finde en demonstration sted i forbindelse med udkørsel…*" og "*…* ***Ankomst*** *Kinas ambassade … Der vil muligt være en demonstration ved ambassaden under udenrigsministerens ophold på denne…*" fra PET. Oplysningerne var til brug for varetagelsen af sikkerheden under besøget.

Det anførte i døgnrapport af 22. marts 1999 fra Nordsjællands Politi i forbindelse med den kinesiske udenrigsministers besøg om "*…Undersøgelse af området omkring Kronborg i forbindelse med statsbesøget bl.a. for at komme evt. demonstranter i forkøbet…*" er efter hans opfattelse udtryk for sikkerhedsmæssige foranstaltninger for at sikre, at ingen skulle lide overlast.

Som han husker det, fik han ikke oplysninger, som dem der fremgår af interne mails af 22. marts 1999 i Udenrigsministeriet mellem blandt andre Lisbeth Jespersen, protokolchef Søren Haslund og Carsten Nilaus Pedersen, hvor det af mail fra Lisbeth Jespersen blandt andet fremgår "*… Ambassaderåd Lirong har … gjort opmærksom på, at der forventes demonstrationer under Tangs besøg i DK. Det bekymrer ham, dels af sikkerhedsmæssige grunde og dels fordi demonstranterne under Li Lanquings besøg fik lov til at komme meget tæt på Lanquing – det var ikke behageligt. Derfor ville han gerne have demonstranterne holdt på afstand. Jeg forsikrede ham, at der ville blive taget alle mulige sikkerhedsmæssige hensyn og lovede at lade hans bekymring gå videre…*", og det af svar fra Søren Haslund blandt andet fremgår, at "*… Sikkerhedsmæssigt har kineserne ingen grund til bekymring, hvad de i øvrigt udmærket ved fra tidligere besøg. For dem er hovedproblemet, at UMer Tang kan risikere at opleve demonstrationer, hvilke – selv på relativt lang afstand, som der i øvrigt var tale om under Lis besøg – ikke huer dem…*".

2002

Nødakkrediteringsstedet nævnt under politiaktion 16-1-Bella Center, som han var indsatsleder for, i operationsbefaling af 14. september 2002 for "*ASEM 4 topmøde for statsregeringsledere i Bella Center 22-09-02 til 24-09-02 (M61), m.fl.*", var et lokale, hvor personer, som ikke var blevet akkrediteret, kunne blive akkrediteret.

Ham bekendt blev der heller ikke i 2002 eller i øvrigt i hans tid i politiet taget særlige hensyn til besøgende fra Kina i forhold til demonstrationer og meningstilkendegivelser. Han havde ikke været bekendt med særlige bekymringer fra kinesisk side.

Han deltog i stabsmøderne, som blev ledet af chefpolitiinspektør Kai Vittrup. Han husker ikke at have hørt bemærkninger tilsvarende dem, som fremgår af operativ leder i Københavns Politi's færdselsafdeling Ole Kahrs forklaring den 28. november 2018 for Tibetkommission II om, "*… at det blev nævnt på stabsmøder, at de skulle passe på, at den kinesiske premierminister ikke så f.eks. demonstranter fra Falun Gong eller Støttekomitéen for Tibet. Det faldt som en bemærkning på flere stabsmøder i forbindelse med besøg fra Kina. … Det var en inspektør eller en vice- eller chefinspektør, der ledede stabsmøderne, og det var ved disse møder, at udtalelsen blev fremsat. Det*

var en uskreven regel…". Han husker heller ikke i forbindelse med andre besøg fra Kina at have hørt sådanne bemærkninger.

For så vidt angår Ole Kahrs videre forklaring om, at *"… Han bekræftede sin udtalelse i pressen om, at "Det var ikke exceptionelt i 2012. Det er en praksis, som har eksisteret, lige siden jeg kan huske, når vi har kørt med kinesiske premierministre, eller hvem det ellers var. De måtte ikke visuelt se demonstranter, bannere og flag", dog er "måtte" et for stærkt udtryk, idet de alene fik at vide, at de skulle tilstræbe, at demonstranter, bannere og flag ikke kunne ses. Dette har været holdningen i al den tid, han har været med - helt tilbage fra 1980'erne, hvor han var delingsfører…",* er det ikke hans opfattelse, at det forholdt sig sådan.

Vedrørende politikommissær Henning Peter Dahls forklaring den 28. november 2018 for Tibetkommission II om, at *"… I operationsbefalingen fra 2002 stod der noget i retning af, at det efter anmodning fra Udenrigsministeriet skulle sikres, at kortegen ikke kom forbi nogle negative demonstranter. Han mener, at det stod under afsnittet "Situation". Han er usikker på, om vendingen kom til at fremgå af den endelige operationsbefaling, eller om det var noget, der gled ud i processen, hvor der ofte blev rundsendt rettede udgaver. Men vendingen stod i den version, de startede planlægningen op på et par måneder før operationen…",* husker han ikke, at der var vendinger som forklaret af Henning Peter Dahl i de operationsbefalinger, som han så.

Tilsvarende for så vidt angår vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallovs forklaring den 4. december 2018 for Tibetkommission II om, at *"… Det var planlægningsafdelingen, der var penneführer ved udarbejdelsen af operationsbefalingen. I planlægningsmøderne deltog chefpolitiinspektør Kai Vittrup og KSN-lederne, herunder Mogens Lauridsen. Kai Vittrup nævnte under et forberedende møde, at kineserne var meget sarte over for Falun Gong og demonstrationer i almindelighed. De skulle derfor gøre så meget, som de kunne, for at kineserne ikke blev "udsat" for demonstrationer…",* husker han ikke at have hørt Kai Vittrup nævne det anførte om kineserne.

Det er ikke hans opfattelse, at *"… Politiet havde til opgave at minimere, hvad kineserne så til demonstranter…"* som forklaret af Gunnar Birger Sallov vedrørende kinesernes besøg i forbindelse med ASEM IV topmødet i 2002. På stabsmøderne præsenterede alle indsatslederne deres planer for udførelsen af de forskellige politiaktioner for ham, chefpolitiinspektør Kai Vittrup og chefkriminalinspektør Per Larsen.

Når der var besøg, herunder fra Kina, ville man fra politiets side gøre det så godt som muligt både for de besøgende og for demonstranterne. Han husker ikke, at *"… Der var henover årene en almindelig indforstået opfattelse mellem politifolkene af, at kineserne ikke ønskede at se demonstrationer, og at ønsket så vidt muligt skulle imøde-*

kommes. Denne forståelse kan føres helt tilbage til Kinas første besøg i Danmark i starten af 1990'erne. Når kineserne kom til Danmark for at indgå handelsaftaler, ville man gerne gøre det så godt som muligt for alle parter. Ønsket om ikke at se demonstranter var særligt for kineserne…", som forklaret af Gunnar Birger Sallov.

Han var ikke bekendt med, at *"… Det cirkulerede rundt i politiet, at kineserne ikke kunne lide demonstranter… I 2002 og formentligt længe inden da susede PETs opfattelse vedrørende håndteringen af demonstranter ved besøg fra Kina rundt på gangene. Det var umuligt for ham at gribe ind heroverfor, da der er 2.000 ansatte i Københavns Politi. Der blev fra kinesisk side lagt vægt på, at der ikke måtte være synlige demonstranter. Det var helt generel viden, at kineserne ikke ønskede at se demonstranter…",* som forklaret den 28. november 2018 af chefpolitiinspektør Kai Vittrup for Tibetkommission II. Det var i hvert fald ikke en viden, der var tilgået ham. Han mindes aldrig at have fået information om, at kinesere ikke ønskede at se demonstrationer. Han har kun på TV set demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg i Danmark. Det skal ses i lyset af, at han aldrig var på gaden i forbindelse med besøgene fra Kina. Det var også kun på TV, at han hørte om demonstrationer i forbindelse med de kinesiske besøg, som han deltog i håndteringen af.

Han havde ikke anden holdning til, hvad man kunne træffe af sikkerhedsmæssige foranstaltninger i forhold til demonstrationer, end at demonstranterne ikke måtte kunne komme til at skade besøget sikkerhedsmæssigt. Det var op til de enkelte taktiske ledere, om man kunne skærme en demonstration eksempelvis ved at køre biler ind foran demonstrationen. Han gjorde sig ikke tanker om, hvorvidt man kunne flytte en demonstration til et andet sted.

Adspurgt havde afhørte ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 13.40.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 30

PROTOKOL

Den 25. februar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

KF 0796 var mødt med bisidder advokat René Offersen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Finn Bachmann, advokat Christina Schønsted, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jakob Buch-Jepsen, advokat Anders Nielsen, advokat Mikael Bernhoft, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Steen Lassen, advokat Torben Koch, advokat Noaman Azzouzi og Ole Kjær Poulsen var mødt.

KF 0796 bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

KF 0796 erklærede sig villig til at udtale sig, og blev oplyst om, at han skal tale sandt, men ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

KF 0796 bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han er uddannet sergent i forsvaret og har gjort tjeneste ved FN, at han blev uddannet cand.merc i 1999 fra CBS, hvorefter han blev ansat i en rådgivende ingeniørvirksomhed, at han fra 1997 til 1998 var ansat ved forsvaret, at han i 1998 påbegyndte uddannelsen som politibetjent, at han fra 2003 til 2007 var livvagt ved PET, at han fra 2007 til 2009 var tilknyttet Intern Sikkerhed i PET, at han fra 2009 til 2011 var tilknyttet den fysiske sikringssektion i PET, at han fra 2011 til 2013 var vicepolitikommissær og sektionsleder i Koordinatorkontoret i Sikkerhedsafdelingen i PET, at han fra 2013 til 2014 havde orlov fra politiet, at han fra 2014 til 2015 var politikommissær ved Nordsjællands

Politi, at han fra 2015 til 2018 var ansat i PET, og at han siden 2018 har været vicepolitiinspektør ved Særlig Efterforskning Øst ved Københavns Politi.

Han har ikke været involveret i officielle kinesiske besøg før besøget i 2012.

Som sektionsleder for Koordinatorkontoret var hans opgave at sikre beskyttelse til VIP'ere i det officielle Danmark, hvis de blev vurderet truet i en eller anden form. Koordinationskontoret stod for koordineringen med de politikredse, der skulle bistå med at yde sikkerhed. Han havde under sig ca. 12 sikkerhedskoordinatorer, der havde ansvarsområder inden for Kongehuset, diplomatiet og politiske VIP'er. Han refererede til politiinspektør Jesper Grønbech og til en stabschef. Koordinatorkontoret koordinerede sikkerheden, men stod ikke selv for den. Livvagterne i PET havde ansvaret, når VIP'erne var i bevægelse. Resten af tiden var det politiet, der stod for sikkerheden.

2012

Hans opgave i forbindelse med præsidentbesøget var primært at sikre, at der skete koordination af sikkerheden mellem de forskellige parter, samt at sikre, at hans medarbejdere var i kontakt med de rigtige, og at tidsplanen for planlægningen blev overholdt. Kontorets koordinatoropgave bestod i at videreformidle information, herunder om de besøgendes behov, til andre aktører. Han var ikke en del af den praktiske udførelse af besøget.

KF 0764 og KF 0766 havde Kongehuset som ansvarsområde. KF 0765 havde ansvaret for ambassaden. KF 0764 og KF 0766 gav ikke udtryk for bekymringer fra Kongehusets side om præsidentbesøget.

Han var typisk kun med i de konkrete drøftelser, hvis KF 0764 havde brug for sparring om, hvilket niveau af sikkerhed der var nødvendigt. Han har formentlig løbende spurgt ind til, om der var styr på det hele, men KF 0764 var meget erfaren på området. De har sikkert også haft en efterevaluering, og KF 0764 har formentlig været til møde med Københavns Politi efterfølgende.

I Koordinatorkontoret drøftede de ofte det ankommende lands ønsker, da disse ønsker typisk var større, end hvad de kunne imødekomme, og gæsternes vurdering af trusselsniveauet stemte ikke altid overens med PET's vurdering af trusselsniveauet. Efter en dialog med den kinesiske ambassade, ville PET oplyse om, hvilke ønsker der ikke kunne honoreres, men PET ville understrege, at der i øvrigt ville blive sørget for gæsternes sikkerhed under besøget. Han husker ikke, at KF 0765 fortalte ham om atypiske ønsker eller behov for besøget fra den kinesiske ambassade.

Det lå kineserne meget på sinde, at statsbesøget blev lige så pompøst, som hvis det var den amerikanske eller russiske præsident, der var på besøg. Selvom dette ikke nødvendigvis var en opgave for PET, var det PET's rolle at viderebringe ønskerne til andre aktører. Han husker ikke, at ambassaden fremførte bekymringer i forhold til præsidentens værdighed, men KF 0765 modtog løbende ønsker fra ambassaden om, at demonstrationerne foran ambassaden blev flyttet. Hertil oplyste PET ambassaden om, at de ville viderebringe dette til Københavns Politi, men at PET ikke kunne bestemme, hvor demonstrationen skulle placeres, så længe demonstrationen holdt sig til de regler, der var udstukket af Københavns Politi.

Det var op til PET's egne taktiske overvejelser at vurdere, om en kortege skulle ændre rute på grund af en demonstration. Han husker ikke samtaler med KF 0765 om demonstranter eller om personer iført gule T-shirts, musik eller andre anti-kinesiske symboler ved besøget i 2012, men de talte løbende om, at Falun Gong's demonstrationer foran ambassaden var en torn i øjet på kineserne. Han mindes ikke, at ambassaden skruede op for retorikken over for PET i forbindelse med præsidentbesøget. Han deltog ikke selv i møder med repræsentanter fra den kinesiske ambassade.

Han var til et møde i Protokollens lokaler i Udenrigsministeriet med viceprotokolchef Annette Lassen før statsbesøget. Han husker ikke datoen for mødet. Han husker ikke, om Udenrigsministeriet også var til møde hos PET.

Mødet i Protokollen drejede sig om rammerne for besøget, herunder hvor mange VIP'ere de forventede, hvor lang tid besøget skulle vare, hvilket sikkerhedsniveau de skulle sætte, hvor de besøgende skulle hen mv. Viceprotokolchef Annette Lassen fortalte om kinesernes bekymringer for at tabe ansigt og om de store handelsinteresser, der var på spil. Annette Lassen sagde ikke, hvor bekymringerne kom fra. Der var ikke behov for sikkerhed, men da præsidenten gerne ville behandles som andre præsidenter, blev der iværksat et stort honorært sikkerhedssetup. Det indgik ifølge Annette Lassen heri, at der skulle tages hensyn til kinesernes bekymringer, og at der helst ikke skulle ses demonstranter.

Det var hans klare opfattelse, at Protokollen ønskede, at PET videreformidlede Protokollens budskaber og dermed kinesernes bekymringer til de involverede politikredse. PET's videreformidling til de involverede politikredse skete typisk under tirsdagsmøderne og på stabsmøderne. Han overvejede ikke, hvordan politiet skulle imødekomme budskabet, eller om det i så fald ville krænke nogens rettigheder. Det var alene politikredsene, der tog stilling til demonstrationsanmeldelser og til afviklingen heraf. PET var kun interesseret i at vide, hvor demonstrationer var placeret i forhold til den sikkerhedsmæssige planlægning. Han husker ikke at have drøftet det-

te med politiinspektør Jesper Grønbech. Han har formentlig drøftet programmet og kinesernes ønsker med KF 0764 og KF 0766.

KF 0764 eller KF 0766 deltog også i mødet i Protokollen, da det var dem eller en af dem, der skulle overtage den efterfølgende koordinering med Udenrigsministeriet. Han husker ikke, om der deltog andre fra Udenrigsministeriet i mødet i Protokollen den pågældende dag. Der deltog ikke ansatte fra Kongehuset. Han lavede ikke et referat af mødet, men hans sikkerhedskoordinator beskrev måske mødet i sin log.

Han tog direkte fra mødet i Protokollen med viceprotokolchef Annette Lassen til stabsmødet, og han husker, at de sad og ventede på ham, hvilket var lidt pudsigt, da de rangerede højere end ham. På stabsmødet videreformidlede han, at PET ikke var bekymret for sikkerheden, men at Protokollen havde tilkendegivet den diplomatiske vinkel om, at præsidenten ikke ville tabe ansigt. Der blev talt om kinesernes bekymringer for om demonstrationerne var synlige.

Han deltog kun i ét stabsmøde hos Københavns Politi under opstarten af planlægning af besøget. Der var også en anden fra PET med. Stabsmødet foregik på Politigården i OPA's lokaler. Politikommissær Bent Olsen, vicepolitiinspektør Claus Hjelm Olsen samt andre fra Københavns Politi deltog. Han ved ikke om Nordsjællands Politi deltog. Politiinspektør Mogens Norup Lauridsen kunne godt have deltaget også.

Om referater af tirsdagsmøder den 29. maj, 6. og 12. juni 2012 forklarede han, at tirsdagsmøderne var et ugentligt koordinationsmøde, hvori Nordsjællands Politi, Københavns Politi, PET og Rigspolitiet deltog. Tirsdagsmøderne blev afholdt hos PET eller i OPA's mødelokaler på Politigården i København. De skiftedes til at huse mødet. Møderne var booket i deres kalendere på et fast klokkeslæt hver tirsdag.

De aftalte på møderne 14 dage frem, hvilke begivenheder af sikkerhedsmæssig karakter der skulle koordineres. Tirsdagsmøderne highlightede kun de enkelte besøg, da selve besøgene herefter overgik til særskilt planlægning. OPA i Københavns Politi og i Nordsjællands Politi deltog i møderne foruden Center for National Sikkerhed (CNS) og Center for Terroranalyse (CTA), som begge var PET-enheder. Derudover deltog "OP Stab", som formentlig var PET's egen stab, Nationalt Operations- og Beredskabscenter (NOBC) ved Rigspolitiet samt hans eget koordinationskontor. Referaterne blev kun rundsendt internt i PET. De øvrige deltagere skulle selv tage notater.

Lederen af OPA, formentlig politikommissær Bent Olsen, deltog i tirsdagsmøderne. Han mindes ikke, at vicepolitiinspektør Michael Agerbæk deltog. Politiinspektør Mogens Norup Lauridsen deltog ikke. Fra Nordsjællands Politi kunne det være Hen-

rik Kilsgaard eller politikommissær Hans Henrik Sørensen Gosvig, der deltog, men han husker det ikke. Han husker ikke, hvem der deltog fra NOBC.

Når der i tirsdagsmødereferaternes fordelingsliste i referatet af 29. maj 2012 var anført "*4 Koordinatorer", var der tale om en teknisk detalje, som viste, at referatet blev sendt til alle hans koordinatorer i sektionen, heriblandt KF 0764, KF 0765 og KF 0766. "Livvagter ledelse" betød, at referatet blev tilsendt postkassen for cheferne for livvagtstyrken, og "AKS Vagt" var ligeledes en funktionspostkasse.

Formålet med de interne referater var at sikre, at de relevante parter i PET var orienteret om, hvad der skulle foregå. Der blev lavet referater af alle tirsdagsmøder. Han indførte systematiske tirsdagsmødereferater efter sin egen skabelon, da han blev sektionsleder. Hans kontor var ansvarligt for mødernes afholdelse. Han stoppede i PET i 2014, og han formoder, at de fortsat bruger skabelonerne til referaterne.

Han forventede, at KF 0764 læste referaterne fra tirsdagsmøderne. Han forventede ligeledes, at KF 0764 fulgte med i politiets arbejde med operationsbefalingerne, da politiet skulle udføre den sikkerhed, som PET havde bedt om. KF 0764 skulle derfor sikre, at politiet implementerede disse hensyn i planerne. Hvis KF 0764 fik besked om, at der var sket ændringer i operationsbefalingerne, forventede han, at KF 0764 læste disse, såfremt det havde betydning for håndteringen af sikkerheden. Han husker ikke, at han gav KF 0764 besked om at sikre, at Københavns Politi var bekendt med kinesernes bekymring for demonstrationer. Han har en formodning om, at KF 0764 har videreformidlet bekymringerne, da det stod i referaterne som fokuspunkt.

Referaterne var bygget op med tre kolonner, hvor der i den første kolonne var anført kalendertidspunktet for aktiviteten, i anden kolonne blev emnet beskrevet, og i den tredje kolonne blev disponeringerne i den enkelte sag beskrevet.

Når der ud for et kalendertidspunkt stod aktivitetens "Behov", ville det typisk dreje sig om behov i forhold til sikkerhed, herunder til korteger, bevogtning, sikkerhedsundersøgelser mv.

Teksten i referatet af tirsdagsmødet den 29. maj 2012, under kalendertidspunkt 14.-16. juni, om *"Behov:"* og *"FOKUS på at der helst ikke må være demonstrationer mod kineserne "synligt" ift præsidenten"*, blev skrevet ind i referatet som to forskellige linjer, fordi der var tale om noget, som ikke nødvendigvis var sikkerhedsmæssigt begrundet. Det var Protokollen, der havde fremført dette fokus over for PET forud for tirsdagsmødet. Hans møde med Protokollen må derfor være afholdt før tirsdagsmødet den 29. maj 2012. Det var ikke et fokus, der kom fra Københavns Politi. PET varetog kontakten mellem Protokollen/Kongehuset og de forskellige involverede poli-

tikredse, så der var tale om viden, som PET meddelte de andre mødedeltagere, så de vidste, hvad de skulle forholde sig til. Han husker kun, at der blev smilt af det, idet det ikke havde noget at gøre med sikkerhed. Han formoder, at dette fokus var begrundet i kinesernes ønske om et fint og fornemt besøg, og at de ikke ville forstyrres under deres ophold. Han husker ikke, at det vakte særlig opsigt hos de andre mødedeltagere. Det blev ikke drøftet nærmere på tirsdagsmøderne.

Oplysningen *"KBH –NORDSJ"* i tredje kolonne om disponeringen var en henvisning til de to involverede politikredse, som skulle sørge for sikkerheden under besøget. *"Tilgår"* betød, at der løbende ville komme flere oplysninger, når besøgets planlægning begyndte at tage form.

Efter hans opfattelse var begrebet "synligt" PET's måde at viderebringe Protokollens ønsker på. Han vil som nævnt mene, at fokuspunktet kom fra Protokollen. Den kinesiske ambassade gentog løbende overfor KF 0765, at kineserne ikke ønskede demonstranter foran ambassaden, hvilket PET ikke kunne eller ville gøre noget ved, da det ikke omhandlede koordinationen af sikkerhed. Sådanne henvendelser blev betragtet som "støj" og ville ikke blive imødekommet af PET. Fokuspunktet kom derfor ikke fra ambassaden.

Fokus på demonstranter kunne godt være forbundet med sikkerhed. PET ville gerne vide, om der var anmeldt en demonstration, da demonstrationens placering havde betydning for valget af kortegerute. Det er imidlertid atypisk, at demonstrationer ikke måtte være synlige, og det var et hensyn, der lå ud over det sikkerhedsmæssige.

Om notat om stabsmøde vedr. officielt besøg af den kinesiske præsident i perioden 14. - 16. juni 2012 med fremsendelsesmail af 1. juni 2012 fra Hans Henrik Gosvig Sørensen til Københavns Politi, forklarede han, at han deltog i ét stabsmøde i forbindelse med opstarten af planlægningen af besøget, men han husker ikke hvilket.

Om oplysningerne i notatet om, at *"Kineserne har tilkendegivet, at de ikke frygter overgreb på præsidenten. <u>Kineserne er dog bange for at tabe ansigt</u> ved at præsident pludselig kører forbi et sted, hvor Falon Gong eller sympatisører fra Tibet demonstrerer. DET SKAL SÅ VIDT MULIGT UNDGÅS (så må vi se, hvad strategien indeholder)",* forklarede han, at viceprotokolchef Annette Lassen på det møde, han deltog i, og som må have været før tirsdagsmødet den 29. maj 2012, talte om at tabe ansigt. Han formodede, at det handlede om, at Kina ikke ville se Falun Gong-tilhængere. Kineserne og Protokollen var bekymrede for, at præsidenten blev utilfreds under besøget og tabte ansigt. Dette kunne ifølge Annette Lassen få betydning for de forventede handelsaftaler.

Om referat af tirsdagsmødet den 6. juni 2012 forklarede han, at der var tale om den samme deltagerkreds som ved tirsdagsmødet den 29. maj 2012, og han var referent. Han erindrer ikke, om det altid var politikommissær Bent Olsen, der deltog i disse møder, eller om han nogle gange sendte en repræsentant. Han ville i så fald ikke have bidt mærke i det.

Oplysningen ud for *"Behov"* er en oplysning til de enkelte politikredse, som var dem, der stod for bevogtning, eskorte og ransagning med hunde. Det var ikke PET-opgaver.

Han husker ikke, at der forud for mødet den 6. juni 2012 var kommet nyt om synlighed, men dette fokus har formentlig været gentaget af Protokollen over for hans sagsbehandlere, der havde den efterfølgende dialog med Protokollen, ambassaden og politiet også efter den 29. maj 2012, og det kan være årsagen til, at det er medtaget i det nye referat også. Når fokuspunktet om synlighed genfindes i referatet af 6. juni 2012 og også i referatet fra det efterfølgende tirsdagsmøde, kan det også skyldes, at det var sædvanligt at skrive videre i forrige referat, indtil besøget var afholdt.

Oplysningerne under *"Øvrige"* kom ofte fra de andre parter i tirsdagsmøderne, fx anmærkninger fra Københavns Politi, som skulle videreformidles internt i PET.

Bemærkningen om Hillary Clinton's besøg var begrundet i, at Københavns Politi havde følt sig underinformeret om hendes besøg. Bemærkningen om, at Københavns Politi brokkede sig over ikke at kende til Kina-besøget, handlede om, at politiet var tidspresset og troede, at PET tilbageholdt informationer om besøget, hvilket dog ikke var tilfældet.

Om referat af tirsdagsmødet den 12. juni 2012 forklarede han, at besøget var offentliggjort på det tidspunkt. Når der i referatet af 12. juni 2012 står *"KBH – NORDSJ Sendt"*, henvises der til brev af 11. juni 2012 fra PET til Københavns Politi, OPA om Kina's præsident Hu Jintao's besøg med anbefalinger til konkrete politimæssige sikkerhedsforanstaltninger, som er identisk med brev fra PET til Københavns Politi, OPA, af 5. juni 2012. Bemærkningen betød således, at PET's trusselsvurdering og anbefalinger var sendt, og at politikredsene havde fået kendskab til programmet og til de behov, der var for besøget.

Når det under afsnittet *"Øvrige"* fremgår blandt andet, at *"Falun Gong ønsker at demonstrere foran Kina's ambassade den 15. juni. De flytter dem"*, og det af tredje kolonne om disponeringen fremgår, at *"Vi har påpeget at det ikke er nødvendigt ift statsbesøget"*, blev der med "Vi" henvist til Koordinatorkontoret. Han mindes ikke, at præ-

sidenten skulle forbi ambassaden, så der var ikke et sikkerhedsmæssigt behov for at flytte demonstrationen, da demonstrationen var lovligt anmeldt.

De to første afsnit af trusselsvurderingen i brevene af 5. juni 2012 og 11. juni 2012, hvorefter *"Politiets Efterretningstjeneste er ikke i besiddelse af oplysninger om konkrete trusler eller planlægning af terrorrelaterede aktiviteter mod den kinesiske præsident, delegationen eller det officielle statsbesøg i Danmark i det hele taget"*, og *"Opmærksomheden henledes dog på Kinas position i international storpolitik, samt det forhold at der ofte er fokus på Kinas håndtering af bl.a. menneskerettigheder…"*, var udfærdiget af CTA.

Tredje og fjerde afsnit af trusselsvurderingen, hvorefter *"[…] Personale fra den kinesiske ambassade i København har udtalt, at man fra kinesisk side er meget bekymret for, at der skulle vise sig demonstrationer eller lignende i forbindelse med præsidentens besøg"*, og *"Det er PET's opfattelse, at kineserne ikke er bekymret for præsidentens sikkerhed under opholdet i Danmark, men det er meget afgørende for dem, at 'de ikke taber ansigt' ved konfrontation med demonstrationer eller lignende…"*, var udfærdiget af Koordinatorkontoret i PET.

Oplysningerne i tredje afsnit kom fra den kinesiske ambassade, som havde drøftelser med Protokollen og med PET. Inden for PET var det koordinatorerne og ikke CTA, som havde kontakten med ambassaden. I trusselsvurderingen var det beskrevet, hvad der var viderebragt fra ambassaden og fra Protokollen til PET. Den kinesiske bekymring var formentlig ikke blevet skrevet ind i trusselsvurderingen, hvis ikke Protokollen havde understreget denne bekymring før tirsdagsmødet den 29. maj 2012. Bekymringen ville kun komme med i trusselsvurderingen, hvis der var et sådant særligt fokus på den, og ikke blot fordi den som så ofte før var udtrykt fra den kinesiske ambassade. Der står ikke noget i trusselsvurderingen, som han ville have reageret på dengang, såfremt han havde set den.

Han forstod bemærkningen om, at kineserne ikke måtte tabe ansigt, som ensbetydende med, at demonstrationerne ikke skulle være synlige. PET så ikke dette som kontroversielt.

Han var ikke involveret i udfærdigelsen af den interne trusselsvurdering, men han så den eksterne trusselsvurdering. Trusselsvurderingen ville normalt blive godkendt af ham og af hans overordnede, politiinspektør Jesper Grønbech.

Han så formentlig operationsbefalingerne og de taktiske befalinger for besøget, men hans koordinatorer var ansvarlige for, at de ting, han havde bedt om, blev effektueret, mens det var politikredsenes ansvar at stå for sikkerheden.

Politiets fokus på synlighed og deres ageren under besøget kunne godt have en sammenhæng med det budskab, som Protokollen bad PET om at viderebringe til politiet.

Han formoder, at han afleverede tirsdagsmødereferaterne til stabschefen til brug for besvarelserne af de forskellige forespørgselsdebatter i Folketinget efter besøget, selvom de formentlig allerede havde dem. Han bidrog ikke konkret til besvarelserne. Han husker ikke at have haft drøftelser herom med sekretariatschef Lykke Sørensen eller PET-chef Jakob Scharf.

Han var ikke involveret i de kinesiske officielle besøg i 2013 eller 2014. Besøgene har formentlig været drøftet på tirsdagsmøderne. Han har ingen erindring om, at der i PET skulle være truffet beslutning om, at der skulle ageres anderledes i 2013 og 2014 end i 2012.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 11.15.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 31

PROTOKOL

Da afhøringen blev afbrudt og udsat, er denne protokol ikke endelig. Når afhøringen fortsættes, vil der ske tilføjelser, ligesom der ville kunne forekomme ændringer i nedenstående, også i anledning af spørgsmål fra kommissionen eller bisiddere.

Den 25. februar 2021 kl. 11.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

KF 0764 var mødt med bisidder advokat Mikkel Holm Nielsen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Finn Bachmann, advokat Christina Schønsted, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jakob Buch-Jepsen, advokat Anders Nielsen, advokat Mikael Bernhoft, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat René Offersen, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Torben Koch, advokat Nicolai Mallet, advokat Noaman Azzouzi og Ole Kjær Poulsen var mødt.

KF 0764 bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

KF 0764 erklærede sig villig til at udtale sig, og blev oplyst om, at han skal tale sandt, men ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

KF 0764 bekræftede, at han fortsat er ansat hos PET som sikkerhedskoordinator.

2012

Tirsdagsmøder er orienteringsmøder, hvor politikredsene fra Storkøbenhavn, herunder Københavns Politi, mødes med en repræsentant fra PET's Koordinatorkontor, og PET fortæller om kommende arrangementer og besøg i politikredsene. Fra PET var det typisk KF 0765, der deltog i tirsdagsmøderne, og han husker det sådan, at det også var ordningen i 2012. KF 0765 spurgte forinden de andre i Koordinationskontoret, om de havde oplysninger, der skulle nævnes på tirsdagsmøderne. Hvis KF 0765 ikke kunne deltage, deltog en nu pensioneret kollega, som ikke fremgår af udspørgerens liste over KF-numre.

Til daglig refererede han til KF 0796. Det kan godt være, at KF 0796 deltog i tirsdagsmøderne efter aftale med KF 0765. Han har ikke viden om, at andre eksterne politienheder end politikredsene deltog i møderne. Han har aldrig selv deltaget i tirsdagsmøderne. Referaterne fra tirsdagsmøderne blev typisk overdraget mundtligt til ham af KF 0765, hvis han skulle være opmærksom på noget eller skulle levere nogle oplysninger mv.

Om referat af tirsdagsmøde den 29. maj 2012 i PET forklarede han, at han ikke har set referatet før. Proceduren har ændret sig siden 2012, da der nu laves et referat inden mødet, og efter mødet laver den kollega, der har deltaget i mødet, et mere udførligt referat. Han husker ikke, hvordan proceduren var i 2012.

Når der i fordelingslisten i referatet af 29. maj 2012 var anført "*4 Koordinatorer", betød det, at referatet blev sendt til en fælles PET-postkasse for koordinatorerne i sektionen, som herefter kunne tilgå referatet. Referatet blev ikke sendt til hans personlige mail hos PET. Hvorvidt han tilgik referatet i fællespostkassen afhang af, om referatet indeholdt informationer, der, ud fra den mundtlige briefing fra en kollega, var relevante for ham. Han så ikke tirsdagsmødereferaterne af 29. maj 2012, 6. juni 2012 og 12. juni 2012. Han så dem for første gang hos bisidderen.

Han husker ikke, at KF 0765 eller KF 0796 har fortalt ham, at der stod relevante ting for ham om besøget i referaterne, men der var løbende mundtlig dialog mellem dem, så han kan ikke udelukke, at de har drøftet det.

Han ved ikke, hvorfor "synligt" var anført i citationstegn i referatet af 29. maj 2012, under kalendertidspunkt 14.- 16. juni, om *"FOKUS på at der helst ikke må være demonstrationer mod kineserne "synligt" ift præsidenten."*. Han ville have undret sig over dette, da det ville være illusorisk at tro, at demonstrationer ikke skulle være synlige for præsidenten. Det har aldrig været hans opfattelse, at demonstranter skulle gemmes væk. Han har ikke på anden vis fået information om, at demonstrationer ikke

skulle være synlige under statsbesøget. Han ved ikke, hvor fokuspunktet stammer fra.

Han vidste ikke, at der var fokus på, at der ikke måtte være synlige demonstrationer. Han kender ikke til, at viceprotokolchef Annette Lassen eller Protokollen skulle have videregivet sådanne oplysninger.

Han forstår det sådan, at referatet blev udfærdiget efter mødet, hvorfor fokuspunktet først blev tilføjet referatet efter mødet, og at informationen om synlighed derfor kom frem under mødet. Dette støttes af de spørgsmålstegn, der er anført i referatets midterste kolonne, hvor der står *"…Amalienborg? (Odense?)…"*. Disse spørgsmål blev taget med tilbage til PET, hvorfor informationerne først tilgik PET under mødet.

De involverede politikredse fik udleveret en liste over relevante besøgssteder fra PET som arbejdsgrundlag for den videre planlægning. Denne liste kom fra PET's repræsentant for Kongehuset, da der var tale om et statsbesøg, altså konkret KF 0764 selv. Fyns Politi var interesseret i at vide, om præsidenten skulle besøge Odense, hvilet PET skulle undersøge nærmere.

Om referat af tirsdagsmøde i PET den 6. juni 2012, afsnittet om "Kinesisk indkomne statsbesøg til kongehuset" forklarede han, at bevogtning, eskorte og rangsagning med hunde var Københavns Politis opgave.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I den 8. december 2016 om, at han ikke havde kenskab til, at andre fra PET deltog i tirsdagsmøderne, forklarede han, at det under afhøringen for kommissionen ikke blev klart defineret, hvilken mødetype der var tale om. Tirsdagsmøderne bliver i dag afholdt hver 14. dag. Der udfærdiges et fyldestgørende referat, der rundsendes internt efter mødet.

Om brev fra PET til Københavns Politi, OPA, af 11. juni 2012 vedrørende indkommende statsbesøg af Kinas præsident, Hu Jintao, 14. – 16. juni 2012 med anbefalinger til konkrete politimæssige sikkerhedsforanstaltninger forklarede han om trusselsvurderingen, at de to første afsnit af trusselsvurderingen i brevet af 11. juni 2012, hvorefter "*Politiets Efterretningstjeneste er ikke i besiddelse af oplysninger om konkrete trusler el ler planlægning af terrorrelaterede aktiviteter mod den kinesiske præsident, delegationen eller det officielle statsbesøg i Danmark i det hele taget*" og "*Opmærksomheden henledes dog på Kinas position i international storpolitik, samt det forhold at der ofte er fokus på Kinas håndtering af bl.a. menneskerettigheder*", var udfærdiget af CTA.

Tredje og fjerde afsnit af trusselsvurderingen, hvorefter *"[…] Personale fra den kinesiske ambassade i København har udtalt, at man fra kinesisk side er meget bekymret for, at der skulle vise sig demonstrationer eller lignende i forbindelse med præsidentens besøg"* og *"Det er PET's opfattelse, at kineserne ikke er bekymret for præsidentens sikkerhed under opholdet i Danmark, men det er meget afgørende for dem, at 'de ikke taber ansigt' ved konfrontation med demonstrationer eller lignende"*, var udfærdiget af ham. Det var sket ud fra oplysninger, der kom fra den kinesiske ambassade, formentlig de to møder, som han havde haft med den kinesiske ambassade, samt ud fra drøftelser med KF 0765. Han har ikke kendskab til, om oplysningerne kom fra Protokollen.

Han deltog i et møde i Den Gule Palæ, hvor der var et videomøde med Danmarks daværende ambassadør i Kina. Han fik på intet tidspunkt specifikke oplysninger fra Protokollen om synlighed eller lignende. Det undrer ham, at KF 0796 ikke videreformidlede oplysningerne om synlighed fra Protokollen til ham.

Om mail af 31. maj 2012 fra Kina's ambassade til kontorchef Martin Bille Hermann med "Invitation to working lunch" den 4. juni 2012 på den kinesiske ambassade, hvoraf fremgår blandt andet, at KF 0764 havde bekræftet sin deltagelse i frokosten, fastholdt han sin forklaring for Tibetkommission I om, at han ikke deltog i arbejdsfrokosten. Det var ikke et møde, han ville deltage i, da det i så fald ville være en leder fra PET, der skulle deltage. Han blev formentlig inviteret af ren høflighed, men det ville ikke være ham, der deltog. KF 0765 kan have rettet henvendelse til ambassaden og oplyst, at KF 0765 ville deltage i stedet for ham.

Vedrørende hans forklaring den 8. december 2016 for Tibetkommission I om, at hverken han, KF 0765 eller KF 0766 deltog i et stabsmøde den 1. juni 2012, forklarede han, at han fortsat ikke erindrer noget om et stabsmøde på den dato. Han går ud fra, at såfremt KF 0796 havde deltaget i stabsmødet, havde han hørt om det, men det erindrer han ikke. PET blev ikke inddraget i politiets udfærdigelse af operationsbefalingerne. Han deltog i stabsmødet den 12. juni 2012.

Vedrørende hans forklaring den 20. april 2017 for Tibetkommission I om, at han ikke husker at have deltaget i stabsmødet den 11. maj 2012, eller at andre fra PET deltog i mødet, forklarede han, at han godt kan have deltaget i det indledende stabsmøde også, hvor der typisk blev drøftet besøgssteder, indlogering mv. Såfremt PET deltog i stabsmøderne, kan det have været KF 0796 og livvagtslederen, der deltog.

Det var daværende afdelingsleder Uffe Stormly, der efterspurgte den redegørelse, som KF 0764 har skrevet i sit notat af 12. februar 2016 om planlægningen af den sikkerhedsmæssige del af det kinesiske statsbesøg i 2012, hvor han skrev, at *"[…] Lige-*

ledes deltog PET efter sædvanlige principper i stabsmøder hos Københavns Politi - det sidste dagen før besøgets afholdelse. På disse stabsmøder blev den af CTA udfærdigede trusselsvurdering gennemgået og de heraf følgende konkrete politimæssige sikkerhedstiltag på de respektive objekter (besøgssteder) blev gennemgået. Ved gennemgang af den aktuelle trusselsvurdering blev det anført, at PET ikke var i besiddelse af oplysninger om konkrete trusler eller planlægning af terrorrelaterede aktiviteter mod den kinesiske præsident...".

Når PET deltog i stabsmøder efter "sædvanlige principper", betød det, at PET deltog i møderne efter behov. Københavns Politi kunne holde stabsmøder eller lignende uden deltagelse af PET, hvis det ikke vedrørte PET. Københavns Politi ville dog ikke afholde stabsmøder om det kinesiske besøg uden at orientere PET.

Han gennemgik ikke trusselsvurderingen på stabsmødet den 12. juni 2012 over for politiets indsatsledere. Vicepolitiinspektør Claus Hjelm Olsen var mødeleder, og det var derfor Claus Hjelm Olsen, der gennemgik de relevante dokumenter for besøget. PET uddybede ikke trusselsvurderingen på stabsmødet.

Om notat om stabsmøde vedrørende officielt besøg af den kinesiske præsident i perioden 14. - 16. juni 2012 med fremsendelsesmail af 1. juni 2012 fra Hans Henrik Gosvig Sørensen til Københavns Politi forklarede han, at han ikke erindrer at have deltaget i stabsmødet.

Han husker ikke noget om tilførslen i notatet om, at *"Fortsat kl. 12.53: PET v. [KF 0764] meddelte, at de netop havde været i det gule palæ på Amalienborg, hvor de havde talt med ceremonimesteren, der havde tilkendegivet,* ***at kineserne ikke ønskede at køre til Nordsjælland i.f.m. deres officielle besøg i Danmark****…"*. Han husker ikke, hvornår det blev afklaret, at præsidenten ikke skulle til Nordsjælland, eller hvordan informationen blev givet.

Afhøringen blev udsat uden dato.

Mødet afsluttet kl. 13.20.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 32

PROTOKOL

Den 25. februar 2021 kl. 13.25 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

KF 0765 var mødt med bisidder advokat Mikael Bernhoft.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Finn Bachmann, advokat Christina Schønsted, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jakob Buch-Jepsen, advokat Anders Nielsen, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat René Offersen, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Nicolai Mallet, advokat Torben Koch, advokat Noaman Azzouzi og Ole Kjær Poulsen var mødt.

KF 0765 bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

KF 0765 erklærede sig villig til at udtale sig og blev oplyst om, at han skal tale sandt, medmindre han risikerer at inkriminere sig selv. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

KF 0765 bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han fra 1978 til 1990 var politiassistent og kriminalassistent ved Københavns Politi, at han fra 1990 til 2002 var livvagt ved PET, at han fra 2002 til 2008 var livvagt og sikkerhedskoordinator ved PET, at han fra 2008 til 2020 var sikkerhedskoordinator og konsulent ved PET, og at han gik på pension den 1. februar 2020.

Som livvagt ved PET refererede han til chefen for livvagterne, og som sikkerhedskoordinator refererede han til nærmeste leder i Koordinatorkontoret. Fra 2002 til

2008 var han livvagt hver sjette uge for den israelske ambassadør, og resten af tiden var han sikkerhedskoordinator. Han har været involveret i mange kinesiske besøg.

I Koordinatorkontoret koordinerede de alle de oplysninger, der kom ind fra de forskellige samarbejdspartnere, lavede den sikkerhedsmæssige vurdering af politiets indsats set i forhold til trusselsvurderingen og kom med anbefalinger til politikredsene. De var en slags blæksprutter, som indhentede og videregav information mellem samarbejdsparterne. Kontoret kunne også være involveret i selve programmet til besøgene. De kunne modtage oplysninger fra Protokollen og fra ambassaden, som de videregav til politiet. Hofmarskallatet arrangerede statsbesøg i samarbejde med Protokollen. PET var ikke involveret i alle drøftelser mellem Protokollen og Hofmarskallatet om et statsbesøg.

Hvis det besøgende lands ambassade gav udtryk for bekymringer, havde PET pligt til at videregive disse bekymringer til deres samarbejdsparter, også selvom det ikke havde en sikkerhedsmæssig karakter. PET var ikke inde over politik, og det var kun det politimæssige, primært sikkerhed, der var PET's opgave.

Han var bindeled mellem PET og den kinesiske ambassade fra 2002 til 2020. Det er hans indtryk, at mange på ambassaden forstår dansk uden dog at sige det. Han forstår ikke kinesisk, og han talte engelsk eller tysk med de kinesiske militærattachéer.

2004

Om telefax af 23. maj 2004 fra Kina's ambassade til KF 0765 om Kina's parlamentsformand Wu Bangguo's besøg fra den 31. maj til 2. juni 2004, hvor CCSB (Chinese Central Security Bureau) i faxens punkt 1 anførte, at der skulle være en væsentlig sikkerhedskontrol ved Marriott Hotel under besøget, og i punkt 3 anførte, at Falun Gong-udøvere skulle undgås, og "…*other demonstrators closing to Marriott Hotel… Take neccessary measures to avoid the protests being seen and heard by Mr. Wu",* forklarede han, at brevet ikke gav anledning til noget særligt, udover at de måske grinte lidt af ønskerne. Koordinatorkontoret vurderede alene ud fra Center for Terroranalyses (CTA) trusselsvurdering, hvilke sikkerhedsmæssige foranstaltninger der skulle sættes i værk.

Han meddelte den kinesiske ambassade, hvilke ønsker der ikke kunne imødekommes. Han husker det ikke konkret, men han fortalte dem helt sikkert om reglerne i Danmark. Politiet kunne fx ikke forbyde en lovligt anmeldt demonstration foran den kinesiske ambassade, selvom ambassaden gentagne gange bad dem om at fjerne demonstranterne.

Han mindes ikke, at han derudover modtog ønsker fra den kinesiske ambassade om, at politiet skulle agere på en bestemt måde under besøget.

Han havde som sikkerhedskoordinator kontakt til en række ambassader, der var vant til andre regler i deres hjemlande end de danske, og han fortalte dem, om de danske regler. På et tidspunkt efter 2002 satte han sig grundigt ind i grundlovens bestemmelser, herunder om retten til at demonstrere, og i kommentarerne til bestemmelsen, hvor der stod, at demonstranter havde ret til at blive set og hørt. Han oplyste kineserne om grundlovens bestemmelser på engelsk. Den kinesiske ambassade holdt herefter op med at nævne den daglige demonstration foran ambassaden, men når der kom en ny ambassadør eller en ny militærattaché, kunne ambassaden godt nævne det igen.

Der var mange politifolk, der ikke vidste, at grundloven ikke blot sikrede retten til at demonstrere men også sikrede, at demonstranterne havde ret til at blive set og hørt. Han husker ikke, om han havde denne viden på tidspunktet for det kinesiske besøg i 2004.

Om Københavns Politis operationsbefaling af 25. maj 2004 for Wu Bangguo og frues besøg fra den 31. maj til den 2. juni 2004, 4. udgave, bekræftede han, at han var forrider, Gamma 13, for parlamentsformandens kortege under besøget. Forrideren kørte typisk eskorteruten igennem 15-20 minutter foran kortegen for at sikre, at politiet havde iværksat de tiltag ved besøgsstederne, som PET havde anbefalet. Hvis politiets objektleder ikke havde fulgt sikkerhedsanbefalingerne, kunne han som forrider sige, at der skulle strammes op. Der var dog kun tale om anbefalinger. Eventuelle demonstranter skulle ikke stå så tæt på besøgsstedet, at de kunne forulempe VIP'en. Det ville ikke i sig selv udgøre et problem, hvis demonstranterne var synlige for den kinesiske gæst. Hvis han så ting, der var interessante på ruten, ville han melde det til eskortelederen eller til KSN. Dette kunne godt være demonstranter.

Forud for et kinesisk besøg deltog han som sikkerhedskoordinator i stabsmøder med Københavns Politi.

På stabsmøderne blev operationsbefalingen for besøget gennemgået af operationslederen. Operationsbefalingen lå typisk på et internt drev i Københavns Politi, som han havde adgang til. Han læste normalt operationsbefalingerne, særligt når et punkt vedrørte ham selv. Han læste dog typisk ikke om de øvrige politiaktioner. Teksten i politiets operationsbefalinger var ofte kopieret fra tidligere operationsbefalinger, hvor kun den besøgendes navn var ændret. Han havde ingen beføjelser over for Københavns Politi. Det var alene operationslederen, der styrede besøget, og forride-

ren var underlagt operationslederen. Han mindes ikke, at politikredse ikke efterlevede PET's anbefalinger.

Han kendte på det tidspunkt ikke politikommissær Kim Lykke Østergaard. Han lærte ham senere bedre at kende gennem andre officielle besøg.

Om operationsbefalingens politiaktion 07-7- Den Lille Havfrue, Langelinie, hvoraf det fremgår blandt andet, at *"[…] Eventuelle demonstrationer henvises til området ved Lystbådehavnen. (de ikke kan ses fra området ved den lille havfrue.)…"*, forklarede han, at det var en uheldig formulering, da demonstranter havde ret til at blive set. Han hæftede sig ikke ved passagen, da han læste om sin egen politiaktion. Han mener, at der stod nogle få demonstranter ved Den lille Havfrue, da de ankom til havnen. Oplysningen om, at demonstranter ikke skulle kunne ses, kom ikke fra ham. Det kunne ikke undgås, at en gæst så demonstranter.

Han har mange gange set demonstranter under kinesiske besøg. Der stod demonstranter på den modsatte side af Copenhagen Marriott Hotel på Kalvebod Brygge. Han husker ikke, om det var repræsentanter fra Falun Gong, Frit Tibet eller lignende.

Han husker et besøg, hvor den kinesiske ambassade placerede en minibus med pro-kinesiske tilhængere foran den kinesiske gæsts hotel. Han beskæftigede sig alene med objektets sikkerhed, og han lagde derfor ikke mærke til, om de tog opstilling ved hotellet eller andre steder.

Som forbindelsesofficer til den kinesiske ambassade vidste han, at kineserne ikke var glade for demonstranter, men han har ikke kendskab til en generel regel om, at kinesiske gæster ikke måtte se demonstranter. Efter hans opfattelse var det heller ikke en gængs opfattelse i Københavns Politi. Han har set demonstranter under kinesiske besøg, som ikke blev fjernet.

2005

Om trusselsvurdering af 1. juni 2005 fra KF 0765 til Københavns Politi med flere vedrørende "Besøg af medlem af Centralkomiteen og borgmester i Beijing, Liu Qi, i København den 11. - 12. juni 2005" med trusselsvurdering for besøget, hvor der blandt andet blev anbefalet iværksættelse af honorær MC-eskorte, forklarede han, at han ikke erindrer, om der havde været henvendelser fra den kinesiske ambassade om honorære spørgsmål.

Trusselsvurderingen var et arbejdsdokumentet, som han brugte til at vurdere, hvilke sikkerhedsmæssige tiltag han ville anbefale politikredsen. Trusselsvurderingen var således alene vejledende for det operationelle politi.

Hvis PET havde oplysninger om trusler eller om en demonstration, som godt kunne udvikle sig til en trussel, havde de pligt til at videregive informationen til den ansvarlige politikreds.

2009

Han kender protokolchef Jette Nordam. Han samarbejdede med Protokollen om besøg og om arrangementer på ambassaderne i København. Hans opgaver under COP 15 var meget anderledes end normalt, og han havde ansvaret for livvagtsoperationen i Bella Center. COP 15 var én af de største politiaktioner i nyere tid.

Han erindrer ikke at have læst mail af 30. november 2009 fra Christian Brix Møller til Jette Nordam cc en række medarbejdere i ASI-kontoret med flere, videresendt den 30. november 2009 til KF 0765, med indberetning fra ambassaden, om "*kinesiske politiske sensibiliteter*, punkt 10, hvoraf fremgår blandt andet, at *"[…] Det bemærkes, og bedes behandlet fortroligt, at svenskerne forud for Hu Jintaos besøg i 2007 blev sat under kraftigt pres vedrørende Falun Gong (stærk tilstedeværelse i Gøteborg, som præsidenten også besøgte). Fire dage før statsbesøget varslede det kinesiske udenrigsministerium en mulig aflysning af Gøteborg-delen, hvis ikke det garanteredes fra svensk side, at "intet ville ske". Fra svensk side kunne en sådan garanti (selvsagt) ikke udstedes, alene at svensk politi, herunder sikkerhedstjenesten, garanterede for præsidentens sikkerhed. Besøget blev i sidste ende vellykket, i kinesisk optik givetvis bl.a. fordi de demonstrationer, der rent faktisk var ved Falun Gong, ikke var synlige for præsidenten… Fra kinesisk side vil man vide, at demonstrationer ikke kan forbydes/forhindres qua det danske politiske system. Men man vil forvente, at man fra dansk side har fuld efterretning om mulige demonstrationer således at den kinesiske delegation ikke konfronteres med demonstrationer*".

Der kunne være mange grunde til, at demonstranterne i Sverige *"ikke var synlige for præsidenten"*. Han kender ikke til reglerne i Sverige, men i Danmark havde det ikke været lovligt at placere demonstranter, så de ikke var synlige for præsidenten.

Bemærkningen om, *"… at den kinesiske delegation ikke konfronteres med demonstrationer"*, kunne forstås på flere måder. Han forstår en konfrontation således, at der er en tilspidset situation, hvor VIP'en kan være i fare.

Jan Jacobsen, som var hans daværende nærmeste leder på Koordinatorkontoret og chef for hele COP 15, videresendte mailen til ham, fordi han normalt var kontaktperson til den kinesiske ambassade. Han har ikke brugt mailen til noget, og han læste den formentlig heller ikke. Han mener heller ikke, at andre fra PET handlede ud fra mailen.

Han deltog i ét møde i Bella Center med Protokollen og med repræsentanter fra den kinesiske ambassade om forholdene i Bella Center. Han husker ikke selve drøftelserne. Han har ikke fået oplysninger fra Protokollen om, at der skulle tages særlige hensyn til kinesiske gæster.

Der ankom 135 VIP'ere til Danmark under COP 15, som hver især blev inddelt i ét af tre sikkerhedsniveauer. Alle VIP'erne inden for samme sikkerhedsniveau fik ens behandling. Niveau tre var til de VIP'ere, der var mest truet. Der blev givet personbeskyttelse og politimæssig indsats alt efter, hvilket niveau VIP'en befandt sig på. VIP'erne fra Kina var formentlig placeret i niveau 2 eller 3.

2012

Under planlægningen af statsbesøget i 2012 introducerede han KF 0764 for personalet på den kinesiske ambassade. KF 0764 var sagsbehandler på selve besøget, idet KF 0764 var sikkerhedskoordinator for PET.

Tirsdagsmøderne blev afholdt ugentligt hos skiftevis Københavns Politi og PET. I 2012 var KF 0796 som sektionsleder hans nærmeste leder, og de sad på samme kontor. Det var KF 0796, der deltog i tirsdagsmøderne. Hvis KF 0796 ikke kunne deltage i mødet, mødte han eller hans kollega i stedet. Formålet med tirsdagsmøderne var, at PET kunne orientere politikredsen om kommende arrangementer og opgaver. Referaterne fra tirsdagsmøderne blev sendt på mail til alle medarbejdere i Koordinatorkontoret og til alle ledere i sikkerhedsafdelingen. Referatet kom til dem i deres egen mailboks. Der var ikke pligt til at læse referaterne, da referatet primært bestod af informationer, der var indhentet inden mødet, og som blev videregivet til politikredsene. Denne praksis fortsatte, da han overtog deltagelsen i tirsdagsmøderne på vegne af Koordinatorkontoret, hvilket var i forbindelse med, at KF 0796 forlod Koordinatorkontoret. Møderne blev i høj grad afholdt for at servicere politikredsene og Rigspolitiet. De havde typisk drøftet informationerne på et morgenmøde i PET inden tirsdagsmøderne.

Der havde været tirsdagsmøder før, KF 0796 blev sektionsleder, men KF 0796 fornyede måden at lave referater på.

Om referat af tirsdagsmøde den 29. maj 2012 i PET forklarede han, at det formentlig var politikommissær Bent Olsen, der deltog fra OPA. Han kender ikke baggrunden for bemærkningen i referatets afsnit om "Kinesisk indkomne statsbesøg til kongehuset" om *"FOKUS på at der helst ikke må være demonstranter mod kineserne "synligt" ift præsidenten"*, og han havde ikke kendskab til, hvor den kom fra. Det var tydeligvis skrevet af en, der ikke kendte grundlovens regler til fulde. KF 0796 må have fået informationen et sted fra. Det var ikke en oplysning, der kom fra ham. Det overrasker ham, hvis informationen skulle komme fra viceprotokolchef Annette Lassen fra Protokollen. Det har han aldrig selv oplevet. Hvis han på daværende tidspunkt havde nærlæst grundloven og kommentarerne, ville han have bragt emnet om synlighed op på et morgenmøde. Han husker ikke, hvornår han satte sig ind i grundlovens bestemmelser, men han vil tro, at det var før 2012.

Der kan ikke have været en kultur hos politiet om, at demonstranter ikke måtte være synlige for kinesiske gæster. Hvis der var, fulgte politiet den ikke, for der var mange demonstranter til stede og synlige under kinesiske besøg.

Om referat af tirsdagsmøde i PET den 6. juni 2012, hvoraf fremgår *"[…] Behov: bevogtning, eskorte, ransag m hunde…"*, forklarede han, at det var en oplysning til politikredsen om, hvad de skulle forvente at bruge af mandskab.

Om mail af 31. maj 2012 fra Kina's ambassade til kontorchef Martin Bille Hermann med "Invitation to working lunch" den 4. juni 2012 på den kinesiske ambassade, forklarede han, at han aldrig har været til frokostmøde på ambassaden. Han har kun mødtes med repræsentanter fra ambassaden på en restaurant. Det var ikke usædvanligt, at det var KF 0764, der blev inviteret. Det er normalt, at menige sikkerhedskoordinatorer deltager i frokoster med denne deltagerkreds. Han ville ikke have afslået en sådan invitation med den begrundelse, at det var over hans niveau at deltage. Han ved ikke, om KF 0764 deltog i frokosten.

Om mail af 7. juni 2012 med PET's interne referat af samtale med ambassaderåd Gu Hui med flere, forklarede han, at han af sikkerhedsmæssige årsager ikke kan oplyse, hvor modtageren af mailen, KF 1377, var placeret i PET. Han husker ikke, hvor mødet fandt sted. Det kan være foregået på en restaurant eller på den kinesiske ambassade. Han husker ikke, om andre fra PET også deltog. Det var muligvis kun ham. Når han havde været til møde med repræsentanter fra den kinesiske ambassade, lavede han et referat af mødet til ledelsen, som KF 0796 også modtog.

Når han i referatet skrev blandt andet, at *"[…] Mødet drejede sig hovedsageligt om deres nervøsitet for demonstrationer fra Falun Gong's side m.fl. rettet mod Præsidenten og de øvrige ministre. Ambassaderåd Gu Hui anmoder om, at PET/Politiet gør alt hvad*

de kan for, at undgå fornærmelser af lederne under statsbesøget…", og *"at PET/Politiet vil gøre alt, inden for lovens rammer, for at undgå fornærmelse af de kinesiske ledere under deres besøg i DK…"*, henviste han med "fornærmelser" til, at der blev talt meget om at tabe ansigt. Kineserne beskrev for ham, at de ikke tabte ansigt ved at se en demonstrant på en kortegerute, men at en kinesisk VIP ville tabe ansigt, hvis en person fra Frit Tibet kom så tæt på VIP'en, at det ville være muligt for vedkommende at give hånd til VIP'en. Det kunne også være tilfældet, hvis en demonstrant kom så tæt på VIP'ens køretøj, at demonstranten kunne kaste noget igennem et åbent vindue i VIP'ens bil. Kineserne har altid givet udtryk for, at de helst ville undgå demonstranter, men det var ikke det, de mente med ansigtstab.

Det var hans opgave at give politiet anbefalinger om, hvilke sikkerhedsmæssige tiltag de skulle iværksætte, herunder hvilket niveau af sikkerhed, de skulle implementere. Politiet vidste godt, at de skulle gøre, hvad de kunne for at gøre besøget til en succes og inden for lovens rammer. Hvis han havde set noget i en operationsbefaling eller lignende, der var åbenbar ulovligt, ville han have gået til sin nærmeste leder. Når han skrev, *"at PET/Politiet vil gøre alt, inden for lovens rammer, for at undgå fornærmelse af de kinesiske ledere under deres besøg"* i sit referat, betød det ikke andet og mere, end at politiet altid vil gøre alt for, at et besøg bliver vellykket.

Om mail af 11. juni 2012 fra KF 0765 til Nordsjællands Politi, OPA, cc til KF 0764 og e.u.@webspeed.dk om demonstration ved Kinas ambassade 15. juni 2012, hvoraf det fremgår, at *"Kinas ambassade har ikke reageret særlig positivt på oplysningen om demoen på fredag. Det vil være en rigtig god ide hvis i vil hold øje med at den ikke udvikler sig. Kineserne er på grund af statsbesøget ekstremt sensitive over for demonstrationer…"*, forklarede han, at han ikke ved, hvem mailadressen e.u.@webspeed.dk tilhørte. Det kan ikke være en privat mailadresse.

Med hans bemærkning om, at kineserne var *"ekstremt sensitive"*, henviste han til, at kineserne var særligt på dupperne, da det var Kinas højest rangerende person, der kom på besøg. Det var et problem for kineserne, hvis der stod demonstranter lige ved ambassaden, og præsidenten skulle sættes af ved ambassaden, som ligger på en smal gade. I så fald ville politiet eller PET nok flytte demonstranterne 50 meter væk, hvor de stadig var synlige og hørbare, men ikke udgjorde en sikkerhedsmæssig risiko.

Om politiassistent Peter Juellunds besvarelse af 12. juni 2012 til KF 0764, hvoraf fremgår, *"Jeg havde nu heller ikke regnet med, at de ville juble højt og kippe med flaget ☺. Jeg har aftalt med indsatslederen, at omhandlende Falun Gong demonstration… bliver placeret på Øregårdsvænget, dvs. ikke overfor ambassaden, da der forvejen er anmeldt en anden Falun Gong Gong demonstration overfor ambassaden. Vi gør selv-*

følgelig, hvad der er muligt indenfor lovens rammer…", forklarede han, at første sætning var et udtryk for politihumor. Han forstod det sådan, at politiet heller ikke troede, at det ville være sjovt for kineserne, at der stod demonstranter lige foran ambassaden, når præsidenten ankom. Politiet ville flytte demonstranterne inden for lovens rammer.

Den følgende mailkorrespondance samme dag, hvor han spurgte politiassistent Peter Juellund, hvor demonstranterne kom til at stå på Øregårdsvænget, gaden hvor ambassaden ligger, hvortil Peter Juellund svarede, *"Jeg ved, at lima9 tager ud og kigger på forholdene onsdag over middag, så vi også kan tilgodese Kinas interesser",* forklarede han, at han spurgte til placeringen af hensyn til sikkerheden i forhold til kortegen. *"Kinas interesser"* handlede om at gøre kineserne tilfredse og samtidig overholde loven. Det var vel et udtryk for behagesyge. På det tidspunkt troede han formentlig, at præsidenten skulle besøge ambassaden under sit besøg.

Han er af den opfattelse, at håndteringen af demonstranterne under statsbesøget i 2012 gik galt, da politimænd, i god mening, forsøgte at udføre opgaven så godt som muligt og kom til at gøre for meget. Han har ikke hørt nogen bede politiet om at overtræde grundloven. Han mener ikke, at bemærkningen i tirsdagsmødereferaterne om synlighed har en sammenhæng med besøgets afvikling i 2012.

Efter besøget i 2012 talte de i Koordinatorkontoret om, at det, der var sket, var uheldigt og ikke skulle ske igen. Han nævnte demonstranters ret til at blive hørt og set. Han husker ikke, om han specifikt talte herom med KF 0764. Han er ikke sikker på, at KF 0796 fortsat var ansat i Koordinatorkontoret på det tidspunkt.

Han har ikke bemærkninger til sin forklaring af 8. december 2016 for Tibetkommission I om, at han havde svært ved at tro på Michael Dekker Poulsens forklaring til Den Uafhængige Politiklagemyndighed (DUP) om, at KF 0764 telefonisk skulle have givet oplysning om, at Udenrigsministeriet havde meddelt, at kineserne ville rejse hjem, hvis de så bannere eller flag, og at KF 0764 ikke ønskede at give denne oplysning skriftligt.

2013

Om mail af 13. maj 2013 fra Københavns Politi, OPA, til Kim Erik Hansen, Henrik Frandsen, Brian Normann Toftemann med flere om officielt besøg fra Kina fra den 4. til den 7. juni 2013, hvoraf det fremgår blandt andet, at den største trussel under besøget formentlig var demonstrationer, og at *" […] Jeg går ud fra at KBH tager operativ ledelse og herunder stiller en operativ reserve for styring af evt. demonstrationer…",* forklarede han, at han ikke husker håndteringen af demonstranter ved Aved-

øreværket. Det var nok ikke helt godt, at demonstranterne blev flyttet ca. 500 meter væk fra besøgsstedet. Det var nok ikke muligt at se og høre dem på den afstand. Kim Lykke Østergaard var operativ leder under besøget, og det var ham, han samarbejdede med om planlægningen. Det blev nævnt både af ham og af Kim Lykke Østergaard på stabsmøder, at de skulle undgå situationen fra 2012, hvor demonstranter fik frataget flag mv. Dette skrev han også i et referat et sted.

Der var en hændelse i Rigsdagsgården under besøget, hvor han stoppede en person, der var på vej mod det køretøj, hvor VIP'en sad i. Han stoppede demonstranten af hensyn til VIP'ens sikkerhed.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 15.40.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 33

PROTOKOL

Den 26. februar 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Jens Henrik Højbjerg var mødt med bisidder advokat Anders Valentiner-Branth.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Finn Bachmann, advokat Christina Schønsted, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jakob Buch-Jepsen, advokat Anders Nielsen ved advokat Jon Lauritzen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen ved advokat Anders Németh, advokat Steen Lassen, advokat Lise Lauridsen, advokat Torben Koch og advokat Noaman Azzouzi var mødt.

Jens Henrik Højbjerg bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Jens Henrik Højbjerg erklærede sig villig til at udtale sig og blev oplyst om, at han skal tale sandt, medmindre han risikerer at inkriminere sig selv. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Jens Henrik Højbjerg forklarede, at han er ansat som politirådgiver ved Danmarks Faste Mission ved FN i New York. Han begyndte i stillingen i september 2020.

Gennem sine 11 år som rigspolitichef var han vant til at indgå i den demokratiske samtale med politikerne om, hvordan man fra politisk hold ønskede, at politiet skulle prioritere. I den forbindelse kom han med sine faglige input. Politikerne fastlagde

herefter blandt andet i politiforlig de overordnede rammer. Når det kom til de konkrete operationer, var det politiet, som traf beslutningerne.

Internt i politiet foregik mange af tingene lokalt, og Rigspolitiets rolle var først og fremmest at være retningssættende og tilsynsførende, at understøtte politikredsenes arbejde, og at koordinere politiets indsats på landsplan. Formelt set kunne justitsministeren give ordrer til rigspolitichefen, men han oplevede aldrig, at det skete.

Han var i dialog med politikerne primært gennem møder i den såkaldte politiforligskreds, der består af partierne bag de typisk flerårige politiaftaler, hvor han gav og modtog informationer, men det var ham, der traf de politifaglige beslutninger på det samlede grundlag. Beslutningerne blev kanaliseret ud til det øvrige politi blandt andet via politiets koncernledelse, hvor han sad for bordenden i selskab med landets politidirektører og rigsadvokaten. Han oplevede aldrig, at de politiske prioriteringer havde konkret betydning for politiets ageren i forhold til Kina, hverken i forbindelse med besøg eller i øvrigt.

2002

For så vidt angår Kai Vittrups forklaring den 28. november 2018 for Tibetkommission II om, at "*… I 2002 og formentligt længe inden da susede PETs opfattelse vedrørende håndteringen af demonstranter ved besøg fra Kina rundt på gangene. Det var umuligt for ham at gribe ind heroverfor, da der er 2.000 ansatte i Københavns Politi. Der blev fra kinesisk side lagt vægt på, at der ikke måtte være synlige demonstranter. Det var helt generel viden, at kineserne ikke ønskede at se demonstranter…*", var det ikke en viden, som han havde som rigspolitichef. Han havde tidligt i sin karriere været ansat i Københavns Politi, men det var kun i ca. 1 år i 1986-1987, hvor han havde arbejdet i anklagemyndigheden som politifuldmægtig.

Han kan ikke forestille sig, at der var nogen, som havde forstået, at denne opfattelse, som efter det citerede susede rundt på gangene i Københavns Politi, kunne udmønte sig i begivenhederne i 2012, men han var som nævnt ikke selv bekendt med opfattelsen. I forhold til, om Rigspolitiet skulle have grebet ind, hvis Rigspolitiet havde været bekendt med opfattelsen, var organisationen og retsplejeloven i 2002 sådan, at politikredsene operativt refererede til Justitsministeriets departement. Det var først i forbindelse med politireformen i 2007, at Rigspolitiet fik den samlede ledelse af dansk politi. Han vil imidlertid ikke udelukke, at Rigspolitichefen kunne have gjort noget i anledning af opfattelsen, hvis man havde været bekendt med den.

2012

Hans sekretær, Jette Nørrind Schaumburg-Müllers, videresendelse til ham af mail af 7. juni 2012 fra chefpolitiinspektør Jørn Aabye Nielsen, Københavns Politi, med emnet *"VS: Trusselsvurdering fra PET"* vedhæftet trusselsvurdering af 5. juni 2012 fra PET og med teksten *"... Besøgsprogrammet for Kinas præsident med følge er gengivet i den vedhæftede trusselsvurdering. Bemærk oplysningerne om ankomsttidspunktet (det endelige tidspunkt er endnu ikke fastslagt)…"*, giver ham ikke anledning til at ændre sin tidligere forklaring den 19. januar 2017 for Tibetkommission I om, at han ikke så PET's trusselvurdering op til Hu Jintao's besøg i Danmark i 2012.

Han var som rigspolitichef en del af deltagerkredsen ved modtagelsen af Hu Jintao i lufthavnen. Opstillingen af deltagerne var sædvanligvis den samme ved de forskellige besøg, idet de var opstillet efter en form for rangorden. Han stod typisk ved siden af forsvarschefen. Direktøren for Københavns Politi stod længere nede. Man skulle indfinde sig inden for et time slot på ganske få minutter og gå direkte til ankomsthallen. Deltagerne var således ikke i et separat lokale forinden. Han talte med andre af deltagerne, mens de ventede, men det var oftest om andre emner end besøget, idet de alle havde travlt, og det derfor var en god lejlighed til at få talt sammen om fælles udeståender. Han mindes ikke, at de i forbindelse med Hu Jintao's besøg skulle have talt om noget vedrørende selve besøget, mens de ventede. Derimod husker han, at det gjorde indtryk på ham, at det var den største delegation af gæster, som han havde set.

I forbindelse med et besøg som dette var det sædvanligt, at han fik et lille hæfte med programmet for besøget, herunder gæsternes navne, ankomsttidspunkter, arrangementer mv. Der var således flere måder, hvorpå han fik programmet, og som rigspolitichef havde han nogle medarbejdere, som holdt styr på programmet for ham.

Han så første gang PET's trusselsvurdering af 5. juni 2012 for Hu Jintao's besøg i forbindelse med efterfølgende drøftelser i september 2015 med Thorkild Fogde, hvor han så trusselsvurderingen gengivet i Københavns Politis operationsbefaling for besøget. Når han læser trusselsvurderingen i dag, er det tydeligt, at der ikke er en konkret trussel i forhold til terrorrelaterede aktiviteter. Desuden lægger han i lyset af omstændighederne omkring de efterfølgende undersøgelser mærke til det anførte om, at *"… "de ikke taber ansigt" ved konfrontation med demonstrationer eller lignende…"*.

Han ved ikke, hvordan oplysninger som dem i trusselsvurderingen om, at *"… Personale fra den kinesiske ambassade i København har udtalt, at man fra kinesisk side er meget bekymret for, at der skulle vise sig demonstrationer eller lignende i forbindelse*

med præsidentens besøg. Det er PET's opfattelse, at kineserne ikke er bekymret for præsidentens sikkerhed under opholdet i Danmark, men det er meget afgørende for dem, at "de ikke taber ansigt" ved konfrontation med demonstrationer eller lignende...", kom til PET. PET orienterede sig bredt, og han kan ikke udelukke, at PET fik oplysningerne fra den kinesiske ambassade, men han ved det ikke. Han ved heller ikke, om PET, uden at afstemme det med andre myndigheder, alene ville lægge vægt på en udenlandsk ambassades henstillinger og ønsker. Det er klart, at oplysningerne ligger uden for PET's hovedopgave, som var at beskrive truslen. Han er ikke bekendt med, at der i forbindelse med forberedelsen af besøget var direkte kontakt mellem Udenrigsministeriets viceprotokolchef og sektionslederen af PET's koordinationskontor. Det var ikke et område, som han var i berøring med, men det er klart, at det var nødvendigt med kontakt mellem myndighederne i forbindelse med planlægningen af besøget.

I forhold til trusselsvurderingen og Københavns Politis efterfølgende medtagelse af den i operationsbefalingen for besøget er det vigtigt at have for øje, at Udenrigsministeriet ikke kunne give ordrer til Justitsministeriet og politiet. Derfor var det som altid vigtigt, at politiet havde fokus på sin rolle og de opgaver, der varetages af politiet. Det var politiets opgave at sørge for, at gæsterne ikke led overlast, men samtidig havde politiet også til opgave at sikre, at gæsterne følte sig godt tilpas. Som han imidlertid forklarede for Tibetkommission I, blev han rystet over det nævnte i operationsbefalingen, da det tydeligt ikke var en del af politiets opgave.

En anden del af politiets opgave er at sørge for, at ytrings- og forsamlingsfriheden bliver iagttaget. Her over for står det tunge sikkerhedshensyn, og det vil altid ligge i baghovedet på en politimand, at der ikke må ske noget, som kan kompromittere sikkerheden, hvilket har en stærk og afgørende prioritet.

Det er Københavns Politi og i sidste ende politidirektøren, der har det eksekutive ansvar i forbindelse med den politimæssige planlægning af et statsbesøg. Planlægningen sker i et tæt samarbejde med PET, der har en særlig ekspertise i forhold til den direkte personbeskyttelse. PET kan på den baggrund give anbefalinger, men det ændrer ikke ved, at det overordnede ansvar ligger hos politidirektøren. Der kunne således ikke ligge en ordre fra PET til Københavns Politi i det anførte i trusselsvurderingen om, at "*… det er meget afgørende for dem, at "de ikke taber ansigt"…".* I øvrigt er der efter hans opfattelse ikke en besked om at gøre noget i det anførte. I udtrykket ligger, at man skulle gøre sit bedste, herunder alt hvad man kunne for, at gæsterne var sikre og følte sig godt tilpas.

Han var som nævnt ikke bekendt med, at der gennem årene var en opfattelse blandt medarbejderne i Københavns Politi om, at man skulle søge at skærme demonstranter, således at de kinesiske gæster ikke blev konfronteret med dem. Hans bedste bud

på, hvorfor det gik galt i 2012, er på linje med Tibetkommission I's konklusion om, at der på baggrund af alle tilkendegivelserne, opfordringerne mv. opstod en stemning, som førte til de ulovlige indgreb i frihedsrettighederne, men det var han ikke bekendt med dengang. Overordnet vidste han i det hele taget ikke, at der var noget særligt i forhold til håndteringen af kinesiske besøg.

Han husker ikke drøftelsen, som der henvises til i referat af 21. maj 2012 af direktionsmøde den 16. maj 2012 i Rigspolitiet, hvor det under eventuelt er angivet, at "… *Direktionen drøftede det kommende officielle besøg fra Kina den 14.-16. juni 2012…*". I og med at det står under eventuelt, er han helt sikker på, at det alene har været et orienteringspunkt og således ikke en egentlig drøftelse.

Efter begivenhederne i 2012 og Tibetkommission I's konklusioner igangsatte man i politiet seminarer, symposier, drøftelser mv. blandt andet om dilemmaer, etik og moral. Fokus har her blandt andet været på, at hvis man bliver opmærksom på en uhensigtsmæssig kultur, på misopfattelser eller lignende, skal man italesætte det og arbejde sig ud af det. Der er også i øvrigt taget mange initiativer på baggrund af det, som skete, herunder i forhold til styrkelse af legalitetskontrollen og den juridiske involvering i planlægningen. Nu er der en jurist med i forbindelse med planlægningen af operationer for at undgå, at noget lignende nogensinde kommer til at ske igen. Rigspolitiet har således taget sin forpligtelse til at handle på begivenhederne i 2012 og Tibetkommission I's konklusioner samt en eventuel underliggende kultur alvorligt.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 10.25.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 34

PROTOKOL

Den 26. februar 2021 kl. 10.55 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Jørgen Kold var mødt.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Finn Bachmann, advokat Christina Schønsted, advokat Anders Nielsen ved advokat Jon Lauritzen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen ved advokat Anders Németh, advokat Lise Lauridsen, advokat Torben Koch og advokat Noaman Azzouzi var mødt.

Jørgen Kold bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Jørgen Kold blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages. Han blev oplyst om retten til en bisidder, og han oplyste, at han ikke ønskede en bisidder.

Jørgen Kold forklarede, at han i 2015 blev pensioneret fra stillingen som kommandant i Kastellet og chef for Nyboder. Han var kommandant i Kastellet fra 2002.

Som kommandant i Kastellet havde han den totale kommando over Kastellet og ansvaret for samtlige udendørs aktiviteter i Kastellet. På den militære sikkerhedsside havde han sine vagter og sikkerhedsofficerer.

2012

Han husker ikke mail af 12. juni 2012 fra politiassistent Michael Dekker Poulsen, Københavns Politi, til ham, hvoraf blandt andet fremgår, at *"… Kinas Præsident aflægger besøg ved Den lille Havfrue fra kl. 1155-1205. I forbindelse med ovenstående, vil Københavns politi anmode om at Kastellet holdes lukket for offentligheden i formiddagstimerne d. 15/6, eller at politiet har mulighed for at sikre voldanlægget som vender ud mod Havnefronten i tidsrummet under sejladsen og besøget ved den lille havfrue. Københavns Politis færdselsafdeling har forespurgt om hvorvidt der i forbindelse med besøget ved Den lille Havfrue er mulighed for at lede Kinas Præsidents kortege igennem Kastellet, hvis der bliver behov herfor…".* Anmodningen fra Københavns Politi om gennemkørsel var helt standardmæssig. Han havde modtaget tilsvarende anmodninger masser af gange i forbindelse med statsbesøg, besøg af ministre mv. Anmodningerne blev ofte imødekommet, men hvis det ikke passede ind i det øvrige program i Kastellet, blev der ikke givet tilladelse. Dog ville det næppe være comme il faut, hvis han havde nægtet den kinesiske præsidents kortege at køre gennem Kastellet.

Hvis Kastellet havde været involveret i planlægningen af besøget som sådan, ville han være blevet kontaktet på et meget tidligere tidspunkt gennem Udenrigsministeriets protokol.

Imødekommelsen af anmodninger af denne karakter medførte ikke, at Kastellet som helhed blev lukket for offentligheden. Det var alene voldkronen, som blev lukket for offentligheden, hvilket også var tilfældet i forbindelse med besøget af den kinesiske præsident. Anmodningen om lukning af Kastellet blev således ikke imødekommet. Han har kun to gange oplevet, at hele Kastellet blev lukket for offentligheden, og det var af helt andre årsager. Lukning af voldkronen i forbindelse med besøg var ikke usædvanligt, herunder i forbindelse med arrangementer i havnen uden for Kastellets område.

Voldkronen blev lukket for offentligheden, når Norgesporten skulle åbnes for gennemkørsel i Kastellet, fordi løbere og andre på voldkronen ofte passerede foran Norgesporten på deres vej rundt om Kastellet. Der var dagligt mellem 1.500 og 2.500 motionister, løbere og andre på voldkronen, og man ville undgå, at de kom til at passere foran en kortege.

Han forstår det som et sikkerhedstiltag for at undgå snipere og lignende, når Michael Dekker Poulsen skrev i sin mail af 12. juni 2012; *"… eller at politiet har mulighed for at sikre voldanlægget som vender ud mod Havnefronten i tidsrummet under sejladsen og besøget ved den lille havfrue…".*

Han husker ikke, hvorfor vicepolitiinspektør Claus Hjelm Olsen, Københavns Politi, var cc på hans svar af 13. juni 2012 til Michael Dekker Poulsen. Det er muligt, at det skyldtes, at Claus Hjelm Olsen var cc på Michael Dekker Poulsens mail. Han husker ikke, om han kendte Claus Hjelm Olsen.

Han husker ikke konkret baggrunden for det anførte i hans svar til Michael Dekker Poulsen om, at "*… Jeg vil derfor som kommandant fredag den 15. juni 2012 ændre lidt på det normale adgangsmønster til kastellet*". Han antager, at det drejede sig om at sætte vagter med radioer ved Kongeporten mod Esplanaden i stedet for at lukke for passagen gennem Kastellet. Vagterne ville så kunne spærre for trafikken gennem porten, når de fik signal om, at kortegen nærmede sig. Det ville begrænse den periode, passagen skulle holdes lukket for anden trafik.

Han husker ikke, hvordan han i forlængelse af Michael Dekker Poulsens svar af 13. juni 2012 om, at "*… Jeg sørger for at I/du bliver informeret om hvorvidt man ønsker at køre kortegen igennem Kastellet*", blev orienteret om, at man besluttede at køre kortegen igennem.

Han husker ikke, hvordan beskeden om tilladelse til gennemkørsel blev videreformidlet til de vagter, som skulle stå vagt under gennemkørslen den 15. juni 2012. Det var sikkerhedsofficer, seniorsergent Søren Konradsen, som stod for videreformidlingen.

Han kendte adjudant Niels Nykjær, Adjudantstaben, tilbage fra officersskolen, hvor de var fra 1977 til 1980. Det var ikke sædvanligt, at en henvendelse fra politiet gik gennem Adjudantstaben som her, hvor Niels Nykjær ved mail af 12. juni 2012 skrev til ham, at "*… I f.m. det kommende Statsbesøg (Kina) agter man at køre igennem Kastellet på fredag mellem 1000 og 1200. Der er fra Politiets side et ønske om, at adgangsvejene ved Norgesport og Kongeporten holdes "lukket" i den periode. D.v.s. al trafik ind og ud af Kastellet. Vil du foranstalte at det iværksættes? Endvidere ønsker man forstærket opmærksomhed fra patruljer på voldene, så evt. bannerførere etc. her ikke kommer frem. Nærmere detaljer kan du indhente hos Hoffets Sikkerhedschef Søren Kruse…*".

Hans undren i hans svar samme dag, hvor han blandt andet skrev "*… Har kontakt og aftaler med politiet vedrørende nedennævnte, og "undrer" mig derfor lidt over din anmodning??...*", har alene gået på, at det var usædvanligt, at anmodningen kom fra Adjudantstaben. Han husker det ikke, men han kan ikke forestille sig, at han tidligere havde fået en lignende anmodning fra Adjudantstaben i forbindelse med et statsbesøg. Hvis det havde været et ønske fra Kongehuset, ville anmodningen sædvanligvis være kommet fra Kongehuset.

Han husker ikke mailkorrespondancen med Niels Nykjær, men som det fremgår af hans svar samme dag, studsede han over anmodningen om at lukke Kastellet, idet det ville kræve en ordre fra et meget højere sted. Han fik mellem 80 og 90 mails om dagen, og han husker således ikke, hvilke tanker han den gang gjorde sig i forbindelse med mailen fra Niels Nykjær.

Han ved ikke præcist, hvilke "*patruljer*" Niels Nykjær henviser til i sin mail. Som kommandant i Kastellet rådede han kun over kastelsvagterne. I princippet burde det være nok, at der var spærret for adgang op til voldkronen, men hvis politiet ønskede at have nogle politifolk oppe på voldkronen, tillod han altid det. Han husker ikke, om det blev aktuelt med politipatruljer på voldkronen i forbindelse med den kinesiske præsidents gennemkørsel.

Yderligere studser han over ordet "*bannerførere*", når han læser mailen fra Niels Nykjær, idet det ikke er et ord, som man anvendte i forsvaret. Han har ingen erindring om, hvad han den gang tænkte om ordet. Han tvivler på, at han ringede til Niels Nykjær for at få det uddybet. Han studser over ordet, idet man i forsvaret anvender ord som flag, fane og estandart, men man bruger ikke ordet banner. Et banner er for ham noget, som er sat op fikseret mellem to punkter eller sat op på to stænger. Det er derfor hans tanke, at anmodningen ikke kom fra en ansat i forsvaret. Hvis der var kommet folk ind med et banner i Kastellet i hans tid som kommandant, ville han have bedt vagterne om at fjerne de pågældende personer. Vagterne havde kompetence til at foretage midlertidige anholdelser, hvis der var behov for det. Der står på skiltene uden for Kastellet, når man går ind på Kastellets område, at man skal følge ordensreglementet for Kastellet. Vagterne havde ikke konkrete forholdsordrer om flag, hvorfor man godt kunne have haft et svensk, dansk eller tibetansk flag med ind på Kastellets område. Det vigtige var, at folk opførte sig stille og roligt. Derimod måtte man ikke have et banner med ind på området uanset budskabet. Der var episoder med fodboldtilhængere, som prøvede at gå gennem Kastellet med bannere eller lignende, og det blev de bedt om at lade være med. På bannerne stod en form for opbakning til deres hold.

Han erindrer ikke, om han fik tilbagemeldinger om, at nogen blev afvist fra voldkronen i forbindelse med lukningen heraf den 15. juni 2012.

Støttekomitéen for Tibets formand Anders Højmark Andersens oplevelse, som er gengivet i artikel af 8. juli 2018 i Politiken, hvoraf blandt fremgår, at "*… Hans plan var at løbe op på Voldkronen, hvorfra der er udsyn til Den Lille Havfrue, og fremvise et tibetansk flag, han havde gemt i lommen. Men han blev afvist. "Da jeg skulle til at løbe derop, stod der en soldat og spærrede vejen og sagde, at Voldkronen var lukket. Jeg kunne se, at der ikke var andre deroppe, selv om det er et populært sted for løbere*

og turister", siger Ander Højmark Andersen…", er i overensstemmelse med hans ordre om, at der skulle lukkes for adgang til voldkronen. Vagterne skulle sørge for, at ingen uvedkommende kom op på voldkronen. Lukningen gjaldt alle. Han mindes ikke at have hørt om episoden den gang. Havde han selv oplevet en sådan episode, ville han have givet vedkommende ordre om at forsvinde fra Kastellet. Baggrunden herfor er, at man ikke skal agitere for noget som helst på Kastellet. Det gælder for alle. Der skal være ro og orden. Der står på skiltningen, at det er et militært område med begrænset adgang for publikum, og man skal følge de ordensregler, som står ved indgangene til Kastellet.

Han husker ikke den gang at have set *"Særlig instruks til VK."* af 14. juni 2012 eller *"Særlig instruks til VK vedr. fredag 15. JUN 2012"* af 15. juni 2012 begge underskrevet af Søren Konradsen. Normalt ville han hverken få instrukser eller særlige instrukser at se, da han ikke havde noget med dem at gøre.

2018

Han kender ikke major Kim Hagelqvist Petersen, Værnsfælles Forsvarskommando, som sendte mail af 18. juni 2018 med emnet "*SV: Til O: Politiken-artikel i morgen søndag vedrørende Tibetsagen*" til Kenneth Pedersen og Karsten Nielsen. Han kan ikke udelukke, at han kender Karsten Nielsen, men navnene siger ham ikke umiddelbart noget. Han kender heller ikke umiddelbart de personer, som er cc på mailen.

"KESDH HOK 8" som nævnt i mailen er et IT-system i Hærens Operative Kommando.

Hans telefonsamtale med J3L som omtalt i mailen af 18. juni 2018, kan han kun huske ud fra omtalen i mailen. Han ved ikke, hvem J3L er, men det må være en medarbejder fra Værnsfælles Forsvarskommando. Det er helt korrekt, som der står i mailen, at *"… det kinesiske statsbesøg, inkl. politieskorte, kørte gennem hovedgaden i Kastellet 15 JUN 2012. De kørte fra Norgesporten i nord mod Kongeporten i syd. Der blev kørt langsomt gennem Kastellet, men kortegen gjorde ikke holdt og den kinesiske repræsentation steg ikke ud af køretøjerne. Ansvaret for sikkerheden i forhold til den kinesiske repræsentations passage gennem Kastellet var hos politiet, men selvfølgelig koordineret med den militære vagt fra Livgarden som er underlagt garnisonskommandanten… MJ Kold har ikke kendskab til at forsvarets vagter skulle have afvist nogen…".*

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 11.45.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 35

PROTOKOL

Den 26. februar 2021 kl. 13.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Søren Konradsen var mødt med bisidder Ole Kjær Poulsen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Christina Schønsted, advokat Anders Nielsen ved advokat Jon Lauritzen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen ved advokat Anders Németh, advokat Lise Lauridsen, advokat Torben Koch og advokat Noaman Azzouzi var mødt.

Søren Konradsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Søren Konradsen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Søren Konradsen forklarede, at han blev pensioneret som seniorsergent fra stillingen som sikkerhedsofficer i Kastellet i januar 2016. Han havde været i stillingen i ca. 3 ½ år fra marts 2012.

2012

Hans chef, kommandanten i Kastellet, major Jørgen Kold, fortalte ham på et tidspunkt i juni 2012, at det var muligt, at den kinesiske præsident skulle køre gennem Kastellet på sin vej fra Den lille Havfrue den 15. juni 2012. Den 14. juni 2012 sagde

Jørgen Kold, at det nu var en realitet, at præsidenten skulle køre gennem Kastellet. Han udarbejdede derefter samme dag en indledende vagtinstruks til brug herfor, og den supplerede han med en yderligere vagtinstruks den 15. juni 2012. Instrukserne blev udarbejdet på baggrund af de informationer, som han havde fået af Jørgen Kold.

Udover at skrive de to instrukser "*Særlig instruks til VK*." af 14. juni 2012 og "*Særlig instruks til VK vedr. fredag 15. JUN 2012*" af 15. juni 2012 havde han ikke andet med gennemkørslen at gøre. Vagten varetog ud fra instrukserne sikkerheden omkring gennemkørslen. Han havde radiokontakt med vagten for det tilfælde, at der skulle opstå spørgsmål. Han husker ikke, hvem der havde vagten under gennemkørslen.

Ifølge instrukserne skulle der posteres en garder blandt andet ved rampen ved Norgesporten og en garder ved rampen ved Kongeporten, således at der blev spærret for civil adgang til voldkronen. Uanset placeringen af en garder i hver ende af voldkronen kunne man, hvis man ville, komme op på voldkronen ved at løbe op ad skrænten, men den sædvanlige vej ad stien blev spærret ved posteringen af garderne. Han ved ikke, om der var politi til stede, som forhindrede adgang via skrænterne, men han så ikke noget politi, før end eskorten kom. Det skete ikke i hans tid i Kastellet, at nogen forsøgte at komme op på voldkronen, når der var lukket af for offentligheden.

Han kendte adjudant Nils Nykjær, Adjudantstaben, men han havde ikke noget at gøre med Nils Nykjær i forbindelse med den kinesiske præsidents gennemkørsel i Kastellet i 2012. Han er derfor ikke bekendt med Nils Nykjærs eventuelle rolle i forbindelse med gennemkørslen. Ligeledes blev han ikke den gang bekendt med Nils Nykjærs mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold. Han erindrer ikke, at Jørgen Kold skulle have informeret ham om, at han modtog en mail fra Adjudantstaben vedrørende gennemkørslen.

Han fik ikke besked om, at man skulle have "*… forstærket opmærksomhed fra patruljer på voldene, så evt. bannerførere etc. her ikke kommer frem…*" som angivet i Niels Nykjær mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold. Formålet med de særlige instrukser af 14. og 15. juni 2012 var at lukke for enhver civil færden på voldkronen, og han hørte ikke noget om "*bannerførere*". Han mener ikke, at der var en generel instruks om, hvordan man skulle forholde sig til bannere på Kastellets område. Han erindrer ikke episoder med fodboldfans, der havde bannere med ind i Kastellet. Han så ikke bannere i Kastellet i sin tid som ansat der.

Den 15. juni 2012 var han selv til stede under den kinesiske præsidents kørsel gennem Kastellet. Han fik ikke indberetninger eller anden oplysning om afvisning af personer fra adgang til voldkronen.

Det skete både før og efter den kinesiske præsidents besøg, at man lukkede voldkronen. Lukningerne skete, når VIP'er besøgte Kastellet, herunder Monumentet over Danmarks internationale indsats, som der var mange besøg ved. Han er ikke bekendt med, om der tidligere var kommet anmodninger fra politiet om lukning af voldkronen, idet eventuelle anmodninger gik til kommandanten.

Han havde ikke selv nogen direkte kontakt med politiet, Adjudantstaben eller Hoffet i forbindelse med forløbet omkring den kinesiske præsidents gennemkørsel.

2018

Han fik i 2018 en henvendelse fra Politiken, som gerne ville i kontakt med ham. Han var i tvivl, om han skulle stille op, men havde en mailkorrespondance med en journalist derfra om en person, der angiveligt skulle være blevet afvist fra at få adgang til voldkronen den 15. juni 2012 i forbindelse med den kinesiske præsidents kørsel gennem Kastellet. Efter at han så en overskrift på forsiden af Politiken om, at garderne lukkede Kastellet i forbindelse med gennemkørslen, skrev han samme dag til journalisten, at det havde de ikke gjort. Han skrev til journalisten, fordi han fandt det forkert, at denne fejlinformation skulle ud til offentligheden. Han ved ikke, om det lukkede sagen, men han hæftede sig ved, at der fra dagen efter hans korrespondance med journalisten intet yderligere var om emnet i Politiken.

Han husker ikke, om han skrev til journalisten, at han ikke havde fået indberetninger om afvisning af personer fra adgang til voldkronen i forbindelse med præsidentens kørsel gennem Kastellet.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 13.20.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 36

PROTOKOL

Den 26. februar 2021 kl. 14.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Nils Nykjær var mødt med bisidder Steen Mikkelsen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Christina Schønsted, advokat Anders Nielsen ved advokat Jon Lauritzen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Anne Louise Wulff, advokat Jonas Christoffersen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikkel Holm Nielsen ved advokat Anders Németh, advokat Lise Lauridsen, advokat Torben Koch og advokat Noaman Azzouzi var mødt.

Nils Nykjær bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Nils Nykjær erklærede sig villig til at udtale sig og blev oplyst om, at han skal tale sandt, medmindre han risikerer at inkriminere sig selv. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Nils Nykjær forklarede, at han er ansat ved Kongehuset, hvor han arbejder for bobestyrelsen efter Prins Henrik. Fra 2007 til 2014 arbejdede han som adjudant i Adjudantstaben.

Forsvaret yder støtte til Kongehuset, herunder i form af 6 adjudanter og en adjudantstabschef, som udgør Adjudantstaben. Normalt er adjudanterne tilknyttet en af de kongelige for en uge ad gangen 24/7. Som adjudant for de kongelige er man en slags personlig assistent. I de første 1 ½ år af sin tid i Adjudantstaben indgik han i

denne ordning, hvorefter han blev en form for kontorchef i Adjudantstaben og lede-de og fordelte arbejdet blandt adjudanterne.

I forbindelse med statsbesøg fik Adjudantstaben normalt besked fra Hoffet om det pågældende besøg, hvorefter de i Adjudantstaben lagde en plan for den støtte, som de skulle yde, herunder i forhold til parader, modtagelseskommandoer, ophold på kongeslottene, instruktion til primært Livgarden og sekundært Garderhusarregimentet samt andre opgaver som følge af, at Adjudantstaben var bindeleddet mellem Kongehuset og forsvarets myndigheder. Adjudantstaben var ikke ud over sin rolle som bindeled inde over planlægningen af statsbesøg. Det var sædvanligvis sådan, at chefen for Adjudantstaben fik beskeden om et kommende statsbesøg på et møde i Det Gule Palæ.

I Adjudantstaben havde de lidt at gøre med Udenrigsministeriets protokol i forbindelse med modtagelse af gæster i lufthavnen, og ellers havde de ikke noget direkte at gøre med Protokollen. Normalt gik den øvrige kontakt med Protokollen gennem Hofmarskallatet.

2012

Adjudantstabschefen ville normalt deltage i de forberedende møder til statsbesøg med deltagelse af blandt andre PET, hvis møderne vedrørte ceremonielle forhold. Disse møder blev holdt i Det Gule Palæ. Chefen for Adjudantstaben var i 2012 oberst Henning Brøchmann Larsen.

Han sendte sin mail af 12. juni 2012 om den kinesiske præsidents kørsel gennem Kastellet til kommandanten i Kastellet major Jørgen Kold cc Henning Brøchmann Larsen. Han kendte Jørgen Kold fra officersskolen, hvor de gik i klasse sammen. Eneste relation mellem Adjudantstaben og Kastellet var, når Livgarden stillede gardere til rådighed som vagter i Kastellet.

Han husker ikke baggrunden for, at han sendte mailen til Jørgen Kold, men det må skyldes, at han fik besked på at gøre det. Han husker ikke, hvem der gav ham besked på det. Han havde ikke modtaget politiets i mailen angivne *"… ønske om, at adgangsvejene ved Norgesport og Kongeporten holdes "lukket" i den periode…"* direkte fra Københavns Politi. Han vil tro, at det var PET, som han havde talt med, idet Adjudantstaben havde et særdeles godt samarbejde med koordinationsgruppen fra PET om sikkerheden omkring de kongelige. Samarbejdet var navnlig med PET medarbejderne KF 0764 og KF 0766. Han kender ikke KF 0796. Han husker ikke, hvem af KF 0764 og KF 0766 han i givet fald talte med om ønsket. Hans primære kontakt-

person i PET var på det tidspunkt KF 0764. Han vil tro, at han modtog beskeden om politiets ønske samme dag, da det var en besked, som han ville reagere straks på.

Ordet "*bannerførere*", som er i mailen af 12. juni 2012 til Jørgen Kold, ville han aldrig selv bruge i en mail til en kollega i forsvaret. Ordet må derfor stamme fra den, der gav ham beskeden. Han ville selv have brugt ordet "*flagbærere*". Ved et banner forstår han noget med et budskab påskrevet.

Når det er angivet i hans mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold, at "*… Endvidere ønsker man forstærket opmærksomhed fra patruljer på voldene, så evt. bannerførere etc. her ikke kommer frem…*", antager han, at det var voldkronen i Kastellet, som "*bannerførere*" ikke måtte komme op på. Han tænkte ikke den gang over, hvorfor man ikke ønskede "*bannerførere*" på voldkronen under den kinesiske præsidents kørsel gennem Kastellet. Det er først efterfølgende nu, hvor han i forbindelse med sin forklaring for kommissionen har genlæst mailen, at han reflekterer over det.

Han vidste godt, at det var planen, at det kinesiske præsidentpar skulle ud at se Den lille Havfrue, og at den kongelige familie skulle ud at sejle i Kongeskibet Dannebrog. Han deltog selv i modtagelsen af den kinesiske præsident i lufthavnen og var med til gallamiddagen.

Han husker ikke, hvilke "*nærmere detaljer*" han henviste til i det angivne i hans mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold om, at "*… Nærmere detaljer kan du indhente hos Hoffets Sikkerhedschef Søren Kruse…*". Således husker han heller ikke, hvilke dele af mailen de nærmere detaljer vedrørte. Han havde formentlig fået information fra Søren Kruse enten direkte eller gennem Henning Brøchmann Larsen, der deltog i møderne i Det Gule Palæ. Han kan ikke forestille sig, at Søren Kruse havde ringet direkte til ham, men han kan ikke helt udelukke det. Det sandsynlige er, at Søren Kruse havde talt med Henning Brøchmann Larsen, som havde videregivet beskeden til ham, hvorefter han skrev mailen med beskeden til Jørgen Kold. Han kan således ikke med sikkerhed sige, om han fik beskeden fra PET, Henning Brøchmann Larsen eller en anden. Overordnet er der dog kun to muligheder. Enten kom beskeden fra PET, eller også kom den fra Hoffet.

Han henviste til Søren Kruse som "*Sikkerhedschef*", idet Søren Kruse varetog sikkerhedsopgaverne på Amalienborg. Livgarden havde ansvaret for den ydre sikkerhed på Amalienborg, mens Søren Kruse havde ansvaret for den fysiske sikkerhed for de ansatte ved Hoffet. Søren Kruse var både økonomichef, personalechef og sikkerhedschef. Han kan ikke forestille sig, at spørgsmålet om "*bannerførere*" lå inden for Søren Kruses ansvarsområde.

Henset til Jørgen Kolds svar ved mail af 12. juni 2012, hvor Jørgen Kold blandt andet skrev "*... Har kontakt og aftaler med politiet vedrørende nedennævnte, og "undrer" mig derfor lidt over din anmodning??...*", er det muligt, at han efterfølgende ringede til Jørgen Kold, men han husker det ikke.

Han opfatter "*opgaven*" i Jørgen Kolds svar om, at "*… jeg har fokus på opgaven…*", som en opgave med at sikre, at der kunne køres gennem Kastellet, hvis der var problemer med at køre de andre mulige eskorteruter. Han hørte ikke den gang om forskellige mulige ruter. Han husker ikke, om eskorten med den kinesiske præsident rent faktisk kørte gennem Kastellet.

Han kan ikke forestille sig, at han havde fået besked på at bede Jørgen Kold om at lukke Kastellet i sin helhed for offentligheden i forbindelse med gennemkørslen. Han ved ikke, hvad der lå til grund for politiets ønske om "*… at adgangsvejen ved Norgesport og Kongeporten holdes "lukket" i den periode…*", som angivet i hans mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold.

Han erindrer ikke, om han efter modtagelsen af Jørgen Kolds svarmail gav besked til nogen om det modtagne svar. Jørgen Kolds svar blev sendt kl. 17.14.42, hvorfor han formentlig først så svaret næste dag den 13. juni 2012.

Han husker ikke, hvilke stillinger Kresten Gary Mandøe og Jacob Andersen Krogbeck, som han den 12. juni 2012 videresendte sin mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold til, havde. På mailadresserne kan han se, at Kresten Gary Mandøe var i Forsvarskommandoens operationsafdeling, og Jacob Andersen Krogbeck var i Forsvarsministeriet. Michael Christian de Voss, som er cc på hans videresendelsesmail, var vagt- og sikkerhedsofficer ved Livgarden. Det var Livgarden, der sendte vagter til Kastellet, hvilket må være baggrunden for, at Michael Christian de Voss skulle orienteres. Johnnie Korsholm, som også var cc på videresendelsesmailen, var chefen for Livgardens Vagtkompagni, der havde ansvaret for soldaterne, hvorfor det også var naturligt, at han blev orienteret. Når garderne var i Kastellet, var de under kommandanten i Kastellets kommando. Han husker ikke i øvrigt, hvad hans tanker bag videresendelsen var, herunder med det anførte til Kresten Gary Mandøe og Jacob Andersen Krogbeck om, at "*… kunne I ikke være mig behjælpelig med at få den sendt derhen hvor der sidder folk der er interesserede i nedenstående ønske fra Politi og Hoffet…*".

Meningen med at sætte Michael Christian de Voss og Johnnie Korsholm cc på mailen kunne være for at orientere dem om, at der kunne dukke "*bannerførere*" op i Kastellet i forbindelse med den kinesiske præsidents gennemkørsel, men han kan ikke sige med sikkerhed, om det var hensigten med videresendelsen.

Hans fremsendelse til Michael Larsen, Forsvarsministeriet, af mailen af 12. juni 2012 til Jørgen Kold, kan han se på mailadresserne, blev videresendt af Michael Larsen til Thomas Kvistholm Thrane, Forsvarsministeriet. Han husker ikke baggrunden for, at han også sendte mailen til Forsvarsministeriet.

Han ved ikke, hvad der nærmere ligger i Thomas Kvistholm Thranes svar til Michael Larsen om, at "… *Vi følger ivrigt med i besøget. Det kan ikke afvises, at sikkerhedsopbuddet i havnen på torsdag kan få konsekvenser for eventuelle let- eller ejpåklædte bedende fra Holmen…*". Han kendte ikke Thomas Kvistholm Thrane og ved ikke, hvad Thomas Kvistholm Thranes stilling var.

Han kan ikke forestille sig, at han efter afsendelsen af de forskellige mails talte med Søren Kruse om det. Han ved derfor ikke, om Jørgen Kold kontaktede Søren Kruse for at få nærmere detaljer.

Det var ikke normalt for ham at sende beskeder som den foreliggende mail af 12. juni 2012 til kommandanten i Kastellet. Beskeder fra Hoffet til kommandanten i Kastellet ville normalt være gået gennem Forsvarsministeriet, men det kunne også godt ske gennem Adjudantstaben, da Adjudantstaben var bindeleddet mellem Hoffet og Forsvarets myndigheder.

Han var ikke i kontakt med sikkerhedsofficer i Kastellet seniorsergent Søren Konradsen i forbindelse med forløbet vedrørende videregivelsen af politiets ønske. Han modtog ikke "*Særlig instruks til VK*." af 14. juni 2012 eller "*Særlig instruks til VK vedr. fredag 15. JUN 2012*" af 15. juni 2012 begge underskrevet af Søren Konradsen. Han var ikke bekendt med instrukserne, men det er naturligt, at de blev udfærdiget.

Om Adjudantstabens opgaver i øvrigt i forbindelse med besøget husker han, at Adjudantstaben havde en opgave med at få etableret en gangbro, således at den kinesiske præsident kunne komme helt ud at stå lige ved Den lille Havfrue. Han husker ikke yderligere, som han var involveret i under besøget.

Han har ikke i sin tid i Adjudantstaben været med ved andre besøg fra Kina, men set fra Adjudantstabens side adskilte besøget sig i det væsentlige ikke fra andre statsbesøg. Han husker, at der i forbindelse med besøget var demonstration på Højbro Plads lige over for Adjudantstabens kontor, hvor han så fire politivogne. Vognene holdt stille, da han så dem. Han husker ikke, om han talte med nogen om det.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.40.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 37

PROTOKOL

Den 4. marts 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Lars Nygaard var mødt med bisidder advokat Jonas Christoffersen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Arvid Andersen, advokat Lise Lauridsen, advokat Torben Koch, advokat Martin Cumberland, advokat Kristian Braad og advokat Noaman Azzouzi var mødt.

Lars Nygaard bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Lars Nygaard erklærede sig villig til at udtale sig og blev oplyst om, at han skal tale sandt, medmindre han risikerer at inkriminere sig selv. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Lars Nygaard forklarede, at han er oberstløjtnant.

2012

I 2012 var han major og arbejdede som sagsbehandler i Forsvarsministeriet på kontoret for internationale og nationale operationer.

En af opgaverne i kontoret var at behandle anmodninger fra politiet om særlig hjælp. Anmodninger om særlig hjælp skulle den gang godkendes både af Forsvarsministeriet og af Justitsministeriet.

Baggrunden for politiets mulighed for at anmode Forsvaret om særlig hjælp er, at Forsvaret råder over kapaciteter, som det økonomisk ikke kan betale sig at have flere steder som f.eks. store gummibåde.

Sagsgangen i Forsvaret i forbindelse med anmodninger om særlig hjælp fra politiet var, at Rigspolitiet indgav anmodning om særlig hjælp til Forsvarskommandoen i henhold til forsvarsloven. Herefter udarbejdede Forsvarskommandoen et oplæg vedrørende den særlige hjælp, herunder vedrørende mulighederne for at hjælpe, de nærmere omstændigheder vedrørende støtten, og hvilken magtanvendelse der skulle gives autorisation til. Han vil tro, at Forsvarskommandoen forud herfor havde hørt de involverede underliggende myndighedere som f.eks. Søværnets Operative Kommando. Oplægget fra Forsvarskommandoen gik videre til Forsvarsministeriets departement. I den pakke, som Forsvarsministeriet modtog fra Forsvarskommandoen, var der normalt et sagsoplæg og et magtanvendelsesdirektiv. Efter sagsbehandlingen i Departementet blev oplægget lagt op til ministergodkendelse.

Magtanvendelsesdirektivet indeholdt instruktion til soldaterne om, hvad de måtte i forhold til magtanvendelse. Den vigtigste del af Forsvarsministeriets opgave var at sikre, at det var en relevant opgave, at der var de fornødne kapaciteter, og at der var styr på spørgsmålet om magtanvendelse.

Hans opgave i forbindelse med sagsbehandlingen af anmodninger om særlig hjælp fra politiet var at kontrollere, at det oplæg, som var udarbejdet af Forsvarskommandoen, kunne gå videre til ministerens godkendelse.

Han husker ikke, hvilke bilag der eventuelt fulgte med PET's anmodning af 7. juni 2012 i forbindelse med den kinesiske præsidents besøg i Danmark om særlig hjælp til politiet, herunder om der var yderligere oplysninger om trusselsvurderingen end angivet i anmodningen, hvoraf fremgår, at "… *Politiets Efterretningstjeneste er ikke i besiddelse om konkrete trusler eller planlægning af terrorrelaterede aktiviteter rettet mod besøget…*".

Linket til sagsakter i mail af 8. juni 2012 fra Carsten Svensson, Forsvarskommandoen, til FØL (Forsvarets øverste ledelse) var ikke nødvendigvis et link til de samme sagsakter, som senere gik til Forsvarsministeriets departement, og som var grundlag for hans sagsbehandling.

"POC" som angivet i mail af 11. juni 2012 fra Anders Beck Jørgensen, Forsvarskommandoen, til Jens Heine Grauen Larsen, Forsvarskommandoen, hvor der blandt andet står, "… *Major Lars Nygård er vores POC…*", betyder point of contact, hvilket be-

tød, at han var sagsbehandler på sagen i Forsvarsministeriets departement og dermed kontaktperson.

Når han skrev i sin mail af 11. juni 2012 til Jens Heine Grauen Larsen, Forsvarskommandoen, at *"… Der er som jeg læser papirerne en diskrepans imellem PET anmodningen og jeres direktiv. I skriver, at der vil være en polititjenestemand tilstede og PET skriver at det tilstræbes. Den regner jeg med at i squarer ud selv?…",* var det udtryk for, at der var en unøjagtighed, som han bad Forsvarskommandoen om at få afklaret. Det fremgår af svar af 11. juni 2012 fra Jens Heine Grauen Larsen til ham, at Forsvarskommandoen fik det afklaret. Det var vigtigt, at det ikke var beskrevet som et krav i direktivet, hvis politiet ikke havde ressourcer til at have en polititjenestemand til stede ved alle enheder.

Han husker det ikke, men han kan læse ud af korrespondancen i bilagssamlingen, at den hjælp, der blev anmodet om fra politiets side, blandt andet var, at der blev stillet en gummibåd med frømænd til rådighed, og at der blev givet lov til at anvende Holmen til ophold.

Forsvarskommandoens direktiv for samvirke 2-2012 af 13. juni 2012 til Søværnets Operative Kommando var det endelige direktiv efter Forsvarsministeriets godkendelse af blandt andet magtanvendelsesdirektivet. Magtanvendelsesdirektivet er ikke en del af samvirke 2-2012, hvorfor han vil antage, at det foreligger som et yderligere bilag.

Det var ikke særlig ofte, at der kom anmodning om særlig hjælp fra politiet. Af sagsnummeret 2- 2012 fremgår, at det var den anden anmodning i 2012.

Han husker ikke, om han selv havde kontakt til PET eller Københavns Politi i forbindelse med Hu Jintao's besøg i Danmark, ligesom han ikke husker, om Anders Beck Jørgensen refererede andet for ham om kontakt med politiet, end hvad der fremgår af Anders Beck Jørgensens mail af 18. juni 2012 til ham.

Han husker ikke, om han havde nogen viden om, at der i forbindelse med Hu Jintao's besøg kunne være særlige forholdsregler vedrørende demonstranter ved Den lille Havfrue mv., men ud fra dokumenterne i bilagssamlingen behandlede Forsvarsministeriet alene det sikkerhedsmæssige aspekt, hvilket også var det sædvanlige, hvorfor han ikke vil tro det. Hjælpen i form af gummibåden med frømænd var helt klart alene begrundet i spørgsmålet om sikkerhed.

Ud over den foreliggende anmodning om særlig hjælp, husker han, at der var en anmodning i forbindelse med narkosmugling, og efter terrorangrebet ved Krudttøn-

den i 2015 blev der også indsat en mængde kapaciteter efter anmodning om særlig hjælp. Han er ikke klar over, om det var sædvanligt, at der blev anmodet om særlig hjælp i forbindelse med statsbesøg. Han vil tro, at der var nogle særlige sikkerhedsmæssige forhold, som gjorde det relevant i forbindelse med Hu Jintao's besøg i Danmark i 2012. Han har på anden vis været involveret i forbindelse med amerikanske præsidentbesøg, og der var sikkerhedssetuppet ganske betragteligt.

Han husker ikke at have set de to instrukser "*Særlig instruks til VK. Emne: Iværksættelse af trafikkontrol i Kastellet*" af 14. juni 2012 og "*Særlig instruks til VK vedr. fredag 15. JUN 2012 Emne: Passage i Kastellet af den kinesiske ministerpræsident m. følge*" af 15. juni 2012 udarbejdet af seniorsergent Søren Konradsen, sikkerhedsofficer i Kastellet, men det er meget usandsynligt, idet sådanne instrukser normalt ikke ville blive indsendt til Forsvarsministeriets departement.

Han er ikke klar over, om det faldt ind under Kommandanten i Kastellets beføjelser at bestemme, at der skulle posteres bevæbnede vagter på voldkronen, men, som han erindrer det, er det er ikke en beslutning, som skulle have været forbi Forsvarsministeriets departement.

Han ved ikke, hvad relationen er mellem Adjudantstaben og Kommandanten i Kastellet, og om det var sædvanligt, at Adjudantstaben henvendte sig til Kommandanten i Kastellet på vegne af politiet om sikkerhedsspørgsmål, som det skete ved mail af 12. juni 2012 fra Nils Nykjær, Adjudantstaben, til Kommandanten i Kastellet, major Jørgen Kold. Han kender Nils Nykjær fra, at de for mange år siden var i Livgarden sammen.

Kommandanten i Kastellet havde kommandoen over de gardere, som var vagter på Kastellet, mens de var på vagt. Han ved ikke, hvem Kommandanten i Kastellet refererede opad til. Han har ikke noget bud på, hvorfor Adjudantstaben blev involveret i sikkerhedsspørgsmål vedrørende Kastellet.

Ordet "bannerførere", som er anvendt i mailen af 12. juni 2012 fra Nils Nykjær til Jørgen Kold, er ikke et ord, som han kender fra militæret. I militær sammenhæng ville man anvende ordet "fanebærer".

Han husker det ikke, men på grundlag af dokumenterne i bilagssamlingen vil han ikke antage, at spørgsmålet om lukningen af voldkronen var omfattet af anmodningen om særlig hjælp fra PET.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 10.10.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 38

PROTOKOL

Den 4. marts 2021 kl. 10.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Henning Falkenberg Brøchmann var mødt.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Arvid Andersen, advokat Lise Lauridsen, advokat Torben Koch, advokat Martin Cumberland, advokat Kristian Braad og advokat Noaman Azzouzi var mødt.

Henning Falkenberg Brøchmann bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Henning Falkenberg Brøchmann blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Han blev også oplyst om retten til at have en bisidder, og han oplyste, at han ikke ønskede en bisidder.

Henning Falkenberg Brøchmann forklarede, at han fra 2007 til 2013 var chef for Hendes Majestæt Dronningens Adjudantstab.

Der var to chefer fra Forsvaret, der indgik i Hofstaten. Den ene var jagtkaptajnen, som var rådgiver og ansvarlig for alt, der foregik på vandet, og den anden var adjudantstabschefen, som var rådgiver og ansvarlig for alt, der foregik på landjorden og i luften. Både han og jagtkaptajnen refererede direkte til Dronningen.

Adjudantstaben var bindeleddet mellem Forsvarsministeriet og Kongehuset. I Adjudantstaben var der ud over ham selv seks adjudanter, to fra hvert værn, og en sekretær. Adjudanterne varetog på skift opgaven som jourhavende adjudant for Dronningen typisk en uge ad gangen. Visse andre kongelige kunne efter anmodning i særlige tilfælde få tildelt en adjudant f.eks. i forbindelse med udlandsrejser, besøg til tjenestesteder mv.

Som chef for Adjudantstaben var han i princippet Dronningens rådgiver for alt, hvad der havde med militær at gøre. Han var blandt andet ansvarlig for den udendørs vagtstyrke på de kongelige slotte og varetog alt ceremonielt vedrørende Forsvaret, som involverede Kongehuset. Når personel fra Livgarden indgik i kongelig tjeneste, var de under hans kommando.

2012

Principielt havde Adjudantstaben ikke noget med Udenrigsministeriet, herunder Protokollen at gøre. Der var alene et samspil mellem Hoffet og Udenrigsministeriet, herunder Protokollen. I forbindelse med statsbesøg var der ceremoniel, som man altid iværksatte fra Forsvarets side på anmodning fra Kongehuset. Det var blandt andet i forbindelse med modtagelsen af gæsterne i lufthavnen, hvor der blev opstillet en æreskommando mv. Der ud over ville der sædvanligvis være en transport til Fredensborg, hvor Dronningen ville være vært for besøget. Imidlertid havde den kinesiske præsident valgt at bo på Hotel Marriott, hvorfor man i stedet lavede en æresridning fra Esplanaden op til Christian VII's Palæ, hvor den formelle modtagelse af præsidenten foregik. Endelig opstillede de to æreskommandoer i forbindelse med statsmiddagen på Christiansborg.

Normalt ville der være en forstærket militær vagt omkring det slot, hvor gæsten var indkvarteret, men det var ikke tilfældet under den kinesiske præsidents besøg, idet han var privat indlogeret på Hotel Marriott.

Når programmet for en gæsts besøg var ved at være på plads, ville der blive indkaldt til et formøde blandt andet med repræsentanter fra det gæstende land og en del fra Hofstaten. På mødet ville man gå detaljerne igennem. Adjudantstaben ville på dette møde kort berette om, hvilket militært ceremoniel man havde forventning om, at der skulle foregå. Typisk kunne der være et møde mere. Møderne foregik typisk i Det Gule Palæ. Han husker ikke at have være til møde i Udenrigsministeriet i forbindelse med den kinesiske præsidents besøg i Danmark i 2012.

Efterfølgende sendte Adjudantstaben skrivelser ud til Livgarden og Garderhusarregimentet med oplysninger om deres deltagelse i henhold til programmet. Desuden

ville Adjudantstaben orientere rigspolitichefen om de planlagte aktiviteter. Han er ikke klar over, hvordan orienteringen blev videreformidlet fra rigspolitichefen ud i politiet, herunder om den blev videregivet til PET.

Han kendte de medarbejdere fra PET, som havde deres faste gang hos Hoffet som livvagter, idet der var et tæt samspil med disse, herunder KF 0764 og KF 1061. Han kender ikke KF 0766. Han havde ikke samtaler med KF 0764 eller KF 1061 om besøgets tilrettelæggelse.

Han husker ikke mailen, men han kan se, at han var cc på mail af 12. juni 2012 med emnet "*Statsbesøg fra Kina*" fra adjudant Nils Nykjær til kommandanten i Kastellet, major Jørgen Kold. Nils Nykjær var en af de seks adjudanter i Adjudantstaben. Nils Nykjær fungerede som kontorchef i Adjudantstaben og havde kontakten ud ad til. Han husker heller ikke nærmere om de oplysninger, som fremgår af mailen, herunder det anførte om, at man "*… ønsker … forstærket opmærksomhed fra patruljer på voldene, så evt. bannerførere etc. her ikke kommer frem…*". Det ville typisk ikke være noget, som Adjudantstaben iværksatte af sig selv. Han erindrer det ikke og har ingen fornemmelse af, hvordan ønsket kan være kommet frem til Adjudantstaben.

Mailen skal ses i lyset af, at Nils Nykjær i forbindelse med statsbesøget tog sig af det praktiske i Adjudantstaben, herunder i forbindelse med eventuel kontakt til politiet. Han vil tro, at politiet ikke rettede henvendelse direkte til kommandanten i Kastellet, men i stedet valgte den sædvanlige indgang, som for politiets vedkommende ofte var Adjudantstaben i forbindelse med statsbesøg. Det var ikke sædvanligt med en henvendelse som den foreliggende fra politiet, men det kinesiske statsbesøg var i det hele taget ikke en normal situation.

Søren Kruse, som nævnes i Nils Nykjærs mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold, var ansat i Hofmarskallatet og refererede til hofmarskallen. Han kunne ikke som chef for Adjudantstaben give ordrer til Søren Kruse. Han ved ikke, hvilken sikkerhed det vedrører, når der i mailen henvises til Søren Kruse som "*Hoffets sikkerhedschef*". Ønsket nævnt i mailen kunne også godt være kommet fra Hofmarskallatet, men han ved ikke, om det var tilfældet. Hvis det kom fra Hofmarskallatet, ville Hofmarskallatet typisk være gået direkte til Nils Nykjær med det, idet Nils Nykjær var ansvarlig for det praktiske. Han kan ikke udelukke, at der havde været en telefonsamtale mellem Søren Kruse og Nils Nykjær om ønsket fra politiet. Vedrørende den foreliggende type aspekter var Søren Kruse og Nils Nykjær på samme niveau og kunne sagtens tale direkte om det. Han har ikke nogen erindring om selv at have talt med Søren Kruse om ønsket.

Jørgen Kolds svar til Nils Nykjær ved mail senere samme dag den 12. juni 2012, hvor Jørgen Kold blandt andet skrev "*… Har kontakt og aftaler med politiet vedrørende nedennævnte, og "undrer" mig derfor lidt over din anmodning??...*", bringer ikke yderligere frem i hans erindring, herunder om sagsgangen.

Han ved ikke, hvorfor Nils Nykjær senere den 12. juni 2012 videresendte sin mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold til Kresten Gary Mandøe, Forsvarskommandoen, og Jacob Andersen Krogbeck, Forsvarsministeriet, med angivelse af emnet som "*Afspærring af Kastellet i f.m. Statsbesøg fra Kina*", men han vil tro, at det kan skyldes, at hvis der var en opgave, som kommandomæssigt lå uden for Adjudantstabens regi, da ville Adjudantstaben typisk gå via sin kontakt i Forsvarsministeriet eller i Forsvarskommandoen.

Tilsvarende ved han ikke, hvorfor Niels Nykjær videresendte sin mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold til Michael Larsen, Forsvarsministeriet, da Jacob Andersen Krogbeck viste sig at ikke være tilgængelig.

Han kender ikke Thomas Thrane Kvistholm, Forsvarsministeriet, som Michael Larsen den 12. juni 2012 videresendte mailen af 12. juni 2012 fra Nils Nykjær til. Når det angives i videresendelsesmailen, at den blev sendt til "*Operationskontoret*", var det operationsstaben i forsvarsstaben i Forsvarsministeriet, som den blev sendt til.

Han kan forstille sig, at Thomas Thrane Kvistholms svar den 12. juni 2012 til Michael Larsen om, at "*...Vi følger ivrigt med i besøget. Det kan ikke afvises, at sikkerhedsopbuddet i havnen på torsdag kan få konsekvenser for eventuelle let- eller ejpåklædte badende fra Holmen…*", henviste til, at eventuelle badende i nærheden af Den lille Havfrue skulle holdes væk i forbindelse med den kinesiske præsidents besøg der, men han ved det ikke.

Han blev ikke inddraget i overvejelserne om lukning/begrænsning af adgangen til Kastellet. Det var kommandanten i Kastellet, der havde kommandoen over garderne, når de gik vagt på Kastellet. Adjudantstaben havde ingen instruksbeføjelser over for kommandanten i Kastellet.

Han så ikke de to instrukser "*Særlig instruks til VK. Emne: Iværksættelse af trafikkontrol i Kastellet*" af 14. juni 2012 og "*Særlig instruks til VK vedr. fredag 15. JUN 2012 Emne: Passage i Kastellet af den kinesiske ministerpræsident m. følge*" af 15. juni 2012 udarbejdet af seniorsergent Søren Konradsen, sikkerhedsofficer i Kastellet. Han har ikke noget kendskab til praksis for placering af væbnede vagter på voldkronen som omtalt i den særlige instruks af 15. juni 2012.

Han fik på et tidspunkt under forberedelsen af besøget en anmodning om at foranstalte bygning af en bro, således at det kinesiske præsidentpar kunne komme tættere på Den lille Havfrue. Anmodningen kom via Hoffet. Han ved ikke, hvorfra ønsket oprindelig kom.

Han fulgte med i pressedækningen af politiets indgreb over for demonstranter under besøget. Han gjorde sig ikke i den anledning eller i øvrigt tanker om forløbet i forhold til andre statsbesøg. Han drøftede ikke forløbet med nogen fra Hofmarskallatet.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 11.30.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 39

PROTOKOL

Den 4. marts 2021 kl. 12.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Thomas Kvistholm Thrane var mødt med bisidder advokat Noaman Azzouzi.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Arvid Andersen, advokat Torben Koch, advokat Martin Cumberland og advokat Kristian Braad var mødt.

Thomas Kvistholm Thrane bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Thomas Kvistholm Thrane erklærede sig villig til at udtale sig og blev oplyst om, at han skal tale sandt, medmindre han risikerer at inkriminere sig selv. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Thomas Kvistholm Thrane forklarede, at hans uddannelse er cand.scient.pol. Fra 2011 til 2014 var han souschef i Operationskontoret i Forsvarsministeriet.

Operationskontoret væsentligste opgaver var varetagelse af Departementets behandling af Forsvarsrets, Beredskabets og Hjemmeværnets operationer samt nogle sikkerhedsmæssige sager. Desuden var kontoret ressortkontor for FE.

Som souschef var han stedfortræder for kontorchef Jacob Alexa og varetog en række daglige koordinations- og sagsbehandlingsopgaver.

2012

Han husker ikke, hvilke opgaver i forbindelse med den kinesiske præsidents besøg i Danmark i 2012 som Operationskontoret var involveret i. Det var sjældent, at Operationskontoret blev involveret i opgaver i forbindelse med statsbesøg i Danmark. Han vil tro, at det var ca. en gang om året.

Operationskontoret blev involveret, når politiet bad Forsvaret om hjælp, idet kontoret var inde over behandlingen af anmodninger om særlig hjælp fra politiet.

PET's anmodning til Forsvarskommandoen af 7. juni 2012 om særlig hjælp til politiet ser ud til at være en typisk anmodning om særlig hjælp. Sagsgangen i denne type sager var, at der forud for den officielle anmodning kunne være en dialog mellem politiet, ofte PET, og Forsvaret om definition mv. af den støtte, der var behov for, hvilket typisk var kapaciteter, som politiet ikke selv rådede over, som f.eks. enheder, der kunne operere til søs. Efter indgivelse af den officielle anmodning om særlig hjælp skulle den godkendes af Justitsministeriet og Forsvarsministeriet, hvor der foregik en parallel sagsbehandling. Internt i Forsvaret blev anmodningen først godkendt af forsvarschefen i Forsvarskommandoen, hvorefter den gik videre til Forsvarsministeriets departement, Operationskontoret, for endelig at blive godkendt af forsvarsministeren.

"*Forsvarskommandoens direktiv for SAMVIRKE 2-2012*" af 13. juni 2012 til Søværnets Operative Kommando er et eksempel på et direktiv udarbejdet af Forsvarskommandoen i anledning af en anmodning om særlig hjælp fra politiet. Et sådant direktiv var det, som Forsvarskommandoen indgav til Forsvarsministeriets departement med henblik på ministerens godkendelse af den i direktivet beskrevne særlige hjælp til politiet. Når direktivet var blevet godkendt, var det direktivet, som ville blive sendt til den underliggende myndighed, som skulle yde den særlige hjælp, hvilket i dette tilfælde var Søværnets Operative Kommando.

Han ved ikke, om der i forbindelse med den konkrete anmodning om særlig hjælp tilgik Forsvarsministeriet yderligere bilag end anmodningen fra PET og direktivet, men sædvanligvis ville det være disse to dokumenter, som var grundlaget for Forsvarsministeriets sagsbehandling.

Hans opgave i forbindelse med behandlingen af et direktiv udarbejdet af Forsvarskommandoen i anledning af en anmodning om særlig hjælp fra politiet kunne alt afhængig af de nærmere omstændigheder være som sagsbehandler eller godkender på kontorets vegne i kontorchefens fravær, inden den gik videre til forsvarsministeren.

Forsvarsministeriet ville normalt ikke have kontakt med PET i forbindelse med behandlingen af en anmodning om særlig hjælp. Hvis der var behov for afklaring, ville det sædvanligvis være Forsvarskommandoen, som tog kontakt til PET.

Han husker ikke forløbet vedrørende forsvarets behandling af PET's anmodning om særlig hjælp af 7. juni 2012, som fremgår af mailkorrespondance fra den 8. juni 2012 til den 18. juni 2012 mellem blandt andre Jens Heine Grauen Larsen, Forsvarskommandoen, og Lars Nygaard, Forsvarsministeriet, hvor han var cc på dele af korrespondancen. Det var normalt, at flere fra Operationskontoret ville være cc på mailkorrespondance om en anmodning om særlig hjælp, således at de alle var orienteret og eventuelt kunne følge op. I Operationskontoret ville de være to til tre medarbejdere, som var inde over en sådan sag. Han kan se, at det i det foreliggende tilfælde var hans kollega på kontoret, Lars Nygaard, som var sagsbehandler på sagen.

Han ved det ikke, men han tænker umiddelbart, at det ikke var usædvanligt, når politiet ifølge mail af 12. juni 2012 fra adjudant Nils Nykjær, Adjudantstaben, til kommandanten i Kastellet, major Jørgen Kold, fremsatte et ønske gennem Adjudantstaben til kommandanten i Kastellet om lukning af adgangsveje og patruljer på Kastellets volde, idet det forekommer at være et spørgsmål om praktisk/logistisk koordinering mellem politiet og den ansvarlige for vagten på det militære område. Han kender ikke Niels Nykjær eller Jørgen Kold, og han ved ikke, om Adjudantstaben var den rette myndighed for politiet at fremsætte sit ønske over for. Han er ikke klar over, hvad den rette sagsgang var for et sådant ønske.

Han husker ikke at have været involveret i håndteringen af ønsket fra politiet gengivet i Nils Nykjærs mail af 12. juni 2012. Han kender ikke udtrykket "*bannerførere*" som anvendt i mailen. Han ved ikke, om der var forbud mod bannere på Kastellet.

I lyset af det anførte i Jørgen Kolds svar til Nils Nykjær ved mail af 12. juni 2012, hvor Jørgen Kold blandt andet skrev, "*… Har kontakt og aftaler med politiet vedrørende nedennævnte, og "undrer" mig derfor lidt over din anmodning??…*", kan han godt se, at sagsgangen kan undre, men han har ikke noget bud på, hvorfor eller hvordan Adjudantstaben blev involveret.

Han kender ikke baggrunden for, at Nils Nykjær senere den 12. juni 2012 videresendte sin mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold til Kresten Gary Mandøe, Forsvarskommandoen, og Jacob Andersen Krogbeck, Forsvarsministeriet, med emnet "*Afspærring af Kastellet i f.m. Statsbesøg fra Kina*". Han læser det som en orienteringsmail.

Han husker ikke, at mailtråden med Nils Nykjærs videresendelse til Kresten Gary Mandøe og Jacob Andersen Krogbeck den 12. juni 2012 blev videresendt til ham af

Michael Larsen, Forsvarsministeriet, hvorefter han samme dag svarede med en bekræftelse, hvor han skrev, at han var enig i, at henvendelsen fra Nils Nykjær hørte under Operationskontorets område og videre skrev, "*… Vi følger ivrigt med i besøget. Det kan ikke afvises, at sikkerhedsopbuddet i havnen på torsdag kan få konsekvenser for eventuelle let- eller ejpåklædte badende fra Holmen…*". Han husker det ikke, men han vil tro, at hans svar i en kæk tone var udtryk for, at han bekræftede, at Operationskontoret var involveret i besøget. Referencen til sikkerhedsopbuddet i havnen var formentlig en henvisning til tiltagene i henhold til anmodningen om særlig hjælp, herunder maritim støtte fra PET. Som han husker det, omfattede anmodningen om særlig hjælp fra PET ikke støtte i tilknytning til aktiviteter på Kastellets område, herunder voldene.

Han vil tro, at han i forbindelse med sit svar læste den indledende mail af 12. juni 2012 fra Nils Nykjær til Jørgen Kold om lukning af adgangsveje og patruljer på Kastellets volde og opfattede mailen som en orientering, hvorfor han ikke foretog sig noget i anledning af den. Han vil ikke tro, at han i den forbindelse hæftede sig ved ordet "*bannerførere*" i mailen. Han erindrer ikke i andre tilfælde at have set lignende anmodninger vedrørende "*bannerførere*" eller andet om særlige forholdsregler i forbindelse med personer med bannere.

Han kan ikke forestille sig, at Operationskontoret skulle orienteres om instrukser som "*Særlig instruks til VK. Emne: Iværksættelse af trafikkontrol i Kastellet*" af 14. juni 2012 og "*Særlig instruks til VK vedr. fredag 15. JUN 2012 Emne: Passage i Kastellet af den kinesiske ministerpræsident m. følge*" af 15. juni 2012 udarbejdet af seniorsergent Søren Konradsen, sikkerhedsofficer i Kastellet. Det ville have været meget usædvanligt, hvis Operationskontoret havde modtaget instrukserne.

Han erindrer ikke at have modtaget indberetninger om, at personer blev nægtet adgang til voldkronen i forbindelse med den kinesiske præsidents kørsel gennem Kastellet. Hvis der havde været en hændelse af særlig karakter, ville den typisk i første omgang blive indrapporteret til den kommanderende, hvorefter den i sidste ende godt kunne lande hos Forsvarskommandoen, og den ville også kunne gå videre til Forsvarsministeriets departement.

Han husker ikke, om Operationskontoret modtog henvendelser fra Udenrigsministeriet i forbindelse med den kinesiske præsidents besøg i Danmark. Kontoret ville normalt ikke have kontakt med Udenrigsministeriets protokol i forbindelse med statsbesøg.

Han husker ikke at have reflekteret over mailtråden med blandt andet Niels Nykjærs mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold, herunder det heri anførte om "*bannerførere*", da

det i dagene efter besøget kom frem i pressen, at politiet i forbindelse med besøget havde taget flag fra demonstranter. Han mener ikke, at der var nogen i Forsvarsministeriet, som efterfølgende spurgte ind til det.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 13.20.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 40

PROTOKOL

Den 4. marts 2021 kl. 13.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Christian Mosbæk Valentin var mødt.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye ved advokat Arvid Andersen, advokat Torben Koch, advokat Martin Cumberland, advokat Kristian Braad og advokat Noaman Azzouzi var mødt.

Christian Mosbæk Valentin bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Christian Mosbæk Valentin blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Han blev også oplyst om retten til at have en bisidder, og han oplyste, at han ikke ønskede en bisidder.

Christian Mosbæk Valentin forklarede, at han fra 2011 til 2012 var værnepligtig i Livgarden, hvor han blandt andet gjorde tjeneste som vagt på Kastellet.

2012

Han mener, at et vagtkompagni en fredag formiddag i juni 2012 i Kastellet typisk ville bestå af 6 til 8 gardere, muligvis færre.

Som vagt på Kastellet patruljerede man på volden og havde almen patrulje i selve Kastellet. Som han husker det, patruljerede de enkeltvis. Han mener, at det også gjaldt, når der var særlige begivenheder, men han er ikke helt sikker.

Han husker Kina's præsidents kørsel gennem Kastellet den 15. juni 2012. Der var meget postyr i forbindelse med statsbesøget, og de var som vagter ekstra oppe på mærkerne.

De havde ikke kontakt med kommandanten i Kastellet i forbindelse med besøget. Det var sergenten, der informerede dem om præsidentens planlagte kørsel gennem Kastellet og herunder understregede, at det var vigtigt, at vagten forløb godt. Han husker ikke, hvem sergenten var, eller detaljer fra sergentens briefing af ham og de øvrige vagter. Selvfølgelig skulle det hele spille, man skulle være ekstra opmærksom og vise sig fra sin bedste side.

Han husker ikke "*Særlig instruks til VK*. *Emne: Iværksættelse af trafikkontrol i Kastellet*" af 14. juni 2012 udarbejdet af seniorsergent Søren Konradsen, sikkerhedsofficer i Kastellet, men det er muligt, at han den gang læste instruksen i forbindelse med vagten. Han vil dog tro, at sergenten havde fået instruksen og udarbejdet en vagtplan på grundlag heraf, hvorefter sergenten havde videreformidlet indholdet til ham og de øvrige vagter.

Han husker ikke at have fået udleveret "*Særlig instruks til VK vedr. fredag 15. JUN 2012 Emne: Passage i Kastellet af den kinesiske ministerpræsident m. følge*" af 15. juni 2012 udarbejdet af Søren Konradsen.

I forbindelse med præsidentens kørsel gennem Kastellet stod han vagt på volden. Han var bevæbnet under vagten. Han husker ikke, om vagterne sædvanligvis var bevæbnede, når de patruljerede på voldkronen.

Han mener, at det kun var den første halvdel af voldkronen, som var lukket for offentligheden om formiddagen den 15. juni 2012. Den første halvdel af voldkronen har udsigt over havnefronten. Lukningen skete ved, at der stod en vagt ved hver af de to opgange til voldkronen, og yderligere en garder gik vagt gik på midten af voldkronen. Vagten varede 4 timer, og hans placering varierede i løbet af vagten. Han gik hele tiden vagt på voldkronen, men det skiftede mellem, at han var på den nordlige del, og at han gik mellem de to opgange.

Der var mange mennesker, der gerne ville op på voldkronen. Det var alt fra folk på barsel til pensionister, som han afviste. Når de prøvede at gå op, orienterede han dem om, at voldkronen var lukket, og at de derfor måtte vende om. Det skete, at nogle

bad om en begrundelse, og han forklarede dem herefter, at det var af sikkerhedsmæssige årsager i forbindelse med det kinesiske statsbesøg, at volden var lukket for offentligheden.

Det er korrekt, at han ved mail af 29. juni 2020 på spørgsmål fra Tibetkommission II svarede blandt andet, "*… I forbindelse med selve sagen med Anders Højmark var jeg ikke den person som afviste ham, og jeg kan desværre ikke huske hvem det var…*". Han husker, at han under sin patruljering den 12. juni 2012 på voldkronen hørte, at der var en person, som begyndte at råbe lidt. Han så ikke så meget af episoden, da han var fokuseret på andre opgaver. Bagefter fortalte nogle af de andre vagter, at der havde været en, som prøvede at komme op på voldkronen, men vedkommende blev afvist. Han husker ikke at have hørt, at personen skulle have begrundet, hvorfor han ville op på voldkronen. Personen blev ikke afvist, fordi vedkommende ikke måtte demonstrere. Afvisningen skete af sikkerhedsmæssige årsager. Fra voldkronen ville man have haft frit skud mod den kinesiske præsident. Han husker ikke andre lignende episoder med folk, der blev afvist under vagten den 12. juni 2012. Foreholdt navnene på de 7 øvrige gardere, som var på vagt den 12. juni 2012, mener han, at det muligvis var Frederik Bjørnlund, som afviste personen.

Det var ikke blevet sagt af sergenten, at lukningen af voldkronen skyldtes, at der ville være frit skud mod præsidenten her fra. Det var en observation, som han selv gjorde sig. Sergenten havde ikke uddybet de sikkerhedsmæssige årsager, der gjorde, at volden skulle lukkes.

Han kender ikke adjudant Nils Nykjær, Adjudantstaben, som sendte mail af 12. juni 2012 til Kommandanten i Kastellet, major Jørgen Kold,. Han ville have bidt mærke i, hvis han og de andre vagter havde fået informationen fra mailen om, at "*… Der er fra politiets side om … forstærket opmærksomhed fra patruljer på voldene, så evt. bannerførere etc. her ikke kommer frem…*", og det fik de ikke.

Som han husker det, lå Kastellet under Søfartsstyrelsen, hvorfor Adjudantstaben ikke havde instruksbeføjelser i forhold til Kommandanten i Kastellet.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.10.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 41

PROTOKOL

Den 5. marts 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Søren Kruse var mødt med bisidder advokat Lise Lauridsen.

Advokat Anders K. Németh, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Gunnar Homann, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Martin Cumberland, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Torben Koch, advokat Peter Bang, advokat Kristian Braad, advokat Poul Heidmann og advokat René Offersen var mødt.

Søren Kruse bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Søren Kruse blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Søren Kruse bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han fra 1995 til 2001 var vicedirektør ved Slots- og Ejendomsstyrelsen, at han i 2001 var IT-direktør ved Arbejdsmarkedsstyrelsen, og at han fra 2001 til 2018 var Økonomichef ved Den Kongelige Civilliste (Hoffet). Han er uddannet cand.polit. og nu pensioneret.

Ved Hoffet var han primært økonomichef, men også personalechef samt ansvarlig for driften, bygningerne og IT. Hoffets organisation er ikke særlig stor, så han havde flere ansvarsområder. Som personalechef skulle han sikkerhedsgodkende de ansatte, leverandører og andre med fast tilknytning til Hoffet, efter at PET havde undersøgt

den pågældendes forhold. Hans funktion som sikkerhedschef var på den måde en afledt opgave af hans rolle som personalechef.

Den Kongelige Civilliste omfatter Kabinetssekretariatet, med kabinetssekretæren i spidsen, og Hofmarskallatet med hofmarskallen som øverste ansvarlige med ceremonimesteren og økonomichefen under sig. I 2012 var Ove Ullerup hofmarskal.

Adjudantstaben er uafhængig af Kabinetssekretariatet og Hofmarskallatet. Adjudantstabschefen har acces til Dronningen.

Som sikkerhedschef mødtes han sammen med blandt andet hofmarskallen én gang årligt med PET, hvor de drøftede sikkerhedstiltag på slottene. Han havde alene at gøre med forhold vedrørende kongefamiliens interne sikkerhed på slottene. Den ydre sikkerhed tog PET sig af.

2012

Han deltog hverken i fortrops- eller planlægningsmøder med PET om det kinesiske præsidentbesøg i 2012. Han deltog heller ikke i møder med Udenrigsministeriet om planlægningen. Han fik dog en ad hoc-opgave, hvor han skulle tage sig af en henvendelse fra den kinesiske ambassade om, at præsidenten gerne ville se Den lille Havfrue meget tæt på. Han udlånte en af sine driftsledere, Finn Johansen, som var snedkermester, til Hoffets sekretariat til at være kørselskoordinator vedrørende de ca. 30 biler, der var involveret i besøget ved Den lille Havfrue.

Han blev bedt om at besigtige området ved Den lille Havfrue sammen med kørselskoordinatoren og en repræsentant fra ambassaden. Han fik via Adjudantstaben arrangeret, at ingeniørtropperne i Skive lavede en gangbro/platform ud til Den lille Havfrue. Han havde ikke derudover kontakt til Adjudantstaben vedrørende besøget.

Han modtog ikke andre henvendelser om særlige tiltag ved besøget. Han samarbejdede ikke med Protokollen om besøget, og han fik ingen henvendelser fra Københavns Politi.

Om mail af 12. juni 2012 fra Nils Nykjær til Jørgen Kold, hvoraf fremgår, *"Kære Jørgen, I f.m. det kommende statsbesøg (Kina) agter man at køre igennem Kastellet på fredag mellem 1000 og 1200. Der er fra Politiets side et ønske om, at adgangsvejene ved Norgesport og Kongeporten holdes "lukket" i den periode. D.v.s. al trafik ind og ud af Kastellet. Vil du foranstalte at det iværksættes? Endvidere ønsker man forstærket opmærksomhed fra patruljer på voldene, så evt. bannerførere etc. her ikke kommer frem. Nærmere detaljer kan du indhente hos Hoffets Sikkerhedschef Søren Kruse 3340*

2522…", forklarede han, at Nils Nykjær var adjudant. Han kender kun major Jørgen Kold af navn og har hilst på ham en enkelt gang. Han har ikke set mailen før. Han ved ikke, hvorfor Nils Nykjær henviste til ham, da han ikke havde noget med det at gøre. Han er meget forundret over mailen. Han hørte ikke noget om eskorteruten. Det var alene hans medarbejder Finn Johansen, der var involveret, og han blandede sig ikke heri. Han ved ikke, hvad en *"bannerfører"* er. Det er første gang, han har set ordet brugt. Han blev ikke kontaktet som følge af mailen. Såfremt han var blevet kontaktet, ville han have henvist til en medarbejder ved PET. Det kan ikke udelukkes, at der var henvist til en forkert. Hans mange funktioner, herunder som sikkerhedschef, ved Hoffet kan have været årsagen til, at Nils Nykjær henviste til ham i mailen. Han kender intet til, at Kastellet eller Voldkronen skulle lukkes.

Adjudanterne bor i en adjudantlejlighed på slottet, så han talte med dem, når de mødtes. Han havde ingen instruksbeføjelser over dem. Deres daglige samarbejde var uformelt. Niels Nykjær sad i Dronningens forkontor, og en af hans opgaver var at give adgang til møde med Dronningen. Når Søren Kruse havde brug for at møde Dronningen, gik han direkte til jourhavende adjudant, der kunne være Nils Nykjær. I vigtigere anliggender var hans kontakt adjudantchefen.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 10.00.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 42

PROTOKOL

Den 5. marts 2021 kl. 10.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Birger Riis-Jørgensen var mødt med bisidder advokat René Offersen.

Advokat Anders K. Németh, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Gunnar Homann, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Martin Cumberland, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Torben Koch, advokat Peter Bang, advokat Poul Heidmann, advokat Kristian Braad og advokat Lise Lauridsen var mødt.

Birger Riis-Jørgensen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Birger Riis-Jørgensen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, men at han ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Birger Riis-Jørgensen bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han fra april 1996 til sommeren 2000 var bilateral chef i Udenrigsministeriet, med Ellen Margrethe Løj som chef, at han var chef for blandt andet Ove Ullerup, at han fra 2000 til 2006 var tilknyttet Danmarks Eksportråd, at han fra 2006 til 2011 var ambassadør i London, at han fra 2011 til 2016 var ambassadør i Italien og Danmarks faste repræsentant ved WTP, FAO og IFAD, at han den 1. november 2016 fratrådte udenrigstjenesten, og herefter blev senior advisor i blandt andet Rasmussen Global, og nu er senior advisor på deltid i nonprofitorganisationen Alliance of Democracies Foundation.

I 1989 blev Danmarks gode forhold til Kina rystet, da det kinesiske styre nedkæmpede demonstranterne på Den Himmelske Freds Plads, hvilket hele verden, herunder Danmark, reagerede på. Tiden herefter var præget af uenigheder om håndteringen af menneskerettighederne i Kina, men samtidig var Kina midt i en god økonomisk udvikling. Ifølge oplysninger i bogen "Dansk udenrigspolitiks historie - Bind 6: Europæisk og globalt engagement" af Nikolaj Petersen eksporterede Danmark i 1990 til Kina for 644 mio. kr., som steg til 1,483 mia. kr. i 1995, og i år 2000 var eksporten til Kina steget til ca. 3,4 mia. kr. Kina blev i de år et stadig mindre fattigt udviklingsland, men var stadig et udviklingsland.

I 1990'erne var kineserne vedholdende med at fremføre deres synspunkter i forhold til Danmark, men de politiske strømninger i samfundet om menneskerettighedssituationen i Kina gjorde, at regeringen forfulgte to spor i forholdet til Kina, et spor med et kommercielt element, som omhandlede samhandel og bistand, og et spor som omhandlede udviklingsbistand og menneskerettigheder.

Efter begivenhederne i 1989 blev der lavet fælles EU-sanktioner, herunder en våbenembargo, mod Kina. Danmarks reaktioner, herunder den negative effekt på udviklingsstøtten, stak derfor ikke særligt ud. Der blev i 1988 udsendt en medarbejder til ambassaden i Kina for at varetage bistandssamarbejdet. Medarbejderen kom hjem efter begivenhederne på Den Himmelske Freds Plads og fortalte om de voldsomme begivenheder. Planerne for bistandssamarbejdet blev herefter skrinlagt. I 1993 lanceredes i Danmark en ny form for blandede kreditter til ulande, hvor der var et element af bistandsstøtte, som også kom Kina til gode, ligesom der også var visse bistandsindsatser inden for god regeringsførelse. Danmarks eksport til Kina led ikke som følge af, at Danmark tog spørgsmålene om menneskerettigheder op, og mange danske virksomheder etablerede sig i Kina i 1990'erne.

1996

Om notits af 26. februar 1996 fra Ove Ullerup om møde med ambassaderåd Wu Quanda, hvoraf fremgår blandt andet, at *"Under et møde d.d. oplyste ambassaderåd Wu, at EU-Parlamentet, i samarbejde med en række Tibet-støttekommiteer i europæiske lande ville arrangere en såkaldt Tibetfredsmarch i Bruxelles den 10. marts… Samtidig ville arrangørerne opfordre større europæiske byers styrer til den 10. marts at flage med det "tibetanske flag""*, og at kineserne opfordrede den danske regering til ikke at deltage officielt i marchen, og at de var bekymrede for den forestående Tibethøring, forklarede han, at han formentlig modtog notitsen, men han husker det ikke nu 25 år senere. Han var på det tidspunkt stillet til rådighed for Sydgruppen. Han erindrer ikke, at flagning med det tibetanske flag blev drøftet i Udenrigsministeriet.

Resten af notitsen bar præg af business as usual og det omtalte samarbejde i to spor. Derudover nævnes ASEM-topmødet, hvor det første topmøde skulle afholdes i marts 1996 i Bangkok. Kina buldrede frem i de år, og det var et interessant forum for EU-landene at deltage i sammen med ASEAN-landene, Japan, Sydkorea og Kina. Statsminister Poul Nyrup Rasmussen havde ikke mulighed for at deltage i topmødet, hvilket bekymrede kineserne. Derudover skulle udenrigsministeren besøge Kina, hvilket tillige var et positivt tegn. I forhold til Tibet havde Danmark en standardredegørelse om Danmarks holdning til Tibet og til ét-Kina politikken. Selvom ét-Kina politikken var meget klar, argumenterede Danmark samtidig for, at Tibet skulle have så stor autonomi som muligt, og for at menneskerettighederne blev respekteret i Tibet. Forholdet mellem Danmark og Kina var præget af samarbejdsvilje fra begge sider.

Han erindrer ikke noget om en Grønland-Tibet fodboldkamp eller om en anmodning om flagning med det tibetanske flag.

Om notits af 11. april 1996 fra Birger Riis-Jørgensen med genpart til blandt andet direktør i Udenrigsministeriet Henrik Wøhlk om kinesisk demarche vedrørende Udenrigsudvalgets Tibethøring, forklarede han, at han skrev notitsen, hvilket fremgår af hans initialer i dokumentets øverste venstre hjørne.

Om det anførte i notitsen om, at den kinesiske ambassadør havde opsøgt ham, og at ambassadørens budskab *"…var enkelt og blev formuleret meget ligefremt: Den danske regering havde ikke hidtil…trods den kinesiske ambassadørs forestillinger herom forbudt Folketingsudvalgets Tibet-høring. Ligeledes stod det efter ambassadørens to møder med udenrigsudvalgets formand klart, at udvalget ejheller ville foretage en sådan aflysning. Fra kinesisk side anså man, at der med det program, der var lagt op til…, ville være tale om grov indblanding i Kinas indre anliggender, som aldrig ville kunne accepteres. Dalai Lama ville ydermere advokere for Tibets adskillelse fra det kinesiske moderland. Såfremt den danske regering tillod høringen at finde sted og Dalai Lama at indrejse, ville det virke imod de langsigtede dansk-kinesiske relationer"*, og *"[…] Den kinesiske ambassadør ønskede at slå helt fast, at såfemt Dalai Lama blev modtaget af "government officials", ville dette have meget alvorlige virkninger ("very serious effects") for de dansk-kinesiske bilaterale forhold Ambassadøren gjorde samtidig opmærksom på, at man fra kinesisk side - i tilfælde af at Dalai Lama alligevel ville blive modtaget på ministerniveau - ville foretage en nøje sammenligning i forhold til den danske holdning under besøget i 1991, hvor han blev modtaget af udenrigsministeren…"*, forklarede han, at det er almindelig diplomatisk håndværk, at kineserne trykkede på alle de knapper, de kunne for at opnå det, de gerne ville. Ambassadøren ønskede at udtrykke sin utilfredshed og samtidig signalere, at forholdet mellem Danmark og Kina stadig var velfungerende. De engelske citater er formuleret, som de blev sagt.

Såfremt Danmark alligevel, på trods af de kinesiske indsigelser, besluttede at modtage Dalai Lama, ville kineserne lægge mærke til, om han blev modtaget på samme ministerniveau som ved det forrige besøg eller højere. Der var i Europa en tendens til, at Dalai Lama blev modtaget på statsministerniveau. Det var kinesernes måde at sige, at de ville kunne leve med Danmarks modtagelse af Dalai Lama, hvis det alene skete på udenrigsministerniveau. Den kinesiske retorik om Tibet var ofte ganske højlydt, men det, der alene var afgørende, var, hvordan kineserne reagerede på besøg af Dalai Lama og på Tibethøringen. Det blev senere besluttet, at Dalai Lama skulle modtages af udenrigsministeren, og Tibethøringen blev gennemført.

Han ville være overrasket, hvis der i Tibethøringen ikke også var drøftelser om udviklingspolitiske spørgsmål.

1997

I foråret 1997 kom Danmark i en meget vanskelig situation, da EU fremlagde et resolutionsforslag i FN's menneskerettighedsråd om menneskerettighedssituationen i Kina, som dog blev afvist af et flertal af verdens lande. Frankrig ville ikke længere fremlægge resolutionsforslaget af hensyn til kommercielle interesser, hvorefter Danmark, opfordret af USA, tog rollen på sig. Han husker ikke de nærmere drøftelser herom. Udenrigsministeren fortalte ham i en privat samtale, at han skønnede, at der i foråret 1997 ville have været et flertal i Folketinget, der ville have pålagt udenrigsministeren at fremlægge resolutionen, så det havde ingen betydning, at regeringen gjorde det af egen drift. Han mindes ikke de nærmere drøftelser herom.

Fremlæggelsen af resolutionsforslaget havde en mærkbar effekt på Danmarks eksport til Kina. Det varede dog ikke så længe.

I september 1997 blev udenrigsministeriets direktør inviteret til Kina. Forholdet til Kina blev derved hurtig normaliseret, selvom Kina havde skældt Danmark voldsomt ud over fremlæggelsen af resolutionen. Dette var formentlig begrundet i, at kineserne var interesserede i samhandel med Danmark.

Der var også kreditterne, der fungerede som en slags udviklingsbistand. Samtidig arbejdede Danmark med menneskerettighedssporet.

Om telemeddelelse af 3. september 1997 fra ambassaden i Beijing til Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen om kinesisk demarche i anledning af nationalmuseets Tibetudstilling forklarede han, at Udenrigsministeriets telegrammer blev sendt til et kommunikationscenter, som videregav det til telegramfordeleren. "Desk by d.d. kl. 10:00" betød, at ambassaden havde skønnet, at Asienkontoret burde gøres

bekendt med telegrammet senest samme dag kl. 10. Telegramfordeleren stemplede telegrammet med oplysning om, hvem den var sendt i kopi til. "MF" stod for mangfoldiggørelsescentralen, som kopierede telegrammet i 25 eksemplarer. "L" betød, at telegrammet blev fordelt til ledelsen, herunder til ham.

Når det af telemeddelelsen fremgik, at kineserne forventede, at den danske regering greb ind over for Tibetugens anti-kinesiske indslag og støtter til tibetansk selvstændighed, blandt andet med henvisning til direktørens invitation til et besøg i Kina i oktober 1997, forstod han sidstnævnte som et positivt tegn på kinesernes ønske om en normalisering i forholdet mellem Danmark og Kina, at direktør Friis Arne Petersen var inviteret til Kina. Det var normalt, at det blev afstemt politisk, hvad direktøren kunne sige under sit besøg i Kina. Det ville blive forberedt på skrift i embedsværket. Direktøren og ministeren ville også samtale om det, fordi det var vigtigt at afstemme politisk, hvad direktøren kunne sige. Han husker ikke, hvem der i øvrigt deltog i besøget.

Efter år 2000

Danmarks Eksportråd blev ved oprettelsen placeret i Udenrigsministeriet, hvor han tillige sad i direktionen. Der var et særdeles tæt samarbejde mellem Eksportrådet og det øvrige Udenrigsministerium. Han blev den første chef i Danmarks Eksportråd.

Han oplevede en rivende udvikling i Kina i de år, han var chef for Eksportrådet. Der blev bygget store nye bydele i storbyerne og behovet for udviklingsbistand blev mindre. Han koncentrerede sig primært om det kommercielle samarbejde med Kina, men menneskerettighedssituationen var et fast element på dagsordenen under besøg i og fra Kina. Eksportrådet var i tæt samarbejde med regeringen, herunder med Statsministeriet og Erhvervsministeriet, og selvfølgelig har der været diskussioner om balancen mellem menneskerettigheder og handelshensyn. Sådanne diskussioner har der sikkert også været i Udenrigsministeriet. Der var mange delegationsbesøg i Kina, herunder af statsminister Anders Fogh Rasmussen, og de kom hjem med en opfattelse af, at Danmark skulle oppe sig for at være med i den rivende udvikling.

Han deltog i flere kinesiske besøg i Danmark fra 2000 til 2006. Han har qua sin daværende stilling været involveret i forberedelsen af de kommercielle elementer ved sådanne besøg, herunder ved tæt dialog med erhvervsorganisationer såsom Dansk Industri, Landbrugsområdet, Dansk Erhverv og Håndværksrådet om erhvervsfremstød med videre. Han mindes ikke at have hørt om kineseres holdning til demonstrationer under besøg i Danmark, og han har heller ikke hørt om situationer, hvor politiet har forsøgt at skærme demonstranter.

Han blev overrasket, da han i 2012 læste i medierne om politiets håndtering af demonstranterne. Han var på det tidspunkt ambassadør i Italien.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 12.00.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 43

PROTOKOL

Den 5. marts 2021 kl. 13.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Ove Ullerup var mødt med bisidder advokat Poul Heidmann.

Advokat Anders K. Németh, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Gunnar Homann, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Martin Cumberland, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Torben Koch, advokat Peter Bang, advokat Kristian Braad og advokat Lise Lauridsen var mødt.

Ove Ullerup bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Ove Ullerup erklærede sig villig til at udtale sig, og blev oplyst om, at han skal tale sandt, men ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Ove Ullerup bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han fra 1. juli 1995 til 14. august 1997 var kontorchef i Asienkontoret, S.6, i Udenrigsministeriet, at han fra 1997 til 2001 var ambassadør i Vietnam, at han fra 2001 til 2003 var multilateral chef i Udenrigsministeriet, at han fra 2003 til 2014 var hofmarskal ved Hoffet, at han fra 2015 til 2019 var ambassadør i Stockholm, og at han siden 2019 har været chef for det Nordiske Sekretariat i Udenrigsministeriet.

Da han efter sin tid som ambassadør i Vietnam i 2001 blev multilateral chef i Udenrigsministeriet, beskæftigede han sig primært med bistandssamarbejdet med FN-or-

ganisationerne, med Verdensbanken og med EU's politik om udviklingslandene. Han havde derfor ikke noget at gøre med Danmarks bilaterale forhold til Kina.

Der er i Udenrigsministeriet juridiske specialister inden for konventioner og menneskerettigheder, og han vil mene, at specialisterne tillige ved, at retten til at demonstrere også omfatter retten til at blive set. Han husker ikke, at han var involveret i sådanne drøftelser i Udenrigsministeriet, men han vil tro, at retten til at demonstrere er generel viden for Udenrigsministeriets ansatte.

1996

I perioden fra 1995 til 1997 var Danmarks forhold til Kina vigtigt, og det var vanskeligt at balancere samarbejdet i forhold til landenes økonomiske, politiske og bistandslignende interesser. Som Asiens største land var det selvfølgelig vigtigt at have et fornuftigt forhold til Kina.

Om notits af 26. februar 1996 fra Ove Ullerup om møde med ambassaderåd Wu Quanda, hvoraf fremgår, at Wu Quanda henvendte sig blandt andet med anmodning om, at den danske regering sikrede, at der ikke ville være officiel deltagelse i en Tibet-fredsmarch i Bruxelles, og at man forhindrede eventuel flaghejsning med tibetanske flag i større danske byer, forklarede han, at det ikke var usædvanligt, at kineserne henvendte sig, når det drejede sig om Tibet eller andre eksilgrupper fra Kina. Der var derfor ikke noget uventet i henvendelsen. Udenrigsministeriet havde ikke været opmærksom på fredsmarchen inden henvendelsen fra ambassaden. Henvendelsen gav ikke Udenrigsministeriet anledning til overvejelser, da der fra dansk side ikke var intention om at deltage i marchen. Kineserne var endvidere meget opmærksomme på, om der i den anledning ville være en national manifestation af Tibet i Danmark. Hvis der havde været tibetanske meningstilkendegivelser i Danmark i forbindelse med marchen, havde det officielle Danmark formentlig ikke foretaget sig noget herved. Ét-Kina politikken medførte, at der kun var ét flag, der repræsenterede Kina, hvorfor der ikke måtte flages med andre flag. Der blev ham bekendt ikke lavet et notat om flagning med det tibetanske flag som følge af henvendelsen fra ambassaden.

I notits af 27. marts 1996 fra S6 til Udenrigsministeren om Støttekomitéen for Tibet's henvendelse om et eventuelt møde mellem statsministeren og Dalai Lama, som blev sendt til blandt andre Udenrigsministeriets direktør, chefen for sydgruppen, den multilaterale chef mv. og stemplet af Ove Ullerup og Birger-Riis Jørgensen, fremgår det, at S.6 henstillede, at Statsministeriet besvarede henvendelsen med, at udenrigsministeren var parat til at møde Dalai Lama. Om Støttekomitéen for Tibets brev af 19. april 1996 til udenrigsministeren, hvoraf fremgår, at komiteen anmodede om et

møde mellem udenrigsministeren og Dalai Lama, forklarede han, at han ikke erindrer henvendelsen.

Han kender ikke motiverne bag statsminister Poul Nyrup Rasmussens svar den 7. maj 1996 på Støttekomitéen for Tibet's henvendelse af 22. april 1996, hvor komiteen anmodede om, at statsministeren lod Dalai Lama modtage på stats- eller udenrigsministerniveau, at Dalai Lama ville blive modtaget af udenrigsministeren. Det kan være begrundet i oplysningerne om, at det var udenrigsministrene i Sverige og Norge, der skulle modtage Dalai Lama under hans besøg i de to lande. Det handlede derfor meget om, at Danmark gerne ville håndtere Dalai Lama's besøg på samme måde som de lande, Danmark identificerede sig med.

Om notits af 11. april 1996 fra Birger Riis-Jørgensen til direktør i Udenrigsministeriet Henrik Wøhlk om kinesisk demarche vedrørende Udenrigsudvalgets Tibethøring, hvoraf fremgår blandt andet, at den kinesiske ambassadør havde opsøgt Birger Riis-Jørgensen, og at ambassadørens budskab *"…var enkelt og blev formuleret meget ligefremt: Den danske regering havde ikke hidtil…trods den kinesiske ambassadørs forestillinger herom forbudt Folketingsudvalgets Tibet-høring. Ligeledes stod det efter ambassadørens to møder med udenrigsudvalgets formand klart, at udvalget ejheller ville foretage en sådan aflysning. Fra kinesisk side anså man, at der med det program, der var lagt op til…, ville være tale om grov indblanding i Kinas indre anliggender, som aldrig ville kunne accepteres. Dalai Lama ville ydermere advokere for Tibets adskillelse fra det kinesiske moderland. Såfremt den danske regering tillod høringen at finde sted og Dalai Lama at indrejse, ville det virke imod de langsigtede dansk-kinesiske relationer",* forklarede han, at den kinesiske reaktion på Tibethøringen ikke kom som en overraskelse. Det var åbenbart, at kineserne ville reagere på denne måde. Da Udenrigsministeriet første gang hørte om Udenrigsudvalgets forestående Tibethøring, tænke de, at høringen nok ville resultere i en reaktion fra Kina. Han husker ikke, om Udenrigsministeriet rettede henvendelse til Udenrigsudvalget om høringens dagsorden mv. En sådan henvendelse kunne dog godt have været hans ressortområde.

Den kinesiske ambassadør kendte allerede Udenrigsministeriets svar på spørgsmålene om, hvorvidt regeringen kunne gribe ind over for Folketingets beslutninger med videre, da ambassaden tidligere havde henvendt sig til ministeriet med tilsvarende spørgsmål. Udenrigsministeriet vidste derfor også, at kineserne ikke kunne lide, at Danmark blandede sig i Kina's indre anliggender herunder i menneskerettighedsspørgsmål eller i forholdet til Dalai Lama.

I notitsen anføres det endvidere at *"Den kinesiske ambassadør ønskede at slå helt fast, at såfremt Dalai Lama blev modtaget af "government officials", ville dette have meget alvorlige virkninger ("very serious effects") for de dansk-kinesiske bilaterale forhold"*,

hvortil han forklarede, at reaktionen fra den kinesiske ambassadør var forståelig og forventet ud fra kinesernes politik. Udenrigsministeriet tog kinesernes holdning seriøst og forsøgte at vurdere, hvad der var realiteten bag det, kineserne gav udtryk for. Kineserne lod på embedsmandsniveau Danmark forstå, at såfremt Danmark gjorde som andre lande, når de modtog Dalai Lama, ville det få alvorlige konsekvenser for forholdet mellem Kina og Danmark, men hvis Danmark gjorde noget andet, end de andre lande, ville dette blive modtaget af Kina endnu mere krigerisk. Danmark skulle ifølge ambassadøren gøre, hvad der blev sagt. Han husker ikke situationen præcist. Han ved ikke, hvilke andre situationer, ambassadøren tænkte på, da ambassadøren, ifølge notitsen, refererede til, at det dansk-kinesiske forhold ikke var så godt. Han husker ikke, at Danmarks forhold til Kina var ringere end andre landes på det tidspunkt. Han erindrer ikke længere, hvordan Dalai Lama blev modtaget under sit besøg i Danmark.

1997

Om telemeddelelse af 3. september 1997 fra ambassaden i Beijing til Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen om kinesisk demarche i anledning af Nationalmuseets Tibetudstilling, sendt som kopi til Asienchef Ove Ullerup og med kopi til ledelsesniveauet i Udenrigsministeriet, forklarede han, at henvendelsen viste, at den kinesiske ambassade, selv i sager af mindre betydning, var meget opmærksom på, hvad der foregik i Danmark vedrørende Tibet. Det var derfor ikke overraskende, at ambassaden henvendte sig. Med demarchen ville kineserne påpege, at hvis Tibetudstillingen modtog officiel støtte, ville de være ekstra opmærksomme herpå. Udstillingen, som var støttet af Danida, udgjorde dog ikke en national manifestation af Tibet, men var med til at belyse træk i det tibetanske samfund. Den kinesiske bekymring var derfor ikke korrekt baseret.

Ledelsen i Udenrigsministeriet fik ganske mange henvendelser på dette tidspunkt, mange blot til orientering, men der var også henvendelser, der kunne føre til et efterspil. Denne henvendelse var mest blot til orientering, og årsagen til, at den hastede, kunne være, at ledelsen ikke først skulle få kendskab til demarchen efter åbningen af udstillingen.

Da Danmark i 1997 fremlagde et resolutionsforslag i FN's menneskerettighedsråd på vegne af EU om menneskerettighedssituationen i Kina, var kineserne stærkt utilfredse over Danmarks rolle i sagen. Da Frankrig ikke længere ønskede at fremlægge forslaget, håbede kineserne nok, at ingen andre lande ville påtage sig opgaven. Kina forventede måske, at det ville være lettere at presse et lille land som Danmark til at følge kinesernes politik end Frankrig. Dette holdt dog ikke stik. Han husker ikke, om Kina indførte sanktioner mod Danmark som følge af resolutionsfremlæggelsen, men

det førte helt sikkert til en mere kompliceret politik mellem landene. Fremlæggelsen havde derfor konsekvenser for Danmarks forhold til Kina. Han mindes dog ikke, at disse konsekvenser varede særligt længe. Han kender ikke Frankrigs bevæggrunde for deres håndtering af situationen.

Det var en politisk afvejning, hvorvidt Danmark, ved at fremlægge resolutionsforslaget, var villig til at betale en for høj pris i forholdet til Kina. Han fornemmede, at et flertal i Folketinget støttede beslutningen om at fremlægge resolutionsforslaget, og der var en bred opbakning fra andre EU-regeringer og i USA. Han tror ikke, der var drøftelser i Udenrigsministeriet om, hvorvidt Danmark havde gjort det rigtige. Han forlod København i august 1997, så han ved ikke, hvad der skete herefter. Han var derfor ikke med direktør Friis Arne Petersen på besøg i Kina i november 1997.

Han har ikke viden om, at der siden 1990'erne skulle have eksisteret en uskreven regel i Københavns Politi om, at kineserne ikke skulle se demonstranter under officielle besøg, og han kan ikke forestille sig, at en sådan regel skulle have bundfældet sig i Udenrigsministeriet. I 1990'erne havde Danmark konfrontationer med Kina, hvor der fra dansk side blev holdt fast i de danske regelsæt uanset kinesernes holdning hertil. Danmark forsøgte heller ikke at stoppe eller forbyde begivenheder i Danmark på baggrund af kinesernes holdninger eller trusler.

2001-2002

Han husker kun svagt, at der i 2001 blev afholdt en fodboldkamp mellem Grønland og Tibet, og han husker ikke nærmere herom.

Han havde ikke noget at gøre med besøg af Kina's premiereminister Zhu Rongji i september 2002, da den type besøg lå uden for hans regi, og han var ikke involveret i kinesiske besøg før 2012.

2012

Han var hofmarskal ved Hoffet, da Kina's præsident Hu Jintao skulle besøge Danmark i juni 2012.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I den 3. marts 2017 om viceudenrigsminister Song Taos bekymringer for den kinesiske præsidents statsbesøg i 2012, forklarede han, at spørgsmålet om sikkerhed stod beskrevet i en orientering fra PET, hvor PET beskrev trusselsbilledet mod præsidenten. Han husker ikke, at der var en specifik drøftelse mellem Udenrigsministeriet og Hoffet om sikkerhed, da dette ikke var operationelt relevant for Hoffet.

Når han forklarede for Tibetkommission I, at han ikke havde kontakt til Københavns Politi i forbindelse med statsbesøget, og at han ikke mente, at andre fra Hoffet havde været i kontakt med politiet, og at en sådan kontakt ville foregå gennem PET, var det fordi kontakten til PET typisk foregik på koordinationsmøderne, hvor repræsentanter fra PET, Hoffet og ambassaden også deltog. Det ville ikke give mening, at Hoffet selv henvendte sig til Københavns Politi, da politiet ikke var direkte involveret i selve koordinationsopgaven om statsbesøget, som foregik gennem PET. Han ved ikke om

Adjudantstaben ved Hoffet havde kontakt til Københavns Politi eller PET, men han kan ikke forestille sig, at de havde.

Under koordinationsmøderne blev spørgsmålet om værdighed og ansigtstab bragt op. Ud fra hans erfaringer som Asienchef vidste han, at kineserne gik meget op i dette. Ambassaden henstillede til, at statsbesøget blev gennemført med værdighed og på det højeste niveau, da Kina var en stor og vigtig nation. Kina var især optaget af, hvilket niveau Kina var blevet modtaget på ved statsbesøg i andre lande. Han kendte derfor også Kina's reaktionsmønstre, og det kom ikke en overraskelse for ham, at Kina i 2012 bekymrede sig om de samme ting, som de havde bekymret sig om 10-15 år tidligere.

Han husker ikke, om kinesernes bekymringer indgik i de materiale, de modtog fra ambassaden eller Udenrigsministeriet, men den kinesiske delegationen skulle selvfølgelig ikke udsættes for noget, som ikke med rimelighed kunne forventes i Danmark. Kineserne var måske bekymrede, da der havde været forskellige incidenter i Danmark, fx da Anders Fogh Rasmussen fik maling kastet i ansigtet, eller da en gruppe trængte ind på Amalienborg under et arrangement.

Om mail af 12. juni 2012 fra adjudant Nils Nykjær til major Jørgen Kold, hvoraf fremgår, *"Kære Jørgen, I f.m. det kommende statsbesøg (Kina) agter man at køre igennem Kastellet på fredag mellem 1000 og 1200. Der er fra Politiets side et ønske om, at adgangsvejene ved Norgesport og Kongeporten holdes "lukket" i den periode. D.v.s. al trafik ind og ud af Kastellet. Vil du foranstalte at det iværksættes? Endvidere ønsker man forstærket opmærksomhed fra patruljer på voldene, så evt. bannerførere etc. her ikke kommer frem. Nærmere detaljer kan du indhente hos Hoffets Sikkerhedschef Søren Kruse…",* forklarede han, at han ikke kender til mailen. Han forestiller sig, at Nils Nykjær rettede henvendelse til major Jørgen Kold, idet Kastellet var forsvarets område, og Nils Nykjær, som adjudant, havde direkte forbindelse hertil.

Det fremgår af mailen, at henvendelsen til forsvaret var begrundet i et ønske fra politiets side om, at adgangsvejene til Kastellet blev lukket, hvorved det ser ud som om, at Nils Nykjær alene viderebragte politiets besked. Det overrasker ham, at der

blev henvist til Hoffets sikkerhedschef Søren Kruse. Søren Kruse var primært Hoffets økonomichef men havde også ansvaret for Hoffets interne sikkerhed. Han erindrer, at økonomichefen var ansvarlig for planlægningen af én af Hoffets kørselsopgaver under statsbesøget, og at Søren Kruse uddelegerede planlægningsopgaven til en anden medarbejder ved Hoffet. Nils Nykjær kan have tænkt, at Søren Kruse var den nærmeste til at svare på yderligere spørgsmål herom, fordi henvendelsen berørte transport under statsbesøget.

Om mail af 12. juni 2012 fra Claus Grube til Michael Zilmer-Johns og Nis Lauge Gellert med kopi til Sus Ulbæk, Martin Bille Hermann, Friis Arne Petersen, Lisbet Zilmer-Johns, Jette Nordam, Mads Kjeldsen, Tue Krarup-Pedersen, Annette Lassen m.fl., hvori Claus Grube skrev "*Kære venner, der er ingen tvivl om det bliver en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet - og en prøvelse for os alle. Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller. In-gen ansigtstab! Mvh Claus*", forklarede han, at han ikke har kendskab til mailen. Hoffet havde været i løbende kontakt med Protokollen om statsbesøget, men han erindrer ikke drøftelser med Protokollen om kinesernes værdighed.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.10.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 44

PROTOKOL

Den 5. marts 2021 kl. 14.15 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Tyge Lehmann var mødt.

Advokat Anders K. Németh, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Gunnar Homann, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Martin Cumberland, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Torben Koch, advokat Peter Bang, advokat Poul Heidmann, advokat Kristian Braad og advokat Lise Lauridsen var mødt.

Tyge Lehmann bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Tyge Lehmann blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, samt at han ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages. Han blev endeligt oplyst om hans ret til at have en bisidder, hvortil han oplyste, at han ikke ønskede en bisidder.

Tyge Lehmann bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han i 1965 blev ansat i Udenrigsministeriets sekretariat for teknisk samarbejde med udviklingslandene (TA-sekretariatet), at han i 1966 blev ansat i Konsularkontoret, at han fra 1968 til 1969 var postgraduate studerende ved Princeton University, at han fra 1969 var med til at opstarte Retsafdelingen i Udenrigsministeriet, at han fra 1974 til 1977 var 1. ambassadesekretær ved Den Danske FN-mission i Genève, at han fra 1981 til 1986 var kontorchef i Udenrigsministeriets folkeretskontor, at han fra 1986 til 1994 var chef for Udenrigsministeriets retsafdeling, at han fra 1982 til 2002 var medlem af det

6. juridiske udvalg i FN's Generalforsamling, at han repræsenterede Danmark i FN's Menneskerettighedskommission i Genève fra 1996 til 1998, og at han gik på pension i 2007.

Han har ikke været en del af Udenrigsministeriets Asienkontor, og han i øvrigt ikke en særlig viden om Kina, men han har dog fået et indblik i Kina's forhold gennem sit mangeårige arbejde med menneskerettigheder forskellige steder i verden, herunder i Kina. Menneskerettighedsområdet har i hele hans karriere været meget tematisk orienteret, og der har været fokuseret på emner som Oprindelige Folk, tortur, vold mod kvinder, handikappedes situation mv.

I 1989 drøftede de i Udenrigsministeriet situationen i Kina efter massakren på den Himmelske Freds Plads. Danmark tog stærkt afstand fra begivenhederne. EU besluttede, på baggrund af hændelserne, i 1990 eller 1991 at fremlægge en resolution vedrørende menneskerettighedssituationen i Kina, hvilket blev gentaget hvert år i de følgende år.

Der var tradition for, at EU-formandskabet fremlagde resolutionerne, men i 1997 ønskede Frankrig pludselig ikke længere at stå som medforslagstiller ved fremlæggelsen, der fandt sted i midten af april måned. Frankrig skulle i juni samme år have statsbesøg fra Kina, hvor man bl.a. skulle indgå kontrakt om salg af Airbus fly. Det var en vanskelig situation, da de øvrige EU-lande var enige om, at resolutionen skulle fremlægges, men ingen af medlemslandene ønskede at fremlægge den. Til sidst blev der peget på Danmark. Det var op til regeringen at beslutte, om det var hensynet til menneskerettighederne eller hensynet til de handelspolitiske interesser, der vægtede tungest. Han var involveret i drøftelser og flere møder i Udenrigsministeriet, hvor der blev talt for og imod fremlæggelsen af resolutionsforslaget, men det endte på ministerens bord og med, at regeringen tiltrådte, at resolutionen skulle fremlægges af Danmark. Han blev udpeget til at fremlægge og motivere resolutionen, som dog aldrig blev vedtaget, da Kina fremlagde en "motion of no action" mod resolutionen, som der viste sig at være flertal for.

Han havde i den forbindelse et sammenstød med en kinesisk kollega, som kom med ubehagelige udtalelser om Danmarks beslutning om fremlæggelsen. Det generede kineserne, at det var Danmark, og ikke EU, der fremlagde resolutionen. Dette var især, fordi Danmark som et af verdens første lande i 1950 havde anerkendt Folkerepublikken Kina, og fordi kineserne generelt var glade for Danmark og dets kultur.

Han troede, at Danmark havde forudset, at Kina ville reagere på fremlæggelsen af resolutionen, og det handelspolitiske samarbejde blev lagt på is i en kortere periode. Han mindes dog ikke, at det var tale om en voldsom reaktion. Det påvirkede heller

ikke Danmarks venskabelige forhold til Kina. En positiv konsekvens af resolutionsfremlæggelsen i 1997 var, at uanset at resolutionen ikke blev vedtaget, blev den kritiske dialog mellem Kina og EU genoptaget, og der blev ikke fremlagt flere resolutioner af den karakter, som alligevel ikke førte til noget. Han mener ikke, at Kina's reaktion førte til, at Udenrigsministeriet fremadrettet ændrede sin politik over for Kina. Han har ikke kendskab til daværende asienchef Friis Arne Petersens holdning til resolutionsfremlæggelsen.

Han rejste som formand for en EU-delegation til Kina i 2002, hvor de havde en konstruktiv dialog med kineserne om menneskerettighederne. Han stoppede i Udenrigsministeriet i 2007 og var derfor ikke involveret i tilblivelsen af verbalnoten i 2009.

Han har ikke haft noget at gøre med kinesiske besøg i Danmark, og han mindes ikke at have fået henvendelser om, hvordan tibetanske demonstranter skulle håndteres. Han er af den opfattelse, at hvis en gæst inviteres på et statsbesøg, skal man selvfølgelig opføre sig pænt over for gæsten, uden at befolkningens frihedsrettigheder begrænses. Han husker en situation, da han var tovholder ved FN's kvindekonference i 1980 i Bella Center, hvor en repræsentant fra den russiske ambassade ville have, at han skulle fjerne en russisk kvinde, som lovligt stod foran indgangen med et skilt, hvor der stod slagord om kvindeundertrykkelse i Sovjetunionen. Dette afviste han under hensyn til kvindens frihedsrettigheder. Han har svært ved at forestille sig, at Udenrigsministeriet bevidst har accepteret eller opfordret til, at demonstranters frihedsrettigheder er blevet begrænset under kinesiske besøg.

De enkelte enheder i Udenrigsministeriet kan godt have forskellige perspektiver i forhold til, hvad der lægges mest vægt på i forholdet til Kina, og agere i forhold hertil. Hvor Retsafdelingen formentlig vil fokusere mere på menneskerettigheder vil de andre enheder måske fokusere mere på handelsinteresser, sikkerhedspolitik, udviklingspolitik mv. Grundlovens § 19 varetages af Udenrigsministeriet, men derudover vil han mene, at det er Justitsministeriet, der i konkrete situationer varetager fortolkningen af bestemmelserne i grundloven.

Det, at medarbejderne skifter meget rundt i Udenrigsministeriet, kan godt gøre, at de er generalister og ikke besidder større specialviden, men han har fra Retsafdelingen på mange måder søgt at stå medarbejderne bi hen ad vejen.

Han hæftede sig ikke særligt ved pressedækningen af begivenhederne under præsidentbesøget i 2012 i forhold til politiets håndtering af demonstranterne. Det var svært at få klarhed gennem medierne over, hvad der var foregået.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 15.00.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 45

PROTOKOL

Den 11. marts 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Mogens Lykketoft var mødt.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Christina Schønsted, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Gunnar Homann, Anders Nielsen, advokat Kristian Braad, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Jonas Christoffersen, advokat Nicolai Mallet, advokat Peter Breum og advokat Ulrik Sjølin var mødt.

Mogens Lykketoft bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Mogens Lykketoft blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, men at han ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages. Han blev endeligt oplyst om hans ret til at have en bisidder, og han oplyste, at han ikke ønskede en bisidder.

Mogens Lykketoft bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han var finansminister fra den 25. januar 1993 til den 21. december 2000, at han var udenrigsminister fra den 21. december 2000 til den 27. november 2001, at han fra 2005 til 2011 var udenrigspolitisk ordfører for Socialdemokratiet, at han fra 2009 til 2011 var næstformand for Folketinget, og at han fra 2011 til 2015 var formand for Folketinget. Han er for tiden bestyrelsesformand i Energinet.

Kina har i mange år interesseret ham, og han har ofte besøgt landet, hvor han har mødt talrige kinesiske ledere. Som finansminister havde han lejlighed til at ledsage Folketingets Finansudvalg på en rejse til Kina i sensommeren 1993, hvor han blandt andet mødte den daværende kinesiske vicepremierminister Zhu Rongji.

I starten af 1990'erne begyndte Danmark at genoptage den diplomatiske forbindelse til Kina, efter at der havde været en naturlig afmatning i kontakten med Kina som følge af begivenhederne på Den Himmelske Freds Plads i 1989. I 1993, hvor Uffe Ellemann var udenrigsminister, fyldte Kina dog fortsat ikke meget i dansk politik, da landets økonomi kun var en brøkdel af, hvad den er i dag. Interessen for Kina blev, som følge af den økonomiske udvikling, løbende større. Kina's nationalprodukt er mere end 30-doblet gennem de sidste 40 år.

I 1997 blev det tydeligt, hvor vanskeligt det var at påvirke Kina's politik. Amerikanerne ønskede, at Danmark fremlagde EU's resolutionsforslag om menneskerettighedssituationen i Kina. Danmark havde dog ikke gjort sig klart, at der kun var ganske få lande, der ville støtte op om forslaget, og forslaget blev ikke vedtaget. Det havde spillet med i den danske regerings beslutning om at fremlægge resolutionsforslaget, at der var en god personlig relation til den amerikanske præsident. Kineserne blev meget vrede over Danmarks rolle.

Det var endnu et eksempel på, at hvis man ikke førte en fuldstændig fælles kurs i Europa over for Kina, ville Kina indføre handelssanktioner mod det ene land, der havde gjort dem sure, men det ville ikke føre til forbedrede forhold for den enkelte i Kina. Han har ikke forsøgt at gøre op, om fremlæggelsen af resolutionsforslaget var Kina's reaktioner værd, og han sad ikke i 1997 i de fora i regeringen, hvor sådanne eventuelle drøftelser ville have fundet sted, men fremlæggelsen viste, at det krævede en pragmatisk holdning at få hul igennem til Kina. Det havde en større effekt på menneskerettighedssituationen i Kina, at Institut for Menneskerettigheder kom i dialog med Kina om deres anvendelse af tortur, dødsstraf og den manglende ret til retfærdige rettergang. Han var ikke involveret i de konkrete drøftelser herom, da han ikke havde med udenrigspolitik at gøre på det tidspunkt.

Kina's stigende aggressivitet over for noget som kunne opfattes som en anfægtelse af ét-Kina politikken, herunder modtagelsen af Dalai Lama på regeringsniveau, har haft den konsekvens, at ingen europæiske lande vil modtage Dalai Lama på statslederniveau. I dag er USA det eneste land, der modtager Dalai Lama uden konsekvenser. Det vil formentlig kræve, at både USA og Europa står sammen, før det kan påvirke Kina's holdninger i mere gunstig retning.

Danmark har dog på anden vis taget små skridt i retning af at skabe bedre vilkår for tibetanerne. Før han blev udenrigsminister, var han involveret i drøftelserne om et udviklingsprojekt i Tibet. Det lykkedes i samarbejde med Save the Children International og vist også Danida at gennemføre et lille projekt i Tibet om efteruddannelse af skolelærere, hvilket var et vigtigt lille fremskridt i et ellers meget lukket Tibet.

Man kan med god ret sige, at et lands udenrigspolitik også omhandler handelsinteresser. Danmarks handelsinteresser i Kina er vokset, og det rejser spørgsmålet om, hvorvidt det har tidesidesat andre politiske interesser, som er vigtige for relationen til Kina. Jo større økonomisk samhandel verden har med Kina, jo større mulighed er der for at påvirke det kinesiske system i retning af større åbenhed og større respekt for menneskerettighederne i landet. Der er derfor ikke en veldefineret modsætning mellem handelsinteresser, investeringsinteresser og interessen for reelt at fremme menneskerettighederne i Kina.

2001

Om notits af 22. februar 2001 fra Udenrigsministeriets Sydgruppe til udenrigsministeren om en eventuel anmodning om visum til Taiwan's præsident Chen Shui-bian i forbindelse med modtagelsen af en fredspris, hvoraf fremgår blandt andet, at Udenrigsministeriet, på baggrund af Danmarks ét-Kina politik, ikke ville kunne udstede det ønskede visum, forklarede han, at den fælles europæiske holdning var, at man på regeringsplan hverken modtog eller gav visum til de øverste ledere i Taiwan. Ét-Kina politikken var tiltrådt af store dele af verden, og et afslag på indrejse ville være en videreførelse af den kurs, der allerede var lagt.

Han kender ikke årsagen til, at Sverige, som det fremgår af notitsen, udstedte visum til Taiwan's forsvarsminister under et privat besøg i Sverige.

Han tror ikke, at beslutningen om ikke at imødekomme en visumansøgning havde noget at gøre med hans besøg i Kina senere på året. Han gjorde sig ingen overvejelser om, hvorvidt det ville have påvirket hans besøg til Kina, såfremt Danmark havde valgt at give visum til Taiwan's præsident.

Om notits af 9. marts 2001 fra Asienkontoret til Mogens Lykketoft om Fodboldkamp Grønland-Tibet forklarede han, at han ikke erindrer, at han fik forelagt noget om fodboldskampen mellem Grønland og Tibet, men han husker kampen, hvor hans hustru var til stede. Han erindrer ikke, at han var involveret i selve sagsbehandlingen i forbindelse med ansøgninger om flagning med det tibetanske flag under kampen.

Under henvisning til at det i notitsen fremgår, at der ikke ville blive givet tilladelse til, at der blev flaget med det tibetanske flag under kampen, forklarede han, at han mindes at have set tibetanske flag under kampen.

Om notits af 1. maj 2001 fra Asienkontoret til Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen med flere om blandt andet fodboldkampen Grønland-Tibet, hvoraf fremgår, at en ansøgning om flagning med det tibetanske flag under kampen ville blive afslået, forklarede han, at såfremt han havde fået forelagt spørgsmålet om flagning, vil han antage, at han havde fulgt sædvanen herfor på baggrund af Danmarks anerkendelse af ét-Kina politikken, hvorfor en ansøgning ville blive afvist. Juridisk set var der dog ikke tale om en landskamp. Det er derfor svært at se det anstødelige i, at der blev flaget med tibetanske flag under en sådan kamp.

Om intern mail fra Lykke Sørensen til Jakob Scharf, cc. fuldmægtig Rikke Ladefoged, alle Justitsministeriet, af 3. maj 2001 om fodboldkampen, hvoraf fremgår, at der var enighed mellem Udenrigsministeriet og Civilretsdirektoratet om, at der ikke skulle gives tilladelse til at flage med det tibetanske flag, forklarede han, at han ikke kender til drøftelserne.

Om notits (gult omslag) af 22. juni 2001 til udenrigsministeren om fodboldkamp Grønland – Tibet om Hummels sportsudstyr til fodboldkampen, hvoraf fremgår blandt andet at kineserne var stærkt utilfredse med brugen af det tibetanske flag på de af Hummel leverede spillerdragter, forklarede han, at han ikke erindrer at have fået notitsen forelagt. Han har formentlig haft en lidt humoristisk holdning til sagen og til de kinesiske henvendelser. Han erindrer ikke Hummels henvendelse af 18. juni 2001 om, at Kina havde truet med at blokere Hummels virke i Kina, såfremt Hummel fortsatte med at producere spilledragter til de tibetanske fodboldhold. Kina's reaktion var meget symptomatisk for, hvordan Kina i øvrigt reagerede, og det har altid stået klart, at kineserne var meget følsomme over for Tibet og samtidig uforstående over, at den danske regering ikke kunne bestemme alt, hvad der foregik i Danmark.

Om mail af 3. juli 2001 fra kontorchef i Asienkontoret Carsten Nilaus Pedersen til Carsten Staur med kopi til flere om fodboldkampen, hvoraf fremgår at kineserne var stærkt utilfredse med afviklingen af fodboldkampen og skuffede over, at der blev flaget med det tibetanske flag, forklarede han, at den fornyede henvendelse fra den kinesiske ambassade kom efter hans rejse til Kina i foråret 2001, og at han ikke erindrer, at han blev orienteret om den. En sådan skuffelse og kritik, som kineserne gav udtryk for, ville kunne løses på embedsmandsniveau. Fodboldkampen blev ikke bragt op af kineserne under hans besøg i Kina, men han tog selv initiativ til at tale om menneskerettighedssituationen i Tibet. Han kan ikke udelukke, at Friis Arne Pe-

tersen eller en anden embedsmand nævnte sagen for ham, men han husker ikke noget herom.

Om udateret håndskrevet internt notat til fuldmægtig Rikke Ladefoged, Justitsministeriet, hvoraf fremgår blandet andet, *"… Jeg er enig i, at der er en diskrepans i de to afgørelser. Som tidligere nævnt er det min (konforme) opfattelse, at Tibet afgørelsen er tvivlsom i og med, at Kina netop ikke anerkender det tibetanske flag som et områdeflag. Derfor er flaget efter min opfattelse et fantasiflag, idet DK vel næppe bør anerkende område-flag, som ikke anerkendes i moderlandet… kollegiet kunne bare flage. Flaget ville blafre uden for vores "kompetence". I øvrigt anerkender DK ikke flag men lande. Konkret tror jeg, at vi skal svare som foreslået og lade Tibet-sagen være en meget konkret efter omstændighederne afgørelse"*, forklarede han, at han forventede, når han fik forelagt en notits om håndteringen af ansøgninger om flagning med tibetanske flag, at hjemlen hertil var clearet med Justitsministeriet forinden. Da der ikke var tale om nationalstater, forstod han ikke, hvorfor myndighederne skulle blande sig i spørgsmålet om flagning. Før DDR blev anerkendt, måtte der heller ikke flages med DDR's flag i Danmark.

Han erindrer ikke andre situationer, hvor der blev givet tilsagn til den kinesiske ambassade om, at der på forhånd ville blive givet afslag på en ansøgning om tilladelse til at flage med det tibetanske flag.

Da han som udenrigsminister besøgte Kina i maj 2001 sammen med en stor dansk erhvervsdelegation, herunder med direktøren for Dansk Industri, deltog han i bilaterale møder med den kinesiske udenrigsminister, og han deltog i et ASEM-topmøde.

Det var dog især én sag, der optog ham under besøget. En nordkoreansk afhopper var flygtet ind på den danske ambassade i Kina, og afhopperen risikerede fængsel og dødsstraf, hvis afhopperen ikke blev hjulpet ud af Kina. Det var derfor vigtigt for ham, at der blev givet et klart tilsagn fra de kinesiske ledere om, at man lod afhopperen rejse ud af Kina uden at blive stoppet. Det lykkedes dem at indgå en sådan aftale med kineserne. Han drøftede situationen med Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen. Han er i tvivl om, Friis Arne Petersen var med på selve rejsen.

Det var første gang, at en dansk udenrigsminister besøgte Kina efter begivenhederne i 1989. Denne rejse udgjorde hans væsentligste kontakt med Kina, mens han var udenrigsminister.

Han erindrer ikke, at han har haft møder med kinesiske besøgende her i landet, hverken som udenrigs- eller finansminister.

Han blev ikke inddraget i forberedelserne til ASEM IV i 2002, da han afgik som udenrigsminister ved udgangen af 2001.

2009

Verbalnoten fra 2009 faldt i virkeligheden ind i det mønster, som handlede om, hvordan man håndterede forholdet til Kina, så man fik skabt en dialog, efter Danmarks modtagelse af Dalai Lama samme år, i stedet for en konfrontation, som ikke ville hjælpe tibetanerne. I virkeligheden sagde man ikke noget med verbalnoten i 2009, som man ikke havde sagt siden 1950. Verbalnoten var en bekræftelse på en veletableret politik gennem 40 år. Som udenrigspolitisk ordfører drøftede han indgående baggrunden for verbalnoten med udenrigsminister Per Stig Møller. Han var på det tidspunkt udenrigspolitisk ordfører for Socialdemokratiet. Det var vanskeligt at finde balancepunktet mellem relationen til Kina og ét-Kina politikken og samtidig opfordre Kina til at efterleve landets forfatning om Tibet's selvstyre. Kernen i diskussionen var, hvilken betydning det reelt ville have at afgive verbalnoten, når Tibet's eksilleder allerede anerkendte, at Tibet var en del af Kina. Verbalnoten var samtidig en fortsættelse af den allerede førte ét-Kina politik.

2012

Han har ikke været involveret i eller fået forelagt holdninger til, hvordan man skulle håndtere demonstrationer under kinesiske besøg. Som Folketingets formand mødte han præsident Hu Jintao under hans besøg i 2012 i sin rolle som Folketingets formand. Han erindrer ikke, at der var diskussioner med folketingsgruppen om, at der skulle tages særlige hensyn til kineserne. Det ville typisk blive diskuteret på ministerniveau. Han kendte kun til den interne sikkerhed på Christiansborg, da præsidenten besøgte Folketinget, og han var ikke involveret i politiets håndtering af demonstranterne. Han havde ikke forestillet sig handlinger, som den politiet udførte i 2012.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 10.45.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 46

PROTOKOL

Den 11. marts 2021 kl. 11.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

René Hallin var mødt med bisidder advokat Torben Koch.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Christina Schønsted, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Gunnar Homann, Anders Nielsen, advokat Kristian Braad, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet, advokat Peter Breum og advokat Ulrik Sjølin var mødt.

René Hallin bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

René Hallin blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, men at han ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

René Hallin bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han fra 1977 til 1994 var kriminalassistent ved Københavns Politi, at han fra 1995 til 1999 var vicekriminalkommissær ved Københavns Politi, at han fra 1999 til 2003 var kriminalkommissær ved Københavns Politi, at han fra 2003 til 2006 var vicekriminalinspektør ved Københavns Politi, at han i 2007 blev politikommissær, og at han fra 2007 til 2016 var specialkonsulent ved Københavns Politi, hvorefter han gik på pension i 2016.

René Hallin forklarede, at han primært var involveret i kinesiske besøg i årene omkring år 2000, hvor han var ansat i ordenspolitiet. Resten af tiden var han primært beskæftiget i kriminalpolitiet.

Når der kom kinesiske gæster på officielt besøg i Danmark, var det politidirektøren og chefpolitiinspektør Kai Vittrup, der uddelegerede de enkelte politiopgaver. Det var chefpolitiinspektør Kai Vittrup, der anviste, hvad der skulle stå i operationsbefalingerne. Han refererede til Kai Vittrup.

Da han var leder af Plan- og Sikkerhedssektionen, som var en del af Regionsafdelingen, havde han ansvaret for, at der blev lavet operationsbefalinger til brug for den overordnede planlægning af de kinesiske besøg. I sektionen arbejdede han sammen med politiinspektør Mogens Norup Lauridsen, som i en periode også var leder af Regionsafdelingen. Han arbejdede ikke sammen med politikommissær Bent Olsen og delingsfører Claus Hjelm Olsen på det tidspunkt.

Han erindrer ikke at have haft kontakt til Forsvarsministeriet, FE eller Forsvarskommandoen i forbindelse med kinesiske besøg. Han har i nogle tilfælde samarbejdet med Protokollen i Udenrigsministeriet, men han husker ikke under hvilke besøg. Han husker ikke navnene på dem, som han havde kontakt med i Protokollen. Han havde kontakt med ansatte på flere niveauer.

Han har ikke drøftet kinesiske sensibiliteter med Protokollen. De talte typisk om besøgets afvikling, herunder om programmet og logistikken for det enkelte besøg.

Han har alene almen viden om kinesisk kultur og sensibiliteter. Han var livvagt i 1980'erne, hvor han stiftede bekendtskab med kinesere, og dette bekræftede ham blot i, at de alle var forskellige.

Adspurgt om hans almene viden kunne omfatte, at kineserne ikke ønskede at opleve noget uvist, bekræftede han dette og uddybede, at generelt var det vel de færreste, der ønskede pludselig at stå i noget uvist. Han kan bekræfte, at han har hørt, at de kinesiske gæster ville føle det uværdigt at blive tiltalt af pro-tibetanske demonstranter. Han ved ikke, om han også vidste dette under besøget i juni 2000, men det har han formentlig gjort. Han husker ikke, om han drøftede dette med Kai Vittrup.

1999

Om Københavns Politis politimæssige foranstaltninger af 22. oktober 1999 i forbindelse med Shanghai's partisekretær Huang Ju's besøg fra den 25. til 29. oktober 1999, forklarede han, at han havde udfærdiget dokumentet. De politimæssige foranstalt-

ninger blev senere erstattet af operationsbefalinger med tilsvarende indhold. Han ved ikke, om der er tale om den endelige version af operationsbefalingen for besøget. Han skrev operationsbefalingen i samarbejde med kriminalassistent Morten Andersen. Kriminalassistent Morten Andersen udfærdigede den skriftlige del, og han bidrog selv med det overordnede input. De enkelte taktiske ledere udarbejdede efterfølgende, i takt med at de fik tildelt opgaverne, de taktiske befalinger ud fra, hvad der stod i operationsbefalingen.

2000

Om punkt 2.0 Opgave i Københavns Politis operationsbefaling af 1. juni 2000 i forbindelse med vicepremierminister Ding Guangens besøg den 2. til 4. juni 2000, underskrevet af ham, hvorefter *"Det er opgaven at - Ding Guangen følges af danske livvagter under besøget i Danmark, - den kinesiske vicepremierminister og den medfølgende delegation ikke forulempes under opholdet i Danmark",* forklarede han, at udtrykket om, at vicepremierministeren og delegationen "*ikke forulempes*" under opholdet var meget bredt, og der var ikke tænkt på specifikke situationer. Meningen med udtrykket var blot, at besøget skulle afvikles under trygge rammer og former. Det handlede primært om det sikkerhedsmæssige. Udtrykket dækkede således alle de situationer, der kunne forekomme under besøget, herunder fx færdselsmæssige forhold, der kunne medføre, at tidsplanen ikke kunne overholdes. Han mindes ikke, at udtrykket var en hentydning til, at kineserne ikke skulle blive udsat for noget, som de kunne finde uværdigt. Han har ikke kendskab til, at kineserne ville føle sig krænkede, hvis de så tibetanske demonstranter, bannere, gule t-shirts eller flag

Han mindes ikke, at indsatslederne, livvagter eller andre spurgte ind til, hvad udtrykket "*ikke forulempes*" dækkede over. De enkelte taktiske ledere valgte selv ud fra operationsbefalingen, hvordan de ville løse opgaven. Adspurgt om han skrev udtrykket ind i operationsbefalingen med henblik på, at politiet skulle forhindre, at gæsterne så demonstranter under deres besøg, forklarede han, at dette ikke var tilfældet. Opgaven skulle alene løses ud fra sikkerhedsmæssige hensyn. Han husker ikke, hvor formuleringen kom fra. Udtrykket blev også brugt ved andre besøg end de kinesiske, og det var en gennemgående formulering i operationsbefalingerne. Han husker ingen konkrete eksempler på andre besøg, hvor udtrykket blev anvendt.

De taktiske ledere fik besked om, hvad der stod i operationsbefalingen, og de skulle føle sig klædt på til opgaven. Han drøftede ikke detaljer om de kinesiske forhold med de taktiske ledere, med mindre det var aktuelt. Han husker dog ikke, at dette har været tilfældet.

Om Københavns Politis operationsbefaling af 1. juni 2000 i forbindelse med general Zhang Wanians besøg den 4. til 6. juni 2000, underskrevet af ham, og hvoraf det under punkt 2.0 Opgave ligeledes fremgår, at opgaven var, at den kinesiske general og den medfølgende delegation *"ikke forulempes"* under opholdet, forklarede han, at han ikke vil tro, at der var forskel på, hvad udtrykket "*ikke forulempes*" dækkede over i de operationsbefalinger, hvor udtrykket blev anvendt.

Om Københavns Politis operationsbefaling af 15. september 2000 i forbindelse med kinesisk statsråd Wu Yi's besøg den 19. til 22. september 2000, hvoraf det under punkt 2.0 Opgave ligeledes fremgår, at opgaven var, at den kinesiske statsråd *"ikke forulempes"* under opholdet, forklarede han, at han ikke erindrer, om der var demonstranter til stede under besøget.

Han husker en demonstration ved den kinesiske ambassade, men det havde formentlig ikke relation til de tre kinesiske besøg i år 2000. Han mener ikke, at der var demonstranter ved hotellerne, hvor gæsterne boede. Han har ikke været involveret i håndteringen af demonstranter.

I år 2000 deltog han ikke i stabsmøderne for de kinesiske besøg.

2002

Om Københavns Politis operationsbefaling af 25. november 2002 i forbindelse med Kinas vicepremierminister Wang Zhongyu's besøg den 26. til 29. november 2002, underskrevet af ham, hvor udtrykket om, at gæsten "*ikke forulempes*" ligeledes fremgår under punkt 2.0 Opgave, og hvor det af befalingens Trin 1 om efterretnings- og planlægningsfase fremgår, at det var René Hallin, der skulle indhente "*…de nødvendige politimæssige efterretninger og gennemføre… den detaljerede operationsplanlægning*", forklarede han, at det var en langvarig proces at skrive en operationsbefaling. Operationsbefalingen blev løbende tilpasset situationen ved besøget.

Om Einer Linds forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at *" […] Han vidste allerede før besøget i 1995, at kineserne ikke kunne tåle at se andet, end det de ønskede. Det havde han vidst i mange år. Denne viden kom ind i politiet via PET. Ved besøg som dette, begyndte det altid med, at udenlandske delegationer henvendte sig til Udenrigsministeriet med henblik på planlægning. Derefter ville bodyguards og medarbejdere fra den udenlandske delegation tale med PET om planlægningen. Kineserne fortalte herunder også PET om de problemer eller ønsker, som den kinesiske delegation havde. PET gik derefter til KSN med ønskerne. KSN tog dog ikke hensyn til dem*", forklarede han, at han ikke har kommentarer hertil, da udtalelsen vedrørte et specifikt besøg flere år før, han selv blev involveret i operationsbefalin-

gerne. Han kan ikke svare på, om det var en almen viden hos politiet. Han har ikke en sikker erindring om, hvad han havde af almen viden om kinesiske forhold i perioden fra 1999 til 2002.

Om Ole Kahrs forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at Ole Kahr i forbindelse med møderne forud for ASEM IV, der blev afholdt den 22. til 24. september 2002 *"…udfærdigede […] en taktisk befaling, som blev sendt til KSN, der samlede alle taktiske befalinger"* og at Ole Kahr havde udtalt til pressen, *"… at det blev nævnt på stabsmøder, at de skulle passe på, at den kinesiske premierminister ikke så f.eks. demonstranter fra Falun Gong eller Støttekomitéen for Tibet"*, forklarede han, at han ikke deltog i de stabsmøder med de taktiske ledere, som Ole Kahr henviser til. Det var plan- og sikkerhedsafdelingen, der stod for at indsamle operationsbefalinger, som herefter blev gennemgået af Kai Vittrup og derefter videresendt til KSN. Det er derfor ikke korrekt, som Ole Kahr anfører, at det var en taktisk leder, der sendte operationsplanerne til KSN.

Ole Kahrs udtalelse om, at *"[…] Det var en inspektør eller en vice- eller chefinspektør, der ledede stabsmøderne, og det var ved disse møder, at udtalelsen blev fremsat. Det var en uskreven regel"*, var ikke noget han kendte til. Han er ikke stødt på en sådan uskreven regel i politiet.

Adspurgt om henvisningen i operationsbefalingerne fra 2000 til 2002 til, at gæsterne "*ikke forulempes*", også var en henvisning til en uskreven regel i politiet om, at de kinesiske gæster ikke skulle se demonstranter og bannere under deres besøg, forklarede han, at det kunne han ikke svare på.

Foreholdt Ole Kahrs forklaring om en udtalelse til pressen om, at " […] *Det var ikke exceptionelt i 2012. Det er en praksis, som har eksisteret, lige siden jeg kan huske, når vi har kørt med kinesiske premierministre, eller hvem det ellers var. De måtte ikke visuelt se demonstranter, bannere og flag"*, og Ole Kahrs forklaring om, at *""måtte"* [var] *et for stærkt udtryk, idet de alene fik at vide, at de skulle tilstræbe, at demonstranter, bannere og flag ikke kunne ses. Dette har været holdningen i al den tid, han har været med - helt tilbage fra 1980'erne, hvor han var delingsfører*", forklarede han, at han ikke kan genkende dette. Han har ikke haft en opfattelse af, at kinesere ikke skulle se demonstranter og flag, og det har ikke været noget, han har hørt drøftet i politiet.

Om Kai Vittrups forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at Kai Vittrup "*…ikke kan afvise, at der blandt indsatslederne var en opfattelse af, at man skulle beskytte kineserne* [mod at se demonstranter fra Falun Gong og blive mødt med flag og bannere], *og at nogen på eget initiativ har handlet i overensstemmelse hermed. Det cirkulerede rundt i politiet, at kineserne ikke kunne lide demon-*

stranter", forklarede han, at det ikke har været et stort punkt i forbindelse med operationsbefalingerne. Der blev i politiet talt om mange ting, men han hæftede sig ikke ved, at der skulle være drøftelser om, at kinesere ikke skulle se demonstranter.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 11.50.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 47

PROTOKOL

Den 11. marts 2021 kl. 13.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Uffe Ellemann-Jensen var mødt.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Christina Schønsted, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Gunnar Homann, advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Kristian Braad, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Martin Cumberland, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet, advokat Peter Breum, advokat Torben Koch og advokat Ulrik Sjølin var mødt.

Uffe Ellemann-Jensen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Uffe Ellemann-Jensen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, men at han ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages. Han blev tillige oplyst om hans ret til at have en bisidder, og han oplyste, at han ikke ønskede en bisidder.

Uffe Ellemann-Jensen forklarede, at han var udenrigsminister i perioden 10. september 1982 til 25. januar 1993.

Danmark fik nærmere kontakter med Kina i midten af hans udenrigsministerperiode. Han besøgte sammen med sin kone den kinesiske udenrigsminister omkring 1985 ved markeringen af en årsdag for Danmarks etablering af den diplomatiske for-

bindelse med Kina. Der var voksende handelsinteresser mellem Danmark og Kina, men Kina udviklede sig på det tidspunkt ikke i samme hast, som det blev tilfældet i 1990'erne. Han var ikke på officielt besøg i Kina under sin tid som udenrigsminister.

Der var en vis interesse for Hong Kong som følge af forhandlingerne mellem Storbritannien og Kina om Hong Kong. Der var diskussioner om at tilbyde et antal Hong Kong-kinesere asyl i Danmark, men dette kom dog ingen vegne. Danmark interesserede sig også meget for Kina's nabolande, herunder Bhutan, Japan og Indien.

I 1989 skete massakren på Den Himmelske Freds Plads, og Danmark lagde Kina på is som følge heraf. De talte i den daværende EF-kreds meget om forholdet til Kina og om reaktionerne på begivenhederne. Der var ikke en truffet egentlig beslutning om linjen over for Kina, men det lå i sagens natur, hvordan forholdet til Kina var. Danmark gik ikke op i, at kineserne var ømskindede, og han tog imod Dalai Lama i Udenrigsministeriet i 1991, selvom kineserne blev meget fornærmerede. Det kom ikke som en overraskelse, og han tog sig ikke heraf. Kina's sanktioner som følge af Dalai Lama's besøg var han ikke involveret i, da reaktionerne først kom efter hans tid som udenrigsminister.

Når man talte med kineserne, tog man hensyn til, hvordan man skulle gebærde sig, men han husker ikke, at der derudover blev taget hensyn til kinesiske sensibiliteter. De ansatte i Udenrigsministeriet kendte ham så godt, at de vidste, at de ikke skulle fortælle ham, hvordan han skulle opføre sig over for kineserne.

1990

Han havde ikke før set notits af 8. marts 1990 fra Udenrigsministeriet om en henvendelse fra den kinesiske ambassade om en demonstration foran den kinesiske ambassade den 10. marts 1990 vedrørende Tibet, at formanden for Folketingets udenrigsudvalg, Viggo Fischer, ville deltage, hvilket ambassaden fandt bekymringsværdigt. Generalmajor Mette Kjuel Nielsen havde som svar henvist til den danske ytrings-, forsamlings-og pressefrihed og oplyst, at Udenrigsministeriet på den baggrund ikke ville blande sig i lovlige aktiviteter, men at hun lovede at nævne det for "*rette vedkommende*" og at ringe til PET. Han formoder, at "*rette vedkommende*" var en henvisning til Protokollen. Han blandede sig ikke i, hvad formanden for Folketingets Udenrigsudvalg foretog sig.

Han blev ikke orienteret om den henvendelse, der er beskrevet i notits af 24. april 1990 fra Udenrigsministeriet fra den kinesiske ambassade om, at organisationen Front for a Democratic China havde etableret en afdeling i Danmark, og at foreningen skulle afholde flere arrangementer den 9. juni 1990, og at ambassaden "*[…] hå-*

bede, at den danske regering i overensstemmelse med folkeretten og princippet om ikke-indblanding i indre anliggender ville tage skridt til at forbyde eller forhindre disse aktiviteter, der udgjorde en brug af dansk territorium med det formål at påvirke forholdet til en anden stat i negativ retning", hvortil politisk direktør H.H. Bruun svarede, at den danske regering ikke havde mulighed for eller ønske om at skride ind over for lovlige aktiviteter. Han er enig i H.H. Bruuns besvarelse, som var i overensstemmelse med regeringens politik.

Om notits af 29. maj 1990 fra Udenrigsministeriet om en henvendelse fra den kinesiske ambassade om blandt andet Dalai Lama's eventuelle besøg og om en tibetansk kulturmanifestation i København, hvortil den kinesiske ambassade var bekymret over, at der ville blive flaget med tibetanske flag, forklarede han, at han ikke erindrer notitsen. Han interesserede sig ikke for sagen, og han fik ikke forelagt spørgsmålet om brug af tibetanske flag.

Om notits af 14. juni 1990 fra Udenrigsministeriet om en henvendelse fra den kinesiske ambassade om en tibetansk dansegruppes besøg i København den 21. til 22. juni 1990, hvor den kinesiske ambassade, ved ambassaderåd Zhu, stillede krav om, at Udenrigsministeriet forhindrede besøget, eller at der ikke var officiel dansk involvering i begivenheden og ingen flagning med tibetanske flag, hvortil Jens Færkel svarede, at Udenrigsministeriet ikke kunne blande sig i et privat arrangement, forklarede han, at han ikke fik forelagt notitsen. Zhu blev senere Kinas ambassadør i Danmark. Han deltog ikke i mødet med den dansk-kinesiske blandede komité den 25. til 29. juni 1990, som der henvises til i notitsen, da det var et møde på embedsmandsniveau. Han ved ikke, hvilke overvejelser der blev gjort om flagning med det tibetanske flag. Den håndskrevne påtegning om "Set tak" var formentlig skrevet af kontorchefen for P.3, Jørgen Munk Rasmussen.

1992

Han mødte Kina's vicepremierminister Tian Jiyun's under besøget i Danmark den 4. til 8. juni 1992. Han havde meget travlt i den periode, hvor der blandt andet var folkeafstemning om Maastricht-traktaten den 2. juni 1992. Han mødtes kun med Tian Jiyun i rent høflighedssammenhæng. Han husker ikke, om der gjorde sig særlige sikkerhedsmæssige forhold gældende ved Tian Jiyun's besøg.

Han mødte Kina's vicepremierminister Zhu Rongji's den 23. og 24. november 1992 under besøget i Danmark, hvor de havde politiske samtaler, spiste frokost og middag sammen. Zhu Rongji talte flydende engelsk og var meget humoristisk. Samtidig med besøget var han travlt optaget af drøftelser om det nationale kompromis om EF med de andre medlemslande forud for Edinburgh-topmødet i december 1992.

Om referat af møde 28. oktober 1992 mellem Udenrigsministeriet og Kinas ambassade om vicepremierminister Zhu Rongji's besøg, punkt 4. sikkerhed, om at den kinesiske ambassade understregede, *"…at demonstrationer o.lign. ikke ville vaere befordrerne for vicepremierministerens positive bedoemmelse af danmark",* forklarede han, at kineserne vidste, at Danmark ikke tidligere havde rettet ind efter kinesernes ønsker. Zhu Rongji var på vej op i systemet og hans embedsmænd var formentlig bange for, at Zhu Rongji ville blive sur over noget under besøget i Danmark. Han husker, at der efter frokosten i Eigtveds Pakhus var pressemøde udenfor. Det var under pressemødet, at en filmfotograf forsøgte at filme ham nedefra, hvilket han ikke ville have. Pressen var interesseret i at vide, om han havde talt med Zhu Rongji om menneskerettighedssituationen i Kina. Han havde talt med Zhu Rongji herom, og Zhu Rongji tog emnet meget alvorligt.

Under de kinesiske besøg i 1992 var der ikke nogen, der fortalte ham, at kineserne ikke skulle se demonstranter under deres besøg.

Om Gunnar Birger Sallovs forklaring for Tibetkommission II den 4. december 2018 om, at der *"… henover årene en almindelig indforstået opfattelse mellem politifolkene af, at kineserne ikke ønskede at se demonstrationer, og at ønsket så vidt muligt skulle imødekommes. Denne forståelse kan føres helt tilbage til Kinas første besøg i Danmark i starten af 1990'erne. Når kineserne kom til Danmark for at indgå handelsaftaler, ville man gerne gøre det så godt som muligt for alle parter. Ønsket om ikke at se demonstranter var særligt for kineserne*", forklarede han, at han ikke har mødt en tilsvarende opfattelse eller forhåndsviden blandt embedsmændene i Udenrigsministeriet. Han ved ikke, hvor politiet har fået den opfattelse fra.

Det ville overraske ham, hvis Udenrigsministeriet havde aftalt med politiet, at demonstranter stod steder, hvor den kinesiske delegation ikke kom og således ikke kunne se dem. Hans medarbejdere var ekstremt forsigtige og korrekte, og de ville ikke tilskynde noget, der var på kant med grundloven. Hvis det havde foregået, var ansvaret formentlig ført over på en minister. Det er utænkeligt, at en medarbejder ville løbe en sådan risiko.

Adspurgt om hvorvidt den danske udenrigspolitik var bedst tjent med at have et tåleligt forhold til Kina for på den måde at påpege Kina's menneskerettighedshåndtering på bekostning af, at der ville være eks-tibetanere, der ikke ville få lov til at flage med det tibetanske flag under kinesiske besøg, forklarede han, at en sådan proportionalitetsafvejning ikke var aktuel, da han var udenrigsminister. Kineserne var i "bad standing" efter begivenhederne i 1989, og på det tidspunkt var Kina endnu ikke en så interessant samhandelspartner for Danmark.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 13.50.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 48

PROTOKOL

Den 11. marts 2021 kl. 14.05 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Poul Nyrup Rasmussen var mødt med bisidder advokat Claus Søgaard-Christensen. Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Christina

Schønsted, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Gunnar Homann, advokat Anders Nielsen, advokat Kristian Braad, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet, advokat Peter Breum, advokat Ulrik Sjølin og advokat Torben Koch var mødt.

Poul Nyrup Rasmussen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Poul Nyrup Rasmussen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, men at han ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Poul Nyrup Rasmussen forklarede, at han var statsminister fra den 25. januar 1993 til den 27. november 2001.

Danmark og Norge var de første lande, der i 1950 anerkendte Kina parlamentarisk og diplomatisk. Den kinesiske leder Deng Xiaoping, der kom til magten i 1978, åbnede op for den kinesiske økonomi og indledte en mere pragmatisk periode.

I 1980'erne vidste man ikke, hvor stor en betydning åbningen af Kina ville få, og man forventede ikke, at der ville blive tale om en stormagt. Fra midten af 1990'erne, og da Kina blev medlem af WTO, accelererede Kina's økonomiske vækst voldsomt.

I 1990'erne havde Danmark et fornuftigt samarbejde med Kina, men samarbejdet havde en vis kant. Danmark vidste, at Kina's voksende økonomi ville få stor betydning for Danmarks udenrigshandel, økonomi og fremdrift og samtidig havde Danmark haft en mangeårig tradition for at arbejde for menneskerettighederne i FN- og EU-regi. Danmark var involveret i en række mindre projekter i Tibet, herunder et projekt som gav støtte til efteruddannelse af tibetanske skolelærere. Det var et eksempel på, at Danmark kunne ændre lidt for en lille gruppe.

Europa blev også tidligt opmærksom på Kina's enorme udvikling. Det gik så hurtigt, at Danmark kom lidt bagud i sit forhold til Kina. Danmark opgraderede derfor sit fokus på de økonomiske interesser i Kina og den danske tilstedeværelse i landet. Der blev talt om kulturelle besøg i Kina og om at optage bredere forbindelser. Danmark skulle være mere synlig i Kina. Kina's økonomiske vækst, men også Kina's politiske betydning var stærkt accelererende.

Han vidste ud fra flere eksempler fra 1990'erne, at Kina var ømskindet i forhold til Tibet, og at Kina i stigende omfang reagerede skarpt i takt med, at selvbevidstheden blev større.

Adspurgt om hvorvidt han af Udenrigsministeriet eller udenrigsråden blev inddraget i kinesiske tilkendegivelser om, hvorvidt Danmark skulle afstå fra at støtte Tibet, modtage besøg af Dalai Lama med videre, forklarede han, at disse overvejelser først nåede frem til ham i forbindelse med konkrete besøg, herunder af Kina's udenrigsminister, af Kina's vicestatsminister og hans eget besøg i Kina i år 2000. Han forholdt sig alene til Kina's sensibiliteter i forhold til de samtaler, han havde med kinesiske ledere. Han havde ikke spor mødeaktivitet eller lignende med støtteforeninger for Tibet, men han kendte til foreningernes eksistens.

1995

Det sociale topmøde i 1995 (World Summit for Social Development) var et stort gennembrud for Danmark og for arbejdet med social retfærdighed i verden. Der deltog i nærheden af 150 stats- og regeringschefer og flere tusinde delegerede og NGO'ere. Der var et NGO-forum, som arbejdede parallelt med det politiske forum. NGO-forummet drøftede også spørgsmål om Tibet.

Om notits 14. februar 1995 fra udenrigsråd Ole Lønsmann Poulsen om samtale med den kinesiske ambassadør, punkt 2, hvoraf det fremgår, at ambassadøren mente, at deltagelsen af en tibetansk gruppe under NGO-forummet kunne bringe den officielle kinesiske delegation i forlegenhed, og at man fra dansk side skulle modsætte sig gruppens deltagelse, hvilket udenrigsråd Ole Lønsmann Poulsen afviste, forklarede han, at han ikke erindrer at være blevet orienteret om drøftelserne med ambassaden. Han er glad for, at Udenrigsministeriet afviste kinesernes ønske og vejledte om Danmarks regler.

1996

Om korrespondancen mellem Støttekomitéen for Tibet og Poul Nyrup Rasmussen den 19. marts, 22. april og 7. maj 1996 forklarede han, at det var Folketingets Udenrigsudvalg, som havde taget initiativet til besøget, hvorfor det var naturligt, at hele Dalai Lama's besøg foregik i Folketingets regi. Han havde peget på indenrigs- og kirkeministeren, mest i sin egenskab af kirkeminister, fordi Dalai Lama blev modtaget som religiøst overhoved. Det var også naturligt, hvis det var udenrigsministeren, der mødte Dalai Lama, da tilsvarende var sket i de nordiske lande, og fordi det var udenrigsministerens ansvarsområde, og det var udenrigsminister Niels Helveg Petersen enig i. Dette blev den endelige beslutning.

1997

Da Danmark i 1997 valgte at fremlægge EU's resolutionsforslag om menneskerettighedssituationen i Kina i FN var det primært udenrigsministerens beslutning, og han fandt som statsminister ikke grundlag for at sætte en stopper herfor. Det var USA, der gennem Udenrigsministeriet bad Danmark om at fremlægge resolutionen, efter at Frankrig havde trukket sig. Danmark havde en god relation til præsident Bill Clinton.

Kina tog Danmarks fremlæggelse af resolutionen ilde op, og Kina fastfrøs relationen til Danmark i 6-9 måneder herefter. Selvom Kina reagererede stærkere og stærkere på menneskerettighedsspørgsmål i takt med, at de følte sig mere magtfulde, var det samtidig tydeligt, at det gik hurtigt over igen. Et lille års tid efter var forholdet til Kina normaliseret. Danmark indså, at det ikke var muligt at påvirke menneskerettighedssituationen i Kina alene, men at det krævede stærke allierede i Europa og USA for at få indflydelse.

Efter fremlæggelsen havde han formentlig en drøftelse med udenrigsminister Niels Helveg Petersen om, hvad Danmark nu skulle gøre, da resolutionsforslaget ikke blev vedtaget. Danmark valgte at tilslutte sig EU-linjen, anført af Frankrig og Tyskland,

hvor man opgav at fremlægge resolutionsforslag om menneskerettighedssituationen, og i stedet tilsluttede sig dialogstrategien i forhold til Kina. Det var først og fremmest udenrigsministerens beslutning, men han var enig i denne linje.

1998

Han mødtes med vicepremierminister Li Lanqing under hans besøg i Danmark fra den 12. februar til den 16. februar 1998. Kina havde op imod 20 vicepremierministre. Li Lanqing var ansvarlig for Kina's udenrigshandel. På grund af vicepremierministerens tætpakkede program i Danmark, mødtes de kun i ca. 20 min., så det var ikke en samtale, han forberedte sig meget på. Han fik fremlagt en håndakt med talepunkter og baggrundsorientering. De talte på hans foranledning om menneskerettighederne og derudover om WTO og den økonomiske udvikling i Kina.

Om politimæssige foranstaltninger af 5. februar 1998 i forbindelse med Kina's vicepremierminister Li Lanqing's besøg, sendt til blandt andet Udenrigsministeriets Protokol, punkt 1.1 om strategi, hvoraf det fremgår, at hensigten var *".. at besøget gennemføres under høje sikkerhedsforanstaltninger med det formål, at forhindre at der tilstøder vicepremierministeren eller den øvrige delegation noget under opholdet i Danmark. Det er endvidere den strategiske hensigt at begrænse eventuelle forstyrrelser i form af demonstrationer",* forklarede han ikke har set en operationsbefaling før, da det lå langt uden for, hvad en statsminister skulle interessere sig for. Han ved derfor heller ikke, hvordan de forskellige formuleringer blev til. Han kender ikke til procedurerne for politiets arbejde ved kinesiske eller andre besøg. Han har ikke kendskab til, hvad Udenrigsministeriet kan have gjort sig af overvejelser om håndteringen af kinesiske gæster.

1999

Om politimæssige foranstaltninger af 19. marts 1999 i forbindelse med Kina's udenrigsminister Tang Jiaxuan's besøg den 25. - 26. marts 1999, sendt til blandt andet Udenrigsministeriets Protokol, punkt 2.0 opgave, hvoraf fremgår *"Sikkerhedsmæssige foranstaltninger i forbindelse med besøget, herunder sikre, at eventuelle demonstranter ikke unødigt forulemper den kinesiske udenrigsminister eller personer i følget"*, forklarede han, at han ikke har kendskab til måden eller processerne ved tilrettelæggelsen af sådanne besøg.

2001

Han husker svagt, at der var en fodboldkamp mellem Grønland og Tibet i 2001. Han husker ingen drøftelser herom med udenrigsminister Mogens Lykketoft eller andre fra Udenrigsministeriet.

2012

Han fulgte med i pressedækningen af den kinesiske præsidents besøg, men han gjorde sig ikke videre tanker om baggrunden for politiets ageren, og han overvejede ikke at gå ind i den efterfølgende debat. Han så ingen sammenhæng mellem håndteringen af tidligere kinesiske besøg og begivenhederne under statsbesøget i 2012. Begivenhederne bekræftede ham blot i, at Kina's reaktioner på Tibetspørgsmål var blevet kraftigere gennem årene.

Kina overgik i 2010 Japan som den næststørste økonomi i verden og overgik i 2013 USA som det land, der havde den største udenrigshandel. Kina er således et land, det ikke er til at komme uden om.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.45.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 49

PROTOKOL

Den 12. marts 2021 kl. 11.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Carsten Nilaus Pedersen var mødt med bisidder advokat Pernille Backhausen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Anders Nielsen, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Finn Bachmann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Gunnar Homann, advokat Jonas Christoffersen, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet ved advokat Christian Dysted, advokat Peter Breum og advokat Torben Koch var mødt.

Carsten Nilaus Pedersen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Carsten Nilaus Pedersen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Carsten Nilaus Pedersen forklarede, at han fra 1. september 1997 til 30. april 2003 var kontorchef i Udenrigsministeriets Asien-kontor, og fra 1. marts 2007 til 31. maj 2009 var han bilateral chef i Sydgruppen i Udenrigsministeriet. Han gik på pension den 1. januar 2014.

1997

Han tiltrådte den 1. september 1997 som kontorchef i Asien-kontoret, som den gang hed S.6, nogle få måneder efter, at Danmark havde fremlagt et kritisk resolutionsfor-

slag mod Kina i FN's Menneskerettighedskommission. Tidligere havde det normalt været EU, som havde fremsat tidligere lignende forslag, men der var sket noget, således at det blev Danmark, som gjorde det. Kineserne var meget utilfredse med, at Danmark havde fremsat forslaget, og reagerede stærkt på det, herunder med indførelse af sanktioner mod Danmark. Blandt andet blev nogle danske udviklingsprojekter i Kina lukket, og Kina ville ikke have besøg af danske ministre. I kommunikationen med Kina i tiden herefter fremhævede kineserne som et fast punkt, at hele den kinesiske befolkning var sårede over, at Danmark havde fremsat forslaget.

Det var situationen, da han kom til S.6. Hans opgave var derfor at medvirke til at få retableret det gode forhold til Kina og til at få fastlagt en samlet dansk Kina politik med bred støtte i Folketinget. Hensynene bag ønsket om at retablere det gode forhold til Kina var blandt andet, at Kina var en meget stor spiller i international politik, udviklingssamarbejdet med Kina, og at Danmark havde et omfattende og voksende økonomisk samkvem med Kina. Gennem hans tid i Udenrigsministeriet voksede Kinas betydning for Danmark år for år.

Chefen for S.6, der var krydset af som modtager af telemeddelelse til Udenrigsministeriet af 3. september 1997 fra ambassaden i Beijing om kinesisk demarche i anledning af Nationalmuseets Tibetudstilling, var ham. Den invitation til Udenrigsministeriets direktør til at besøge Kina, der omtales i telemeddelelsen, var nogle tilbagevendende konsultationer i Kina, som man ellers kunne have frygtet, at kineserne ville have aflyst. Han husker ikke selve telemeddelelsen, eller hvordan de håndterede den kinesiske demarche. Af påtegning på den fremlagte telemeddelelse fremgår, at den også tilgik Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen. Han husker ikke, om han drøftede håndteringen med Friis Arne Petersen.

I november 1997 var han med Friis Arne Petersen til en af de tilbagevendende konsultationer i Beijing. Kineserne ville gerne have, at de undskyldte for det fremsatte resolutionsforslag, hvilket man naturligvis ikke gjorde. Kineserne fremførte under konsultationerne, hvor stor skade fremsættelsen af resolutionsforslaget havde gjort på det bilaterale forhold mellem Danmark og Kina, og man sagde fra dansk side på grundlag af de allerede fastlagte talepunkter, at det ikke var meningen at fornærme nogen, at det var sket i en god sags tjeneste, og at man var ked af, hvis kineserne følte sig krænkede. Man sagde således ikke fra dansk side, at man var ked af at have fremsat forslaget.

1998

Herefter var der allerede i 1998 et kinesisk højniveau besøg i Danmark af den kinesiske vicepremierminister Li Lanqing. Forholdet mellem Danmark og Kina var såle-

des på vej op igen. Det blev yderligere bestyrket af, at Udenrigspolitisk Nævn samme år besøgte Kina. Han var med nævnet i Kina, hvor de blandt andet var i Tibet og Hong Kong. I lyset af udviklingen blev der i 1998/99 udarbejdet en samlet dansk Kinapolitik, som blandt andet indeholdt gensidige besøg, fortsatte meningsudvekslinger, herunder om menneskerettigheder, konsultationer på mange niveauer, erhvervssamarbejde og bistandsarbejde, herunder som noget nyt en menneskerettighedsindsats i Tibet.

Li Lanqing's besøg var vellykket, blandt andet fordi det markerede en slutning på den periode, hvor kineserne var uvillige til at tale med Danmark på ministerniveau. Op til et sådant besøg var landekontorets vigtigste opgave at udarbejde de politiske baggrundspapirer, talepunkter til ministrene og foretage afrapportering til Udenrigspolitisk Nævn mv. Desuden var kontoret med til den indledende fastlæggelse af programmet for besøget. Derfra tog andre over, herunder med hensyn til planlægningen af transport mellem de forskellige steder og varetagelse af sikkerhed. Udenrigsministeriets protokol stod for den nærmere planlægning. Han husker ikke, hvem fra Protokollen, der var involveret i besøget.

I forbindelse med besøget var der de sædvanlige kinesiske bekymringer for demonstrationer. Det var almen viden i S.6, at kineserne helst var fri for at se demonstrationer. Han vil tro, at Protokollen havde samme viden om kinesernes holdning til demonstrationer blandt andet fra de referater, som S.6 sendte til Protokollen. Han drøftede ikke håndteringen af henvendelserne med Protokollen. Kineserne havde to indsigelser mod demonstrationer. Dels var det, at de mente, at demonstrationer udgjorde en sikkerhedsrisiko, og dels var det, at demonstranterne ønskede at skade det dansk-kinesiske forhold. Imidlertid fortalte man fra dansk side ligesom mange gange før og senere kineserne, at demonstrationer er tilladt i Danmark, og at man naturligvis ville tage sig af de besøgendes sikkerhed.

Han ved ikke, om det var unormalt, at politiet i de *"Politimæssige foranstaltninger i forbindelse med Kinas Vicepremierminister Li Lanqings besøg i Danmark…"* blandt andet skrev, at *"Det er endvidere den strategiske hensigt at begrænse eventuelle forstyrrelser i form af demonstrationer…"*.

Hans bemærkning i mail af 22. marts 1999 til protokolchef Søren Haslund om, at *"Under LL-besøget i Odense var der en tibetansk kernefamilie, der fik lov til at komme ret tæt hen på bussen, hvor de stod lidt betuttet og småsmilende med deres lille skilt, men kan man smile truende??"*, havde sit udspring i en situation under Li Lanqings besøg, hvor en demonstration var afsluttet, og der var nogle personer fra demonstrationen, som var på vej hjem. Pludselig stod personerne i et fodgængerfelt, som kortegen passerede på vej ud af Odense, og personerne så ud til ikke rigtig at vide,

hvad de skulle stille op med sig selv. Han husker ikke, om han havde set den forudgående demonstration.

1999

Protokolchef Søren Haslunds mail af 22. marts 1999 til blandt andre ham i forbindelse med den kinesiske udenrigsminister Tangs besøg i Danmark, hvor Søren Haslund blandt andet skrev *"… Jeg orienterer PET's sikkerhedsafdeling om den kinesiske bekymring, (som har udpræget karakter af "déjà entendu", hvis dette begreb ellers eksisterer!). Sikkerhedsmæssigt har kineserne ingen grund til bekymring, hvad de i øvrigt udmærket ved fra tidligere besøg. For dem er hovedproblemet, at UMer Tang kan risikere at opleve demonstrationer, hvilke – selv på relativt lang afstand … ikke huer dem. På dette punkt* må de *imidlertid lære at leve med, at Danmark er et demokratisk land, hvor alle har ret til at give deres mening tilkende, også i demonstrationsform, når blot demonstrationen er lovligt anmeldt i forvejen. Kineserne nægter at tro på/kan ikke begribe forskellen mellem anmeldelse og tilladelse, selv om jeg meget pædagogisk har forsøgt at forklare dem forskellen ved flere lejligheder...",* beskriver fint den rituelle dans, der var gennem årene, hvor kineserne efter instruks hjemmefra fremsatte deres bekymringer, selv om de godt vidste, hvad svaret ville blive, og fra dansk side svarede man det sædvanlige. Hvis det var tilfældet, at politiet gennem årene på trods af de danske udmeldinger imødekom de kinesiske ønsker om ikke at se demonstranter, ved han ikke, hvordan det skulle være gået til. I sit arbejde i Udenrigsministeriet havde han ikke kontakt til politiet.

Han har ikke kendskab til, at den kinesiske henvendelse om bekymringerne omtalt i Søren Haslunds mail af 22. marts 1999 gav anledning til andre foranstaltninger end orienteringen til PET.

2000

Det var hans oplevelse, at det gode forhold til Kina efter fremsættelsen af det kritiske resolutionsforslag mod Kina i FN's Menneskerettighedskommission i 1997 blev genoprettet ved statsminister Poul Nyrup Rasmussens besøg i Kina i 2000 i anledning af 50-året for den danske anerkendelse af Folkerepublikken Kina.

De politiske samtaler mellem danske og kinesiske ministre i forbindelse med besøgene i Danmark og Kina gennem årene foregik efter en fast skabelon. Det foregik meget formelt, og det var blandt andet aftalt på forhånd, hvem der skulle bringe hvilke emner op. Der var en dagsorden. Samtalerne kunne imidlertid udvikle sig, og Poul Nyrup Rasmussens samtale med den kinesiske præsident blev meget personlig, fordi de også talte om deres respektive liv og levned.

Det var generelt set ikke velset, at dagsordenen for ministersamtalerne blev fraveget. Det blev eksempelvis taget ilde op af kineserne, at der i forbindelse med Det Udenrigspolitiske Nævns besøg i Kina et år blev overrakt en skrivelse til kineserne om en person, der var taget i kinesisk varetægt.

2001

Han var involveret i behandlingen af sagen om flagning med det tibetanske flag i forbindelse med en fodboldkamp i Danmark mellem Grønland og Tibet. Henset til de danske flagregler, som han undersøgte i forbindelse med behandlingen af sagen, var det klart, at der skulle gives afslag, hvis der kom en anmodning om tilladelse til at flage med det tibetanske flag i forbindelse med kampen. Flagreglementet var Justitsministeriets ressort, og ministeriet havde oplyst, at der ville blive nedlagt forbud. Han var bekendt med, at flagreglerne gav mulighed for at tillade, at der ved bestemte lejligheder blev flaget med fremmede nationers flag.

Notits af 1. maj 2001 udarbejdet af S.6 med emnet "*Kinesisk demarche vedr. … fodboldkamp Grønland-Tibet*" til blandt andre direktøren og sydchefen var formentlig skrevet af en referent. Han husker det ikke, men han var inde over en notits som denne. Han husker ikke, hvem sydchefen var på det tidspunkt, men han mener, at det var Carsten Staur. Når det i notitsen er anført, at sydchefen under møde med den kinesiske ambassadør blandt andet oplyste, at "*… Udenrigsministeriet havde via Grønlands Hjemmestyre gjort arrangørerne opmærksom på, at der ville skulle søges om tilladelse til at flage med tibetansk flag. Såfremt en sådan ansøgning kom, ville den blive afslået…*", vil han ikke tro, at det var sydchefen selv, der havde undersøgt reglerne om flagning. Oplysningen var formentlig baseret på S.6's sagsbehandling.

Han blev ikke orienteret om, at en medarbejder i Justitsministeriet, som det fremgår af udateret, internt håndskrevet stykke papir fra medarbejderen til Rikke Ladefoged, Justitsministeriet, fandt afgørelsen om afslag på at flage med det tibetanske flag tvivlsom.

Efter fodboldkampen ringede man fra den kinesiske ambassade til ham og var meget utilfreds med, at Politiken i forbindelse med kampen havde opsat en flagstang uden for stadion med det tibetanske flag. Han svarede, at han var helt sikker på, at flagstangen var så lav, at den ikke var officiel.

Asien-kontoret havde hyppig kontakt til den kinesiske ambassade. Der var mange frokoster og middage. For hans eget vedkommende var det navnlig i begyndelsen af hans ansættelse i S.6. De fleste af demarcherne fra den kinesiske ambassade til S.6/Asien-kontoret blev afleveret telefonisk til menige medarbejdere i kontoret. Det ske-

te også, at de underordnede medarbejdere i kontoret spiste frokost med medarbejdere fra den kinesiske ambassade. Som kontorchef fulgte han med i, hvilke møder hans medarbejdere havde med medarbejdere fra den kinesiske ambassade. Det var sjældent, at kineserne henvendte sig direkte til ham, og endnu sjældnere at de rettede henvendelse højere op i Udenrigsministeriet. Der lå her i et signal om graden af alvor, hvormed kineserne vurderede det emne, som de i de forskellige tilfælde henvendte sig om.

2002

Da man nærmede sig tidspunktet for afholdelsen af ASEM IV konferencen, blev der oprettet et særskilt sekretariat i Udenrigsministeriet til varetagelsen heraf med Svend Boje Madsen som chef. Carsten Nilaus Pedersen husker ikke præcis, hvornår ansvaret for ASEM IV overgik fra Asien-kontoret til sekretariatet. Med hensyn til premierminister Zhu Rongji's efterfølgende bilaterale besøg i Danmark lå ansvaret herfor som for alle andre besøg fra Kina i Asien-kontoret.

Han var inde over udarbejdelsen af notits af 9. juli 2002 med emnet *"Kinesisk demarche om NGO- aktiviteter i forbindelse med ASEM 4"* fra Asien-kontoret og ASEM-sekretariatet til Udenrigsministeriets direktør, men han husker ikke notitsen eller den omtalte demarche.

Tilsvarende har han dengang været inde over formålsnotitsen med emnet *"EU-Kina-topmøde den 24. september 2002"* af 24. juli 2002 fra Asien-kontoret til Statsministeriet. Når man i notitsen beskrev de forventede vanskeligheder, var det for at give Statsministeriet den bedst mulige orientering om situationen. Vedrørende den kinesiske forhåbning angivet i notitsen om, *"... at eventuelle demonstrationer holdes udenfor synsvidde af den officielle kinesiske delegation…",* kunne man ikke svare, at det skulle de ikke have nogen forhåbninger om. Man måtte give det diplomatiske svar *"... indenfor Grundlovens rammer, i Danmark er enhver person eller bevægelse tilladt at give udtryk for deres holdning, bl.a. gennem lovligt anmeldte demonstrationer. Samtidig understreges dog, at man fra dansk side vil garantere for den kinesiske delegations fysiske sikkerhed…"*. Han ved ikke, hvordan de kinesiske forhåbninger har kunnet finde vej til at indgå i politiets operationsbefalinger. Hvad der skete i de efterfølgende led, efter at Asien-kontoret havde afleveret en notits som denne, ved han ikke.

Han ville normalt modtage en mail som mailen af 24. juli 2002 fra Christian Lotz, ambassaden i Beijing, sendt til blandt andre Asien-kontoret, hvoraf blandt andet fremgår *"… Zhao bemærkede, at man ikke forestillede sig, at Falungong og tibetanske demonstrationer skulle forbydes, men at man i forbindelse med andre besøg i Europa - f.eks. Frankrig - havde værdsat, når værterne havde holdt demonstranterne uden for*

synsvidde af den officielle kinesiske delegation. Dette lagde man meget stor vægt på. Man ønskede generelt, at de kinesiske bekymringer blev taget alvorligt, og at der blev gjort en indsats for at imødekomme dem, så vidt det nu var muligt…". Et sådant ønske fra kineserne, herunder oplysningerne om Frankrig, ville ikke give anledning til overvejelser i Asien-kontoret om iværksættelse af tiltag for, at den kinesiske delegation under Zhu Rongji's besøg ikke skulle se demonstranter. Han har aldrig været inde i overvejelser om, hvordan man konkret skulle forholde sig til den politimæssige håndtering af demonstrationer. Det var Protokollen, som havde kontakten til politiet. Hvis Asien-kontoret videregav oplysninger af denne karakter til Protokollen, havde han ingen forventninger om, at Protokollen skulle foretage sig noget bestemt. Det, som optog Asienkontoret i forbindelse med besøg, var de bilaterale samtaler, herunder talepunkterne til ministrene og ikke, hvordan selve besøget skulle afvikles, herunder modtagelsen ved kinesernes ankomst og kortegekørsel, hvilket kontoret ikke var involveret i.

Når han sagde til den kinesiske chargé d'affaires fra den kinesiske ambassade som gengivet i referat af 30. juli 2002 til sydchefen fra Asien-kontoret, hvoraf fremgår blandt andet *"… Carsten Nilaus Pedersen udtrykte … at man fra dansk side tog de kinesiske bekymringer meget alvorligt, men at enhver person eller bevægelse i Danmark, indenfor Grundlovens rammer, kan planlægge arrangementer eller give udtryk for meninger – også sådanne som ikke er i overensstemmelse med den siddende regerings holdninger…",* var det sådan, man sagde det diplomatisk. Man kunne ikke sige, at nu gad man ikke høre mere om deres bekymringer. Det ville ikke fungere i diplomatiet.

Han mener, at det forekommer spekulativt, om samtaler som den refererede i referatet af 30. juli 2002 og mange andre sammenholdt med, at politiet gennem årene skærmede demonstranter, skulle have skabt en forventning hos kineserne om, at man fra dansk side ville imødekomme ønsket om at skærme de kinesiske delegationer fra at se demonstranter. Han var ikke bekendt med, at politiet skærmede demonstranter, og han kan ikke se, at de meget faste svar fra Udenrigsministeriet om grundloven skulle kunne give kineserne en forventning i strid med det. Han anså de beskrevne grundlovsrettigheder som reelle, og det var således ikke alene en formel henvisning til grundloven, når Udenrigsministeriet som her og mange andre gange over for kineserne henviste til de grundlovssikrede frihedsrettigheder. Han kender ikke den nærmere juridiske teori og praksis vedrørende de relevante grundlovsbestemmelser. Han havde ikke anledning til at drøfte det nærmere omfang af bestemmelserne med jurister i ministeriet. Efter hans opfattelse var det ikke et landekontors opgave at afklare omfanget i denne sammenhæng.

Han har ikke en sådan indsigt i reglerne om demonstrationer, at han ved, om det var et brud på grundloven, hvis man placerede demonstranterne således, at de ikke

kunne ses af de kinesiske gæster. eller hvis man skærmede demonstranterne, således at kineserne ikke kunne se dem, men ud fra almindelig logik vil han tro, at demonstranter har ret til at kunne ses af dem, som demonstrationen er rettet mod. Det var ikke noget, som han dengang gjorde sig overvejelser om.

"Memoranda for Security Arrangements for Chinese Premiere Zhu Rongji" af 12. august 2002 udleveret til viceprotokolchef Annette Lassen under et møde i Protokollen med kinesiske repræsentanter samme dag ser ud fra påtegningerne på memorandummet ikke ud til at være fordelt til Asien- kontoret, og han så det ikke dengang. Ingen nævnte for ham, at der var ønsker fra kinesisk side om, at*"… Demonstrators, including Fa Lun Gong, politically-motivated cult organization, must be put at least 500 meters away from Radisson SAS Hotel and all places where Premiere Zhu and his delegation members present so that the security of Premiere and his wife could be ensured…",* som angivet i memorandummet.

Han kan ikke forestille sig, at han var i kontakt med Protokollen i forbindelse med udarbejdelsen af formålsnotits af 23. august 2002 fra Udenrigsministeriet til Statsministeriet udarbejdet af Asien- kontoret. Det var Asien-kontoret, som suverænt udarbejdede en sådan notits.

Han mener ikke, at mail af 4. september 2002 fra Christian Lotz med emnet "*… Den kinesiske premierminister Zhu Rongjis besøg i Danmark*" cc blandt andre ham, Asien-kontoret og Protokollen, gav Asien-kontoret anledning til at foretage sig noget. Han havde ikke nogen drøftelser med Protokollen om, hvorvidt man skulle gøre noget i anledning af de kinesiske ønsker, som fremgik af mailen.

Han husker ikke notits af 10. september 2002 med emnet "*Direktørens samtale med Kinas nye ambassadør til Danmark, Zhen Jianguo, den 12. september 2002"* fra Asien-kontoret til Udenrigsministeriets direktør, men som chef for kontoret, havde han ansvaret for en sådan notits. Det angivne om, at *"… Der er indledt et konstruktivt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politi og den kinesiske ambassade med henblik på at sikre at lovlig anmeldte demonstrationer finder sted hvor de ikke generer den kinesiske delegation…"* må være en oplysning, som kom fra Protokollen, idet Asien-kontoret ikke havde et samarbejde med politiet. Det må ud fra den normale arbejdsfordeling i Udenrigsministeriet have været Protokollen, som indgik i det omtalte samarbejde. Han husker det ikke, men han kan ikke forestille sig, at nogen af hans medarbejdere fra Asien-kontoret indgik i samarbejdet, idet det lå uden for kontorets ressort. Han husker ikke, hvordan han havde fået oplysningen fra Protokollen. Det har formentlig været den sagsbehandler, der udarbejdede notitsen, som havde haft kontakt til Protokollen. Han husker ikke i dag, hvem der var sagsbehandler på notitsen. Af sagsbehandlere i kontorets Kinasektion i 2002 kan han umiddelbart kun

huske Pernille Dahler Kardel og Bjørn Blau. På dette tidspunkt var souschefen i Asien-kontoret Susan Ulbæk. Hun kan også have været inde over notitsen og kontakten til protokollen. Susan Ulbæk var hans souschef i omtrent det sidste år af hans tid som kontorchef i kontoret. Hvis man gjorde det godt som souschef, var der en forventning om, at man efterfølgende kunne blive kontorchef.

Han husker ikke efterfølgende at have hørt om forløbet af det i notitsen af 10. september 2002 omtalte samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade eller andet om samarbejdet. Han har ingen erindring om det nærmere praktiske indhold af, at "*… demonstrationer finder sted hvor de ikke generer den kinesiske delegation…*". Det er muligvis en formulering, som kom fra Protokollen. Han havde med sikkerhed ikke selv fundet på formuleringen. Friis Arne Petersen vendte ikke tilbage og bad om yderligere oplysninger om det omtalte samarbejde. Han gjorde sig i forbindelse med udarbejdelsen af notitsen ikke overvejelser om, hvorvidt det kunne være i strid med grundloven at placere demonstranter, hvor de ikke kunne ses af den kinesiske delegation.

Han tvivler på, at han selv skrev notits af 11. september 2002 med emnet "*Henvendelser fra Falun Gong*" fra Asien-kontoret til Udenrigsministeren, idet han som kontorchef sjældent skrev notitserne selv. Han husker ikke notitsen eller sagsgangen i dag, men det fremgår af det gule omslag til notitsen, at notitsen gik til udenrigsminister Per Stig Møller til resolution, og at han selv havde påtegnet omslaget, inden han lagde notitsen videre til ministeren. Han husker ikke, om der ud over påtegningerne på omslaget var tilbagemeldinger fra udenrigsministeren eller ministersekretær Lone Dencker Wisborg. Påtegningerne på omslaget betød, at blandt andre ministeren var enig i indstillingen i notitsen. Det var indstillingen om, at "*… henvendelsen fra Falun Gong besvares med vedlagte brev, hvori anmodningen om et møde afslås, og hvor der med hensyn til Falun Gongs ønske om deltagelse i Asian Comments henvises til CKU og centerets beslutninger vedr. deltagelse…*", som blev tiltrådt ved påtegningerne. Der ligger således ikke i påtegningerne en tilbagemelding om det i notitsen anførte om, at "*… I stedet er der indledt et samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade som tager sigte på at Falun Gongs lovlige aktiviteter finder sted, hvor de ikke generer den kinesiske delegation…*".

Han ved ikke, hvad det rent praktisk indebar, at der skete indførsel i ministerprotokollen, som det fremgår af omslaget til notitsen af 11. september 2002, at der gjorde. Ministerprotokollen var formentlig en oversigt over, hvilke gule omslag der var blevet lagt op til ministeren, men han ved det ikke. Han husker ikke, om der var overvejelser om at sætte Protokollen på som modtager af kopi af notitsen på omslaget.

Asien-kontoret lagde tit og oftere end en gang om måneden spørgsmål op til udenrigsministeren til resolution, hvilket blandt andet skal ses i lyset af, at kontoret havde ansvaret for mange andre lande end Kina. Han gennemgik nøje oplæggene til ministeren, inden de blev lagt op til resolution.

Han har ikke nogen speciel erindring om Zhu Rongji's bilaterale besøg i Danmark. Han husker ikke, om der fra kinesisk side blev udtrykt tilfredshed med besøget. Han ved ikke, om det var fast procedure, at kineserne efter et besøg sendte et takkebrev til politiet, som det fremlagte brev af 10. oktober 2002 til politidirektør Hanne Bech Hansen fra den kinesiske ambassadør. Det var almindelig procedure at sende et takkebrev til landets udenrigsminister, når man fra dansk side havde været på besøg hos fx en statsminister. Om det også er fast procedure for andre lande, ved han ikke. Han ved ikke, om medarbejdere i Udenrigsministeriet modtog lignende takkebreve som brevet til politidirektøren. Han modtog ikke selv et takkebrev i anledning af besøget. Umiddelbart ser han alene takkebrevet som almindelig høflighed og ikke som en sammenhæng med, at der var "*… indledt et samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade som tager sigte på at Falun Gongs lovlige aktiviteter finder sted, hvor de ikke generer den kinesiske delegation…*", som angivet i notitserne af 10. og 11. september 2002 fra Asien-kontoret. Han var ikke bekendt med, at politiet igennem mange år inden 2012, herunder i 2002, skærmede demonstranter, således at de kinesiske delegationer ikke så dem.

På tidspunktet for notits af 17. december 2003 med emnet "*Kinesisk besøg på højeste niveau i 2005*" til Udenrigsministeren fra Asien-kontoret var han blevet ambassadør i Tanzania på ambassaden i Dar es Salaam. Klaus Simoni Pedersen, som ved mail af 23. december 2003 sendte notitsen til blandt andre Statsministeriet og Protokollen, var kommet til Asien-kontoret efter hans udsendelse til Tanzania. Hans efterfølger som kontorchef i Asien-kontoret var Susan Ulbæk. Han har ikke anden erindring om Zhu Rongji's besøg i 2002, end hvad der fremgår af notitsen, hvor det blandt andet blev anført "*… Samtidig er det klart, at et kinesisk statsbesøg sandsynligvis vil give anledning til mobilisering af Kina-kritiske kræfter i Danmark. Offentlige meningstilkendegivelser samt direkte henvendelser til regeringen fra Falun Gong-, Tibet- og Taiwan-sympatisører samt menneskerettighedsaktivister vil dels lægge politisk pres på regeringen for at anlægge en kritisk holdning til den kinesiske gæst, dels give anledning til krav fra kinesisk side om at sikre gennemførelsen af besøget uden ubehagelige incidenter for den kinesiske gæst. Håndteringen af sådanne evt. kinesiske krav kan i sig selv give anledning til offentlig debat i Danmark. Det bemærkes, at disse aspekter blev håndteret tilfredsstillende for alle parter i forbindelse med Zhu Rongjis ophold i Danmark i 2002…*".

2009

Da der i 2009 var aftalt møder mellem Dalai Lama og både statsministeren og udenrigsministeren under Dalai Lama's besøg i Danmark, var Kina stærkt negativ heroverfor. Som bilateral chef i Sydgruppen var han involveret i de grundige overvejelser om, hvordan man bedst kunne håndtere besøget af Dalai Lama. Som han husker det, modtog statsministeren Dalai Lama på Marienborg, mens udenrigsministeren havde møde med Dalai Lama på Ninas Naturcafé. Kineserne var utilfredse med statsministerens møde med Dalai Lama, mens de vist ikke tilkendegav utilfredshed med udenrigsministerens møde med Dalai Lama.

Han havde ikke tidligere oplevet, at kineserne gik ud med en offentlig erklæring i Danmark med deres synspunkter, som det fremgår af artikel af 15. maj 2009 med overskriften "*Kina imod Løkkes møde med Dalai Lama*" fra Ritzau, at de gjorde. Tiltaget fra kinesisk side skal ses i lyset af, at et møde mellem Dalai Lama og statsministeren betød noget helt særligt for kineserne. Han husker ikke, hvilken stilling Martin Bille Hermann havde, da Martin Bille Hermann sendte mail af 19. maj 2009 med emnet "*Modtagelse af Dalai Lama den 29. maj 2009 – Yderligere overvejelser bl.a. i opfølgning på Ambassaden i Beijings møde med kinesisk UM d.d. – Særligt om presse og Dalai Lama*".

Han havde selv forudgående drøftelser med udenrigsministeren om dennes møde med Dalai Lama og gav blandt andet udenrigsministeren råd om, at mødet kunne foregå på Ninas Naturcafé lige ved siden af, hvor udenrigsministeren boede. Det var ikke statsministeren og udenrigsministeren, som inviterede Dalai Lama til møde. Det var Dalai Lama, som havde bedt om et møde med dem.

I forbindelse med omstrukturering i Udenrigsministeriet blev han den 1. juni 2009 centerchef for udviklingspolitik. Herefter var han i forhold til Kina kun involveret i udviklingssamarbejde. Han var således ikke inddraget i spørgsmål om verbalnoten og ved ikke nærmere herom.

Han var heller ikke meget inde over COP 15 og havde ikke noget med håndteringen af den kinesiske delegation at gøre.

2013

Han opfatter det som en morsomhed, når ambassadør i EU Lisbeth Zilmer-Johns ved mail af 29. november 2013 til en anden ambassadør i EU, Jeppe Tranholm-Mikkelsen, med bemærkningen "*Med et så langt et resume prøver man vist at sikre, at ingen nogensinde, aldrig, overvejer at lade DK modtage DL, e.l…*" videresendte mail af

28. november 2013 med emnet "*Norges forhold til Kina – 3 års istid og ingen nemme løsninger i horisonten, men der søges efter skridt, der måske kan deblokere*" fra ambassadør i Beijing Friis Arne Petersen. Han kan se, at han var cc på mailen fra Friis Arne Petersen, men han var på det tidspunkt som led i en aftrædelsesordning ansat som medarbejder i Danidas kvalitetssikringskontor og erindrer ikke at have læst denne mail.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.10.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 50

PROTOKOL

Den 12. marts 2021 kl. 14.20 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Ole Lønsmann Poulsen var mødt med bisidder advokat Lars Hammer Wentoft.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Arvid Andersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Anders Nielsen, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Finn Bachmann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Gunnar Homann, advokat Jonas Christoffersen, advokat Kristian Braad, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Niels Kahlke, advokat Jacob Buch-Jepsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet ved advokat Christian Dysted, advokat Peter Breum og advokat Torben Koch var mødt.

Ole Lønsmann Poulsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Ole Lønsmann Poulsen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Ole Lønsmann Poulsen forklarede, at han fra 1. maj 1993 til 31. marts 1996 var chef for Sydgruppen i Udenrigsministeriet, og fra 1. september 2001 til 30. april 2004 var han ambassadør i Beijing. Han gik på pension i 2010.

Da han var chef for Sydgruppen, havde Udenrigsministeriet en tremandsledelse, som bestod af direktøren og to søjlechefer. De to søjlechefer var henholdsvis nord- og sydchefen. Som sydchef havde han ansvaret for Latinamerika, Afrika, Mellem-

østen og Asien. Han var den øverste daglige chef for de forskellige kontorer og afdelinger, som havde med disse regioner at gøre. Han refererede til direktøren, og for så vidt angik Danida og udviklingsbistand direkte til udviklingsministeren.

1995

Den mulige risiko for at blive bragt i *"forlegenhed"* omtalt i notits af 14. februar 1995 om "*Samtale med kinesiske ambassadør*" underskrevet af ham, hvoraf blandt andet fremgår, at "*… Den egentlige årsag til besøget var imidlertid at gøre opmærksom på, at bl.a. Taiwan Alliance Association og en tibetansk gruppe ifølge kinesiske oplysninger forventedes at deltage i NGO forum'et i forbindelse med det sociale topmøde. Ambassadøren havde ikke endelige oplysninger, men forudså, at dette kunne bringe den officielle kinesiske delegation i forlegenhed og forespurgte, om man fra dansk officiel side havde mulighed for at modsætte sig disse organisationers deltagelse…",* var en kinesisk standard bekymring, uanset om det drejede sig om et kinesisk besøg i Danmark eller i et andet land. Kineserne var bange for at blive konfronteret med demonstrationer, Falun Gong, Taiwan mv. Han svarede imidlertid, som det fremgår af notitsen, at "*… dette måtte anses for udelukket, og at det i øvrigt var NGO-erne selv, som arrangerede mødet. Såfremt der ikke var sikkerhedsmæssige risici, havde man fra dansk side ingen mulighed for - eller interesse i - at modsætte sig deltagelse fra specifikke organisationer…".*

Vedrørende samme notits af 14. februar 1995 husker han ikke, om man fra Udenrigsministeriets side undersøgte, hvordan de østrigske myndigheder som omtalt af den kinesiske ambassadør "*… i forbindelse med menneskerettighedskonferencen i Wien 93 havde akkomoderet de kinesiske myndigheder i en lignende situation…".* Uanset om det blev undersøgt, ville det ikke have ændret på hans svar, der som gengivet i notitsen var, at der ingen indikation var "*… fra dansk side om, at vi i givet fald ville gøre noget tilsvarende…".*

Notits af 3. marts 1995 fra S.6 om "*NGO Forum – Folkerepublikken Kina*" tilgik blandt andre ham som sydchef. Han husker ikke konkret det i notitsen af den kinesiske ambassadør fremførte om, at "*… tre tibetanske organisationer (Tibet Bureau, Tibetan Women's Association, Tibetan Youth Congress), alle etablerede i Indien, deltog i NGO Forum. Fra kinesisk side befrygtede man, at disse organisationer ville udøve anti-kinesisk propaganda. Det ville ikke være befordrende for de bilaterale relationer. Der måtte være grænser for ytringsfriheden i et demokrati. Man kunne også befrygte en sikkerhedsrisiko…",* men ministeriet var flere gange inde over spørgsmålet, og linjen fra ministeriet var klar: Det var NGO'ernes arrangement, og ministeriet hverken kunne eller ville gribe ind i dette.

2001

Det var hans oplevelse, mens han var i Beijing som ambassadør fra 2001 til 2004, at man kunne tale åbent med kineserne, herunder om menneskerettighedsspørgsmål, når man var alene med dem, men lige så snart, at det var offentligt, var tonen en anden. Det bekymrede kineserne, hvis de offentligt blev udsat for noget, som de følte fornærmende, eller de blev udsat for offentlig kritik. Det var det, som kineserne igen og igen gav udtryk for, og det var om det, man fra dansk side gang på gang forklarede, at det kunne man ikke gøre noget ved.

Som ambassadør i Beijing stødte han på det alment kendte begreb "at tabe ansigt", "loss of face". Der ligger i udtrykket, at kineserne er meget følsomme over for kritik. Det er nok noget, som ligger i den kinesiske kultur og kinesernes måde at tænke på, mens man i Vesten ikke er lige så følsomme med hensyn til kritik. Hvis en kinesisk delegation var på besøg i et fremmed land og blev konfronteret med en demonstration, ville de gøre gode miner til slet spil, men de ville ikke have det godt. Det ville også give anledning til intern bølgegang i delegationen, idet de yngre embedsmænd i hierarkiet ville føle, at de havde svigtet deres chef. Det var også derfor, at man fra dansk side konstaterede, at det største pres for at imødekomme de kinesiske ønsker ofte kom fra kinesiske juniormedarbejdere.

Han drøftede ikke som ambassadør i Beijing begrebet "at tabe ansigt" med Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen, men han er ret sikker på, at Friis Arne Petersen kendte til begrebet. Der var ikke anledning til at drøfte begrebet, idet det lå som en del af grundlaget for omgangen med kineserne, at de var følsomme. Fra ambassaden i Beijing indrapporterede man løbende oplysningerne om de kinesiske tilkendegivelser om deres følsomheder, selv om man i ministeriet godt var bekendt hermed.

I forbindelse med planlægningen af ASEM IV og premierminister Zhu Rongji's besøg i Danmark i 2002 havde han løbende møder med medarbejdere i det kinesiske udenrigsministerium og andre kinesiske repræsentanter. På nogle af møderne med kineserne kom de specifikt ind på de kinesiske bekymringer for at se anti-kinesiske demonstrationer, og han gjorde det i de situationer klart, at man fra dansk side hverken kunne eller ønskede at gribe ind i lovlige demonstrationer. Som han sagde i en samtale med vicegeneraldirektør Ma, kunne man fra dansk side ikke garantere, at Zhu Rongji ikke hverken kunne se eller høre demonstrationer. Der var ingen slinger i valsen i forhold til den danske holdning, og det vidste kineserne godt.

Hvis der var substans i møderne med kineserne, udarbejdede ambassaden en notits og orienterede ministeriet ved fremsendelse af notitsen. Det foregik således ikke te-

lefonisk, når der skulle fastlægges linjer eller ske andet substantielt. I givet fald skete det via indberetninger.

Søren Jacobsen, som sendte mail af 8. april 2002 med emnet "*Zhu Rongji's deltagelse i ASEM IV, EU-Kina topmøde samt bilateralt besøg i Danmark*" cc blandt andre ham, S.6 og ASEM-sekretariatet, var nr. 3 på ambassaden i Beijing med ansvar for politik og økonomi. Christian Lotz var souschef og dermed nr. 2 på ambassaden. Når Søren Jacobsen sendte et referat ud af en samtale mellem ham og en kinesisk repræsentant, som det var tilfældet med mailen af 8. april 2002, havde han normalt altid gennemset referatet, inden det blev sendt. I andre tilfælde var det op til den enkelte medarbejder, om det skulle forelægges for ham, inden det blev sendt. Det afhang af en konkret vurdering af vigtigheden af det, der skulle sendes.

Det var ren psykologi, når kineserne sagde som gengivet i mailen af 8. april 2002 fra Søren Jacobsen, at "*… Man så fra kinesisk side frem til ASEM 4 i København og var overbevist om, at eksterne faktorer ikke ville spille negativt ind på mødet (herunder uheldige NGO-aktiviteter)…*". Det er muligt, at kineserne havde håbet på, at han bekræftede det, men det gjorde han ikke.

På ambassaden i Beijing havde de en cirkulationsmappe, hvori man lagde materiale til cirkulation, og han fik via denne mappe adgang til at se en mail som den fremlagte af 9. maj 2002 fra Søren Jacobsen med emnet "*Taiwan og WHO Assembly samt Zhu Rongjis eventuelle besøg i Danmark*" til blandt andre S.6.

Som det fremgår af referatet i mailen af 9. maj 2002 fra Søren Jacobsen af hans samtale med vicegeneraldirektør Ma, var hans holdning til det af Ma fremførte om demonstrationer i forbindelse med Zhu Rongji's kommende besøg i Danmark krystalklar. Den var, som der står i referatet, "*… at i Danmark var det ikke forbudt at demonstrere, hvis demonstrationen var anmeldt og foregik fredeligt. Man kunne derfor ikke fra dansk side garantere, at premierministeren ikke ville kunne hverken se eller høre eventuelle demonstrationer…*".

Han husker ikke mail af 19. juni 2002 fra Alexander Schultz, ambassaden i Vilnius, med emnet "*Debat om det litauiske politis behandling af demonstranter under Jiang Zemins besøg*" til blandt andre ambassaden i Beijing. Oplysningerne i mailen var alene af orienterende karakter og havde ikke betydning for ambassaden i Beijing's ageren.

Hvis man ikke på forhånd havde drøftet indholdet af en notits som den af 9. juli 2002 fra Asien- kontoret og ASEM-sekretariatet til direktøren cc ambassaden i Beijing med direktøren selv, havde man en forventning om, at direktøren læste hele no-

titsen og ikke bare indstillingen til sidst i notitsen. Han ved naturligvis ikke, om Friis Arne Petersen læste hele denne notits eller måske baserede sin tiltrædelse af indstillingen alene på ledsagende ord.

Det fremgår af hans referat af samtale med udenrigsminister Tang i mail af 23. juli 2002 med emnet "*EU middag med udenrigsminister Tang*" til blandt andre Asien-kontoret, at Tang på sædvanlig vis gav udtryk for de kinesiske bekymringer i forbindelse med det kommende ASEM møde, og han svarede som sædvanligt herpå.

Han tvivler på, at han så formålsnotits af 24. juli 2002 fra Udenrigsministeriet, Asien-kontoret, til Statsministeriet med emnet "*EU-Kina-topmøde den 24. september 2002*", idet ambassaden i Beijing ikke stod som modtager. De i formålsnotitsen gengivne kinesiske bekymringer og den danske holdning hertil svarer helt til det sædvanlige.

Når der i mail af 24. juli 2002 fra Christian Lotz med emnet "*Zhu Rongjis besøg i Danmark*" ikke var gengivet mere af hans samtale med den nye assistant minister for Vesteuropa, Zhao Jinjun, skyldes det givetvis, at der ikke har været grund til det, idet det interessante for ministeriet på dette tidspunkt var Zhu Rongji's kommende besøg i Danmark. Det kan også tænkes, at de fra ambassaden udarbejdede selvstændige indberetninger om øvrige emner, herunder i relation til det kommende ASEM IV topmøde. Hans holdning til det fremførte af Zhao Jinjun fremgår af henvisningen i mailen til, at han gentog det svar, som han havde givet ved tidligere møder, jf. indberetningerne om disse. Det var blandt andet hans indberetning i mail af 23. juli 2002 om hans samtale med udenrigsminister Tang. Han er sikker på, at Zhao Jinjun på forhånd vidste, at han tidligere havde givet udtryk for, at det ikke kunne garanteres, at Zhu Rongji hverken ville kunne komme til at se eller høre demonstranter under sit besøg i Danmark. Han husker ikke, om det var baggrunden, men det er muligt, at han refererede, at Zhao Jinjun sagde, at "*… man ikke forestillede sig, at Falungong og tibetanske demonstrationer skulle forbydes, men at man i forbindelse med andre besøg i Europa - f.eks. Frankrig - havde værdsat, når værterne havde holdt demonstranterne uden for synsvidde af den officielle kinesiske delegation…*", idet der heri kunne ligge en opblødning fra kinesisk side. Uanset om det var tilfældet, gav det ikke anledning til, at han overvejede, om man kunne imødekomme dette ønske.

Han er ikke bekendt med, om der skete tiltag til begrænsning af Falun Gong's demonstrationer ved den kinesiske ambassade i forbindelse med Zhu Rongji's besøg i Danmark, som det fremgår af referat med emnet "*Kinesisk demarche om aktiviteter og tilrejsende i forbindelse med ASEM 4*" af 30. juli 2002 fra Asien-kontoret til Sydchefen, at man ønskede fra kinesisk side. Hverken han selv eller ambassaden i Beijing i øvrigt var involveret i et sådant spørgsmål. Generelt blev praktiske og politi-

ske spørgsmål i forbindelse med et besøg behandlet af ministeriet. Hvor i ministeriet de forskellige spørgsmål blev behandlet, varierede alt efter spørgsmålet. Det kunne f.eks. være i Asien-kontoret eller i Protokollen, som altid ville være involveret i et besøg på det foreliggende niveau.

Han har ikke hørt om tilfælde, hvor Falun Gong demonstranter har været voldelige. Det, som oprindeligt havde skræmt den kinesiske magtelite ved Falun Gong, var, at Falun Gong havde organiseret sig på tværs af de kinesiske provinser og slutteligt havde været i stand til at holde en stor demonstration foran den enklave, hvor den kinesiske topledelse boede. Den kinesiske ledelse var forskrækket over, at der her var en systemkritisk bevægelse, som var i stand til at organisere sig i et omfang, som andre bevægelser ikke havde været i stand til.

Med hensyn til om Falun Gong demonstrationer udgjorde en sikkerhedsmæssig risiko, havde han ikke hørt om konkrete situationer hverken i udlandet eller i Danmark, men ambassaden var ikke involveret i sikkerhedsmæssige vurderinger i forbindelse med demonstrationer, og han ved derfor ikke nærmere herom. Tilsvarende havde han ikke hørt om, at Tibet-demonstrationer konkret har udgjort en sikkerhedsrisiko. Problemet for kineserne var, at efter den kinesiske kultur, var det et problem at blive konfronteret i det offentlige rum med systemkritiske demonstranter. Det kunne de ikke tåle på samme måde, som man kan det efter dansk kultur. Det var her i, at frygten for demonstrationer lå, og det var således ikke en frygt for, at der kunne ske noget voldeligt, eller der kunne opstå en sikkerhedsrisiko. Problemet med at blive konfronteret med systemkritikere i det offentlige rum under et besøg var, at pressen ville tage billeder af det, og et foto af en højtstående kineser, der blev mødt af systemkritikere, var ikke velset fra kinesisk side.

Han så ikke det fremlagte "*Memoranda for Security Arrangements for Chinese Premiere Zhu Rongji*" af 12. august 2002 udleveret til viceprotokolchef Annette Lassen under et møde i Protokollen med kinesiske repræsentanter samme dag. Et sådant memorandum ville ikke naturligt tilgå ambassaden i Beijing. Efter hans opfattelse faldt de kinesiske bekymringer gengivet i memorandummet godt i tråd med kinesernes hidtidige tilkendegivelser på dette tidspunkt. Han så det som en fortsættelse af de tidligere kinesiske henvendelser om deres bekymringer.

Han kan ikke præcist sige, hvad der lå i ordet "værdighed" i sætningen "… *Man håbede derfor, at der fra dansk side ville blive taget yderligere skridt for at beskytte den kinesiske delegations sikkerhed og premierminister Zhu Rongjis værdighed…*" i mail af 4. september 2002 om hans samtale med generaldirektør Zhao Jun fra Christian Lotz med emnet "*Den kinesiske premierminister Zhu Rongjis besøg i Danmark*" til blandt andre Asien-kontoret. Det fremgik af hans svar til Zhao Jun om, at "… *Med hensyn*

til premierministerens værdighed måtte man nødvendigvis henholde sig til dansk lov, der tillod fredelige demonstrationer. Hvis sådanne demonstrationer udviklede sig i voldelig retning ville der naturligvis blive skredet ind…", at synet af ikke voldelige demonstrationer efter kinesisk opfattelse var et spørgsmål om værdighed.

Han er enig i, at det angivne i notits af 10. september 2002 med emnet "*Direktørens samtale med Kinas nye ambassadør til Danmark, Zhen Jianguo, den 12. september 2002"* fra Asien-kontoret til Udenrigsministeriets direktør om, at "*… Det må påregnes at ambassadøren vil benytte mødet med direktøren til at give udtryk for kinesisk bekymring for sikkerhedsaspektet i forbindelse med besøget, herunder demonstrationer af Falun Gong-udøvere og eksiltibetanere. Fra dansk side fremhæves i den forbindelse at enhver person eller bevægelse i Danmark kan give udtryk for egne meninger indenfor Grundlovens rammer. Samtidig understreges, at man vil tage fornødne foranstaltninger med henblik på at sikre den kinesiske delegations sikkerhed. Det synes som om Kina har accepteret at Danmark ikke vil hindre lovlig anmeldte demonstrationer...",* beskrev de sædvanlige kinesiske bekymringer og den danske holdning hertil.

Med hensyn til det i notitsen i forlængelse heraf angivne om, at "*… Der er indledt et konstruktivt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politi og den kinesiske ambassade med henblik på at sikre at lovlig anmeldte demonstrationer finder sted hvor de ikke generer den kinesiske delegation…",* kender han ikke til det samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade, som der refereredes til. Ambassaden var ikke involveret heri. De tre nævnte parter, herunder Udenrigsministeriet inklusive Protokollen, var dem, der sædvanligvis stod for forberedelsen af et sådant besøg. Han ved det ikke, men det ville overraske ham, hvis det anførte skulle forstås sådan, at samarbejdet skulle sikre, at Zhu Rongji ikke så eller hørte demonstrationer.

Han er jurist, men han er ikke så godt inde i grundloven, at han umiddelbart kunne forholde sig til, om det anførte i notits af 11. september 2002 fra Asien-kontoret til Udenrigsministeren sendt i kopi til blandt andre ambassaden i Beijing om, at "*… I stedet er der indledt er samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade som tager sigte på at Falun Gongs lovlige aktiviteter finder sted, hvor de ikke generer den kinesiske delegation…",* var i overensstemmelse med grundloven. Det er efter hans opfattelse en meget elastisk formulering, som det er svært at fortolke det nærmere indhold af. Der kunne uanset sammenhængen med den forudgående del af afsnittet, hvorefter "*… Det må forventes at Falun Gong i forbindelse med Kinas deltagelse i ASE~I og Kinatopmødet og det bilaterale besøg vil søge at skabe så stor opmærksomhed som muligt om bevægelsen. Kina er fortsat stærkt bekymret over udsigten til at den kinesiske premierminister konfronteres med Falun Gong-udøvere under sit ophold i Danmark. Men Kina synes at have accepteret, at Danmark ikke vil/har mulighed for at afvise tilrejsende Falun Gong-udøvere og forbyde demonstrationer…",*

ligge alt muligt i ordet "*generer*". Han ved ikke, om der har været tænkt på den blotte synlighed af en demonstration. Der kan være tænkt på mange andre ting f.eks. kastning med æg. Han studsede ikke den gang over formuleringen, hvilket blandt andet skulle ses i lyset af, at notitsen blev sendt til ambassaden i Beijing hovedsageligt til orientering.

Efter hans umiddelbare og helt personlige opfattelse ville det være en form for begrænsning af ytringsfriheden, hvis man sikrer, at en demonstration ikke kan ses af dem, som demonstrationen er rettet mod. Han har ikke en fornemmelse af, hvad den almindelige opfattelse i Udenrigsministeriet var. Han har aldrig haft en drøftelse med kollegaer af, hvor grænserne for indgreb i ytringsfriheden i praksis går.

Han husker ikke at have set udateret dokument fra Udenrigsministeriet med overskriften "*Elementer til besøg af Zhu Rongji i Danmark baseret på vellykkede besøg i Tyskland, Luxembourg, Holland, Belgien og Italien i juli 2000*". Punktet "*… Frokost eller middag hos Dronningen og gerne andre medlemmer af den kongelige familie. Der lægges stor vægt på dette…*", viste et andet element i spørgsmålet om værdighed. Han vil tro, at punktet "*… Undgå Tibet-demonstrationer i Zhus synsfelt. Ødelagde besøget i Luxembourg…*", var et punkt til drøftelse, ligesom de øvrige punkter fremstår som fokuspunkter, der skulle afklares nærmere.

Ambassaden i Beijing ville sædvanligvis modtage en notits som den fremlagte notits af 17. december 2003 med emnet "*Kinesisk besøg på højeste niveau i 2005*" til Udenrigsministeren fra Asien- kontoret, idet udgangspunktet for notitsen var et møde, som ambassaden havde haft med det kinesiske udenrigsministerium. I forhold til det anførte i notitsen om, at "*… Det bemærkes, at disse aspekter blev håndteret tilfredsstillende for alle parter i forbindelse med Zhu Rongjis ophold i Danmark i 2002…*", svarede det til hans indtryk, at man fra kinesisk side var tilfreds med besøget. Således fulgte han under besøget Zhu Rongji, hvor han kunne, og det forløb, som det skulle. Han fik under besøget ikke bemærkninger fra den kinesiske ambassadør om, at der var noget galt, og der var heller ikke bemærkninger fra kineserne, da han efter besøget kom tilbage til Kina. Han mener også, at han så et takkebrev fra den kinesiske ambassadør. Det var ikke det fremlagte brev af 10. oktober 2002 fra den kinesiske ambassadør til direktøren for Københavns Politi, Hanne Bech Hansen.

Han ved ikke, hvad det nærmere var, der blev "*håndteret tilfredsstillende*" som anført i notitsen af 17. december 2003. Der kan have indgået mange elementer i denne konklusion. Han kørte med i kortegen med den kinesiske delegation, og han så ikke noget, som vakte uro hos kineserne. Hvis der havde været noget, som havde bekymret kineserne voldsomt. ville han antage, at den kinesiske ambassadør havde taget fat i ham, hvilket ikke skete. Han husker ikke, om kortegen foretog pludselige retnings-

ændringer. Han har ikke været involveret i logistikplanlægningen og fulgte ikke med i, hvordan de nærmere kørte. Han mener, at han så demonstranter på H.C. Andersens Boulevard. Han husker det som en blandet forsamling af demonstranter. Hans gæt er, at det var Tibet-demonstranter, men det kan også have været menneskerettighedsforkæmpere. Det lignende ikke Falun Gong demonstranter, og det var ikke en prokinesisk demonstration.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 15.40.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 51

PROTOKOL

Den 12. marts 2021 kl. 15.50 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Michael Dekker Poulsen var mødt med bisidder advokat Niels Kahlke.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Arvid Andersen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Anders Nielsen, advokat Finn Bachmann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Martin Cumberland, advokat Kristian Braad, advokat Jakob Buch-Jepsen, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet ved advokat Christian Dysted og advokat Torben Koch var mødt.

Michael Dekker Poulsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Michael Dekker Poulsen **e**rklærede sig villig til at udtale sig og blev oplyst om, at han skal tale sandt, medmindre han risikerer at inkriminere sig selv. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Michael Dekker Poulsen forklarede, at han arbejder som politikommissær i Københavns Politi.

2012

Han kan ikke huske, om han deltog i et stabsmøde den 11. maj 2012 i forbindelse med Hu Jintao's besøg i Danmark i 2012, men han var med i hele planlægningen af besø-

get, og han var således med til det første stabsmøde, der var planlægningsstabsmødet.

Som det fremgår af hans forklaring for Tibetkommission I den 9. december 2016, ræsonnerede han sig frem til, at der havde deltaget en til to medarbejdere fra PET i det første stabsmøde. Han kan ikke huske mødet overhovedet, og han kan derfor ikke huske, om det var en eller to medarbejdere fra PET, som deltog. Han havde et hav af møder i forbindelse med besøget, og han kan derfor ikke huske de enkelte møder fra hinanden.

Han var kommet til OPA den 1. september 2011 og havde inden det første stabsmøde i forbindelse med Hu Jintao's besøg været planskriver på nogle operationer, herunder operationen i forbindelse med Global Green Growth Forum, som lå umiddelbart forinden planlægningen af Hu Jintao's besøg gik i gang. Stabsmøderne i forbindelse med Global Green Growth Forum og Hu Jintao's besøg lignende hinanden rigtig meget, og han kan derfor ikke huske dem fra hinanden. Han husker ikke, om han var planskriver i forbindelse med Hillary Clintons besøg i Danmark i maj 2012.

Han husker ikke, om der var en særlig situation, inden det første stabsmøde i forbindelse med Hu Jinatao's besøg gik i gang, eller om der var nogen, som kom for sent til mødet, ligesom han ikke kan huske, hvem der ledede det første møde. Han husker ikke, om politikommissær Claus Rønnegaard deltog i det mødet, ligesom han ikke husker, hvem der i øvrigt deltog.

Det forekommer rigtigt, at vicepolitiinspektør Claus Hjelm Olsen og politiinspektør Mogens Lauridsen deltog i det første stabsmøde i forbindelse med planlægningen af Hu Jintao's besøg som forklaret af Claus Rønnegaard for Tibetkommission I den 2. marts 2017, men han kan ikke huske det. Han kan ikke huske, om det første stabsmøde oprindeligt havde været planlagt til at ligge en anden dag end den 11. maj 2012. At Claus Rønnegaard om det første stabsmøde forklarede for Tibetkommission I, at "*… Mødet blev udskudt en dag, fordi PET først skulle have udarbejdet en trusselsvurdering…*", bringer ikke noget frem i hans erindring, ligesom Claus Rønnegaards forklaring om, at "*… Afhørte erindrede ikke, om Michael Dekker Poulsen deltog…*", heller ikke gør. Han kan simpelthen ikke huske møderne fra hinanden, og derfor kan han ikke udelukke, at han ikke deltog i det første møde. Når der ikke er sket noget, som skiller sig ud, er det svært at huske møderne fra hinanden.

Claus Rønnegaards forklaring om, at "*... Mødet startede med, at de ventede på PET. PET kom 5-8 minutter senere. Der kom en eller to fra PET, men han kunne ikke sige hvem. Den eller de var blandt personerne KF 0764, KF 0765 og KF 0766. Den eller de sagde, at han eller de kom direkte fra et møde i et ministerium. Afhørtes indtryk var, at*

det var Udenrigsministeriet eller Statsministeriet…", bringer ikke noget konkret frem i hans erindring. Som han husker det, deltog der to sikkerhedskoordinatorer fra PET i opstartsmøderne i forbindelse med planlægningen af Hu Jinatao's besøg. Den ene var den gennemgående sikkerhedskoordinator KF 0764, som han havde løbende kontakt med under planlægningen. De talte sammen stort set hver dag under planlægningen. KF 0764 havde en del kontakt til Udenrigsministeriet og var til møder i ministeriet. Han kender også KF 0765, KF 0766 og KF 0796, men han kan ikke huske, om det er fra planlægningen af Hu Jintao's besøg, at han kender dem, eller det er fra andre opgaver. Han mener, at KF 0796 var ledende for PET's sikkerhedskoordinatorer i forbindelse med Global Green Growth Forum. Han husker ikke, om KF 0796 deltog i det første stabsmøde i forbindelse med planlægningen af Hu Jintao's besøg. Det bringer ikke noget frem i hans erindring, at KF 0796 for Tibetkommission II den 25. februar 2021 har forklaret, at han kom for sent til det første stabsmøde, idet han kom direkte fra et møde i Udenrigsministeriet. Han har ikke nogen erindring om, hvordan stabsmødet begyndte, eller hvad PET gav udtryk for på mødet.

Når han for Tibetkommission I forklarede, at "*… En taktisk leder fra PET deltog i møderne…",* tænkte han på en leder fra PET's aktionsstyrke AKS, som deltog i møderne. Det drejede sig blandt andet om beredskab på vandet og eskorte fra lufthavnen.

Vedrørende hans forklaring for Tibetkommission I om, at "*… Da KF 0764 senere ringede til afhørte, oplyste han, at han på et møde i Udenrigsministeriet havde fået at vide, at "nu kom de"…",* skal ses i lyset af, at der havde været tvivl om, hvorvidt kineserne faktisk kom, idet Danmark alene var et "stop over" mellem to besøg, og nu var det endelig afklaret. Det tog også lang tid, inden de fik et program, og det blev lavet om mange gange. Han husker ikke yderligere omstændigheder om samtalen med KF 0764, der kan hjælpe til at tidsfæste tidspunktet for samtalen.

Han kan ikke huske, hvad der forelå af oplysninger og materiale på tidspunktet for det første stabsmøde. Claus Rønnegaards forklaring om, at "*… Afhørte mente ikke, at der forelå noget skriftligt materiale fra PET til brug for mødet. Der forelå ingen operationsbefaling. Man vidste på det tidspunkt ikke engang, hvilke dage der præcist var tale om, eller hvor besøget skulle finde sted…",* bringer ikke yderligere frem i hans erindring. Han kan huske, at der var tvivl om, hvor det første stabsmøde, som han deltog i, skulle foregå, og at programmet for Hu Jintao's besøg blev lavet om rigtig mange gange i løbet af planlægningsfasen.

Han kan godt have oprettet dokumentet med operationsbefalingen til Hu Jintao's besøg den 10. maj 2012, fordi det var den dag, at han fik at vide, at han skulle være planskriver på besøget, men han husker det ikke. Det kan også godt være, at han

ikke skrev noget i dokumentet på oprettelsesdagen, eller at han ikke skrev noget ud over standard indhold om f.eks. tjenestetidsafregning, magtanvendelse, uniformering mv. På det tidspunkt var man i Københavns Politi ikke præcise i dokumentationen af, hvornår dokumenter blev oprettet, og hvilke udgaver der var, samt hvornår de var sendt videre til andre medarbejdere. Det har siden ændret sig meget i lyset af undersøgelserne af forløbet i forbindelse med Hu Jintao's besøg i 2012.

Han tror ikke, at det kan passe, at Mogens Norup Lauridsen havde læst 1. udgaven af operationsbefalingen inden det første stabsmøde den 11. maj 2012, som forklaret af Mogens Norup Lauridsen for Tibetkommission I den 6. april 2017. I givet fald har det kun været standardindholdet, som Mogens Norup Lauridsen kunne have læst.

I forhold til hans forklaring for Tibetkommission I, hvoraf blandt andet fremgår "… *Om mail af 13. juni 2012 fra afhørte, hvorefter 4. udgave af operationsbefalingen er lagt på Beredskabsportalen, forklarede afhørte, at det er nærliggende at antage, at 2. udgaven er sendt med mail af 7. juni 2012, og at 3. udgaven er sendt med mail af 8. juni 2012. Afhørte vidste dog fortsat ikke, hvornår 2. udgaven er blevet oprettet. Han kan sagtens løbende have skrevet på dokumentet…*", er det hans opfattelse, at Tibetkommission I's konklusion om, at "… *den endelige version af 1. udgave af operationsbefalingen … var tilgængelig på Beredskabsportalen den 7. juni 2012. … Kommissionen lægger derfor til grund, at det var 2. udgave af operationsbefalingen, der dermed var tilgængelig på Beredskabsportalen den 8. juni 2012…*", lyder rimelig, ligesom det lyder rimeligt, at 3. udgaven er dateret den 11. juni 2012 og 4. udgaven den 13. juni 2012. Det passer også med, at 1. udgaven ordret gengav PET's trusselsvurdering, som blev modtaget den 5. juni 2012. Forvirringen om udgaver og datoer skal ses i lyset af, at på det tidspunkt blev angivelse af udgaver og datoer på dokumenter anset for mindre vigtigt i politiet. Det vigtige var, hvad der stod i dokumentet, og endnu vigtigere var de afklarende samtaler, som man havde i forbindelse med stabsmøder. Han husker blandt andet en samtale med politikommissær Mogens Bendiks Knudsen, hvor Mogens Bendiks Knudsen i forlængelse af, at han havde rykket Mogens Bendiks Knudsen for taktiske befalinger vedrørende eskorteruterne, sagde, at det var fuldstændig ligegyldigt, hvad der stod i de taktiske befalinger. Det vigtige var den samtale, som de havde lige nu, hvor de fik afklaret, hvem der gjorde hvad. Holdningen til dokumentation har sidenhen ændret sig. Man kan godt sige, at der var en opfattelse af, at dokumentationen var lidt unødvendigt bureaukrati.

Han hørte på et stabsmøde PET tale om, at kineserne var bange for at tabe ansigt, og han så det også på skrift i trusselsvurderingen. Han husker ikke, på hvilket af stabsmøderne PET sagde det, men han husker altså, at bekymringerne fra kinesisk side blev nævnt på et stabsmøde. Det stod ham klart, at det var Udenrigsministeriet, som havde formidlet dets bekymringer, som PET viderebragte.

I forhold til hans forklaring for Tibetkommission I om, at *"… På stabsmøderne forelå PETs trusselsvurdering om, at det var vigtigt, at kineserne ikke "tabte ansigt". Afhørte kunne ikke huske, om kinesernes bekymring blev drøftet. Men det blev drøftet på tomandshånd blandt medarbejderne…",* husker han ikke, hvem det var, som han drøftede kinesernes bekymring med på tomandshånd. Det, som de drøftede, var, at det var lidt skørt, at når kineserne nu kom til det mest frie demokrati i verden, ville man gøre sig ulejlighed med at sikre, at de ikke tabte ansigt. Han drøftede det ikke med Claus Hjelm Olsen, Bent Olsen eller nogen på ledelsesniveau. Han drøftede det med andre på sit eget niveau, hvilket var politiassistenter i OPA. Han delte kontor med politiassistent Finn Jensen, og han talte helt sikker med Finn Jensen om det. Finn Jensen var ikke involveret i operationen i forbindelse med Hu Jintao's besøg.

Han husker ikke, om nogen af dem, som han drøftede kinesernes bekymring med, gav udtryk for, at det var sædvanligt, at man tog hensyn til kinesernes bekymring. Han husker, at han på et tidspunkt i forbindelse med planlægningen af Hu Jintao's besøg under gangsnak i OPA havde fået fortalt, at der i forbindelse med et tidligere besøg fra Kina var blevet kørt en bus ind foran demonstranterne og sat en busfuld kinesiske studerende af. De studerende vinkede med kinesiske flag. Han noterede sig det, da det lød komisk. De talte om det, som noget der plejede at ske i forbindelse med besøg fra Kina, og at det også var noget, som man kunne forvente, at den kinesiske ambassade ville arrangere i forbindelse med Hu Jintao's besøg.

Han vil tro, at chefpolitiinspektør Jørn Aabye modtog operationsbefalingen for Hu Jintao's besøg. Jørn Aabye havde i hvert fald mulighed for at læse den på beredskabsportalen. Han kan ikke forestille sig, at Jørn Aabye traf operationelle beslutninger vedrørende besøget. Jørn Aabye skulle forholde sig til bemandingen, herunder rimeligheden af den planlagte ressourceanvendelse. Han sendte på et tidspunkt under planlægningen en opgørelse over personaleforbruget til Jørn Aabye.

Han husker ikke baggrunden for, at han ved mail af 7. juni 2012 sendte trusselsvurdering med anbefalinger fra PET til Jørn Aabye. Han husker ikke, om han sendte trusselvurderingen af egen drift, eller det var efter anmodning fra Jørn Aabye, men han har svært ved at forestille sig, at det var af egen drift, at han som ung politiassistent sendte trusselsvurderingen til chefpolitiinspektøren.

Han husker ikke flytningen af Fredsvagten ved Christiansborg i forbindelse med Hu Jintao's besøg. Morgenmødet omtalt i hans mail af 11. juni 2012 til Gregers Juul Bigom og Erik Gøtje Larsen cc Claus Hjelm Olsen, hvor han skrev "… *Man har til morgenmødet besluttet at både Fredsvagten og Iranerne skal flyttes til Finansministeriet, hvor de skal afskærmes, når kineseren er der…",* var et møde, som de havde hver morgen kl. 8.00 på Politigården. Det var OPA, som faciliterede mødet, men møde-

deltagelsen var fra en bredere del af Københavns Politi. Han husker ikke, om det var Jørn Aabye eller Mogens Lauridsen og ledelsen af beredskabsenheden, som deltog i morgenmøderne.

Han husker ikke, hvem der besluttede, at Fredsvagten og iranerne skulle flyttes, eller eventuelle drøftelser om det.

Han husker det ikke, men han kan ræsonnere sig frem til, at det ikke var af hensyn til den kinesiske præsident, at Fredsvagten og iranerne skulle flyttes, idet den kinesiske præsident ville være ligeglad med dem. Det har derfor været for at sikre, at de ikke løb frem mod kortegen eller lignende, at de blev flyttet. Da han ikke husker det, kan han ikke udelukke, at de skulle flyttes, for at den kinesiske præsident ikke så dem.

Når han i en opfølgende mail til samme personkreds skrev "… *Tilladelsen til demonstrationen…",* vil han tro, at det var tilladelsen til Fredsvagtens og iranernes demonstration, som han sendte. Han husker ikke nærmere om Claus Hjelm Olsens svar, hvor Claus Hjelm Olsen ved mail af 11. juni 2012 skrev "… *Forstod at vi flyttede disse under Kinabesøget til Statsministeriet. Er det korrekt…".*

Som han husker det, var baggrunden for Gregers Juul Bigoms svar "… *Sp. Hvordan afskærmer du dem?????..."* ved mail af 11. juni 2012*,* at Gregers Juul Bigom syntes, at der var for lidt personale til opgaven. Det kan også være, at Gregers Juul Bigom spurgte for at få en manøvreide. Han husker ikke, om han svarede Gregers Juul Bigom telefonisk, men han fortalte i givet fald ikke, hvordan Gregers Juul Bigom skulle håndtere demonstrationen.

Han kan ikke huske noget om lukning af Kastellet i forbindelse med Hu Jintao's besøg. Han kendte ikke kommandanten i Kastellet major Jørgen Kold, som han sendte mail af 12. juni 2012 med emnet "*Statsbesøg fra Kina*" til. Han husker ikke, hvor han fik Jørgen Kolds mailadresse fra. Nogen bad ham om at skrive til Jørgen Kold, for det var ikke noget, som han gjorde af sig selv. Den nærmeste til at bede ham om at gøre det, var Claus Hjelm Olsen, men han husker det ikke, ligesom han ikke i øvrigt husker at have talt med Claus Hjelm Olsen om Kastellet.

Han husker ikke, hvad han var blevet bedt om at anmode Jørgen Kold om, ligesom han ikke husker, om det var Københavns Politis færdselsafdeling, der bad ham om at henvende sig til Jørgen Kold, hvilket er muligt, da der i hans mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold er henvist til en forespørgsel fra Københavns Politis færdselsafdeling. Lederen af færdselsafdelingen var Mogens Bendiks Knudsen, men han husker ikke,

om det var Mogens Bendiks Knudsen, der havde bedt ham om at sende anmodningen til Jørgen Kold.

Han husker ikke nærmere om, hvilken sikring der var tænkt på, når han i mailen til Jørgen Kold skrev "*… eller at politiet har mulighed for at sikre voldanlægget som vender ud mod Havnefronten…*".

Han husker ikke Jørgen Kolds svar til ham ved mail af 13. juni 2012.

Han husker ikke, om han var i kontakt med Adjudantstaben, herunder adjudant Nils Nykjær i forbindelse med Hu Jintao's besøg. Han kender ikke Nils Nykjær. Han havde været til møder med medarbejdere fra Adjudantstaben i forbindelse med planlægningen af Dronningens 40 års regeringsjubilæum i januar 2012. Han har ingen ide om baggrunden for, at Nils Nykjær ved mail af 12. juni 2012 til Jørgen Kold skrev, at der fra politiets side var ønske om "*… forstærket opmærksomhed fra patruljer på voldene, så evt. bannerførere etc. her ikke kommer frem…*".

Han husker, at der i forbindelse med Hu Jintao's besøg skulle være sejlads i havnen, men han husker ikke, om Hu Jintao skulle gå ved Den lille Havfrue. Han husker ikke noget om etablering af en gangbro over stenene ved Den lille Havfrue.

Arbejdsgangen i forbindelse med planlægningen af Hu Jintao's besøg var i princippet sådan, at al kommunikation ind og ud af Københavns Politi skulle gå gennem ham. I praksis skulle det nok tages med et gran salt, og der var givetvis kommunikation om besøget, som ikke gik gennem ham.

Det er korrekt, som han forklarede for Tibetkommission I, at tilføjelsen i 2. udgaven af operationsbefalingen dateret den 10. maj 2012 under afsnit 3.0 "*Manøvreide*" om, at "*… Politiaktion 04-01 foretager patruljering/opklaring ved objekter og eskorteruter, og sikrer at evt. demonstranter ikke kan ses fra eskorten og objekter, ligesom de ej heller skal have mulighed for at bringe sig i en position som er synlig fra eskorteruten og objekter…*", var formuleret af ham ud fra, hvad han havde trukket ud af samtaler på stabsmødet. Det var ikke en anden, der havde skrevet det og givet teksten til ham. Han husker det ikke konkret, men han er sikker på det ud fra den sædvanlige fremgangsmåde, som var, at han under stabsmødet skrev noter, som han derefter gik op til sin computer og skrev ind i operationsbefalingen. Når han havde skrevet noget færdigt, sendte han det til Claus Hjelm Olsen. Han mindes ikke, at Claus Hjelm Olsen havde nogen rettelser. Han husker, at Mogens Norup Lauridsen en gang havde en ændring til en strategi, som han havde skrevet udkast til. Han husker ikke, om det var i forbindelse med Hu Jintao's besøg. I princippet var det ledelsen, som skulle komme med en strategi, men sådan foregik det ikke i praksis.

Med hensyn til hans forklaring for Tibetkommission I om baggrunden for den nævnte tilføjelse i operationsbefalingen under afsnit 3.0, hvor han forklarede, at "… *Afhørte troede, men var ikke sikker på, at det er sagt på et stabsmøde. Det er noget, der stammer fra et input, som afhørte har fået. Det stammer ikke fra PET. Det havde afhørte i hvert fald svært ved at forestille sig. PET kommer med trusselsvurderinger. De blander sig ikke i det rent operationelle, der drøftes på stabsmøder…*", skal forklaringen ses i lyset af, at PET normalt ikke blandede sig i, hvordan Københavns Politi løste opgaverne, men han husker ikke, hvor inputtet kom fra.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 17.00.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 52

PROTOKOL

Den 18. marts 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Pernille Dahler Kardel var til stede via Skype og bisidder advokat Pernille Backhausen var mødt i retten.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen ved advokat Anne-Louise Wulff, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Gunnar Homann, advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet ved advokat Christian Dysted og advokat Torben Koch ved advokat Henrik Karl Nielsen var mødt.

Pernille Dahler Kardel bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Pernille Dahler Kardel erklærede sig villig til at udtale sig, og blev oplyst om, at hun skal tale sandt, men ikke har pligt til selvinkriminering. Hun blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Pernille Dahler Kardel bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at hun fra 1995 til 2000 var ved ambassaden i Moskva, at hun fra 2000 til 2001 havde orlov, at hun fra 2001 til 2003 var sektionschef i Asienkontoret (S.6.), at hun fra 2003 til 2007 var ambassaderåd ved FN-missionen i New York, at hun fra 2007 til 2012 var ambassadør i Etiopien, at hun fra 2012 til 2016 var ambassadør i Egypten, at hun fra 2016 til

2017 var ved FN i Kabul, at hun fra 2017 til 2019 var ved FN i Libanon, og at hun nu er ambassadør i Australien.

Hun var sektionschef i Asienkontoret fra den 1. august 2001 til midt i juli 2003, hvor Danmark skulle forberede og gennemføre EU-formandsskabet samt mange hertil forbundne aktiviteter på Asienområdet. Hun havde ansvaret for Kina-, Nordkorea- og Sydkorea-porteføljen, EU-koordinationen og til dels Afghanistan-porteføljen. Da hun overtog Kina-porteføljen i Asienkontoret, blev hun orienteret om, hvordan Danmarks forhold til Kina havde udviklet sig. Forholdet var på det tidspunkt præget af forhåbninger til et ASEM-topmøde og en række EU-topmøder og bilaterale møder. Hun oplevede, at der i Udenrigsministeriet var en stolthed over Danmarks fremlæggelse af resolutionsforslaget i 1997, da fremlæggelsen var i tråd med det danske princip om, at Danmark også turde drøfte de svære emner, såsom menneskerettigheder, med Kina, og man overvejede ikke, om det havde været prisen værd. Da hun overtog Kina-porteføljen, var forholdet til Kina stabiliseret efter statsminister Poul Nyrup Rasmussens besøg i Kina i år 2000, og overvejelserne om selve forholdet til Kina var lagt bag dem. Hun brugte ikke meget tid på Kina-relationen, da hun koncentrerede sig om at forberede topmøderne.

2001

I 2001 var Carsten Nilaus Pedersen kontorchef, og hun refererede til ham, men også til souschef Sus Ulbæk. Carsten Staur var sydchef. Bjørn Blau kom først til kontoret i november eller december 2001, hvor han blandt andet blev sagsbehandler på Kina-porteføljen. Hun husker ikke den præcise arbejdsfordeling i kontoret.

Hun arbejdede med at forberede EU-formandskabet, herunder topmøderne, så de blev så gode og substantielle som muligt, samtidig med at de fortsatte den kritiske dialog om menneskerettigheder.

Fodboldkampen mellem Grønland og Tibet var allerede afholdt, da hun startede i Asienkontoret, og hun mindes ikke, at begivenheden blev drøftet særligt indgående efterfølgende. Hun husker heller ikke, at sagen eller den fulgte linje blev bragt op som eksempel i andre sager. De talte om kampen i sociale sammenhænge, men det havde ikke faglig karakter og handlede ikke om selve håndteringen af kampen. De talte kun ganske lidt om anvendelsen af det tibetanske flag i forbindelse med kampen. Hun vidste ikke på det tidspunkt, at sydchef Carsten Staur havde tilkendegivet, at en ansøgning om anvendelse af det tibetanske flag under kampen ikke ville blive imødekommet.

Om mail af 28. august 2001 fra Ann Winther Allers mail, underskrevet "*Sus*", til Peter Lysholt Hansen med kopi til Pernille Dahler Kardel med flere om PET's oplysninger om en Falun Gong-sultestrejke foran den kinesiske ambassade, forklarede hun, at mailen godt kunne være fra Sus Ulbæk, selvom den var sendt fra en andens mailkonto. Hun ved ikke, hvorfor hun modtog kopi af mailen, og hun husker e-mailen som sådan.

2002

Danmark stod over for EU-formandsskabet i anden halvdel af 2002 med ASEM IV-topmødet og besøg af premierminister Zhu Rongji i september 2002 samt en række EU-topmøder i efteråret, herunder EU/Kina, EU/Indien og EU/Sydkorea.

Forberedelsen af ASEM IV-topmødet, der blev afholdt den 22. september til den 24. september 2002, indebar en omfattende dialog med EU-institutionerne, som skulle resultere i nogle fælles, klare og entydige budskaber fra EU's kommissionsformand og Rådssekretariatet. Det var på det tidspunkt usædvanligt for EU, at Rådssekretariatet og Kommissionen fremkom med fælles budskaber, men EU vurderede, at drøftelserne i de vanskelige sager under topmødet ville komme længere, hvis der var en ensrettet besked fra EU's side. Hun stod for formandskabets bidrag til koordinationen af EU's budskaber, og hun var i Bruxelles flere gange for at få processen i gang. Der var en stor koordinationsopgave i at blive enige om, hvilke budskaber der skulle gives til Kina. Det var primært EU, der havde dialog med Kina om substansen af drøftelserne på topmødet, men Asienkontoret havde også løbende dialog og møder med den kinesiske ambassade. Hun mindes ikke at have besøgt den kinesiske ambassade. De møder, hun deltog i, blev alle holdt i Udenrigsministeriet.

ASEM IV-topmødets forberedelse blev hovedsageligt varetaget af et særskilt sekretariat ledet af sekretariatschef Svend Boje Madsen. Der var tæt koordination mellem ASEM-sekretariatet og Asienkontoret, men det var meget forskellige opgaver, de varetog. Koordinationen afhang af, hvilket EU-topmøde der skulle forberedes til, selvom topmøderne fandt sted nogenlunde samtidig. Dele af dialogen mellem ASEM-sekretariatet og Asienkontoret fulgte de samme linjer. Hun var primært tilknyttet EU/Kina-topmødet, men hun var også involveret i EU/Sydkorea-topmødet og i mindre grad i EU/Indien-topmødet. Hun husker ikke at have haft kontakt med Protokollen om den praktiske planlægning. Det tog politiet og Protokollen sig af.

Asienkontoret skulle, ud over at være dirigenter under ASEM IV, også levere håndakter til topmødet med talepunkter til hele dagsordenen.

Om mail af 8. april 2002 fra ambassadesekretær Søren Jacobsen, ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriet med kopi til afdeling S.6, ASEM-sekretariatet med flere om et møde mellem ambassadøren og generaldirektør i udenrigsministeriet Chen Wexiong om blandt andet Zhu Rongji's deltagelse i ASEM IV, hvoraf det blandt andet fremgår, at *"…Man så fra kinesisk side frem til ASEM 4 i København og var overbevist om, at eksterne faktorer ikke ville spille negativt ind på mødet (herunder uheldige NGO-aktiviterer)",* forklarede hun, at der var en løbende dialog med kineserne om, at kineserne ønskede, at Danmark gik på kompromis med de danske principper om forsamlings- og ytringsfrihed. Udenrigsministeriet gav hver gang helt klar og entydig besked om, at den danske grundlov skulle overholdes, og at danske rettigheder ville blive opretholdt også i forbindelse med kinesiske besøg. Det var tydeligt, at kineserne havde fået instruks om at rette henvendelse om disse emner, selvom de allerede kendte de danske svar. De gik hurtigt videre til at drøfte andre praktiske ting. Hun opfattede det som en del af dramaturgien omkring samtalerne. Formuleringen om, at kineserne var overbevist om, at eksterne faktorer ikke ville spille ind, kunne være oversat fra det engelske udtryk "convinced that" som mere udtrykker en ønskeform, men hun ved ikke, hvordan det blev sagt på mødet.

Hun husker ikke, hvad fru Ma's ønske om *"vished for, at eventuelle demonstrationer ville blive holdt på en afstand, hvor premierministeren hverken kunne se eller høre disse"* gengivet i mail af 9. maj 2002 fra ambassadesekretær Søren Jacobsen, ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriet med kopi til afdeling S.6, ASEM-sekretariatet med flere om en frokost med vicegeneraldirektør fru Ma gav anledning til. I Udenrigsministeriet var de generelt ikke bekymrede for sikkerheden under besøget. Den kunne Danmark godt håndtere. Det var ikke nyt, at kineserne fremkom med bekymringer om demonstrationer under besøget. Danmarks svar blev ved med at være det samme. Om mailens henvisning til en episode i Belgien, hvor Zhu Rongji havde nægtet at forlade sit værelse i 1½ time, idet Zhu Rongji have fået efterretninger om, at der var en demonstration langs den rute, som hans kortege skulle køre, forklarede hun, at det, der var sket i Belgien, ikke behøvede at ske i Danmark, hvorfor de formentlig alene tog oplysningen om episoden i Belgien til efterretning. Udenrigsministeriet forsøgte ikke at undgå demonstrationer, og hun husker ingen interne drøftelser om, at kineserne ikke skulle se demonstranter. Hun mindes ikke, at kinesernes bekymringer mundede ud i konkrete initiativer.

Om udateret dokument fra Udenrigsministeriet om elementer til Zhu Rongji's besøg i Danmark, sidst behandlet af ambassaderåd Christian Lotz den 13. juli 2000, hvoraf det blandt andet fremgår, at *"… Undgå Tibet-demonstranter i Zhus synsfelt. Ødelagde besøget i Luxembourg"*, forklarede hun, at dokumentet er fra før hendes tid i Asienkontoret, og det virker ikke sandsynligt, at hun har set dokumentet før. Udenrigsministeriet forsøgte ikke at undgå eller begrænse demonstrationer, og der var ingen

tvivl om, at grundloven skulle overholdes. Referencen til besøget i Luxembourg, som ifølge dokumentet var gået galt, betød ikke, at det også ville ske i Danmark.

Om mail af 23. maj 2002 fra Pernille Dahler Kardel til Protokollen StF 2 med kopi til flere om en henvendelse fra den kinesiske ambassade om Falun Gong-udøvere fra Taiwans besøg i Danmark omkring den 10. juni 2002, forklarede hun, at hun ikke ved, hvem der har påtegnet mailen med "*Til PET. Til foranstaltn.*". Underskriften kunne være Jørgen Ilfeldts, samme navn som var påstemplet mailen, men hun ved ikke præcist, hvem han er.

Den kinesiske ambassade kontaktede Udenrigsministeriet flere gange om demonstrationer foran ambassaden og om ambassadens sikkerhed. Hun videreformidlede oplysningerne til Protokollen, som herefter måtte vurdere, om der skulle handles ud fra henvendelserne.

Hun husker ikke, at hun har skrevet notitsen af 9. juli 2002 fra Asienkontoret og ASEM-sekretariatet om en telefonisk kinesisk demarche om NGO-aktiviteter i forbindelse med ASEM IV afgivet over for Pernille Dahler Kardel og senere gentaget over for souschef Sus Ulbæk, hvoraf fremgår blandt andet, at "*Der er ingen tvivl om, at det kinesiske udenrigsministerium og ambassaden i stigende grad er bekymret over udsigten til, at premierministeren under besøget i København konfronteres med emner som Tibet og Falun Gong, og at dette kan få indflydelse på forberedelsen af ASEM-topmødet og niveauet for Kinas deltagelse i dette. Det indstilles - at Udenrigsministeriet følger den skitserede linje i spørgsmålet*" og "*At den nye kinesiske ambassadørs tiltrædelsessamtale benyttes til en drøftelse på højt niveau af disse spørgsmål med henblik på at forklare Danmarks politik på området*". Hun husker heller ikke, hvorfor de efterfølgende valgte at orientere Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen og udenrigsminister Per Stig Møller, men hun kan forestille sig, at de to telefoniske demarcher gjorde, at de tænkte, at det var tid til at lægge det op til ministeren for at sikre, at ledelsen og ministeren var bekendt med, at de fortsat fulgte linjen i Udenrigsministeriets politik. Der var bestemt ikke tvivl om den brede linje på noget tidspunkt, og selve indstillingen var mest af alt en formssag. Hun deltog ikke i forelæggelsen for udenrigsministeren.

Mailen af 17. juli 2002 fra ambassadesekretær Søren Jacobsen, ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriet med kopi til Pernille Dahler Kardel med flere om en frokost mellem ambassadøren og kinesiske repræsentanter, hvor kinesernes bekymringer for NGO-drøftelserne om Tibet under ASEM IV-topmødet blev drøftet, gav ifølge hendes erindringer ikke anledning til initiativer fra Udenrigsministeriets side. Ambassadørens henvisning til, at man fra dansk ikke havde "*…mulighed for at gribe ind over for disse* [lovlige demonstrationer]*, idet det var en grundlovssikret ret, at man i*

Danmark kunne give udtryk for sin mening. Man ville naturligvis fra dansk side sikre den kinesiske delegations sikkerhed og gribe ind, såfremt denne kom i fare. Det blev oplyst, at det ikke var dansk politik at undersøge, hvorvidt folk var medlem af Falun Gong eller lignende…", fulgte Udenrigsministeriets politik på området.

Om mail af 23. juli 2002 fra ambassadør Ole Lønsmann Poulsen, ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriets Asienkontor med kopi til flere om en EU-middag den 22. juli 2002 med udenrigsminister Tang, forklarede hun, at hun ikke erindrer at have modtaget og set mailen, men det ville være naturligt, at hun gjorde det. De betragtede ikke oplysningen om, at Tang fandt anledning til bekymring *"…over NGO-drøftelserne om Tibet…samt planlagte Falung Gong demonstrationer"* som noget nyt eller særligt. Tangs *"udtrykte håb om, at den danske regering ville foretage sig det fornødne for at sikre, at det egentlige ASEM møde ikke blev negativt påvirket"* medførte ikke, at Asienkontoret foretog sig noget i den forbindelse. Det var blot endnu en måde for kineserne at fremføre deres bekymringer på. Det var ASEM-sekretariatet, der eventuelt måtte handle herpå.

Om formålsnotits af 24. juli 2002, udarbejdet af Bjørn Blau, Udenrigsministeriets Asienkontor, til Statsministeriet, om EU-Kina-topmøde den 24. september 2002, forklarede hun, at hun ikke husker, om hun var involveret i tilblivelsen af notitsen. Notitsen har formentlig været diskuteret på kontoret og med kontorets ledelse, før den blev sendt til Statsministeriet.

Om notitsens punkt 7 om forventede vanskeligheder, hvoraf fremgår blandt andet, at *"Man har fra kinesisk side ved flere lejligheder udtrykt bekymring for indrejse til Danmark af Falun Gong tilhængere …samt de demonstrationer som i den forbindelse måtte finde sted. Der er endvidere fra kinesisk side udtrykt forhåbning om at eventuelle demonstrationer holdes udenfor synsvidde af den officielle kinesiske delegation. Det er fra dansk side fremfort, at det ikke er dansk politik ved visum-udstedelse eller ved indrejse fra lande uden visumpligt at undersøge hvorvidt personer er medlem af Falun Gong eller det tibetanske eksilsamfund. Derudover er fremfort, at det, indenfor Grundlovens rammer, i Danmark er enhver person eller bevægelse tilladt at give udtryk for deres holdning, bl.a. gennem lovligt anmeldte demonstrationer. Samtidig understreges dog, at man fra dansk side vil garantere for den kinesiske delegations fysiske sikkerhed"*, forklarede hun, at hun vil mene, at denne passage blev medtaget for fuldstændighedens skyld, da dette illustrerede den løbende dialog med Kina, hvor Danmark stod fast på sine principper om grundlovssikrede rettigheder.

Det var endnu en måde for kineserne at udtrykke det samme på, når det fremgår af mail af 24. juli 2002 fra ambassaderåd Christian Lotz, Ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriet med kopi til Pernille Dahler Kardel med flere om ambassadø-

rens samtale med assistant minister Zhao Jinjun, at Zhao Jinjun gav udtryk for, at *"… man ikke forestillede sig at Falungong og tibetanske demonstrationer skulle forbydes, men at man i forbindelse med andre besøg i Europa - f.eks. Frankrig - havde værdsat, når værterne havde holdt demonstranterne uden for synsvidde af den officielle kinesiske delegation. Dette lagde man meget stor vægt på. Man ønskede generelt, at de kinesiske bekymringer blev taget alvorligt, og at der blev gjort en indsats for at imødekomme dem, så vidt det nu var muligt"*. Hun så ikke noget nyt i udtalelserne, og det gav ikke Udenrigsministeriet anledning til at revidere deres holdning eller politik på området. Hun husker ikke, om Udenrigsministeriet bad ambassaden i Beijing om at undersøge det kinesiske besøg i Frankrig, som Zhao Jinjun henviste til. Hun kan ikke forestille sig, at de gjorde det.

Om mail af 1. august 2002 fra Udenrigsministeriet til ambassaden i Beijing, Protokollen og ASEM- sekretariatet med referat af kinesisk demarche af 30. juli 2002 om ASEM IV, hvor chargé d'affaires fru Wang Canfen opfordrede til, at temadrøftelsen i Asia-Europe People's Forum om Tibet blev aflyst, og at indrejsen af systemkritikeren Wei Jingshen og Falun Gong-tilhængernes aktiviteter, herunder deres daglige demonstrationer foran ambassaden i København, blev forhindret, hvortil Carsten Nilaus Pedersen udtrykte, at man tog bekymringerne meget alvorligt, men at grundlovens bestemmelser blev overholdt, forklarede hun, at hun ikke husker, hvem der deltog i samtalen eller skrev notitsen.

Om Memoranda for Security Arrangements for Chinese Premiere Zhu Rongji af 12. august 2002 fra den kinesiske ambassade, modtaget af viceprotokolchef Annette Lassen på et møde i Udenrigsministeriets protokol den 13. august 2002, hvor kineserne anfører, at demonstrationer med videre skal holdes på en afstand af 500 meter fra hotellet og andre steder, hvor den kinesiske delegation befinder sig, forklarede hun, at hun ikke husker at have set dokumentet. Memorandaet omtaler nogle praktiske deltaljer, som hun ikke havde noget med at gøre.

Om formålsnotits af 23. august 2002 udarbejdet af Udenrigsministeriet til Statsministeriet om EU/Kina-topmøde den 24. september 2002, hvoraf det blandt andet fremgår under afsnit 3 om Kinesiske prioriteter, at *"[…] Kina ønsker at undgå demonstrationer af Falun Gong-udøvere og eksiltibetanere. Man anser det for et protokollært problem, som skal løses af værtslandet"*, forklarede hun, at hun formentlig har været med til at udforme notitsen, men hun husker det ikke. Hun læser det ikke som et udtryk for Udenrigsministeriets holdning, men som en reference til, hvad kineserne udtrykte under mødet. Protokollen har formentlig fået tilsendt indholdet af notitsen i kopi, men hun ved ikke af hvem eller hvordan. De kinesiske prioriteter, der er gengivet, handlede mere om værdighed, nok fordi den del hørte under Danmark

som vært, og ikke om selve indholdet af drøftelserne på topmødet, som, hun går ud fra, blev varetaget af EU.

Om mail af 4. september 2002 fra ambassaderåd Christian Lotz, ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriet med kopi til Pernille Dahler Kardel med flere om ambassadør Ole Lønsmann Poulsens samtale med generaldirektør Zhao Jun, som udtrykte håb om, at der fra dansk side ville blive taget yderligere skridt for at beskytte den kinesiske delegations sikkerhed og premierminister Zhu Rongji's værdighed i forbindelse med hans besøg, forklarede hun, at når kineserne gentog de samme synspunkter, var svaret det samme. Værdighedsbegrebet er et relativt flydende begreb, som i høj grad handler om kinesernes selvopfattelse. Det er meget individuelt, hvordan begrebet fortolkes, men selvfølgelig handler det om at blive behandlet med, hvad man selv opfatter som respekt, og ikke blive udsat for noget, som man ikke ønsker. Den løbende dialog med kineserne om demonstranter og eksiltibetanere var med til at belyse, hvad kineserne betragtede som værdigt. Den danske holdning blev ved at være den samme, og det var ikke Udenrigsministeriets opgave at finde et kompromis med kineserne om, hvor og hvordan der måtte demonstreres i Danmark. Udenrigsministeriets opgave var at svare på en måde, der sikrede fortsat dialog med kineserne.

Om notits af 10. september 2002 fra Udenrigsministeriets Asienkontor til Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen om direktørens samtale med Kina's ambassadør Zhen Jianguo den 12. september 2002, hvoraf blandt andet fremgår, at *"[…] Det synes som om Kina har accepteret at Danmark ikke vil hindre lovlig anmeldte demonstrationer. Der er indledt et konstruktivt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politi og den kinesiske ambassade med henblik på at sikre at lovlig anmeldte demonstrationer finder sted hvor de ikke generer den kinesiske delegation*", forklarede hun, at hun ikke husker notitsen, men hun kan sagtens have set den før. Notitsen blev skrevet kort før besøget, og tingene gik hurtigt på det tidspunkt. Hun ved ikke, hvem der har skrevet passagen om det konstruktive samarbejde, eller hvor den kom fra, men den undrer hende da, når hun ser den i dag. Der var et fornuftigt og konstruktivt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og ambassaden om praktiske forhold, hvilket var vigtigt for at kunne gennemføre et vellykket besøg. Hun ved ikke, hvad "*generer*" henviser til. Udenrigsministeriet oplevede, at kineserne havde taget de danske synspunkter til sig om, at grundloven skulle overholdes, og at der ville være demonstrationer under besøget. Hun har ingen erindring om, at Udenrigsministeriet skulle have ændret sin politik på området.

Hun husker ikke, men det kan meget vel være, at hun var involveret i udarbejdelsen af notitsen af 11. september 2002 fra Udenrigsministeriets Asienkontor til udenrigsministeren om en henvendelse fra Falun Gong, hvoraf fremgår blandt andet, at Kina

fortsat var stærkt bekymrede over udsigten til, at den kinesiske premierminister blev konfronteret med Falun Gong-udøvere under hans besøg, men at det virkede som om, at Kina havde accepteret, at Danmark ikke ville/kunne afvise tilrejsende Falun Gong-udøvere eller forbyde demonstrationer, og at der i stedet var etableret et samarbejde for at sikre, at demonstrationerne ikke generede den kinesiske delegation. Hun læser det som et samarbejde om det praktiske, og i så fald ville det være Protokollen, der indgik i samarbejdet. Notitsen var et oplæg til udenrigsministeren vedrørende besvarelse af en henvendelse fra Falun Gong. Hun ved ikke, hvor meget udenrigsministeren satte sig ind i baggrunden for indstillingen, men det var antagelsen, at han gjorde det.

Grundloven var ikke noget, de i Udenrigsministeriet betragtede som en hindring. Grundloven var en realitet, der som en selvfølge skulle overholdes. Hun husker ikke drøftelser i Udenrigsministeriet om placering af demonstranter eller om deres synlighed i forhold til grundloven. De gik ikke ind i en detaljeret fortolkning af grundlovens bestemmelser. De gik formentlig ud fra, at andre tog sig af det. Deres samtaler om grundloven handlede mere om nysgerrighed og deres egen forståelse. Hun husker ikke, om de var i kontakt med Juridisk Tjeneste, eller om de selv undersøgte dette. De kom frem til, at demonstrationer skulle kunne ses og høres, men det var ikke noget, de skulle forholde sig til. De overvejede ikke, om man kunne omlægge en rute for at hindre møde med demonstranter, for de havde ikke med det praktiske at gøre, og det ville også kunne komme til at handle om overvejelser om kompromis'er, og det var ikke det, de ønskede. Hun vil tro, at Carsten Nilaus Pedersen deltog i drøftelserne om grundloven. Hun har en erindring om, at de var tre, der havde en snak om det ved kaffemaskinen, og at det mere var nysgerrigheden, der drev det.

Hun erindrer besøget af premierminister Zhu Rongji i september 2002 som et succesfuldt besøg med gode drøftelser. Hun husker ikke at have fået underretninger om, hvad der var foregået på gaden under besøget.

Hun var ikke i dialog med Københavns Politi forud for besøget, så hun ved ikke, hvorfor politiet muligvis havde en opfattelse af, at premierminister Zhu Rongji ikke skulle se demonstranter under besøget, eller om politiet ville handle på egen hånd. Det er ikke noget, hun kan nikke genkendende til.

Hun husker ikke, hvem der var leder af Protokollen under besøget i 2002. Hun har svært ved at forestille sig, at Protokollen selv skulle have besluttet at afvige fra Udenrigsministeriets linje.

Adspurgt havde hun ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 11.30.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 53

PROTOKOL

Den 18. marts 2021 kl. 11.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Søren Jacobsen var mødt med bisidder advokat Pernille Backhausen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen ved advokat Anne-Louise Wulff, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Gunnar Homann, advokat Anders Nielsen, advokat Jonas Christoffersen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Martin Cumberland, advokat Nicolai Mallet ved advokat Christian Dysted, advokat Torben Koch ved advokat Henrik Karl Nielsen, advokat Mikael Bernhoft, advokat Jacob Buch-Jepsen og advokat Stine Gry Johannessen var mødt.

Søren Jacobsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Søren Jacobsen erklærede sig villig til at udtale sig, og blev oplyst om, at han skal tale sandt, men ikke har pligt til selvinkriminering. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Søren Jacobsen bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han i 1997 var fuldmægtig i Udenrigsministeriet, at han fra 1998 til 2000 var ansat i Afrikakontoret, at han fra 1. august 2000 til medio 2003 var 1. ambassadesekretær ved ambassaden i Beijing, at han fra 2003 til 2006 var ansat i Europapolitisk kontor, at han fra 2006 til 2009 var souschef ved ambassaden i Ankara, at han fra 1. august 2009 til 2013 var souschef ved ambassaden i Beijing, at han fra 2013 til 2014 var ansat ved ambassaden

i Kabul, at han fra 2014 til 2017 var souschef i Europapolitisk kontor, og at han siden 2017 har været ambassadør i Bulgarien. Han er uddannet cand.oecon.

Han var 1. ambassadesekretær ved ambassaden Beijing fra 2000 til 2003 under ambassadør Ole Lønsmann Poulsen og ambassaderåd Christian Lotz. Strukturen i ambassaden var meget dansk, og han kunne sagtens gå direkte til ambassadøren. Alexander Schultz var ambassadesekretær på ambassaden i Litauen, og blev siden handelsråd på ambassaden.

Han var ansat i Udenrigsministeriet som generalist, og hans beskæftigelse var at udarbejde politiske og udviklingspolitiske indberetninger. Han var ikke involveret i kommercielle sager, med mindre der var tale om en kommerciel sag af politisk karakter. Han havde ikke beskæftiget sig fagligt med Kina før 2000.

Da han forberedte sig til sin stilling ved ambassaden, satte han sig ind i, hvordan man omgås kineserne uden at fornærme dem, fx ved at uddele visitkort med begge hænder. Han satte sig endvidere ind i den danske ét-Kina politik, menneskerettighedsudfordringerne i Tibet og kinesernes syn på Falun Gong. Spørgsmål herom bekymrede kineserne.

Hans indtryk af Kina var, at kineserne gerne ville have en god bilateral relation til Danmark. Det var samtidig vigtigt for dem, at deres ledere ikke kom i direkte konfrontation med demonstrationer under besøg i Danmark. Han blev også bevidst om, at Kina's stigende magt gjorde kineserne mere selvsikre. Kineserne blev aldrig truende. De redegjorde for deres synspunkter, og Danmark redegjorde for sine. Ønskerne vedrørende demonstrationer var ét element blandt 100 andre elementer under sådanne besøg.

Han kendte til Danmarks fremlæggelse af EU's resolutionsforslag om menneskerettighedssituationen i Kina i 1997, men han var ikke involveret heri.

Han havde ansvaret for opgaver relateret til menneskerettighederne i Kina, og han skrev under det danske EU-formandskab i 2002 en EU-rapport om emnet. Han kendte derfor til Kina's synspunkter om menneskerettighederne. Det var en del af den danske politik at føre en kritisk dialog om menneskerettighederne med Kina.

Det var typisk ambassaden, der stod for samtalerne med de kinesiske parter forud for et besøg i Danmark. Ved et indgående besøg til Danmark tog Udenrigsministeriet sig af logistik, programplanlægning, håndakter med videre. Ambassaden indberettede løbende til Udenrigsministeriet om status på menneskerettighederne, herunder i Tibet, det økonomiske samarbejde, erhvervsmæssige interesser herunder

iværksættelse af handelsaftaler med videre, hvorefter oplysningerne blev processeret i Udenrigsministeriet. Ambassaden kunne også komme med idéer til besøgsprogrammet. Ambassaden og Udenrigsministeriet lavede givet også fælles produkter til brug for besøgene

Ambassadens rolle var at være Danmarks øjne og ører i Kina og rapportere hjem om, hvad de erfarede. I Udenrigsministeriet, vil han tro, den primære kontakt og dialog med politiet var Protokollens opgave.

2002

Det er ham, der havde skrevet referatet fra ambassadørens frokost den 9. maj 2002 med vicegeneraldirektør fru Ma, og han deltog formentlig også selv i frokosten. Når han i referatet i mailen af 9. maj 2002 til Udenrigsministeriet med kopi til afdeling S.6, ASEM-sekretariatet med flere skrev, at "…*det er ambassadens vurdering, at spørgsmålet om "sikkerhed" i forbindelse med Zhu Rongji's eventuelle besøg i Danmark vil blive et stort og vanskeligt spørgsmål*", var der med "sikkerhed" tænkt på alt det, der ikke havde med den fysiske sikkerhed at gøre, herunder værdighed. Det vanskelige bestod formentlig i, at kineserne ville bringe emnet op flere gange.

Om mailens henvisning til en episode i Belgien, hvor Zhu Rongji havde nægtet at forlade sit værelse i 1½ time, idet Zhu Rongji have fået efterretninger om, at der var en demonstration langs den rute, som hans kortege skulle køre, forklarede han, at det ikke var noget, vicegeneraldirektør Ma havde forklaret, men noget, som de efterfølgende satte ind i referatet som kontekst til det, fru Ma sagde. De havde ikke forventninger om, at oplysningen om episoden i Belgien blev brugt af Asienkontoret eller andre til noget bestemt. Alle havde en interesse i, at et besøg blev vellykket, og derfor beskæftigede de sig med de oplysninger, som kunne betyde, at besøget ikke gik så godt. Det var ikke skrevet som et signal til Udenrigsministeriet om, at der skulle gøres noget specifikt ud fra oplysningerne, eller fordi en lignende situation skulle undgås. Det ville være underligt ikke at viderebringe den viden, de sad inde med. De gjorde blot som led i god planlægning opmærksom på, hvad konsekvensen af en given situation kunne være. Det ville selvfølgelig ikke være godt, hvis premierministeren nægtede at forlade sit hotelværelse i 1½ time under et besøg. Når man planlagde et besøg fra Kina, indgik værdighed som element i planlægningen, da det var noget kineserne lagde stor vægt på.

Om udateret dokument fra Udenrigsministeriet om elementer til Zhu Rongji's besøg i Danmark, sidst behandlet af ambassaderåd Christian Lotz den 13. juli 2000, hvoraf blandt andet fremgår, at "… *Undgå Tibet-demonstranter i Zhus synsfelt. Ødelagde be-*

søget i Luxembourg", forklarede han, at han ikke har set notitsen før, og at han ikke kender til en hændelse i Luxembourg.

Han husker ikke mailen af 19. juni 2002 fra ambassaden i Vilnius til Udenrigsministeriets Asien- kontor og ambassaden i Beijing med kopi til flere om det litauiske politis behandling af demonstranter under Jiang Zemin's besøg i Vilnius. Mailen var formentlig sendt som led i ambassaden i Litauen's løbende indberetning til Udenrigsministeriet. Da det indberettede forhold vedrørte et kinesisk besøg, var det helt naturligt at sende indberetningen til ambassaden i Beijing også.

Om mail af 23. juli 2002 fra ambassadør Ole Lønsmann Poulsen, ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriets Asienkontor med kopi til flere om en EU-middag den 22. juli 2002 med udenrigsminister Tang, forklarede han, at han ikke erindrer at have modtaget mailen, men det har han formentlig gjort. Når Tang fandt anledning til bekymring *"…over NGO- drøftelserne om Tibet…samt planlagte Falung Gong demonstrationer",* og Tang *"…udtrykte håb om, at den danske regering ville foretage sig det fornødne for at sikre, at det egentlige ASEM møde ikke blev negativt påvirket*", var det et udtryk for kinesernes opfattelse af virkeligheden, og dette viste, hvordan kineserne arbejdede, og hvordan de udtrykte deres bekymringer. Der var ikke noget overraskende i det, kineserne udtrykte.

Han ved ikke, om formålsnotits af 24. juli 2002 udarbejdet af Udenrigsministeriets Asienkontor til Statsministeriet om EU/Kina-topmøde den 24. september 2002 blev sendt i udkast til ambassaden i Beijing, men det kan den meget vel være blevet. Ambassaden havde et godt og tæt samarbejde med Asienkontoret.

Om notitsens punkt 7 om forventede vanskeligheder, hvoraf fremgår, at *"Man har fra kinesisk side ved flere lejligheder udtrykt bekymring for indrejse til Danmark af Falun Gong tilhængere …samt de demonstrationer som i den forbindelse måtte finde sted. Der er endvidere fra kinesisk side udtrykt forhåbning om at eventuelle demonstrationer holdes udenfor synsvidde af den officielle kinesiske delegation… Derudover er fremført, at det, indenfor Grundlovens rammer, i Danmark er enhver person eller bevægelse tilladt at give udtryk for deres holdning, bl.a. gennem lovligt anmeldte demonstrationer. Samtidig understreges dog, at man fra dansk side vil garantere for den kinesiske delegations fysiske sikkerhed*", forklarede han, at han ikke mener, at der i notitsen var indlagt et ønske om, at det skulle føre til en bestemt ageren fra myndighedernes side. Notitsen understregede, hvad der ikke kunne gøres noget ved. For at besøget skulle blive så succesfuldt som muligt, orienterede man om forhold, der kunne blive en udfordring under besøget.

Han har ingen viden om de hændelser under et kinesisk besøg i Frankrig, som assistant minister Zhao Jinjun beskrev i sin samtale med ambassadøren, og som fremgår af mail af 24. juli 2002 fra ambassaderåd Christian Lotz, ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriet med kopi til Søren Jacobsen med flere. Han kan ikke forestille sig, at ambassaden i Beijing forsøgte at indhente oplysninger om rigtigheden af Zhao Jinjun's oplysning om, at *"… man i forbindelse med andre besøg i Europa - f.eks. Frankrig - havde værdsat, når værterne havde holdt demonstranterne uden for synsvidde af den officielle kinesiske delegation"*. Han ville nærmere tro, at ambassadøren kunne have talt uformelt om det med ambassadøren i Frankrig, hvis de tilfældigt var mødtes. Det ville i øvrigt undre ham, hvis man havde ageret på denne måde i Frankrig. Det var ikke noget, som Udenrigsministeriet eller ambassaden ville eller skulle lade sig inspirere af.

Ambassaden indrapporterede alene oplysningerne til Udenrigsministeriet, hvorefter det formentlig var Protokollen, der tog sig af informationerne. Ambassaden var ikke involveret i politiets håndtering af demonstranter. Han ved ikke, hvordan politiet i 2002 havde fået viden om, at kineserne ikke kunne lide at se demonstranter, og hvorfor politiet forsøgte at undgå det. Denne viden kom ikke fra ambassaden.

Om formålsnotits af 23. august 2002 udarbejdet af Udenrigsministeriet til Statsministeriet om EU/Kina-topmøde den 24. september 2002, hvoraf det under afsnit 3 om "*Kinesiske prioriteter*" blandt andet fremgår, at *"[…] Kina ønsker at undgå demonstrationer af Falun Gong-udøvere og eksiltibetanere. Man anser det for et protokollært problem, som skal løses af værtslandet*", forklarede han, at det ikke var Protokollen, men politiet, der havde ansvaret for et sådan protokollært problem, da det var politiet, der tog sig af sikkerheden. Da der var tale om et internationalt topmøde, hvor også EU og ikke kun formandsskabet var inde over, var indholdet af de politiske samtaler ikke beskrevet i de *"Kinesiske prioriteter"*. De *"Kinesiske" prioriteter"* handlede derfor mere om værdighed, respekten for Kina og om kineserne generelt, og han kan godt forestille sig, at substansen ikke var så vigtig i randen af et sådant EU-møde.

Han mener ikke, at han var involveret i talepunkter til EU/Kina-topmødet. De har formentlig drøftet overskrifterne for samtalerne på ambassaden.

Om notits af 10. september 2002 fra Udenrigsministeriets Asienkontor til Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen om direktørens samtale med Kinas ambassadør Zhen Jianguo den 12. september 2002, hvoraf blandt andet fremgår *"[…] Det synes som om Kina har accepteret at Danmark ikke vil hindre lovlig anmeldte demonstrationer. Der er indledt et konstruktivt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politi og den kinesiske ambassade med henblik på at sikre at lovlig anmeldte demonstrationer*

finder sted hvor de ikke generer den kinesiske delegation", forklarede han, at han ikke kender til det omtalte samarbejde. Det konstruktive samarbejde måtte handle om selve planlægningen af besøget. Det væsentlige er, at Kina synes at have accepteret, at lovlige demonstrationer ikke kunne forhindres. Det var politiet, der havde ansvaret for demonstrationerne. Han er enig i, at politiet ikke skal drive udenrigspolitik, men handle ud fra en politifaglig vurdering.

Han kender til samarbejdet mellem Udenrigsministeriet og ambassaderne i Danmark, men han kender ikke til et samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade, som omtales i notits af 11. september 2002 fra Udenrigsministeriets Asienkontor til udenrigsministeren om en henvendelse fra Falun Gong. Han vil tro, at han så notitsen, men husker det ikke konkret. Hvis et sådant samarbejde har været etableret, vil han tro, at Udenrigsministeriet i så fald har orienteret om, hvad man vidste om den politiske situation i Kina. Han kan ikke forestille sig, at Udenrigsministeriet var med til at planlægge, hvor demonstrationerne skulle placeres. "*Generer*" kan betyde "ikke se", men kan også være noget voldeligt eller andre ting.

Han erindrer ikke at have talt med Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen om besøget i 2002 og heller ikke efterfølgende, mens Friis Arne Petersen var ambassadør i Kina.

2009

Da han vendte tilbage til ambassaden i Beijing den 1. august 2009, var der stadig stor fokus på Kina's reaktioner efter Dalai Lama's besøg i Danmark i maj 2009, og det var han beskæftiget med. Som følge af besøget lukkede Kina ned for mange planlagte ting, som gjorde det vanskeligt at fremme danske interesser i Kina. Der havde været mange besøg mellem Kina og Danmark på forskellige niveauer, men det var hørt op efter Danmarks modtagelse af Dalai Lama. Det stod klart, at det overordnet set ville fremme Danmarks interesser bedst, hvis forholdet blev bragt tilbage til normalen.

Han var sammen med ambassadør Jeppe Tranholm-Mikkelsen meget involveret i tilblivelsen af verbalnoten i efteråret 2009 og i dialog med Udenrigsministeriet herom. Ambassaden havde ikke kontakt til kineserne om verbalnoten. Det var Udenrigsministeriet, der havde denne kontakt. Verbalnoten bekræftede, at Danmarks ét-Kina politik lå helt fast, og var med til at tø forholdet til Kina op efter Danmarks modtagelse af Dalai Lama.

Det var 1. ambassadesekretær Christian Brix Møller, der primært var involveret i planlægningen af COP 15 topmødet i september 2009 sammen med ambassadør Jeppe Tranholm-Mikkelsen.

Han vil mene, at betegnelsen "status" i analysens punkt 9 "*COP15 – opmærksomhed på protokol*", som fremgår af Udenrigsministeriets udkast af 15. oktober 2009 til landeanalyse om Kina og COP 15, hvorefter "*…Danmark bør være særligt opmærksom på, at "status" spiller en meget betydelig rolle for kineserne, hvilket vil sige, at der i forhold til Kinas deltagelse i København, især i tilfælde af deltagelse på stats- og regeringschefsniveau, bør vies ekstra stor opmærksomhed omkring protokollære spørgsmål og koreografi*", var en henvisning til, at Kina i højere grad begyndte at betragte sig selv som en stormagt, og at det var vigtigt for Kina, at de blev behandlet med samme anseelse som tilsvarende lande fx USA. Han var formentlig orienteret om landeanalysen, men han har ikke være med til at skrive den.

Om mail af 30. november 2009 fra Christian Brix Møller til Jette Nordam cc Direktionssekretariatet, PET-hovedpostkasse, Statsministeriet, en række medarbejdere i ASI-kontoret og på ambassaden i Beijing, herunder Søren Jacobsen m.fl. med indberetning fra ambassaden, punkt 10, om "*kinesiske politiske sensibiliteter* med oplysning om svenske erfaringer, forklarede han, at han tvivler på, at han drøftede de kinesiske sensibiliteter med ambassadesekretær Christian Brix Møller og ambassadør Jeppe Tranholm-Mikkelsen. Han vil mene, at oplysningen om Sverige var medtaget, fordi man gerne ville sikre kendskab til, hvad der kunne være med til at forsure et besøg. Det viste samtidig, at det ikke kun var Danmark, der fik forespørgsler fra kineserne om Falun Gong-tilhængere og demonstranter. Der var ingen fra ambassaden, der havde en forventning om, at politiet skulle gøre noget i strid med frihedsrettighederne. Det var ikke vanligt, at ambassaden sendte disse oplysninger til PET, men det skete en gang imellem. Han har selv ved andre besøg informeret PET om fx hotel og andet at tilsvarende karakter. I forbindelse med andre besøg har ambassaden kontaktet PET om logistikspørgsmål.

Han forstår indberetningens punkt 10 om, at "*[…] Fra kinesisk side vil man vide, at demonstrationer ikke kan forbydes/forhindres qua det danske politiske system. Men man vil forvente, at man fra dansk side har fuld efterretning om mulige demonstrationer således at den kinesiske delegation ikke konfronteres med demonstrationer*", som at politiet skulle give fuld efterretning om demonstrationer, der ikke kun var fredelige, og "*konfronteres*" forstår han som en henvisning til ubehagelige konfrontationer, som ikke kun indebar ord og skilte. Det er en faktuel beskrivelse af, hvad kineserne havde sagt, og der lå ikke en opfordring heri. Han ved ikke, hvad kineserne havde sagt ordret.

Han tror ikke, at det var en henvisning til sikkerhed, når det i mail af samme dag fra kontorchef i Asienkontoret Martin Bille Hermann til protokolchef Jette Nordam og cc Jens Martin Alsbirk om Wen Jiabao's deltagelse i COP 15 bemærkes, at " *Hvor vi i øvrigt kan imødekomme dem, så bør vi selvfølgelig forsøge at gøre det – uden at det skal helt ud i urimelighederne…*". Det afgørende i forhold til det protokollære var, at kineserne fik følelsen af, at Kina var en ligeværdig part med andre tilsvarende lande. Kontorchef Martin Bille Hermann ville formentlig gerne understrege, at der var vigtigt, at kineserne blev imødekommet så godt, man kunne inden for det danske regelsæt. "*Urimeligheder*" kunne nok også henvise til, at man ikke skulle bruge for mange ressourcer fx på at fjerne 4-taller fra hotellets værelsesnumre. Kineserne ville til gengæld blive meget glade for indlogering på 8. sal, som er deres lykketal. Alle krav kunne således ikke opfyldes. Det var ikke kun kineserne, der stille krav. Det gjorde sig også gældende for de ind- og udgående statsbesøg til og fra andre lande end Kina, som han har været med til at arrangere.

Han ikke kan forestille sig, at mailen af 7. december 2009 fra kontorchef Martin Bille Hermann og Robin Glinka Rehn til Michael Zilmer-Johns, Claus Grube, Søren Jacobsen, Ulrik Vestergaard Knudsen, Jette Nordam, Annette Lassen m.fl., andet afsnit om 15 Falun Gong-tilhængeres planlagte demonstration, som kineserne ønskede forhindret, gav ambassaden anledning til at foretage sig noget. Der var ikke noget operationelt i oplysningerne. Han mener ikke, at han havde kontakt til centerchef Sus Ulbæk i forbindelse med topmødet.

Om mail af 11. december 2009 fra Søren Jacobsen til kontorchef Martin Bille Hermann, centerchef Sus Ulbæk, protokolchef Jette Nordam med flere med oplysninger om en eventuelt voldelig demonstration mod den kinesiske delegation under COP 15, og kontorchef Martin Bille Hermanns svar samme dag om, at normaliseringen af forholdet mellem Danmark og Kina havde givet anledning til fortørnelse blandt bevægelser/organisationer, der støttede et frit og uafhængigt Tibet, hvilket burde give anledning til skærpet opmærksomhed, forklarede han, at ambassadens politiforbindelsesofficer allerede havde sendt oplysningerne til politimyndighederne, der skulle agere på det, og han sendte derfor blot rapporten til orientering, da det var interessante oplysninger. Det var ikke noget, som Udenrigsministeriet skulle agere på. Hvis der var en mulig trussel, skulle det selvfølgelig håndteres. Ambassadens politiforbindelsesofficer mødtes med politifolk fra Kina og fra Danmark.

Han havde ikke kontakt med Protokollen i 2009. Han har senere haft kontakt med Protokollen.

2010

Holdningen til håndteringen af kinesiske anliggender ændrede sig ikke, da Friis Arne Petersen blev ambassadør i Kina i 2010. Ambassaden fulgte den siddende regerings politik og ét-Kina politikken, som havde ligget fast i mange år. Ambassadør Friis Arne Petersen var en meget aktiv person, som gerne ville sætte mange ting i værk, men dette havde ikke noget at gøre med regeringens politik på området.

2011

Baggrunden for udenrigsminister Yang Jiechi's besøg i oktober 2011 var formentlig, at kineserne ville sikre, at Danmarks nye socialdemokratiske regering, efter den forrige regerings vedtagelse af verbalnoten i december 2009, også bakkede op om ét-Kina politikken.

Om notits af 14. november 2011 fra ASI med indstilling til udenrigsministeren om mødeanmodninger fra lederen af det eksiltibetanske samfund, Lobsang Sangay, forklarede han, at ambassaden var i løbende dialog med ASI-kontoret, men han mindes ikke, at ambassaden var med til at skrive notitsen eller indstillingen til udenrigsministeren. Ambassaden blev helt sikkert informeret om notitsen.

2012

Ambassaden i Beijing varetager de erhvervsmæssige interesser løbende, men det er klart, at disse interesser samles ved store besøg som statsbesøget i 2012. I forbindelse med præsident Hu Jintao's statsbesøg i Danmark i juni 2012 blev de derfor på ambassaden i Beijing mere aktive vedrørende handelsaftalerne. Det var primært handelsråd Jesper Kamp fra ambassaden, der tog sig af handelssiden af besøget, men både han selv og ambassadør Friis Arne Petersen var involveret heri.

Hans rolle bestod tillige i at koordinere de interne processer på ambassaden i forhold til besøget. Han deltog i videokonferencer med Udenrigsministeriet den 9. maj, den 14. maj og vist også den 1. juni 2012 som led i besøgets forberedelse. Mødet den 9. maj 2012 var primært et internt møde. Der deltog muligvis folk fra Hoffet og fra Udenrigsministeriet. Han erindrer ikke, om PET deltog.

Han har sikkert siddet med ambassadør Friis Arne Petersen til et morgenmøde og talt med ham om Friis Arne Petersens mail af 10. maj 2012 til Udenrigsministeriet, herunder til Søren Jacobsen, hvoraf det under punkt 1.3 fremgår blandt andet, at *"… status prestige, "ansigt" spiller en helt anden og stor rolle for de kinesiske ledere end vi kender det i vesten. Det er meget vigtigt at præsidenten og hans delegation får et klart*

indtryk gennem program, protokol og form at de bliver behandlet så fint og godt som nogen anden gæst på dette niveau". Han husker ikke, om de specifikt talte om "status, prestige, ansigt". Det relaterede sig til landets status og ikke det sikkerhedsmæssige. Det handlede om, at kineserne ikke brød sig om uforudsete hændelser. Det var skrevet som en oplysning til dem, der ikke beskæftigede sig så meget med Kina. Når man i Kina talte om "*ansigt*" handlede det om, at kineserne ville have den prestige og værdighed, som var forbundet med deres niveau. Den kulturelle tilgang til, hvordan man skulle behandles, var meget anderledes end den danske. Det ville formentlig ikke medføre ansigtstab for kineserne, hvis de så en gul T-shirt, men hvis hele Langebro blev spærret af demonstranter, så kortegen ikke kunne komme forbi, ville det være en anden ting. Han var ikke involveret i andre drøftelser om ansigtstab.

Mødet den 14. maj 2012 foregik via video fra Det Gule Palæ. Han vil tro, at de talte om de faste programelementer ved statsbesøg, men derudover også om deres mange ideer for besøget. De drøftede formentlig mest praktiske ting. Han husker ikke, at de drøftede sikkerhed eller protokollære spørgsmål, men det var oplagt, at Protokollen gennemgik hovedelementerne. Hoffet har selvfølgelig også været aktivt under mødet. Han mindes ikke, at ambassadør Friis Arne Petersen bragte kinesisk sensibilitet eller sikkerhed op på mødet. Dette ville snarere blive skrevet i ambassadens indberetninger i tråd med den måde, de tidligere havde skrevet indberetninger på.

Om mail af 12. juni 2012 fra Nis Lauge Gellert til cc Søren Jacobsen, Lisbet Zilmer-Johns, Martin Bille Hermann, Tue Krarup-Pedersen, Claus Grube, Michael Zilmer-Johns m.fl., om ASI-kontorets møde med souschef Gu Hui den 12. juni 2012, hvor det af afsnittet om "*sikkerhed*" fremgår blandt andet, at man fra kinesisk side anmodede om, at man fra dansk side gjorde, hvad der var muligt "*inden for lovens ramme*" for at skærme delegationen for manifestationer, forklarede han, at kineserne ikke plejede at anmode om at skærme delegationen for manifestationer. De kinesiske anmodninger plejede snarere at handle om fysisk sikkerhed og om værdighed. Det var hele ansigtsdiskussionen, det handlede om. Han husker ikke, om der under de forberedende møder blev talt direkte om ansigtstab, men det lå i begrebet værdighed, at kineserne ville behandles på lige fod med andre store lande. Kineserne vidste, hvilke regler der gjaldt i Danmark om ytringsfrihed og retten til at forsamle sig. Når kineserne nævnte ordet "skærme" var det ønsketænkning. Han er ikke jurist og kender ikke den nærmere fortolkning af grundlovens bestemmelser. Det var ikke Udenrigsministeriet, men politiet, der besluttede, hvor demonstranterne skulle stå, og hvad der var inden for lovgivningen, og det blev ambassaden ikke involveret i. Han tror, at politiet ville foretage en sikkerhedsvurdering, ikke en udenrigspolitisk vurdering.

Han husker ikke, hvad han tænkte, da han læste mailen af 12. juni 2012 fra Claus Grube til Michael Zilmer-Johns og Nis Lauge Gellert med kopi til Sus Ulbæk, Martin Bille Hermann, Friis Arne Petersen, Søren Jacobsen, Lisbet Zilmer-Johns, Jette Nordam, Mads Kjeldsen, Tue Krarup-Pedersen, Annette Lassen m.fl., hvori Claus Grube skrev; *"Kære venner, der er ingen tvivl om det bliver en kunst at forene dansk træskovals med kinesisk statsballet - og en prøvelse for os alle. Håber meget I kan bibringe især PET og Reimann fra Københavns Politi den nødvendige forståelse for deres vigtige roller. Ingen ansigtstab! Mvh Claus"*. Han var i Beijing under Hu Jintao's besøg. Han læste mailen, for han læste altid mails fra departementschefen. Hans umiddelbare vurdering er i dag, at mailen opfordrede til, at der blev handlet inden for loven, og at PET og politiet skulle være opmærksomme på det, der foregik, herunder at der ikke var sikkerhedsmæssige brister. Politiet og PET kendte godt deres roller under et statsbesøg. Han forstod mailen således, at det var kineserne, der ikke måtte lide ansigtstab.

Det var centralt for kineserne, at der ikke skete ansigtstab, hvilket indebar, at de ikke ville udsættes for noget, de ikke var forberedte på. Det indebar endvidere, at de ikke mødtes med folk, som var under deres niveau.

Når kineserne videreformidlede deres ønsker og synspunkter om besøg i Danmark, skete det altid på den samme måde og uden at være truende. Han husker ikke, at kineserne direkte sagde, at det ville få konsekvenser for Danmark, hvis deres bekymringer ikke blev imødekommet. Kineserne fik besked om, at der var ytringsfrihed og ret til at demonstrere i Danmark.

Han fulgte med i pressedækningen af besøget. Han var ærgerlig, da han hørte historierne om håndteringen af demonstranter. Han så ingen sammenhæng mellem indberetningerne fra ambassaden op til besøget, og politiets ageren under selve besøget.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.20.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.:54

PROTOKOL

Den 18. marts 2021 kl. 14.40 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Christian Lotz var mødt med bisidder advokat Pernille Backhausen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen ved advokat Anne-Louise Wulff, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Jakob Buch-Jepsen, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Gunnar Homann, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet ved advokat Christian Dysted og advokat Torben Koch ved advokat Henrik Karl Nielsen var mødt.

Christian Lotz bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Christian Lotz blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Christian Lotz bekræftede oplysningerne i det indsendte CV om, at han fra 1995 til 1999 var fuldmægtig i Udenrigsministeriet, at han fra 1999 til 2003 var ambassaderåd ved ambassaden i Beijing, at han fra 2003 til 2006 var ansat ved Verdensbanken, og at han fra 2006 til 2008 var tilbage som fuldmægtig i Udenrigsministeriet. I 2008 til 2015 var han Policy Specialist i FN's afdeling for udviklingspolitik (UNDP) og i 2015 til 2020 var han Strategic Advisor i FN. Han har siden 2020 været ansat som Senior Policy Advisor ved Den Europæiske Investeringsbank i Luxembourg. Han har fortsat orlov fra Udenrigsministeriet.

I hans tid som ambassaderåd ved ambassaden i Beijing arbejdede han i størstedelen af tiden under ambassadør Ole Lønsmann Poulsen. Han var i kontakt med Pernille Dahler Kardel i Udenrigsministeriets Asienkontor, men kontakten var ikke så tæt, som den ville være i dag, hvor den understøttes af teknologien. Han har ikke haft særlig kontakt med Bjørn Blau. Han kender Sus Ulbæk bedre end de to nævnte, men ikke så godt fra sin tid ved ambassaden.

2002

Om udateret dokument fra Udenrigsministeriet om *"Elementer til besøg af Zhu Rongji i Danmark"*, sidst behandlet af ambassaderåd Christian Lotz den 13. juli 2000, hvoraf blandt andet fremgår, *"Elementer til besøg af Zhu Rongji i Danmark baseret på vellykkede besøg i Tyskland, Luxembourg, Holland. Belgien og Italien i juli 2000: […] Undgå Tibet-demonstranter i Zhus synsfelt. Ødelagde besøget i Luxembourg"*, forklarede han, at han ikke genkender dokumentet, men at oplysningerne tyder på, at han skrev dokumentet på sin computer og gemte det på et fællesdrev i Udenrigsministeriet. Han husker ikke baggrunden for dokumentet, men han går ud fra, at det må have været et tidligt oplæg til Zhu Rongji's besøg i 2002. Oplysningerne var formentlig baseret på samtaler med andre europæiske landes ambassader. En stor del af hans arbejde på ambassaden bestod i at have en sådan kontakt og indberette informationerne til Udenrigsministeriet. Han ved ikke, hvorfor han både beskrev besøget i Luxembourg som vellykket og som ødelagt. Han husker intet om besøget i Luxembourg, men han kan have fået oplysningerne fra en kollega fra Luxembourg eller gennem samtaler med andre vestlige diplomater.

Hans viden om kinesiske sensibiliteter udviklede sig løbende i hans tid på ambassaden. Da han skrev dokumentet i 2000, havde han haft et år til at sætte sig ind i stoffet og tale med kolleger fra andre ambassader, så han må på det tidspunkt have haft en klar idé om, at kineserne ikke ville se tibetanske demonstranter under besøg i udlandet. Han har en generel, men vag erindring om, at kinesernes bekymring i forhold til demonstranter var et stående emne på dagsordenen under møderne i fx EU-kredsen med repræsentanter fra ambassaderne. Ambassaderne orienterede hinanden om besøg og om, hvor vellykket besøg havde været, og de forsynede hinanden med konkrete oplysninger. Der var eksempler på, at kinesiske besøg i andre lande ikke var gået godt. Der blev også lavet indberetninger på det, men han husker i dag ingen konkrete eksempler herpå.

Han kan ikke udelukke, at man kunne imødekomme kinesernes ønsker om ikke at se Falun Gongtilhængere med videre under besøg. Det har han jo også selv skrevet. Han husker ikke at have delt denne opfattelse med nogen i Udenrigsministeriet, da

kontakten med Udenrigsministeriet sjældent var direkte. Han kan have talt om det med nogen på ambassaden eller med EU-kolleger på andre ambassader.

Han erindrer ikke at have deltaget i frokostmødet med ambassadøren og vicegeneraldirektør fru Ma den 9. maj 2002, hvor den kinesiske vicegeneraldirektør, ifølge mail af samme dato fra ambassadesekretær Søren Jacobsen, ambassaden i Beijing, til Udenrigsministeriet med kopi til Christian Lotz, afdeling S.6, ASEM-sekretariatet med flere, havde udtrykt ønske om at få *"vished for, at eventuelle demonstrationer ville blive holdt på en afstand, hvor premierministeren hverken kunne se eller høre disse*". Han kunne have deltaget i mødet sammen med ambassadør Ole Lønsmann Poulsen og ambassadesekretær Søren Jacobsen, hvis mødets format var til det, men det var langt fra sikkert. Han ved ikke, hvorfor ambassadør Ole Lønsmann Poulsen ikke var modtager af mailen.

Når ambassadør Ole Lønsmann Poulsen under frokosten havde påpeget, at det i Danmark ikke var forbudt at demonstrere, og at "*…det er ambassadens vurdering, at spørgsmålet om "sikkerhed" i forbindelse med Zhu Rongji's eventuelle besøg i Danmark vil blive et stort og vanskeligt spørgsmål",* var det begrundet i kinesernes krav om, at demonstranter blev holdt på en sådan afstand, at de ikke kunne ses eller høres. Kineserne lagde på den måde op til et udvidet sikkerhedsbegreb, hvilket kunne være årsagen til, at sikkerhed var skrevet i anførselstegn.

Om mailens henvisning til en episode i Belgien, hvor Zhu Rongji havde nægtet at forlade sit værelse i 1½ time, idet Zhu Rongji have fået efterretninger om, at der var en demonstration langs den rute, som hans kortege skulle køre, forklarede han, at han formentlig har kendt til dette, men han husker det ikke længere. En sådan oplysning i mailen til Udenrigsministeriet virker som et forsøg på at illustrere, hvad der kunne ske under et besøg. Der kunne selvfølgelig også være andre årsager til, at Zhu Rongji ikke ville forlade hotelværelset.

En notits som notitsen af 9. juli 2002 fra Asienkontoret og ASEM-sekretariatet om en telefonisk kinesisk demarche om NGO-aktiviteter i forbindelse med ASEM IV afgivet over for Pernille Dahler Kardel og senere gentaget over for souschef Sus Ulbæk har ambassaden alene modtaget til orientering. Der var ikke generelle retningslinjer for samarbejdet mellem ambassaden og Udenrigsministeriet om udarbejdelsen af notitser, men da der var tale om en demarche modtaget i København, formoder han, at ambassaden ikke har været involveret i udarbejdelsen. Notitser med et indhold som denne var ikke sædvanlige.

Når kineserne udtalte, at "*Der er ingen tvivl om, at det kinesiske udenrigsministerium og ambassaden i stigende grad er bekymret over udsigten til, at premierministeren un-*

der besøget i København konfronteres med emner som Tibet og Falun Gong, og at dette kan få indflydelse på forberedelsen af ASEM-topmødet og niveauet for Kinas deltagelse i dette…", var udtalelserne alvorligt ment, hvilket erfaringerne fra andre lande også viste. Han vil mene, at det kunne få konsekvenser, hvis kinesernes ønsker og bekymringer ikke blev fulgt. Denne opfattelse tror han, at de alle havde, og det var årsagen til, at emnet blev berørt i ambassadens indberetninger.

Han ved ikke, om ambassaden modtog formålsnotits af 24. juli 2002, hvor forfatteren i dokumentets metadata er angivet som Bjørn Blau, Udenrigsministeriets Asienkontor, til Statsministeriet, om EU- Kina-topmøde den 24. september 2002. Han kan ikke udelukke, at den blev tilsendt ambassaden, men det skete ikke så ofte, at ambassaden modtog notitser fra Udenrigsministeriet, så det kan også være, at den ikke blev sendt til ambassaden.

Om notitsens punkt 7 om forventede vanskeligheder, hvoraf fremgår blandt andet, at *"Man har fra kinesisk side ved flere lejligheder udtrykt bekymring for indrejse til Danmark af Falun Gong tilhængere …samt de demonstrationer som i den forbindelse måtte finde sted. Der er endvidere fra kinesisk side udtrykt forhåbning om at eventuelle demonstrationer holdes udenfor synsvidde af den officielle kinesiske delegation",* forklarede han, at det nok var gængs viden på ambassaden på dette fremskredne tidspunkt af planlægningen af topmødet, at kineserne helst så, at demonstranter blev holdt uden for den kinesiske delegations synsvinkel.

Han var formentlig med til ambassadørens samtale med assistant minister Zhao Jinjun den 24. juli 2002, siden han skrev referatet, som blev sendt i mail af 24. juli 2002 til Udenrigsministeriet med kopi til sektionschef Pernille Dahler Kardel, ambassadesekretær Søren Jacobsen med flere, hvor Zhao Jinjun gav udtryk for, at *"…man ikke forestillede sig at Falungong og tibetanske demonstrationer skulle forbydes, men at man i forbindelse med andre besøg i Europa - f.eks. Frankrig - havde værdsat, når værterne havde holdt demonstranterne uden for synsvidde af den officielle kinesiske delegation. Dette lagde man meget stor vægt på. Man ønskede generelt, at de kinesiske bekymringer blev taget alvorligt, og at der blev gjort en indsats for at imødekomme dem, så vidt det nu var muligt".* Han husker ikke, hvad der i øvrigt blev talt om under mødet. Det var en courtoisie-samtale i anledning af, at Zhao Jinjun var ny assistant minister for Vesteuropa, og en sådan høflighedssamtale er altid normalt en kort samtale, hvor man bevidst undlader at gå i dybden med substandsmæssige emner. Han husker ikke, om ambassaden havde kendskab til, hvordan Frankrig havde håndteret demonstranter under et kinesisk besøg, og således heller ikke, om de gjorde noget for at få det bekræftet af Frankrig. Der var som nævnt en løbende udveksling af informationer mellem EU-landene og de nordiske ambassader, hvor det ville være muligt at få oplysningerne bekræftet.

Han husker ikke sit møde med generaldirektør Wang Min om de kinesiske bekymringer i forbindelse med ASEM IV som refereret i ambassadesekretær Søren Jacobsens mail af 25. juli 2002 til Udenrigsministeriet med kopi til flere. Grunden til at han deltog i mødet som charge d'affaires, må have været, at ambassadør Ole Lønsmann Poulsen ikke kunne deltage den dag. Ambassadesekretær Søren Jacobsen var referent. Kinesernes bekymringer skulle tages alvorligt. Det ville kunne påvirke forløbet af ASEM IV negativt, hvis NGO-delen blev gennemført som planlagt. Om Wang's bemærkning om, at man ikke havde "*… efterretninger om planlagte demonstrationer, men hvis man fik det, ville man gøre opmærksom herpå*", forklarede han, at han ikke ved, om der var en kinesisk efterforskningsvirksomhed, der gav ambassaden informationer. Genereldirektøren har formentlig forklaret, som det står i referatet. Det var en normal opgave for en ambassade at følge med i, hvad der skete i opholdslandet. Bemærkningen forekommer derfor ikke odiøs. Det ville have været mærkeligt, hvis ambassaden i Beijing havde givet den kinesiske side oplysninger om anti-kinesiske demonstrationer i København, og han har ingen erindring om, at dette skete. Det var en fast del af deres dialog med kineserne, at ambassaden tilkendegav, at Danmarks ét-Kina politik var uændret. Han har formentlig sagt det for at berolige kineserne. Det var ambassadens opgave at indberette en sådan samtale til Udenrigsministeriet.

Om Memoranda for Security Arrangements for Chinese Premiere Zhu Rongji af 12. august 2002 fra den kinesiske ambassade, modtaget af viceprotokolchef Annette Lassen på et møde i Udenrigsministeriets protokol den 13. august 2002, hvor kineserne anførte, at demonstrationer med videre skulle holdes på en afstand af 500 meter fra hotellet og andre steder, hvor den kinesiske delegation befandt sig, forklarede han, at han ikke husker at have været i kontakt med Protokollen om dette i 2002.

Han ved ikke, om memorandaet blev sendt til ambassaden, men det ville være usædvanligt, hvis det var, da det ikke vedrørte ambassaden. Han har ingen erindring om, at kineserne krævede, at demonstranter skulle placeres 500 meter væk fra den kinesiske delegation. Han mener ikke, at memorandaet i øvrigt berørte noget, som ambassaden ikke allerede vidste.

Om formålsnotits af 23. august 2002 udarbejdet af Udenrigsministeriet til Statsministeriet om EU/Kina-topmøde den 24. september 2002, hvoraf det under afsnit 3 om "*Kinesiske prioriteter*" blandt andet fremgår, at "*[…] Kina ønsker at undgå demonstrationer af Falun Gong-udøvere og eksiltibetanere. Man anser det for et protokollært problem, som skal løses af værtslandet*", forklarede han, at han ikke kan sige, hvad der ligger i udtalelsen. Normalt ville man adskille det protokollære og det sikkerhedsmæssige, men det kan være, at henvisningen til et "*protokollært problem*"

blevet brugt af forfatteren i en bredere betydning. Han ved ikke, om der henvises til værdighed.

Han husker ikke notitsen af 10. september 2002 fra Udenrigsministeriets Asienkontor til Udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen om direktørens samtale med Kinas ambassadør Zhen Jianguo den 12. september 2002, hvoraf fremgår blandt andet, at *"[…] Det synes som om Kina har accepteret at Danmark ikke vil hindre lovlig anmeldte demonstrationer. Der er indledt et konstruktivt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politi og den kinesiske ambassade med henblik på at sikre at lovlig anmeldte demonstrationer finder sted hvor de ikke generer den kinesiske delegation*". Han har ikke kendskab til et "*konstruktivt samarbejde*" mellem Udenrigsministeriet, politi og den kinesiske ambassade. Formuleringen om, at demonstrationer ikke måtte "*genere*" den kinesiske delegation, synes upræcis, men det kunne være i tråd med kinesernes gentagne ønsker om, at demonstranter ikke var i synlig nærhed af den kinesiske delegation. Han ved ikke, hvad det konkret ville betyde.

Han erindrer ikke at have set notits af 11. september 2002 fra Udenrigsministeriets Asienkontor til udenrigsministeren om en henvendelse fra Falun Gong, hvor der omtales et samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade.

Han husker ikke at have været involveret i drøftelser om grundlovens grænse vedrørende retten til at demonstrere, eller hvad bestemmelsen præcist indebar. Ambassadens grundlag for at udtale sig om emnet, kom fra Udenrigsministeriet. Han husker ikke at have set nogen instruktion fra udenrigstjenesten til ambassaden eller deltaget i møder med Udenrigsministeriets chefer, hvor det blev drøftet, hvordan de kinesiske anmodninger i forhold til demonstranter skulle besvares.

Om notits af 21. november 2003 fra Asienkontoret til udenrigsministeren om kinesisk besøg på højeste niveau i 2004, hvor det om håndteringen af demonstranter med videre bemærkes, at "*…disse aspekter blev håndteret tilfredsstillende for alle parter i forbindelse med Zhu Rongjis ophold i Danmark i 2002*", forklarede han, at han erindrer Zhu Rongji's besøg i 2002 som generelt vellykket. "*Disse aspekter*" henviser sandsynligvis til "ubehagelige incidenter". Han har ikke kendskab til, hvordan demonstranterne blev håndtereret under besøget. Han ved ikke, hvordan holdningen til håndteringen af demonstranter, som er afspejlet i materialet fra Udenrigsministeriet, er tilgået politiet.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 15.35.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 55

PROTOKOL

Den 18. marts 2021 kl. 15.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk konsulent Marie Neerlin.

Kai Vittrup var mødt med bisidder advokat Henrik Hasseris Olesen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Arvid Andersen ved advokat Anne-Louise Wulff, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Jakob Buch-Jepsen, advokat Stine Gry Johannessen, advokat Pernille Backhausen, advokat Gunnar Homann, advokat Anders Nielsen, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet ved advokat Christian Dysted og advokat Torben Koch ved advokat Henrik Karl Nielsen var mødt.

Kai Vittrup bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium og kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Kai Vittrup blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar og med, at afhøringen lydoptages.

2002

Kai Vittrup forklarede, at premierminister Zhu Rongji's besøg i september 2002 lå midt i Danmarks EU-formandskab, og at han havde mange bolde i luften på det tidspunkt. Selvom der var tale om et vigtigt besøg, anså han besøget som en mindre operation i forhold til de mange andre store opgaver, som EU-formandskabet medførte. Det var én ud af måske 100 bolde.

I juni 2002 skrev han en overordnet generel operationsplan for alle politimæssige indsatser i løbet af det danske formandsskab, som tog udgangspunkt i det nye mobile indsatskoncept, som han havde introduceret. Operationsplanen fastlagde blandt andet rammerne for, hvordan demonstrationer fremover skulle håndteres. Det fremgik af planen, at han ikke ville have infiltration af civilklædt politi i demonstrationerne, da demonstranterne ikke skulle være i tvivl om, hvorvidt de gik ved siden af en politimand eller en demonstrant. Det var første gang, at dette blev skrevet ned. Han ville gribe hårdt ind, hvis reglen blev brudt. Politiets opgave var at beskytte demonstranterne mod at blive generet af andre, der ikke havde samme opfattelse.

EU-topmødet i december 2002, med deltagelse af et stort antal statsledere og delegationer, markerede afslutningen på det danske EU-formandskab og var den største og mest komplicerede politiaktion nogensinde. Der skulle, udover selve planlægningen, uddannes mandskab og findes hotelovernatninger til de mange politikolleger, der ankom fra andre dele af landet, og han havde kommandoen over en styrke på ca. 6.000 mand. Han havde ikke kommandoen over kriminalpolitiet eller juristerne. Årsagen til, at EU-topmødet blev gennemført uden ballade, var især det nye mobile indsatskoncept, som skulle reducere skader på politi og demonstranter. Det mobile indsatskoncept bruges stadig.

Da han startede som chefpolitiinspektør ved Københavns Politi i 1996 efter sin tid ved Aalborg Politi, kendte han ikke til kinesiske sensibiliteter. Det var først under PET's briefinger og ved læsningen af trusselsvurderingen forud for stabsmødet vedrørende Zhu Rongji's besøg, at han fik kendskab til, at kineserne ikke brød sig om at se demonstrationer. Han spurgte ikke PET om, hvor de havde den viden fra, og han mener, at han blot svarede "*nå*" til oplysningen. Det var formentlig ikke noget, som PET selv havde fundet på. Der var ingen nærmere dialog herom, da PET vidste, at han ikke brød sig om, at PET fortalte ham, hvad han skulle gøre. Han var alene interesseret i det sikkerhedsmæssige, han interesserede sig ikke for kinesernes bekymring for demonstrationer, som man næppe kunne sige hørte hjemme i en trusselsvurdering. Han har efterfølgende ræsonneret sig frem til, at PET må have fået oplysningerne fra Udenrigsministeriet, men han ved det ikke konkret. Han ved ikke, hvem Udenrigsministeriet kommunikerede med i politiet, eller om Udenrigsministeriet kommunikerede med politiet igennem PET. Han mindes, at PET oplyste, at trusselniveauet ved Zhu Rongji's besøg var lavt. Dog ville der ved besøg på et så højt niveau altid være en vis risiko for en "enlig ulv", som kunne være farligere end grupperinger

Han mener fortsat, som han tidligere har forklaret for Tibetkommission II, at han ikke lod sig påvirke af PET's udmeldinger om, at kineserne ikke kunne lide at se demonstrationer. PET kom med deres budskab, og så var der ikke mere i det. PET var

gjort klar over, at han ikke brød sig om, at PET blandede sig i hans arbejde. Det skulle han nok selv klare.

Oplysningerne fra PET om, at kineserne ikke brød sig om demonstranter, blev viderefortalt på politiets stabsmøde forud for besøget. Det blev endvidere oplyst, at der ikke var konkrete trusler mod delegationen. PET kan have været til stede under stabsmødet, men han husker det ikke, og han husker heller ikke, om det var ham eller PET, der gengav trusselsvurderingen og oplysningerne om, at kineserne ikke ville se demonstranter. Han husker heller ikke, hvem PET-medarbejderen var. Han drøftede ikke den viden, han havde fra PET, med politiinspektør Mogens Norup Lauridsen uden for stabsmødet, og de drøftede heller ikke, hvordan politiet havde håndteret kinesiske besøg tidligere. Han kan måske have spurgt politiinspektør Mogens Norup Lauridsen om, hvorvidt PET altid sagde, at kineserne ikke ville se demonstranter, men han husker det ikke. Han gik ikke ud fra, at politiet tidligere havde taget sig af PET's oplysninger om, at kineserne ikke ville se demonstranter.

Når han for Tibetkommission II den 28. november 2018 om besøget i 2002 forklarede, at"*[…] Ved besøg fra Kina var meldingen fra PET altid, at de ikke var bekendt med, at der var trusler mod den besøgende*", var det basseret på viden, som han først fik efterfølgende. Besøget i 2002 var første gang, han havde noget med et kinesisk besøg at gøre.

Når han forklarede for Tibetkommission II, at " *[…] Hans medarbejdere på det taktiske niveau, indsatslederne, vidste præcist, hvad de skulle gøre og ikke gøre*", var det en henvisning til den operationsplan, som han havde lavet. Operationerne blev herefter inddelt i delaktioner, hvor de enkelte indsatsledere skrev en taktisk befaling for politiindsatsen. Når befalingerne var godkendt, vidste alle præcist, hvad de skulle gøre og hvornår. Det viste sig efterfølgende, at ikke alle kollegerne fulgte det nye mobile indsatskoncept fuldt ud, hvilket medførte fejl. Det kunne være begrundet i, at det var svært at ændre på, hvordan man tidligere havde gjort tingene.

Foreholdt vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallovs forklaring for Tibetkommission II den 4. december 2018 om, at vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallov og politiinspektør Mogens Norup Lauridsen var KSN-ledere ved ASEM IV-topmødet og ved det kinesiske besøg, og at Gunnar Birger Sallov og Mogens Norup Lauridsen fordelte opgaverne mellem sig internt på dagen ud fra geografi, forklarede han, at vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallov og politiinspektør Mogens Norup Lauridsen havde kontor tæt på hinanden, og at han ikke ved, hvordan de indbyrdes fordelte opgaverne. Han brugte ikke tid på arbejdsfordelingen på niveauerne under ham.

Foreholdt vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallovs forklaring for Tibetkommission II om, at *"Kai Vittrup nævnte under et forberedende møde, at kineserne var meget sarte over for Falun Gong og demonstrationer i almindelighed. De skulle derfor gøre så meget, som de kunne, for at kineserne ikke blev "udsat" for demonstrationer. Kai Vittrup sagde videre, at idet kineserne var vores gæster, skulle politiet forsøge at rette sig efter deres ønsker, idet man som vært skulle opføre sig pænt over for sine gæster",* forklarede han, at Gunnar Birger Sallov har misforstået hans udtalelse under stabsmødet. Han refererede alene, hvad PET havde sagt om, at kineserne ikke brød sig om demonstranter, og hvad der stod i PET's trusselvurdering. Han tog ikke under stabsmødet mundtlig afstand fra det, som PET havde sagt på det forberedende møde, da hans folk vidste, at de alene skulle følge den skriftlige befaling, som han havde udstedt. Han forlod i øvrigt stabsmødet hurtigt efter, at han havde givet de nødvendige informationer om opgaven, operationsplanen og trusselsvurderingen og havde refereret, hvad PET ellers havde sagt.

Når Gunnar Birger Sallov har forklaret for Tibetkommission II, at Gunnar Birger Sallov ikke opfattede *"…Kai Vittrups udtalelse som en forholdsordre. Han opfattede den som en henstilling om, at lederne så vidt muligt skulle tage hensyn til kineserne",* må Gunnar Birger Sallov have misforstået ham, da der ikke var tale om en henstilling til, hvad de skulle gøre. Han refererede blot, hvad PET havde sagt.

Det var politidirektør Hanne Bech Hansen, der havde den overordnede kommando. Han havde et morgenmøde med politidirektør Hanne Bech Hansen hver dag. Han drøftede ikke oplysninger fra PET om kinesernes syn på demonstranter på morgenmødet efter stabsmødet, da hun havde tillid til, at tingene kørte, som de skulle, når han havde ansvaret. Han overvejede ikke at fortælle hende, at han ikke havde tænkt sig at følge PET's oplysninger om, at kineserne ikke skulle se demonstranter. Oplysningerne om demonstranter var blot en lille ting set i forhold til de mange andre opgaver, der var forbundet med besøget, og Hanne Bech Hansen havde fuld tiltro til, at han kunne træffe de rigtige beslutninger for planlægning af besøget. De havde et godt og omfattende samarbejde. Han vidste, hvordan hun ville have tingene klaret, og han kendte hendes holdning til tingene. Hvis han havde nævnt informationen fra PET for hende, havde hun formentlig svaret lidt sarkastisk *"Hvad synes du selv?"*. Hvis Hanne Bech Hansen havde fået besked på ministerieniveau om håndteringen af demonstranter, er han overbevist om, at hun havde fortalt ham det. Han drøftede heller ikke besøgets planlægning med vicepolitidirektør Mogens Kjærgaard Møller, men det kan godt være, at han og Mogens Norup Lauridsen har siddet og snakket om det over en kop kaffe. Han havde på det tidspunkt kontor mellem vicepolitidirektør Mogens Kjærgaard Møller og en jurist fra kriminalpolitiet. Hans kontor var ikke tæt på politiinspektør Mogens Norup Lauridsens kontor.

Foreholdt hans forklaring for Tibetkommission II om, at *"[…] I 2002 og formentligt længe inden da susede PET's opfattelse vedrørende håndteringen af demonstranter ved besøg fra Kina rundt på gangene*", forklarede han, at det var i 2002, at PET fortalte ham om kinesernes syn på demonstranter. Han regnede ikke med, at politifolkene tillagde PET's opfattelse om, at de kinesiske gæster ikke kunne lide at se demonstrationer, nogen betydning, idet han havde udstedt en skriftlig ordre i operationsplanen, hvor der stod, hvordan demonstranter skulle behandles. Selvom han tidligere har forklaret, at det susede rundt på gangene, var det ikke fordi, der blev snakket om det alle steder, og der blev i virkeligheden talt meget lidt om det. Han havde fuld tiltro til, at hans skriftlige ordre blev fulgt, og han overvejede ikke at indkalde de 10-15 indsatsledere til et møde, hvor han fik gjort op med indsatsledernes generelle viden om kinesernes syn på demonstranter. Han drøftede ikke med politidirektør Hanne Bech Hansen, hvad der blev talt om blandt politifolkene, men hvis nogen skulle have grebet ind, havde det nok været hende. Pressen filmede ham, mens han briefede 600- 700 betjente i Bella Center, hvor han gjorde det klart over for betjentene, hvad der stod i operationsplanen, og hvad de måtte og ikke måtte i forhold til demonstranterne.

Foreholdt KSN-leder Allan Christensen forklaring for Tibetkommission II den 4. december 2018 om, at *"Han har på intet tidspunkt set på skrift, at kinesiske besøgende skulle skærmes mod antikinesiske demonstrationer, men det var alment kendt",* og at Allan Christensen *"…ikke husker stabsmøder, hvor det blev nævnt, at der skulle være en særlig håndtering af demonstranter ved besøg fra Kina. Håndteringen var underforstået i mange år*", forklarede han, at KSN-leder Allan Christensen derved gjorde noget, der var ud over det, der stod i operationsplanen. De måtte gerne have den almene viden om, at kineserne ikke kunne lide demonstranter, men det afgørende var, at politiet ikke agerede herpå.

Vicepolitikommissær Kim Lykke Østergaard var én af indsatslederne under besøget i 2002. Han kender ham endvidere fra sin tid i Kosovo tilbage i 2004. Da han var chef i Kosovo, skulle han, sammen med vicepolitikommissær Kim Lykke Østergaard og politikommissær Kaspar Andreasen, undervise Kosovo-albanske politifolk i det mobile indsatskoncept, som skulle bruges for at sikre forholdet mellem serbere og Kosovo-albanere under demonstrationer. Da Kim Lykke Østergaard og Kaspar Andreasen ikke kunne få det i løn, som de ønskede, rejste de hjem igen efter ca. 3 uger.

Foreholdt vicepolitikommissær Kim Lykke Østergaards forklaring for Tibetkommission II den 11. februar 2021 om, at *"Ved briefingen i 2002 var der forlydende om, at der ville være Falun Gong- tilhængere på Kongens Nytorv. Chefpolitiinspektør Kai Vittrup gav ham klar besked om, at han skulle sørge for, at den besøgende ikke så dem, hvis kortegen var nødsaget til at køre forbi Kongens Nytorv. Kai Vittrup sagde ikke, hvordan*

de skulle skærmes. Han ville nok have kørt vogne ind foran demonstranterne, hvis det var blevet aktuelt", forklarede han, at han på intet tidspunkt gav mundtlige ordrer og slet ikke om sådan noget. Han lagde meget vægt på at holde niveauerne, således at der var klare kommandoveje, og at han som chef ikke blandede sig i, hvad der skulle gøres på indsatslederniveau, da dette ville forvirre mere, end det ville gavne. Han var på Kongens Nytorv på et tidspunkt under topmødet i december 2002 for at nyde synet af de mange demonstranter og politibetjente, der gjorde et pænt stykke arbejde. Han kunne godt lide at køre ud og se, hvordan tingene foregik og uden at blande sig.

Han har ikke udtalt, som det fremgår af Kim Lykke Østergaards forklaring for Tibetkommission II, at hvis Kim Lykke Østergaard"*…ikke skærmede demonstranter for den kinesiske gæst, ville* [Kim Lykke Østergaard] *aldrig blive politikommissær*". Kim Lykke Østergaard blev da også efterfølgende udnævnt til vicepolitiinspektør. Han har ikke set Kim Lykke Østergaard siden 2004. Han mener ikke, at de har et modsætningsforhold til hinanden. Han er klar dog over, at han ikke lige var Kim Lykke Østergaards kop te. Det var ikke populært for alle, at han ville forbedre og effektivisere Københavns Politi ved fx at nedlægge nogle afdelinger.

Foreholdt vicepolitikommissær Kim Lykke Østergaards forklaring for Tibetkommission II om chefpolitiinspektør Kai Vittrups forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at"*Kai Vittrup har en anden opfattelse af virkeligheden, end han har. Han har under de to episoder i 2002 på intet tidspunkt handlet på eget initiativ*", forklarede han, at Kim Lykke Østergaard fik sine ordrer fra KSN og ikke fra ham. Det ville virke underligt, hvis han havde givet Kim Lykke Østergaard ordrer uden om KSN.

Han var nok meget direkte i sin ledelsesstil, da han ville have tingene til at ske. Det var ikke altid behageligt for hans kolleger, når tingene skulle laves om, men han indførte aldrig store ændringer uden fuld opbakning fra Politiforbundet. Han tog aldrig større skridt, end han var sikker på, at hans kolleger kunne håndtere.

Da de indførte Hollændervogne, og betjentene fik brynjer, blev skjoldene overflødige. Der var flere, der ikke ville af med deres skjold, da de følte sig mere trygge ved at have dem. Han blev enig med Politiforbundet om, at betjentene beholdt skjoldene. Til gengæld stoppede betjentene selv med at bruge skjoldene, da de kort efter følte sig klar hertil. Han vil derfor ikke betegne sin ledelsesstil som *"Management by fear"*, som Kim Lykke Østergaard har forklaret, men mere som *"Management by walking around"*.

Han kender ikke til et samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade, der skulle tage sigte på, at Falun Gongs lovlige aktiviteter *"ikke*

generer" den kinesiske delegation som beskrevet i notits af 11. september 2002 fra Udenrigsministeriets Asienkontor til udenrigsministeren vedrørende en henvendelse fra Falun Gong.

Han husker, at han, politidirektør Hanne Bech Hansen, chefkriminalinspektør Per Larsen og muligvis vicepolitidirektør Mogens Kjærgaard Møller blev inviteret til den kinesiske ambassadørs residens eller til ambassaden til et møde. Han husker ikke nærmere, hvor det foregik eller hvornår, og han husker ikke, om det var ambassadøren eller militærattachéen, der deltog. Han vidste, at militærattachéen talte flydende dansk, og han fik senere fortalt, at militærattachéen havde oversat H.C. Andersens eventyr fra dansk til kinesisk. Han husker dog ikke, på hvilket sprog der blev talt under mødet. Der var mange kinesiske deltagere, som ikke sagde noget. Der var ikke en agenda for mødet, og han anså det mere som en form for siddende reception. Han husker ikke, hvad mødet drejede sig om. Det var et mærkeligt møde, og der kom ikke ham bekendt nogen konklusion ud af det. Det var muligvis før Zhu Rongji's besøg, men han husker det ikke nærmere. Han husker ikke, at der deltog nogen fra Protokollen eller fra PET. Hvis der havde været nogen fra PET, ville han formentlig have genkendt dem. Han ville ikke kunne genkende nogen fra Protokollen. Han kender ikke protokolchef Jette Nordam eller viceprotokolchef Annette Lassen. Han har ikke haft andre møder med kinesere i Danmark. Det var ikke i sig selv underligt, at politifolk blev inviteret til en ambassade. Han har været til mange møder på fx den amerikanske ambassade.

Hvis der skulle indledes et samarbejde, som det, der omtales i notitsen, ville det kræve mere end blot en lille siddende reception, som den han deltog i. Et samarbejde ville i så fald være foregået på et højere niveau end hans. Det måtte som minimum være på enten politidirektør- eller på rigspolitichefniveau. Det rigtige ville nok være politidirektør Hanne Bech Hansen, for hun havde som politidirektør ansvaret for operationen. Vicepolitidirektør Mogens Kjærgaard Møller ville have fortalt ham, hvis han vidste, at et sådant samarbejde eksisterede, og det ville Hanne Bech Hansen nok også.

Han mindes ikke et møde i Eigtveds Pakhus i Udenrigsministeriet i forbindelse med det kinesiske besøg. Han tog nogle gange de yngre indsatsledere med til sådanne møder for at udvide deres kompetenceområde og give dem større ansvarsfølelse over for den opgave, de stod overfor. Hvis han havde været med, var han formentlig blevet bedt om at sige noget på mødet.

Om debriefingsnotat af 8. oktober 2002 vedrørende ASEM IV og officielt besøg fra Kina, hvoraf fremgår blandt andet, at Kai Vittrup under debriefingen den 27. september 2002 havde udtalt, at *"Afholdelsen af mødet var gået efter planen og uden no-*

gen problemer", og at han havde understreget, *"at hele vejen op i systemet, fra Københavns politis ledelse til justitsministeriet og Justitsministeren, var der stor tilfredshed med indsatsen",* forklarede han, at han givetvis havde sin viden om Justitsministeriet og justitsministeren fra politidirektør Hanne Bech Hansen, idet han ikke selv havde forbindelse til ministeriet eller ministeren. Derudover var det tilbagemeldingerne fra kineserne, der dannede baggrund for det, som han sagde på debriefingsmødet.

På baggrund af de foreholdte forklaringer fra tidligere kolleger, må han konstatere, at hans kontrol af, om tingene foregik, som han gerne ville have det, ikke var tilstrækkelig. Han bebrejder ikke sine kolleger. Han havde, som chef for ordenspolitiet, ansvaret for politiindsatserne i deres helhed, også selvom der i nogle tilfælde måtte være handlet på en måde, som ikke var i overensstemmelser med de skriftlige ordrer. Han skulle have stået mere fast og måske have ledet mere med *"management by fear"* end på den måde, han gjorde det. Hans opfattelse var, at det, der stod i den skrevne ordre, også blev udført i overensstemmelse hermed.

Han har altid lagt vægt på, at demonstranter blev placeret et sted, hvor de kunne ses. Det var ikke nødvendigvis dem, der demonstreres mod, som skulle kunne se dem.

Han mener, at han har en helt klar forståelse for, hvad retten til at demonstrere indebærer. Fx ville nazisterne i Greve på et tidspunkt demonstrere på Nørrebro mod indvandrere. Han vil tro, at det var før 2002. Centralledelsen gav besked om, at de måtte demonstrere ved Rosenhaven i Valby, hvilket han var uenig i, da der ikke var indvandrere eller andre, der ville kunne se dem der. Da han protesterede, blev han underkendt. Nazisterne klagede til Justitsministeriet, der gav ham ret i, at demonstranterne skulle tættere på Nørrebro. Han tilbød dem derfor en plads for enden af Nørrebrogade, hvilket de dog afslog, da de ville have lov til at gå gennem Nørrebrogade. Moses Hansen fik på et andet tidspunkt lov til at bære et stort kors gennem Nørrebrogade, og lokalbefolkningen var med til at sikre, at dette forløb fredeligt.

Han kender også til politiets pligt til at sikre, at demonstrationer ikke ødelægger alt for udeforstående.

Han har efterfølgende, efter at kommissionen blev nedsat, kørt forbi Hotel Radisson SAS Scandinavia, for at se stedet, hvor demonstranterne var placeret over for hotellet. Han kunne da konstatere, at kineserne godt kunne se demonstranterne, hvis de kiggede ud af vinduet fra deres værelser øverst på hotellet, selvom demonstranterne blev flyttet om bag ved en lav hæk på stien.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde, ud over at hans datter er meget overbevist om, at han besøgte

hende i Australien under den kinesiske parlamentsformand Wu Bangguo's besøg i Danmark i 2004.

Mødet afsluttet kl. 17.10.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 56

PROTOKOL

Den 19. marts 2021 kl. 09.30 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Bent Olsen var mødt med bisidder advokat Torben Koch.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Arvid Andersen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Anders Nielsen ved advokat Jon Lauritzen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jacob Buch-Jepsen, advokat Finn Bachmann, advokat Kristian Braad, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft og advokat Stine Gry Johannessen var mødt.

Bent Olsen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Bent Olsen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Bent Olsen forklarede, at han var daglig leder af beredskabsuddannelsen i Københavns Politi fra 1995 til 2003. Samtidig hermed havde han blandt andet operationelle opgaver i forbindelse med større besøg. Fra 2003 til 2006 var han souschef og daglig leder af Beredskabssektionen. Han var fra 2006 til 2014 daglig leder af Planlægningssektionen, hvilket var den del af OPA, som havde med planlægning at gøre. Endelig var han faglig konsulent i Planlægningssektionen fra 2014, indtil han gik på pension i 2019.

2002

I 2002 havde chefpolitiinspektør Kai Vittrup allerede været en del år i Københavns Politi. Kai Vittrup kom til Københavns Politi i midten af 1990'erne og indførte helt nye måder at planlægge og styre større operationer på. Set fra hans synspunkt var det en revolution og et kvantespring fremad. Han var stor fan af Kai Vittrup, og han var selv med til at indføre de nye teknikker mv.

I begyndelsen var der nogen, som var utrygge blandt andet ved, at de ikke længere skulle bruge skjold, men når de først havde prøvet de nye teknikker, var de positive. De nye teknikker bestod blandt andet i, at politiet ikke længere var defensiv i sin ageren i forhold til demonstranter. Man var i stedet offensiv ved målrettet at forsøge at få fat på dem, som stod for uordenen. Desuden blev operationerne overordnet styret helt anderledes. De enkelte politiaktioner fik nogle rammer at arbejde inden for, og KSN styrede og koordinerede politiaktionerne. Det nye heri var, at der var en løbende styring under operationen med hurtige reaktioner fra KSN i forhold til håndteringen af demonstrationerne. Tidligere var KSN meget afventende, mens der nu var et løbende samspil.

Vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallov var KSN leder i forbindelse med ASEM IV topmødet. Den anden KSN leder kan godt have været politiinspektør Mogens Lauridsen. Han selv var indsatsleder på en række aktioner i forhold til demonstrationer. Hans opgave bestod i at køre rundt i byen og lokalisere demonstrationer og at have folk omkring demonstrationerne til at observere, om demonstrationerne var stationære eller bevægede sig. De tog udgangspunkt i, hvor der var anmeldt og tilladt demonstrationer. Han meldte observationerne ind til KSN, som herefter styrede gæsternes eskorter i forhold hertil. Man skulle så vidt muligt holde eskorterne væk fra demonstrationerne, og KSN omlagde eskorteruterne herefter.

De anmeldte Falun Gong demonstrationer stod, hvor de havde fået tilladelse til at stå, mens eskorten kørte ad en rute uden om demonstrationen. Han husker ikke, om de i den forbindelse overvejede, om det var i overensstemmelse med ytringsfriheden, hvis demonstrationen ikke kunne ses af dem, som den var rettet mod. Demonstrationerne blev blandt andet placeret ved Rådhuspladsen, hvor der ikke var deciderede mødearrangementer i forbindelse med ASEM IV topmødet.

Han hørte ikke i forbindelse med planlægningen af operationen i forbindelse med ASEM IV topmødet noget om, at kineserne ikke ønskede at se demonstrationer. Det lå implicit i omlægningen af eskorteruter, således at eskorterne ikke kom forbi demonstrationerne, at kineserne ikke kom til at se demonstranter. Det gjaldt generelt for alle VIP-eskorter med delegationer fra alle deltagende lande. Beslutningen om

ruterne lå hos KSN. Han ved ikke konkret, om man kørte uden om Falun Gong demonstrationerne under ASEM IV topmødet, men han tror det.

Kai Vittrups holdning var, at demonstranter skulle have lov til at ytre sig. Han ved ikke, om Kai Vittrup var bekendt med, at eskorteruterne blev omlagt, således at man kørte uden om demonstrationerne.

Han deltog ikke i planlægningsmøder i forbindelse med ASEM IV topmødet, men han deltog i briefinger. Det var operationsstaben, som deltog i planlægningsmøderne. Det var oppe på briefingmøder, at kineserne var meget sarte i forhold til Falun Gong og demonstrationer, ligesom det generelt var oppe i forbindelse med alle besøg fra Kina.

Falun Gong demonstrationerne var nemme at håndtere, idet de var passive. De stod, hvor de havde fået tilladelse til at stå, hvorefter politiet ikke mærkede meget mere til dem. Derimod var den tibetanske frihedsbevægelses demonstrationer sværere at håndtere, idet de var mere bevægelige. Kai Vittrup var bekendt med, at det var opfattelsen i Københavns Politi, at kineserne ikke måtte se demonstranter. Han ved ikke, hvilke oplysninger Kai Vittrup gav videre højere op til det strategiske niveau.

Efterhånden som Kina fik mere magt på verdensplan, blev der taget større hensyn til de kinesiske besøgende. Der var en løbende udvikling fra 2002 til 2014. Udviklingen betød, at man i videre omfang imødekom de kinesiske ønsker, herunder om afskærmning af demonstrationer, som også var på dagsordenen i 2013 og 2014.

Han er enig i tidligere vidners forklaring for Tibetkommission II om, at det var almindelig kendt i Københavns Politi, at kineserne ikke ønskede at se demonstranter, og man derfor skulle sikre, at kineserne ikke så demonstrationer. Baggrunden for den viden og håndtering af demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg var sikkerhedsvurderingerne fra PET. I sikkerhedsvurderingerne var der blandt andet citater fra henvendelser fra den kinesiske ambassade. Når man havde modtaget en sådan sikkerhedsvurdering fra PET, underrettede man sine foresatte, så de var bekendt med den.

Kai Vittrup var tæt inde over planlægningen af indsatsen i forbindelse med ASEM IV topmødet og var bekendt med PET's trusselsvurderinger i forbindelse med topmødet. Han vil tro, at man også på niveauerne over Kai Vittrup, herunder politidirektørniveau, var bekendt med trusselsvurderingerne, men han ved det ikke.

Han opfattede PET's sikkerhedsvurderinger som instrukser, som den enkelte medarbejder i Københavns Politi ikke kunne tilsidesætte.

I forhold til Kai Vittrups forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at "… *Endvidere var det alment kendt, at kineserne ikke brød sig om, at premierministeren skulle se nogen råbe "øv bøv" og stå med flag osv. Dette sagde han "nå" til. Han tog ikke hensyn hertil. Han havde et godt forhold til PET, og linjerne i forhold til PET var klare. De skulle ikke komme og fortælle, hvordan han skulle køre sine operationer. Han lod sig ikke påvirke af PETs udmeldinger…",* er det hans opfattelse, at på papiret var det politiet, som bestemte, men i praksis skelede man meget til PET's sikkerhedsvurdering. Det gjorde man i hvert fald i hans tid i planlægningsafdelingen. Han oplevede ikke, at man gik uden for rammerne af PET's trusselsvurderinger, således at man ikke rettede sig efter PET. Hvis der havde været en situation, hvor det var nødvendigt at gøre indsigelse over for en trusselsvurdering, ville det være Københavns Politis strategiske niveau, som skulle tage det op med PET.

Det var helt sædvanligt, at de kontaktede den ansvarlige for en demonstration, og det var i overensstemmelse hermed, at det fremgår af handlingsforløbsrapport af 23. september 2002 for politiaktion 1, demo 1, kl. 10.05, at "… *Lima 1: pk. Bent Olsen kontaktede talskvinde for Falun Gong i Danmark, Ida Krog … Demo'en forventes afsluttet kl. 12.00…".* De hørte altid til, hvad de nærmere planer for demonstrationen var, herunder hvor længe demonstrationen var planlagt at vare.

Vedrørende det anførte i handlingsforløbsrapport af 24. september 2002 for politiaktion 1, Demo 1, kl. 16.03 "… *Lima 1: retur til demo'en, der tæller ca. 30 deltagere, hvor der tages kontakt med talsmand Anders Højmark Andersen … Han var noget utilfreds med det sted, som demo'en havde fået anvist, fordi det lå for langt væk fra Udenrigsministeriet…",* drejede det sig formentlig om, at demonstrationen var for langt væk til, at VIP'en ville kunne se den. Det var planlægningsstaben, som havde besluttet, hvor demonstrationen skulle stå. Han var ikke inde over planlægningsstabens arbejde hermed i 2002.

Henning Peter Dahls forklaring for Tibetkommission II den 28. november 2018 om, at "… *I operationsbefalingen fra 2002 stod der noget i retning af, at det efter anmodning fra Udenrigsministeriet skulle sikres, at kortegen ikke kom forbi nogle negative demonstranter. Han mener, at det stod under afsnittet "Situation". Han er usikker på, om vendingen kom til at fremgå af den endelige operationsbefaling, eller om det var noget, der gled ud i processen, hvor der ofte blev rundsendt rettede udgaver. Men vendingen stod i den version, de startede planlægningen op på et par måneder før operationen. Foreholdt at en sådan passus ikke synes at fremgå af de to endelige operationsbefalinger angående henholdsvis ASEM 4 topmødet og det efterfølgende officielle besøg fra Kina, fastholdt afhørte sin forklaring. Han husker det, fordi han og nogle kollegaer efter mødet med fremlæggelsen af operationsbefalingen særligt drøftede denne passus. De drøftede, at med den formulering måtte det være politisk afstemt, at de skulle sikre,*

at der ikke var negative demonstranter på kortegeruten. Det er hans vurdering, at der var tale om handelsmæssige interesser, for personlig kan han ikke forestille sig, at en sådan udmelding fra Udenrigsministeriet ikke var clearet…", siger ham ikke noget. Han husker således ikke, om der stod noget om en anmodning fra Udenrigsministeriet i en udgave af operationsbefalingen, men en anmodning fra Udenrigsministeriet som den gengivne blev nævnt på møder.

Han husker ikke debriefingsmødet omtalt i debriefingsnotat af 8. oktober 2002 om "*Debriefing i forbindelse med afholdelse af EU ASEM 4 topmøde (M61) og officielt besøg fra Kina (M56A9 i dagene 22.-26. sept. 2002 afholdt i den blå mødesal fredag den 27. sept. Kl. 1300-1410.*". Når Kai Vittrup på mødet, "*… understregede, at hele vejen op i systemet, fra Københavns politis ledelse til justitsministeriet og Justitsministeren, var der stor tilfredshed med indsatsen…",* forstod han det sådan, at justitsministeren rent faktisk havde rost indsatsen.

Baggrunden for hans egen bemærkning på mødet om, at "*… at de planlagte demonstrationer forløb stille og roligt. Aftalerne, som var indgået med demonstrationsledelserne, blev overholdt, og der var en god disciplin blandt politifolkene Det er dog ikke hensigtsmæssigt at demonstrationsruter og eskorteruter er sammenfalne…",* var, at det ikke var hensigtsmæssigt, at man kom gående med en demonstration, som fyldte det meste af gaden, og der så kom en eskorte kørende på samme gade.

Bemærkningen gik ikke på Falun Gong- eller Tibet-demonstrationer. Den gik på andre demonstrationer, som var bevægelige og gik gennem byen. Generelt var det sådan, at det var nemmere at håndtere stationære demonstrationer, og det var navnlig i forhold til bevægelige demonstrationer, at man omlagde ruten. I forhold til stationære demonstrationer kunne man sætte sikkerhed op mellem eskorteruten og demonstranterne.

Han var ikke bekendt med det i notits af 11. september 2002 fra Udenrigsministeriets Asien-kontor til Udenrigsministeren omtalte "*… samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade som tager sigte på at Falun Gongs lovlige aktiviteter finder sted, hvor de ikke generer den kinesiske delegation…",* men han ved, at der var et generelt samarbejde mellem Udenrigsministeriet og PET. Han læser derfor "*politi*" i notitsen som "PET". Det forundrer ham ikke, hvis der var et samarbejde som nævnt i notitsen. Der var formaliserede samarbejder i forbindelse med alle store besøg, og i forhold til kinesiske besøg var det at sikre, at demonstrationer ikke "generer", hele mantraet.

2007

I forbindelse med andre senere besøg fra Kina fra 2007 eller 2008 og frem havde han ansvaret for planlægningsstabens placering af demonstrationer. Der indgik det i overvejelserne at placere demonstrationerne således, at delegationerne reelt ikke kunne se dem, og man gjorde det også. Det var af hensyn til værtsskabet over for VIP'en, at man placerede demonstrationerne uden for eskorteruten. Det lå i sikkerhedsvurderingen fra PET, at kineserne ikke ønskede at se demonstrationer. Man forbød ikke demonstrationerne, men man prøvede at imødekomme kinesernes ønske ved, at demonstranterne blev placeret således, at de var i en vis nærhed af VIP'en, men på en sådan afstand at VIP'en ikke ville føle sig stødt eller muligvis slet ikke så demonstrationen. Det var på stabsmøder, at de drøftede placeringen af demonstrationer. Det var ikke ham personligt, som besluttede den endelige placering.

Det var et løbende tema, at man skulle skærme demonstrationer i forbindelse med kinesiske besøg. Det var en del af retorikken og kom op med det samme, når der var et besøg fra Kina. Man så det i Københavns Politi som problematisk, at man skærmede demonstrationer, idet man har ret til at demonstrere i Danmark. Det var således også en opmærksomhed på, at demonstranter skulle kunne ses af dem, som demonstrationen var rettet mod. De trak lidt på smilebåndet af det, men det lå i luften, at det var den måde, som de skulle håndtere det på. Det var blandt andet svært at håndtere i dialogen med demonstranterne, hvor der gerne skulle være en konstruktiv feed back, hvilket ikke var i tråd med at sige, at de ikke kunne stå på et sted, fordi de kinesiske gæster ikke kunne lide at se dem. Der var ikke noget tidspunkt, hvor der var nogen i Københavns Politi, som sagde, at de ikke ville være med til, at man skærmede demonstrationerne.

2009

Under COP 15 var han ansvarlig for "*Politiaktion 01-00 – Ekstremisme*" omtalt i operationsbefaling af 6. december 2009, 7. udgave, "*… for Klimakonferencen COP 15 i København fra den 7. til den 18. december 2009…*". Politiaktionen omfattede alt om håndteringen af demonstrationer i forbindelse med COP 15. Til brug for aktionen fik han og vicepolitiinspektør Steen Søder nogle indsatsstyrker at råde over. Han og Steen Søder sad i KSN og dækkede sammen døgnet 24/7. De havde indsatsledere, som håndterede operationen ude på gaderne.

KSN var under COP 15 delt op i celler, og en af cellerne var deres ekstremismeoperation. Øverst i KSN som overordnede for alle cellerne var Mogens Lauridsen og vicepolitiinspektør Michael Agerbæk.

Det var planlægningsstaben, som havde forfattet de forskellige politiaktioner i operationsbefalingen, herunder "*Politiaktion 01-00 – Ekstremisme*". Michael Agerbæk var den overordnet ansvarlige for operationsplanen, og kriminalassistent Steffen Sørensen var skriveren. Han havde ikke en detaljeret drøftelse med Michael Agerbæk om det anførte under "*Politiaktion 01-00 – Ekstremisme*" om, at "*… I et samarbejde med bla. Udenrigsministeriet, Københavns Kommune og PET, skabes der et overblik over hvilke organisationer og grupper, der ønsker at demonstrere i forbindelse med afholdelsen af Klimakonferencen. Der iværksættes en dialog mellem parterne, med henblik på at sammenholde ønsker og begrænsninger, og herigennem skabe acceptable vilkår for alle parter…*". Det var Københavns Politis klimasekretariat, som havde drøftelserne med de forskellige interessenter. Han og Steen Søder havde løbende kontakt til politiets klimasekretariat. Lederne af sekretariatet var Mogens Lauridsen og Michael Agerbæk.

I forhold til demonstrationer, herunder anti-kinesiske, var man heldig, idet demonstranterne i den første af de to COP 15 uger frøs så meget, og der blev anholdt så mange, at de rejste hjem. Derfor var der stort set ingen demonstrationer, da VIP'erne kom i den anden COP 15 uge.

I forbindelse med COP 15 møderne i Bella Center var der en demonstrationsplads. Den var placeret, således at demonstranterne kunne se Bella Center. De fleste delegationer ankom fra motorvejen og kom således ikke forbi demonstrationspladsen, som lå ved Vejlands Alle/Center Boulevard, men man kunne se Bella Centerets hovedindgang fra demonstrationspladsen. Der var ca. 200 m fra demonstrationspladsen til hovedindgangen.

2012

I forbindelse med Hu Jintao's besøg i Danmark i 2012 var han ansvarlig for Planlægningssektionen. Han havde 5-6 sagsbehandlere i planlægningssektionen.

Som leder af Planlægningssektionen deltog han generelt hver tirsdag i et såkaldt tirsdagsmøde med PET. Det var på tirsdagsmøder, at han blev underrettet af PET, når der var et stort besøg på vej. Samtidig ville han få udleveret den første trusselsvurdering vedrørende besøget. Den ville sædvanligvis udgøre en meget overordnet ramme. Efter mødet ville han underrette Mogens Lauridsen som leder af beredskabsenheden og aflevere trusselsvurderingen til Mogens Lauridsen. Derfra ville Mogens Lauridsen tage over og nedsætte en operationsstab samt udnævne en operationsleder, hvilket i forbindelse med Hu Jintao's besøg var vicepolitiinspektør Claus Hjelm Olsen. Hans opgave som leder af Planlægningssektionen var herefter at understøtte operationsstaben. Han udpegede dernæst en sagsbehandler til at skrive operations-

befalingen. I forbindelse med Hu Jintao's besøg var det politiassistent Michael Dekker Poulsen. Planlægningssektionen som sådan var sekretariat for operationsstaben.

Når de yderligere sikkerhedsvurderinger kom fra PET, gik de også til hans overordnede, hvilket var lederen af OPA eller Mogens Lauridsen, eller hvem der på et givent tidspunkt var leder af beredskabsenheden.

Tirsdagsmøderne med PET foregik på skift hos PET og Københavns Politi. Ud over PET og Københavns Politi deltog Vestegnens Politi og Nordsjællands Politi. Det var forskelligt, hvilke PET medarbejdere som deltog i tirsdagsmøderne. Det afhang blandt andet af, om der var kommende besøg, og i givet fald hvilken type besøg det var. Der var f.eks. en medarbejder, som var ansvarlig for Kongehuset, mens en anden var for almindelig sikkerhed. Der kunne godt deltage flere PET medarbejdere på et tirsdagsmøde. Fra Københavns Politi var det sædvanligvis ham, som deltog. De kunne godt være flere deltagere fra Københavns Politi.

Han kendte KF 0796, der var leder af PET's sikkerhedskoordinations kontor. Han husker ikke, hvem af PET-medarbejderne, der havde kontakten til den kinesiske ambassade.

I 2012 skrev Københavns Politi ikke referater af tirsdagsmøderne, men det begyndte man på senere. Når han kom hjem fra tirsdagsmøderne, refererede han ud fra sine notater og eventuelle dokumenter det relevante til lederen af OPA, eller hvis det var noget større, gik han direkte til Mogens Lauridsen med oplysningerne. Han gik til dem begge to lige efter, at han på et tirsdagsmøde i 2012 havde fået oplyst, at den kinesiske præsident ville komme på besøg i Danmark.

I forhold til PET's referat af tirsdagsmøde af 29. maj 2012, hvoraf blandt andet fremgår "*… Behov: FOKUS på at der helst ikke må være demonstrationer mod kineserne "synligt" ift. Præsidenten…",* svarer det til, hvad der stod i den foreløbige trusselsvurdering, som de fik udleveret på mødet, hvoraf det fremgik, at det stammede fra den kinesiske ambassade. Han vil tro, at det hænger sammen med, at oplysningen om det kommende besøg var kommet fra ambassaden til Udenrigsministeriet og PET. Når der stod som gengivet i referatet, havde man talt om demonstrationerne på mødet. Som han husker det, henviste han på mødet til, at der måtte tages stilling hertil i operationsstaben.

Han tog oplysningen om synligheden af demonstrationer med hjem, således at man i Københavns Politi var opmærksom herpå i forbindelse med behandlingen af demonstrationsanmeldelser. Han husker ikke konkret, hvem han videregav oplysningen til. Det kan have været til Claus Hjelm Olsen, Mogens Lauridsen eller Michael

Agerbæk, men det var allerede en generel viden, som man havde i operationsstaben i Københavns Politi. Hvis der kom oplysninger om store besøg på tirsdagsmøderne, og Mogens Lauridsen var på sit kontor, gik han sædvanligvis ind til Mogens Lauridsen lige efter tirsdagsmødet og gav ham en orientering, således at han var underrettet om, at der var et stort besøg på vej.

Når det i PET's referat af tirsdagsmøde af 6. juni 2012 om Hu Jintao's besøg var anført blandt andet "*… Behov: bevogtning, eskorte, ransag m. hunde…*", var det var elementer, som skulle indgå i operationsplanlægningen. Hvilke elementer, som skulle indgå, afhang af sikkerhedsniveauet. Ransagning med hunde illustrerer et lavt trusselsniveau.

Baggrunden for det videre anførte i referatet af tirsdagsmødet den 6. juni 2012 om, at "*… KBH sure over at US Hillary Clinton tillader sig at bevæge sig frit. Klage undervejs fra Mogens Lauridsen til Jesper Grønbech…*", drejede sig om, at Hillary Clinton kort forinden havde været på privat besøg i København. Under besøget havde hun bevæget sig rundt i København uden den helt store sikkerhed. Københavns Politi var sure her over, idet man gerne ville have været på forkant heraf. Det var ham, der på mødet havde videregivet, at man i Københavns Politi var sure.

Han vil tro, at den næste indførsel i referatet af tirsdagsmødet den 6. juni 2012 om, at "*… KBH brokker sig over at vi ikke kender Kina besøget…*", drejer sig om, at man fra Københavns Politi manglede mere konkrete oplysninger om besøget. Han havde formentlig fået besked fra sine overordnede om, at han skulle sige, at de gerne ville have gang i sikkerhedsvurderingen og det endelige program, således at man kunne planlægge operationen ud fra det.

I forhold til tilføjelsen "*… Sagens rette sammenhæng forsøgt forklaret (delvist uden held)…*" til "*… KBH brokker sig over at vi ikke kender Kina besøget…*", i PET's referat af tirsdagsmøde af 12. juni 2012, husker han ikke, hvad det var, som PET havde forsøgt at forklare.

Han deltog i det første stabsmøde i forbindelse med planlægningen af Hu Jintao's besøg. Det var blandt andet for at introducere Michael Dekker Poulsen som skriver og sekretariatsansvarlig i forhold til operationen. Der deltog som altid PET medarbejdere i stabsmødet. Han kan ikke huske, hvilke PET-medarbejdere der deltog i det første stabsmøde, men han vil tro, at kontaktpersonen til den kinesiske ambassade deltog. Han ved ikke, om KF 0796 deltog. På mødet oplyste PET blandt andet, at der i forbindelse med besøget skulle indgås en meget stor handelsaftale med Kina, og at det derfor var vigtigt, at man tog opgaven alvorligt, herunder at det var vigtigt, at kineserne ikke tabte ansigt, hvilket kunne ske, hvis man ikke holdt demonstrationerne

på afstand af kineserne. PET oplyste værdien af handelsaftalen, men han husker ikke tallet i dag. Han husker ikke, om mødet gik i gang til tiden, og om KF 0796 oplyste, at han kom lige fra et andet møde. Oplyst om, at KF 0796 har forklaret til Tibetkommission II, at han kom direkte fra Protokollen til stabsmødet og fortalte, at PET ikke var bekymret for sikkerheden, at Protokollen havde tilkendegivet, at præsidenten ikke ville tabe ansigt, og at Protokollen havde oplyst om kinesernes bekymringer, og at der helst ikke skulle ses demonstranter, husker han, at det blev sagt, men ikke at KF 0796 kom for sent.

Claus Hjelm Olsen deltog i stabsmødet, idet han på det tidspunkt var blevet udnævnt til at skulle planlægge operationen. Han husker ikke, om Mogens Lauridsen deltog i mødet.

Han husker ikke, om man på det første stabsmøde direkte talte om at skærme demonstrationer, men det lå i underbevidstheden, at hvis man skulle sikre, at præsidenten ikke så demonstranterne, måtte man jo gøre noget fysisk. Det blev sagt, at man skulle sikre, at demonstranterne ikke blev set af præsidenten, og det blev herefter overladt til planlægningen, hvordan det skulle gennemføres. Han drøftede det ikke med kollegaer. Sådan var det bare, når der kom gæster fra Kina. Han var ikke med til at planlægge, hvordan det skulle sikres. Det var operationelt og dermed operationsstabens ansvar.

Michael Dekker Poulsens forklaring for Tibetkommission I den 9. december 2016 om, at *"… På et tidspunkt kontaktede afhørte KF 0764 pr. sms og spurgte, om der var noget nyt. Afhørte vidste, at KF 0764 havde været til møde i Udenrigsministeriet. KF 0764 sms'ede tilbage: "Jeg har noget. Det tager vi over telefonen." Da KF 0764 senere ringede til afhørte, oplyste han, at han på et møde i Udenrigsministeriet havde fået at vide, at "nu kom de", og at der skulle underskrives aftaler for 20 mia. kr. KF 0764 sagde også, at hvis de så et tibetansk flag eller blev krænket, kunne man godt regne med, at de ville tage hjem igen. Det virkede ikke, som om kineserne var specielt interesseret i at besøge Danmark. Det var blot en mellemlanding…"*, siger ham ikke noget. Han hørte ikke herom. Michael Dekker Poulsen ville på dette tidspunkt i planlægningen skulle gå til Claus Hjelm Olsen med en sådan oplysning.

Han havde formentlig skimmet Københavns Politis operationsbefaling, 4. udgave, af 13. juni 2012 for *"… Københavns Politis indsats i forbindelse med Kinesisk statsbesøg d. 14.-16. juni 2012"* igennem. Operationsbefalingen var skrevet af Michael Dekker Poulsen efter diktat fra Claus Hjelm Olsen. Michael Dekker Poulsen var en stærk planskriver og klarede selv sammen med Claus Hjelm Olsen at skrive operationsplanen.

Han læste formentlig afsnittet "*… 3.0 Udførelsen. Manøvreide: … Politiaktion 04-01 foretager patruljering/opklaring ved objekter og eskorteruter, og sikrer at evt. demonstranter ikke kan ses fra eskorten og objekter, ligesom de ej heller skal have mulighed for at bringe sig i en position som er synlig fra eskorteruten og objekter…*", og tænkte, at det var meget naturligt. Det var helt i tråd med oplysningerne på det første stabsmøde og det grundlag, de i øvrigt havde.

Han kan vedstå sin forklaring gengivet i afhøringsrapport fra Den Uafhængige Politiklagemyndighed fra afhøring af ham den 5. december 2016 om, at "*... Forespurgt om det var afhørtes opfattelse, at demonstranter, personer med tibetanske symboler eller personer iført gule t-shirts måtte være synlig for den kinesiske præsident ifm. Statsbesøget i 2012. Det var afhørtes opfattelse, at de ikke måtte være synlige, og det var politiets opgave at sørge for, at præsidenten ikke så disse personer…*".

Mogens Lauridsen var bekendt med, at det var opfattelsen, at kineserne ikke måtte se demonstranter.

2013

I forbindelse med Yu Zhengsheng's besøg i Danmark i 2013 var han involveret på samme vis som under Hu Jintao's besøg. Han var således ansvarlig for de planlægningsmedarbejdere, som blev stillet til rådighed for operationsstaben.

Han husker ikke at have været til møde med Udenrigsministeriet, PET og den kinesiske ambassade i forbindelse med besøget. Navnlig i forbindelse med besøg under store topmøder havde han andre gange været til møde i Udenrigsministeriet. Under møderne aftalte de spillereglerne, herunder arbejdsfordelingen i forbindelse med afviklingen af topmøderne. De drøftede ikke håndteringen af demonstrationer. Han mener ikke, at han var til møder i Udenrigsministeriet, hvor det kun drejede sig om et besøg fra Kina og ikke andre lande samtidig.

2014

I forlængelse af hans mail af 1. april 2014 til PET, CTA m.fl. med emnet "*Sikkerhed for Kina-arrangement under Eurovision*" fik Københavns Politi en specifik trusselvurdering på arrangementet som udbedt. Når han i mailen skrev, at "*… Trusselsvurderingen skal ligge inden for Grundlovens regelsæt for forsamlings og ytringsfrihed…*", var det i lyset af, at grundlovens regler var kommet i fokus efter forløbet i forbindelse med Hu Jinatao's besøg i 2012. Der var herefter fokus på, at man ikke knægtede forsamlings- og ytringsfriheden. Man havde i 2012 og tidligere nok trukket demonstranterne for langt væk fra de kinesiske delegationer.

Det var også på dagsordenen i 2013 og 2014 at skærme demonstranter i forbindelse med de kinesiske besøg, men det skete navnlig i 2012 på grund af den omtalte handelsaftale.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 11.05.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 57

PROTOKOL

Den 19. marts 2021 kl. 11.25 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Torben Juel Eriksen var mødt.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Arvid Andersen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Anders Nielsen ved advokat Jon Lauritzen, advokat Finn Bachmann, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jacob Buch-Jepsen, advokat Kristian Braad, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft, advokat Torben Koch og advokat Stine Gry Johannessen var mødt.

Torben Juel Eriksen bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Torben Juel Eriksen blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Han bekræftede, at han var blevet oplyst om retten til at have en bisidder, og at han ikke ønskede en bisidder.

Torben Juel Eriksen forklarede, at han i 1995 var vicepolitikommissær i Københavns Politi

1995

Han var i forbindelse med Det Sociale Verdenstopmøde i 1995 tildelt opgaven som leder af politienheden ved Sheraton Hotel, hvor den kinesiske delegation indkvarterede sig. Opgaven indebar, at han var ansvarlig for sikkerhed ved hotellet, indkvartering mv. Han havde ansvaret for den ydre sikkerhed ved Sheraton Hotel, og en kollega fra Kriminalpolitiet havde ansvaret for den indre sikkerhed på hotellet. Der ud over var en medarbejder fra PET tilknyttet opgaven i planlægningsfasen.

Lederen af hele operationen vedrørende Det Sociale Verdenstopmøde var chefpolitiinspektør Einer Lind. Han var kun involveret i planlægningen af indsatsen ved Sheraton Hotel og således ikke i den overordnede planlægning af operationen. Planlægningen af indsatsen ved Sheraton Hotel betød, at han deltog i flere bredere planlægningsmøder.

I forbindelse med planlægningen havde han 2-3 uger inden topmødet et møde med kinesiske embedsmænd, og de forklarede, hvordan de gerne så, at besøget forløb. Herunder blev han gjort opmærksom på, at kineserne opfattede det som en form for hån og ydmygelse og som noget skamfuldt, hvis lederen af den kinesiske delegation premierminister Li Peng måtte lide den tort at se demonstrationer eller blev udsat for anden kritik rettet mod Kina. Han ved ikke, om embedsmændene var fra den kinesiske ambassade. Der deltog også en medarbejder fra PET, Rigspolitiets afdeling G, i mødet.

Inden mødet med de kinesiske embedsmænd havde PET-medarbejderen fortalt ham om de kinesiske sensibiliteter. PET-medarbejderen fik sine oplysninger fra Udenrigsministeriet eller Statsministeriet. Det var det ministerium, der havde værtsskabet. PET-medarbejderen sagde, at man fra ministeriets side gerne så opgaven løst således, at den kinesiske premierminister ikke blev forulempet ved demonstrationer eller på anden måde og måske rejste hjem i utide. Det står helt klart i hans erindring. I ønsket lå efter informationerne fra PET-medarbejderen en hensyntagen til den danske samhandel med Kina.

Ved udtrykket "at den kinesiske premierminister ikke blev forulempet" forstod han, at den kinesiske premierminister ikke måtte konfronteres med mishagsytringer. Det var ikke fysisk forulempelse, som kineserne frygtede.

Han så ikke på tryk i en operationsbefaling eller andet steds, at der stod, at det skulle undgås, at den kinesiske delegation blev forulempet.

Han kan vedstå sin forklaring gengivet i afhøringsrapport fra Den Uafhængige Politiklagemyndighed fra afhøring af ham den 24. september 2018 om, at "… *PET-manden gav udtryk for, at der var indgåede handelsaftaler og mulige kommende handelsaftaler med Kina, som kunne komme i fare, hvis kineserne rejste hjem med en opfattelse af, at de var blevet fornærmet. Det var noget han refererede fra møder med ministeriet, at der var disse bekymringer fra handelsdelegationer. Han sagde ikke direkte til afhørte, at det var noget afhørte skulle tage højde for, men det lå i kortene -At man fra ministerielt hold gerne så, at delegationen ikke så demonstranter…*".

På mødet med de kinesiske embedsmænd sagde han til dem, at han ikke kunne love noget i forhold til at afskærme demonstranter, idet der i Danmark gjaldt nogle grundlovssikrede rettigheder til at ytre sig. Han kunne derfor ikke stille dem i udsigt, at de ikke ville kunne se demonstranter i området. Det var de kinesiske embedsmænd noget uforstående over for. Efter deres opfattelse burde det være muligt for politiet at forhindre den slags.

Han kan vedstå sin forklaring gengivet i afhøringsrapport fra Den Uafhængige Politiklagemyndighed fra afhøring af ham den 24. september 2018 om, at "… *Kineserne gav udtryk for, at noget af det mest ærekrænkende de kunne komme ud for, var hvis der var demonstranter, som gav udtryk for kritik af den kinesiske samfundsform. De blev gjort bekendt med, at der var ytringsfrihed i Danmark, hvilket de dog tilsyneladende slet ikke kunne forstå. Kineserne gav udtryk tor, at det ville få konsekvenser for dem som forridere, hvis de vendte hjem, uden at have fået det som de ville…*". De omtalte "*forridere*" var de kinesiske embedsmænd, som han havde talt med. De beskrev ikke, hvilke "*konsekvenser*" det ville få for dem, "*hvis de vendte hjem uden at have fået det som de ville…*". Han, hans kollega fra kriminalpolitiet og PET-medarbejderen var efterfølgende uforstående over for, at man kunne have et system som det kinesiske. Han var berørt af, at de kinesiske embedsmænd var så ihærdige for at løse den opgave, som de havde fået, for at undgå repressalier. Det førte imidlertid ikke til, at han tilgodeså deres interesser ved sin planlægning af aktionen.

Han drøftede ikke med Einer Lind, hvor grænserne gik for, hvad man kunne gøre for at imødekomme ønskerne fra ministeriet og de kinesiske embedsmænd.

Der var et udbredt kendskab i Københavns Politi til ønsket om, at man undgik episoder, der kunne bringe den kinesiske premierminister i forlegenhed, ligesom det var alment kendt, at der generelt skulle tages hensyn, når kinesere var involveret i et arrangement. Det var hans opfattelse, at informationerne herom kom fra PET. Han ved ikke, om der i andre tilfælde end i forbindelse med Det Sociale Verdenstopmøde var informationer, der blev videreformidlet af PET fra Udenrigsministeriet eller Statsministeriet.

I forbindelse med planlægningen var han ude at rekognoscere området ved hotellet for at vurdere, hvor der på sædvanlig vis skulle lægges en afspærring i en vis afstand til hotellet, således at der var et område foran indgangspartiet, hvor man kunne have fuldstændig styr på, hvem der opholdt sig. Af geografiske årsager blev afspærringen lagt således, at eventuelle demonstranter og andre ikke kunne ses fra hotellet.

Han kan ikke udelukke, at han ud fra, hvad han i øvrigt var kommet under vejr med i planlægningsfasen, men ikke efter de kinesiske embedsmænds tilkendegivelser, fortsat ville have placeret afspærringen således, at det ikke var muligt at se demonstranter fra hotellet, selv om geografiske forhold ikke havde været til hinder for en anden placering, men det er et hypotetisk spørgsmål.

Han kan vedstå sin forklaring gengivet i afhøringsrapport fra Den Uafhængige Politiklagemyndighed fra afhøring af ham den 24. september 2018 om, at "… *Afhørte mener at det var blevet hans eneste opgave som objektleder ved Københavns Politi, hvis han havde ladet demonstranterne stå lige* foran *hovedindgangen til hotellet, hvor de var synlige for kineserne…*".

Han havde ikke noget at gøre med indsatsen uden for afspærringen, herunder placeringen af demonstrationer, hvorfor han ikke er sikker, men så vidt han ved, blev demonstranterne anvist en plads bag ved Planetariet, hvor demonstrationen kunne stå.

Efter hans opfattelse er det i strid med grundlovens frihedsrettigheder at placere en demonstration således, at den ikke kan ses og høres af den, som demonstrationen er rettet mod, men han gjorde sig ikke den gang tanker om eventuel krænkelse af ytringsfriheden i forbindelse med løsningen af opgaven ved Sheraton Hotel.

Han var ikke involveret i arrangementer, der involverede kinesiske besøgende igen før end i 2002 i forbindelse med ASEM IV topmødet.

1996

I 1996 blev Einer Lind afløst af chefpolitiinspektør Kai Vittrup som chef for ordenspolitiet i Københavns Politi. Det var ikke hans oplevelse, at Kai Vittrup generelt havde en ny tilgang til håndteringen af demonstrationer. Kai Vittrups ændringer lå i, hvordan man taktisk løste opgaverne, herunder når der opstod voldsomheder i forbindelse med en demonstration. Det indebar ikke ændringer for ham i forhold til planlægningen af politiaktioner eller for den måde, hvorpå han håndterede demonstrationer, som kineserne ikke ville se.

2002

Han var i forbindelse med ASEM IV topmødet i 2002 indsatsleder på politiaktion 19-2 i Grøndalscenteret. Grøndalscenteret var under topmødet omdannet til en stor politistation, som husede de styrker, der skulle indsættes rundt i byen. Hans opgave var at have kommandoen i Grøndalscenteret.

Han var på ingen måde involveret i den kinesiske delegations deltagelse i topmødet.

Han deltog i de overordnede møder for lederne af de forskellige politiaktioner. Han husker ikke noget herfra om udmeldinger vedrørende håndteringen af den kinesiske delegation.

Han husker ikke i forbindelse med møderne under topmødet at have hørt Kai Vittrup sige noget i retning af, *"… at kineserne var meget sarte over for Falun Gong og demonstrationer i almindelighed. De skulle derfor gøre så meget, som de kunne, for at kineserne ikke blev "udsat" for demonstrationer. Kai Vittrup sagde videre, at idet kineserne var vores gæster, skulle politiet forsøge at rette sig efter deres ønsker, idet man som vært skulle opføre sig pænt over for sine gæster…"*, som forklaret af Gunnar Sallov for Tibetkommission II den 4. december 2018. Han var mest koncentreret om sin egen opgave og havde ikke interesse i at følge detaljeret med i de andre politiaktioner.

Det var alment kendt i politiet fra 1995 og derefter, at der skulle tages særlige hensyn ved kinesiske besøg. Han går ud fra, at Kai Vittrup havde den samme viden som alle andre i Københavns Politi om, at der skulle tages de omtalte særlige hensyn til kinesiske besøgende.

Han drøftede ikke med nogen, om det var rigtigt at tage de omtalte særlige hensyn til kinesiske besøgende. Det var bare sådan, det var. Han overvejede ikke, om der kunne være noget kontroversielt i at gøre det. Han opfattede det som en præmis for at løse opgaven.

Han har ikke kendskab til, om Københavns Politi i 1995 til 2002 i forbindelse med kinesiske besøg omlagde eskorteruter for at undgå, at de kinesiske delegationer så demonstranter, idet han ikke var involveret i planlægning af eskorteruter.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 11.55.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 58

PROTOKOL

Den 19. marts 2021 kl. 13.00 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Mads R. Firlings var mødt med beskikket bisidder advokat Torben Koch.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Arvid Andersen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Anders Nielsen ved advokat Jon Lauritzen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jacob Buch-Jepsen, advokat Kristian Braad, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft og advokat Stine Gry Johannessen var mødt.

Mads R. Firlings bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Mads R. Firlings blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar, og at afhøringen lydoptages.

Mads R. Firlings forklarede, at han fra 1981 til 1989 var i Københavns Politis uropatrulje, fra 1990 til 1992 var han politiassistent, fra 1993 til 2007 var han vicepolitikommissær i Københavns Politi, og fra 2007 til 2016 var han politikommissær i Københavns Politi.

I sin tid i uropatruljen arbejdede han sammen med blandt andre politiinspektør Mogens Lauridsen.

På et tidspunkt, som han ikke nærmere kan fastlægge, var han involveret i et kinesisk besøg, hvor den kinesiske delegation boede på Radisson Scandinavia. Da eskor-

ten med de kinesiske gæster kom, stod han ved siden af en gruppe Falun Gong-demonstranter, der havde bannere og flag. Inden eskorten var kommet, var der en medarbejder fra den kinesiske ambassade, som havde henvendt sig til ham og givet ham sit visitkort. Medarbejderen havde peget på Falun Gong-demonstranterne og sagt, at de var dybt kriminelle og noget lignende, at de nærmest var terrorister, og at kineserne der- for meget gerne ville have, at de blev flyttet. Han svarede medarbejderen, at det ikke kunne lade sig gøre, idet man i Danmark lever i et demokrati, og at det var lovligt, at demonstrationen stod der, idet der var givet tilladelse til det. Demonstranterne stod placeret helt hen til kantstenen, og han havde placeret styrker, der var klar til at gribe ind.

Han har prøvet at finde ud af, hvornår episoden fandt sted, og det er muligt, at det var i 1995, men det kan også have været på et andet tidspunkt.

2002

Han arbejdede i 2002 op til Danmarks formandskab for EU sammen med vicepolitiinspektør Claus Hjelm Olsen i Københavns Politis uddannelsesafsnit, hvor de var med til at stå for samtræningen af de styrker fra hele landet, som skulle indgå i varetagelsen af politiopgaverne under formandskabet. Politikommissær Bent Olsen var hans chef i uddannelsesafsnittet.

Han havde flere kasketter på i forbindelse med planlægningen af ASEM IV topmødet i Danmark i 2002. Dels var han med i uddannelsen af delingsførere fra hele landet, og dels var han selv indsats- leder blandt andet med ansvar for Amagerområdet, herunder for eskorter.

Det overordnede ansvar for operationen i forbindelse med ASEM IV topmødet og det samtidige bi- laterale besøg af den kinesiske premierminister Zhu Rongji lå hos chefpolitiinspektør Kai Vittrup.

Han deltog i møder, hvor Kai Vittrup redegjorde for den politimæssige indsats i forbindelse med topmødet og det kinesiske besøg. Kai Vittrup oplyste blandt andet, at kineserne var meget sensitive over for Falun Gong-bevægelsen, der i kinesernes øjne var en form for terrorbevægelse. Kai Vittrup sagde, at de skulle udvise særlig agtpågivenhed over for Falun Gong-medlemmer, således at de eksempelvis ikke kunne komme til at angribe en eskorte. De skulle i det hele taget være opmærksomme på forhold, som af kineserne kunne opfattes som en ydmygelse. Han husker ikke, hvor fra Kai Vittrup havde oplysningerne, som lå til grund for denne udmelding, men det ligger i kortene, at det var fra PET, idet det var derfra, at man havde oplysningerne om trusselsniveauet. Det var i øvrigt almindeligt kendt og blev nævnt på stabsmø-

der i Københavns Politi, at der ikke skulle ske noget i forhold til kineserne ved ud- og indpassage. Det blev italesat, at de skulle være på mærkerne, således at kineserne ikke blev unødigt forulempede. Hans forståelse heraf var, at de lynhurtigt skulle kunne gribe ind, hvis der opstod situationer, som afveg fra det planlagte.

PET's trusselsvurdering fremgik af operationsplanen. Han hørte ikke i øvrigt PET udtale sig om sikkerhedsniveauet eller andet i forbindelse med topmødet og det kinesiske besøg. Kai Vittrups udmelding var på linje med trusselsvurderingen fra PET, idet Kai Vittrup gengav, hvad der fremgik af operationsplanen.

Det var alment kendt i Københavns Politi, at kineserne ikke brød sig om at se demonstranter, og man skulle søge at undgå, at det skete. Sammenlignet med andre statsbesøg skulle de være ekstra på tæerne i forbindelse med besøg fra Kina. Konkret kom det til udtryk blandt andet ved, at politiet var tæt og opmærksomt til stede der, hvor der var planlagt demonstrationer. Det kom ikke til udtryk på anden vis end ved tilstedeværelse. Det var den gængse opfattelse i politiet, at den kinesiske holdning til Falun Gong-demonstrationer var way out i forhold til en demokratisk tankegang. Han opfat- tede ikke Falun Gong-demonstranterne som en trussel, men planlægningsmæssigt forholdt han sig til, at der skulle sørges for, at de ikke kunne blive det.

Han kan ikke afvise, at der skete omlægning af eskorteruter i forbindelse med det kinesiske besøg, ligesom det skete ved de fleste statsbesøg. Han erindrer ikke, at der i forbindelse med det kinesiske besøg skete omlægning af eskorteruter alene for at undgå, at kineserne skulle se demonstranter.

For så vidt angår Kai Vittrups forklaring den 28. november 2018 for Tibetkommission II om, at "*… I 2002 og formentligt længe inden da susede PETs opfattelse vedrørende håndteringen af demonstranter ved besøg fra Kina rundt på gangene…*", mener han, at det var almen viden i Københavns Politi, med det forbehold, at han ikke præcist ved, hvad Kai Vittrup forklarede, at der "susede rundt" på gangene.

Vedrørende Kai Vittrups videre forklaring om, at "*… Der blev fra kinesisk side lagt vægt på, at der ikke måtte være synlige demonstranter. Det var helt generel viden, at kineserne ikke ønskede at se demonstranter, men det var irrelevant for operationen, og han tog ikke hensyn hertil…*", forekommer det ham plausibelt. Personligt fik han ikke behov for at skærme demonstranter af i forbindelse med det kinesiske besøg. Det var tilstrækkeligt til opfyldelse af operationsplanen, at han var tæt på demonstranterne, således at han kunne gribe ind, hvis situationen ændrede sig. Han opfattede hensynet til kineserne således, at de skulle være ekstra på mærkerne og klar til at gribe ind, hvis der kunne opstå en direkte forulempelse.

Han er enig i Kai Vittrups forklaring den 28. november 2018 om, at "… *Foreholdt Ole Kahr og Henning Peter Dahls forklaringer om, at der var en opfattelse blandt indsatslederne af, at man skulle sikre, at kinesiske gæster ikke så f.eks. demonstranter fra Falun Gong, og at kineserne ikke blev mødt med flag og bannere, forklarede han, at han ikke kan afvise, at der blandt indsatslederne var en opfattelse af, at man skulle beskytte kineserne herimod, og at nogen på eget initiativ har handlet i overensstemmelse hermed…".* Han var imidlertid ikke selv en af de indsatsledere, der havde den beskrevne opfattelse.

Han var ansvarlig for politiaktion 9 i operationsbefaling af 18. september 2002 for "*ASEM 4 topmøde (M61) for stats- og regeringsledere i Bella Center…".* Betydningen af afsnittet for politiaktion 9 om, at "… *Mindre grupperinger - spredte eller samlede - som tydeligvis har aggressive hensigter og som søger konfrontationen gennem optøjer, herunder vold, hærværk og maskering, kontrolleres af de operationelle reserver i kombination med sektorerne ved anvendelsen af en massiv show of force oppasning og forberedt dobbelt omfatning….",* var, at de skulle være offensive, således at de kunne kontrollere, hvad der måtte ske uden for det planlagte. Som det ses, gik afsnittet igen i flere af politiaktionerne i operationsbefalingen.

Han husker ikke konkrete begivenheder fra udførelsen af politiaktion 9.

Kendetegnende for en prokinesisk demonstration som omtalt kl. 14.45 i handlingsforløbsrapport af 22. september 2002 for politiaktion 9 i forbindelse med "*ASEM 4 Topmøde for stats- og regeringsledere i Bella Centret (M61)*" er, at demonstranterne var på den kinesiske delegations side. Det var ikke et problem, at den prokinesiske demonstration stod ved Hotel Scandinavia på Artillerivej ved Seruminstituttet. Det havde heller ikke været et problem, hvis det havde været en Falun Gong-demonstration, som havde stået der. Han havde placeret styrker meget tæt på, og de ville kunne have grebet ind, hvis der var blevet behov for det. Han husker det ikke konkret, men han ville forholde sig mandskabsmæssigt ens til en prokinesisk og en Falun Gong-demonstration.

For så vidt angår den videre indførsel kl. 14.45 i handlingsforløbsrapporten af 22. september 2002 om, at "… *Ved kontakt til demonstrationen, gjorde lederen af denne opmærksom på en Hvid Toyota Hi-Ace med svensk indregistreringsnummer SXJ675 som man frygtede indeholdt Falun Gong tilhængere. Køretøjet kontrolleret uden at dette syntes at være tilfældet. Lederen af demonstrationen syntes også at genkende den person der blev sat af som provinsguvernør i Kina...*", husker han ikke, hvor køretøjet var på vej hen. Han mener, at køretøjet blev standset på Christianshavns Torv. Bag- grunden for standsningen var, at de havde et skærpet sikkerhedsniveau. Som han husker det, var føreren af bilen en journalist, der var uden tilknytning til Falun

Gong, men kendt for blandt andet tilknytning til autonome demonstrationer. Han husker ikke, hvem det var, der blev sat af.

Vedrørende noteringen kl. 16.45 i handlingsforløbsrapport af 24. september 2002 for politiaktion 9 i forbindelse med "*ASEM 4 Topmøde for stats- og regeringsledere i Bella Centret (M61)*" om, at "*… 4 Falun Gong udøvere antruffet ved udenrigsministeriets hovedindgang i Strandgade. Anmodet om at forlade stedet, hvilket de indvilligede i uden yderligere kommentarer. Vejledt om muligheden for at søge tilladelse til demonstration…",* husker han ikke specifikt baggrunden for anmodningen om, at de fire Falun Gong-udøvere skulle forlade stedet. Der kan have været mødeaktivitet i ministeriet, og de havde nogle nøglepunkter, hvor de havde fokus på, at der ikke opstod demonstrationer og sammenstimlen. Falun Gong-udøverne blev på sædvanlig vis vejledt om, at de kunne søge om de- monstrationstilladelse, således at deres tilstedeværelse blev lovliggjort. Han husker ikke, om han var involveret i placeringen af demonstrationer.

Nøglepunkter, hvor de havde fokus på, at der ikke opstod demonstrationer, var blandt andet generelt offentlige bygninger, men enhver politiaktion havde sine egne nøglepunkter. Det ville normalt fremgå af operationsbefalingens indledning, hvilke steder der var de væsentligste nøglepunkter.

Angående noteringen kl. 16.03 i handlingsforløbsrapport af 24. september 2002 i forbindelse med "*… ASEM 4 topmødet for stats- ,og regeringsledere i Bella Centret, samt bevogtningsopgaver og anmeldte demonstrationer i den anledning*" for politiaktion 1, som Bent Olsen var leder af, hvoraf fremgår "*… Lima 1: retur til demo' en, der tæller ca. 30 deltagere, hvor der tages kontakt med talsmand Anders Højmark Andersen, tlf. Han var noget utilfreds med det sted, som demo' en havde fået anvist, fordi det lå for langt væk fra Udenrigsministeriet…*", var det sådan, at enhver demonstration blev placeret i en sådan afstand fra objektet, at det var sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Det var indsatsledernes opgave at vurdere, om forudsætningerne for en demonstrationstilladelse fortsat var til stede, og foretage eventuelle nødvendige justeringer på stedet.

Han oplevede i 2002 ikke tilsvarende ordrer som beskrevet af vicepolitiinspektør Kim Lykke Østergaard i dennes forklaring for Tibetkommission II den 11. februar 2021, om, at " … *Ved briefingen i 2002 var der forlydende om, at der ville være Falun Gong-tilhængere på Kongens Nytorv. Chefpo- litiinspektør Kai Vittrup gav ham klar besked om, at han skulle sørge for, at den besøgende ikke så dem, hvis kortegen var nødsaget til at køre forbi Kongens Nytorv…*".

Politiet fik, som det fremgår af debriefingsnotat af 8. oktober 2002, stor ros for indsatsen "*… i forbindelse med afholdelse af EU ASEM 4 topmøde (M61) og officielt be-*

søg fra Kina (M56A)…". De fik blandt andet ros for håndteringen af situationer, der lå ud over det planlagte, og for en god og værdig behandling af de personer, som de havde ansvar for, og for ansvarlig håndtering af dem, som var uenige med de besøgende delegationer.

Når Bent Olsen ifølge debriefingsnotatet af 8. oktober 2002 tilkendegav, at "… *de planlagte demonstrationer forløb stille og roligt. Aftalerne, som var indgået med demonstrationsledelserne, blev overholdt, og der var en god disciplin blandt politifolkene Det er dog ikke hensigtsmæssigt at demonstrationsruter og eskorteruter er sammenfalne. Hvis det er muligt at tage hensyn til dette, vil det være at foretrække…",* vil han tro, at det var et spørgsmål om at have tilstrækkeligt personale til at dække en demonstration op, hvis demonstrationen var tæt på en eskorterute.

2012

Han husker ikke præcist, hvad hans forskellige opgaver var i forbindelse med Hu Jintao's besøg, men han sad blandt andet i KSN. De forskellige år og opgaver er svære at holde fra hinanden. Han husker ikke, hvilke tidspunkter på dagen han havde vagten i KSN. Som han husker det, sad han som operativ leder sammen med Claus Hjelm Olsen i KSN.

Han deltog i mange forberedende møder op til Hu Jintao's besøg i Danmark i 2012, idet han også i den forbindelse havde mange kasketter på. Således var han central vagtchef i Københavns Politi, indsatsleder efter behov og med i KSN. Der ud over deltog han i planlægningsmøderne for indsatslederne og briefinger. På briefingerne blev de forholdsregler, som man rent taktisk skulle anvende på gaden, anskueliggjort.

Som vagtchef deltog han i det daglige morgenmøde hos politidirektøren, hvor der blev drøftet både det forløbne døgn, det kommende døgn, og hvad der mere overordnet var på programmet. Det var ikke altid, at politidirektøren var til stede på disse morgenmøder. Han var ikke med til alle morgenmøder hos politidirektøren i forbindelse med Hu Jintao's besøg. Vagtcheferne kørte et treholdsskift bestående af formiddag, eftermiddag og nat. Det var den vagtchef, som havde formiddagsvagten, der deltog i morgenmøderne, og han husker ikke i hvilket omfang, han havde formiddagsvagten under besøget. Faktisk er han i tvivl om, hvorvidt han var vagtchef op til 2012 besøget, og det er kun, hvis han var det, at han deltog i morgenmøder hos politidirektøren op til besøget.

I planlægningsfasen op til besøget i 2012 fik han en helt anden opfattelse, end han hidtil havde haft, af de krav og ønsker, der var til, hvilke hensyn man skulle udvi-

se i forhold til kinesiske gæster. Konkret kom til det udtryk blandt andet under en briefing, hvor blandt andre PET deltog. Han mener, at briefingen, der havde mange deltagere, fandt sted i Gammel Dommervagt eller i Gedestalden på politigården. Han mener ikke, at briefingen foregik i OPA's lokaler. Der var to medarbejdere fra PET med til briefingen. Den ene eller begge kom lidt for sent til briefingen, hvilket blev undskyldt med mødeaktivitet. Under briefingen betonede PET kraftigt, at det af udenrigspolitiske og nationale hensyn var absolut uhensigtsmæssigt, hvis demonstrationer var synlige for den kinesiske delegation. Han er næsten sikker på, at PET-medarbejderne sagde, at det var Udenrigsministeriet, som på møder i ministeriet havde givet udtryk for dette, ligesom ministeriet havde sagt, at det kunne have betydning for de danske handelsinteresser og den danske nationaløkonomi, hvis kineserne følte sig forulempet. Han husker ikke, hvornår briefingen var, herunder om det var i begyndelsen eller slutningen af planlægningen af besøget, eller hvem fra Københavns Politi som deltog, idet der var mange møder, og det er ikke muligt på deltagerniveau at huske de forskellige møder fra hinanden. Sædvanligvis lå en sådan briefing, når der var et aktualiseret billede af trusselniveauet.

Han mener, at han kan udelukke, at de to medarbejdere fra PET, som deltog i briefingen, var KF 0765 eller KF 1061. Han kan ikke udelukke, at det var KF 0764, KF 0766 eller KF 0796, som deltog. Han hæftede sig ved, at PET-medarbejderen eller begge kom for sent, fordi mødet ikke kunne gå i gang uden dem.

I forhold til hans forklaring for Den Uafhængige Politiklagemyndighed den 14. september 2016, hvor det af afhøringsrapporten fremgår, at han forklarede, at han "… *var af den opfattelse, at PET ikke var tilstede ved denne briefing…*", må han holde sig til sin forklaring i dag, der er i overensstemmelse med hans sikre erindring om, at de to PET-medarbejdere var til stede under briefingen. Forskellen kan skyldes, at han gennem de efterfølgende år har tænkt over forløbet, herunder navnlig over, hvorfra han fik opfattelsen af den ændrede holdning til, hvilke hensyn man skulle udvise i forhold til den kinesiske delegation. Han kan heller ikke udelukke, at der er tale om to forskellige briefinger, der kan have ligget i henholdsvis 2012 og 2013. Han husker ikke andre detaljer fra briefingen, herunder gennemgangen af operationsplanen, der var et helt sædvanligt punkt under en sådan briefing. Han er ikke blevet orienteret af sin bisidder om forklaringer afgivet af KF 0796, Kai Vittrup eller andre. Han er ret sikker på, at det var Udenrigsministeriet, der blev nævnt, og at der var tale om handelspolitiske interesser og nationaløkonomi. Han mener, det var i 2012. Det var under det besøg, hvor han også var i KSN.

Hans forklaring for Den Uafhængige Politiklagemyndighed den 14. september 2016 om, at "… *han ikke huskede hændelsen. At man havde reageret på flaget, var i tråd med instruksen. Afhørte mente også, at han kunne høre det på stemmelejet på Ind-*

satslederen, som meldte om, at der var et flag i Kongens Have. Afhørte forklarede, at han havde været central indsatsleder i København i mange år. Det var helt unormalt, at politibetjente var ivrige efter at gribe ind over for flag. Med mindre, at man kunne være i tvivl om, at dele af flaget kunne benyttes som slagvåben, og dermed udgjorde en sikkerhedsrisiko…", er i tråd med, at politiet i 2012 i forhold til 2002 gjorde meget mere for at please kineserne. Det var nu den gængse opfattelse, at demonstranterne ikke skulle ses. Demonstranterne skulle være usynlige, herunder deres flag, hvilket svarer til den instruks, som han henviste til i sin forklaring for Politiklagemyndigheden. "Instruksen" var ikke en egentlig instruks, men derimod hans helhedsindtryk af, hvordan de skulle handle over for demonstranter blandt andet baseret på PET's udtalelser under briefingen. Han opfattede en instruks som en guideline for, hvordan han skulle reagere som indsatsleder. Hvis der stod en mand med et flag, skulle både flag og mand fjernes.

Han husker ikke, om han genkendte stemmen på det lydklip vedrørende flag i Kongens Have, som Politiklagemyndigheden foreholdt ham.

2013

Under Yu Zhengsheng's besøg i Danmark i 2013 var han leder af et maritimt beredskab.

Han havde ikke direkte noget at gøre med den kinesiske delegations besøg ved Avedøreværket. Hans kendskab til besøget ved Avedøreværket stammer fra en briefing under et morgenmøde på Politigården, hvor der blev vist fotos af området og drøftet taktiske løsninger i forhold til demonstrationer i forbindelse med besøget ved værket. Drøftelserne tog udgangspunkt i eskorteruten for den kinesiske delegation. Der var anmeldt én demonstration med én deltager. Han husker ikke præcis, hvor de blev enige om, at demonstranten kunne placeres, men det var i hvert fald langt væk fra eskorteruten i et meget øde område, som værkets omgivelser i øvrigt generelt var. De drøftede ikke, om placeringen af demonstranten var i overensstemmelse med ytringsfriheden.

Han kan vedstå sin forklaring for Den Uafhængige Politiklagemyndighed den 14. september 2016 vedrørende opgaveløsningen ved Avedøreværket om, at "*… Det blev diskuteret, hvordan man kunne finde et egnet sted, hvortil man kunne henvise demonstranter. Stedet skulle være placeret således, at demonstranterne kunne se delegationen, når den passerede, samtidigt med, at det skulle være så langt væk, at demonstranterne ikke kunne forulempe delegationen. Med "forulempe" tænker Afhørte, at det var "fornærme" end det sikkerhedsmæssige aspekt, men det var Afhørtes opfattelse. Afhørte mente, at man fandt en egnet placering, men han husker ikke hvor…*". Han husker

ikke nærmere om, i hvilket omfang placeringen var således, at demonstranten kunne se delegationen.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 14.40.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 59

PROTOKOL

Den 19. marts 2021 kl. 14.55 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Ho- witzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspør- geren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Steen Bischof var mødt med bisidder advokat Torben Koch.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Arvid Andersen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Anders Nielsen, advokat Henrik Hasseris Olesen, advokat Jacob Buch-Jepsen, advokat Kristian Braad, advokat Mikkel Holm Nielsen, advokat Martin Cumberland, advokat Mikael Bernhoft og advokat Stine Gry Johannessen var mødt.

Steen Bischof bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner samt oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Steen Bischof erklærede sig villig til at udtale sig og blev oplyst om, at han skal tale sandt, medmindre han risikerer at inkriminere sig selv. Han blev endvidere oplyst om, at afhøringen lydoptages.

Steen Bischof forklarede, at han i 2002 var vicepolitikommissær i Glostrup Politi.

2002

Han var i forbindelse med ASEM IV topmødet i København og det samtidige officielle besøg fra Kina udlånt fra Glostrup Politi til Københavns Politis operationer i forbindelse hermed.

Under topmødet var han indsatsleder for sektor Amager sammen med vicepolitikommissær Mads Firlings. Som indsatsledere var det dem, der skulle tage ledelsen på stedet, hvis der opstod situationer i sektoren. Vagten var delt, således at han havde natten, og Mads Firlings havde dagtimerne.

I det halve år op til topmødet var der flere besøg, som han var involveret i, og han deltog derfor i en del briefinger. Det var chefpolitiinspektør Kai Vittrup, som var ansvarlig for briefingen på det største af møderne, som vedrørte operationen under selve topmødet. Han husker ikke, hvad der blev sagt under briefingerne, herunder i forhold til kinesiske besøgende.

Han har en erindring om, at der var en diskussion om kinesernes ønske om, at de ikke ville se Falun Gong-demonstranter. Han husker ikke, om det var under en briefing eller på Danmarks Radio, at han hørte denne diskussion. Hvad der nærmere blev sagt herom, husker han ikke.

Vedrørende vicepolitiinspektør Gunnar Birger Sallovs forklaring den 4. december 2018 for Tibetkommission II om, at *"… Kai Vittrup nævnte under et forberedende møde, at kineserne var meget sarte over for Falun Gong og demonstrationer i almindelighed. De skulle derfor gøre så meget, som de kunne, for at kineserne ikke blev "udsat" for demonstrationer. Kai Vittrup sagde videre, at idet kineserne var vores gæster, skulle politiet forsøge at rette sig efter deres ønsker, idet man som vært skulle opføre sig pænt over for sine gæster. Det var ikke på tale at fratage demonstranter flag eller lignende…"*, husker han ikke, om han hørte noget lignende under Kai Vittrups briefing, men han havde op til topmødet og det kinesiske besøg hørt, at kineserne helst ikke ville se Falun Gong-demonstranter. Han husker ikke, hvor han havde hørt det.

Det er rigtigt, at det var ham, der var indsatsleder (OCI) på politiaktion 9 den 22. september 2002, hvor det af indførslen kl. 21.45 til 01.30 i handlingsforløbsrapporten for aktionen blandt andet fremgår *"… 2201/KSN/Kinesisk delegation afgang Kronborg. 2205/KSN/pga. Falon Gong demonstration på Rådhuspladsen omlægges kinesisk rute fra Langebro til Knippelsbro. Posten Langebro nedlægges og flyttes til Knippelsbro…"*. Han husker i dag ikke omlægningen af ruten. Det var ikke en type beslutning, som blev truffet af ham. Det var meget muligt KSN, som traf beslutningen. Han sad i "Lima" vognen og var formentlig slet ikke involveret.

Han var også indsatsleder på politiaktion 9 den 23. september 2002, hvor det af indførslerne i handlingsforløbsrapporten for aktionen blandt andet fremgår *"… 2230/ Falun Gong demo havde taget opstilling på Amager Boulevard over for Hotel Scandinavia. DF fra 31-04 tog kontakt til lederen af demoen: Lingnam Wu… Der var i alt 30 demonstranter… 2244/KSN oplyste at pga. Falun Gong demo'en valgtes alterna-*

tiv escorte-rute 35A for kinesisk delegation. 2255/KSN ønskede demo'en rykket uden for den Kinesiske delegations synsfelt. D 31-04 sat på opgaven… 2329/D 31-04 oplyste at demo'en havde opløst sig selv…". Som han husker det, var det ham, der ankom i "Lima" vognen som den første til demonstrationen. Der var 10-15 Falun Gong demonstranter. De sad fuldstændig stille på fortovet i skrædderstilling og mediterede, hvilket han meddelte over radioen til KSN, hvorefter radiokommunikationen med KSN sluttede. Mens han stadig var på stedet, blev han igen kaldt op af KSN, som spurgte, om kineserne ville kunne se demonstranterne, når delegationen kom ad Artillerivej, hvilket han bekræftede, at de kunne. Derefter meddelte KSN ham, at demonstranterne skulle flyttes. Han gik derfor hen til demonstranterne og sagde, at de lige skulle flytte sig 10 meter, hvilket de gjorde. Ved flytningen de 10 meter blev demonstranterne placeret således, at de ikke ville kunne ses af kortegen, idet hotellet herefter skyggede for dem. Han var alene og i uniform, da han henvendte sig til demonstranterne. Han husker ikke nærmere om det anførte i handlingsforløbsrapporten om, at der valgtes en alternativ eskorterute, herunder hvilken vej den alternative rute fulgte. Han havde ikke tidligere oplevet, at man omlagde eller flyttede demonstrationer for, at de ikke skulle ses. Han husker ikke, hvem der sad i KSN den aften.

Han husker ikke, om han deltog i debriefingen omtalt i debriefingsnotat af 8. oktober 2002 om "*Debriefing i forbindelse med afholdelse af EU ASEM 4 topmøde (M61) og officielt besøg fra Kina (M56A)…",* men det gjorde han formentlig ikke, hvis Mads Firlings deltog, hvilket det fremgår af notatet, at Mads Firlings gjorde. Han husker ikke noget konkret om tilbagemeldinger om politiets indsats i forbindelse med topmødet og det kinesiske besøg.

2009

Han var i 2009 involveret i politioperationen i forbindelse med COP 15 som motorcykel eskorteleder for direktøren for Verdensbankens eskorte. Han havde ingen opgaver i relation til kinesiske besøgende.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 15.20.

---- o ----

Tuk Bagger formand

TIBETKOMMISSIONEN II

Protokol nr.: 60

PROTOKOL

Den 25. marts 2021 kl. 10.45 blev Tibetkommissionen sat i Retten på Frederiksbergs lokaler, Howitzvej 32, 2000 Frederiksberg.

Til stede var kommissionens medlemmer, landsdommer Tuk Bagger, advokat Ole Spiermann og professor, dr. jur. Michael Hansen Jensen, førstnævnte som kommissionens formand, samt udspørgeren, advokat Jakob Lund Poulsen.

Som protokolfører fungerede juridisk sekretær Harald Micklander.

Per Stig Møller var mødt med bisidder advokat Jonas Christoffersen.

Bisidderne advokat Anders K. Németh, advokat Anders Nielsen, advokat Anders Valentiner-Branth, advokat Claus Søgaard-Christensen, advokat Gunnar Homann, advokat Karen-Margrethe Schebye, advokat Kristian Braad, advokat Lars Hammer Wentoft, advokat Mikael Bernhoft, advokat Nicolai Mallet ved advokat Christian Dysted, advokat Pernille Backhausen, advokat Peter Breum, advokat K. L. Németh, advokat Steen Lassen og advokat Torben Koch var mødt.

Per Stig Møller bekræftede at have modtaget kopi af kommissorium, kopi af lov om undersøgelseskommissioner og oplysninger i henhold til undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 1.

Per Stig Møller blev gjort bekendt med vidnepligt og -ansvar og med, at afhøringen lydoptages.

Per Stig Møller forklarede, at han blev udenrigsminister den 27. november 2001 og var det indtil den 23. februar 2010.

Som udenrigspolitisk ordfører for de Konservative i flere perioder kendte han alt til det dansk-kinesiske forhold, allerede da han tiltrådte som udenrigsminister. Den danske udenrigspolitik i forhold til Kina har i årevis overordnet været ét-Kina-politikken. Der ud over har der været et stærkt samarbejde med Kina, som for alvor kom i gang i den periode, hvor han var udenrigsminister. Det blev blandt andet muliggjort af, at Kina kom med i WTO, hvilket man lagde stor vægt på, idet Kina herved

blev underlagt internationale regler. I det hele taget var der både fra omverdenen og Kina selv et stort ønske om, at Kina blev en del af den globale verdensorden. Han fik ikke en særlig briefing om Kina, da han tiltrådte som udenrigsminister, og det behøvede han heller ikke.

1997

Han sad i oppositionen i 1997 og var ikke involveret i Danmarks fremsættelse af resolutionen mod Kina i FN's Menneskerettighedskommission. Den daværende udenrigsminister nævnte formentlig resolutionen forinden i Udenrigspolitisk Nævn, men han husker ikke nærmere herom. Fremsættelsen af resolutionen skabte som bekendt nogle handelspolitiske vanskeligheder i forholdet til Kina.

2001

Ved tiltrædelsen som udenrigsminister blev han briefet af embedsmændene om de verserende sager. De helt store emner var Afghanistan og udvidelsen af EU. Der var ikke nogen speciel briefing om Kina.

2002

I september 2002, hvor Danmark havde formandskabet for EU, var han til FN's generalforsamling og havde som formand for EU i den forbindelse møde med Kina's udenrigsminister, som bad om, at EU løftede sanktionerne, der var blevet indført efter Tiananmen massakren. Det, sagde han, at man gerne ville, så snart Kina havde løsladt alle fanger, der sad fængslet som følge af demonstrationerne ved Tiananmen. I dag ville en europæisk udenrigsminister nok ikke være i en position til at give et lige så barskt svar, hvilket illustrerer den udvikling i forholdet til Kina, der har været siden.

Han har ikke nogen erindring om, at han inden ASEM IV topmødet i København i slutningen af september 2002 blev orienteret om henvendelserne fra kineserne om deres følsomhed i forhold til demonstrationer i forbindelse med premierminister Zhu Rongji's kommende bilaterale besøg i Danmark samtidig med topmødet. Han har imidlertid haft lejlighed til at se henvendelserne hos sin bisidder, og det forekommer ham naturligt, at man efter indholdet ikke ulejligede ham med dem. Han havde meget travlt som udenrigsminister, og hvis han skulle orienteres om henvendelser af denne karakter, kunne han stort set ikke lave andet. Det var det relevante kontor i Udenrigsministeriet, som skulle sikre, at kineserne som alle andre gæster fik en ordentlig behandling og ikke kom ud for ubehageligheder, hvilket ikke var en opgave, som udenrigsministeren skulle involveres i.

Det standardmæssige svar fra dansk side om, at *"… det, indenfor Grundlovens rammer, i Danmark er enhver person eller bevægelse tilladt at give udtryk for deres holdning, bl.a. gennem lovligt anmeldte demonstrationer…"* og lignende, var den danske politik, og det behøvede embedsmændene ikke at gå til ham for at få bekræftet. Han kan se i de bilag, som han er blevet forevist hos sin bisidder, at der ikke var noget rysten på hånden hos embedsmændene, der fastholdt det danske svar uanset de gentagne kinesiske henvendelser.

Den nærmere afgræsning af *"Grundlovens rammer"* lå uden for, hvad han skulle involvere sig i som minister. Det blev ikke problematiseret over for ham, hvad demonstrationsfriheden nærmere gik ud på. Det var ikke et spørgsmål, som han som minister skulle spekulere på.

Han går ud fra, at de fleste jurister, herunder dem i Udenrigsministeriet, kender grundloven, herunder bestemmelserne om forsamlings- og ytringsfrihed. Det er en forudsætning for, at de kan rådgive ministeren, at de er inde i reglerne.

Han husker ikke notits af 9. juli 2002 om *"Kinesisk demarche om NGO-aktiviteter i forbindelse med ASEM 4"* fra Asien-kontoret og ASEM-sekretariatet til direktøren, hvorpå direktør Friis Arne Petersen havde skrevet, at notitsen var vist for udenrigsministeren. Når der står, at den var vist for ham, har det formentlig bestået i, at Friis Arne Petersen havde åbnet det gule omslag og gengivet essensen af notitsen for ham, og han havde tilkendegivet, at han var enig i linjen. Hvis han havde læst og godkendt notitsen, ville der også have været håndskrevne bemærkninger og understregninger fra ham på notitsen, hvilket der ikke er. Det har derfor formentlig været en mundtlig gennemgang samtidig med tilsvarende gennemgang af en masse andre sager.

Han husker ikke samtalen med Friis Arne Petersen om notitsen, herunder vedrørende det anførte heri om, at *"… Der er ingen tvivl om, at det kinesiske udenrigsministerium og ambassaden i stigende grad er bekymret over udsigten til, at premierministeren under besøget i København konfronteres med emner som Tibet og Falun Gong, og at dette kan få indflydelse på forberedelsen af ASEM-topmødet og niveauet for Kinas deltagelse i dette..."*, men indholdet svarer til, hvordan det sædvanligvis var med Kina, og det er da givet, at kineserne truer her. Formentlig blev det nævnt for ham, som det også skulle, for at gøre opmærksom på, at der kunne opstå problemer, men han husker det ikke. Det var korrekt at nævne for ham, således at han kunne tage stilling til, om man skulle skifte politik i forhold til Tibet og Falun Gong, hvilket man i øvrigt ikke kunne forestille sig, at Danmark ville gøre. Ét-Kina-politikken lå fast, ligesom det efter hans grundopfattelse ikke var en mulighed at imødekomme de øvrige kinesiske ønsker som angivet i den i notitsen omhandlede kinesiske demarche.

Notitsen havde desuden til formål at orientere ham, således at man ikke risikerede, at kineserne meldte afbud til ASEM IV topmødet af grunde, som han ikke var bekendt med på forhånd. Hvis det havde været meget alvorligt, havde han skullet orientere statsministeren om det, men det var ikke tilfældet.

I forhold til Friis Arne Petersens forklaring vedrørende notitsen af 9. juli 2002 for Tibetkommission II den 28. januar 2021 om, at "*... En forelæggelse af en sådan sag for ministeren foregik ved, at han gik ind til ministeren gerne sammen med kontorchefen og fuldmægtigen, der havde behandlet sagen, og grundigt forelagde ministeren alle sagens elementer…*", er det givetvis korrekt, at Friis Arne Petersen forelagde ham alle sagens vigtige elementer, og at proceduren var som beskrevet af Friis Arne Petersen.

Når Udenrigsministeriet udarbejdede en notits til et andet ministerium, herunder Statsministeriet, foregik det normalt uden om ham. Der kom dog justeringer heri i forbindelse med Muhammed krisen, hvor der blev anledning til at præcisere, at notitser om politisk brandbare emner skulle rundt om ham og ikke blot gå fra en embedsmand i Udenrigsministeriet til en embedsmand i det andet ministerium.

Han var ikke dengang bekendt med det anførte i formålsnotits om "*EU-Kina-toppmøde den 24. september 2002*" fra Asien-kontoret til Statsministeriet af 24. juli 2002 om, at "*… Der er endvidere fra kinesisk side udtrykt forhåbning om at eventuelle demonstrationer holdes udenfor synsvidde af den officielle kinesiske delegation… "*. Han kan se, at der blev svaret helt korrekt på sædvanlig vis fra ministeriets side, og det var derfor ikke noget, som de behøvede at gå til ham med.

I forhold til mail af 24. juli 2002 med emnet "*… Kinesiske bekymringer vedrørende udenomsaktiviteterne i forbindelse med ASEM-IV…*" fra Christian Lotz, ambassaden i Beijing, til blandt andre Asien-kontoret og ASEM-sekretariatet hvoraf blandt andet fremgår "*… Zhao bemærkede … at man i forbindelse med andre besøg i Europa – f.eks. Frankrig – havde værdsat, når værterne havde holdt demonstranterne uden for synsvidde af den officielle kinesiske delegation…*", mindes han ikke at have fået denne oplysning. Hvis der havde været problemer, fx med demonstrationer, der udviklede sig ustyrligt, ville han godt have været orienteret herom, men det forekommer ham, at der er tale om en bonusoplysning mellem embedsmænd.

Han mener ikke, at han fik forelagt formålsnotits om "*EU-Kina-topmøde den 24. september 2002*" af 23. august 2002 fra Udenrigsministeriet til Statsministeriet, hvoraf blandt andet fremgår, at "*… Kina ønsker at undgå demonstrationer af Falun Gong-udøvere og eksiltibetanere. Man anser det for et protokollært problem, som skal løses af værtslandet…*". Der står faktisk, at kineserne mente, at Protokollen skulle sørge for at løse problemet med Falun Gong-demonstranter, men det er ikke det samme, som

at Protokollen gjorde det. Efter hans opfattelse forekommer det korrekt, at man i en notits som den foreliggende fra Udenrigsministeriets side orienterede om kinesernes ønsker. Hvis Protokollen havde ment, at man stod over for en situation, der kunne skabe en konflikt med Kina, skulle de have forelagt det for ham, men hvis det ikke var tilfældet, skulle Protokollen ikke ulejlige ham med det.

Hvis Protokollen havde haft tanker om at imødekomme de kinesiske ønsker, ville forretningsgangen have været, at Protokollen skulle have forelagt det for Udenrigsministeriets direktør, der skulle overveje, om ministeren skulle inddrages, men Protokollen kunne ikke drømme om at udløse et retligt problem. Hvis der ikke var overvejelser om at imødekomme de kinesiske ønsker, var der ingen grund til at involvere ham, og det fremgår videre i notitsen, at "*… Med hensyn til de kinesiske bekymringer for demonstrationer, etc., vil man fra dansk side fremhæve, at enhver person eller bevægelse i Danmark kan give udtryk for egne meninger indenfor Grundlovens rammer…*". Der var således lagt op til en helt korrekt besvarelse på sædvanlig vis, og der var ingen grund til at forelægge det for ham, idet man fulgte den sædvanlige praksis i forhold til de kinesiske ønsker.

Principielt set var alt, hvad der foregik i Udenrigsministeriet i forbindelse med håndtering af kinesiske besøg ministerens ansvar. Han stolede på, at Protokollen kørte håndteringen af besøg fuldkommen straight, hvilket stemmer overens med hans erfaringer fra hans tid som udenrigsminister. Han oplevede aldrig problemer som følge af svigt i Protokollen. Der var ingen indikationer på, at Protokollen ikke gjorde deres arbejde ordentligt. Han mindes ikke at have haft drøftelser med Protokollen om, hvordan de skulle forholde sig, hvis der kom et ønske fra kineserne om, at de skulle sørge for, at den kinesiske delegation ikke så demonstranter. Som det fremgår af kommissionens bilag, svarede embedsmændene helt korrekt, når kineserne fremsatte deres ønsker, og han havde derfor ingen anledning til at tage en drøftelse om det. Han gjorde selv en hel del for at markere over for kineserne, hvor grænsen gik.

Han erindrer ikke at have set udateret skrivelse om "*EU-China Summit 24 September 2002*". Da det ikke fremgår, hvem skrivelsen var stilet til, og hvem der havde udarbejdet den, kan han ikke svare på, om det var et relevant anliggende at inddrage, at "*… China is concerned about demonstrations by Falun Gong and Tibetans-in-exile…*".

Der var ikke grund til at forelægge ham oplysninger fra mail af 4. september 2002 med emnet "*…Den kinesiske premierminister Zhu Rongjis besøg i Danmark…*" fra Christian Lotz til blandt andre Protokollen og Asien-kontoret, idet det fremgår, at den danske ambassadør i Kina på sædvanlig vis havde svaret kineserne "*… Man ville gøre alt for at sikre delegationsmedlemmerne fysisk. Med hensyn til premierministe-*

rens værdighed måtte man nødvendigvis henholde sig til dansk lov, der tillod fredelige demonstrationer…".

Han satte stor pris på samarbejdet med Friis Arne Petersen, som var fremragende og meget dygtig. Det var en meget travl periode, hvor han var ude at rejse, og Friis Arne Petersen, som var med på rejserne, var godt klar over, at han ikke skulle ulejlige ham med oplysninger om kinesiske ønsker, hvor man fra dansk side fulgte den sædvanlige linje.

Baggrunden for, at han blev forelagt mail af 9. september 2002 fra Lingnan Wu som repræsentant for Falun Gong, var, at der i mailen blev bedt om et møde med udenrigsministeren. Indstillingen i notits af 11. september 2002 fra Asien-kontoret til ham om, at *"… henvendelsen fra Falun Gong besvares med vedlagte brev, hvori anmodningen om et møde afslås og hvor der med hensyn til Falun Gongs ønske om deltagelse i Asian Comments henvises til CKU og centerets beslutninger vedr. deltagelse…",* var helt korrekt.

En notits som den af 11. september 2002 fik han normalt i et gult omslag, der blev forelagt mundtligt eller skriftligt. Typisk skrev han ved skriftlig forelæggelse på det gule omslag, om han var enig i indstillingen, ikke enig eller ønskede uddybende oplysninger. Når han fik en notits, var det vigtige for ham, om han var enig i indstillingen, som han derfor læste som det første. Hvis han ikke umiddelbart var enig i indstillingen, eller det ikke var soleklart, så kiggede han op i teksten i notitsen for yderligere information. Det var således en konkret vurdering, om der var behov for, at han læste selve teksten i notitsen. Indstillingen i notitsen af 11. september 2002 var helt oplagt.

Han husker ikke den konkrete sag, men ud fra påtegningerne på omslaget til notitsen af 11. september 2002 vil han antage, at den blev forelagt for ham den 18. september 2002, hvor han netop var kommet hjem til Danmark efter et travlt program, idet han havde været bortrejst til FN's Generalforsamling siden den 11. september 2002. Når der på omslaget med håndskrift er skrevet *"gul aktkopi mangler"*, drejer det sig formentlig om det gule omslag, hvor hans eventuelle bemærkninger ville have stået, hvis sagen ellers var blevet forelagt skriftligt.

Han husker ikke at have hørt om, at der var *"… indledt er samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade som tager sigte på at Falun Gongs lovlige aktiviteter finder sted, hvor de ikke generer den kinesiske delegation…",* som nævnt i notitsen af 11. september 2002. Han husker derfor heller ikke at have haft drøftelser med Friis Arne Petersen om, hvad samarbejdet mellem Udenrigsministeriet, politiet og den kinesiske ambassade gik ud på. I bagklogskabens lys kunne man

godt have boret i det, men hvis han læste om det i notitsen den gang, studsede han formentlig ikke over det, idet der sædvanligvis var et samarbejde mellem Protokollen og politiet til gennemførelsen af besøg, men det er hypotetisk. I øvrigt skal man være opmærksom på, at "*generer*" kan betyde mange ting. Han har ikke tænkt andet, end at man sørgede for, at tingene gik ordentligt til.

Notits af 10. september 2002 om "*Direktørens samtale med Kinas nye ambassadør til Danmark, Zhen Jianguo, den 12. september 2002*" til direktøren fra Asien-kontoret, hvoraf blandt andet fremgår, "*… Der er indledt et konstruktivt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, politi og den kinesiske ambassade med henblik på at sikre at lovlig anmeldte demonstrationer finder sted hvor de ikke generer den kinesiske delegation…*", bringer heller ikke noget frem i hans erindring om det omtalte samarbejde.

Han mindes ikke at have set "*Samtalenotits til brug ved officielt besøg af den kinesiske premierminister Zhu Rongji onsdag den 25. september 2002*", og det skulle han heller ikke, for samtalenotitsen var til brug for statsministeren, og blev ikke sendt til udenrigsministeren. Det ville kun ske, hvis der i en samtalenotits til brug for statsministeren blev lagt op til en ændring af udenrigspolitikken. Det var sjældent, at han selv eller statsministeren benyttede sig af samtalenotitserne, der mere var en redningsplanke, hvis man mistede tråden.

Han var ikke bekendt med oplysningerne i samtalenotitsen om, at "*… De kinesiske myndigheder har i forbindelse med premierministerens besøg i Danmark udtrykt stor bekymring over, at premierministeren skulle konfronteres med Falun Gong udøvere. Man har her henvist til premierministerens sikkerhed og værdighed. Fra dansk side har man henvist til at man ikke vil/har mulighed for at begrænse Falun Gong udøveres indrejse i Danmark, ligesom Falun Gong har samme rettigheder som alle andre til på lovlig vis at give udtryk for synspunkter. Fra dansk side har man i stedet søgt at tilrettelægge programmet så mulighederne for at premierministeren konfronteres med Falun Gong begrænses. Det kan ikke udelukkes at der vil være kortvarige uanmeldte demonstrationer, som premierministeren muligvis vil tage op…*". Hvad der måtte have været af drøftelser mellem Protokollen og politiet vedrørende tilrettelæggelsen af programmet i forhold til Falun Gong demonstrationer, havde ikke været oppe på hans bord. Hvad der ligger i ordet "*konfronteres*", kan man ikke med sikkerhed fastlægge ud fra den foreliggende tekst, og han kan derfor ikke udtale sig om lovmedholdeligheden af det anførte om, at "*... mulighederne for at premierministeren konfronteres med Falun Gong begrænses…*", men det ses, at der var lagt op til, at statsministeren korrekt skulle svare "*… Under the Danish Constitution, all citizens and organisations that have obtained prior permission are entitled to express their opinion in demonstrations…*".

Han deltog i nogle af arrangementerne i forbindelse med ASEM IV topmødet. I sin kalender kan han se, at han blandt andet var vært for en middag for udenrigsministrene.

I og med at det ikke var oppe på hans bord, hvordan politiet skulle håndtere demonstrationer i forbindelse med ASEM IV topmødet og det samtidige besøg af Zhu Rongji, har han ikke noget indblik i baggrunden for en generel viden blandt daværende medarbejdere i Københavns Politi om, at kineserne ikke brød sig om at se demonstranter, og at politiet så vidt muligt skulle søge at undgå, at kineserne så eller hørte demonstrationer som forklaret for Tibetkommission II af en række medarbejdere fra politiet. Ligeledes havde han ikke noget kendskab til, at politiet under Zhu Rongji's besøg forberedte sig på om nødvendigt at skærme demonstranter, således at den kinesiske delegation ikke så dem, og at der fra politiets side blev foretaget enkelthandlinger for, at delegationen ikke skulle se Falun Gong-demonstranter som forklaret af medarbejdere fra politiet for Tibetkommission II. Han var slet ikke involveret i politiets håndtering af besøget.

Han fulgte Zhu Rongji til lufthavnen, da Zhu Rongji skulle rejse fra Danmark. Turen til lufthavnen var en skuffelse, for Zhu Rongji forholdt sig helt tavs under hele turen. Han så ingen demonstrationer, da han kørte med Zhu Rongji til lufthavnen.

Han har ingen erindring om, at der havde været problemer i forbindelse med besøget eller ASEM IV topmødet. Han kan se af bilagene i kommissionens bilagssamling, at der var en frygt for, at der skulle opstå problemer i forhold til kineserne, men det er ikke noget, som han husker. Han husker det som et vellykket besøg.

Han mindes ikke, at han efter besøget skulle have fået et personligt takkebrev fra Zhu Rongji. Han var ikke bekendt med, at den kinesiske ambassadør sendte en tak til politidirektøren i Københavns Politi Hanne Bech Hansen, men det har været sædvanlig høflighed.

2003

Inden Dalai Lama's besøg i Danmark i juni 2003 havde han mødt Dalai Lama ved flere lejligheder. Det var i 1988, hvor han havde frokost med ham på Plaza i København, og i 2000 hvor de begge deltog i et panelmøde på Christiansborg. Der var ham bekendt ikke en lyd fra kineserne i forbindelse med hans møde med Dalai Lama disse to gange, hvilket står i kontrast til kinesernes reaktioner ved hans møder med Dalai Lama i 2003 og senere i 2009, hvor det i sidstnævnte tilfælde blev til en egentlig konflikt. Det er meget illustrativt for den udvikling, der havde været, hvor Kina

var vokset økonomisk, mens den vestlige økonomi var brudt sammen i 2008. Det kan føres videre op til i dag, hvor den kinesiske selvbevidsthed er vokset yderligere.

Kineserne protesterede mod de danske planer om, at han selv og statsministeren skulle mødes med Dalai Lama i 2003. Hans svar til kineserne var, at Dalai Lama var Nobelprismodtager, og han ville modtage enhver Nobelprismodtager, som ønskede at holde møde med ham. Derefter hørte han ikke mere fra kineserne om hans planlagte møde med Dalai Lama. Han tog heller ikke ved planlægningen af selve mødet med Dalai Lama hensyn til kineserne.

Han husker ikke overvejelserne om inddragelse af Kongehuset i Dalai Lama's besøg som omtalt i notits af 9. april 2003 om "*Kongehusets evt. inddragelse i forbindelse med Dalai Lamas besøg i Danmark den 4.-9. juni 2003*" fra Asien-kontoret til ham, men Dalai Lama var set fra dansk perspektiv en åndelig leder samt Nobelprismodtager og ikke et statsoverhoved, hvorfor Dalai Lama protokolmæssigt ikke var en person, som Dronningen burde mødes med. Indstillingen i notitsen, om at "*… Hoffet orienteres om, at en privat audiens med Dalai Lama ikke kan anbefales, men at repræsentanter for Kongehuset om ønsket vil kunne være til stede ved Dalai Lamas offentlige foredrag…*", var i overensstemmelse hermed. Det var således ikke hensyn til Kina, der lå til grund for den linje, som indstillingen var udtryk for.

Han husker ikke notits om "*Kinesisk besøg på højeste niveau i 2005*" af 17. december 2003 fra Asien-kontoret til ham. Når det i notitsen var anført, at "*… Samtidig er det klart, at et kinesisk statsbesøg sandsynligvis vil give anledning til mobilisering af Kina-kritiske kræfter i Danmark. Offentlige meningstilkendegivelser samt direkte henvendelser til regeringen fra Falun Gong-, Tibet- og Taiwan-sympatisører samt menneskerettighedsaktivister vil dels lægge politisk pres på regeringen for at anlægge en kritisk holdning til den kinesiske gæst, dels give anledning til krav fra kinesisk side om at sikre gennemførelsen af besøget uden ubehagelige incidenter for den kinesiske gæst. Håndteringen af sådanne evt. kinesiske krav kan i sig selv give anledning til offentlig debat i Danmark. Det bemærkes, at disse aspekter blev håndteret tilfredsstillende for alle parter i forbindelse med Zhu Rongjis ophold i Danmark i 2002…*", har det været en bekræftelse af hans daværende opfattelse af, at der ikke havde været problemer i forbindelse med besøget i 2002, og han har derfor ikke haft anledning til at spørge ind til dette.

Det var korrekt som angivet i notitsen af 17. december 2003, at "*… Gode samarbejdsrelationer med den kinesiske ledelse vil være et godt udgangspunkt for håndteringen af det danske medlemskab af FN's Sikkerhedsråd…*". Det gode forhold betød, at Danmark som mellemmand mellem Kina og USA kunne hjælpe med at løse Nordkoreakonflikten i 2005 eller 2006. Hensynet til det gode forhold til Kina indebar ikke,

at man fulgte de kinesiske ønsker ud over, hvad man kunne inden for grundlovens rammer.

I øvrigt var han enig i indstillingen i notitsen om, at "*… statsministeren i forbindelse med sit besøg i Kina i 2004 officielt overbringer Kina en invitation til et statsbesøg i Danmark i 2005…*", og han har derfor ikke haft behov for at læse indholdet af selve notitsen.

2009

Han har ikke nogen viden om Hu Jintao's besøg i Sverige i 2007 som omtalt i mail af 30. november 2009 med emnet "*... Protokol etc. ifm premier Wen Jiabos deltagelse i COP15…*" fra Christian Brix Møller, ambassaden i Beijing, til protokolchef Jette Nordam. Han var ikke bekendt med oplysningen i mailen om, at besøget i Sverige "*… blev i sidste ende vellykket, i kinesisk optik givetvis bl.a. fordi de demonstrationer, der rent faktisk var ved Falun Gong, ikke var synlige for præsidenten…*". Man skal huske på, at alle de store kanoner, herunder Obama, Lula og Wen Jiabo deltog i COP 15, hvorfor han ikke var optaget af at skulle orienteres om eventuelle specielle ønsker fra de store spilleres side, herunder fra kineserne, amerikanerne, russerne etc. Selvfølgelig skulle alle behandles bedst muligt, og ham bekendt blev kineserne behandlet på tilsvarende vis som andre lande i den vægtklasse. Han var ikke involveret i drøftelser om specialbehandling af den kinesiske delegation.

Det er en vigtig pointe angående verbalnoten fra 2009, at Dalai Lama og i øvrigt Taiwan går ind for ét-Kina-politikken. Det er i dette lys, at det skal ses, at han i verbalnoten skrev, at fordi Danmark går ind for ét-Kina-politikken, går Danmark ikke ind for, at Tibet skal løsrives fra Kina. I øvrigt er det vigtigt at notere, at Danmark ved verbalnoten ikke imødekom kinesernes krav om en undskyldning og om, at Danmark skulle love aldrig igen at mødes med Dalai Lama. En af grundene til, at man gennem de 6 måneders forhandlinger opnåede dette, var, at han trak forhandlingerne, idet kineserne havde brug for, at Wen Jiabo kunne deltage i COP 15, mens man fra dansk side ikke havde et tilsvarende behov for en løsning på situationen. I øvrigt ville det have været i strid med hans opfattelse af Danmark som et suverænt land, hvis man havde givet Kina en undskyldning.

Set fra hans stol ville det være usandsynligt, at medarbejdere i Udenrigsministeriet i hans tid som udenrigsminister havde indgået aftale med politiet om at placere demonstranter, hvor den kinesiske delegation ikke ville komme. Hvis der skulle indgås en aftale med politiet vedrørende håndteringen af besøg, ville det sædvanligvis have været Protokollen, som indgik aftalen. De enkelte kontorer indgik ikke deres egne separate aftaler med politiet. I hans tid som udenrigsminister bestod Protokollen af

meget dygtige og strikse medarbejdere, hvorfor det vil overraske ham, hvis de havde foretaget sig noget, som ikke var snorlige. Det protokollære er også, at man ikke bringer sig på kant med sit eget lands love, og medarbejderne var helt inde i det protokollære. Han havde fuld tillid til Protokollen.

Hvis han havde fået forelagt en indstilling om, at man skulle indgå en aftale med politiet om placering af demonstranter således, at de ikke kunne ses af den kinesiske delegation, med angivelse af, at det ville være i strid med grundloven, ville han være blevet overrasket over, at man kunne finde på at komme med en sådan indstilling, og han ville selvfølgelig være gået imod den.

Han sidder ikke i dag med et ønske om, at han var blevet orienteret yderligere om de kinesiske ønsker og tilkendegivelser i hans tid som udenrigsminister, idet det fremgår, at der fra ministeriets side blev svaret korrekt, og det var kun, hvis der havde været overvejelser om at ændre praksis, at der havde været grund til at inddrage ham yderligere end sket. Han havde et meget fyldt program som udenrigsminister, og embedsværket skulle derfor ikke ulejlige ham, så længe de holdt sig til den sædvanlige og korrekte linje i forhold til kineserne.

Han mener ikke, at man i lyset af den aktuelle politiske situation har været for imødekommende over for Kina gennem tiderne. Man er nødt til at se nuanceret på det, og Kina har været gennem en rivende udvikling, hvor meget af det har været positivt, f.eks. havde det set meget anderledes ud, hvis Kina ikke havde kunnet holde verdensøkonomien oppe i 2008, og de har hevet op mod 500 mio. mennesker ud af fattigdom. Håbet var, at en større middelklasse i Kina efter den sædvanlige tommelfingerregel ville føre til et pres for større ytringsfrihed. Politikken var derfor overordnet at få Kina inddraget i det globale samarbejde. Kina var også en vigtig spiller i forhold til at opnå en global løsning på klimaproblematikken. Det var blandt andet derfor, at han havde flere møder med Wen Jiabo forud for klimatopmødet i København i 2009. På det tidspunkt havde han en tro på, at Kina ønskede at blive inddraget i verdenssamfundet. Imidlertid er der fra kinesisk side kommet en ny approach til omverdenen under den nuværende præsident Xi Jinping, og det er derfor ikke gået som håbet på.

Adspurgt havde han ikke yderligere at tilføje, som kunne være af betydning for kommissionens arbejde.

Mødet afsluttet kl. 12.55.

---- o ----

Tuk Bagger formand